This is a digital copy of a book that was preserved for generations on library shelves before it was carefully scanned by Google as part of a project to make the world's books discoverable online.

It has survived long enough for the copyright to expire and the book to enter the public domain. A public domain book is one that was never subject to copyright or whose legal copyright term has expired. Whether a book is in the public domain may vary country to country. Public domain books are our gateways to the past, representing a wealth of history, culture and knowledge that's often difficult to discover.

Marks, notations and other marginalia present in the original volume will appear in this file - a reminder of this book's long journey from the publisher to a library and finally to you.

Usage guidelines

Google is proud to partner with libraries to digitize public domain materials and make them widely accessible. Public domain books belong to the public and we are merely their custodians. Nevertheless, this work is expensive, so in order to keep providing this resource, we have taken steps to prevent abuse by commercial parties, including placing technical restrictions on automated querying.

We also ask that you:

+ *Make non-commercial use of the files* We designed Google Book Search for use by individuals, and we request that you use these files for personal, non-commercial purposes.
+ *Refrain from automated querying* Do not send automated queries of any sort to Google's system: If you are conducting research on machine translation, optical character recognition or other areas where access to a large amount of text is helpful, please contact us. We encourage the use of public domain materials for these purposes and may be able to help.
+ *Maintain attribution* The Google "watermark" you see on each file is essential for informing people about this project and helping them find additional materials through Google Book Search. Please do not remove it.
+ *Keep it legal* Whatever your use, remember that you are responsible for ensuring that what you are doing is legal. Do not assume that just because we believe a book is in the public domain for users in the United States, that the work is also in the public domain for users in other countries. Whether a book is still in copyright varies from country to country, and we can't offer guidance on whether any specific use of any specific book is allowed. Please do not assume that a book's appearance in Google Book Search means it can be used in any manner anywhere in the world. Copyright infringement liability can be quite severe.

About Google Book Search

Google's mission is to organize the world's information and to make it universally accessible and useful. Google Book Search helps readers discover the world's books while helping authors and publishers reach new audiences. You can search through the full text of this book on the web at http://books.google.com/

R. i. 221

303120146K

pp. 1-142; _except_ pp 87-98.

This book is to be returned on or before
the last date stamped below.

22 NOV 1985

LIBREX –

ΕΦΗΜΕΡΙΣ

ΑΡΧΑΙΟΛΟΓΙΚΗ,

ΑΦΟΡ[illegible]ΑΣ ΕΝΤΟΣ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ ΑΝΕΥΡΙΣΚΟΜΕΝΑΣ

ΑΡΧΑΙΟΤΗΤΑΣ.

ΕΚΔΙΔΟΜΕΝΗ ΔΕ

ΚΑΤΑ ΒΑΣΙΛΙΚΗΝ ΔΙΑΤΑΓΗΝ

ΥΠΟ ΤΗΣ

ΑΡΧΑΙΟΛΟΓΙΚΗΣ ΕΠΙΤΡΟΠΗΣ.

ΑΘΗΝΗΣΙ.

ΕΚ ΤΗΣ ΒΑΣΙΛΙΚΗΣ ΤΥΠΟΓΡΑΦΙΑΣ.

1837.

ASHMOLEAN
SIR
ARTHUR

ΑΓΓΕΛΙΑ.

Ἀφ' οὗ διὰ πολλῶν ἐτῶν πολλὰ ἤδη ἐδαπανήθησαν, καὶ πόνοι κατεβλήθησαν εἰς ἀνεύρεσιν καὶ συλλογὴν τῶν ἐν Ἑλλάδι εἰσέτι διεσπαρμένων ἀρχαιοτήτων, ἀφ' οὗ τὰ μουσεῖά μας ἐπλουτίσθησαν μὲ περιέργους ἐπιγραφὰς καὶ μὲ πολύτιμα γλυπτικῆς λείψανα, ἡ Κυβέρνησις ἐσκέφθη πῶς νὰ καταστήσῃ τὰς πολυτίμους ταύτας ἀνακαλύψεις γνωστὰς εἰς τὸν πεφωτισμένον κόσμον, πολλαπλασιάζουσα μὲν οὕτω ἀφ' ἑνὸς τὰς πηγὰς τῶν ἀρχαιολογικῶν γνώσεων, ἑλκύουσα δ' ἀφ' ἑτέρου τὴν προσοχὴν τῶν πεπαιδευμένων ἐπὶ τῆς Ἑλλάδος, ἥτις ὑπὸ εὐνομουμένην κυβέρνησιν δὲν θέλει παύσει δι' αἰῶνας ἀκόμη ἀντανακλῶσα νέας ἀκτῖνας τῶν ἀρχαίων της φώτων. Διὰ τὸν λόγον τοῦτον εἰς τὴν Ἀρχαιολογικὴν ἐπιτροπὴν ἀνετέθη πρὸς τοῖς ἄλλοις καὶ τὸ καθῆκον τῆς διὰ τοῦ τύπου καὶ δι' εἰκονικῶν παραστάσεων δημοσιεύσεως τῶν εἰς τὰ μουσεῖα τοῦ κράτους διατηρουμένων ἀντικειμένων.

Ἡ ἐπιτροπὴ ἀναλαμβάνουσα τὴν τοιαύτην ἐπιχείρησιν, γνωρίζει καὶ τὴν σπουδαιότητα καὶ τὰς δυσχερείας ὅλας αὐτῆς, ὧν ἡ πρωτίστη εἶναι ἡ σχεδὸν παντελὴς ἔλλειψις βοηθημάτων ἐπιστημονικῶν, καὶ οὐδ' ἀνεδέχθη, οὐδ' ἐπαγγέλλεται ἄλλο τὶ, πλὴν τῆς ἀκριβοῦς μετατυπώσεως τῶν εἰσέτι ἀγνώστων ἢ ἐσφαλμένως ἐγνωσμένων ἐπιγραφῶν καὶ ἄλλων ἀρχαιοτήτων.

Πολυμαθεῖς ἀρχαιολόγοι, περιστοιχημένοι ἀπὸ βιβλιοθήκας, μουσεῖα καὶ εὐκολίας παντὸς εἴδους, ἐπέχυσαν μέχρι τοῦδε μέγα φῶς ἐπὶ τῆς ἱστορίας καὶ γεωγραφίας τῶν ἀρχαίων, καὶ ἐν γένει ἐπὶ τῆς ἐπιστήμης τῆς ἀρχαιότητος, διὰ τῶν κριτικῶν σημειώσεων μεθ' ὅσων συνώδευον τὴν ἔκδοσιν ἐπιγραφῶν κοινοποιουμένων εἰς αὐτοὺς ἀπὸ περιηγητὰς καὶ ἄλλους. Ἀλλ' ἂν ἀφ' ἑνὸς ἀπέχωμεν ἐξηγητικῶν παρατηρήσεων καὶ διασαφήσεων κριτικῶν, ἀνατιθέμενοι τὰς συζητήσεις ταύτας εἰς ἱκανοτέρους, ἔχομεν ὅμως ἀφ' ἑτέρου τὴν πεποίθησιν ὅτι ἡ ἐργασία μας θέλει ἔχει ὑπὲρ πᾶσαν ἄλλην τὸ προτέρημα τῆς μεγίστης ἀκριβείας περὶ τὴν ἀντιγραφὴν, τῆς ὁποίας ἡ ἔλλειψις παρέχουσα ἀγῶνας καὶ δυσκολίας εἰς τοὺς ἀρχαιολόγους, τοὺς φέρει πολλάκις μέχρι τέλους εἰς ἄτοπα συμπεράσματα. Ἀντιγράφοντες ἀπ' αὐτῶν τῶν πρωτοτύπων τὰ ὁποῖα θέλομεν ἔχει πρὸ ὀφθαλμῶν, καὶ πολλάκις ἀντιπαραβάλλοντες αὐτὰ, σκοπὸν δὲ τῆς ἐργασίας μας ἔχοντες αὐτὴν καὶ μόνην τὴν ἀντιγραφὴν, εἰς τὴν ὁποίαν τακτικῶς μὲν θέλομεν προσθέτει καὶ τὴν περιγραφὴν τοῦ ἀρχαίου ἀντικειμένου, οἷον μέγεθος, ὕλην, τύπον καὶ τρόπον εὑρέσεως, ὅλως δ' ἐκτάκτως καὶ τυχαίως καί τινας ἐπιστημονικὰς εἰκασίας, ὁσάκις τοιαῦται συμπίπτωσι πρόχειροι, θέλομεν ἀποβλέπει προπάντων εἰς τὴν ἀκρίβειαν, καὶ ἐλπίζομεν ὅτι ματαίως δὲν θέλομεν καυχᾶσθαι περὶ αὐτῆς.

Ἐκδίδοντες ἤδη τὸ πρῶτον τῆς συλλογῆς ταύτης φυλλάδιον χωροῦμεν εἰς τὸ ἔργον θαῤῥούντως διότι ἄφθονος ὕλη μᾶς ἐγγυᾶται περὶ τοῦ μέλλοντος τῆς παρούσης δημοσιεύσεως. Καὶ τῷ ὄντι, ἂν ὡς προτιθέμεθα, ἀκολουθοῦντες κυρίως τὴν συλλογὴν τοῦ Βοικίου, ἐκδίδομεν τὰς ἀνεκδότους μόνον ἐπιγραφὰς κτλ. ἢ τὰς μὴ ὀρθῶς ἐκδεδομένας, ἔχομεν ἤδη προμήθειαν περισσοτέρων τῶν 500 τοιούτων μόνον Ἀττικῶν ἐπιγραφῶν, ἐκτὸς ἄλλων εἰς ἄλλα τῆς Ἑλλάδος μέρη εὑρισκομένων, παμπόλλων ἀναγλύφων καὶ ἀρχιτεκτονικῶν κοσμημάτων, μεγάλου ἀγγείων καὶ ἄλλων τεμαχίων ἐξ ὀπτῆς γῆς ἀριθμοῦ, καὶ πολλῶν λαμπρῶν ἐρειπίων καθ' ἑκάστην μεταβαλλόντων μορφὴν καθ' ὅσον ἀνασκάπτονται ἢ ἀναγείρονται, καὶ αὕτη θέλει δώσει τροφὴν ἄφθονον εἰς τὸ παρὸν περιοδικὸν σύγγραμμα, τὸ ὁποῖον ἂν καὶ μικρὰ ἤδη ἐπαγγελόμενον, ἐλπίζομεν ὅμως καὶ οὕτω νὰ μὴν εἶναι πάσης ἀξίας ἐστερημένον, καὶ αὐξανομένων τῶν βοηθημάτων νὰ βελτιωθῇ καὶ ἀναπτυχθῇ εἰς τὸ μέλλον ἐπὶ τὸ ἐντελέστερον.

ΕΦΗΜΕΡΙΣ
ΑΡΧΑΙΟΛΟΓΙΚΗ,
ΑΦΟΡΩΣΑ ΤΑΣ ΕΝΤΟΣ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ ΑΝΕΥΡΙΣΚΟΜΕΝΑΣ ΑΡΧΑΙΟΤΗΤΑΣ.

ΟΚΤΩΒΡΙΟΣ. Ἐκδίδεται ἅπαξ τοῦ μηνός. — 1837. — Τιμᾶται 8 δραχμὰς ἕκαςον τετράδιον διὰ τοὺς ἐντὸς τῆς Ἑλλάδος καὶ 5 διὰ τοὺς ἐκτός.

ΣΥΝΟΠΤΙΚΗ ΕΚΘΕΣΙΣ ΤΗΣ ΤΥΧΗΣ ΤΩΝ ΑΡΧΑΙΩΝ ΜΝΗΜΕΙΩΝ ΕΙΣ ΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ ΚΑΤΑ ΤΑ ΤΕΛΕΥΤΑΙΑ ΕΤΗ.

Εἰς τὰς λαμπρὰς τῆς Ἑλλάδος ἡμέρας ἡ ἐλευθερία παρήγαγεν ὅλα τὰ ὡραῖα ταῦτα ἔργα τῆς τέχνης, τῶν ὁποίων τὰ συντρίμματα σήμερον καλύπτουν τὴν γῆν μας· ὁ ξένος δεσποτισμὸς τὰ ἐβεβήλωσε καὶ τὰ κατηδάφισε, καὶ εἰς τὴν ἐλευθερίαν ἐναπέκειτο πάλιν νὰ τοῖς ἀποδώσῃ τὴν ἀνήκουσαν αὐτοῖς τιμὴν, καὶ νὰ ἐπεκτείνῃ ἐπάνω των τὴν προστάτην αἰγίδα της. Ἅμα ῥωμαϊκὴ δύναμις ἐκιβδήλωσε τὸν Ἑλληνικὸν ἐθνισμὸν, ἀμέσως ἡ τέχνη ἀπωλέσασα τὴν παρθενικήν της κομψότητα καὶ τὴν ἀρχικὴν χάριν της, ἐνεδύθη τῶν κατακτητῶν τὴν ἀλαζόνα μεγαλοπρέπειαν, καὶ ἀσεβῶς ἐκολώβωνε τὰ ἱερώτατα τῆς ἀρχαίας δόξης μνημεῖα, διὰ νὰ τοῖς ἐπιβάλῃ τῆς δούλης κολακείας τὸν χαρακτῆρα. Εἶναι γνωςὸν ὅτι ὅσοι διετήρουν ἀκόμη εἰς τὰς καρδίας των σπινθῆρα Ἑλληνικοῦ αἰσθήματος, μετ᾽ αἰσχύνης καὶ ἀγανακτήσεως ἔβλεπον εἰς τὰς ἡμέρας τῶν θριάμβων τῆς Ῥώμης τοὺς ἀνδριάντας τῶν ἡρώων καὶ ἡμιθέων ἀκροτηριαζομένους διὰ νὰ δεχθοῦν κεφαλὴν καὶ ὄνομα τοῦ ἰσχυροῦ τῆς ἡμέρας, Ῥωμαίου τινὸς τυραννίσκου. Ἀλλ᾽ ὁ καιρὸς τῆς ἀρχαιότητος εἶχε παρέλθει· νέοι ἄνθρωποι καὶ νέαι ἰδέαι παρουσιάζοντο ἤδη εἰς τὴν σκηνὴν, ὁ χριστιανισμὸς εἴρχετο νὰ οἰκοδομήσῃ νέαν κοινωνίαν, ἦτον ἄρα ἔργον του νὰ καταστρέψῃ τὴν παλαιάν. Οἱ μᾶλλον πεφωτισμένοι ὀπαδοὶ τῆς νέας διδασκαλίας κατεπολέμουν τὰς ἀρχαίας ἰδέας, οἱ χυδαιότεροι ἐμάχοντο κατὰ τῶν ὑλικῶν συμβόλων τῶν ἰδεῶν, καὶ οἱ μετριώτεροι μόνοι, εἰς οὓς χρεωστοῦμεν τὰς μεγίςας χάριτας διὰ τὴν συντήρησιν πολλῶν οἰκοδομημάτων τῆς ἀρχαιότητος, συνήνεσαν, ἐπὶ συνθήκῃ τινῶν μετασκευασιῶν, νὰ παραλάβουν αὐτὰ εἰς τὴν νέαν θρησκείαν των. Ἀλλ᾽ ἡ Ἑλλὰς ἦτον πεπρωμένον νὰ γυμνωθῇ τῶν ἀριστουργημάτων τῶν ὡραίων τεχνῶν της οὐχ ἧττον ἀπὸ τοὺς φίλους αὐτῶν, οἵτινες ἀπῆγον εἰς τὴν Ῥώμην ἢ τὸ Βυζάντιον πολλὰ τῶν θέας καὶ διατηρήσεως ἀξίων, ἢ ἀπὸ τοὺς πολεμίους των οἵτινες, ἢ βάρβαροι ἀμαθεῖς τὰ κατέστρεφον ἀπὸ προλήψεις ἢ μόνην κακίαν, ἢ ἔνθερμοι ἀγαλματοκλάςαι τὰ συνέτριβον ὡς τοῦ διαβόλου ἀφομοιώματα. Ἡ καταστροφὴ αὕτη ἥτις ἐτιμωρεῖτο κατ᾽ ἀρχὰς ὡς ἀσέβεια, προελθόντος τοῦ χρόνου δὲν εἶχε πλέον τινὰ τὸν κωλύοντα· ὡριμάσαντες δὲ οἱ καρποὶ τῆς δουλείας ἐπιβαρυνούσης ἐπὶ μᾶλλον καὶ μᾶλλον εἰς τὴν Ἑλλάδα, ἐπέχυσαν τέλος ἐντελῶς ἐπ᾽ αὐτῆς τὸ σκότος τῆς ἀμαθείας, καὶ οἱ σοφώτεροι μεταξὺ τῶν μεταγενεστέρων Ἀθηναίων, λησμονήσαντες ὡς καὶ τὰ ὀνόματα τῶν μνημείων τῶν προπατόρων των, ὠνόμαζαν κατὰ τὸν μεσαιῶνα τὸν Παρθενῶνα Πάνθεον, τὰ Προπύλαια Ὁπλοστάσιον τοῦ Λυκούργου, Ναὸν τοῦ Αἰόλου τοῦ Κυρέςου τὸν Πύργον, καὶ τὰ ἄλλα Φανάρι του Διογένους καὶ Παλάτιον τοῦ Θεμιςοκλέους.

Ἀλλὰ καὶ ἡ Εὐρώπη, μετὰ τὴν πτῶσιν μόνον τῆς Ἑλλάδος ἀνεγερθεῖσα, καὶ ἄρτι ἐξερχομένη ἀπὸ τὸν μακρὸν ἀγῶνα τῆς ἰδίας βλαστήσεως, ἦτον εἰς ἐντελῆ ἄγνοιαν τότε ἀκόμη τῆς ἀρχαιότητος, μὲ τὴν ὁποίαν οὐδεμία συγγένεια τὴν συνέδεε. Καὶ μόνον ὅτε ἡ κλασικὴ παιδεία ἀφ᾽ ἑνὸς μὲν ἀνοίξασα τὰς πύλας τῶν μοναςηρίων, ὅπου

πρὸ χρόνων ἐκαλλιεργεῖτο ἐν ἐρημίᾳ καὶ ἄγνωστος, ἀφ' ἑτέρου δὲ φεύγουσα τὴν δορυάλωτον Ἑλλάδα καὶ ὑπερβάσα τὴν γείτονα Ἰταλίαν, διηύγασεν ἐπὶ τῆς Εὐρώπης, τότε μόνον ἔστρεψεν αὕτη τοὺς ὀφθαλμούς της πρὸς τὸν ἀρχαῖον κόσμον, ἐπικαλουμένη ὑπὲρ τῆς νέας μορφώσεώς της τὴν βοήθειαν ἀρχαίου καὶ ἤδη τελειωθέντος πολιτισμοῦ. Πρὶν τῆς δεκάτης ἑβδόμης ἑκαντονταετηρίδος οἱ πρῶτοι τῶν φιλολόγων οὐδ' ἐνθυμοῦντο ὅτι ἦτον δυνατὸν νὰ ὑπάρχῃ ἡ Ἑλλὰς ἐκείνη τῆς ὁποίας ἀνεγίνωσκον τὰ περικλεῆ ἀπομνημονεύματα, νὰ ζῇ εἰσέτι τὸ ἔθνος τοῦ ὁποίου ἐθαύμαζον τὴν εὐφυΐαν εἰς τὸ ψυχρὸν γράμμα, ἢ τουλάχιστον συγκεχυμένας ἔχοντες περὶ αὐτῆς ἰδέας, ἐφαντάζοντο τὰς Ἀθήνας καὶ τὰς λοιπὰς λαμπρὰς πόλεις μεταβληθείσας εἰς ἐρημίας ἀκατοικήτους, καὶ οὐδὲ κἂν ὑποψίαν εἶχον ὅτι ἡ Ἑλληνικὴ τέχνη σώζεται εἰσέτι εἰς τὸν τόπον ἐκεῖνον εἰς μνημεῖα μεγαλοπρεπῆ, καὶ τὸ Ἑλληνικὸν πνεῦμα καθ' ὅλην τὴν ζωηρότητά του εἰς ἀνδρικὰ ἀκόμη λείψανα τοῦ ἀρχαίου λαοῦ.

Ἀλλὰ τέλος περιηγηταὶ καὶ ἄλλοι πεπαιδευμένοι, μεταξὺ τῶν ὁποίων εἷς τῶν ἀρχαιοτάτων ὁ Μαρτῖνος Κρύσιος (1573), ἐπικαλοῦνται ὑπὲρ τῆς Ἑλλάδος τὴν προσοχὴν τῆς Εὐρώπης. Ἔκτοτε ξένοι συῤῥέουν, νέα ἐποχὴ φιλοκαλίας ἀποκαλύπτεται, τὰ λείψανα τῆς ἀρχαιότητος συλλέγονται μετ' ἐπιστασίας, γίνονται σπουδῆς καὶ μιμήσεως ἀντικείμενα, σώζονται ἀπὸ τὴν καταστροφὴν, ἀλλ' ἀπάγονται καὶ ἀπὸ τὴν Ἑλλάδα.

Κατ' ἄδειαν τῆς Ὀθωμανικῆς κυβερνήσεως τὴν ὁποίαν ὑπαγορεύει ξένη ἐπιῤῥοὴ, καὶ πολλάκις παρ' ἄδειαν, ὅτι ἄξιον λόγου, μεταφέρεται ἀπὸ τοὺς ξένους ἀνιχνευτὰς εἰς τα ξένα μουσεῖα· οὕτω σήμερον κοσμοῦν τὸ τοῦ Λονδίνου τὰ τοσοῦτον ἐπιχύσαντα φῶς εἰς τὴν Ἑλληνικὴν χρονολογίαν Πάρια μάρμαρα, οὕτω τῆς Αἰγίνης οἱ ἀνδριάντες, τοιαῦτα ἄλλα τῆς τέχνης ἀριστουργήματα ἢ τῆς ἱστορίας μνημεῖα ἐσώθησαν μὲν ἀπὸ τὴν καταστροφὴν, ἀλλὰ μετηνέχθησαν ἐκτὸς τῆς Ἑλλάδος.

Ἀλλ' ἡ ἀφαίρεσις τῶν ὡραίων Φειδαϊκῶν ἀναγλύφων τοῦ Παρθενῶνος ὑπὸ τοῦ Ἄγγλου πρέσβεως Λόρδου Ἔλγινος ἀφῆκε προπάντων ζωηρὰ καὶ εἰσέτι ἀνεξάλειπτα λύπης αἰσθήματα εἰς τοὺς Ἕλληνας, διότι ἐγένετο ἀσεβῶς καὶ ἀδιακρίτως· διότι ὁ φίλος οὗτος τῆς ἀρχαιότητος, λαβὼν τὴν ἄδειαν ἓν ἢ δύο μόνον τῶν κατὰ γῆς κειμένων ἀναγλύφων νὰ συμπεριλάβῃ μεθ' ἑαυτοῦ (1), κατέφερε τὸν πέλεκυν καὶ τὸν πρίονα καὶ κατ' αὐτοῦ τοῦ σεβασμίου οἰκοδομήματος, καὶ ἐπεσφράγισε τὰς ὕβρεις τῶν αἰώνων καὶ τῶν βαρβάρων ἐπὶ τοῦ γέροντος Παρθενῶνος θραύσας καὶ κολοβώσας ὅ,τι ἐμποδὼν, διὰ ν' ἁρπάσῃ ὅ, τι πλείστους τῶν ἀρχαιολογικῶν θησαυρῶν μας, τοὺς ὁποίους μετὰ ταῦτα ἔκρινε συμφέρον ν' ἀνταλλάξῃ μὲ ὑλικωτέρους (2)· διότι ταῦτα ἔπραττε καθ' ὃν καιρὸν ὑπέζεεν ἤδη ὑπὸ τὴν Ἑλλάδα τὸ πῦρ τῆς παλιγγενεσίας, καὶ τὸ Ἑλληνικὸν ἔθνος προαισθανόμενον ἤδη τὸ μέλλον του ἐσκίρτα εἰς τὴν ἰδέαν τῆς ἐλευθερίας, καὶ εἰς τὰ παραδείγματα τῶν προγόνων του· διότι τέλος τὰ ἔπραττε καταχρώμενος ὄνομα ἔθνους πεφωτισμένου, ἔθνους ἐπὶ τοῦ ὁποίου ἡ Ἑλλὰς δικαίως ἐστήριζε μέρος τῶν ἐλπίδων τοῦ μέλλοντός της.

Ἀλλ' ἐκτὸς τῶν ναῶν ὅσους οἱ Χριστιανοὶ μετασκευάζοντες διετήρουν εἰς ἐκκλησίας, τὰ λοιπὰ ἀρχαῖα λείψανα οὐ μόνον μέχρι τῶν ἐσχάτων χρόνων ἔμενον ἀπροστάτευτα, ἀλλὰ καὶ βαρβάρως κατεθραύοντο ὑπὸ τοῦ ὄχλου, καὶ ἰδίως ὑπὸ τῶν Ὀθωμανῶν, ἀποδιδόντων τῶν ἀμαθεστέρων τὸ πρὸς αὐτὰ τῶν ξένων σέβας, καὶ τὴν σπουδὴν μεθ' ἧς τὰ προσεκτῶντο μὲ ἁδρὰς πολλάκις δαπάνας, εἰς θησαυρὸν κεκρυμμένον ἐντὸς τοῦ κορμοῦ τοῦ ἀγάλματος ἢ τῆς στήλης. Διὰ τοιαύτην αἰτίαν συνετρίβη ὑπὸ τοῦ Ἀλῆ Πασᾶ τῶν Ἰωαννίνων ὁ μέγας τῆς Χαιρωνείας λέων, ὁ ἀπὸ τοὺς συγγενεῖς των ἡρώων τοῦ ἱεροῦ λόχου ἀναγερθεὶς πρὸς μνήμην τοῦ ἐνδόξου θανάτου των (3).

(1) Ἐλπίζομεν εἰς ἓν τῶν προσεχῶν φυλλαδίων νὰ δημοσιεύσωμεν τὸ Σουλτανικὸν φερμάνιον, τοῦ ὁποίου καταχρηστικῶς ἐξέτεινε τὴν ἰσχὺν ὁ Λ. Ἔλγιν.

(2) Γνωστὸν ὅτι ὁ Λ. Ἔλγιν ἐπώλησε τὰς Ἑλληνικὰς ταύτας ἀρχαιότητας εἰς τὴν Ἀγγλίαν διὰ 35000 Λίρας, ἢ 984200 Δραχ.

(3) Παυσ. Βοιωτ.

Ἄλλοι, μετριώτεροι εἰς τὰς ἀπαιτήσεις καὶ τὰς προσδοκίας των, ἔκαιον ἁπλῶς ἀνάγλυφα, στήλας, ἀγάλματα, διὰ νὰ κατασκευάσωσι καλὴν ἄσβεστον ἀπὸ τοῦ Πεντελικοῦ καὶ τῆς Πάρου τὸ μάρμαρον, ὡς κατέστρεψεν (1790) ὁ Ὀθωμανὸς διοικητὴς τῆς Ἀττικῆς Χατζῆ Ἀλῆς μέγα μέρος τῶν στηλῶν τοῦ Ὀλυμπίου Διός. Ἄλλοι τέλος τὰ ἐνετείχιζον ὡς λίθους οἰκοδομῆς ἢ τὰ μετεχειρίζοντο κατὰ τὸ σχῆμά των εἰς διαφόρους ὑπηρεσίας οἰκιακάς, ὄχι ὅτι τὸ Ἑλληνικὸν ἔθνος καὶ ἰδίως οἱ γευθέντες τῶν καρπῶν τῆς παιδείας, δὲν ἐγνώριζον ὅτι ἡ καταστροφὴ τῶν προγονικῶν τούτων ἔργων ἦτον ὕβρις πρὸς τοὺς ἀπογόνους, καὶ πολλάκις δὲν κατέβαλον ἀξιεπαίνους ἀγῶνας διὰ νὰ τὴν ἐμποδίσωσιν, ἀλλὰ διότι τῶν δούλων ἡ φωνὴ εἶναι φωνὴ ταπεινὴ καὶ ἰσχνή, καὶ αἱ ἁλύσεις φέρουσαι χεῖρες εἶναι χεῖρες ἀνίσχυροι.

Ἀλλὰ τοῦ χαρακτῆρος τῆς Ἑλληνικῆς ἐπαναστάσεως, ἔμπροσθεν μὲν τὴν τύχην τῆς νέας Ἑλλάδος, ὄπισθεν δ' ἐχούσης τὰς ἐμπνεύσεις τῆς παλαιᾶς, φυσικὴ συνέπεια ἦτον νὰ φέρῃ σέβας εἰς τ' ἀρχαῖα κειμήλια, καὶ νὰ συλλέγῃ τὰ λείψανα ταῦτα τῆς παρῳχημένης δόξης, ὡς ἀφετηρίας τῆς μελλούσης εὐκλείας. Τοῦτο ἔπραξαν τῷ ὄντι αἱ διάφοροι ἐπὶ τῆς ἐπαναστάσεως Ἑλλ. Κυβερνήσεις, καὶ ἡ ἐξαγωγὴ ἀρχαιοτήτων ἀπηγορεύθη διὰ ψηφίσματος τῆς βουλῆς. Καὶ αἱ πόλεις καθ' ἑκάσται ἁμιλλώμεναι ν' ἀποδείξωσι πόσον ἐκτιμοῦν τὴν ἀξίαν τῶν παρ' αὐταῖς ἀρχαίων μνημείων, ἐφιλοτιμήθησαν καὶ αὐταὶ πολλαχοῦ νὰ ἐκδώσωσιν ὁμοίας διατάξεις διὰ τῶν δημοτικῶν των ἀρχῶν, καὶ αὐτοὶ δὲ πολλάκις οἱ ὁπλαρχηγοὶ μετεχειρίσθησαν τὴν ἐμπιστευμένην αὐτοῖς στρατιωτικὴν δύναμιν διὰ νὰ ἐμποδίσωσι τὴν ἐξαγωγὴν τῶν ἀρχαιοτήτων ἀπὸ ξένους, ὠφελουμένους ἀπὸ τὴν ταραχὴν τοῦ δημοσίου κλύδωνος καὶ τοῦ ἀγωνιῶντος ἔθνους τοὺς περισπασμούς. Μ' ὅλον τοῦτο ὁ πόλεμος, αἱ στρατιωτικαὶ κινήσεις, αἱ ἐχθρικαὶ ἐπιδρομαὶ ἐπέφερον οὐκ ὀλίγην εἰς τὰς ἀρχαιότητας βλάβην, καὶ ἰδίως εἰς τὰς Ἀθήνας, πόλιν σώζουσαν ἀκόμη προφανῆ τὰ ἴχνη τῆς ἀρχαίας λαμπρότητος, εἰς τὰς Ἀθήνας διὰ πολλῶν ἐτῶν ταλαντευθείσας μεταξὺ τῶν τυράννων καὶ τῶν ἐλευθερωτῶν των ἤθελον ἀναμφιβόλως καταστραφῆ καὶ τὰ μνημεῖα ἐκεῖνα, ὅσων ἐφείσθη ἡ βόμβα τοῦ Κενιγσμάρκου, ἄνευ τοῦ πατριωτισμοῦ καὶ τῶν ἀνενδότων προσπαθειῶν τῶν Ἀθηναίων, μεταξὺ τῶν ὁποίων εἶναι δίκαιον ν' ἀναφέρωμεν τὸν Κ. Σ. Πιττάκην, ἤδη ἔφορον τοῦ Κ. Μουσείου, συντελέσαντα τὰ μέγιστα εἰς τὴν ἐξασφάλισιν καὶ τὴν σωτηρίαν τῶν ἀρχαιοτήτων τῶν Ἀθηνῶν κατὰ τοὺς δυσκόλους καιροὺς τῆς πατρίδος του, ὑπὲρ τὰς ὁποίας καὶ αὐτὸς ἠγωνίσθη ἐνόπλως. Ἐνταῦθα πρέπει νὰ ἀναφέρωμεν καὶ Σουλτανικὸν φερμάνιον περὶ διατηρήσεως τῶν ἀρχαιοτήτων, ἐκδοθὲν κατ' αἴτησιν τῶν συμμάχων δυνάμεων κατὰ τὰ 1827 πρὸς τὸν τότε παραλαμβάνοντα τὴν ἀκρόπολιν ἀπὸ τοὺς Ἕλληνας Ὀθωμανικὸν φρούραρχον, ἂν καὶ γνωρίζωμεν ὅτι τοῦτο ὀλίγιστον συνετέλεσεν εἰς τὸν σκοπὸν δι' ὃν ἐζητήθη.

Ἀφ' οὗ ἡ θύελλα τῆς ἐπαναστάσεως κατηυνάσθη καὶ γλυκύτεραι ἡμέραι εἰρήνης ἐπέλαμψαν ἐπὶ τῆς Ἑλλάδος, ἡ διατήρησις τῶν ἀρχαιοτήτων ἀνετέθη ὡς καθῆκον εἰς τὰς τότε διοικητικὰς ἀρχάς, καὶ ὁ Κυβερνήτης Καποδίστριας κατ' ἐθνικῆς συνελεύσεως ψήφισμα ἐξέδωκεν ἀπαγόρευσιν τῆς ἐξαγωγῆς Ἑλληνικῶν ἀρχαιοτήτων, ἥτις ὅμως μετ' ὀλιγίστης ἐτηρήθη τῆς αὐστηρότητος, διότι κατὰ τὰ 1832 ὁ σοφὸς Κ. Ῥαοὺλ-Ῥοσὲτ ἐξέθετεν εἰς τοὺς Γάλλους ὡς λαμπρὰ εἰρηνικῆς ἐκστρατείας των τρόπαια τὰ Ὀλυμπιακὰ μάρμαρα, μόνα μέχρις ἐκείνου εἰσέτι σωζόμενα σχεδὸν ἀκέραια λείψανα εἰς τὴν Ἑλλάδα, ἀπαχθέντα ὑπὸ τῆς Γαλλικῆς ἐπιστημονικῆς ἐπιτροπῆς κατ' ἄδειαν αὐτοῦ τοῦ ἰδίου Κυβερνήτου.

Ἀλλ' ἀφ' ὅτου ἡ διεύθυνσις τῶν Ἑλληνικῶν συμφερόντων παρεδόθη εἰς χεῖρας βασιλικάς, ἔκτοτε ἡ Κυβέρνησις ἐπεμελήθη μετ' ἰδίας προσοχῆς τὴν ἀνεύρεσιν καὶ διατήρησιν τῶν ἀρχαιοτήτων. Κατὰ τὸν Μάϊον τοῦ 1834 ἐξεδόθη νόμος ἀπαγορεύων αὐστηρῶς τὴν καταστροφὴν αὐτῶν καὶ τὴν ἐξαγωγὴν τῶν ἐχουσῶν ἐπιστημονικὴν ἢ τεχνικήν τινα ἀξίαν, κανονίζων τὰ περὶ ἀνασκαφῶν, συνιστῶν ἑκασταχοῦ τῆς Ἑλλάδος Μουσεῖα, καὶ ἀνατιθέ-

ASHMOLEAN
SIR
ARTHUR

ΑΓΓΕΛΙΑ.

Ἀφ' οὗ διὰ πολλῶν ἐτῶν πολλὰ ἤδη ἐδαπανήθησαν, καὶ πόνοι κατεβλήθησαν εἰς ἀνεύρεσιν καὶ συλλογὴν τῶν ἐν Ἑλλάδι εἰσέτι διεσπαρμένων ἀρχαιοτήτων, ἀφ' οὗ τὰ μουσεῖά μας ἐπλουτίσθησαν μὲ περιέργους ἐπιγραφὰς καὶ μὲ πολύτιμα γλυπτικῆς λείψανα, ἡ Κυβέρνησις ἐσκέφθη πῶς νὰ καταστήσῃ τὰς πολυτίμους ταύτας ἀνακαλύψεις γνωστὰς εἰς τὸν πεφωτισμένον κόσμον, πολλαπλασιάζουσα μὲν οὕτω ἀφ' ἑνὸς τὰς πηγὰς τῶν ἀρχαιολογικῶν γνώσεων, ἑλκύουσα δ' ἀφ' ἑτέρου τὴν προσοχὴν τῶν πεπαιδευμένων ἐπὶ τῆς Ἑλλάδος, ἥτις ὑπὸ εὐνομουμένην κυβέρνησιν δὲν θέλει παύσει δι' αἰῶνας ἀκόμη ἀντανακλῶσα νέας ἀκτῖνας τῶν ἀρχαίων της φώτων. Διὰ τὸν λόγον τοῦτον εἰς τὴν Ἀρχαιολογικὴν ἐπιτροπὴν ἀνετέθη πρὸς τοῖς ἄλλοις καὶ τὸ καθῆκον τῆς διὰ τοῦ τύπου καὶ δι' εἰκονικῶν παραστάσεων δημοσιεύσεως τῶν εἰς τὰ μουσεῖα τοῦ κράτους διατηρουμένων ἀντικειμένων.

Ἡ ἐπιτροπὴ ἀναλαμβάνουσα τὴν τοιαύτην ἐπιχείρησιν, γνωρίζει καὶ τὴν σπουδαιότητα καὶ τὰς δυσχερείας ὅλας αὐτῆς, ὧν ἡ πρωτίστη εἶναι ἡ σχεδὸν παντελὴς ἔλλειψις βοηθημάτων ἐπιστημονικῶν, καὶ οὐδ' ἀνεδέχθη, οὐδ' ἐπαγγέλλεται ἄλλο τὶ, πλὴν τῆς ἀκριβοῦς μετατυπώσεως τῶν εἰσέτι ἀγνώςων ἢ ἐσφαλμένως ἐγνωσμένων ἐπιγραφῶν καὶ ἄλλων ἀρχαιοτήτων.

Πολυμαθεῖς ἀρχαιολόγοι, περιστοιχημένοι ἀπὸ βιβλιοθήκας, μουσεῖα καὶ εὐκολίας παντὸς εἴδους, ἐπέχυσαν μέχρι τοῦδε μέγα φῶς ἐπὶ τῆς ἱστορίας καὶ γεωγραφίας τῶν ἀρχαίων, καὶ ἐν γένει ἐπὶ τῆς ἐπιστήμης τῆς ἀρχαιότητος, διὰ τῶν κριτικῶν σημειώσεων μεθ' ὅσων συνώδευον τὴν ἔκδοσιν ἐπιγραφῶν κοινοποιουμένων εἰς αὐτοὺς ἀπὸ περιηγητὰς καὶ ἄλλους. Ἀλλ' ἂν ἀφ' ἑνὸς ἀπέχωμεν ἐξηγητικῶν παρατηρήσεων καὶ διασαφήσεων κριτικῶν, ἀνατιθέμενοι τὰς συζητήσεις ταύτας εἰς ἱκανοτέρους, ἔχομεν ὅμως ἀφ' ἑτέρου τὴν πεποίθησιν ὅτι ἡ ἐργασία μας θέλει ἔχει ὑπὲρ πᾶσαν ἄλλην τὸ προτέρημα τῆς μεγίστης ἀκριβείας περὶ τὴν ἀντιγραφὴν, τῆς ὁποίας ἡ ἔλλειψις παρέχουσα ἀγῶνας καὶ δυσκολίας εἰς τοὺς ἀρχαιολόγους, τοὺς φέρει πολλάκις μέχρι τέλους εἰς ἄτοπα συμπεράσματα. Ἀντιγράφοντες ἀπ' αὐτῶν τῶν πρωτοτύπων τὰ ὁποῖα θέλομεν ἔχει πρὸ ὀφθαλμῶν, καὶ πολλάκις ἀντιπαραβάλλοντες αὐτὰ, σκοπὸν δὲ τῆς ἐργασίας μας ἔχοντες αὐτὴν καὶ μόνην τὴν ἀντιγραφὴν, εἰς τὴν ὁποίαν τακτικῶς μὲν θέλομεν προσθέτει καὶ τὴν περιγραφὴν τοῦ ἀρχαίου ἀντικειμένου, οἷον μέγεθος, ὕλην, τύπον καὶ τρόπον εὑρέσεως, ὅλως δ' ἐκτάκτως καὶ τυχαίως καί τινας ἐπιστημονικὰς εἰκασίας, ὁσάκις τοιαῦται συμπίπτωσι πρόχειροι, θέλομεν ἀποβλέπει προπάντων εἰς τὴν ἀκρίβειαν, καὶ ἐλπίζομεν ὅτι ματαίως δὲν θέλομεν καυχᾶσθαι περὶ αὐτῆς.

Ἐκδίδοντες ἤδη τὸ πρῶτον τῆς συλλογῆς ταύτης φυλλάδιον χωροῦμεν εἰς τὸ ἔργον θαῤῥούντως διότι ἄφθονος ὕλη μᾶς ἐγγυᾶται περὶ τοῦ μέλλοντος τῆς παρούσης δημοσιεύσεως. Καὶ τῷ ὄντι, ἂν ὡς προτιθέμεθα, ἀκολουθοῦντες κυρίως τὴν συλλογὴν τοῦ Βοικίου, ἐκδίδομεν τὰς ἀνεκδότους μόνον ἐπιγραφὰς κτλ. ἢ τὰς μὴ ὀρθῶς ἐκδεδομένας, ἔχομεν ἤδη προμήθειαν περισσοτέρων τῶν 500 τοιούτων μόνον Ἀττικῶν ἐπιγραφῶν, ἐκτὸς ἄλλων εἰς ἄλλα τῆς Ἑλλάδος μέρη εὑρισκομένων, παμπόλλων ἀναγλύφων καὶ ἀρχιτεκτονικῶν κοσμημάτων, μεγάλου ἀγγείων καὶ ἄλλων τεμαχίων ἐξ ὀπτῆς γῆς ἀριθμοῦ, καὶ πολλῶν λαμπρῶν ἐρειπίων καθ' ἑκάστην μεταβαλλόντων μορφὴν καθ' ὅσον ἀνασκάπτονται ἢ ἀναγείρονται, καὶ αὕτη θέλει δώσει τροφὴν ἄφθονον εἰς τὸ παρὸν περιοδικὸν σύγγραμμα, τὸ ὁποῖον ἂν καὶ μικρὰ ἤδη ἐπαγγελλόμενον, ἐλπίζομεν ὅμως καὶ οὕτω νὰ μὴν εἶναι πάσης ἀξίας ἐστερημένον, καὶ αὐξανομένων τῶν βοηθημάτων νὰ βελτιωθῇ καὶ ἀναπτυχθῇ εἰς τὸ μέλλον ἐπὶ τὸ ἐντελέστερον.

ΕΦΗΜΕΡΙΣ ΑΡΧΑΙΟΛΟΓΙΚΗ,

ΑΦΟΡΩΣΑ ΤΑΣ ΕΝΤΟΣ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ ΑΝΕΥΡΙΣΚΟΜΕΝΑΣ ΑΡΧΑΙΟΤΗΤΑΣ.

ΟΚΤΩΒΡΙΟΣ. 1837. Τιμᾶται 8 δραχμὰς ἕκαςον τετράδιον διὰ τοὺς ἐντὸς
Ἐκδίδεται ἅπαξ τοῦ μηνός. τῆς Ἑλλάδος καὶ 5 διὰ τοὺς ἐκτός.

ΣΥΝΟΠΤΙΚΗ ΕΚΘΕΣΙΣ ΤΗΣ ΤΥΧΗΣ ΤΩΝ ΑΡΧΑΙΩΝ ΜΝΗΜΕΙΩΝ ΕΙΣ ΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ ΚΑΤΑ ΤΑ ΤΕΛΕΥΤΑΙΑ ΕΤΗ.

Εἰς τὰς λαμπρὰς τῆς Ἑλλάδος ἡμέρας ἡ ἐλευθερία παρήγαγεν ὅλα τὰ ὡραῖα ταῦτα ἔργα τῆς τέχνης, τῶν ὁποίων τὰ συντρίμματα σήμερον καλύπτουν τὴν γῆν μας· ὁ ξένος δεσποτισμὸς τὰ ἐβεβήλωσε καὶ τὰ κατηδάφισε, καὶ εἰς τὴν ἐλευθερίαν ἐναπέκειτο πάλιν νὰ τοῖς ἀποδώσῃ τὴν ἀνήκουσαν αὐτοῖς τιμὴν, καὶ νὰ ἐπεκτείνῃ ἐπάνω των τὴν προστάτην αἰγίδα της. Ἅμα ῥωμαϊκὴ δύναμις ἐκιβδήλωσε τὸν Ἑλληνικὸν ἐθνισμὸν, ἀμέσως ἡ τέχνη ἀπωλέσασα τὴν παρθενικήν της κομψότητα καὶ τὴν ἀρχικὴν χάριν της, ἐνεδύθη τῶν κατακτητῶν τὴν ἀλαζόνα μεγαλοπρέπειαν, καὶ ἀσεβῶς ἐκολώβωνε τὰ ἱερώτατα τῆς ἀρχαίας δόξης μνημεῖα, διὰ νὰ τοῖς ἐπιβάλῃ τῆς δούλης κολακείας τὸν χαρακτῆρα. Εἶναι γνωςὸν ὅτι ὅσοι διετήρουν ἀκόμη εἰς τὰς καρδίας των σπινθῆρα Ἑλληνικοῦ αἰσθήματος, μετ᾽ αἰσχύνης καὶ ἀγανακτήσεως ἔβλεπον εἰς τὰς ἡμέρας τῶν θριάμβων τῆς Ῥώμης τοὺς ἀνδριάντας τῶν ἡρώων καὶ ἡμιθέων ἀκρωτηριαζομένους διὰ νὰ δεχθοῦν κεφαλὴν καὶ ὄνομα τοῦ ἰσχυροῦ τῆς ἡμέρας, Ῥωμαίου τινὸς τυραννίσκου. Ἀλλ᾽ ὁ καιρὸς τῆς ἀρχαιότητος εἶχε παρέλθει· νέοι ἄνθρωποι καὶ νέαι ἰδέαι παρουσιάζοντο ἤδη εἰς τὴν σκηνὴν, ὁ χριστιανισμὸς εἴργετο νὰ οἰκοδομήσῃ νέαν κοινωνίαν, ἦτον ἄρα ἔργον του νὰ καταστρέψῃ τὴν παλαιάν. Οἱ μᾶλλον πεφωτισμένοι ὀπαδοὶ τῆς νέας διδασκαλίας κατεπολέμουν τὰς ἀρχαίας ἰδέας, οἱ χυδαιότεροι ἐμάχοντο κατὰ τῶν ὑλικῶν συμβόλων τῶν ἰδεῶν, καὶ οἱ μετριώτεροι μόνοι, εἰς οὓς χρεωςτοῦμεν τὰς μεγίςας χάριτας διὰ τὴν συντήρησιν πολλῶν οἰκοδομημάτων τῆς ἀρχαιότητος, συνήνεσαν, ἐπὶ συνθήκῃ τινῶν μετασκευασιῶν, νὰ παραλάβουν αὐτὰ εἰς τὴν νέαν θρησκείαν των. Ἀλλ᾽ ἡ Ἑλλὰς ἦτον πεπρωμένον νὰ γυμνωθῇ τῶν ἀριστουργημάτων τῶν ὡραίων τεχνῶν της οὐχ ἧττον ἀπὸ τοὺς φίλους αὐτῶν, οἵτινες ἀπῆγον εἰς τὴν Ῥώμην ἢ τὸ Βυζάντιον πολλὰ τῶν θέας καὶ διατηρήσεως ἀξίων, ἢ ἀπὸ τοὺς πολεμίους των οἵτινες, ἢ βάρβαροι ἀμαθεῖς τὰ κατέστρεφον ἀπὸ προλήψεις ἢ μόνην κακίαν, ἢ ἔνθερμοι ἀγαλματοκλάςαι τὰ συνέτριβον ὡς τοῦ διαβόλου ἀφομοιώματα. Ἡ καταστροφὴ αὕτη ἥτις ἐτιμωρεῖτο κατ᾽ ἀρχὰς ὡς ἀσέβεια, προελθόντος τοῦ χρόνου δὲν εἶχε πλέον τινὰ τὸν κωλύοντα· ὡριμάσαντες δὲ οἱ καρποὶ τῆς δουλείας ἐπιβαρυνούσης ἐπὶ μᾶλλον καὶ μᾶλλον εἰς τὴν Ἑλλάδα, ἐπέχυσαν τέλος ἐντελῶς ἐπ᾽ αὐτῆς τὸ σκότος τῆς ἀμαθείας, καὶ οἱ σοφώτεροι μεταξὺ τῶν μεταγενεστέρων Ἀθηναίων, λησμονήσαντες ὡς καὶ τὰ ὀνόματα τῶν μνημείων τῶν προπατόρων των, ὠνόμαζαν κατὰ τὸν μεσαιῶνα τὸν Παρθενῶνα Πάνθεον, τὰ Προπύλαια Ὁπλοστάσιον τοῦ Λυκούργου, Ναὸν τοῦ Αἰόλου τοῦ Κυρέςου τὸν Πύργον, καὶ τὰ ἄλλα Φανάρι του Διογένους καὶ Παλάτιον τοῦ Θεμιςοκλέους.

Ἀλλὰ καὶ ἡ Εὐρώπη, μετὰ τὴν πτῶσιν μόνον τῆς Ἑλλάδος ἀνεγερθεῖσα, καὶ ἄρτι ἐξερχομένη ἀπὸ τὸν μακρὸν ἀγῶνα τῆς ἰδίας βλαστήσεως, ἦτον εἰς ἐντελῆ ἄγνοιαν τότε ἀκόμη τῆς ἀρχαιότητος, μὲ τὴν ὁποίαν οὐδεμία συγγένεια τὴν συνέδεε. Καὶ μόνον ὅτε ἡ κλασικὴ παιδεία ἀφ᾽ ἑνὸς μὲν ἀνοίξασα τὰς πύλας τῶν μοναςηρίων, ὅπου

πρὸ χρόνων ἐκαλλιεργεῖτο ἐν ἐρημίᾳ καὶ ἄγνωστος, ἀφ' ἑτέρου δὲ φεύγουσα τὴν δορυάλωτον Ἑλλάδα καὶ ὑπερβάσα τὴν γείτονα Ἰταλίαν, διηύγασεν ἐπὶ τῆς Εὐρώπης, τότε μόνον ἔστρεψεν αὕτη τοὺς ὀφθαλμούς της πρὸς τὸν ἀρχαῖον κόσμον, ἐπικαλουμένη ὑπὲρ τῆς νέας μορφώσεώς της τὴν βοήθειαν ἀρχαίου καὶ ἤδη τελειωθέντος πολιτισμοῦ. Πρὶν τῆς δεκάτης ἑβδόμης ἑκατονταετηρίδος οἱ πρῶτοι τῶν φιλολόγων οὐδ' ἐνθυμοῦντο ὅτι ἦτον δυνατὸν νὰ ὑπάρχῃ ἡ Ἑλλὰς ἐκείνη τῆς ὁποίας ἀνεγίνωσκον τὰ περικλεῆ ἀπομνημονεύματα, νὰ ζῇ εἰσέτι τὸ ἔθνος τοῦ ὁποίου ἐθαύμαζον τὴν εὐφυΐαν εἰς τὸ ψυχρὸν γράμμα, ἢ τουλάχιςον συγκεχυμένας ἔχοντες περὶ αὐτῆς ἰδέας, ἐφαντάζοντο τὰς Ἀθήνας καὶ τὰς λοιπὰς λαμπρὰς πόλεις μεταβληθείσας εἰς ἐρημίας ἀκατοικήτους, καὶ οὐδὲ κἂν ὑποψίαν εἶχον ὅτι ἡ Ἑλληνικὴ τέχνη σώζεται εἰσέτι εἰς τὸν τόπον ἐκεῖνον εἰς μνημεῖα μεγαλοπρεπῆ, καὶ τὸ Ἑλληνικὸν πνεῦμα καθ' ὅλην τὴν ζωηρότητά του εἰς ἀνδρικὰ ἀκόμη λείψανα τοῦ ἀρχαίου λαοῦ.

Ἀλλὰ τέλος περιηγηταὶ καὶ ἄλλοι πεπαιδευμένοι, μεταξὺ τῶν ὁποίων εἷς τῶν ἀρχαιοτάτων ὁ Μαρτῖνος Κρύσιος (1573), ἐπικαλοῦνται ὑπὲρ τῆς Ἑλλάδος τὴν προσοχὴν τῆς Εὐρώπης. Ἔκτοτε ξένοι συῤῥέουν, νέα ἐποχὴ φιλοκαλίας ἀποκαλύπτεται, τὰ λείψανα τῆς ἀρχαιότητος συλλέγονται μετ' ἐπιστασίας, γίνονται σπουδῆς καὶ μιμήσεως ἀντικείμενα, σώζονται ἀπὸ τὴν καταστροφὴν, ἀλλ' ἀπάγονται καὶ ἀπὸ τὴν Ἑλλάδα.

Κατ' ἄδειαν τῆς Ὀθωμανικῆς κυβερνήσεως τὴν ὁποίαν ὑπαγορεύει ξένη ἐπιῤῥοὴ, καὶ πολλάκις παρ' ἄδειαν, ὅτι ἄξιον λόγου, μεταφέρεται ἀπὸ τοὺς ξένους ἀνιχνευτὰς εἰς τὰ ξένα μουσεῖα· οὕτω σήμερον κοσμοῦν τὸ τοῦ Λονδίνου τὰ τοσοῦτον ἐπιχύσαντα φῶς εἰς τὴν Ἑλληνικὴν χρονολογίαν Πάρια μάρμαρα, οὕτω τῆς Αἰγίνης οἱ ἀνδριάντες, τοιαῦτα ἄλλα τῆς τέχνης ἀριστουργήματα ἢ τῆς ἱστορίας μνημεῖα ἐσώθησαν μὲν ἀπὸ τὴν καταστροφὴν, ἀλλὰ μετηνέχθησαν ἐκτὸς τῆς Ἑλλάδος.

Ἀλλ' ἡ ἀφαίρεσις τῶν ὡραίων Φειδαϊκῶν ἀναγλύφων τοῦ Παρθενῶνος ὑπὸ τοῦ Ἄγγλου πρέσβεως Λόρδου Ἔλγινος ἀφῆκε προπάντων ζωηρὰ καὶ εἰσέτι ἀνεξάλειπτα λύπης αἰσθήματα εἰς τοὺς Ἕλληνας, διότι ἐγένετο ἀσεβῶς καὶ ἀδιακρίτως· διότι ὁ φίλος οὗτος τῆς ἀρχαιότητος, λαβὼν τὴν ἄδειαν ἐν ἢ δύο μόνον τῶν κατὰ γῆς κειμένων ἀναγλύφων νὰ συμπεριλάβῃ μεθ' ἑαυτοῦ (1), κατέφερε τὸν πέλεκυν καὶ τὸν πρίονα καὶ κατ' αὐτοῦ τοῦ σεβασμίου οἰκοδομήματος, καὶ ἐπεσφράγισε τὰς ὕβρεις τῶν αἰώνων καὶ τῶν βαρβάρων ἐπὶ τοῦ γέροντος Παρθενῶνος θραύσας καὶ κολοβώσας ὅ,τι ἐμποδὼν, διὰ ν' ἁρπάσῃ ὅ, τι πλείστους τῶν ἀρχαιολογικῶν θησαυρῶν μας, τοὺς ὁποίους μετὰ ταῦτα ἔκρινε συμφέρον ν' ἀνταλλάξῃ μὲ ὑλικωτέρους (2)· διότι ταῦτα ἔπραττε καθ' ὃν καιρὸν ὑπέζεεν ἤδη ὑπὸ τὴν Ἑλλάδα τὸ πῦρ τῆς παλιγγενεσίας, καὶ τὸ Ἑλληνικὸν ἔθνος προαισθανόμενον ἤδη τὸ μέλλον του ἐσκίρτα εἰς τὴν ἰδέαν τῆς ἐλευθερίας, καὶ εἰς τὰ παραδείγματα τῶν προγόνων του· διότι τέλος τὰ ἔπραττε καταχρώμενος ὄνομα ἔθνους πεφωτισμένου, ἔθνους ἐπὶ τοῦ ὁποίου ἡ Ἑλλὰς δικαίως ἐστήριζε μέρος τῶν ἐλπίδων τοῦ μέλλοντός της.

Ἀλλ' ἐκτὸς τῶν ναῶν ὅσους οἱ Χριςιανοὶ μετασκευάζοντες διετήρουν εἰς ἐκκλησίας, τὰ λοιπὰ ἀρχαῖα λείψανα οὐ μόνον μέχρι τῶν ἐσχάτων χρόνων ἔμενον ἀπροστάτευτα, ἀλλὰ καὶ βαρβάρως κατεθραύοντο ὑπὸ τοῦ ὄχλου, καὶ ἰδίως ὑπὸ τῶν Ὀθωμανῶν, ἀποδιδόντων τῶν ἀμαθεστέρων τὸ πρὸς αὐτὰ τῶν ξένων σέβας, καὶ τὴν σπουδὴν μεθ' ἧς τὰ προσεκτῶντο μὲ ἁδρὰς πολλάκις δαπάνας, εἰς θησαυρὸν κεκρυμμένον ἐντὸς τοῦ κορμοῦ τοῦ ἀγάλματος ἢ τῆς στήλης. Διὰ τοιαύτην αἰτίαν συνετρίβη ὑπὸ τοῦ Ἀλῆ Πασᾶ τῶν Ἰωαννίνων ὁ μέγας τῆς Χαιρωνείας λέων, ὁ ἀπὸ τοὺς συγγενεῖς τῶν ἡρώων τοῦ ἱεροῦ λόχου ἀναγερθεὶς πρὸς μνήμην τοῦ ἐνδόξου θανάτου των (3).

(1) Ἐλπίζομεν εἰς ἓν τῶν προσεχῶν φυλλαδίων νὰ δημοσιεύσωμεν τὸ Σουλτανικὸν φερμάνιον, τοῦ ὁποίου καταχρηστικῶς ἐξέτεινε τὴν ἰσχὺν ὁ Λ. Ἔλγιν.

(2) Γνωςὸν ὅτι ὁ Λ. Ἔλγιν ἐπώλησε τὰς Ἑλληνικὰς ταύτας ἀρχαιότητας εἰς τὴν Ἀγγλίαν διὰ 35000 Λίρας, ἢ 984200 Δραχ.

(3) Παυσ. Βοιωτ.

Ἄλλοι, μετριώτεροι εἰς τὰς ἀπαιτήσεις καὶ τὰς προσδοκίας των, ἔκαιον ἁπλῶς ἀνάγλυφα, στήλας, ἀγάλματα, διὰ νὰ κατασκευάσωσι καλὴν ἄσβεστον ἀπὸ τοῦ Πεντελικοῦ καὶ τῆς Πάρου τὸ μάρμαρον, ὡς κατέστρεψεν (1790) ὁ Ὀθωμανὸς διοικητὴς τῆς Ἀττικῆς Χατζῆ Ἀλῆς μέγα μέρος τῶν στηλῶν τοῦ Ὀλυμπίου Διός. Ἄλλοι τέλος τὰ ἐνετείχιζον ὡς λίθους οἰκοδομῆς ἢ τὰ μετεχειρίζοντο κατὰ τὸ σχῆμά των εἰς διαφόρους ὑπηρεσίας οἰκιακάς, ὄχι ὅτι τὸ Ἑλληνικὸν ἔθνος καὶ ἰδίως οἱ γευθέντες τῶν καρπῶν τῆς παιδείας, δὲν ἐγνώριζον ὅτι ἡ καταστροφὴ τῶν προγονικῶν τούτων ἔργων ἦτον ὕβρις πρὸς τοὺς ἀπογόνους, καὶ πολλάκις δὲν κατέβαλον ἀξιεπαίνους ἀγῶνας διὰ νὰ τὴν ἐμποδίσωσιν, ἀλλὰ διότι τῶν δούλων ἡ φωνὴ εἶναι φωνὴ ταπεινὴ καὶ ἰσχνή, καὶ αἱ ἁλύσεις φέρουσαι χεῖρες εἶναι χεῖρες ἀνίσχυροι.

Ἀλλὰ τοῦ χαρακτῆρος τῆς Ἑλληνικῆς ἐπαναστάσεως, ἔμπροσ μὲν τὴν τύχην τῆς νέας Ἑλλάδος, ὄπισθεν δ' ἐχούσης τὰς ἐμπνεύσεις τῆς παλαιᾶς, φυσικὴ συνέπεια ἦτον νὰ φέρῃ σέβας εἰς τ' ἀρχαῖα κειμήλια, καὶ νὰ συλλέγῃ τὰ λείψανα ταῦτα τῆς παρῳχημένης δόξης, ὡς ἀφετηρίας τῆς μελλούσης εὐκλείας. Τοῦτο ἔπραξαν τῷ ὄντι αἱ διάφοροι ἐπὶ τῆς ἐπαναστάσεως Ἑλλ. Κυβερνήσεις, καὶ ἡ ἐξαγωγὴ ἀρχαιοτήτων ἀπηγορεύθη διὰ ψηφίσματος τῆς βουλῆς. Καὶ αἱ πόλεις καθ' ἑκάσται ἁμιλλώμεναι ν' ἀποδείξωσι πόσον ἐκτιμοῦν τὴν ἀξίαν τῶν παρ' αὐταῖς ἀρχαίων μνημείων, ἐφιλοτιμήθησαν καὶ αὐταὶ πολλαχοῦ νὰ ἐκδώσωσιν ὁμοίας διατάξεις διὰ τῶν δημοτικῶν των ἀρχῶν, καὶ αὐτοὶ δὲ πολλάκις οἱ ὁπλαρχηγοὶ μετεχειρίσθησαν τὴν ἐμπιστευμένην αὐτοῖς στρατιωτικὴν δύναμιν διὰ νὰ ἐμποδίσωσι τὴν ἐξαγωγὴν τῶν ἀρχαιοτήτων ἀπὸ ξένους, ὠφελουμένους ἀπὸ τὴν ταραχὴν τοῦ δημοσίου κλύδωνος καὶ τοῦ ἀγωνιῶντος ἔθνους τοὺς περισπασμούς. Μ' ὅλον τοῦτο ὁ πόλεμος, αἱ στρατιωτικαὶ κινήσεις, αἱ ἐχθρικαὶ ἐπιδρομαὶ ἐπέφερον οὐκ ὀλίγην εἰς τὰς ἀρχαιότητας βλάβην, καὶ ἰδίως εἰς τὰς Ἀθήνας, πόλιν σώζουσαν ἀκόμη προφανῆ τὰ ἴχνη τῆς ἀρχαίας λαμπρότητος, εἰς τὰς Ἀθήνας διὰ πολλῶν ἐτῶν ταλαντευθείσας μεταξὺ τῶν τυράννων καὶ τῶν ἐλευθερωτῶν των ἤθελον ἀναμφιβόλως καταστραφῇ καὶ τὰ μνημεῖα ἐκεῖνα, ὅσων ἐφείσθη ἡ βόμβα τοῦ Κενιγσμάρκου, ἄνευ τοῦ πατριωτισμοῦ καὶ τῶν ἀνενδότων προσπαθειῶν τῶν Ἀθηναίων, μεταξὺ τῶν ὁποίων εἶναι δίκαιον ν' ἀναφέρωμεν τὸν Κ. Σ. Πιττάκην, ἤδη ἔφορον τοῦ Κ. Μουσείου, συντελέσαντα τὰ μέγιστα εἰς τὴν ἐξασφάλισιν καὶ τὴν σωτηρίαν τῶν ἀρχαιοτήτων τῶν Ἀθηνῶν κατὰ τοὺς δυσκόλους καιροὺς τῆς πατρίδος του, ὑπὲρ τὰς ὁποίας καὶ αὐτὸς ἠγωνίσθη ἐνόπλως. Ἐνταῦθα πρέπει νὰ ἀναφέρωμεν καὶ Σουλτανικὸν φερμάνιον περὶ διατηρήσεως τῶν ἀρχαιοτήτων, ἐκδοθὲν κατ' αἴτησιν τῶν συμμάχων δυνάμεων κατὰ τὰ 1827 πρὸς τὸν τότε παραλαμβάνοντα τὴν ἀκρόπολιν ἀπὸ τοὺς Ἕλληνας Ὀθωμανικὸν φρούραρχον, ἂν καὶ γνωρίζωμεν ὅτι τοῦτο ὀλίγιστον συνετέλεσεν εἰς τὸν σκοπὸν δι' ὃν ἐζητήθη.

Ἀφ' οὗ ἡ θύελλα τῆς ἐπαναστάσεως κατηυνάσθη καὶ γλυκύτεραι ἡμέραι εἰρήνης ἐπέλαμψαν ἐπὶ τῆς Ἑλλάδος, ἡ διατήρησις τῶν ἀρχαιοτήτων ἀνετέθη ὡς καθῆκον εἰς τὰς τότε διοικητικὰς ἀρχάς, καὶ ὁ Κυβερνήτης Καποδίστριας κατ' ἐθνικῆς συνελεύσεως ψήφισμα ἐξέδωκεν ἀπαγόρευσιν τῆς ἐξαγωγῆς Ἑλληνικῶν ἀρχαιοτήτων, ἥτις ὅμως μετ' ὀλιγίστης ἐτηρήθη τῆς αὐστηρότητος, διότι κατὰ τὰ 1832 ὁ σοφὸς Κ. Ῥαοὺλ-Ῥοσὲτ ἐξέθετεν εἰς τοὺς Γάλλους ὡς λαμπρὰ εἰρηνικῆς ἐκστρατείας των τρόπαια τὰ Ὀλυμπιακὰ μάρμαρα, μόνα μέχρις ἐκείνου εἰσέτι σωζόμενα σχεδὸν ἀκέραια λείψανα εἰς τὴν Ἑλλάδα, ἀπαχθέντα ὑπὸ τῆς Γαλλικῆς ἐπιστημονικῆς ἐπιτροπῆς κατ' ἄδειαν αὐτοῦ τοῦ ἰδίου Κυβερνήτου.

Ἀλλ' ἀφ' ὅτου ἡ διεύθυνσις τῶν Ἑλληνικῶν συμφερόντων παρεδόθη εἰς χεῖρας βασιλικάς, ἔκτοτε ἡ Κυβέρνησις ἐπεμελήθη μετ' ἰδίας προσοχῆς τὴν ἀνεύρεσιν καὶ διατήρησιν τῶν ἀρχαιοτήτων. Κατὰ τὸν Μάϊον τοῦ 1834 ἐξεδόθη νόμος ἀπαγορεύων αὐστηρῶς τὴν καταστροφὴν αὐτῶν καὶ τὴν ἐξαγωγὴν τῶν ἐχουσῶν ἐπιστημονικὴν ἢ τεχνικήν τινα ἀξίαν, κανονίζων τὰ περὶ ἀνασκαφῶν, συνιστῶν ἑκασταχοῦ τῆς Ἑλλάδος Μουσεῖα, καὶ ἀνατιθέ-

μενος τὴν φροντίδα αὐτῶν εἰς τοὺς μᾶλλον πεπαιδευμένους καὶ ζηλωτὰς ὑπὲρ τέχνης καὶ ἐπιστήμης εἰς ἕκαστον δῆμον.

Εἰς τὰς Ἀθήνας ὅμως ὁ ζῆλος τῶν ἰδιωτῶν ἐπρόλαβε καὶ αὐτὴν τὴν Κυβέρνησιν, καὶ κατὰ τὰ 1833 ἤδη ἐσυστήθη εἰς τὴν πόλιν ταύτην «Φιλαρχαϊκή τις ἑταιρία» τῆς ὁποίας οἱ πενιχροὶ πόροι προσδιωρίσθησαν εἰς μικρὰς ἀνασκαφὰς πέριξ τοῦ Παρθενῶνος. Τῶν ἐργασιῶν ἔναρξις ἐγένετο τὴν 10 (22) Ἀπριλίου, καὶ ἐντὸς ὀλίγων ἡμερῶν ἀνεσκάφησαν ἓξ ἀνάγλυφα καὶ τρεῖς ἐπιγραφαί. Κεφαλαιωδῶς μόνον πως ἐνταῦθα διεξερχόμενοι τὴν σειρὰν τῶν ἐν Ἀθήναις ἀρχαιολογικῶν ἐργασιῶν, ἀναβάλλομεν εἰς ἄλλας εἰδικὰς ἐκθέσεις, συνωδευμένας ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον καὶ μὲ εἰκονικὰς παραστάσεις, τὴν ἀκριβολόγον περιγραφὴν ἑνὸς ἑκάστου τῶν κατὰ τὸ διάστημα τοῦτο ἀνευρεθέντων ἢ ἀνεγερθέντων, ἀρκούμεθα δ' ἐνταῦθα νὰ παρατηρήσωμεν ὡς πρὸς τὰ ῥηθέντα ἀνάγλυφα, ὅτι ἀνήκουσιν ἅπαντα εἰς τὴν ζωοφόρον καὶ τὰ μετώπια τοῦ Παρθενῶνος αὐτοῦ, καὶ ἓν μὲν ἀνασκαφὲν κατὰ τὴν ἀνατολικὴν αὐτοῦ πλευρὰν, ἦν τὸ ἀμέσως μετὰ τὸ μεσαιότατον τῆς ζωοφόρου αὐτῆς ἑπόμενον τμῆμα ἢ τὸ ἐλλεῖπον ἐκ τῆς συλλογῆς τῶν Ἐλγινικῶν μαρμάρων, καὶ ἀναπληροῦν τὸ καινὸν τὸ μεταξὺ τοῦ ἀριθμοῦ 18 καὶ 19 τοῦ Βρετανικοῦ μουσείου. Ἡ πρὸς μεσημβρίαν ἄκρα του εἶναι σῶα, ἡ δὲ πρὸς ἄρκτον τεθραυσμένη καὶ περιέχει τὸ ὅλον μάρμαρον τὰς καθημένας θεότητας, τὰς ὁποίας ὁ Βισκόντης ἀποκαλεῖ Ποσειδῶνα, Θησέα, Ἄγραυλον, Πάνδροσον καὶ Ἐρεχθέα. Ἀλλὰ τῆς μὲν Πανδρόσου ὁ βραχίων φαίνεται μόνον, ὁ δὲ Ἐρεχθεὺς ἐλλείπει ὅλος, καὶ τὸ φέρον αὐτὸν κλάσμα τοῦ μαρμάρου διατηρεῖται εἰς τὸ Ἀγγλικὸν μουσεῖον ὑπ' ἀρ. 20.

Τὰ λοιπὰ ὅλα μάρμαρα ἀνήκουν εἰς τὴν ἀρκτικὴν τῆς ζωοφόρου πλευρὰν, ὡς καὶ ἐκ τῆς διαθέσεως τῶν ἐπ' αὐτῶν γεγλυμμένων, καὶ ἐκ τῆς θέσεως εἰς ἣν εὑρέθησαν τεθαμμένα γίνεται δῆλον. Εἶναι δὲ ἓν μὲν φέρον γλυφὰς βοῶν μετ' ἀνδρῶν ἐνδεδυμένων χιτῶνας ποδήρεις, ὡς τὰ ἐκ τῆς μεσημβρινῆς πλευρᾶς ὑπ' ἀρ. 57-62 τοῦ Ἀγγλικοῦ μουσείου (1). Τοῦτο ὡς ἐκ τοῦ μέρους εἰς ὃ ἀνεσκάφη φαίνεται ὅτι ἦτον τὸ δεύτερον ἀπὸ τὴν ἀρκτικοανατολικὴν πλευρὰν, ἢ περίπου, οὐχὶ δὲ τὸ πρῶτον, διότι δὲν εἶχεν οὐδεμίαν γλυφὴν εἰς τὴν ἀνατολικήν του πλευρὰν, ἐνῷ κατὰ τὰς γραφὰς τοῦ Κάρεϋ, ἔπρεπε νὰ φέρῃ δύο γυναῖκας, τὰς ἑπομένας εἰς τὸν ἀρ. 21 τοῦ Ἀγγλ. μουσείου.

Τὸ ἕτερον εὑρεθὲν εἶναι τὸ κατὰ τὰς εἰκονογραφίας τοῦ Κάρεϋ ἑπόμενον μετὰ τὸ ὑπ' ἀρ. 22 τοῦ Ἀγγλ. μουσείου, παριστᾷ τρεῖς μὲν ἄνδρας ἐνδεδυμένους καὶ φέροντας ἀμφορεῖς ἐπὶ τῶν ὤμων, καὶ μετ' αὐτοὺς αὐλητὴν, τοῦ ὁποίου ἓν μέρος μόνον φαίνεται μετὰ τοῦ αὐλοῦ, ἔμπρος δὲ αὐτοῦ, ὄχι, ὡς ὑπέλαβεν ὁ Βισκόντης, παῖδα ὁδηγοῦντα χοῖρον, ἀλλὰ τέταρτον ἄλλον ἄνδρα κύπτοντα διὰ νὰ ἄρῃ ἀμφορέα ὡς καὶ οἱ λοιποί.

Ἄλλο ἀνάγλυφον φέρει 7 πεζοὺς γέροντας, μὲ χιτῶνας ποδήρεις ἀνήκοντας βεβαίως μεταξὺ τῶν πεζῶν οἱ ὁποῖοι κατὰ τὸν Κάρεϋ ἕπονται μετὰ τοὺς 4 αὐλητὰς καὶ 4 λυριστάς.

Τέσσαρα τέλος ἕτερα τμήματα παριστοῦν ἅρματα ἀπαραλλάκτως ὅμοια μὲ τὰ ὑπ' ἀρ. 53-56 τοῦ Ἀγγλ. Μουσείου (2) ἐκ τῆς μεσημβρινῆς πλευρᾶς. Ἓν ἐξ αὐτῶν φαίνεται καθαρῶς ὅτι εἶναι τέθριππον, τὰ δὲ λοιπὰ εἶναι ἀμφιβαλλόμενα, μέρος μὲν ὡς ἐκ τοῦ ἀκρωτηριασμοῦ, μέρος δὲ καὶ ὡς ἐκ τοῦ σχεδιασμοῦ των αὐτοῦ. Εἰς τὸ Ἀγγλικὸν μουσεῖον διατηροῦνται 5, ἢ μᾶλλον 6 τεμάχια ἐκ τῆς ἀρκτικῆς πλευρᾶς, τὰ ὑπ' ἀρ. 23, 24, 34 καὶ 35, τὰ ὁποῖα ἀκριβῶς μὲ τὰ παρ' ἡμῖν σωζόμενα προσαρμοσθέντα, ὡς ἐν οἰκείῳ θέλει ἐκτεθῇ, ἀποτελοῦν τὰ ζωγραφισθέντα ὑπὸ τοῦ Carey 5 ἅρματα τῆς πλευρᾶς ταύτης.

Ἐκ τῶν ἐπιγραφῶν, αἱ ὁποῖαι καὶ αὗται θέλουν δημοσιευθῇ διὰ τῶν ἑπομένων φυλλαδίων, μία ἡ μεγίστη, ἐτυπώθη ἤδη εἰς τὸ σύγγραμμα τοῦ Κ. Πιττάκη, ἐπιγραφόμενον « L'ancienne Athènes. » Σ. 313, ἑπ.

Ἀλλὰ τὰ μέσα τῆς προσωρινῆς ταύτης ἑταιρίας ἦσαν μικρὰ καὶ μετ' οὐ πολὺ ἐξηντλήθησαν, χρεωστεῖται

(1) Elgin's marbles, No. 85-91.

(2) Elgin's marbles No. 26-31.

δὲ ἡ μὴ παντελὴς παῦσις τῶν ἀρχαιολογικῶν ἐργασιῶν εἰς περίστασιν θλιβερὰν καὶ τὴν ὁποίαν ἠθέλαμεν ἀποσιωπήσει ἂν δὲν ᾐσθανόμεθα τὴν ἀνάγκην ν' ἀποδώσωμεν καὶ δημοσίως φόρον εὐγνωμοσύνης εἰς τὴν εὐγενῆ διαγωγὴν τοῦ φιλέλληνος ναυάρχου Κ. Μαλκόλμου. Εἷς τῶν ἀξιωματικῶν τῆς τότε εἰς τὸν Πειραιᾶ προσωρμισμένης Ἀγγλικῆς ναυτικῆς μοίρας ἀπὸ ἄκριτον πρὸς τ' ἀρχαῖα βεβαίως φλεγόμενος ἔρωτα, ἐκίνησεν ὑποκλαπεὶς ἀπὸ τῶν συναδελφῶν του τὰ βλέμματα, χεῖρα καταστρεπτικὴν κατὰ τῶν Φειδιακῶν ἀναγλύφων, καὶ ἔθραυσε τὴν ῥίνα μιᾶς κεφαλῆς ἐξ αὐτῶν. Τοῦτο μαθὼν ὁ γενναῖος ναύαρχος ἔσπευσεν, αὐστηρῶς τιμωρῶν τὴν βέβηλον πρᾶξιν, νὰ ἱκανοποιήσῃ καὶ τὴν Ἑλλάδα προσβληθεῖσαν εἰς τὴν ἰδιοκτησίαν της, καὶ τὴν ὑπόληψιν τῆς Ἀγγλίας βλαπτομένην διὰ τῆς ἀπερισκέπτου ταύτης πράξεως, ὑποχρεώσας δὲ τὸν πράξαντα καὶ εἰς πρόστιμον, δαπανηθὲν εἰς τὴν ἐξακολούθησιν ἀρχαιολογικῶν ἐργασιῶν·

Μέχρι τέλους τοῦ 1833 ἔτους ὁ τότε κατὰ τὴν Στερεὰν Ἑλλάδα ἔφορος τῶν ἀρχαιοτήτων Κ. Πιττάκης, ἀπὸ τοσούτων πενιχρῶν ὁρμώμενος μέσων, περιωρίσθη εἰς μόνην τὴν διατήρησιν καὶ συλλογὴν τῶν πολλαχοῦ τῆς πόλεως τῶν Ἀθηνῶν καὶ τῆς Ἀττικῆς διεσπαρμένων καὶ μέχρις ἐκείνου εἰς φθορὰν ἐκτεθειμένων ἀρχαίων τεμαχίων, ὥστε περὶ τὸν Σεπτέμβριον τοῦ αὐτοῦ ἔτους τὸ προχείρως συστηθὲν μουσεῖον περιεῖχεν ἤδη ὑπὲρ τὰ 500 τμήματα ἀγαλμάτων, ἀναγλύφων κ' ἐπιγραφῶν. Μεταξὺ τῶν τελευταίων τούτων αἱ σπουδαιότεραι ἦσαν αἱ τότε ἀνευρεθεῖσαι ὑπὸ τοῦ ἐφόρου καὶ περὶ τῆς οἰκοδομῆς τῶν μακρῶν τειχῶν πραγματευόμεναι, περὶ ὧν πλατύτερον ἀλλαχοῦ.

Κατὰ τὸ αὐτὸ ἔτος ἀναφορᾷ γενομένης τινος Ἀθηναίου, διϊσχυριζομένου ὅτι πρὸς τὸ βορειανατολικὸν τοῦ Πύργου τοῦ Κυρρήστου εὑρίσκονται τεθαμμένοι τρεῖς ἵπποι φυσικοῦ μεγέθους χαλκοῖ, ἂν καὶ παντάπασιν ἀνυπόστατος, ὡς ἔκτοτε ἀπεδείχθη, ἐγένετο ὅμως ἀφορμὴ πρὸς ἐξιχνίασιν τῶν ὑπογείων τῆς πόλεως ἀρχαίων διωρύγων, ὧν μία μέν, ἡ παρὰ τὸν Πύργον τοῦ Κυρρήστου εὑρέθη πρὸς τὴν ἀκρόπολιν διευθυνομένη, ἑτέρα δὲ εὐρύχωρος διαπερῶσα τὴν πόλιν ἀπὸ Ἀνατολῶν πρὸς δυσμάς, λήγουσα πρὸς τὸ Θησεῖον, στηριζομένη μὲ στήλας, καὶ πιθανῶς ἡ γενικὴ τῆς πόλεως δεξαμενή, ἄλλη μεταξὺ τοῦ Ὠδείου τοῦ Ἡρώδου καὶ τοῦ θεάτρου τοῦ Βάκχου, 4' ἀγγλ. τὸ ὕψος, καὶ ἄλλους τόσους τὸ πλάτος, καὶ κεκτισμένη μὲ πλάκας ἑκατέρωθεν, ἄλλη περὶ τὸ Πρυτανεῖον, καὶ ἄλλη τέλος λήγουσα εἰς φρέαρ περὶ τὸ Διοσκούριον. Ἀλλ' αἱ ὑπόγειοι αὗται τῶν Ἀθηνῶν οἰκοδομαὶ πρέπει νὰ γίνωσιν ἰδιαιτέρων καὶ μᾶλλον ἐκτεταμένων ἐρευνῶν ἀντικείμενα.

Ἀλλὰ κατὰ τὸ ἔτος 1834 ἡ Κυβέρνησις ἐπέστησεν ἰδιαιτέραν προσοχὴν εἰς τὰς ἀρχαιότητας, ἀρξαμένη ἀπὸ τῆς Ἀττικῆς, καὶ κατὰ μὲν τοὺς πρώτους αὐτοῦ μῆνας ἐγένοντο ἀνασκαφαὶ εἰς κῆπον τινὰ ἀρκτικῶς τοῦ Πειραιῶς, καὶ ἀνευρέθησαν ἐνταῦθα πολλοὶ τάφοι μ' ἐπιγραφὰς καὶ ἀνάγλυφα, ἐπισκευάσθησαν δὲ καὶ δύο ἐκκλησίαι διὰ νὰ περιέξωσι τὰ καθεκάστην ἀνευρισκόμενα ἀρχαῖα τμήματα.

Περὶ δὲ τὸν Σεπτέμβριον τοῦ αὐτοῦ ἔτους ἡ Κυβέρνησις προσδιορίσασα τὴν πόλιν τῶν Ἀθηνῶν εἰς πρωτεύουσαν τῆς Ἑλλάδος, ἠθέλησεν ὡς πρῶτον φόρον σεβασμοῦ εἰς τὴν ἀρχαίαν ταύτην τῶν φώτων μητρόπολιν, νὰ ἐνεργήσῃ τοῦ λαμπροτάτου τῶν μνημείων της, τοῦ Παρθενῶνος τὴν ἀνέγερσιν, καθ' ὅσον αὕτη ἦν δυνατὴ ὡς ἐκ τῶν σωζομένων μερῶν του, ἐχορήγησε πρὸς τὸν σκοπὸν τοῦτον ποσότητα 72,000 δραχμῶν δαπανητέων ἐντὸς τῶν τῶν 1834-1837, καὶ νομίζουσα ἱερόν της καθῆκον ν' ἀποδώσῃ τὸν λόφον τῆς Ἀκροπόλεως καὶ αὖθις εἰς τὰς εἰρηνικὰς μούσας, ἀπὸ τὰς ὁποίας τὸν ἀπέσπασεν ἡ κατάκτησις καὶ ὁ πόλεμος, διέταξε τὸν κρημνισμὸν τῶν νεωτέρων ὀχυρωμάτων καὶ τὴν ἐκκένωσιν τοῦ φρουρίου ἀπὸ στρατιωτικὴν δύναμιν, τὴν ὁποίαν διεδέχθησαν ἐξ ἀπόμαχοι, ἀναπαυόμενοι σήμερον ἀπὸ τοὺς ἀγῶνάς των ὑπὸ τὴν σκιὰν τῶν ἐρειπίων ἐκείνων, ὑπὲρ τῶν ὁποίων ὑπερεμάχησαν ἄλλοτε. Ὁ Κ. Ῥόσσ, ἀρχαιολόγος πεπαιδευμένος, Δανὸς τὴν πατρίδα, διορισθεὶς τότε ἔφορος τῶν ἀρχαιοτήτων, προσεκλήθη νὰ καθυποβάλῃ τὸ τῆς ἀνεγέρσεως σχέδιον, ὁ δὲ Βαυαρὸς μυσικὸς σύμβουλος Κ. Κλέντζε

παρεκλήθη νὰ χορηγήσῃ τὰς ἰχνογραφίας τῶν μηχανῶν ὅσας οἱ Βαυαροὶ ἀρχιτέκτονες μετεχειρίσθησαν πρὸς οἰκοδομὴν τοῦ Βαλχάλλα.

Συγχρόνως ἐνεκρίθη καὶ ἡ κατὰ τὸ παρελθὸν ἔτος ὑπὸ τοῦ Κ. Πιττάκη προταθεῖσα ἐπισκευὴ τοῦ Θησείου, τοῦ ὁποίου κατὰ τὴν 25 Φεβρουαρίου 1820 κεραυνὸς εἶχε διαπεράσει τὴν βορειοδυτικὴν στήλην ἄνωθεν μέχρι κάτω. Ἡ Φιλόμουσος τῶν Ἀθηνῶν ἑταιρία ἔσπευσε τότε ἀμέσως νὰ ἐξασφαλίσῃ αὐτὴν καὶ τὴν περιέζωσε μὲ σιδηροῦν κρίκον, ὅστις σώζεται μέχρι τοῦδε. Ἀλλ' ἐκρίθη ἀναγκαία ἡ προσθήκη καὶ δευτέρου κρίκου, καὶ ἡ διὰ τοῦ αὐτοῦ τρόπου στερέωσις καὶ τῆς πέμπτης νοτίας στήλης. Τὸ προστεθὲν εἰς τὸν ναὸν ἱερὸν βῆμα, ὅταν οὗτος εἶχε μεταβληθῇ εἰς ἐκκλησίαν τοῦ ἁγίου Γεωργίου, ἀφῃρέθη, καὶ ἡ στέγη ἐκαλύφθη μὲ Μελίτιον λίθον διὰ νὰ ἐμποδισθῇ ἡ εἰσροὴ τῶν ὀμβρίων ὑδάτων εἰς τὰ ἔνδον τοῦ ναοῦ, προσδιορισθέντος διὰ διατήρησιν ἀρχαίων ἀντικειμένων.

Τέλος κατὰ τὴν 6 Ἀπριλίου, ἐκκενωθέντος τοῦ φρουρίου τῆς Ἀκροπόλεως ἀπὸ τὴν στρατιωτικὴν δύναμιν, ἐγένετο ἐντὸς αὐτοῦ ἔναρξις τῶν ἀρχαιολογικῶν ἐργασιῶν. Κατὰ τὸ δοθὲν αὐτῶν σχέδιον, ἐπρόκειτο νὰ καθαρισθῇ τὸ ἔδαφος πρὸς τὸ δυτικομεσημβρινὸν τοῦ Παρθενῶνος μέρος, νὰ κρημνισθῶσι δὲ καὶ τὰ ἐπιπροσθοῦντα εἰς τὰ Προπύλαια νεώτερα οἰκοδομήματα, διὰ ν' ἀνοιχθῇ αὐτῶν ἡ ὄψις πρὸς τ' ἀνακτόρια, τῶν ὁποίων εἶχε τότε προσδιορισθῆ ἡ θέσις δυτικῶς τῆς Ἀκροπόλεως. Ἡ ἀνασκαφὴ περὶ τὸν Παρθενῶνα ἐξηκολούθησε μ' ἐλπίδα εὑρεμάτων, πολὺ βαθύτερον τοῦ ἀρχαίου ἐδάφους, ἔχοντος ὡς γνώρισμα τὴν τρίτην τοῦ περιστηλίου βαθμίδα, διότι, ὡς γνωστὸν, κατ' ἀρχαῖον, φαίνεται, τῆς ἱερᾶς ἀρχιτεκτονικῆς ἔθος, διὰ τριῶν μόνων βαθμίδων ὑψοῦτο πάντοτε ὁ ναὸς ὑπεράνω τοῦ ἐδάφους (1). Ἡ ἀνόρυξις αὕτη ἦτον ἑπόμενον νὰ καταστήσῃ καταφανῆ ἀντικείμενα ἐπὶ τῆς ἐποχῆς ἀκόμη τοῦ Περικλέους ὑπὸ γῆν κείμενα, καὶ τοιαῦτα φαίνονται τῷ ὄντι τ' ἀνευρεθέντα. Τ' ἀξιοπεριεργότερα αὐτῶν εἶναι, 1. μεγάλοι ὄγκοι μαρμάρων, φέροντες λαξεύσεως ἴχνη, καὶ γνωριζόμενοι ὡς τύμπανα στηλῶν, τὰς αὐτὰς διαστάσεις σχεδὸν μὲ τὰ τοῦ Παρθενῶνος ἔχοντα, ἀλλ' ἀποτυχόντα καὶ ἀποδοκιμασθέντα κατὰ τὴν λάξευσιν. Ταῦτα ἢ ἀνῆκον εἰς οἰκοδομὴν ἀρχαιοτέραν τοῦ Παρθενῶνος, δηλαδὴ τὸ ὑπὸ τῶν Περσῶν καὲν Ἑκατόμπεδον, ἢ ἂν διέμεινον ἀπὸ τῆς οἰκοδομῆς τοῦ ναοῦ τούτου, παρεχώθησαν φαίνεται ἔκτοτε ἀπὸ τοὺς κτίστας, διότι αἱ θέσεις εἰς τὰς ὁποίας εὑρίσκονται εἶναι βαθύτεραι τοῦ ἐπὶ τοῦ Περικλέους ἐδάφους, καὶ διότι δὲν εἶναι πιθανὸν τοιούτου μεγέθους ἄχρηστοι λίθοι νὰ ἔκειντο ἐρριμμένοι ἐπὶ τῆς ἐπιφανείας τῆς ὡραίας Ἀκροπόλεως, ἥτις ὅλη ἦν ὡς εἷς καὶ μόνος μεγαλοπρεπὴς ναὸς τῆς Προστάτιδος τῶν Ἀθηναίων θεότητος. 2. εὑρέθησαν κατὰ τὸ αὐτὸ μέρος πάμπολλα τεμάχια ἐξ ὀπτῆς γῆς φερούσης γραφάς, καὶ ἀποτελοῦντα εἶδος γεισσώματος ἐκτεταμένου μεγάλου τινὸς οἰκοδομήματος, ἄλλα δὲ ἔχοντα σχῆμα ἀκρωτηρίων. Ἡ θέσις εἰς ἣν εὑρέθησαν, ὑποκάτω τῶν θεμελίων τοῦ Παρθενῶνος, καὶ τὸ βάθος εἰς ὃ ἦσαν τεθαμμένα, μᾶς πείθουν ὅτι ἀνῆκον εἰς τὸ παλαιὸν Ἑκατόμπεδον, καὶ ἂν ἡ ὑπόθεσις αὕτη ἔχεται ἀληθείας, δίδει πολλῶν περὶ τοῦ τρόπου τῆς οἰκοδομῆς τοῦ ἀρχαίου ἐκείνου ναοῦ σκέψεων ἀφορμήν. Τούτων δίδομεν εἰς τὸ παρὸν φυλλάδιον τρία ἀπεικονίσματα· θέλομεν δὲ καὶ εἰς τὰ λοιπὰ ἐξακολουθεῖ καταχωρίζοντες καὶ τὰ ὑπολειπόμενα. 3. εἰς τὸ αὐτὸ μέρος ἀνεσκάφησαν διάφορα ἀγαλμάτια καὶ ἄλλα ἀρχαῖα τμήματα, κατὰ τὸ μᾶλλον ἢ ἧττον περίεργα, ἴσως ἐκ τῶν ἀνατεθειμένων ἐπὶ τοῦ Παρθενῶνος ἢ περὶ τὸν Παρθενῶνα ἢ ἴσως ἐκ τῶν «ἀφανεστέρων εἰκόνων» (2). Πρὸς τὸ δυτικὸν μέρος καὶ τὴν ἀρκτικοδυτικὴν γωνίαν τοῦ ναοῦ ὁ ἀρχαῖος βράχος εὑρέθη οὐ πολλῷ κατωτέρω τῆς τρίτης βαθμίδος, παρὰ δὲ τὴν γωνίαν ἀνεσκάφη τὸ τμῆμα τῆς ζωοφόρου τὸ φέρον τοὺς πεζοὺς ἄνδρας, περὶ ὧν ἀνεφέραμεν ἀνωτέρω.

Αἱ κατὰ τὰ Προπύλαια ἀνασκαφαὶ εἶχον ἔτι λαμπρότερα καὶ μᾶλλον ἀπροσδόκητα τ' ἀποτελέσματα. Κατὰ

---

(1) Περίεργον τούτου παράδειγμα καὶ τὸ Ἐρεχθεῖον, ᾠκοδομημένον ἐπὶ μὴ ἐπιπέδου ἐδάφους, τοῦ ὁποίου ὅμως αἱ βαθμίδες ἀκολουθοῦν ὅλας τοῦ τόπου τὰς ἀνωμαλίας, χωρὶς οὐδαμοῦ νὰ εἶναι πλειότεραι τῶν τριῶν·

(2) Παυσαν. Ἀττ. κγ'.

τὴν ἀτελεστάτην τοῦ Σπῶνος καὶ Θόηλλέρου περιγραφὴν, ἵστατο ἀκόμη κατὰ τὰ 1656 ἐμπρὸς τῶν προπυλαίων, κατὰ τὸ μεσημβρινοδυτικὸν αὐτῶν μέρος ὁ ναὸς τῆς Ἀπτέρου Νίκης (1), χρησιμεύων τότε ὡς πυριταποθήκη τῶν Τούρκων. Ὑποτίθεται ὅτι κατεστράφη καὶ οὗτος ἀπὸ βόμβαν τοῦ Μοροζίνη ἴσως, κατὰ τὰ 1687, ὥστε ὁ Στουάρτος εὗρεν ἐρείπια μόνον τινὰ ἐξ αὐτοῦ ἐντὸς τοῦ ἀνωτέρου Τουρκικοῦ κανονοστασίου. Μόλις ἡ ἀνασκαφὴ προὐχώρησεν ὀλίγον ὑπὸ γῆν κατὰ τὸ μέρος τοῦτο, καὶ ὁ ναὸς τῆς Νίκης ἐφάνη ὅλος κεχωσμένος καὶ κατεδαφισμένος, ἐλλειπόντων ὀλίγων μόνον μερῶν αὐτοῦ, τὰ δὲ πλεῖστα τῆς ζωοφόρου τμήματα καὶ τὰ παρὰ τὸ χεῖλος τῆς βάσεως αὐτοῦ ἱστάμενα ἀνάγλυφα εὑρέθησαν κατὰ τὸ μᾶλλον καὶ ἧττον σῶα. Ἡ ἀνέγερσις τοῦ ναοῦ τούτου ἀπεφασίσθη καὶ ἤρχισεν ἀμέσως μετὰ δραστηριότητος. Ἀλλ' ἦτον πεπρωμένον καὶ τοῦτο τὸ κομψὸν ἔργον τῆς ἀρχαιότητος νὰ μείνῃ κολοβὸν, διότι τέσσαρα τμήματα τῆς ζωοφόρου αὐτοῦ, ὁμοῦ 25′ 7″ ἀγγλικῶν τὸ μῆκος, εὑρεθέντα κατὰ τὰ 1804 ἐντετειχισμένα εἴς τουρκικόν τι τεῖχος ἐπὶ τῆς Ἀκροπόλεως, ἀπήχθησαν ὑπὸ τοῦ Ἔλγινος μετὰ τῶν λοιπῶν εἰς Ἀγγλίαν, ὅπου ἤδη κεῖνται (2) ὡς ἁπλᾶ γλυφὴ πάσης σχετικῆς ὡς πρὸς τόπον καὶ θέσιν σημασίας στερούμενα, ἐνῷ ὁ ναὸς τοῦ ὁποίου μέρος ἀποτελοῦν, ἀνηγέρθη ἤδη, καὶ στερεῖται μόνον αὐτῶν, διὰ νὰ φαίνεται σχεδὸν οἷος ἐκτίσθη ἐπὶ τῶν λαμπρῶν ἡμερῶν τῆς Ἑλλάδος. Ἀλλὰ περὶ αὐτοῦ ἰδιαίτερον ἄρθρον θέλει πραγματευθῇ.

Κατὰ τὸν Ὀκτώβριον τοῦ αὐτοῦ ἔτους παραιτηθέντος τοῦ Κ. Ῥόσσ τῆς ἐπὶ τῶν ἀρχαιοτήτων ἐφορείας, ἥτις ἐνετέθη εἰς τὸν μέχρις ἐκείνου ὑπέφορον Κ. Πιττάκην, ἐκρίθη ἀναγκαῖον νὰ διακοπῇ ἡ ἤδη ἱκανῶς προοδεύσασα ἀνέγερσις τοῦ ναοῦ τῆς Νίκης, διότι ὑπῆρχεν ἐλπὶς ὅτι τινὰ αὐτοῦ ἐλλείποντα τμήματα ἐδύναντο νὰ κρύπτωνται τεθαμμένα εἰς τὸ περὶ αὐτὸν ἔδαφος, τὸ ὁποῖον ἀπεφασίσθη ν' ἀνασκαφῇ. Συγχρόνως ἐφάνη κατεπεῖγον ν' ἀπαλλαχθῇ ἡ Πινακοθήκη (3) τοῦ ἐπιβαρύνοντος ἐπ' αὐτῆς μεταγενεστέρου οἰκοδομήματος, τὸ ὁποῖον εἶχεν ὠθήσει τὸν δυτικὸν αὐτῆς τοῖχον ἐκτὸς τῆς καθέτου, κ' ἐκινδύνευε νὰ τὸν κατακρημνίσῃ. Αἱ δεξιόθεν καὶ ἀριστερόθεν τῶν προπυλαίων γινόμεναι αὗται ἐργασίαι καὶ πρὸς τὸ κέντρον προβαίνουσαι, ὡδήγησαν φυσικῶς εἰς τὴν ἀνασκαφὴν τῶν Προπυλαίων αὐτῶν, ἥτις καὶ εἰς ἄκρον σπουδαία καὶ ἔγκαιρος ἦτον, διότι εὐμεθοδέστερον ἐφαίνετο αἱ ἐργασίαι νὰ προβαίνωσιν ἐκ τῶν ἔξω πρὸς τὰ ἔνδον.

Ἀπὸ τοῦ Ὀκτωβρίου μέχρι τοῦ Φεβρουαρίου τοῦ ἐπομένου ἔτους ἠνοίχθη καὶ ἐκαθαρίσθη ἐντελῶς ἡ πινακοθήκη καὶ τὸ ἐμπρὸς αὐτῆς περιστύλιον, κατεκρημνίσθησαν δὲ καὶ τὰ νεώτερα τείχη τὰ ὁποῖα εἰς τοιοῦτον βαθμὸν κατεκάλυπτον τὰ προπύλαια, ὥστε οὔτε μέρος αὐτῶν δὲν ἐφαίνετο, καὶ ἔφθανον τοσοῦτον ἐπάνω τῶν ὑψηλοτέρων αὐτῶν στηλῶν, τὰς ὁποίας κατέκρυπτον, ὥστ' ἐπ' αὐτῶν ἄλλοτε μὲν ὑπῆρχε κανονοστάσιον Ὀθωμανικὸν, ἐσχάτως δὲ προσωρινὸν μουσεῖον ἀρχαιοτήτων. Τὸ μεσημβρινὸν αὐτῶν τεῖχος ἔκκλιναν πρὸς τὰ ἔξω, καὶ ἑτοιμόρροπον ὂν, ἐπανήχθη ἀδαπάνως καὶ δι' ἁπλουστάτης μεθόδου εἰς τὴν ἀρχαίαν του θέσιν, καὶ οὕτως ἓν τῶν μεγαλοπρεπεστάτων οἰκοδομημάτων τῆς ἐποχῆς τοῦ Περικλέους, τὸ ὁποῖον τινὲς τῶν περιηγητῶν παρεγνώρισαν, τινὲς δὲ οὐδὲ κἂν ὑπεπτεύθησαν, ἀπεδόθη εἰς τὸν θαυμασμὸν καὶ τὴν σπουδὴν τοῦ πεφωτισμένου κόσμου, ὅστις μετὰ περιεργείας βεβαίως θέλει ἰδῇ τὴν περιγραφήν του εἰς ἓν τῶν προσεχῶν φυλλαδίων μας.

Ὁ ἐντελὴς κρημνισμὸς τοῦ ἐμπρὸς τῶν προπυλαίων τουρκικοῦ προμαχῶνος ἀνεκάλυψε καὶ ἕτερον ἀντικείμενον ἐκ τῶν ἀμφιβαλλομένων εἰς τὴν τοπογραφίαν τῆς Ἀκροπόλεως, δηλαδὴ τὰς πλατείας καὶ ὡραίας βαθμίδας, ἀξίας τῆς λαμπρᾶς εἰσόδου πρὸς ἣν ἔφερον, ἐλεγχούσας σφαλερὰν τὴν περὶ ἀνόδου εἰς τὴν Ἀκρόπολιν ὑπόθεσιν

(1) Παυσαν. Ἀττ. Κ· 22, 4·

(2) Ὑπ' ἀρ. 158, 156, 190 καὶ 161·

(3) Ἔστι δὲ ἐν ἀριστερᾷ τῶν Προπυλαίων οἴκημα ἔχον γραφάς. Παυσ. Ἀττ. Κ. 22, 6·

τοῦ Συνταγματάρχου Κ. Λεΐκ. Αἱ βαθμίδες αὗται, καθ' ὅσον φαίνονται μέχρι τοῦδε, κατέχουσαι κατὰ πλάτος ὅλον τὸ μεταξὺ τῆς βάσεως τοῦ ἀνδριάντος τοῦ Ἀγρίππα καὶ τῆς τοῦ ναοῦ τῆς Νίκης, φθάνουν μέχρι τοῦ πέρατος τῆς τελευταίας ταύτης, αἱ δὲ περαιτέρω ἀνασκαφαὶ θέλουν ἀποδείξει, ἄν, ὡς ἔχομεν λόγους διὰ νὰ πιστεύωμεν, ὀξηκολούθουν αὗται κατὰ τὴν αὐτὴν διεύθυνσιν μέχρι τοῦ βάθους τῆς κοιλάδος, καθ' ὃ ἴσως μέρος ἵσταντο οἱ ἀνδριάντες τοῦ Ἁρμοδίου καὶ Ἀριστογείτονος, ἢ ἂν ἡ κάτοδος ἐστρέφετο, ὡς σήμερον φαίνεται, πρὸς μεσημβρίαν, καὶ διερχομένη ὑπὸ τὸ δυτικὸν τεῖχος τῆς βάσεως τοῦ ναοῦ τῆς Νίκης, ἀπήντα ἐνταῦθα τῆς ἐξόδου τὴν πύλην.

Κατὰ τὴν αὐτὴν ἐποχὴν ἐγένοντο καί τινες ἀνασκαφαὶ πλησίον τοῦ Πειραιῶς, πιθανῶς κατὰ τὸ νεκροταφεῖον τοῦ δήμου τούτου, ἀνατολικοαρκτικῶς τοῦ μικροῦ λιμένος Κανθάρου, καὶ εὑρέθησαν δι' αὐτῶν μέχρι 12 ἀναγλύφων λόγου ἀξίων, τινὲς ἐπιγραφαὶ ἐπιτάφιοι καὶ 120 ἀγγεῖα ὄχι εὐκαταφρόνητα.

Κατὰ τὸ ἔτος 1837 αἱ ἀνασκαφαὶ ἐπροχώρησαν ἐπὶ τῆς ὁδοῦ τῆς ἀγούσης ἀπὸ τῶν Προπυλαίων πρὸς τὸν Παρθενῶνα, ἐπὶ σκοπῷ νὰ εὑρεθῇ τὸ ἀρχαῖον τῆς Ἀκροπόλεως ἔδαφος· καὶ τῷ ὄντι τοῦτο εὑρέθη, διότι ἀνεφάνη ὁ βράχος ἐγκαρσίως κεχαραγμένος κατὰ τὴν μεταξὺ τῶν δύο οἰκοδομημάτων διεύθυνσιν, καθ' ἣν ἀναμφιβόλως ἤγετο ἡ ναῦς εἰς τὴν πομπὴν τῶν Παναθηναίων. Εἰς τὸ διάστημα τοῦτο εὑρέθησαν ὁμοίως διάφορα τεμάχια γλυπτικὰ καὶ ἐπιγραφαί, κυρίως ἐκ τῶν Ῥωμαϊκῶν χρόνων, μεταξὺ δὲ ἄλλων καὶ ἡ ἐνταῦθα ὑπ' ἀρ. 1. δημοσιευομένη.

Ἀλλ' ἀφ' οὗ κατὰ τὸν τρόπον τοῦτον ἡ ἀνασκαφὴ ἐπροχώρησε μέχρι τοῦ Ἐρεχθείου, ἐκρίθη εὔλογον νὰ γίνῃ ἀμέσως ἔναρξις τῆς καθάρσεως αὐτοῦ καὶ τῆς στερεώσεως διαφόρων μερῶν του ἐπισφαλῶν. Εἰς τοῦτο ἔπειθε πρὸς τοῖς ἄλλοις καὶ ὁ λόγος ὅτι πρὶν ἀρχίσῃ τοῦ Παρθενῶνος ἡ ἀνέγερσις, ἦτον ἀνάγκη νὰ καθαρισθῶσιν ὅλα τὰ πέριξ αὐτοῦ, καὶ ἰδίως τὰ πρὸς βοῤῥᾶν κείμενα, διαρκοῦντος τοῦ θέρους, ὅταν δὲν ἐπικρατοῦν σφοδροὶ βόρειοι ἄνεμοι. Κατὰ τὰς ἀνασκαφὰς εὑρέθησαν σχεδὸν ὅλαι αἱ πλίνθοι τοῦ βορείου τείχους τοῦ Ἐρεχθείου, καὶ ἑπτὰ τοῦ γείσσου αὐτοῦ τμήματα, σχεδὸν ὅλα σῶα· ἓν μέρος ὅμως τῆς κρηπῖδος ἐλλεῖπον ἔγεινεν ἀνάγκη νὰ λαξευθῇ πρὶν ὁ τοῖχος ἀνεγερθῇ. Ἡ ἀνατολικὴ πλευρὰ ἐκαθαρίσθη ὁμοίως καὶ ἐφάνη ἡ βάσις τῆς ὑπὸ τοῦ Ἐλγίνου ἁρπαγείσης στήλης, περὶ τὰ μέσα δὲ ἐστερεώθη καθ' ὃ μέρος εἶχεν ὑποσκαφῇ ὑπὸ τῶν χριστιανῶν, οἵτινες εἶχον καὶ τοῦτον τὸν ναὸν μετασκευάσει εἰς ἐκκλησίαν. Ἐπὶ δὲ ὅλων τῶν νέων τούτων ἐπισκευῶν ἐπεγράφη τὸ «ἐκτίσθη τῷ 1837» πρὸς ἀποφυγὴν πάσης εἰς τὸ μέλλον ἀμφιβολίας. Τὸ νότιον τεῖχος ἀνηγέρθη ὁμοίως· κατὰ τὸ μέρος δὲ τοῦτο εὑρέθησαν καὶ διάφορα γλυπτικῆς ἀντικείμενα, μεταξὺ τῶν ὁποίων πολύτιμος ἡ πέμπτη τῆς προστάσεως τοῦ Πανδροσίου Καρυάτις, περὶ τῆς ὁποίας ἐσφαλμένως ὑπετίθετο μέχρι τοῦδε ὅτι εὑρίσκεται εἰς τὸ Βατικάνον τῆς Ῥώμης. Ἡ ἀνέγερσίς της εἰς τὴν ἀρχαίαν της θέσιν δὲν εἶναι ἀκόμη εὔκολος, διότι εἶναι εἰς τμήματα πολλὰ τεθραυσμένη, τῶν ὁποίων τινὰ εἰσέτι δὲν εὑρέθησαν.

Ἐγένοντο μετὰ ταῦτα ἐπισκευαί τινες εἰς τὴν πρόστασιν τὴν πρὸς τῷ Κεκροπίῳ (1), ἢ τῶν Καρυατίδων καὶ ἀνηγέρθη ἡ ἐπὶ τῆς πολιορκίας τῶν 1836 πεσοῦσα Καρυάτις, τῆς ὁποίας τὴν κεφαλὴν διετήρει ὁ Κ. Πιττάκης. Ὁ ἐλλείπων πλόκαμός της ἐπεσκευάσθη ὑπὸ τοῦ Γερμανοῦ γλύπτου Κ. Ἴμχοφ, διὰ νὰ ἔχῃ δύναμιν ἱκανὴν πρὸς ὑποστήριξιν τῶν ἐπιστυλίων. Ὥστε τεθείσης ἐντὸς ὀλίγου καὶ τῆς ἄλλης ἐσχάτως ἀνευρεθείσης εἰς τὴν οἰκείαν θέσιν, ἡ κομψὴ αὕτη πρόστασις θέλει στερεῖσθαι μόνης τῆς ἀφιλοκάλως, διὰ νὰ μὴν εἴπωμεν ἄλλο τι, ὑπὸ τοῦ λόρδου Ἔλγινος ἁρπαγείσης ἕκτης.

Κατὰ τὸ δυτικὸν μέρος ἀνηγέρθησαν ἐντελῶς αἱ δύω ἐκ τῶν τεσσάρων ἐπὶ τῆς ὑψηλῆς κρηπῖδος ἱσταμένων

(1) Ἐπὶ τῇ προτάσει τῇ πρὸς τῷ Κεκρωπίῳ· Ἐπιγρ.

ςηλῶν, καὶ συνενώθησαν δι' ἐπιστυλίου, ἐπεσκευάσθη δὲ κατὰ μέρος καὶ ἡ τρίτη, καὶ ἐξησφαλίσθη προσωρινῶς ὁ τοῖχος δι' ἀσβέστου καὶ κεράμων, μέχρις ὅτου εὑρεθοῦν τὰ ἐλλείποντα τμήματά του. Τὸ ἐμβαδὸν τοῦ ναοῦ ἐκαθαρίσθη κατὰ μέρος ὁμοίως, καὶ ἐκ τῆς ἐνεστώσης αὐτοῦ καταστάσεως δύνανται νὰ εἰκασθῶσιν ἱκανὰ περὶ τῆς ἀρχαίας του διαιρέσεως, ὥςε νὰ φαίνεται βέβαιον ὅτι ὁ Στουάρτος ἠπατήθη εἰς τὰς περὶ αὐτοῦ ὑποθέσεις του.

Μέχρι τούτου ἐπροχώρησαν αἱ περίεργοι αὗται ἐν τῷ Ἐρεχθείῳ ἐργασίαι, αἱ πολλὰς περὶ τοῦ ἀληθοῦς σχήματος τοῦ παραδόξου τούτου ναοῦ λύουσαι ἀπορίας, καὶ τῶν ὁποίων θέλομεν ἐν οἰκείῳ τόπῳ δώσει λεπτομερῆ περιγραφήν. Διέκοψε δὲ αὐτὰς ἡ θέρμη τῆς θερεινῆς ὥρας, διὰ νὰ ἐπαναληφθῶσι κατὰ τὸ φθινόπωρον.

Κατὰ τὸν αὐτὸν καιρὸν σκάπτων τις πρὸς ἄρκτον τοῦ Θησείου εὗρε βάσιν ἀρχαίαν ἐκ λίθου Πειραϊκοῦ καὶ τμήματά τινα ἀγαλμάτων καὶ ἐπιγραφῶν. Τινὲς ὑπέθεσαν ὅτι τοῦτο ἦν τὸ μνημεῖον τοῦ Εὐβουλίδου (2), ἀλλὰ καὶ ὡς ἐκ τῆς θέσεως καὶ ὡς ἐξ ἄλλων περιστάσεων, φαίνεται μᾶλλον ὂν ἄλλο τι ῥωμαϊκὸν οἰκοδόμημα.

Πλησιέστατον τῆς λεγομένης πύλης τῆς ἀγορᾶς, κατὰ τὴν μεσημβρινοδυτικὴν αὐτῆς ἄκραν, εὑρέθη εἰς ου μικρὸν βάθος κάτω τοῦ παρόντος ἐδάφους σειρὰ τείχους ἀρχαίου θλωμένου κατὰ γωνίαν ὀρθήν. Τοῦτο ἀνεσκάφη καθ' ὅλην αὐτοῦ τὴν ἔκτασιν, ἀλλὰ τοπικαὶ περιςάσεις ἐμπόδισαν νὰ γίνουν εἰσέτι παραιτέρω περὶ αὐτοῦ ἔρευναι.

Τοσοῦτον ἐπροχώρησαν μέχρι τοῦδε αἱ ἀρχαιολογικαὶ ἐργασίαι ἐν Ἀθήναις, ὅπου μόνον μέχρι τοῦδε ἔγινον μεγάλαι καὶ σπουδαῖαι ἀνασκαφαί. Ἡ κυβέρνησις τὰς ἐμψυχώνει καὶ τὰς ἐπισπεύδει. Ἐντὸς ὀλίγου πολλὰ τῶν ἀτάκτως κατεστραμμένων ἐρειπίων θέλουν ἀνεγερθῆ κατὰ τὴν ἀρχαίαν των θέσιν καὶ σχῆμα, καὶ μετ' οὐ πολὺ ἡ Ἀκρόπολις, ἴσως δὲ καὶ πολλὰ τῆς Ἑλλάδος μέρη θέλουν καὶ πάλιν κατακοσμηθῆ μὲ πολλὰ τῶν ἀρχαίων των οἰκοδομημάτων, καὶ οἱ μὲν ξένοι θελουν συῤῥέει εἰς τὴν πατρίδα μας διὰ νὰ σπουδάζουν ἐν αὐτῇ τὴν ἠθικῶς καὶ πραγματικῶς ἀναγεννωμένην ἀρχαίαν Ἑλλάδα, ἡμεῖς δ' αὐτοὶ ἔχοντες διηνεκῶς πρὸ ὀφθαλμῶν τῆς προγονικῆς δόξης τ' ἀπομνημονεύματα, θέλομεν ὑψηλοφρονεῖ πρὸς αὐτὰ, καὶ ἁμιλλᾶσθαι ὅπως ἀναδειχθῶμεν αὐτῶν ἄξιοι.

Α. Ρ. ΡΑΓΚΑΒΗΣ.

---

(2) Παυσαν. 'Αττ. β'. 4.

ΣΗΜΕΙΩΣΕΙΣ ΕΠΙ ΤΩΝ ΛΙΘΟΓΡΑΦΗΜΑΤΩΝ.

1.

Ἐπὶ Πειθιδήμου ἄρχοντος ἐπὶ τῆς ἐρεχθεῖδος δευτέρας πρυτανείας μεταγειτνιῶνος ἐνάτει ἱσταμένου ἐνάτει τῆς πρυτανείας, ἐκκλησία κυρία τῶν προέδρων. ἐπεψήφιζεν Σώστρατος Καλλιστράτου Ἐρχιεὺς καὶ συμπρόεδροι. Ἔδοξεν τῷ δήμῳ. Χρεμωνίδης Ἐτεοκλέους Αἰθαλίδης εἶπεν. ἐπειδὴ ἑκάτερομ μὲν Ἀθηναῖοι καὶ Λακεδαιμόνιοι καὶ οἱ σύμμαχοι οἱ ἑκατέρων φιλίαν καὶ συμμαχίαν κοινὴν ποιησάμενοι πρὸς ἑαυτοὺς πολλοὺς καὶ καλοὺς ἀγῶνας ἠγωνίσαντο μετ' ἀλλήλων πρὸς τοὺς καταδουλοῦσθαι τὰς πόλεις ἐπιχειρ(ή)σαντας, ἐξ ὧν ἑαυτοῖς τε δόξαν ἐκτήσαντο καὶ τοῖς ἄλ(λο)ις Ἕλλησι παρεσκεύασαν τὴν ἐλευθερίαν, καὶ νῦν δὲ κ(αι)ρῶν καθειληφότων ὁμοίων τὴν Ἑλλάδα πᾶσαν διὰ το(ὺς) καταλύειν ἐπιχειροῦντας τούς τε νόμους καὶ τὰς π(α)τρίους ἑκάστοις πολιτείας, ὅτε Βασιλεὺς Πτολεμαῖος ἀκολούθως τεῖ τῶν προγόνων καὶ τεῖ τῆς ἀδελφῆς πρ(οαι)ρέσει φανερό(ς) ἐσ(τ)ιν σπουδάζων ὑπὲρ τῆς κοινῆς τ(ῶν) ἑλλήνων ἐλευθερί(α)ς, (καὶ) ὁ δῆμος ὁ Ἀθηναίων συμμαχία(ν) ποιησάμενος πρὸς αὐτὸν, κ(αὶ) τοὺς λοιποὺς Ἕλληνας ἐψήφισται παρακαλεῖν ἐπὶ τὴν αὐτὴν προαίρεσιν· ὡσαύτως (δ)ὲ καὶ Λακεδαιμόνιοι φίλοι καὶ σύμμαχοι τοῦ Βασιλέως (ὄ)ντες Πτολεμαίου, καὶ πρὸς τὸν δῆμον τὸν Ἀθηναίων εἰσὶν ἐψηφισμένοι συμμαχίαν μετά τε Ἠλείων καὶ Ἀχαιῶν κα(ὶ) (Τ)εγεατῶν καὶ Μαντινέων καὶ Ὀρχομενίων καὶ Φια(λέων κ)αὶ Καφυέων καὶ Κρηταέων ὅσοι εἰσὶν ἐν τεῖ συμμ(αχί)α (τ)εῖ Λακεδαιμονίων καὶ Ἀρέως καὶ τῶν ἄλλων συμμάχω(ν . . .) πρέσβεις ἀπὸ τῶν συνέδρων ἀπεστάλκασιν πρὸς τὸν δῆ(μο)ν καὶ οἱ παραγεγονότες παρ' αὐτῶν ἐμφανίζουσιν τήν τε Λακεδαιμονίων κτὶ Ἀρέως καὶ τῶν ἄλλων συμμάχων φιλοτιμίαν ἣν ἔχουσιν πρὸς τὸν δῆμον, καὶ τὴν περὶ τῆς συμμαχίας ὁμολογίαν ἥκουσι κομίζοντες, ὅπως ἂν οὖν κοινῆς ὁμονοίας γενομένης τῆς Ἕλλησι, πρός τε τοὺς νῦν ἠδικηκότας καὶ παρεσπον(δηκό)τας τὰς πόλεις, πρόθυμοι μετὰ τοῦ Βασιλέως Πτολεμαίου καὶ μετ' ἀλλήλων ὑπάρχωσιν ἀγωνισταὶ, καὶ τὸ λοιπὸν μεθ' ὁμο(ν)(ο)ίας σώζωσιν τὰς πόλεις. Ἀγαθεῖ τύχει· δεδόχθαι τῶ(ι δ)ήμῳ τὴμ μὲν φιλίαν καὶ τὴν συμμαχίαν εἶναι Ἀθηναίοις (καὶ

Λακεδαιμονίοις καὶ τοῖς Βασιλεῦσιν τοῖς Λακεδαιμον(ίων
καὶ Ἠλείοις καὶ Ἀχαιοῖς καὶ Τεγεάταις καὶ Μαντινεῦ(σιν κα-
ὶ Ὀρχομενίοις καὶ Φιαλεῦσιν καὶ Καφυεῦσιν καὶ Κρηταιεῦσι-
(ν) ὅσοι ἐν τεῖ συμμαχίᾳ εἰσὶν τεῖ Λακεδαιμονίων κα(ὶ Ἀρέως)
καὶ τοῖς ἄλλοις συμμάχοις κυρίαν εἰς τὸν ἅπαντα (χρόνον ἣν)
ἥκουσι κομίζοντες οἱ πρέσβεις, καὶ ἀναγράψα[ι τό δε τὸ ψήφισμα τὸν Γρ]-
αμματέα τὸν κατὰ Πρυτανείαν ἐν στήλῃ Χαλκῇ καὶ στῆσαι ἐ)-
ν Ἀκροπόλει παρὰ τὸν νεὼ τῆς Ἀθηνᾶς τῆς Πολιάδος δοῦναι δὲ
τὰ) ἀργεῖα τοῖς πρέσβεσιν τοῖς παραγεγ(ονόσιν) . . . . .
. . . . . ν, περὶ τῆς συμμαχίας κατὰ τὰ . . . .
. . . . . ν τοῦ δήμου πρ. . . . . . ε

Ἡ ἄνω ἐπιγραφὴ εὑρέθη τὴν 17 Δεκεμβρίου 1836 κατὰ τὸ ἀνατολικὸν μέρος τῶν Προπυλαίων, ἐπὶ δύω τεμαχίων Ὑμηττίου λίθου, τὰ ὁποῖα συνηρμόσθησαν μετὰ ταῦτα. Ὡς ἐκ τοῦ ἐμπεριεχομένου της φαίνεται, ἀναφέρεται αὕτη εἰς συνθήκην μεταξὺ τῶν Λακεδαιμονίων καὶ τῶν συμμάχων καὶ τοῦ βασιλέως Πτολεμαίου πρὸς τοὺς Ἀθηναίους καὶ τοὺς συμμάχους, πρὸς τοὺς ὁποίους στέλλουν οἱ Λακεδαιμόνιοι πρέσβεις. Ἡ ἐπιγραφὴ ἀναφέρει τὸ ὄνομα ἄρχοντος Πειθιδήμου, τὸ ὁποῖον δὲν πρέπει νὰ συγχισθῇ μὲ τὸ τοῦ ἀρχαίου Πυθοδήμου ἢ κατ' ἄλλους Πυθοδώρου, ἐπὶ τοῦ ὁποίου κατὰ τὸν Ἀῤῥιανὸν ἐφονεύθη ὁ Φίλιππος, καὶ κατὰ τὸν Διόδωρον « Ὀλυμπιὰς » ἤχθη πρώτη πρὸς ταῖς ἑκατόν.» Ἡ ἐποχὴ τῆς ἐπιγραφῆς δύναται ἴσως νὰ προσδιορισθῇ ἀπὸ τὰ ἀκόλουθα διδόμενα.

Ἡ λέξις ΑΡΕΩΣ (στίχ. 25 καὶ 28 καὶ 39) φαίνεται ὅτι εἶναι τὸ κύριον ὄνομα βασιλέως τινὸς τῶν Λακεδαιμονίων, διότι πάντοτε ἐπιφέρεται μετὰ τὴν λέξιν Λακεδαιμονίων, ὡς εἰς τὸν στίχ. 36 μετὰ τὸ *Λακεδαιμονίοις* ἐπιφέρεται τὸ *καὶ τοῖς βασιλεῦσι τοῖς Λακεδαιμονίων*. Ὑπὸ τὸ ὄνομα Ἀρεὺς εἶναι γνωστὸς βασιλεὺς τῆς Σπάρτης ὁ υἱὸς τοῦ Ἀκροτάτου, (Παυσ. Αττ. ιγ'. 2, καὶ Λακων. ζ'. ι.) σύγχρονος τοῦ Πύῤῥου, (270 π. χ.) ὅστις ἐπ' αὐτοῦ ἐξεστράτευσε κατὰ τῆς Σπάρτης. Πολιορκοῦντος τοῦ Μακεδόνος Ἀντιγόνου τὰς Ἀθήνας, ὁ Ἀρεὺς μὲ τοὺς Σπαρτιάτας ἦλθεν εἰς βοήθειαν τῆς πόλεως, συγχρόνως δὲ καὶ ὁ Πάτροκλος, ναύαρχος τοῦ βασιλέως τῆς Αἰγύπτου, Πτολεμαίου τοῦ Φιλαδέλφου. Ἂν ἡ παροῦσα ἐπιγραφὴ ἀναφέρεται εἰς τὴν συμμαχίαν μεταξὺ Ἀθηναίων καὶ Λακεδαιμονίων καὶ τοῦ Πτολεμαίου, κατὰ συνέπειαν τῆς ὁποίας ἡ ῥηθεῖσα βοήθεια ἐπέμφθη εἰς τὰς Ἀθήνας, τότε ἡ στιχ. 16 ἀναφερομένη *ἀδελφὴ* τοῦ Πτολεμαίου εἶναι ἡ τόσον προσφιλὴς εἰς τὸν βασιλέα τοῦτον Ἀρσινόη τὴν ὁποίαν ἐνυμφεύθη μετὰ τὸν θάνατον τῆς πρώτης του γυναικὸς Ἀρσινόης τοῦ Λυσιμάχου, καὶ εἰς ἣν ἀνήγειρε λαμπρὸν μνημεῖον (ἴδ. Δεινοκράτην.)

Ἄλλος Ἀρεὺς ἦτον ἐχθρὸς τῶν Ἀχαιῶν Σπαρτιάτης, ὁ μεταβὰς εἰς Ῥώμην ἐπὶ Μετέλλου καὶ Ἀππίου καὶ ἐπὶ τοῦ ἐσχάτου Φιλίππου υἱοῦ τοῦ Δημητρίου, βασιλέως τῆς Μακεδονίας, ἀποθανόντος κατὰ τὰ 179 π. χ, διὰ νὰ κατηγορήσῃ τοὺς Ἀχαιούς. Διὰ μεσιτείας τῆς Ῥώμης ἡ Σπάρτη ἔμεινεν αὐτόνομος ἀποτελοῦσα μέρος τῆς Ἀχαϊκῆς συμμαχίας ἀπὸ τῆς 148,4 Ὀλ. ἤτοι ἀπὸ 185 π. χ. μέχρι τῶν 167 π. χ. ὅτε ἀπεσπάσθη τῆς συμμαχίας. Κατὰ τὸ διάστημα τοῦτο ὁ Μακεδὼν Δημήτριος ἐξεστράτευσε κατὰ τῶν Ἀθηναίων, οἵτινες συνέδεσαν κατ' αὐτοῦ συμμαχίαν μετὰ τοῦ Πτολεμαίου (τοῦ Ἐπιφανοῦς), τοῦ Ἀττάλου, τῶν Αἰτωλῶν, τῶν Ῥοδίων καὶ τῶν Κρηταέων, (Παυσαν. Αττ. λς'. 2). Εὐλογώτερον ὅμως φαίνεται ν' ἀναφέρεται ἡ ἐπιγραφὴ εἰς τὴν πρώτην ἐκείνην ἐποχήν, διότι ἄλλως ἤθελεν εἶσθαι παράδοξον πῶς ὁ Παυσανίας νὰ μὴν ἀναφέρῃ τοὺς Λακεδαιμονίους, οἵτινες φαίνονται εἰς τὴν ἐπιγραφὴν ἓν τῶν πρωτίστων ὁμολογούντων μερῶν, οὐδ' ἡ ἐπιγραφὴ ν' ἀναφέρῃ τὸν Ἄτταλον

καὶ τοὺς Ῥοδίους, καὶ πῶς ἀκόμη οἱ Λακεδαιμόνιοι νὰ τίθενται ἐπὶ κεφαλῆς ἄλλων Ἑλληνικῶν πόλεων καθ' ὃν καιρὸν ἢ ἀπετέλουν τοῦ Αχαϊκοῦ συνδέσμου μέρος, ἢ ὑπέκειντο εἰς τοὺς Αχαιούς, ἢ κατέφευγον εἰς τὴν Ῥώμην πρὸς ὑπεράσπισιν.

2.

. . . . . .
. . . . [Κυλ]ιχνίδι ἐλεφ[αντίνη] . . . . .
. . . [φιάλα χρυ]σᾶ ΡΔΓ . Σφεν[δόναι] . . .
. . : . μίτρα ἀλο[υ]ργί[ς] . . . .
. . . ἀργυροῦς ἐπίχρ[υσος] . . .
. . . τὸ ἐλεφαντίνη . . . .
. . . στας πλάστιγγα[ς] . . . .
. . . ΓΙ . Κυλιχνὶς ἀρ[γυρᾶ] . . .
. . . παι χρυσαῖ ΙΙ . ἀρ . . . .
. . . [ἐν]ωδίω δύο χρυσώ, σ[ταθμὸν τούτοιν] . . .
. . . . ν ΓΙΙ . χαμὸς χρυσ[οῦς] . . .
. . . . [ἀργ]υροῦς οσ . . .

Ἡ ἄνω ἐπιγραφὴ γεγραμμένη ἐπὶ τεμαχίου Πεντελικοῦ λίθου, εὑρέθη τὴν 1 Φεβρουαρίου 1837 εἰς τὸ ἀνατολικὸν τῶν προπυλαίων μέρος, ὅπου ἐγίνοντο αἱ ἀνασκαφαί. Ἀνάγεται εἰς τὸ μέρος Β'. τάξιν Β'. τῶν Αττικῶν τοῦ Βοικίου ἐπιγραφῶν καὶ εἶναι κατάλογος τῶν ἐντὸς τοῦ Παρθενῶνος ἀναθημάτων, τὸν ὁποῖον ἐτησίως οἱ παύοντες ταμίαι ἔδιδον κατὰ τὰ Παναθήναια εἰς τοὺς διαδόχους των.

Κυλιχνὶς (στίχ. 1 καὶ 7) εἶναι εἶδος κύλικος. Σφενδόναι (στίχ. 2), μίτρα (στίχ. 3), χημὸς (στίχ. 10) εἶναι κοσμήματα γυναικεῖα. Ἐνώδιον (στίχ. 9)· ἴδ. Βοίκιον, ἐπιγραφὴ 150 καὶ 151.

3.

Ἡ ἐπιγραφὴ αὕτη εὑρέθη τὴν 2 Φεβρ. 1837 κατὰ τὸ ἀνατολικὸν τῶν προπυλαίων, ἐπὶ λίθου Πεντελικοῦ γεγραμμένη. Δὲν τολμῶμεν εἰκασίαν περὶ αὐτῆς, φαίνεται δὲ διὰ στίχων ἑξαμέτρων γεγραμμένη τεσσάρων, ἐλλείποντος τοῦ ἡμίσεως λίθου οὕτω:

— υ υ — υ υ — — —
. . εν ἐ[λευθερί]ας κρείτ[τω . . | . . . | . .
. . . .
— υ υ — υ υ — υ υ
ναυμαχί[ας ἐν ἀ]γῶνι . | . . . | . . . | . .
— — — υ υ
φράζει | . . | πατρίδα | . . . | . . . | . .

Εἰς τὸν δεύτερον στίχον ἀναγινώσκεται ἴσως εἰς τὸ ἄκρον ἡ λέξις ΘΝΗΞΑΣ ἢ ΘΝΗΣΚΕΙΝ. Ἡ ὅλη ἐπιγραφὴ εἶναι ἐπιτάφιος πεσόντος ἢ πεσόντων εἰς ναυμαχίαν.

4.

. . . .
. . . .
. . . .
. . . .
. . . .
. . . .

[Τάδε οἱ ταμίαι τῶν ἱερῶν χρημάτων τῆς Ἀθηναίας, οἷς . . . ἐγραμμάτευε
παρέδοσαν τοῖς ταμίαις Καλλ . . . . . καὶ συνάρχουσιν, οἷς . . . . θιο Λευκονιεὺς ἐγραμμάτευεν
ἐν τῷ προνηΐῳ . φιάλη χρυσῆ, ἐξ ἧς ἀποῤῥαίνονται, ἄσταθμος. φιάλαι ἀργυραῖ ΗΔΔΙ, σταθμὸν τού-
των ΤΤΗΗΗΗΔΔΔΙΙ, κέρατα ἀργυρᾶ ΙΙΙΙ, σταθμὸν τούτων 𐅄ΔΔΓ⊢⊢⊢, ποτήρια ἀργυρᾶ Γ, σταθμὸν τούτων
ΔΓ⊢⊢, λύχνος ἀργυροῦς, σταθμὸν τούτου ΔΔΔΓ⊢⊢⊢, φιάλαι ἀργυραῖ ΓΙΙ, σταθμὸν τούτων 𐅅Η, στέφανος χρυ-
σοῦς, σταθμὸν τούτου] ΔΔΔ⊢⊢⊢ΙΙΙ[φιάλα ἀργυρ-
ᾶ ΙΙ], στα]θμὸν τούτοιν ΗΗ, φιάλα[ι ἀργυραῖ ΙΙΙΙ, σταθμὸν ΗΗΗΔΔ
Γ⊢⊢⊢⊢], ποτήριον ἀργυροῦν Χαλκ[ιδικὸν, σταθμὸν τούτου ΔΔΔΔ, φιάλαι
ἀργυραῖ] ΓΙΙ, σταθμὸν τούτων [𐅅ΗΗΗΗΔΔ, ποτήριον ἀργυροῦν, σταθμὸν
τούτου]ΔΔΔΔ . φιάλαι ἀργυραῖ ΙΙΙ[Ι, σταθμὸν τούτων ΗΗΗΗΔΔ, φιάλαι ἀρ-
γυραῖ Γ]ΙΙ, σταθμὸν τούτων 𐅅ΗΔΔΔ[Δ⊢⊢⊢⊢, φιάλαι ἀργυραῖ σταθμ-
ὸν τούτ]ων ΗΗ𐅄⊢, ποτήριον ἀργυρ[οῦν Ι σταθμὸν τούτου 𐅄ΔΓ⊢, λύχνος ἀρ-
γυροῦς,] σταθμὸν τούτου ΔΔ⊢⊢, ἀρ[γυρίδες ΙΙΙ, σταθμὸν τούτων ΗΗ𐅄ΔΔΔ
Δ⊢⊢⊢⊢, ἀργ]υρίδες Γ σταθμὸν το[ύτων ΗΗΗΗΔ⊢⊢⊢⊢, ἀργυρὶς Ι, σταθμὸν ταύ-
της ΗΔ⊢⊢, π]οτήριον [ἀργ]υροῦν Ι, [σταθμὸν τούτου ΔΔΔΔ⊢⊢, ἀργυρὶς Ι, στα-
θμὸν ταύτ]ης 𐅄Δ, ποτήριον ἀρ]γυροῦν, σταθμὸν τούτου ΔΔΔΓ⊢⊢⊢⊢ ἀργυρ-
ὶς Ι σταθμ]ὸν ταύτης Η𐅄⊢⊢⊢, [ποτήριον ἀργυροῦν, σταθμὸν τούτου ΔΔΔ, ἀ-
ργυρίδες Ι]ΙΙΙ, σταθμὸν τούτ[ων ΗΗΗ𐅄ΔΔΓ⊢, κύλιξ ἀργυρᾶ ἄσταθμος, φιάλη ἀργυρᾶ, σταθμὸν ταύτ-
ης Η𐅄ΔΔΔΔ⊢|⊢⊢⊢ ἀργυρίδες ΙΙ[ΙΙ, σταθμὸν τούτων . . ΗΗ𐅄ΔΔΔΓ⊢⊢⊢, ἀργυ-
ρίδες . . ς]αθμὸν τούτων 𐅅Η[ΗΔ⊢⊢Ρ, ἀργυρὶς σταθμὸν ταύτης . . .]
Οἱ ἄρ]ξαντες ταμίαι Καλλ . . .
. . . Φίλιππος Φιλεσίου Προ[σπάλτιος . . . .
. . . εὺς, Μενέστρατος Μενε[στράτου . . . . Ἐ-
λευ]σίνιος, Ἀντιφῶν Ἀντιφ[όντος . . . . , οἷς . . .
. . . . θίου Λευκονοιεὺς ἐγρα[μμάτευε, παρέδοσαν τοῖς
ταμ]ίαις Χαριάδει Χαρίου Ἀγ . . . . ἐπὶ
Κα]λλίου ἄρχοντος, ἐπὶ τῆς Β[ουλῆς ᾗ (ὁ δεῖνα) .
ἐ]γραμμάτευεν ἐκ τοῦ προνη[ίου . . . . λύχνος ἀργυροῦς σταθ-
μ]ὸν τούτου ΔΔΔ⊢⊢⊢ΙΙΙ

Ἡ ἄνω ἐπιγραφὴ εὑρέθη τὴν 10 Ἰανουαρ. 1837 εἰς τὸ δυτικὸν τοῦ Παρθενῶνος μέρος, εἶναι δὲ ἐπὶ τεμαχίου ἐκ Πενταλικοῦ λίθου ςιχηδὸν γεγραμμένη. Πρὸς τ' ἀριστερὰ, ἡ τὴν ἀρχὴν ἐλλείπουν ἀπὸ τὸ δεύτερον τμῆμα,

τὸ πληρέστερον, ἀνὰ τρία, ἀλλαχοῦ δύω καὶ ἀλλαχοῦ ἓν μόνον γράμμα. Πρὸς τὰ δεξιά, ἢ τὸ τέλος ἐλλείπουν παντοῦ σχεδὸν ἀνὰ 6 ςοιχεῖα, καὶ ὁ λίθος εἶναι σῶος ἐνταῦθα. Ἀλλὰ τοῦτο ἀποδεικνύει μόνον ὅτι ἡ ἐπιγραφὴ ἠκολούθει καὶ ἐπὶ ἄλλων λίθων πρὸς δεξιά. Πρόχειρος ἀπόδειξις ὁ ςιχ. 24, ὅστις ἐκτὸς τοῦ ἐλλείποντος ἐκ τοῦ ὀνόματος τοῦ ἑνὸς ταμίου (ἴσως καὶ ἄλλων) πρέπει νὰ περιέχῃ καὶ τὸ « *οἷς ὁ δεῖνα* (ὄνομα τοῦ γραμματέως). » Ἀφορᾷ, ὥς καὶ ἡ ὑπ' ἀρ. 2. τὴν ἐτησίαν παράδοσιν τῶν ἀναθημάτων εἰς τὸν ναὸν τῆς Ἀθηνᾶς ἀπὸ τῶν παυόντων εἰς τοὺς διαδεχομένους ταμίας, ἀναγραφομένη κατὰ πενταετηρίδα ἐπὶ λιθίνης ςήλης· ὁ Βοίκιος ἐδημοσίευσεν 6 τοιαύτας ἐπιγραφὰς (ἀρ. 137-142), αἵτινες κατὰ τὰς παρατηρήσεις του ἀναφέρονται εἰς ἑπτὰ συνεχεῖς πενταετηρίδας, ἐλλειπούσης μόνης τῆς πρώτης καὶ τῆς ἕκτης, ἤτοι περιλαμβάνουν διάστημα 28 ἐτῶν. ὁ Βοίκιος θεωρῶν ὅτι ὁ Παρθενὼν καθιερώθη τὴν 85, 3, Ὀλυμπ. καὶ ὅτι πρὶν τῆς καθιερώσεως αὐτοῦ δὲν ἐδύναντο νὰ γίνουν εἰς αὐτὸν ἀναθήματα, θέτει τὴν ἔναρξιν τῆς πρώτης πενταετηρίδος εἰς αὐτὸ τὸ ἔτος 85, 3, ὥςε ἡ τελευταία πενταετηρὶς ἐκ τῶν ἀναφερομένων εἰς τὰς παρ' αὐτῷ ἐπιγραφὰς λήγει κατὰ τὴν ὀλ. 92, 2, ἤτοι ἐπὶ ἄρχοντος Θεοπόμπου.

Ἡ ἡμετέρα ἐπιγραφὴ ἀναφέρει εἰς τὸ δεύτερον τμῆμα της τὸν ἄρχοντα Καλλίαν. Τοῦτον προφανῶς πρέπει νὰ ζητήσωμεν μετὰ τὴν Ὀλ. 85, 3, ὅτε καθιερώθη ὁ Παρθενὼν, καὶ πρὸ τῆς Ὀλ. 94, 2, ὅτε τὰ Ἀττικὰ στοιχεῖα διεδέχθησαν τὰ Ἰωνικὰ διὰ τῶν ὁποίων εἶναι γεγραμμένη ἡ ἄνω ἐπιγραφή. Ἐντὸς τῶν ὁρίων τούτων ὑπάρχουν δύω Καλλίαι· ὁ ἄρξας κατὰ τὴν Ὀλ. 92, 1, καὶ ὁ κατὰ τὴν 93, 3. Ὁ πρῶτος δὲν δύναται νὰ ἦναι ὁ ἀναφερόμενος οὗτος εἰς τὴν ἐπιγραφὴν, διότι αὕτη, ὡν θέλομεν ἰδῇ κατωτέρω εἶναι μεταγενεστέρα τῆς ὑπ' ἀρ. 142 τοῦ Βοικίου, ἥτις, ἂν ἐκληφθῇ ὀρθὴ ἡ ὑπόθεσις τοῦ ἀρχαιολόγου τούτου, ὅτι ἀπέχει, ἡ ἐποχή της κατὰ μίαν μόνον πενταετηρίδα ἀπὸ τὴν τῆς ὑπ' ἀρ. 141, πρέπει ἀναγκαίως νὰ περιλαμβάνῃ ἐν ἑαυτῇ τὸ ἔτος καθ' ὃ ἦρξεν ὁ πρῶτος Καλλίας, νὰ εἶναι δὲ ἀκόμη μεταγενεστέρα ἐκείνου, ἂν ἤθελέ τις νὰ διαμφισβητήσῃ τὴν ὑπόθεσιν τοῦ Βοικίου. Ὅτι δὲ ἡ παροῦσα ἐπιγραφὴ, ἀναγομένη καὶ αὐτὴ εἰς τ' ἀναθήματα τοῦ προνάου τοῦ Παρθενῶνος ὡ καὶ ἡ ῥηθεῖσα ὑπ' ἀρ. 142 εἶναι μεταγενεστέρα ἐκείνης, ἀποδεικνύεται ἀπὸ τὸ τέλος τοῦ πρώτου τμήματός της, περιλαμβάνον καὶ τὰ προστεθέντα εἰς τὸ πρῶτον ἔτος τῆς ἐπιγραφῆς τοῦ Βοικίου *ἐπέτεια ἀργυρίδας* IIII, ςαθμὸν τούτων ΡΗΗΔ⊢⊢⊢. Παρατηρητέον ἀκόμη ὅτι κατὰ τὴν πενταετηρίδα τῆς ἐπιγραφῆς τοῦ Βοικίου μετὰ τὰ ῥηθέντα ἐπέτεια, προσετέθη μόνον *ἀργυρὶς* I κατὰ τὸ β' ἔτος, κατὰ δὲ τὸ τρίτον οὐδὲν, καὶ κατὰ τὸ τέταρτον ἀγνοεῖται, ἀλλὰ πιθανῶς ἐπίσης οὐδὲν, διότι ὁ στίχος τῆς ἐπιγραφῆς μας ὁ φέρων τὸ σταθμὸν τῶν ἀργυρίδων εἶναι ὁ τελευταῖος τοῦ πρώτου τμήματος καὶ δὲν δύναται νὰ περιέχῃ πολλῷ πλέον τῆς ἐπετείου ἀργυρίδος τοῦ δευτέρου ἔτους. Τοῦτο εἶναι ἀπόδειξις ὅτι ἡ πενταετηρὶς τῆς παρούσης ἐπιγραφῆς πρέπει ν' ἀπεῖχε τοσοῦτον ὀλίγον τῆς πενταετηρίδος τῆς ἐπιγρ. ὑπ' ἀρ. 142, ὥστε νὰ μὴν ἔγινε οὐδὲν ἐν τῷ μεταξὺ νέον ἀνάθημα, ἴσως νὰ ἦν ἡ ἀμέσως μετ' αὐτὴν ἑπομένη, ὡς μᾶλλον νομίζομεν, ἂν καὶ τοῦτο ἀντιβαίνῃ εἰς τὴν ὑπόθεσιν τοῦ Βοικίου, καὶ διὰ τὸν λόγον ἀκόμη, ὅτι κατ' ἐκείνην ὁ Καλλίας οὗτος ἔπρεπε νὰ εἶναι τῆς ἐννάτης πενταετηρίδος ὁ πρῶτος ἄρχων, ἐν ᾧ εἰς τὸ σωζόμενον τεμάχιον τῆς ἐπιγραφῆς μας εἶναι ὁ δεύτερος, ἢ τρίτος ἢ τέταρτος, ὥστε προτιμῶμεν νὰ ὑποθέσωμεν ὅτι ἡ πρώτη πενταετηρὶς ἤρχισε π. χ. κατὰ τὴν Ὀλ. 86, 1. Κατὰ τοῦτον τὸν τρόπον ἡ 7 πενταετηρὶς θέλει λήγει κατὰ τὴν Ὀλ. 92, 4, καὶ ὁ Καλλίας ἔσται ὁ τρίτος ἄρχων τῆς ἑπομένης πενταετηρίδος. Εἰς τὴν ἐπιγραφὴν ὑπ' ἀρ. 142 ὁ ταμίας τοῦ τρίτου ἔτους δὲν ἀναφέρεται. Ἂν ὑποθέσωμεν ὅτι αἱ πενταετηρίδες ἔχουν ὡς ἄνω ἐξελάβομεν, συμπίπτει εἰς τὸ ἔτος τοῦτο ὁ ἄρχων Γλαύκιππος, ἐπὶ τοῦ ὁποίου ἦν ταμίας κατὰ τὴν ἐπιγραφὴν τοῦ Βοικίου ὑπ' ἀρ. 147 ὁ Καλλίστρατος Μαραθώνιος. Τουλάχιστον οὕτω μόνον δυνάμεθα νὰ ἐξηγήσωμεν πῶς ἀφ' ἑνὸς μὲν νὰ μὴν ὑπάρχουν ἐπέτεια προστεθειμένα εἰς τ' ἀναθή-

ματα ἀπὸ τὸ ϛ' ἔτος τῆς ἑβδόμης πενταετηρίδος, ἀφ' ἑτέρου δὲ πῶς νὰ μὴ παρουσιάζεται ὁ Καλλίας ὡς πρῶτος ἄρχων τῆς αὐτῆς πενταετηρίδος.

Παρατηρεῖται ὅτι στίχ. 15 ἡ παροῦσα ἐπιγραφὴ φέρει ἀργυρίδας Γ ἐν ᾧ ἡ ἄνω ἀνενεχθεῖσα τοῦ Βοικίου φέρει καὶ εἰς τὰ τρία ἔτη, *φιάλαι ἀργυραῖ* Γ.

Ὁμοίως στίχ. 14 ἡ παροῦσα ἐπιγραφὴ φέρει *ἀργυρίδας* III, ἐν ᾧ εἰς τὰς ἄλλας αὗται καλοῦνται φιάλαι ἀργυραῖ III. Ἀλλὰ καὶ περὶ τὴν ἐπαρίθμησιν ὑπάρχουν διαφοραί, διότι στίχ. 13, τὸ σταθμὸν τοῦ ἀργυροῦ λύχνου σημειοῦται ΔΔΗ Ι, ἐν ᾧ εἰς τὰς τοῦ Βοικίου μόνον ΔΔΗ.

Τὸ εἰς τὸν στίχον 21 ἀναφερόμενον ὄνομα ταμίου Καλλ... δύναται ἴσως ν' ἀναπληρωθῇ εἰς **Καλλίστρατος** *Μ…ώνιος*, καὶ ἔσται τότε ὁ αὐτὸς πρὸ 4 ἐτῶν χρηματίσας ταμίας ἢ εἰς ***Κάλλαισχρος Εὐρυπίδης***, ἂν εἶναι ὁ πρὸ 6 ἐτῶν ἐκπληρώσας τὰ αὐτὰ καθήκοντα.

Τῶν εἰς τὸ δεύτερον τμῆμα τῆς ἐπιγραφῆς ἀναφερομένων ταμιῶν, ἓξ μόνον ὀνόματα ἀναγινώσκονται καθ' ὁλοκληρίαν ἢ κατὰ μέρος, ἐλλείπουν δὲ ἑτέρων τεσσάρων.

Τέλος παρατηρήσεως ἄξιον εἶναι ὅτι τὸ δεύτερον τμῆμα τῆς ἐπιγραφῆς παύει ὡς φαίνεται ἐκ τοῦ παρόντος ἀπογράφου. Πρέπει νὰ ὑποτεθῇ ὅτι ἡ ἐπιγραφὴ διεκόπη ἔκ τινος περιστάσεως, καὶ ὅτι ἔκτοτε δὲν ἐξηκολούθησαν ἐπιγραφόμενοι πλέον τοιοῦτοι ἀπολογισμοί, ὡς τοῦτο γίνεται πιθανὸν διὰ τὸ σχεδὸν συνεχὲς ὅλων τῶν μέχρι τῆδε εὑρεθεισῶν ἐπιγραφῶν ὅσαι περιέχουν τοιούτους; Ἢ τὸ τελευταῖον τοῦτο τεμάχιον δὲν εἶναι ἡ παράδοσις τῶν ἀναθημάτων ὑπὸ τῶν προκατόχων εἰς τοὺς διαδόχους ταμίας, ἀλλ' ἴσως ἀναφερόμενον εἰς ἓν τῶν ἐτῶν τῆς πενταετηρίδος σημειοῖ ἓν ἢ δύω ἀναθήματα ἀφαιρεθέντα ἀπὸ τὸν πρόναον; Τοῦτο γίνεται ἴσως πιθανὸν πρῶτον α' τοῦ ὅτι ἀντὶ τοῦ συνήθους *ἐν τῷ προνάῳ*, ἡ ἐπιγραφὴ φέρει *ἐκ τοῦ προνάου*, β' διότι τ' ἀναφερόμενα ἀναθήματα εἶναι ὀλίγιστα, οὐδ' ἀνήκουν εἰς τὰ πρῶτα τοῦ καταλόγου, διότι δὲν ὑπάρχει εἰς ἕνα στίχον καὶ μόνον ἔκτασις ἀρκετὴ ὥστε νὰ περιληφθῶσι εἰς αὐτὸν ὅλα ἀπ' ἀρχῆς μέχρι τοῦ ἀργυροῦ λύχνου. Τέλος καὶ ἡ ἀρχὴ αὐτὴ τοῦ τεμαχίου δὲν συμφωνεῖ μὲ τὸν συνήθη τύπον ἐνάρξεως τῶν τοιούτων ἐπιγραφῶν.

5.

σε
ντος ὁ [δ]ῆμ[ος . .
οὐδὲ τὰς δι . . . .
. ἐπειδὰν . . . .
. ἑτέραν πα . . .
ἑκάτερον ἐ . . . . .
ος τόν δε ὁ . . . . .
βουλὴν καὶ τ[ὸν δῆμον . . .
ίων δὲ τὴν βουλὴν καὶ τὸν δῆμον . . . . . ἄρ
χοντας τοὺς ἐ . . . . .
ος εἰς τὸ Ἀθην[αίων . . . .
ξυντιθέμε[νοι] . . . . .
ι πιστῶς καὶ [ἀδόλως] . . .
. . ος κατὰ τὰ ξ[υντεθειμένα] . . . .
οιχόμενον ἐ . . . . . .

φίλοι ἐσόμε[νοι] . . . .
ἀδόλως καὶ [πιστῶς] . . . .
πέραν Ἀθην[αίων . . . . . . Ἀθην]
αίων οὔτε ξυ[μμαχίαν] . . . . ο-
ὐδὲ μνησικ[ακεῖν] . . . .
ν θ' ἑκαστ . . . .
ἐμπόρ . . . .

Εὑρέθη τὴν 10 Ἰαν. 1837 κατὰ τὸ δυτικὸν μέρος τοῦ Παρθενῶνος. Ἡ ἐποχή της, ὡς ἐκ τῶν γραμμάτων, εἶναι ἀρχαιοτέρα τοῦ Εὐκλείδου, Ὀλ. 94, 2. Τὸ σωζόμενον μέρος εἶναι τόσον μικρὸν, ὥστε οὐδεμία ἄλλη εἰκασία μᾶς εἶναι δυνατὴ, ἐκτὸς τοῦ ὅτι πρόκειται περὶ *ἐμπορικῆς συνθήκης* (ΕΜΠΟΡ . . .), καὶ περὶ εἰρήνης μεταξὺ τῶν Ἀθηναίων καὶ ἄλλου τινος λαοῦ πρὸς ὃν, φαίνεται, διέκειντο πρότερον πολεμίως. (ΟΥΔΕ ΜΝΕΣ Κακεῖν).

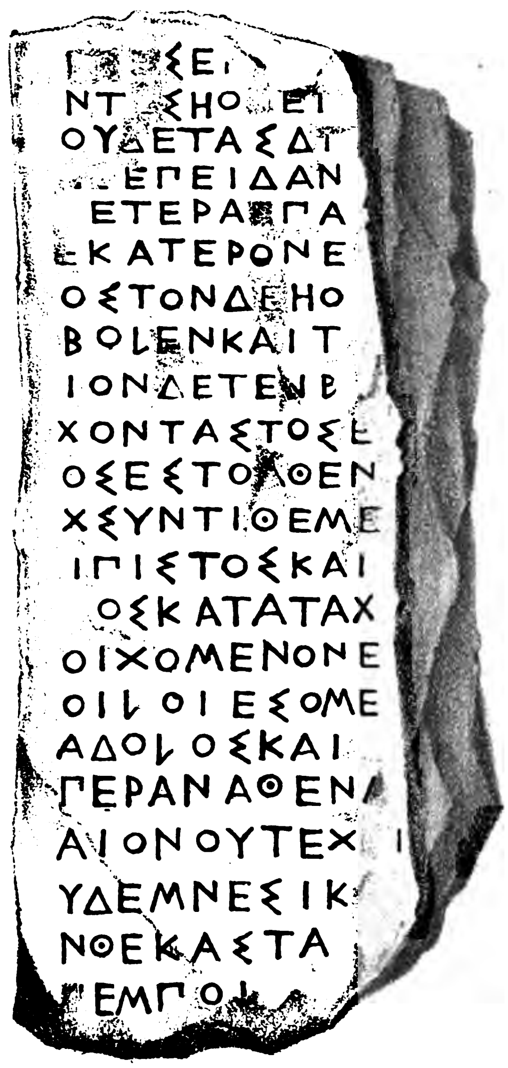
Τὰ ὑπ' ἀρ. 6, 7, 8 καὶ 9 παριστάμενα εἶναι τμήματα ἐξ ὀπτῆς γῆς φέροντα ζωγραφίας, κ' εὑρεθέντα ὑπο κάτω τοῦ παρθενῶνος. Ἰδ. ἀνωτέρω, σελ. 10.

Α. Ῥ. Ῥ.

ΕΚ ΤΗΣ ΒΑΣΙΛΙΚΗΣ ΤΥΠΟΓΡΑΦΙΑΣ.

Εὐρέθη την 1
εἶναι ἀρχαιοτέρα
σία μᾶς εἶναι δυ
μεταξὺ τῶν Αθη
Κακεῖν).

Τὰ ὑπ' ἀρ- 6
κάτω τοῦ παρ Θε

Λιθογρ. ὑπὸ Α. Φόρστερ.

2

ΕΦΗΜΕΡΙΣ ΑΡΧΑΙΟΛΟΓΙΚΗ,

ΑΦΟΡΩΣΑ ΤΑΣ ΕΝΤΟΣ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ ΑΝΕΥΡΙΣΚΟΜΕΝΑΣ ΑΡΧΑΙΟΤΗΤΑΣ.

ΝΟΕΜΒΡΙΟΣ. Ἐκδίδεται ἅπαξ τοῦ μηνός. — 1837. — Τιμᾶται 3 δραχμὰς ἕκαστον τετράδιον διὰ τοὺς ἐντὸς τῆς Ἑλλάδος καὶ 5 διὰ τοὺς ἐκτός.

ΣΥΝΟΠΤΙΚΗ ΕΚΘΕΣΙΣ ΠΕΡΙ ΤΩΝ ΚΑΤΑ ΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ ΑΡΧΑΙΟΤΗΤΩΝ.

Ἀφ' οὗ εἰς τὸ πρῶτον φυλλάδιον, ἀνεφέραμεν περὶ τῆς καταστάσεως τῶν ἐν Ἀθήναις ἀρχαιοτήτων πρὶν τῆς ἐπαναστάσεως μέχρι τοῦ νῦν, κρίνομεν ἀναγκαῖον νὰ εἴπωμέν τινα εἰς τὸ δεύτερον τοῦτο, ὡς οἷόν τε συντόμως, καὶ περὶ τῆς καταστάσεως τῶν ἀρχαιοτήτων τῶν ἄλλων πόλεων καὶ μερῶν διὰ νὰ συμπληρώσωμεν οὕτω τὸν κύκλον τῆς ἀρχαιολογικῆς ἀναθεωρήσεως τῆς Ἑλλάδος ὅλης.

Εἰς τὴν Ἐλευσῖνα ὁ ναὸς τῆς Δήμητρος καλούμενος κυρίως Μέγαρον, ἢ Ἀνάκτορον, οἰκοδόμημα τοῦ πρώτου μεγέθους τῶν Ἑλληνικῶν ναῶν (1) ᾠκοδομήθη ἔτι μετὰ τὴν ἔμπρησιν τοῦ ἀρχαίου ναοῦ ἀπὸ τοὺς Μήδους (2) ἐπὶ τοῦ Περικλέους· ἀρχιτέκτονες δὲ τῆς οἰκοδομῆς ταύτης ἦτον ὁ αὐτὸς τοῦ Παρθενῶνος Ἰκτινος, ὁ Κόροιβος, ὁ Μεταγένης, καὶ ὁ Ξενοκλῆς (3). Εἰς τοὺς μετὰ ταῦτα χρόνους Δημήτριος ὁ Φαληρεὺς ἐπηύξησεν αὐτὸν οἰκοδομήσας πρὸ αὐτοῦ τὰ περίφημα Προπύλαια, τοῦ αὐτοῦ μεγέθους καὶ τῆς αὐτῆς κατασκευῆς τῶν τῆς Ἀκροπόλεως, διὰ τοῦ ἀρχιτέκτονος Φίλωνος. Ὁ ναὸς οὗτος εἷς τῶν μεγαλοπρεπεστάτων Ἑλληνικῶν κατεκάη τῷ 396 μ. χ. ἀπὸ τὸν Ἄλαριχ βασιλέα τῶν Γότθων (4).

Κατὰ τοὺς 1802 ὁ ἰατρὸς Κλάρκ μετέφερεν εἰς τὴν Ἀγγλίαν τὸ ἄγαλμα τῆς Δήμητρος, καὶ κατὰ τοὺς 1814 περίπου ὁ Κ. Γέλλ ἀνέσκαψε τὸ κατὰ τὰ Προπύλαια μέρος αὐτοῦ, ὅπου καὶ τὸ περίφημον Καλλίχορον φρέαρ εὗρεν, τὸ ὁποῖον καταμετρήσας πάλιν ἐκάλυψεν (5). Ὁ ναὸς καὶ τὰ προπύλαια εἶναι ἤδη σωρὸς πετρῶν, ἐπ' αὐτῶν δὲ κεῖνται δέκα περίπου οἰκίσκοι. Κατὰ τοὺς 1834 ἀνεκαλύφθησαν πρὸς τὴν θάλασσαν δύω ἀγάλματα ἀκέφαλα, ἓν ἀνάγλυφον καὶ μία περίεργος μεγάλη ἐπιγραφή, τὴν ὁποίαν θέλομεν τυπώσει εἰς τὰ ἀκόλουθα φυλλάδια. Τὰ λείψανα ταῦτα καὶ ἄλλα, τὰ ὁποῖα παραλείπομεν χάριν συντομίας, θέλουσι τεθῆ εἰς τὸ δημοτικὸν Μουσεῖον τῆς Ἐλευσῖνος.

Ἡ σημερινὴ χωρογραφικὴ κατάστασις τῶν Μεγάρων, αἱ θέσεις τῶν ἐκκλησιῶν αὐτῆς τῆς πόλεως, ἡ διεύθυνσις τῶν δρόμων της, καὶ ἄλλα τινὰ εἶναι ὅλως σύμφωνα μὲ τὴν περιγραφὴν τοῦ Παυσανίου. Εἰς τὴν Ἀκρόπολιν

---

(1) Ὁ μεγαλήτερος τούτων ἦτον τῆς ἐν Ἐφέσῳ Ἀρτέμιδος, μήκους 425 ποδῶν καὶ 220 πλάτους. Β. ὁ τοῦ Ἀπόλλωνος πλησίον τῆς Μιλήτου εἰς τὰς Βραγχίδας, τοῦ ὁποίου τὸ μῆκος ἦτο 368 ποδῶν καὶ 165 τὸ πλάτος. Γ. Τὸ ἐν Ἀθήναις Ὀλύμπιον, οὗ τὸ μῆκος ἦτο 354 καὶ 171 τὸ πλάτος· καὶ τέταρτος ὁ ναὸς οὗτος, ἤτοι τὸ Ἐλευσίνιον, τοῦ ὁποίου τὸ μῆκος ἦτο 316 ποδῶν καὶ 178 τὸ πλάτος.

(2) Ἡρόδ. Β. 9.

(3) Πλούταρ. Β. Περικλ. — Στράβ. 9.

(4) Εὐνάπ. Β. Σοφ.

(5) Οὕτω μαρτυροῦσιν οἱ ἀνασκάψαντες τότε ἐργάται Ἐλευσίνιοι.

Καρίαν καλουμένην ἦσαν ἓξ ναοὶ κατὰ σειρὰν ὁ εἷς μετὰ τὸν ἄλλον, τώρα εἶναι ἓξ ἐκκλησίαι, ἑκάστη δὲ κατέχει τὴν θέσιν ἑνὸς ναοῦ (1). Ὁ ἐκ τῆς Ἀκροπόλεως διευθυνόμενος δρόμος πρὸς τὰς πύλας τῆς πόλεως ταύτης καὶ τὴν Νισσαίαν, τὸ ἐπίνειον αὐτῆς, ἔχει τὴν αὐτὴν διεύθυνσιν μὲ τὸν ἀρχαῖον (2). Χάρις εἰς τὸν δήμαρχον τῶν Μεγαρέων συστaίνεται τώρα εἰς τὰ Μέγαρα δημοτικὸν μουσεῖον ἀπὸ τὰ λείψανα τῶν ἐν Μεγάροις ἀρχαιοτήτων. Εἰς αὐτὸ ὑπάρχουσι μέχρι τοῦδε ἓξ ἀγάλματα ἀκέφαλα, τὰ τέσσαρα ἀνδρικοῦ ἀναστήματος, κατὰ τὸ μᾶλλον καὶ ἧττον καλῆς τέχνης, καὶ ἄλλα τινα λείψανα τῆς ἀρχαιότητος, τὰ ὁποῖα δὲν ἀναφέρομεν διὰ τὸ σύντομον.

Εἰς τὴν πολλὰ παθοῦσαν Κόρινθον δὲν σώζονται εἰμὴ ἑπτὰ πώρινοι κίονες μονόλιθοι, Δωρίου ἐργασίας, λείψανα ἀρχαιοτάτου ναοῦ, καὶ πιθανῶς τοῦ τῆς Ἀθηνᾶς τῆς Χαλινίτιδος (3). Εἰς τὸ λείψανον τοῦτο τῆς ἀρχαιότητος παρετήρησα τὴν ἀρχαϊκὴν δυσαναλογίαν τοῦ πάχους τῶν κιόνων παραβαλλομένου μὲ τὸ ὕψος αὐτῶν· ἡ πυκνότης τῶν στηλῶν πρὸς ἀλλήλας, τὸ ὑπὲρ τὸ μέτρον ὕψος τῶν ἐπιστηλίων καὶ τὰ τοιαῦτα εἶναι μαρτυρία τῶν λόγων μου.

Ἡ ἀρχαία πόλις Κλεωναὶ, ἐφύλαξαν τὸ παλαιὸν αὐτῶν ὄνομα, καλοῦνται δὲ σήμερον Κλένα. Εἰς τὴν θέσιν αὐτῆς φαίνονται πλήθη ἐρειπίων, καὶ ἐπὶ τῆς Ἀκροπόλεως αὐτῆς σώζεται ἓν φρέαρ λελατομημένον εἰς τὸν βράχον, καὶ ὀλίγον κατωτέρω εἷς ἀρχαιότατος τάφος κεκονιαμένος. Ἐπὶ τοῦ θόλου αὐτοῦ φέρει γραμμὰς σχηματιζούσας μεγάλα τετράγωνα, καὶ μεταξὺ αὐτῶν γραφὰς ἀστερίσκων κατὰ γραμμὴν σημειουμένας. Ὁ περίεργος οὗτος τάφος ἐμπεριέχων ἔσωθεν τρεῖς λάρνακας εἶναι ἴσως τοῦ Ἄκτορος βασιλέως τῶν Κλεωνῶν καὶ τῶν δύω υἱῶν αὐτοῦ, τοῦ Εὐρώτου καὶ Κτεάτου. Οἱ εἰς τὸ πλησιόχωρον χωρίον Χιλιομόδι τάφοι εἶναι βέβαια τῶν Κλεωνῶν καὶ ὄχι τῶν κατοίκων τῆς Τενέας ὡς ἐνόμισεν ὁ κατὰ τὰ 1835 ἀνασκάψας ἐκεῖ Γερμανός.

Ἡ πρὸς τὸ βορειοδυτικὸν τῶν Κλεωνῶν κειμένη Τενέα, τὴν ὁποίαν κατὰ τὸν Παυσανίαν κατῴκουν κατὰ τὰ Τρωϊκὰ Τενέδιοι (4), μένει κατὰ δυστυχίαν ἔρημος· τὸ δὲ μέρος αὐτῆς ἐφύλαξε σχεδὸν τὸ ἀρχαῖόν της ὄνομα Τένα καλούμενον, ἔκειτο δὲ πρὸς τὸν δρόμον τὸν ἀπὸ Κορίνθου εἰς Μυκήνας ἄγοντα (5).

Πρὸς ἀνατολὰς τῆς Νεμέας εἰς τὸ μέρος τὸ ὁποῖον Νεμέα εἰσέτι καλεῖται (6), ὅπου κεῖνται λείψανα μικρᾶς ἐκκλησίας τοῦ Σωτῆρος, τρία τέταρτα τῆς ὥρας μακρὰν τοῦ ναοῦ, φαίνεται τὸ δίστομον σπήλαιον, εἰς τὸ ὁποῖον ὁ Ἡρακλῆς τὸν ἐν Νεμέᾳ λέοντα ἐφόνευσεν. Εἰς τὸ πεδίον αὐτῆς ἵστανται τρεῖς κίονες, λείψανα τοῦ ναοῦ τοῦ Νεμείου Διὸς, ἀξίου θέας. Οἱ κίονες εἶναι Δωρίου ἐργασίας, οἱ δύω ἀνήκουσιν εἰς τὸν πρόναον, καὶ ὁ τρίτος εἶναι τοῦ ἀνατολικοῦ περιστυλίου· ὅλοι οἱ σπόνδυλοι τῶν ἄλλων κιόνων κεῖνται σῶοι κατεῤῥιμμένοι ἐπ' ἀλλήλων, καὶ δύνανται νὰ ἀνασταθῶσιν ἐπὶ τῆς ἀρχαίας αὐτῶν θέσεως διὰ μικρᾶς δαπάνης· οἱ κίονες οὗτοι σύγκεινται ἀπὸ 12 σπονδύλους κισσηρίου λίθου ἔξωθεν κεκονιαμένου. Τὸ δὲ κονίαμα τοῦτο, τὸ ὁποῖον παρεῖχε λιθοειδὲς χρῶμα, φαίνεται εἰσέτι εἴς τινα μέρη. Ἡ καταστροφὴ τῆς ὀροφῆς αὐτοῦ ἐγένετο πρὶν τοῦ Παυσανίου (7), ἡ δὲ τῶν κιόνων

(1) Ὁ τρόπος οὗτος ἦτον κατάλληλος πρὸς ἐξαφάνισιν πάσης θρησκευτικῆς ἀναμνήσεως, τὴν ὁποίαν ὁ εἰδωλολάτρης ἤθελεν ἀναπολεῖ καθ' ἑαυτὸν διαβαίνων ἀπὸ τὸ μέρος τοῦ θρησκεύματός του. Οἱ ναοὶ οὗτοι ἦσαν ὁ τοῦ Διονυσίου τοῦ Νυκτελίου, τῆς Ἀφροδίτης τῆς ἐπιστροφίας, τῆς Νυκτὸς, τοῦ Κονίου Διὸς, τοῦ Ἀσκληπιοῦ, καὶ τῆς Δήμητρος τὸ καλούμενον Μέγαρον. Αἱ δὲ ἐκκλησίαι εἶναι τοῦ ἁγίου Νικολάου, τοῦ Χριστοῦ, τοῦ ἁγίου Γεωργίου, τοῦ ἁγίου Ἀντωνίου, τοῦ ἁγίου Δημητρίου καὶ τῆς Ὑπαπαντῆς.

(2) Ὅρα τὸν Παυσανίαν Ἀττικὰ, κεφ. 44. περὶ τῆς πόλεως ταύτης θέλομεν ἀναφέρει πλέον ἐκτεταμένως ἀλλαχοῦ, καὶ θέλομεν ἀποδείξει πόσον ἡ πόλις αὕτη ἐφύλαξε τὸ ἀρχαῖον αὐτῆς σχέδιον.

(3) Παυσ. Κορινθ. Σ. 348—351.

(4) Παυσ. Κορινθ. 5.

(5) Πολύβ. ιβ.

(6) Ἐρωτηθέντες οἱ χωρικοὶ παρ' ἐμοῦ πρὸ τεσσάρων μηνῶν πῶς ὠνόμαζον τὸ μέρος τοῦτο πρὶν τῆς ἐπαναστάσεως, ἀπεκρίθησαν Νέμεαν

(7) Παυσ. Κορινθ. 15.

νομίζω ὅτι ἔγινεν ἀπὸ ἀνθρωπίνους χεῖρας μᾶλλον ἢ ἀπὸ σεισμὸν ὡς νομίζει ὁ Κ. Leak· ἡ πλησίον δὲ πηγὴ Ἀδράστεια σώζει εἰσέτι τὸ γλυκὺ αὐτῆς ὕδωρ.

Εἰς τὴν ὁδὸν τὴν ἐκ τῆς Νεμέας ἄγουσαν εἰς τὰς Μυκήνας, Τρητὸν τὸ πάλαι καλουμένην, φαίνονται ἴχνη τῶν τροχιῶν εἰς τὸν βράχον ἐγχαραγμένα· ἡ δὲ ἑτέρα ἡ ἐκ τῶν Κλεωνῶν εἰς τὰς Μυκήνας καὶ τὸ Ἄργος φέρουσα, οὖσα μᾶλλον ἐπίτομος καὶ διὰ τοῦτο Κοντοπορία καλουμένη τὸ πάλαι, ἐφύλαξεν εἰσέτι τὸ ἀρχαῖον αὐτῆς ὄνομα, διότι Κοντοπόρεια λέγεται ἔτι (1).

Αἱ Μυκῆναι, ἔνδοξος πόλις τοῦ Ἀτρέως καὶ Ἀγαμέμνονος, τὴν ὁποίαν ὁ Ὅμηρος καλεῖ Εὐρυάγυιαν καὶ Εὐκτίμενον πτολίεθρον (2), καταστραφεῖσαι ἀπὸ τὴν ζηλοτυπίαν τῶν Ἀργείων, σώζουσιν εἰσέτι μέγα μέρος τοῦ παλαιοῦ αὐτῶν περιβόλου, ὁ ὁποῖος ἐνομίζετο ἀπὸ τοὺς ἀρχαίους ἔργον τῶν Κυκλώπων (3)· τὰ δὲ ὑπόγεια οἰκοδομήματα τοῦ Ἀτρέως καὶ τῶν παίδων αὐτοῦ, ἔνθα ἦσαν οἱ θησαυροὶ τῶν χρημάτων αὐτῶν (4) εἶναι ἄξια θαυμασμοῦ διὰ τὸ κολοσσαῖον τοῦ οἰκοδομήματος καὶ τὸν ὄγκον τῶν λίθων (5)· πρὸς δὲ τὸ βόρειον τοῦ κωνοειδοῦς οἰκοδομήματος ἦτον πιθανῶς ὁ τάφος των.

Τὰ γιγαντιαῖα τείχη τῆς ἀρχαιοτάτης Τίρυνθος, ἔργα Κυκλώπεια, σώζονται εἴς τινα μέρη, εἴς τινα δὲ καὶ ἐξηφανίσθησαν (6). Εἰς τὴν Ναυπλίαν, ἐκτὸς τῶν κατὰ τὴν ἄκραν αὐτῆς (τανῦν Ἰτζικαλὲ καλουμένην) σωζομένων λειψάνων τοῦ ἀρχαίου τείχους, εἰς τὴν πόλιν αὐτὴν κατὰ τὴν οἰκίαν τοῦ Νικολάου Πατραζικαίου φαίνονται λείψανα τοῦ περιβόλου τῆς πόλεως ταύτης, καὶ πλησίον τούτων τρύπαι ἐξ ὧν ἔδενον τὰ πρυμνήσια εἰς τὸ νεώριον τῆς Ναυπλίας. Ἐκ τούτου ἐξάγεται ὅτι ἡ θάλασσα τὸ πάλαι ἀνυψοῦτο μέχρι τούτου τοῦ μέρους.

Εἰς τὴν Ἐπίδαυρον κατὰ τὸ μέρος τὸ καλούμενον τὸ πάλαι ἱερὸν, τὸ ὁποῖον ἐφύλαξεν εἰσέτι τὸ ἀρχαῖόν του ὄνομα, σώζεται ἀκέραιον τὸ θέατρον τῶν Ἐπιδαυρίων, θέας ἄξιον εἰσέτι καὶ νῦν διὰ τὴν ἁρμονίαν τῆς οἰκοδομῆς καὶ τὸ κάλλος του. Εἶναι δὲ ἓν τῶν μεγίστων θεάτρων τῆς Ἑλλάδος, ἔργον τοῦ Πολυκλείτου· γίνεται δὲ ἤδη φροντὶς περὶ τοῦ καθαρισμοῦ τῶν βαθμίδων αὐτοῦ ἀπὸ τῶν παρασίτων θάμνων, οἵτινες φυέντες μεταξὺ τῶν πετρῶν, συντείνουσιν εἰς τὸ νὰ τὰς διασπῶσι.

Τὸ Ἄργος, ἡ ἀρχαιοτάτη πόλις τῶν Ἡρωϊκῶν χρόνων, εἶναι Εὐρυάγυια εἰσέτι καὶ νῦν. Αἱ πλεῖσται τῶν ἐκκλησιῶν του, ὅπου διετηρήθησαν ἀρκεταὶ ἐπιγραφαὶ, κατέχουσι θέσεις ἀρχαίων ναῶν. Τὸ θέατρόν του σώζεται εἰς καλὴν κατάστασιν καὶ ἐκαθαρίσθη κατὰ τὸ 1824 ἀπό τινας Ἕλληνας· ἡ δὲ ἄκρα αὐτοῦ Λάρισσα καλουμένη σώζει τινὰς ἐπιγραφάς. Τὰς ἀνεκδότους τούτων, καὶ ἐξόχως μίαν περίεργον τοῦ Ἄργους θέλομεν δημοσιεύσει εἰς ἓν τῶν ἑξῆς φυλλαδίων. Πρὸς τὸ νότιον τοῦ θεάτρου τούτου φαίνονται ἴχνη καὶ ἑνὸς ἄλλου πιθανῶς ἀρχαιοτέρου.

Εἰς τὸ ὄρος αὐτοῦ τὸ πρὸς βορρᾶν, καλούμενον τὸ πάλαι Εὔβοια, σώζονται λείψανα τοῦ περιφήμου ναοῦ τῆς Ἥρας πολιούχου τῶν Ἀργείων.

---

(1) Ὁ δρόμος οὗτος ἀναφέρεται ἀπὸ τὸν Ἀθήναιον Β. 11. Σ. 43. καὶ τὸν Πολύβιον, καὶ διαπορευθεὶς τὸν ἰσθμὸν . . . . εὐθέως ἐπὶ τὴν κοντοπορίαν ἐπεβάλετο, καὶ παρὰ τὰς Μυκήνας ἐποιεῖτο τὴν πορείαν εἰς Ἄργος . . . τὰ δὲ κατὰ τὴν κοντοπορίαν καὶ Μυκήνας, ἔγγιστα πρὸς δύσεις χειμερινάς. Πολυβ. β. 16. σ. 359.

(2) Ὁμήρ. ἰλ. 9.

(3) Κυκλωπείων πόνον χερῶν. Εὐρ. ἰφ. Αὐλ. 1500.

(4) Πολλοὶ τῶν ἀρχαιολόγων ἐνόμισαν τὸ οἰκοδόμημα τοῦτο θησαυροφυλάκιον τοῦ Ἀτρέως. Ἡ ἐσωτερικὴ ὅμως διαίρεσις αὐτοῦ καὶ ἡ ἔκφρασις τοῦ Παυσανίου, Μυκηνῶν δὲ ἐν τοῖς ἐρειπίοις ἐστὶ . . . Ἀτρέως καὶ τῶν παίδων ὑπόγεια οἰκοδομήματα, ἔνθα οἱ θησαυροὶ σφίσι τῶν χρημάτων ἦσαν· τάφος δέ ἐστι Ἀτρέως· εἰσὶ δὲ καὶ ὅσους σὺν Ἀγαμέμνονα ἐπανήκοντας ἐξ Ἰλίου δειπνήσας κατεφόνευσεν Αἴγισθος. Παυσ. Κορ. κεφ. 16. σ. 237.

(5) Παυσ. Κορινθ. 16.

(6) ὁ αὐτός.

Μικρὰ λείψανα τοῦ φρουρίου Οἰνόης σώζονται ἄνωθεν τοῦ ποταμοῦ Ἐρασίνου, κατὰ τὸ ὄρος καλούμενον τὰ νῦν Ξηροβοῦνι. Τοιαύτη εἶναι ἡ κατάστασις καὶ τοῦ φρουρίου τῶν Ὑσιῶν, κειμένου κατὰ τὴν ὁδὸν τὴν ἀπὸ τῆς Ἀργείας εἰς τὴν Μαντίνειαν ἄγουσαν. Τὰ ἐρείπια ταῦτα φαίνονται ἐπὶ τοῦ ὄρους δεξιόθεν ἐρχομένων εἰς τὸ πεδίον τῆς Τριπόλεως.

Εἰσερχόμενοι εἰς τὴν Ἀρκαδίαν διὰ τῆς τρίτης ὁδοῦ, Καλουμένης κλίμακος τὸ πάλαι, παρατηροῦμεν ἴχνη βαθμίδων τῆς ὁδοῦ ταύτης ἐπὶ τοῦ βράχου. Καταβαίνοντες δὲ εἰς αὐτὴν βλέπομεν τὸ Ἀργὸν πεδίον, τὸ ὁποῖον εἰσέτι λιμναζόμενον μένει ἀγεώργητον.

Εἰς τὴν Μαντίνειαν φαίνονται σχεδὸν καθ' ὅλα τὰ μέρη αἱ πρῶται τέσσαρες σειραὶ τῶν πλίνθων τοῦ τείχους τῆς εὐρυχώρου ταύτης πόλεως, τοῦ ὁποίου ἡ περιφέρεια εἶναι ἑξήκοντα σταδίων. Ὡσαύτως σώζονται ἴχνη καὶ τῶν 122 αὐτῆς πύργων, τῶν ὁποίων τὸ σχῆμα εἶναι κυκλοφερὲς εἴς τινα μέρη, καὶ ἀλλοῦ τετραγωνικόν. Οἱ ἔσωθεν αὐτῆς σωροὶ εἶναι τὰ ἐρείπια τῶν ἀρχαίων αὐτῆς οἰκοδομημάτων, ὁ δὲ περὶ αὐτὴν ποταμὸς, Ὄφις καλούμενος τὸ πάλαι, καταλιμνάζει τὴν πέριξ αὐτῆς τάφρον. Πρὸς τὸ δυτικὸν μέρος αὐτῆς ἦτον τὸ πεδίον καλούμενον Ἀλκιμέδων, τὸ ὁποῖον τανῦν λέγεται Ζαγόρα, καὶ ἐπ' αὐτοῦ τὸ ὄρος καλούμενον τὸ πάλαι Ὀσταχίνα νῦν δὲ ἅγ. Ἠλίας Καρδαλᾶ. Τὸ εἰς τὸ μέρος τοῦτο σωζόμενον σπήλαιον κατῴκησεν ὁ ἥρως Ἀλκιμέδων (1).

Ὑπὸ τοὺς νοτίους πρόποδας τοῦ ὄρους, Ἀλησίου καλουμένου τὸ πάλαι, τὰ νῦν δὲ Στραβομύτης, ἦτον τὸ δάσος Πέλαγος καλούμενον, ἀποτελοῦν μέρος τοῦ Παλλαντικοῦ Πεδίου, εἰς τὸ δυτικονότειον τοῦ ὁποίου ἦτον ἡ πόλις Παλλαντία τὸ πάλαι καλουμένη (2) σήμερον δὲ χωρίον μικρὸν Θάνα. Ἐνταῦθα φαίνονται ἐρείπιά τινα τῆς ἀρχαίας ταύτης πόλεως διεσκορπισμένα.

Πρὸς τὸ δυτικοβόρειον τῆς Μαντινείας ἦτον ἡ πηγὴ Ἀλαλκομένη καλουμένη τὸ πάλαι, νῦν δὲ Ξηροκαρίταινα· ἡ δὲ ἐπὶ τοῦ Παυσανίου ἔρημος κώμη καλουμένη Μαιρὰ λέγεται Κακούρη (3). Προχωροῦντες πρὸς τὸν Ὀρχομενὸν, τανῦν Καλπάκι, ἀπαντῶμεν τὸ ὄρος Ἀγχισίαν καλούμενον τὸ πάλαι, ἤδη δὲ ἅγιος Νικόλαος. Τὸ δὲ πρὸς τὸν Ὀρχομενὸν ὄρος καλούμενον Τραχὺ λέγεται Μελέγη.

Πρὸς δυσμὰς τοῦ Ὀρχομενοῦ εἶναι ἡ πόλις Καφυαὶ καλουμένη τὸ πάλαι (4) νῦν δὲ Χατοῦσα. Ὁ πλησίον αὐτῆς πηγάζων ποταμὸς Τράγος καλούμενος λέγεται Δάρα· τὸ δὲ χωρίον, τὸ ὁποῖον οἱ ἀρχαῖοι ἐκάλουν Ῥεῦνος, λέγεται Γκιούση. Ἓν στάδιον μακρὰν τῶν Καφυῶν ἦτον χωρίον καλούμενον τὸ πάλαι Κανδύλεα (5) καὶ τώρα Διάσελον. Πρὸς τὴν ὁδὸν δὲ τὴν ἐξ Ὀρχομενοῦ εἰς τὸν Στύμφαλον ἄγουσαν ἦτον τὸ ὄρος Ὀλιγυρτὸς καλούμενον ἀπὸ τὸν Πολύβιον (6), σήμερον δὲ λέγεται Λευκαί. Τὸ δὲ στενὸν μέρος ὅπου ὁ Φίλιππος ὁ βασιλεὺς τῆς Μακεδονίας ἐν τῷ Ἀχαϊκῷ πολέμῳ ἐκινδύνευσεν, καὶ τὸ ὁποῖον ὁ Πλούταρχος καλεῖ Ὀνόγυρτον, λέγεται Λαγκάδα (7).

Ὁ Στύμφαλος κεῖται εἰς τὸ δυτικονότιον τῆς λίμνης Στυμφαλίδος, καλουμένης Ζαρακά· ἐκ τοῦ μέρους τούτου ἐρχόμενοι πρὸς τὴν Κόρινθον βλέπομεν τὰ ἴχνη τοῦ ὑδραγωγείου, τὸ ὁποῖον ὁ Ἀδριανὸς κατεσκεύασεν διὰ νὰ φέρῃ νερὸν ἐκ τῆς Στυμφαλίδος εἰς τὴν Κόρινθον.

---

(1) Παυσ. Ἀρκαδ. κεφ. 12.

(2) Παυσ. Ἀρκ. 54.

(3) Ἐνταῦθα φαίνονται ἐρείπια ἀρχαιοτήτων τὰ ὁποῖα πιθανολογοῦσι τὴν θέσιν τῆς Μαιρᾶς, διότι ἐκεῖ πλησίον ἄλλα ἐρείπια δὲν εἶναι· ἀλλὰ περὶ τῶν Ἀρχαίων λειψάνων τῆς Πελοποννήσου ἐπιφυλαττόμεθα νὰ ὁμιλήσωμεν πλατύτερον καὶ αὖθις.

(4) Παυσ. Ἀρκ. κεφ. 23. σ. 416.

(5) Παυσ. αὐτόθι.

(6) 4. 2. 1.

(7) Β. Κλεομεν.

Ἀλλ᾽ ἤθελεν εἶναι μακρὸν ἔργον τὸ νὰ ἐπαριθμήσωμεν τὰς ἀρχαίας πόλεις καὶ κώμας, καὶ τὰ χωρία τὰ ἀναφερόμενα ἀπὸ τοὺς παλαιοὺς συγγραφεῖς, καὶ νὰ εἰπῶμεν πῶς ὀνομάζονται σήμερον. Τοῦτο πρέπει νὰ γένῃ ἀλλαχοῦ. Τὸ καθ᾽ ἡμᾶς περιοριζόμεθα κατὰ τὸ παρὸν εἰς τὰ κυριώτερα.

Τὸ Μεθύδριον, πόλις οἰκισθεῖσα παρὰ τοῦ Ὀρχομενοῦ καὶ κειμένη μεταξὺ τῶν δύω ποταμῶν Μελοιτᾶ καὶ Μυλάοντος, καλεῖται Μεσὴ, ἢ Μεζὴ, καὶ διὰ τὰ ἐκεῖ ἐρείπια ἐκκλησίας τινὸς, ἁγία Μονή.

Τὸ δὲ ὄρος τὸ Θαυμάσιον καλούμενον, τὸ ὑπὲρ τὸν ποταμὸν τὸν Μολοττὸν καλεῖται Ταταρίτζα. Ἐπὶ τῆς κορυφῆς τοῦ ὄρους ὑπάρχει σπήλαιον ἀφιερωμένον τὸ πάλαι εἰς τὴν Ῥέαν, ἄβατον εἰς ὅλους σχεδὸν ἐκτὸς τῶν ἱερειῶν τῆς θεοῦ (1). Τὸ σπήλαιον τοῦτο εἶναι εἰσέτι καὶ νῦν ἀπρόσιτον, καλεῖται δὲ ἀπὸ τοὺς γνωρίζοντας τοῦτο Δρακότρυπα, καὶ εἰς αὐτὸ σώζονται τινὲς ἀρχαιότητες.

Τὸ δὲ μεταξὺ τοῦ Παλλαντικοῦ πεδίου (τοῦ Θάνα) καὶ τῆς Τεγέας Μανθουρικὸν τὸ πάλαι καλούμενον, λέγεται τώρα Μάκρυ· ἡ δὲ Τεγέα Ἀχούρια. Εἰς τὴν πάλαι ἔνδοξον ταύτην πόλιν δὲν σώζονται νῦν εἰμὴ μικρὰ ἴχνη τῆς ἀρχαίας αὐτῆς ὑπάρξεως· ἐξαιροῦνται δὲ λείψανά τινα εἰς τὴν ἐκκλησίαν, καλουμένην ἐπισκοπὴν, καὶ τρία ἀνάγλυφα εἰς τὸν οἶκον ἑνὸς τῶν ἐκεῖ κατοίκων. Ἐκ τοῦ λαμπροῦ ναοῦ τῆς Ἀθηνᾶς τῆς Ἀλέας, ὅςις ἦτον ἐκ τῶν μεγαλοπρεπεςάτων ναῶν τῆς Πελοποννήσου δὲν σώζονται εἰμὴ ὀλίγα ἴχνη. Οἱ Τοῦρκοι τῆς Τριπόλεως ὄντες οἱ δυνατώτατοι καὶ πλεῖστοι τῶν ἐν Πελοποννήσῳ, κατεγύμνωσαν τὴν Τεγέαν ἀπὸ τὰ ἀρχαῖά της κοσμήματα, μετακομίζοντες εἰς τὴν Τρίπολιν στήλας καὶ ἄλλα τμήματα ἀρχαῖα πρὸς οἰκοδομὴν τῶν ἐκεῖ τζαμίων των. Πολλάκις δὲ καὶ τὰ λευκότατα μάρμαρα κατέστησαν ἄσβεστον πρὸς οἰκοδομὴν τῶν οἰκιῶν των. Εἰς τὰ εὔφορα πεδία τῆς Τεγέας φαίνονται σωροὶ οἰκοδομημάτων, ὅθεν δύναται ὁ ἀρχαῖος χωρογράφος νὰ ὑποθέσῃ ἀλανθάστως τὴν θέσιν τῶν ναῶν καὶ στοῶν τῆς πόλεως ταύτης.

Ὁ πρὸς τὸ νότιον τῆς Τεγέας Γαρεάτης, ἢ Γαράτης ποταμὸς, καλεῖται μὲ τὸ κοινὸν τῶν διαφόρων ποταμῶν ὄνομα Σαρανταπόταμον· κατωτέρω φαίνονται ἴχνη τοῦ ἱεροῦ τοῦ Πανός. Ὁ χείμαῤῥος οὗτος ῥέει εἰς τὸν Εὐρώταν, τοῦ ὁποίου τὰ ὕδατα περιβρέχουν εἰσέτι τὴν ἀρχαίαν Σπάρτην.

Ἡ πόλις τῶν Σπαρτιατῶν ἥτις ἤδη ἀνακαινίζεται, περιςοιχεῖται κατὰ τὸ μεσημβρινοδυτικὸν μέρος αὐτῆς ἐκ τῆς σειρᾶς τῶν ὀρῶν τοῦ Ταϋγέτου, ἐκ δὲ τοῦ ἑτέρου μέρος ἀπὸ τὸ ὄρος Θάρνακα καλούμενον· σώζονται ἴχνη τοῦ ἀρχαίου αὐτῆς σμικροῦ μὲν ἀλλ᾽ ὡραίου θεάτρου κειμένου πρὸς μεσημβρίαν τῆς ἀκροπόλεως, εὐφροσύνου διὰ τὴν κατάλληλον ἐκλογὴν τῆς θέσεως, τὴν ὁποίαν ἔκλεγον διὰ τὰ θέατρα οἱ ἀρχαῖοι· τὸ μῆκος αὐτοῦ εἶναι 418 ποδῶν, τὸ δὲ βάθος 140. Ἡ ἀκρόπολίς της σώζει τὰ ἀρχαῖα τείχη αὐτῆς κατὰ τὸ δυτικὸν μέρος, τὰ κατὰ δὲ τὸ νότιον καὶ τὰ λοιπὰ εἶναι τείχη τῶν δεσποτῶν τῆς Πελοποννήσου, τὰ ὁποῖα κατακαλύπτουσι πολλὰ τεμάχια τῆς ἀρχαίας αὐτῆς πόλεως. Εἴς τινα μέρη φαίνονται ἴχνη τοῦ περιβόλου αὐτῆς, τῆς ὁποίας ἡ περίμετρος ἦτο τεσσαράκοντα ὀκτὼ στάδια (2). Πάμπολλα τεμάχια ἀρχαιοτήτων μετεκομίσθησαν ἐκ τῆς κατὰ τοὺς προτερινοὺς χρόνους ἐρημωθείσης Σπάρτης εἰς τὴν νέαν πόλιν Μιστρὰν, τῆς ὁποίας τὴν θέσιν νομίζοντες ὀχυρὰν, ὡς κειμένην ὑπὸ τοὺς πρόποδας τοῦ Ταϋγέτου, ἔκλεξαν οἱ περὶ τῆς σωτηρίας ἑαυτῶν φροντίζοντες κάτοικοι τῶν μερῶν τούτων. Πρὸς τὸ δυτικὸν τῆς Σπάρτης φαίνονται τὰ λείψανα τοῦ ὑδραγωγείου, δι᾽ οὗ ὁ φιλόκαλος Ἀδριανὸς μετέφερε τὸ ὕδωρ ἀπὸ τὰς πηγὰς τοῦ Εὐρώτα εἰς τὴν πόλιν τῆς Σπάρτης.

Ἐπὶ τῆς ἑτέρας ὄχθης τοῦ Εὐρώτα εἶναι τὰ Μενελάϊα ὄρη, οὐ διαφερόντως ὑψηλά (3). Ἴχνη τινα σώζονται ἐνταῦθα τοῦ ναοῦ τοῦ Μενελάου.

---

(1) Παυσ. Αρκαδ. 36.

(2) Πολύβ. Β. 9. 21.

(3) Ὁ αὐτὸς 5. 22.

Τὸν μέγαν ἀριθμὸν τῶν ἐν Ἀμύκλαις ναῶν κατέχει σήμερον μέγας ἀριθμὸς ἐκκλησιῶν, εἰς τὰς ὁποίας φαίνονται διάφορα λείψανα ἀρχαιοτήτων· τινὰ μέρη τοῦ εὐφορωτάτου ἐδάφους τῆς πόλεως ταύτης ἀνεσκάφησαν κατὰ τοὺς 1814 ἀπὸ περιηγητὰς, οἵτινες μετέφερον εἰς τὰς πατρίδας των τὰ ἀνευρεθέντα, ὡς τοῦτο μαρτυροῦσι καὶ οἱ κάτοικοι.

Ἡ ὑψηλοτάτη κορυφὴ τοῦ ὄρους Ταϋγέτου ἀφ᾽ οὗ *ἡ τοῦ Πέλοπος νῆσος γίνεται σύνοπτος* (1) ἐκαλεῖτο Ταλετόν. Ἐπὶ τῆς ἄκρας ταύτης ἦτο ναὸς τοῦ ἡλίου (2) ἤδη δὲ ὑπάρχει ἡ ἐκκλησία τοῦ προφήτου Ἠλιοῦ.

Ἡ Σελασία κειμένη μεταξὺ τῶν λόφων καλουμένων Εὔα καὶ Ὄλυμπος, ἔνθα ἑνοῦνται οἱ ποταμοὶ Οἰνοῦς καὶ Γόγγυλος (3) σώζει λείψανα τῆς ἀρχαίας αὐτῆς ὑπάρξεως· τὸ δὲ ἀνώτερον χωρίον αὐτῆς Καρυαὶς καλούμενον, εἶναι σχεδὸν πλησίον τῆς ἀρχαίας κώμης φερούσης τὸ αὐτὸ ὄνομα Καρύαι (4). Ὁ καλοκάγαθος δήμαρχος αὐτῆς μαρτυρεῖ τὴν ἀνακάλυψιν πρὶν τῆς ἐπαναστάσεως ἀρχαίων τάφων κατὰ τὸ μέρος τῆς οἰκίας του· εἰς τὴν ἀρχαιοτάτην δὲ πόλιν Πελλάναν *ἔνθα τὸν Τυνδάρεων οἰκῆσαι λέγεται, ὅτε Ἱπποκόωντα καὶ τοὺς παῖδας ἔφευγον ἐκ Σπάρτης* (5) σώζονται εἰσέτι μικρὰ ἐρείπια. Εἰς τὸ μέρος τοῦτο ἔχουσι σήμερον τὰ καλύβιά των οἱ κάτοικοι τῶν Καρυῶν.

Κατὰ δὲ τὰ ὄρη τὰ διαχωρίζοντα τὴν Σπάρτην ἐκ τῆς Μεσσηνίας εἰς τὴν κορυφὴν μικροῦ βουνοῦ κατωτέρω τοῦ χωρίου Κουτσαβᾶ καλουμένου σώζεται ἐπὶ Ἑρμοῦ ἡ παροῦσα ἐπιγραφὴ ΟΡΙΙ ΛΑΚΕΔΑΙΜΟΝΟΣ ΠΡΟΣ ΜΕΣΣΗΝΗΝ. Ἡ αὐτὴ ἐπιγραφὴ σώζεται καὶ πρὸς τὴν κορυφὴν ἄλλου μικροῦ βουνοῦ κατὰ τὸ βόρειον τοῦ μέρους τούτου.

Εἰς τὰς Καλάμας σώζονται λείψανα τῆς ἄκρας αὐτῆς τῆς πόλεως. Εἰς δὲ τὴν ἀρχαιοτάτην πόλιν Θουρίαν, καλουμένην, ἡ ὁποία ἀναφέρεται ἀπὸ τὸν Ὅμηρον, Αὐθεία ὡς λέγει ὁ Παυσανίας (6) ἢ Ἐπειὰ ὡς ὁ Στράβων (7) καὶ ἥτις ἐφύλαξεν τὸ ἀρχαῖον αὐτῆς ὄνομα, σώζονται πάμπολλα ἴχνη τῆς ἀρχαίας λαμπρότητος, ἂν καὶ ὁ Βέης τῆς Κορίνθου πρὶν τῆς ἐπαναστάσεως κατέστρεψε πολλὰ μέρη αὐτῆς διὰ νὰ οἰκοδομήσῃ τζαμὶ εἰς τὸ Λεοντάρι. Τὰ πρὸς τὸ βόρειον διασωθέντα τείχη τῆς πόλεως ταύτης εἶναι θέας ἄξια· σειραὶ στήλων εἰσέτι καὶ νῦν σωθεῖσαι δεικνύουσι τὸ σχέδιον τῶν ναῶν αὐτῆς καὶ στοῶν· ὁ ποταμὸς Ἄρις καταβρέχει τὰς γαίας αὐτῆς, καὶ ὀλίγον ἀποτέρω ὁ μετὰ τὸν Ἀλφειὸν Βαθυδίνας ποταμὸς τῆς Πελοποννήσου Πάμισος καλούμενος, τανῦν δὲ Μαυροτζούμενα, ὅστις διερχόμενος τὸ καλούμενον Στενύκληρον πεδίον ἑνοῦται μὲ τοὺς ποταμοὺς Βαλύραν, Λευκασίαν καὶ Ἄμφυτον (8). Εἰς τὴν γέφυραν ταύτην σώζεται ἐπιγραφὴ, τὴν ὁποίαν θέλομεν ἐκδώσει ἑπομένως.

Ἡ Μεσσήνη εἶναι εἰσέτι ἀξία θέας διὰ τὰ τείχη της καὶ διὰ τὸ ἄπειρον πλῆθος τῶν εἰς αὐτὴν ἀρχαίων μνημείων. Ἐδῶ κεῖνται τεθαμμένοι ὁλόκληροι ναοὶ ἤτοι τὸ Ἱεροθύσιον (9), ὁ ναὸς τοῦ Ποσειδῶνος, τῆς Ἀφροδίτης, τῆς Εἰλυιθείας, τῆς Δήμητρος, τοῦ Ἀσκληπιοῦ, τῆς Μεσσήνης καὶ τῶν λ. π. ἐκεῖ ἦσαν στοαὶ περὶ τὴν ἀγορὰν, βωμοὶ καὶ τὰ τοιαῦτα. Εἰς ἕκαστον βῆμα ἀπαντᾷ τις κιονόκρανα, σπονδύλους στηλῶν, πλίνθους λιθίνους τῶν ἀρ-

(1) Κυπριαν. στιχ. παρὰ τῷ σχολ. Πινδ. Νεμ. καὶ Πινδ. Νεμ. 10. 113.

(2) Παυσ. Λακ. 20.

(3) Πολύβ. Β. 2.

(4) Παυσ. Λακων. 10.

(5) Παυσ. Λακων. 21.

(6) Μεσσην. Κεφ. 31.

(7) Στράβ. Β. 8.

(8) Παυσ. Μεσσ. Κεφ. 33. καὶ ἀνωτέρω.

(9) Οὕτω λέγει ὁ Παυσανίας ὅτι ἐκάλουν οἱ Μεσσήνιοι ἡρῷον εἰς τὴν Μεσσήνην, « τὸ δὲ ὀνομαζόμενον παρὰ Μεσσηνίων Ἱεροθύσιον ἔχει μὲν θεῶν ἀγάλματα, ἔχει δὲ χαλκῆν εἰκόνα Ἐπαμεινώνδου· κεῖνται δὲ ἀρχαῖοι τρίποδες. Παυσ. Μεσ κεφ. 32 σ. 572.

χαίων οἰκοδομημάτων, καὶ ἐν ἑνὶ λόγῳ πλοῦτον λειψάνων τῆς ἀρχαιότητος. Ἡ πρὸς τὸ δυτικὸν μέρος αὐτῆς μεγαλοπρεπεστάτη πύλη καὶ τὰ ἀπ' αὐτῆς ἐκτεινόμενα τείχη τὰ περιστοιχοῦντα τὴν πόλιν εἶναι θαυμασμοῦ ἄξια. Ἡ ἐπὶ τῆς Μεσσήνης ἄκρα, Ἰθώμη καλουμένη, σώζει καθ' ὅλα της τὰ μέρη τὰς πρώτας τέσσαρας σειρὰς πλίνθων τῶν τειχῶν αὐτῆς· ἐπὶ δὲ τῆς κορυφῆς τῆς ἄκρας ταύτης ὅπου τὸ ἄγαλμα τοῦ Διὸς τοῦ Ἰθωμάτα, κεῖται μικρὸν μοναστήριον ἀθλίας οἰκοδομῆς. Εἰς ἕνα ὀρθοστάτην τῆς οἰκοδομῆς ταύτης σώζεται μία ἐπιγραφὴ γεγραμμένη γράμμασιν Ἀττικοῖς, τὴν ὁποίαν θέλομεν ἐκδόσει ἑπομένως. Ὑπὸ τὰ παμπληθῆ ἐρείπια τῆς Μεσσήνης καὶ Ἰθώμης ἐπαναπαύονται αἱ σκιαὶ τοῦ Ἀριστομένους καὶ τῶν ἡρώων ἐκείνων, ὅσοι ὑπὲρ πατρίδος ἔπεσον ἀγωνιζόμενοι κατὰ τῶν Σπαρτιατῶν (1). Ἡ ἐνταῦθα ἀρχαία πηγὴ Κλεψύδρα σώζει εἰσέτι τὸ γλυκὺ αὐτῆς ὕδωρ.

Εἰς τὴν μεγάλην πόλιν τὴν πατρίδα τοῦ Πολυβίου, τῆς ὁποίας οἰκιστὴν δύναται νὰ ὀνομάσῃ τὶς τὸν μέγαν ἄνδρα Ἐπαμινώνδαν, δὲν σώζεται πλέον τὸ λαμπρότατον καὶ εὐρυχωρότατον θέατρον τῆς Ἑλλάδος· τοῦτο κατεστράφη πρό τινων χρόνων (2). Ἡ ἐπιστημονικὴ ἐπιτροπὴ τῶν Γάλλων κατὰ τὰ 1832 περίπου ἀνέσκαψε μέρη τινὰ τῆς πόλεως ταύτης, ὅπου εὑρέθησαν ἀρκετοὶ σπόνδυλοι κιόνων διαφόρου διαμέτρου. Κατὰ τὸ μέρος τοῦτο ἦτον ἡ ἀγορά, ἥτις καθὼς καὶ εἰς τὰς ἄλλας μεγάλας Ἑλληνικὰς πόλεις ἦτον καταστολισμένη μὲ στοάς, μὲ ἀγάλματα, μὲ βωμοὺς καὶ τὰ τοιαῦτα. Πρὸς δυσμὰς τοῦ ἡλίου τῆς ἀγορᾶς ταύτης φαίνεται σωρὸς ἐρειπίων ὅστις, κατακαλύπτει πιθανῶς τὰ λείψανα τοῦ Γυμνασίου· Ἡ πόλις αὕτη κατὰ τὴν μαρτυρίαν τοῦ Παυσανίου ἄρχισε νὰ καταστρέφηται ἔκτοτε, διὰ τοῦτο νομίζω ὅτι πλοῦτος ἀρχαιοτήτων μένει εἰσέτι κεκρυμμένος εἰς τὰ ἐρείπια τῆς πόλεως ταύτης. Ὁ ποταμὸς Ἑλισσὼν διαιρῶν τὴν πόλιν εἰς μεσημβρινὸν καὶ βόρειον μέρος φαίνεται εἰσέτι ὑπὸ τοὺς πρόποδας τῆς ἀκροπόλεως.

Διάφοροι σωροὶ ἐρειπίων κείμενοι καθ' ὅλην τὴν ἔκτασιν τῆς πόλεως δεικνύουσι τὰς θέσεις τοῦ ναοῦ τῆς Δήμητρος, καὶ τοῦ Φιλίου Διός, ὅπου τανῦν ἐρείπια ἐκκλησίας, καὶ πλησίον αὐτῆς μεγάλα δένδρα δρυῶν, λείψανα τοῦ ἀρχαίου δάσους τοῦ περικυκλοῦντος τὸν ναὸν τοῦτον, καὶ τετράγωνοι λίθοι περισκορπισμένοι, ἴχνη τοῦ ἀρχαίου περιβόλου. Ὀλίγον ἀπωτέρω τούτων εἶναι ἕτερα λείψανα τοῦ ἱεροῦ τῆς Ἀφροδίτης. Πρὸς τὸ βορειότερον δὲ τοῦ μέρους τούτου ἐπὶ τῶν δύω λόφων φαίνονται εἰσέτι τὰ παρὰ τοῦ Παυσανίου ἀναφερόμενα ἐρείπια τοῦ ἱεροῦ τῆς Ἀθηνᾶς Πολιάδος, καὶ τῆς Ἥρας Τελείας (3).

Ἀλλ' εἰς τὴν Φιγαλίαν κατὰ τὸ μέρος τὸ καλούμενον τὸ πάλαι Βᾶσσαι, ἐπὶ τῆς ἄκρας τοῦ ὄρους τοῦ Κοτυλίου κατεσκευάσθη ἀπὸ τὸν περίφημον ἀρχιτέκτονα τοῦ Παρθενῶνος τὸν Ἰκτινον ὁ λαμπρὸς εἰσέτι καὶ νῦν ναὸς τοῦ Ἐπικουρίου Ἀπόλλωνος. Τὸ οἰκοδόδημα τοῦτο ἔγεινε δαπάνῃ τῶν Φιγαλέων, διότι ὁ Ἑκηβόλος οὗτος θεὸς ἔσωσεν αὐτοὺς τῆς λοιμώδους νόσου (4). Ὁ ναὸς οὗτος προτιμᾶτο ἄλλοτε ἁπάντων τῶν ἐν τῷ Πελοποννήσῳ, μετά γε τὸν ἐν Τεγέᾳ, διά τε τὸ κάλλος, καὶ τὴν ἁρμονίαν τῆς οἰκοδομῆς. Τὸ περιστήλιον αὐτοῦ ὅλον σχεδὸν σώζεται κάλλιστα ἐκτὸς μόνον δύω στηλῶν· πρὸς τὸ νότιον μέρος, εἶναι ἐστραμμένος (παρὰ τοὺς κανόνας τῆς διευθύνσεως τῶν ἀρχαίων ναῶν) πρὸς βοῤῥᾶν καὶ νότον, ἤτοι ὁ πρόναος αὐτοῦ εἶναι ἐςαρμμένος πρὸς τὸ βόρειον, ὁ δὲ ὀπισθόδομος πρὸς τὸ νότιον. Ἡ ἀνάγκη, ἥτις ἐβίασε τὸν μέγαν ἀρχιτέκτονα τῆς ἀρχαιότητος νὰ δώσῃ τοιαύτην διεύθυνσιν εἰς τὸν ναὸν τοῦτον ἦτον ἡ θέσις τοῦ ὄρους, τοῦ ὁποίου τὸ μῆκος ἐκτείνεται πρὸς τὸν βορέαν καὶ νότον, καὶ τὸ ὁποῖον διὰ νὰ ἐξομαλυνθῇ καὶ πλατυνθῇ τόσον, ὥστε νὰ δοθῇ εἰς τὸν ναὸν ἡ φυσικὴ διεύθυνσις ἐχρειάζετο δαπάνη ἀνωτέρα τῆς τῶν Φιγαλέων δυνάμεως. Διὰ νὰ ἀναπληρώσῃ ὅμως τὴν ἔλλειψιν ταύτην ὁ μέγας οὗ-

(1) Τοιαύτην ἐντύπωσιν προξενοῦσιν εἰς τὰς ψυχὰς τῶν περιηγητῶν τὰ ἱερὰ ἐρείπια τῆς πόλεως ταύτης.

(2) Παυσ. Ἀρκ. κεφ. 32

(3) Παυσ. Ἀρκ. Κεφ. 31.

(4) Παυσ. Ἀρκ. Κεφ. 41.

τος ἀρχιτέκτων ἄφησεν εἰς τὸν ναὸν θυρίδα, ἥτις ἦτον ἀντικρὺ τῆς ἀνατολῆς. Ὁ ναὸς οὗτος μᾶς ἔσωσε χαρακτῆράς τινας τῆς ἀρχιτεκτονικῆς τῶν Ἑλλήνων, οἵτινες διὰ τὴν ἁρμονίαν καὶ τὸν τρόπον τῆς κατασκευῆς δεικνύουσιν πόσον οἱ Ἕλληνες ἦσαν γόνιμοι εἰς τὴν ἐφεύρεσιν τοῦ καλοῦ καὶ ὡραίου.

Τῷ 1813 καὶ 14 ἑταιρεία ἐκ Γερμανοάγγλων ἤτοι οἱ ΚΚ. (M. C. B. Cocherell) Κοκερὲλλ, (johnFoster) Ἰωάννης Φώστερ, (Charlos Haller) Κάρολος Χάλλερ, Στακελβὲργ (Stackelberg) (jacque Linc) Ἰάκωβος Λίκγ, καί τις ἄλλος, λαβόντες τὴν ἄδειαν ἀπὸ τὸν τότε Βελῆ Πασᾶν διὰ πληρωμῆς τριῶν χιλιάδων καὶ ἑπτακοσίων διστήλων ἀνέσκαψαν τὰ πέριξ τοῦ ναοῦ τούτου. Ἐπέτυχον δὲ νὰ εὕρωσιν εἰκοσιτρεῖς πλίνθους πεντελησίου λίθου πλήρεις ἀναγλύφων θέας ἀξίων. Τὰ γλυπτὰ ἐπὶ τῶν πλίνθων τούτων εἶναι ἐννενήκοντα ἓξ ὅλα κατὰ τὸ μᾶλλον καὶ ἧττον σῶα, καὶ ἄξια θαυμασμοῦ διὰ τὴν καλλονὴν καὶ ἐπιτηδειότητα τῆς τέχνης. Ὅλη ἡ σειρὰ αὕτη παριστάνει τὴν μάχην τῶν Ἀθηναίων κατὰ τῶν Ἀμαζόνων, καὶ τῶν Ἱπποκενταύρων μετὰ τῶν Λαπίθων. Τὰ ἀμίμητα ταῦτα ἔργα τῆς σχολῆς τοῦ Φειδίου καὶ τῶν λαμπρῶν χρόνων τῆς Ἑλλάδος ἐπωλήθησαν εἰς τὴν Ζάκυνθον τῷ 1814 καὶ ἠγοράσθησαν διὰ τὸ Βρεττανικὸν μουσεῖον, κατὰ διαταγὴν τοῦ τότε διαδόχου τοῦ Ἀγγλικοῦ θρόνου, διὰ 14,000 λίρας στερλίνας ἤτοι τετρακοσίας χιλιάδας περίπου δραχμῶν, καὶ κεῖνται τώρα εἰς τὴν πολύπλουτον Ἀγγλίαν (1).

Οἱ ἔσωθεν τοῦ ναοῦ κίονες εἶναι κατὰ μὲν τὸ ἔσωθεν μέρος αὐτῶν ῥαβδωτοί, κατὰ δὲ τὸ ἔξωθεν τετράγωνοι· σησωματούμενοι δὲ μὲ τὸν τοῖχον τοῦ ναοῦ ἀποτελοῦσι τοῦτον μονιμώτατον. Τὸ εἶδος τοῦτο τῆς ἀρχιτεκτονικῆς εἶναι ἓν τῶν σπανιωτάτων ἐκ τῶν σωζομένων εἰς τὴν Ἑλλάδα. Ἡ οἰκοδομὴ αὕτη εἶναι ἐκ κισσηρίου λίθου, ἀφθόνου κατὰ τὸ μέρος τοῦτο.

Εἰς τὴν Φιγαλίαν σώζονται πάμπολλα λείψανα τῆς ἀρχαιότητος καὶ κατ' ἐξοχὴν τοῦ τείχους αὐτῆς.

Εἰς τὴν ἀρχαίαν κώμην Ἡραίαν τὴν ἐπὶ τῆς βορείου ὄχθης τοῦ Ἀλφειοῦ φαίνονται λείψανα ναοῦ καὶ σωροὶ τῶν ἐρειπίων τῆς πόλεως ταύτης, καλεῖται δὲ τανῦν τὸ μέρος Παλαιούπολις.

Εἰς τὴν γῆν τῆς Πισσάτιδος ἔνθα ἡ πόλις τοῦ Οἰνομάου καὶ Πέλοπος Πίσα, ἡ τοῦ Πισσοῦ ἐκγόνου τοῦ Αἰόλου (2) μένουσι κεκρυμμένα διὰ τοὺς νέους Ἕλληνας πολλὰ λείψανα τῶν προγονικῶν κληρονομιῶν. Εἰς τὴν Ὀλυμπίαν δὲ, ἔνθα ὁ ἀρχαιότατος καὶ μεγαλοπρεπέστατος ναὸς τοῦ Διός, ἦσαν καὶ εὑρίσκονται ἀκόμη πολλὰ ἀντικείμενα σεβασμοῦ τῶν Ἑλληνικῶν ἀριστουργημάτων. Ὁ ναὸς τοῦ Διὸς κείμενος πλησίον τοῦ πολλάκις μεταλλάξαντος ῥεῦμα Ἀλφειοῦ (τανῦν Ῥουφιᾶ) καὶ πρὸς τὸ ῥεῦμα τοῦ ποταμοῦ Κλαδίου (τανῦν Σταυροκεφάλι) (3) κλ., ἀφ' οὗ κατεστράφη ὁ ἐχυρὸς περίβολος τοῦ ἱεροῦ ἄλσους, Ἄλτις καλούμενος, τοῦ ὁποίου τὸ μῆκος ἦτον 230 ποδῶν, καὶ τὸ πλάτος 65 (4), ὁ ναὸς οὗτος λέγω μετὰ τοῦ περιβόλου αὐτοῦ κατεπλακώθη ἀπὸ τὰ χώματα καὶ τὴν ἄμμον τῶν ῥευμάτων τῶν δύω τούτων ποταμῶν. Κατὰ τοὺς 1830 ἡ ἐπιστημονικὴ ἐπιτροπὴ τῶν Γάλλων ἀνέσκαψε μέρος τοῦ ναοῦ τούτου, ὅπου εὑρέθησαν ἓξ ἀνάγλυπτα τῶν ἄθλων τοῦ Ἡρακλέους ἐκ τῶν εἰς τὰ μετώπια τοῦ περιστηλίου τοῦ ναοῦ τούτου. Οἱ κίονες καὶ ὁ σηκὸς τοῦ ναοῦ ἦσαν ἐκ τοῦ ἐπιχωρίου πώρου, ὅστις ἐκαλύπτετο κονιάματι καὶ ἐφαίνετο ὡς ἐκ πεντελησίου λίθου. Ἴχνη τοῦ τοιούτου κονιάματος φαίνονται εἰσέτι καὶ νῦν εἰς τὸ ἀνασκαφὲν μέρος· εἶναι δὲ βέβαιον ὅτι θέλουσι ἀνακαλυφθῇ πάμπολλα περίεργα, ἂν τὸ μέρος τοῦτο ἀνασκαφῇ.

---

(1) Θέλει εἶναι ἔργον ἄξιον τοῦ εὐγενοῦς χαρακτῆρος τῶν Ἄγγλων νὰ στείλωσιν εἰς τὸ Ἑλληνικόν μας μουσεῖον ἀντίτυπα κἂν ἐκ γύψου, ἢ ἐξ ἄλλης στερεωτέρας ὕλης ὅλων τῶν ἀντικειμένων τῆς ἀρχαιότητος, ὅσων πλουτεῖ τὸ μουσεῖόν των διὰ νὰ τεθῶσιν τὰ μὲν τοῦ Παρθενῶνος εἰς τὰς χηρευούσας αὐτοῦ θέσεις· τὰ δὲ τοῦ ναοῦ τῆς Ἀπτέρου νίκης εἰς τὴν ζωφόρον αὐτοῦ καὶ οὕτως ἐφεξῆς.

(2) Παυσαν. κλ. 22.

(3) Παυσαν. Ἠλιακ. 21. Ξενοφ. Ἑλλην. 7.

(4) Παυσ. Ἠλιακ. Κεφ. 10.

Εἰς τὴν ἀρχαίαν πόλιν Ἡράκλειαν σώζονται λείψανά τινα τοῦ τείχους αὐτῆς.

Εἰς τὸ χωρίον, τὸ ὁποῖον φυλάττον τὸ ἀρχαῖον ὄνομα Ἦλις καλεῖται εἰσέτι οὕτω, σώζονται τὰ λείψανα τῆς ἄκρας αὐτοῦ καί τινα οἰκοδομήματα τῶν Ῥωμαϊκῶν χρόνων

Εἰς τὴν κώμην Τευθέαν σώζονται ὡσαύτως λείψανά τινα τῆς ἀρχαιότητος καί τινες ἐπιγραφαί, τὰς ὁποίας θέλομεν δημοσιεύσει ἀκολούθως.

Αἱ Πάτραι, αἵτινες ἐφύλαξαν τὸ ἀρχαῖον αὐτῶν ὄνομα, σώζουσιν ἀρκετὰ λείψανα τοῦ τείχους τῆς ἀκροπόλεως αὐτῶν· καὶ κατ' ἐξοχὴν πρὸς τὸ βορειοδυτικὸν μέρος, κατὰ τὸ ἀνώτατον μέρος τῆς παλαιᾶς πόλεως σώζεται μέρος τοῦ ἱεροῦ τῆς Ἀρτέμιδος Λαφρίας ἐπικαλουμένης (1).

Ἐπὶ δὲ τῆς θέσεως τοῦ ναοῦ τῆς Δήμητρος εἶναι σήμερον ἡ ἐκκλησία τοῦ Ἀποστόλου Ἀνδρέου· ἡ δὲ πηγή, ἥτις ἐθεωρεῖτο παρὰ τοῖς ἀρχαίοις ὡς ἀψευδὲς μαντεῖον, σώζεται μέχρι τοῦδε.

Εἰς τὸ Ῥίον καὶ Ἀντίῤῥιον ἢ Ῥίον Μολυκρινὸν πρὸς διαστολὴν τοῦ Ἀχαϊκοῦ, φρούρια τὸ πάλαι, ὡς καὶ νῦν, σώζονται λείψανα τοῦ ἀρχαίου αὐτῶν τείχους· ἀλλ' εἰς τὸ πρῶτον δὲν φαίνονται πλέον οὐδὲ ἴχνη τοῦ ναοῦ τοῦ Ποσειδῶνος.

---

(1) Παυσ. Ἀχαϊκ. Κεφ. 18.

Σ. Κ. ΠΙΤΤΑΚΗΣ.

ΣΗΜΕΙΩΣΕΙΣ ΕΠΙ ΤΩΝ ΛΙΘΟΓΡΑΦΗΜΑΤΩΝ.

9.

Α.

. . . [Δό]ρυ ἔχοντα Δ[Δ] Φυρόμα
[χος[Κ]ηφισιεὺς τὸν νεανίσκο
[ν τὸν] παρὰ τὸν θώρακα ΡΔ. Πραχ-
[σίας] ἐν Μελίτῃ οἰκῶν τὸν
[ἵππο]ν καὶ τὸν ὀπισθοφανήτην
[πληκτό]ρα κρούοντα ΗΔΔ. Ἀντιφάν-
[ης ἐκ] Κεραμέων τὸ ἅρμα καὶ τ
[ὸν νεα]νίσκον καὶ τοῦ ἵππου τοῦ
[ζωγ]νυμένου ΗΗΔΔΔΔ. Φυρόμαχ-
[ος Κη]φισιεὺς τὸν ἄγοντα τὸ-
[ν ἵ]ππον ΡΔ. Μυννίων Ἀγρυλῆ
[σι] οἰκῶν τὸν ἵππον καὶ τὸν
[ἄ]νδρα τὸν ἐπικρούοντα καὶ
[τὴ]ν στήλην ὕστερον προσέθ-
[ηκε] ΗΔΔΓΗΗ. Σόκλος Ἀλωπεκῆ
[σι] οἰκῶν τὸν τὸν χαλινὸν ἔ-
[χο]ντα ΡΔ. Φυρόμαχος Κηφισιε-
[ὺς] τὸν ἄνδρα τὸν ἐπὶ τῆς βα-
[κτη]ρίας εἱστηκότα τὸν παρὰ
[τὸ]ν βωμὸν ΡΔ. Ἴασος Κολλυτέ-
[ὺς τ]ὴν γυναῖκα ᾗ ἡ παῖς προσ-
[πέπ]τωκε ΡΔΔΔ. κεφάλαιον ἀ-
[νάλω]ματος οἰκοῦ ΧΧΧΗΗΗΔΓ λῆ
[μμα] ΧΧΧΗΗΗΗΗΙ: Ἀνάλωμα τὸ Α-
[ὐτῶν] Ζ. Ἐπὶ τῆς Πανδι-
[ονί]δος ὀγδόης πρυτανευούσ-
[ης] λήμματα παρὰ ταμιῶν τῆς
θεοῦ Ἀρησαίχμου ἀγρυλῆθεν Κ
αὶ συναρχόντων ΧΗΗΔΔΔΓΗΗΗ
[ΙΙ τὰ ἀ]ναλώματα ὀνηματα σα-
. . . ης δύω ἦσας τὸν λόγον ἀ-

Β.

Δείγματα πλάττουσι τὸν χαλκ-
ὸν τὸν [ε]ἰς τὰ καλύμματα. Νήσ-
ει ἐν Μελίτει οἰκοῦντι. ΠΗΗΗ
ἕτερον παράδειγμα πλάσαν-
τι τὴν Ἄκανθαν εἰς τὰ καλύμ-
ματα. Ἀγαθάνωρ Ἀλωπεκῆσι ο
ἰκῶν ΠΗΗΗ· κεφάλαιον κηροπλ-
άσταις: ΔΠΗ. Μισθοὶ ἀρχιτέκτ-
ονι Ἀρχιλόχῳ Ἀγρυλῆθεν ΔΔ
ΔΓΗ. ὑπογραμματεῖ Πυργίον
ι οτ. υνει ΔΔΔ· κεφάλαιον μι-
σθοῦ ΡΔΓΗ. ἐγκαύτει τὸ κυμάτι-
ον ἐγχέαντι τὸ ἐπὶ τῷ ἐπι
στυλίῳ τῷ ἐντὸς, πεντόβο-
λον τὸν πόδα ἕκαστον, πόδας
ἑκατὸν δέκα τρῆς. μισθοτεῖ
προσαπέδομεν πρὸς ᾧ πρό-
τερον εἶχε. Διονυσοδώρῳ ἐν
Μελίτει οἰκοῦντι. ἐγγυητὴ
ς Ἡρακλείδης Ὀῆθεν ΔΔΔΔΗΗ
ΗΗΙ. κεφάλαιον ἐγκαύτει ΔΔ
ΔΔΗΗΗΗΗΙ: λῆμμα: ΧΗΗΔΔΔΓΗΗΗΗ
Ι ἀνάλωμα τὸ αὐτό: : Ἐπὶ τῆ
ς Αἰγεῖδος λήμματα παρὰ τα-
μιῶν τῆς Θεοῦ παρὰ Ἀρησαίχμου
Ἀγρυλῆθεν καὶ συναρχόντων .
[χ]. ΗΗΙΙ— . . . . . . εἰς ἱερὰ μέ-
. . τὸν δημα . . [. . .]ενει καιν-
αὶ εἰς θυσίαν τεῖ Ἀθηνᾷ Δ
[Δ]ΗΗΗΙΙΙ. ἀναλώματα ὠνήματ
α χάρται ἐωνήθησαν δύο ἦσ[α]

B.

τὰ ἀντίγραφα ἐνεγράψαμ-
εν ͰͰIIII. σανίδες τέτταρες: ͰͰ
ͰͰ χρυσίον ἐωνήθη εἰς τὰς
χαλκᾶς. Πέταλα HΠΔΠI δραχμῆ
ς ἕκαστον τὸ πέταλον. Παρὰ Ἀδ-
όνιδος ἐν Μελίτει οἰκοῦντο
ς: HΠΔΠͰ μόλυϐδος ἐωνήθη δύ
ω ταλάντων εἰς πρόσθεσι τῶ
ν ζῳδίων. Παρὰ Σωστράτου ἐν Μ-
ελίτει οἰκοῦντος Δ: χρυσοῦ Π-
ετάλου δύω ἐωνήθη χρυσ[οῦ] ἐπὶ
τοῦ ὀφθαλμοῦ τοῦ κίονος. παρ' Ἀδ-
όνιδος ἐν Μελίτει οἰκοῦντο
ς ͰͰ. κεφάλαιον ὠνημάτων HΠ
ΔΔΔΠͰͰͰͰI: λιθουργικοῦ ῥαϐδώ-
σεως τῶν κιόνων τῶν πρὸς ἕω τ-
ῶν παρὰ τὸν βωμὸν τὸν πρὸς τοῦ
βωμοῦ τῆς Διώνης Λαοσσος Ἀλω: .
πε Φίλων Ἐρχιεὺς . . Μενέ. .
Λαοσσον Καρίων Λαοσσου . . . .
ος HΔ τῶν ἐχομένων [ἑξῆς] . [τ]
ὸν δεύτερον Φάλα[κρος] [παιαν-
ιεὺς. φιλόστρατος . . . . .
ς Θάργη[λος Φαλάκρου] [Γηρύων] Φ
αλάκρου H [τῶν ἐχομένων ἑξ]
ης Ἀμει[νίαδης] [ἐν Κοίλῃ οἰκῶ]
ν Λυσα[νία]ς Σωμέ[νους]
Δου Αἰσχ[ίν]νης Τιμο[κράτους]
τῶν ἐ[χομέ]νων ἑξῆς . . . Ἀ-
λωπ[εκῆσι ο]ἰκῶν Κέρδων . . .
Σοι . . . . [Λυ]σαννίου . . . .
ο [νήσαν]δρος ΠΔΤ . . . . . .
Α . . . . ο τοῦ βωμοῦ τ . . . .
Ε . . . . . Πειραι: Κηφισόδωρος
I . . . . Τεῦκρος . . . . . .
Κηφισόδωρος . . . .
ιυγειτων Πειρ[αιεὺς] . . . . .

A.

[ν]αγράφομεν δραχμῆς ἑκατέ-
[ρ]ανͰ Ͱ κεφάλαιον ὀνημάτων
[Ͱ]Ͱ. λιθουργικοῦ ῥαϐδόσεως τῶν
[κι]όνων τῶν πρὸς ἕω τῶν κατὰ τ-
ὸν βωμὸν τὸν τρίτον ἀπὸ τοῦ β-
[ωμ]οῦ τῆς Διώνης. Ἀμεινιάδης
[ἐν Κ]οίλῃ οἰκῶν ΔΠͰͰͰ. Σι
νης: ΔΠͰͰͰ. Λυσανίας ΔΠͰͰͰ. Σι
νης Ἀμεινιάδου: ΔΠͰͰͰ: Τι-
[μοκ]ράτης ΔΠͰͰͰ. τῶν ἐχομέν-
[ων ἑξῆς] Σιμίας Ἀλωπεκῆσι
[οἰκῶν] ͰͰͰ. Κέρδων: ΔͰͰIIII: Σιν-
. . . . . μου: ΔͰͰIIII. Σοκλῆς Ἀχ
[αρνο]ς ΔͰͰIIII Σαννιθῆσι
Δ[ͰͰ]IIII. Ἐπιεικῆς [Σ]ιμίου: Δ
[ͰͰ]IIII. Σώ[σ]ανδρος Σιμίου. ΔͰͰIIII.
τῶν ἐχομένων ἑξῆς· Ὀνησί-
[α]ς Νικοστράτου: ΔΠͰ[III]I. Εὐδο-
[ξος] Ἀλωπεκῆσι οἰκῶν: ΔΠͰII.
[Κλ]έων: ΔΠͰIIII. Σιμ[ίας Ἀγρυλῆ-
[σι] οἰκῶν: ΔΠͰIIII [Ἔνδοιος
[Λύ]κου: ΔΠͰIIII. Ἐ . . . . κος ΔΠͰII
[των] ἐχομένων [ἑξῆς] Θευγ-
[ένης] Πειραιεὺς . . Κηφισογέ-
[νης Π]ειραιεὺς . . . Τεῦκρος ἐν
[Κυδ]αθηναίῳ οἰκῶν: ΔΠ: Κηφι-
[σόδωρος ἐ]ν [Σκαμϐ]ωνιδῶν οἰ
κῶν ΔΠ: Νικόστρατος: ΔΠ Θευγέ-
[νης Π]ειραι[εὺς] . . ΔΠ τοὺς ὀρθοὺς
[ἑρμ]ας καταχ . . . ντι τοῦ παρὰ τοῦ
[Θυ]ήχου βωμοῦ. [Π]ολυκλῆς Λακι-
[άδης]. ΔΔΔΠ [ῥαϐ]δόσεως τῶν κιό-
[ν]ων πρὸς ἕω τῶν κατὰ τὸν β-
[ωμὸν] τῶν πρὸς τοῦ βωμοῦ τῆς Διώ-
[νης]. [Λ]άοσσος Ἀλωπε[κῆ]θεν ΔΔ. Φ-
[ίλω]ν Ἐρχι[εὺς ΔΔ: Παμμένων Λ-
αόσου ΔΔ: Κ[ριλ]ων Λαόσσου: ΔΔ: Ͱ

A.

[ασος] [Δ]Δ. τῶν ἐχομένων[ἑξῆς]
[Φάλ]ακρος Παιανιεύς. Φιλ-
[όκρ]ατος Παιανιε ΔΔ. Θάργηλ-
[ος Φ]αλάκρου [Δ]Δ. Φίλορ[ο]ς Φαλ-
[άκρ]ου. ΔΔ Γηρ[ύων] Φαλάκ[ρου] ΔΔ: τῶν
[ἐχ]ομένων [ἑξῆς] Ἀμεινιάδης
[ἐν] Κοί[λῃ οἰ]κῶν ΔΔ: Αἰσχινη
[ς Δ]Δ. Λυσα[νίας Δ]Δ. Σωμένης Ἀμ-
[ει]νιάδ[ου] [ΔΔ] Τιμοκ[ρ]άτης ΔΔ: τῶ
ν ἐχομένων ἑξῆς. Σιμίας Ἀλ-
[ωπ]εκῆσι οἰκῶν ΔΗ⊢⊢ΙΙ Κέρδ-
[ων] ΔΗ⊢⊢ΙΙ Σινδρων Σιμίου: Δι-
. . . . . ι Σοκλῆς Ἀξιόπ εἶθος . .
. Σαννίων Σι[μίου] ΔΗ⊢⊢
. . ικες Σιμίου [ΔΔ]⊢⊢
. . . . [Δ]ΔΗ⊢⊢⊢ ιτ
. . . . Ὀνησιμος . . . . .
. . . CI . . .
. . ON . .

B.

[λι]θουργικοῦ 𐅃 χαλκᾶ . . . [ηργασμ;]
ένοις. Νήσει ἐν Μελίτει οἰκοῦντι [μ]
ίαν ΔΗ⊢⊢⊢ Σοτέλης Ἀλ . . .
μίαν ΔΗ⊢⊢⊢ Εὐμηλίδης ἐν Σκ-
αμ. οικ: ΔΗ⊢⊢⊢ Φιλίων ἐν Σκάμ-
βο: οἰκῶν ΔΗ⊢⊢⊢ Ἀγόρανδρος ἐν
Κολλυτῷ οἰκ: μίαν ΔΗ⊢⊢⊢ χαλκὰ
ς ἐργασάμενοι ἑξ. Μανίδι ἐν
κολλυτῷ οἰκοῦντι 𐅃ΔΔΔΗΙ⊢⊢ χαλκ-
ᾶς [ἐργασάμε]νοι ἕνδεκα στ-
[ῆσαι] . . . ἐν κολλυτῷ οἰκοῦντ
ι . . . . . ἐργασάμεν
οι . . . . . τιῳ: ΔΗ⊢⊢
[ἐργασάμ]ενοι τρῆς
ΔΔΗ⊢ το
Ειοιο

10.

A.

. ον ν υος λαβ[όντοι]
[ν] δυοῖν ἀνδροῖν Σοσίᾳ Ἀλωπ-
εκῆσι οἰκοῦν. ⊢: Σίνδρονι. ⊢: τὴν
ὀροφὴν καθιστᾶσιν τὴν καμπ-
ύλην σελίδα εἰς ἕδραν καὶ τὰ
ς ἄλλας ἐπαγαγοῦσιν εἰς ἕδρα
ν ἑκάστην. Μανίδι ἐν Κολλυ-
τῷ οἰκοῦντι: ⊢: Κροίσῳ ἐν Σκαμ-
βωνιδῶν οἰκοῦντι. ⊢: Ἀνδρέᾳ
ἐν Μελίτει οἰκοῦντι. ⊢: Πρέπον-
τι Ἀγρυλῆσι οἰκοῦντι: ⊢. Μέδῳ
ἐν Μελίτει οἰκοῦντι ⊢. Ἀπολ-
λοδώρῳ ἐν Μελίτει οἰκοῦντ-
ι: ⊢. ἰκριώματα καθελοῦσιν τ'
ἀπὸ τῶν κιόνων τῶν ἐν τεῖ Πρ-

B.

Π: τέκτ[ονι] [ἐργα;]
ζομένῳ με . . . . . .
ριτε . . οδ . . . . .
λος τ . . . ε . . . . [ἑ]
πτὰ ἡμερῶν [Ἀλωπ] . . .
εκησι οἰκῶν . . . . [καλ]
λύμμασι: Π . . . . [ἑκάτε]
ρος ἐμισθ[ώσατο] . . .
μαινη εκ . . . . [τε]
ττάρων Η . . . [ἐν Κ]
ολλυτῷ οἰκοῦντι . . . . [κυ]
μάτιον περ . . . . [ἑκάτε]
ρος ἐμισθώ[σατο] . . .
μαινη ἕκαστ[ον]
πκια ἑξ. Μαι . . . . .

B.

οἰκοῦντι: Δι . . . .
ρι κολλῆσαι . . . . .
οσαμεν δυο[ῖν] . . . .
σι τὸν τοῦ ὀπλ . . . . .
ροισοι: ΔͰͰ . . . . .
νικο: 𐅄ͰͰIIII . . . [καθη]
μέραν ἐργ[αζομένοις] [τρ;]
οχι λείαν . . . . . [Κ]
εκροπίων . . . . [Κ]
εκροπικὰ . . . .
ινας συνβε . . .
Σασιν ἐν τῇ . . . [Ἀνδ]
ρασιν δραχμὰς . . . . .
νονι Ͱ: Ἀπολ[λοδώρῳ ἐν]
τι: Ͱ: Μεδω. Ͱ . . .
μαμμανοι: Ͱ . . .
ριακαθελο . . . . . .
σι ἀπὸ τοῦτ . . . . .
ος ἀφοντάζ. . . . . . .
Ἄνδρας ιπ. . . . . . [Α]
πολλοδώ[ρῳ] . . . . . .
Αιοι: III . . . .
δτο . . . .
μο . . . .
Ν . . . .

A.

οστάσει ἓξ ἀνδρᾶσιν: Τεῦκ
ρος ἐν Κυδαθηναίῳ οἰκῶν: Ͱ.
Κέρδων Ἀξιοπείθους Ͱ: Κροῖσ-
ος ἐν Σκαμβωνιδῶν οἰκῶν. Ͱ. Π
ρέπων Ἀργυλῆσι οἰκῶν: Ͱ: Κηφ
ισόδωρος: Ͱ: Σποδίας: Ͱ: ἰκριώ-
σασι τοῖς ἐγκαύταις ἐκ τοῦ
ἐ]ντος ὑπὸ τὴν ὀροφὴν. Μανι
[δι] ἐν Κολλυτῷ οἰκοῦντι: IIII. λ
[ήμμα]τα ἀναφορήσασιν. Πρέπο
[ντι Ἀ]γρυλῆσι οἰκοῦντι Ͱ. Μεδ
ἐν Μελίτει οἰκοῦντι Ͱ. κεφ
άλαιον ὑπουργοῖς: 𐅄ΔΔͰͰͰͰI
IIIC. Πρίσταις καθημέραν ἐρ
γαζομένοις δυοῖν ἀνδροῖν
ἑκκαίδεκα ἡμερῶν δραχμῆς
τῆς ἡμέρας ἑκάστης ἑκατ
έρῳ. Ῥαιδίῳ ἐν Κολλυτῷ ο
ἰκοῦντι καὶ συνέργῳ ΔΔΔͰͰ: π-
ρίσταις καθημέραν ἐργαζο-
μένοις τρίτης δωδεκημέρου. κ-
αλύμματα εἰς τὴν ὀροφὴν ἑ-
πτὰ ἡμερῶν δραχμὴν τῆς ἡμ-
έρας ἑκάστης δυοῖν ἀνδροῖ
ν. Ῥαιδίῳ ἐν Κολλυτῷ οἰκοῦ-
ντι καὶ συνέργῳ: ΔͰͰͰͰ κεφά-
λαιον Πρίσταις: ΔΔΔΔΓͰ: ἐγ
[κ]αύταις τὸ κμάτιον ἐγκέα-
[ν]τι τὸ ἐπὶ τῷ ἐπιστυλίῳ τ-
ῷ ἐντὸς πεντόβολον τὸν [πο]
δα ἕκαστον. μισθωτὴς [Διονυ]
[σι]οδωρος ἐν Μελίτει οἰ[κῶν]
ἐγγυητὴς Ἡρακλείδης [οἶθε]
ν: ΔΔΔ: κεφάλαιον ἐγκαύ[ταις]
ΔΔΔ: χρυσοχόοις, χαλκᾶς [χρυσ]
ώσαντι προσαπέδομεν τῶν [ὀφ-]
ειλομένων τῆς προτέρας Πρυ-]
τανείας τῆς Οἰνειδος, Σ[ωσί]

A.

φῳ ἐν Μελίτει οἰκοῦντι·
κεφάλαιον χρυσοχόοις: Μ
ισθοὶ ἀρχιτέκτονι Ἀρ[χιλό]
χῳ Ἀγρυλῆθεν: ΔΔΔΓ⊢⊢: ὑ[πογ-
ρα]μματεῖ Πυργίονι: ΔΔΔΙΙΙ [κεφ]
άλαιον μισθοῦ: ΡΔΓ⊢⊢ΙΙΙΙ: Συ[μπα]
ντος ἀναλώματος κεφάλαιον
ΧΡΗΗΡΔΔΔΔΙΙΙC
ἐπὶ τῆς Λεοντίδος ἑβ[δόμης]
Πρυτανευούσης : : λήμματα παρὰ τ-
αμιῶν τῆς θεοῦ [Ἀρησαίχμου]
Ἀγρυλῆθεν [καὶ τῶν συναρχόντων]
ΧΧΧΧΗΗΗ
ταχε . . . .

11.

. . . . . ενον η . . .
. . . ῆσι οἰκῶν
. . . Σίνδρων Σιμί[ου]
Ἀχσιόπειθος ΓΗ
μου. Γ⊢⊢Ι Ἐπιγένης
⊢ Ἰσόσανδρος Γ⊢⊢Τ.
Κίονα ἀπὸ τοῦ βωμοῦ τ[ῆς Διώνης]
Θεαγένης Πειραιεὺς
Ι Κηφισογένης Πειραιεὺς
⊢⊢ΙΙ Τεῦκρος ἐν Κυδαθηναίῳ
οἰκῶν Π⊢⊢⊢ΙΙ Κηφισόδ
[ωρος ἐν Σ]καμβωνιδῶν οἰκῶν
[Φιλό]στρατος. Π⊢⊢⊢⊢ Θε .

Χ
αν
Αλλ . . . . . [ἐν Με]
λίτει [οἰκῶν]
τοντος . . . .

K. Σ. Π.

Αἱ δύω πλᾶκες τῶν ἐπιγραφῶν ὑπ' ἀριθ. 9, 10 καὶ 11 εὑρέθησαν πρὸς τὴν παρὰ τὰ Προπύλαια πινακοθήκην τῷ 1836 τῇ 10 Ὀκτωβρίου εἰς τὰς κατὰ τὸ μέρος τοῦτο ἀρχαιολογικὰς ἀνασκαφάς. Βαρβαρικαὶ χεῖρες ἐσύντριψαν τὴν μίαν εἰς δέκα ἓξ τεμάχια, τὴν δὲ ἄλλην εἰς τρία, ἀλλ' ἡ πρώτη καὶ ἡ δευτέρα ἀπαρτίσθησαν καὶ κεῖνται τώρα εἰς τὸ ἐν Ἀκροπόλει ταμεῖον τῶν ἀρχαιοτήτων. Αἱ πλᾶκες αὗται εἶναι Πεντελησίου λίθου, αἱ ἐπ' αὐτῶν ἐπιγραφαὶ εἶναι γεγραμμέναι γράμμασιν Ἀττικοῖς, εἰς δύω στήλας ἡ μία ἀντικρὺ τῆς ἄλλης· τὰ δὲ γράμματα εἶναι γεγραμμένα στοιχηδόν. Τὸ ἀριστερὸν μέρος τῆς πλακὸς εἶναι συντετριμμένον, εἰς τὴν πρώτην γραμμὴν ἐλλείπουσιν ἑπτὰ γράμματα· προηγεῖτο ἐπομένως ἓν ὄνομα ἔπειτα ἀκολουθεῖ ρύ τὸ ὁποῖον πιθανῶς εἶναι δόρυ. Τὸ ὕψος τῆς πλακὸς τῆς σημειουμένης ὑπ' ἀριθ. (9) εἶναι 3 ποδῶν· τὸ δὲ πλάτος 1/2. Τῆς δευτέρας τῆς ὑπ' ἀριθ. (10) τὸ ὕψος εἶναι 2 ποδ. καὶ τὸ πλάτος 1|2. Ἡ δευτέρα ἐπιγραφὴ νομίζω ὅτι εἶναι συνέχεια τῆς πρώτης· αἱ ἐπιγραφαὶ αὗται εἶναι κατάλογοι δαπάνης τὴν ὁποίαν ὁ δῆμος τῶν Ἀθηναίων ἐξώδευσεν εἰς οἰκοδομὴν

ναοῦ τινος καὶ πιθανῶς τοῦ Ἐρεχθείου, καὶ διὰ κατασκευὴν ἀγαλμάτων καὶ ἅρματος, ἤτοι εἶναι ἀναλογήματα, τὰ ὁποῖα οἱ ταμίαι ἑκάστης φυλῆς ἔδιδον πρὸς τοὺς ἐλεγκτὰς ἢ συλλογεῖς τοῦ δήμου διὰ δαπάνας γενομένας ἐκ Παναθηναίων εἰς Παναθήναια. Αἱ ἀναφερόμεναι φυλαὶ εἰς τὴν ἐπιγραφὴν εἶναι πέντε ἤτοι ἡ Ἐρεχθηΐς, ἡ Πανδιονὶς, ἡ Αἰγηΐς, ἡ Ἀκαμαντὶς καὶ ἡ Λεοντίς. Ὁ τρόπος οὗτος τοῦ δοῦναι λόγον φαίνεται καθαρὰ ὄχι μόνον ἀπό τινας ἐπιγραφὰς ἐκδοθείσας τελευταίως ἀπὸ τὸν Κ. Bœck, ἀλλὰ καὶ ἀπὸ τὸν λόγον τοῦ Αἰσχίνου κατὰ Κτησιφῶντος, καὶ πρὸ πάντων ἀπὸ τὸ ἀκόλουθον χωρίον « Καὶ τὸ λοιπὸν ἀναγραφόντων οἱ αἰεὶ ταμίαι ἐς στήλην, καὶ λόγον διδόντων τῶν τε ὄντων χρημάτων, καὶ τῶν προσιόντων τοῖς Θεοῖς, καὶ ἐάν τι ἀναλίσκηται κατὰ τὸν ἐνιαυτὸν πρὸς τοὺς λογιστὰς καὶ εὐθύνας διδόντων καὶ ἐκ Παναθηναίων ἐς Παναθήναια τὸν λόγον διδόντων καθάπερ οἱ τὰ τῆς ἀθηναίας ταμιεύοντες ». Εἰς τὴν πρώτην πλάκα ἀναφέρονται 52 σχεδὸν γλύπται ἀλλὰ τριῶν μόνον τὰ ὀνόματα ἀπήντησα εἰς τοὺς συγγραφεῖς. Ὁ πρῶτος εἶναι ὁ Πραξίας ὁ Ἀθηναῖος, ὅςις κατὰ τὸν Παυσανίαν ἦτον μαθητὴς τοῦ Καλάμιδος (1). Ὁ Πραξίας οὗτος εἰργάσθη τὰ ἐν τοῖς ἀετοῖς τοῦ νέου ναοῦ τοῦ ἐν Δελφοῖς Ἀπόλλωνος· τελευτήσας δὲ πρόωρα τὰ ὑπολειπόμενα τοῦ ἐν τοῖς ἀετοῖς κόσμου ἐποίησεν Ἀνδροσθένης ὁ Ἀθηναῖος, μαθητὴς τοῦ Εὐκάδμου· ὁ δὲ Κάλαμις μετὰ τοῦ Ὀνοτᾶ ἠργάσθησαν κατὰ τὴν 78 ὀλυμπιάδα τὸ ἅρμα τοῦ Ἱέρωνος, ὅστις κατὰ τὴν 75 ὀλυμπιάδα ἐνίκησεν εἰς τὰ Ὀλύμπια (2)· ὁ Πραξίας λοιπὸν ὢν μαθητὴς τοῦ Καλάμιδος ἤκμαζε πιθανῶς περὶ τὴν 82 ὀλυμπιάδα.

Τὸ δεύτερον ὄνομα εἶναι τοῦ γλύπτου Ἀντιφάνους τὸν ὁποῖον ἡ ἐπιγραφὴ λέγει ἐκ Κεραμεικοῦ. Εἷς Ἀντιφάνης Ἀργεῖος, μαθητὴς τοῦ Περικλείτου τοῦ Μόθωνος ἀναφέρεται ἀπὸ τὸν Παυσανίαν ὅστις ἔζη κατὰ τὴν 90 ὀλυμπιάδα (3)· ἀλλ' ὁ Ἀντιφάνης οὗτος ἦτον ἐκ Κεραμεικοῦ καὶ πιθανῶς ἀρχαιότερος τοῦ Ἀργείου Ἀντιφάνους.

Τρίτος εἶναι ὁ Πολυκλῆς ἀναφερόμενος ἀπὸ τὴν ἐπιγραφὴν ὡς ἐκ τοῦ δήμου τῶν Λακιαδῶν Λακιάδης. Ὁ Παυσανίας ἀναφέρει Πολυκλέα τινα πλάστην μαθητὴν τοῦ Σταδιέως (4), ὅςις ἄφησε δύω υἱοὺς ὁμοιοτέχνους του· ὁ εἷς τούτων ἐποίησεν τὸ ἄγαλμα τῆς Ἀθηνᾶς τῆς Κροναίας και οὗτος εἶναι σύγχρονος τοῦ Ἀντιφάνους καθόσον ἐκ τῶν ἔργων του ἐξάγεται (5)· ἀλλὰ καὶ περὶ τούτου εἶναι ἀμφιβολία ἂν ἦναι ὁ αὐτὸς μὲ τὸν εἰς τὴν ἐπιγραφὴν ἀναφερόμενον γλύπτην.

Μ' ὅλον ὅτι κατὰ δυστυχίαν κἀνὲν ὄνομα ἄρχοντος δὲν ἐσώθη εἰς τὴν ἐπιγραφὴν ταύτην, διὰ νὰ δυνηθῶμεν νὰ προσδιορίσωμεν ἐπ' ἀκριβὲς τὴν ἐποχὴν, μ' ὅλον τοῦτο ὡς ἐκ τῆς γραφῆς μόνον, ἐξάγεται ὅτι αἱ ἐπιγραφαὶ αὗται εἶναι πρὶν τῆς γραμματικῆς τοῦ Εὐκλείδου, εἶναι λοιπὸν τῶν χρόνων μεταξὺ τῆς 78 ὀλυμπιάδος μέχρι τῆς 94 καθ' ἣν ὁ Εὐκλείδης ἔζη, ἐπομένως ἡ ἐπιγραφὴ εἶναι τοῦ χρόνου καθ' ὃν τὸ Ἐρεχθεῖον οἰκοδομήθη. Ἀλλὰ πρὶν ἐφαρμόσωμεν τινὰ μέρη τῆς ἐπιγραφῆς εἰς αὐτὸ ἀναφερόμενα, εἶναι πιθανῶς ἀναγκαῖον νὰ εἴπωμέν τι περὶ αὐτοῦ.

Ἀφ' ὅσον γνωρίζομεν ἀπὸ τοὺς παλαιοὺς συγγραφεῖς τὸ εἰσέτι καὶ νῦν καλούμενον Ἐρέχθειον ἦτον τὸ πάλαι ἱερὸν τῆς Ἀθηνᾶς καὶ τοῦ Ἡφαίςου (7). Περὶ τὸ ἱερὸν τοῦτο κατοικήσαντος τοῦ Κέκρωπος μὲ τοὺς τῆς παλαιᾶς Κεκρο-

---

(1) Φωκ. κεφ· 19 σ. 211

(2) ὁ αὐτός.

(3) Παυσ. β. 6 κεφ. 12.

(4) Παυσ. Ἠλιακ. Α. 5 κεφ. 17.

(5) Ἠλιακ· κεφ. 4 σ. 13.

(6) Παυσ. Φωκ. σ. 283.

(7) Πλάτων Κριτίας.

A.

φῳ ἐν Μελίτει οἰκοῦντι·
κεφάλαιον χρυσοχόοις: Μ
ισθοὶ ἀρχιτέκτονι Ἀρ[χιλό]
χῳ Ἀγρυλῆθεν: ΔΔΔΓꜰꜰ: ὑ[πογ-
ρα]μματεῖ Πυργίονι: ΔΔΔΙΙΙ [κεφ]
άλαιον μισθοῦ: ΡΔΓꜰꜰΙΙΙΙ: Συ[μπα]
ντος ἀναλώματος κεφάλαιον
ΧΡΗΗΡΔΔΔΔΙΙΙC
ἐπὶ τῆς Λεοντίδος ἑϐ[δόμης]
Πρυτανευούσης : : λήμματα παρὰ τ-
αμιῶν τῆς θεοῦ [Ἀρησαίχμου]
Ἀγρυλῆθεν [καὶ τῶν συναρχόντων]
ΧΧΧΧΗΗΗ
ταχε . . . .

11.

. . . . . ενον η . . .
. . . ῆσι οἰκῶν
. . . Σίνδρων Σιμί[ου]
Ἀχσιόπειθος Γꜰ
μου. Γꜰꜰ Ι Ἐπιγένης
ꜰ Ἰσόσανδρος Γꜰꜰ Τ.
Κίονα ἀπὸ τοῦ βωμοῦ τ[ῆς Διώνης]
Θεαγένης Πειραιεὺς
Ι Κηφισογένης Πειραιεὺς
ꜰꜰΙΙ Τεῦκρος ἐν Κυδαθηναίῳ
οἰκῶν Πꜰꜰꜰ ΙΙ Κηφισόδ
[ωρος ἐν Σ]καμϐωνιδῶν οἰκῶν
[Φιλό]στρατος. Πꜰꜰꜰꜰ Θε .

Χ
αν
Αλλ . . . . . [ἐν ?
λίτει [οἰκῶν]
τοντος . . . .

Αἱ δύω πλᾶκες τῶν ἐπιγραφῶν ὑπ' ἀριθ. 9, 10 καὶ 11 εὑρέθησαν πρὸς τὴν παρὰ τὰ τῷ 1836 τῇ 10 Ὀκτωϐρίου εἰς τὰς κατὰ τὸ μέρος τοῦτο ἀρχαιολογικὰς ἀνασκαφάς. Β... ψαν τὴν μίαν εἰς δέκα ἓξ τεμάχια, τὴν δὲ ἄλλην εἰς τρία, ἀλλ' ἡ πρώτη καὶ ἡ δ... κεῖνται τώρα εἰς τὸ ἐν Ἀκροπόλει ταμεῖον τῶν ἀρχαιοτήτων. Αἱ πλᾶκες αὗται εἶναι ... ἐπ' αὐτῶν ἐπιγραφαὶ εἶναι γεγραμμέναι γράμμασιν Ἀττικοῖς, εἰς δύω στήλας ἡ μία ... γράμματα εἶναι γεγραμμένα στοιχηδόν. Τὸ ἀριστερὸν μέρος τῆς πλακὸς εἶναι συντ... γραμμὴν ἐλλείπουσιν ἑπτὰ γράμματα· ...ηγεῖτο ἑπομένως ἓν ὄνομα ἔπειτα ἀκολ... εἶναι δόρυ. Τὸ ὕψος τῆς πλακὸς τῆς στη... ...ης ὑπ' ἀριθ. (9) εἶναι 3 ποδῶν· τὸ ... τῆς ὑπ' ἀριθ. (10) τὸ ὕψος εἶναι 2 πο... ...λάτος 1|2. Ἡ δευτέ... πρώτης· αἱ ἐπιγραφαὶ αὗται εἶναι κατ... ...πάνης τὴν ὁποί...

[illegible]

[illegible] ὡς [illegible] καὶ τοῦ [illegible] τὸ νομισθὲν ἐν [illegible] τῆς θεοῦ (3). Τὸ [illegible] Καλλιάδου ἄρχοντος [illegible] 80 Ὀλυμπιάδα [illegible] ἐπὶ Διοκλέους [illegible] Κηφισεὺς, Χαριάδης [illegible] ὡς κατέλαβον ἐργα- [illegible] ἐπὶ Καλ- [illegible] Σπαρτιατῶν εἰς [illegible].

[illegible] τοῦ Ἐρεχθείου [illegible].

[illegible] ἀνατολικὸν μέρος [illegible] μέρος τῆς σωζο- [illegible] τοιοῦτος βωμὸς ὅτι [illegible] Θύηχος ἐκαλεῖτο [illegible] Ὁ Παυσανίας λέγει ὅτι εἰς τὸ Ἐρέχθειον ἦτον βωμὸς τοῦ [illegible] (9) [illegible] ἐκεῖνος τοῦ [illegible] τῆς Πολιάδος (10). [illegible] εἰς τὸ Ἐρέχθειον εὑρέθη [illegible].

ΙΕΡΕΩΣ ΒΟΥΤΟΥ.

[illegible] οἱ ἀναφερόμενοι εἰς αὐτὴν [illegible] Μελίτη, Ἀγγέλη, Ἀλωπεκή, Κοίλη, Κυδαθη- [illegible].

---

(1) [illegible]

(2) [illegible] 69. [illegible]

(3) Παυσ. Ἀττικ. κεφ. 26.

(4) [illegible] Παυσ. Ἀττικ. κεφ. 16.

(5) [illegible] εἰς Ἀγγλίαν παρὰ τοῦ [illegible] καὶ ἐκδεδόθη παρὰ διαφόρων Boeck Inscr. 160.

(6) [illegible] β. Ι κεφ. 6. [illegible] τὸ ἑκατόμπεδον ἀλλὰ νομίζω ὅτι ἀπατῶνται [illegible] διότι τὸ ἑκατόμπεδον [illegible] πρὶν ἀπὸ τὸν Ξέρξην καὶ κατὰ τὴν [illegible] ταύτην δὲν ὑπῆρχε, καὶ [illegible] ἦτον ἀδύνατον νὰ ἀνακορπολυθῇ.

(7) Παυσ. Ἀττικ. κεφ. 19.

(8) Boeck Ins. 160.

(9) Παυσ. Ἀττικ. Ἀπόχ. β. Ρ. κεφ. 21.

(10) [illegible] Ἀπολλ. Β. 8. κεφ. 15. [illegible] Ἁρποκρ. εἰς Ἐτεοβουτάδ.

πίας οἰκήτορας ὠνομάσθη αὐτὸ πρῶτον Κεκρόπιον καὶ μετὰ ταῦτα Ἐρέχθειον (1) ὡς κατοικήσαντος καὶ τοῦ Ἐρεχθέως· ὅθεν καὶ ὁ Ὅμηρος καλεῖ αὐτὸ Πυκινὸν οἶκον Ἐρεχθῆϊο (2). Εἰς τὸν οἶκον τοῦτον ἦτον τὸ *νομισθὲν ἐν κοινῷ πολλοῖς πρότερον ἔτεσιν ἢ συνῆλθον ἀπὸ τῶν δήμων οἱ Ἀθηναῖοι ἁγιώτατον ἄγαλμα τῆς θεοῦ* (3). Τὸ οἰκοδόμημα τοῦτο κατασκευασμένον ἐκ Πώρου ἐπυρπολήθη τῷ 1. ἔτει τῆς 75 ὀλυμπιάδος ἐπὶ Καλιάδου ἄρχοντος ὅταν ὁ Ξέρξης κατεκυρίευσε τὰς Ἀθήνας (4). Οἱ Ἀθηναῖοι ἐπανελθόντες εἰς τὰ ἴδια κατὰ τὴν 80 Ὀλυμπιάδα περίπου ἤρχισαν τὴν κατασκευὴν τοῦ ναοῦ τῆς Πολιάδος. Κατὰ δὲ τὸ 4 ἔτος τῆς 92 ὀλυμπιάδος ἐπὶ Διοκλέους ἄρχοντος, οἱ ἐπιστάται τοῦ νεὼ τοῦ ἐν Ἀκροπόλει ἐν ᾧ τὸ ἀρχαῖον ἄγαλμα, Βροσὺν . . . Κηφισεὺς, Χαριάδ Ἀγρυλῆθεν, Διώδης Κηφισιεὺς καὶ ὁ ἀρχιτέκνων Φιλοκλῆς ἀνέγραψαν τὰ ἔργα τοῦ νεὼ τούτου ὡς κατέλαβον ἐργσμένα καὶ ἡμίεργα (5)· ὁ ναὸς οὗτος ὕϛερον ἀπὸ 8 Ὀλυμπιάδας, 30 ἔτη περίπου, ἐπυρπολήθη καὶ αὖθις ἐπὶ Καλίου ἄρχοντος ἀπό τι περιστατικὸν (6) ἤτοι καθ' ὃν καιρὸν ὁ Λύσανδρος παρέδωκε τὰ πλοῖα τῶν Σπαρτιατῶν ε τὸν Ναύαρχον αὐτῶν Καλλικρατίδαν.

Εἰς τὴν πρώτην ἐπιγραφὴν ἀναγινώσκεται κεφάλαιον ἀναλώματος τοῦ οἴκου, πολλὰ πιθανὸν τοῦ Ἐρεχθεί διότι οἴκημα ἐκαλεῖτο τὸ πάλαι τὸ Ἐρέχθειον (7).

Εἰς τὴν 33 γραμμὴν ἀναφέρει ἡ ἐπιγραφὴ τὸν βωμὸν τῆς Διώνης πλησίον τοῦ ὁποίου κατὰ τὸ ἀνατολικὸν μέρ τοῦ οἰκοδομήματος ἦσαν ῥαβδωτοὶ κίονες. Ὁ βωμὸς οὗτος ἦτον πολλὰ πιθανῶς εἰς τὸ ἀνατολικὸν μέρος τῆς σωζομένης ϛοᾶς τοῦ ναοῦ τῆς Πολιάδος· κατὰ δὲ τὴν 62 γραμμὴν ἀναφέρεται βωμὸς τοῦ Θυήχου· τοιοῦτος βωμὸς ὅτι ἦτον εἰς τὸ Ἐρεχθεῖον ἀναφέρεται καὶ εἰς τὴν ἐπιγραφὴν τὴν ἐπὶ Διοκλέους ἄρχοντος (8)· Θύηκος ἢ Θύηχος ἐκαλεῖτο κατὰ τὸν Φώτιον ὁ ἱερεὺς ὁ ὑπὲρ τῶν ἄλλων θύων τοῖς θεοῖς. Ὁ Παυσανίας λέγει ὅτι εἰς τὸ Ἐρέχθειον ἦτον βωμὸς τοῦ Βούτου τοῦ ἱερέως τῆς Ἀθηνᾶς καὶ τοῦ Ποσειδῶνος (9)· τοῦ Θυήχου λοιπὸν ὁ βωμὸς ἦτον πιθανῶς ἐκεῖνος τοῦ Βούτου διότι ἐκ τῆς γενεᾶς τῶν Βουταδῶν ἦσαν οἱ Θυήχοοι τῆς Πολιάδος (10). Πλησίον εἰς τὸ Ἐρέχθειον εὑρέθη ἕνας θρόνος ἐκ Πεντελησίου λίθου φέρον τὴν ἐπιγραφήν.

ΙΕΡΕΩΣ ΒΟΥΤΟΥ.

Εἶναι πολλὰ πιθανὸν ὅτι οἱ δῆμοι εἰς τοὺς ὁποίους λέγει ἡ ἐπιγραφὴ ὅτι ᾤκουν οἱ ἀναφερόμενοι εἰς αὐτὴν τεχνῖται, νὰ ἦσαν πλησίον τῶν Ἀθηνῶν οὗτοι εἶναι οἱ δῆμοι Μελίτη, Ἀγρύλη, Ἀλωπεκὴ, Κοίλη, Κυδαθηναίων, Σκαμβωνίδαι, Κολλυττός.

(1) Εὐριπίδ,

(2) Ὅμηρ. Ὀδ. η. ε.

(3) Παυσ. 'Αττικ. κεφ. 26.

(4) Ἡρόδ. ὅρ. Παυσ. 'Αττικ. κεφ. 16.

(5) Ὅρα τὴν ἐπιγραφὴν κομισθεῖσαν εἰς 'Αγγλίαν παρὰ τοῦ Τζάνδλερ καὶ ἐκδοθεῖσαν παρὰ διαφόρων Boeck Inscr. 160.

(6) Ξενοφ. Ἑλλην. β. I κεφ. 6. Τινὲς ὑπέλαβον ὅτι ὁ ναὸς οὗτος ἦτον τὸ ἑκατόμπεδον ἀλλὰ νομίζω ὅτι ἀπατῶνται α'. διότι τὸ ἑκατόμπεδον ἐπυρπολήθη πρὶν ἀπὸ τὸν Ξέρξην καὶ κατὰ τὴν ἐποχὴν ταύτην δὲν ὑπῆρχε, καὶ β'. πυρπολημένον ὂν ἦτον ἀδύνατον νὰ ἀναπυρποληθῇ.

(7) Παυσ. 'Αττικ. κεφ. 19.

(8) Boeck Ins. 160.

(9) Παυσ. 'Αττικ. 'Απόχ. β. Ρ. κεφ. 21.

(10) Σουΐδ. Βουτάδ. Απολλ. Β. 3. κεφ. 15. Ἡσύχ. Αρποκρ. εἰς Ἐτεοβουτάδ.

ΕΦΗΜΕΡΙΣ ΑΡΧΑΙΟΛΟΓΙΚΗ,

ΑΦΟΡΩΣΑ ΤΑΣ ΕΝΤΟΣ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ ΑΝΕΥΡΙΣΚΟΜΕΝΑΣ ΑΡΧΑΙΟΤΗΤΑΣ.

ΔΕΚΕΜΒΡΙΟΣ. Ἐκδίδεται ἅπαξ τοῦ μηνός. 1837. Τιμᾶται 3 δραχμὰς ἕκαστον τετράδιον διὰ τοὺς ἐντὸς τῆς Ἑλλάδος καὶ 5 διὰ τοὺς ἐκτός.

ΣΗΜΕΙΩΣΕΙΣ ΕΠΙ ΤΩΝ ΛΙΘΟΓΡΑΦΗΜΑΤΩΝ.

14.

Τάδε παρέδοσαν οἱ ταμίαι τῶν ἱερῶν χρημάτων τῆς Ἀθηναίας
. . . . καὶ ξυνάρχοντες, οἷς . . . . ἐγραμμάτευε
τοῖς ταμίαισιν . . . . καὶ ξυνάρχουσιν οἷς Εὔβουλος
. . . .]ειεὺς ἐγραμμάτευε ἐν τῷ Προνή[ῳ. Φιάλη χρυσῆ ἐξ ἧς
ἀποῤῥαίνονται] ἄσταθμος. Φιάλαι ἀργυραῖ Η[ΔΔΙ σ]ταθμ[ὸν
τούτων ΤΤΗΗΗΗΔΔΔ⊦⊦. Κέρατα ἀρ]γυρᾶ ςαθμὸν τούτων ΡΔΔΓ⊦⊦⊦. Ποτήρ[ια ἀργυρᾶ ΙΙ,
σταθμὸν τούτων ΔΓ⊦⊦. Λύχν]ος ἀργυροῦς, σταθμὸν τούτου ΔΔΔΓ⊦⊦⊦[Φιάλαι ἀργυραῖ ΓΙΙ,
σταθμὸν τούτων Ρ]Η. Στέφανος χρυσοῦς, σταθμὸν τούτου [ΔΔΔF⊦⊦ΙΙΙ. φιάλα ἀργυρᾶ ΙΙ
σταθμον τούτοι]ν ΗΗ
Ἐπέτει]α ἐπε[γ]ένετο ἐπὶ τῶ[ν τα]μιῶ[ν οἷς Εὔβουλο[ς . . . . ειεὺς
ἐγραμμάτευε [φ]ι[άλα]ι ἀργ[υ]ρ[αῖ Ι]ΙΙ[Ι, σ]τα[θμὸν] τούτων ΗΗΗΔΔΓ⊦⊦⊦⊦. Ποτήριον
ἀργυροῦν χ]αλ[κιδ]ι[κ]όν. σταθμὸν τούτ[ου]Δ[Δ]Δ[Δ

Ἡ ἐπιγραφὴ αὕτη εὑρέθη κατὰ τοὺς ἐσχάτους μῆνας τοῦ 1837 ἐκτὸς τοῦ Ἐρεχθείου πρὸς τὸ βόρειον αὐτοῦ, ἐπὶ Πεντελησίου λίθου ὄχι ἀκριβῶς κιωνιδὸν γεγραμμένη. Τὸ ἄνω μέρος τοῦ λίθου εἶναι συντετριμμένον, ὅθεν ἐλλείπουσιν οἱ πρῶτοι στίχοι αὐτῆς· ὁμοίως εἶναι ὁ λίθος κεκομμένος δεξιῶς τῆς ἐπιγραφῆς ἀλλὰ κ' ἐπὶ τοῦ σώου μέρους αὐτοῦ πολλὰ γράμματα εἶν' ἐντελῶς ἐξειλημμένα.

Ἡ ἐπιγραφὴ αὕτη περιέχει εἰς μὲν τὸ πρῶτον ἐδάφιόν της ὄνομα γραμματέως . . . . ειεὺς, εἰς δὲ τὸ δεύτερον ὄνομα γραμματέως Εὔβουλος. Τὰ ὀνόματα ταῦτα δὲν περιέχονται εἰς τὸν κατάλογον τῶν γραμματέων τοῦ Βοικίου, ἀλλ' ἡ ἐποχὴ τῆς ἐπιγραφῆς μας δύναται, νομίζομεν, νὰ προσδιορισθῇ ἐξ ἄλλων διδομένων. Ἡ ἐπιγραφὴ τοῦ Βοικίου ὑπ' ἀρ. 138, περιέχουσα ἐπίσης τὰ ἐν τῷ προνήῳ ἱερὰ χρήματα, ἀναφέρει εἰς τὸν ςίχ. 9 τὰς 2 ἀργυρᾶς φιάλας, ὧν σταθμὸν ΗΗ, μὲ τὰς ὁποίας λήγει τὸ πρῶτον ἐδάφιον τῆς ἰδικῆς μας. Εἰς τὸν αὐτὸν δὲ στίχον 9 καὶ εἰς τὸν στίχ. 10 περιέχει ἀκόμη τὰς 4 ἀργυρᾶς φιάλας καὶ τὸ χαλκιδικὸν ποτήριον, τὰ ἐπέτεια τῆς ἰδικῆς μας ἐπιγραφῆς, κατὰ τὸ δεύτερον αὐτῆς ἐδάφιον. Μετὰ ταῦτα δὲ εἰς τὸν στίχ. 11 ἐπιφέ-

ρονται τὰ ἐπέτεια τοῦ πρώτου ἔτους τῆς ἐπιγραφῆς τοῦ Βοικίου. Ἐκ τούτου γίνεται δῆλον ὅτι ἡ ἡμετέρα εἶναι ἀρχαιοτέρα ἐκείνης, διότι δὲν περιέχει τὰ ἐκείνης ἐπέτεια. Κατὰ τὴν γνώμην τοῦ Βοικίου ἡ ῥηθεῖσα ἐπιγραφὴ 138 ἄρχεται ἀπὸ ὀλ. 87, 4 (κατὰ τὴν εἰκασίαν μας ἀπὸ ὀλ. 88, 4. ἴδ. κατωτ. ἀρ. 17). Προηγεῖται ἡ ἡμετέρα ἀμέσως ἢ εἶναι προγενεστέρα; Εἰς τὴν πρώτην περίπτωσιν πρέπει ν' ἀνήκῃ εἰς τὴν Ὀλ. 88, 2—3 (ἴδ. κατωτ. ἐπιγρ. 17) εἰς δὲ τὴν δευτέραν εἰς τὴν ὀλ. 87, 1—3, διότι εἰς τὰς ὀλ 87, 4 καὶ 88, 1 τίθενται ἄλλα ὀνόματα κατὰ τὴν ἐπιγρ. 17. Προσέτι ἐπειδὴ μετὰ τὴν ἐπιγραφὴν ταύτην ὁ λίθος ἐξακολουθῶν μένει λευκὸς, ἀνήκει αὕτη πιθανῶς εἰς παράδοσιν ἀπὸ β' εἰς γ' ἔτος ὀλυμπιάδος, κ' ἑπομένως ὁ παραλαμβάνων ταμίας καὶ γραμματεὺς εἶναι ὁ τοῦ γ' ἔτους. Ἀνήκει λοιπὸν ἢ εἰς ὀλ. 87, 3 ἢ εἰς ὀλ. 88, 3. Τὸ πρῶτον εἶναι πιθανότερον, διότι τότε ἔσται Εὔβουλος . . . ειεὺς ὁ γραμματεὺς εἰς ὀλ. 87, 3 ἐν ᾧ κατὰ τὴν δευτέραν ὑπόθεσιν ἔπρεπε νὰ ἐκληφθῇ ὅτι τὸ Ἑρμεῖος (Βοίκ. ἐπ. 138) ἐγράφη ἴσως ἐσφαλμένως Ἑρμειεὺς, καὶ ὅτι ὁ Εὔβουλος εἶναι ὁ γραμματεὺς τοῦ προλαβόντως ἔτους, ὅστις ἐσφαλμένος ἀνεγνώσθη Εὔιολος.

15.

Τάδε οἱ ταμίαι τῶν ἱερῶν χρημάτων τῆς Ἀθηναίας, Δέχ . . . . . . καὶ ξ-
υνάρχοντες οἷς Λυσικλῆς Δρακοντίδου Βατῆθεν ἐγραμμάτευε παρέδοσ-
αν τοῖς ταμίαις οἷς. ελέας Τελενίκου] Περγα[σῆ]θεν [ἐγραμμάτευε, Λεοχά-
ρη . . . . . καὶ ξ]υνά[ρχουσι, παραδεξά]μενοι παρὰ τῶν προ[τέρων ταμιῶν
οἷς Εὔξηνος Εὐφάνου]; Προ[σπάλτιος ἐγρα]μμάτευε ἐν τῷ προν]ηΐῳ. Φιάλη χ-
ρυσῆ ἐξ ἧς ἀποῤῥαίνον]ται [ἄσταθμος]. Φ[ιάλαι] ἀργυραὶ ΗΔΔΙ, σταθμ[ὸν τούτων ΤΤΗΗΗΗΔ
ΔΔ⊦⊦. Κέρατα ἀρ]γυρᾶ Ι[ΙΙΙ σταθμὸ]ν τούτων ΡΔΔΓ⊦⊦⊦. Ποτήρια ἀ[ργυρᾶ Γ, σταθμὸν
τούτων ΔΓ⊦⊦. Λύχν]ος ἀργυροῦς, σαθμὸν τούτου ΔΔΔΓ⊦⊦⊦. Φι[άλαι ἀργυραῖ ΓΙΙ στα-
θμὸν τούτων ΡΙΙ. Στ]έφανος χρυσοῦς, σταθμὸν τούτου ΔΔΔ⊦⊦⊦[ΙΙΙ. Φιάλα ἀργυρᾶ ΙΙ, σταθ-
μὸν τούτοιν ΗΗ. Φι]άλαι ἀργυραῖ [ΙΙ]ΙΙ, σαθμὸν τούτων ΗΗ[ΗΔΔΓ⊦⊦⊦. Ποτήριον Χαλκιδι-
κὸν, σταθμὸν το[ύτου ΔΔΔΔ. Φιάλαι ἀργυραῖ [Γ]ΙΙ, σταθμὸν τού[των ΡΗΗΗΗΔΔ. Φιάλαι
ἀργυραῖ ΙΙΙ, σταθ]μὸν τ[ούτ]ων ΗΗΠΗΔΔ. Ποτήριον ἀργυροῦν [σταθμὸν τούτου ΔΔΔΔ. Φιά-
λαι ἀργυραῖ ΠΙΙ, σ]ταθμ[ὸν] τούτων ΡΗΔΔΔΔ⊦⊦⊦ΙΙ. Φιάλαι |ἀργυραῖ ΙΙΙ, σταθμὸν τούτων
ΗΗΡΙ. Ποτήριον] ἀργυροῦν, σταθμὸν τούτου ΡΔΓ[⊦. Λύχνος ἀργυροῦς, σταθμὸν
τούτου ΔΔ⊦⊦. Ἀργυρίδες] ΙΙΙ. Σταθμὸν τούτων ΗΗΡΔΔ[ΔΔ]⊦⊦[⊦⊦. Ἀργυρίδες Γ, σταθ-
μὸν τούτων ΗΗΗΗΔ⊦]⊦[⊦. Ἀργυρὶς Ι, σταθμὸν ταύτης Η[Δ]⊦[⊦. Ποτήριον ἀργυροῦν, σταθ-
μὸν τούτου ΔΔΔΔ]⊦⊦. Ἀργυρὶς Ι, σταθμὸν ταύτης ΡΔ. Ποτήριον ἀργυροῦν, σταθμὸν
τούτου ΔΔΔΓ⊦⊦⊦⊦]. Ἀργυρὶς Ι, σταθμὸν ταύτης ΗΡ⊦⊦⊦. Ποτή[ριον ἀργυροῦν, σταθμὸν
τούτου ΔΔΔ. Ἀργυρί]δες ΙΙ[ΙΙ], σταθμὸν τούτων ΗΗΗΡΔΔΔΓ⊦. Κ[ύλιξ ἀργυρᾶ ἄσταθμος.
Ἐπέτεια ἐπεγένε]το· Φιάλη ἀργυρᾶ, σταθμὸν ταύτης ΗΡΔΔ[ΔΔ⊦⊦⊦⊦.

Τάδε οἱ ταμί[αι τῶν ἱερῶν χρημάτων τῆς Ἀθηναίας Λεοχάρ[ης . . . . καὶ ξυνάρ-
χοντες οἷς .]ελέας Τελενίκου Περγασῆθεν ἐγραμμάτευε π[αρέδοσαν τοῖς ταμίαις
οἷς Δεξαμενὸς . . . . ἐγραμμάτευε . . .]Μελ[ιτ]ε[ῖ καὶ ξυνάρχουσι, παρ-
αδεξάμενοι πα]ρὰ[τ]ῶν προτέρων ταμιῶν οἷς Λυσικλῆς Δ[ρακοντίδου Βατῆθεν ἐγραμμάτ-
ευεν ἐν τῷ προνήῳ. Φιάλη χρυ[σ]ῆ ἐξ ἧς ἀ[π]ορραίνονται ἄ[σ]ταθμος. φιάλαι ἀργυραῖ ΗΔΔΙ,

ϛαθμὸν τούτω]ν[Τ]Τ[Η]ΗΗΗΔΔΔΗ Ι. Κ|έρα]τ[α] ἀργυ[ρᾶ ΙΙΙΙ| ϛαθμὸν τ[ούτων ΡΔΔΠΗ Η Ι. Ποτήρια ἀργυρᾶς
Γ, ϛαθμὸν τ]ο[ύτων] ΔΠΙ Ι. Λύχνος [ἀργυ]ροῦς, ϛαθμὸν τούτου ΔΔ[ΔΓΗ Η Ι. Φιάλαι ἀργυραῖ ΠΙΙ, ϛαθμ-
ὸν τούτων ΡΗ.] Σ[τέφανος] χρυσοῦς, στα[θμὸν] τούτου ΔΔΔ[Ι]Ι Ι[ΙΙΙ. Φιάλα ἀργυρᾶ ΙΙ, ϛαθμὸν τούτοιν
ΗΗ. Φιάλαι ἀργ]υρα[ῖ ΙΙΙΙ, ϛαθ]μὸν τού[των ΗΗΗ]Δ[ΔΠ]Ι Ι Ι Ι. Ποτή[ριον ἀργυροῦν χαλκιδικὸν, ϛαθμὸν (τούτου ΔΔΔ
Δ. Φιάλαι[ἀργυ]ραῖ ΓΙ[Ι, ϛαθμ]ὸ[ν τ]ούτω[ν ΡΗ]ΗΗΗΔΔ. Φιάλαι [ἀ]ργ[υραῖ ΙΙΙΙ, ϛαθμὸν τούτων ΗΗΗΗΔΔ
Ποτήριον ἀργυ]ροῦν, ϛαθμὸν τού[του] ΔΔΔ[Δ]. Φιάλαι ἀργυραῖ ΓΙΙ, στα[θμὸν τούτων ΡΗΔΔΔΔΗ Η Η ΙΙ. Φι-
άλαι ἀργυρα[ῖ Ι]ΙΙ σταθμὸν τούτω[ν ΗΗΡΗ. Πο]τ[ήριον ἀ]ργυροῦ[ν, σ]τ[αθμὸν τούτου ΡΔΓΗ. Λύχνος ἀργυ-
ροῦς ϛαθμὸν τ]ούτου ΔΔΗ Η. φιά[λαι ἀργ]υ[ρ]αῖ ΙΙΙ, σ[ταθμὸ]ν [τ]ούτω[ν] ΗΗ[ΡΔΔΔΔΗ Η Η Ι. Φιάλαι ἀργυραῖ Γ
ϛαθμὸν τούτ]ων ΗΗΙΙΗΔΗ Ι [Η. Ἀργυρὶς, ϛαθμὸνΗΔΗ Ι. [Ποτήρ]ιον ἀ[ργυροῦν Ι, ϛαθμὸν τούτουΔΔΔΠΗΗΗΗ. Ἀργ
υρὶς Ι, ϛαθμὸ]ν ταύτης ΡΔ. Ποτήριον ἀ[ργυροῦν, σταθμὸν τούτ[ου ΔΔΔΓΗ Η Η Η. Ἀργυρὶς Ι, ϛαθμὸν
ταύτης ΗΡΗ Η Ι. Π]οτήριον ἀ[ρ]γυ[ροῦν], ϛαθμὸν τ[ούτ]ου ΔΔΔ. Ἀ[ργυρίδες ΙΙΙΙ, ϛαθμὸν τούτων ΗΗΗΡΔΔ
ΔΠΗ. Κύλιξ ἀργ]υρᾶ [ἄ]ϛαθ[μ]ο[ς. Φι]άλη ἀργυρᾶ, [ϛ]αθμὸν ταύ[της ΗΡΔΔΔΔΙ Η Η Η. Ἐπέτεια ἐπ[εγέ-
νετο; ἀργυρίδε]ς ΙΙΙΙ στ[αθμὸ]ν [τού]των ΡΗΗΓΔΔΔΠΗ Η Η.

Ἡ ἐπιγραφὴ αὕτη εἶναι γεγραμμένη εἰς τὴν ὄπισθεν πλευρὰν τοῦ αὐτοῦ λίθου μὲ τὴν προλαβοῦσαν. Εἶν' ἐπίσης ἀτελῶς κιωνιδὸν κατατεταγμένη· ἀριστερῶς αὐτῆς ἐλλείπουσιν πανταχοῦ 11 ἢ καὶ πλείονα γράμματα, δεξιῶς δὲ ὁ μὲν λίθος σώζεται τὰ δὲ γράμματα εἶν' ἐντελῶς ἐξειλημμένα.

Ἐκ τῶν ὀνομάτων τῶν ταμιῶν καὶ γραμμάτων εἶναι προφανὲς ὅτι εἶναι αὕτη σύγχρονος μὲ τὸ ἐδάφ. ΙΙΙ τῆς ὑπ' ἀρθ. 141 ἐπιγρ. τοῦ Βοικίου, ἀνήκει ἑπομένως κατὰ μὲν τὸν ὑπολογισμὸν αὐτοῦ εἰς ὀλ. 90, 2 κατὰ δὲ τὸν ἡμέτερον (ἰδ. ἐπιγρ. 18) εἰς τὴν ὀλ. 91, 2. Ἐκ τοῦ δευτέρου ἐδαφίου τῆς ἐπιγραφῆς ταύτης προκύπτει τὸ ὄνομα Λεοχάρης τοῦ ταμίου τῆς ὀλ. 90, 2 (γρ. 91, 2) καὶ συμπληροῦται εἰς . κλέας Τελενίκου Περγασῆθεν τὸ τοῦ γραμματέως. Ὁμοίως φαίνεται καὶ τὸ τοπικὸν *Μελιτεῖ* εἰς τὸ ὄνομα τοῦ ταμίου τοῦ γ' ἔτους τῆς αὐτῆς Ὀλυμπιάδος. Τὸ ὄνομα τοῦ γραμματέως τῆς ὀλ. 89, 4 (γρ. 90, 4) ἀνεπληρώθη εἰς Εὔξηνος ἀπὸ τὴν κατωτέρω ἐπιγρ. 23. Παρατηρητέον ά ὅτι εἰς τὴν ἐπιγραφήν μας, στίχ. 14, ὑπάρχει ἀργυροῦΣ, ἐν ᾧ ἔπρεπε νὰ εἶναι *ποτήριον ἀργυροῖ*Ν· β'. ὅτι εἰς τοὺς στίχ. 11 καὶ 12 αἱ φιάλαι ἀργυραὶ ΙΙΙΙ προτίθενται τοῦ ποτηρίου ἀργυροῦ, ἐν ᾧ εἰς τὴν ἐπιγραφὴν 138 καὶ 142 τοῦ Βοικίου ἀκολουθοῦν· γ'. ὅτι ἐκ τοῦ στίχ. 23 φαίνεται μόνον ἡ λέξις *Μελιτεῖ*, ὅλα δὲ τὰ ἐπίλοιπα γράμματα φαίνονται ὄχι καὶ νὰ ἐξηλείφθησαν, ἀλλ' ὡς νὰ μὴν εἶχον ποτὲ γραφῆ κατὰ παραδρομὴν ἄραγε τοῦ λιθοξόου ἀμφιβάλλοντος ἴσως περὶ τὸ ὄνομα τοῦ ἄρχοντος; δ'. εἰς τὸν στίχ. 34. τὸ σταθμὸν φαίνεται κατ' ἀποκοπὴν γεγραμμένον ϛ. Περισσότερα γράμματα δὲν χωροῦν.

16.

Τάδε οἱ ταμίαι τῶν ἱε]ρῶν χρημάτων τῆς Ἀθηναίας, Ἀμεινιαδ-
ης . . . . . . καὶ ξυνάρχοντες, οἷς . . ιωνος Εὐωνυμεὺς ἐγγραμματευε, παρέδοσαν τοῖς ταμίαις
οἷς . . . μαχος Φλυεὺς ἐγραμμάτευε Καλλιςράτῳ Μ]αραθονίῳ καὶ ξυνάρχουσιν ἐν τῷ προνήιῳ. Φιά-
λαι ἀργυραῖ ΗΔΔΙ, ϛαθμὸν τούτων ΤΤΗΗΗΗΔΔ]ΔΗ Η. Κέρατα ἀργυρᾶ ΙΙΙ, ϛαθμὸν τούτων ΡΔΔΓΗ Η Η, πο- (τήρια ἀργ-
υρᾶ Γ, ϛαθμὸν τούτων ΔΓΗ Η. Λύχνος ἀργυρ]οῦς, ϛαθμὸν τούτου ΔΔΔΓΗ Η Η. Φιάλαι ἀργυραῖ ΓΙΙ, σταθμὸν
τούτων ΡΗ. Στέφανος χρυσοῦς, ϛαθμὸν τούτ[ου ΔΔΔΗ Η ΗΙΙΙ. Φι[άλ]α ἀργυρᾶ δύω, ϛαθμὸν τούτων ΗΗ. Φιάλαι ἀ-

ργυραῖ ΙΙΙΙ, ςαθμὸν ΗΗΗΔΔΓ⊢⊢⊢⊢. Ποτήριο]ν ἀργυροῦν, σταθμὸν τούτου ΔΔΔΔ. Φιάλαι ἀργυραῖ Γ ΙΙ, ςαθμὸν τούτων 𐅅ΗΗΗΗΔΔ. Φιάλαι ἀργυραῖ Γ]ΙΙ, ςαθ[μὸν τούτων] ΗΗΗΗΔΔ. Ποτήριον ἀργυροῦν, ςαθμὸν τούτου ΔΔΔΔ. Φιάλαι ἀργυραῖ ΓΙΙ, σταθμὸν τού]των 𐅅ΗΔΔΔΔ⊢⊢⊢⊢Ι. Φιάλαι ἀργυραῖ ΙΙΙ, σταθμὸν τούτων ΗΗ𐅄⊢. Ποτήριον ἀργυροῦν Ι, ςαθμὸν τούτου 𐅄Δ]Γ⊢. Λύχνος ἀργυροῦς, σταθμὸν τούτου ΔΔ⊢⊢. Φιάλαι ἀργυραῖ ΙΙΙ, ςαθμὸν τούτων ΗΗ𐅄ΔΔΔΔ⊢⊢⊢⊢. Ἀργυρίδες] Γ, ςαθμὸν τούτων ΗΗΗΗΗΔ⊢⊢⊢. Ἀργυρὶς μία, ςαθμὸν ταύτης ΗΔ⊢⊢. Ποτήριον ἀργυροῦν Ι, σταθμὸν τούτου|ΔΓ⊢⊢. Ἀργυρὶς, σταθμὸν ταύτης 𐅄Δ. Ποτήριον ἀργυροῦν, ςαθμὸν τούτου ΔΔΔΓ⊢⊢⊢⊢. Ἀργυρὶς ςαθμὸ]ν ταύτης Η𐅄⊢⊢⊢. Ποτήριον ἀργυροῦν, ςαθμὸν τού[του]ΔΔΔ. Ἀργυρίδες ΙΙΙΙ, σταθμὸν τούτων ΗΗΗ𐅄ΔΔΓ⊢. Κύλι]ξ ἀργυρᾶ ἄσταθμος. Φιάλη ἀργυρᾶ, σταθμὸν ταύτης Η𐅄ΔΔΔΔ⊢⊢⊢⊢. Ἀργυρίδες ΙΙΙΙ, ςαθμὸν τούτων 𐅅ΗΗ]𐅄ΔΔΔ⊢⊢⊢. Ἀργυρίδες τρεῖς, ςαθμὸν τούτων 𐅅ΗΗΔΓ⊢⊢⊢. (Ἀργυρί ς . . . .

Ἡ ἐπιγραφὴ αὕτη εὑρέθη κατὰ τὰς τελευταίας ταύτας ἡμέρας εἰς τὰς γινομένας ἀνασκαφὰς ἐντὸς τοῦ Ἐρεχθείου. Τὸ ἀριστερὸν ἥμισυ τῆς πλακὸς ἐλλείπει. Εἶναι ἐπίσης ἀναγραφὴ τῶν ἀναθημάτων τοῦ προνάου, ἀλλὰ μεταγενεστέρα τῆς ὑπ' ἀρ. 142 τοῦ Βοικίου, διότι περιέχει τὴν εἰς ἐκείνην ἐπετείως προστεθεῖσαν ἀργυρίδα. Πιθανῶς ὅμως εἶναι προγενεστέρα τῆς ἡμετέρας ὑπ' ἀρ. 4 τοῦ πρώτου φυλλαδίου, διότι περιέχει τὸν ἀργυροῦν λύχνον (ςίχ. 5) ὅςις κατὰ τὸ 6'. ἐδάφιον τῆς ῥηθείσης ἐπιγραφῆς ὑπ' ἀρ. 4 φαίνεται ν' ἀφῃρέθη κατὰ τὴν ἐποχὴν αὐτῆς *ἐκ τοῦ προνήου*. Ἡ ἐποχὴ λοιπὸν αὐτῆς ἔσται μεταξὺ 92, 2 καὶ 93, 3, καὶ ὡς ἐκ τοῦ τοπικοῦ *Μαραθωνίῳ*, τοῦ προσηρτημένου εἰς τὸ ὄνομα τοῦ ἄρχοντος ἐδύνατο νὰ ὑποτεθῇ ἀνήκουσα εἰς τὴν ὀλ. 92, 3, καθ' ὃ ἔτος ἐταμίευεν ὁ Καλλίστρατος Μαραθώνιος (ἴδ. Βοικ. ἐπ. 147), ἂν ἐσυμβιβάζητο μὲ τὸ τέλος τῆς ἐπιγραφῆς 142 τοῦ Βοικίου, ὅπου παραδίδονται τὰ ἱερὰ χρήματα ἀπὸ τοὺς ταμίας τοῦ ἔτους 2 εἰς τοὺς τοῦ ἔτους 3 τῆς 92 ὀλ. Ἀλλ' ἐπειδὴ δὲν συμβιβάζονται, ὥστε ἡ ἡμετέρα ἐπιγραφὴ νὰ θεωρηθῇ ὡς τμῆμα ἐκείνης, καὶ ἐπειδὴ ὁ ἡμέτερος λίθος ἔχει κενὸν μέρος ἄνωθεν, διὰ τοῦτο εἶναι ἔτι μεταγενεστέρα τῆς ὀλ. 92, 3. Ἀλλ' οὔτε εἰς τὴν ὀλ. 92, 4 δὲν ἀνήκει, διότι τότε ἤθελεν ἀρχίσει « *Τάδε παρέδοσαν αἱ τέτταρες ἀρχαὶ κτ.λ.* » Ἀνήκει ἄρα εἰς τὸ ἔτος 1 ἢ 2 τῆς ὀλ. 93. Παρατηρεῖται δὲ ὅτι ἂν καὶ ὁ λίθος ἐξακολουθῇ μετὰ τὴν ἐπιγραφὴν, ἄλλη ἐπιγραφὴ δὲν ἕπεται μετ' αὐτήν.

Ἡ ἐπιγραφὴ 132 τοῦ Βοικίου ἀναφέρεται κατὰ τὴν ἡμετέραν ὑπόθεσιν (ἐπιγρ. 17) εἰς τὰ ἐν τῷ προνήῳ χρήματα τῆς Ἀθηνᾶς ἀπὸ ὀλ. 88, 4— ὀλ. 89, 3. Ἡ δὲ ὑπ' ἀρ. 142 περιέχει τὰ αὐτὰ χρήματα τὰ ἐν τῷ προνήῳ ἀπὸ ὀλ. 91, 4—ὀλ. 92, 2. Περιέχει δὲ τὸ πρῶτον τῆς τελευταίας ταύτης ἐδάφιον ἐκτὸς τῶν περιεχομένων εἰς τὸ ἐδ. 2 τῆς ἡμετέρας ὑπ' ἀρ· 2, μόνον ἀκόμη τὰ ἐπέτεια τοῦ ἔτους ὀλ. 91, 4· ὥςε ἡ σειρὰ τῶν ἐπιγραφῶν τοῦ ἀπολογισμοῦ τῶν ἐν τῷ προνήῳ ἱερῶν χρημάτων τῆς Ἀθηνᾶς, ὅσας μέχρι τοῦδε ἔχομεν εἶναι ἡ ἀκόλουθος·

Ὀλ. 88, 3. ἡμετ. ἐπιγρ. ἀρ. 14.

Ὀλ. 88, 4—89, 3. Βοικ. ἐπιγρ. ἀρ. 138.

Ὀλ. 91, 2—91, 3, ἡμ. ἐπιγρ. ἀρ. 15. (Προσετέθησαν ἀπὸ τοῦ τέλους τῆς προλαβούσης ἐπιγραφῆς μέχρι τῆς ἀρχῆς τῆς παρούσης 10 ἀναθήματα.)

Ὀλ. 91, 4—92, 2. Βοικ. ἐπιγρ. ἀρ. 142. (Ἀπὸ τοῦ τέλους τῆς προλαβούσης ἐπιγραφῆς μέχρις ἀρχῆς τῆς παρούσης δὲν προσετέθη ἀνάθημα.)

Ὀλ. 93, 1 ἢ 2 ἡμετ. ἐπιγρ. ἀρ. 16. (Οὐδὲν ἀνάθημα ἀπὸ τοῦ τέλους τῆς προλαβούσης.)

Ὀλ. 93, 3 — 93, 4. ἡμετ. ἐπιγρ. ἀρ. 4. φυλλ. Α΄. (Ἀπὸ τοῦ τέλους τῆς προλαβούσης μέχρις ἀρχῆς τῆς παρούσης ἐπιγραφῆς δὲν προσετέθη ἀνάθημα.)

17.

Τάδε παρέδοσαν οἱ ταμίαι οἷς . . .] δωρος Κριτίου Ἀφ[ιδναῖος ἐγραμμάτευε
τοῖς ταμίαις εὐρέκτει Ἀτηνεῖ καὶ ξυνάρχουσιν] οἷς Κράτης Ναύπονος . . . . . .
. . . . . . ἐγραμμάτευεν ἐν τῷ νεῷ τῷ ἑκατομπέδῳ. Φιάλαι] χρυσαῖ III, σταθμὸν τού[των XXΡΔΔΔΔ
ΗΗΗΗ. Κόρη χρυσῆ ἐπὶ ϛήλης ἄϛαθμος. Ἀπορραντήρ]ιον ἀργυροῦν ἄϛαθμον. [Φιάλη χρυσῆ, ϛαθμὸν ταύτης . . .]
Τάδε οἱ ταμίαι τῶν ἱερῶν χρημάτων τῆς Ἀθη]ναίας Εὐρέκτης Ἀτη[νεὺς καὶ ξυνάρχοντες
οἷς Κράτης Ναύπονος . . . . ἐγ]ραμμάτευε παρέδοσαν τοῖς ταμίαις . . . . . .
καὶ ξυνάρχουσι, οἷς Εὔκολος . . . . γείτονος Ἀχαρνεὺς ἐγραμμάτευε] παραδεξάμενοι [παρὰ τῶν ταμιῶν. . . . .
. . οἷς . . δῶρος Κριτίου Ἀφιδναῖος] ἐγραμμάτευε ἐν τῷ ναῷ τῷ [ἑκατομπέδῳ.
Φιάλαι χρυσαῖ III, σταθμὸν τούτων XXΡΔΔΔ]ΔΗΗΗΗ. Κόρη χρυ[σῆ ἐπὶ στήλης ἄσταθμος. Ἀπορραντήριον
ἀργυροῦν ἄϛαθμον. Φιάλη χρυσῆ, ϛαθμὸν ταύτης. . . . Ἐπέτεια ἐ]πεγένετο ἐπὶ τ[ῶν ταμιῶν
καὶ ξυναρχόντων οἷς . . . . ἐγραμμάτευε Στεφάνω] χρυσὼ II, στα[θμὸν τούτων ΡΗΙΙΗ.

Ἡ παροῦσα ἐπιγραφή, τῆς ὁποίας τινὰ μόνον γράμματα σώζονται ἐπὶ μικροῦ τμήματος μαρμάρου, εὑρέθη ἐντὸς τοῦ Ἐρεχθείου κατὰ τὰς τελευταίας ἀνασκαφάς. Τὸ πρῶτον ἐδάφιον αὐτῆς εἶναι γεγραμμένον μὲ μεγαλήτερα γράμματ' ἀπὸ τὸ δεύτερον. Εἶναι ὡς καὶ αἱ ὑπ' ἀρ. 137, 140 καὶ 141 τοῦ Βοικίου, ἀναγραφὴ τῶν ἐν τῷ ἑκατομπέδῳ ἀναθημάτων. Εἶναι ἀναμφισβητήτως ἐποχῆς πολλῷ προγενεστέρας τῶν δύω ἐσχάτων, διότι περιέχει πολλὰ ὀλιγώτερα ἀναθήματα ἢ ἐκεῖναι, ἀλλὰ μεταγενεστέρας τῆς πρώτης, ἥτις τίθεται ὑπὸ τοῦ Βοικίου εἰς τὴν ὀλ. 86, 3, διότι περιέχουσα ὅλα τὰ ἐκείνης, προσθέτει ὡς ἐπετείους τοὺς δύω χρυσοῦς στεφάνους, ὥστε φαίνεται νὰ μὴν ἀπέχῃ πολὺ αὐτῆς. Διαιρουμένη εἰς δύω ἐδάφια περιλαμβάνει δύω ἔτη, ἐπὶ τοῦ πρώτου τῶν ὁποίων ἦν ταμίας ὁ Εὐρέκτης Ἀτηνεύς, καὶ γραμματεὺς ὁ Κράτης Ναύπονος. Ἐπὶ τοῦ δευτέρου μένει ἄγνωστος ὁ ταμίας καὶ ὁ γραμματεύς. Ὁ δὲ γραμματεὺς ὁ παραδοὺς τῷ Εὐρέκτει εἶναι . . . . δῶρος Κριτίου, Ἀφιδναῖος.

Ἡ ὑπ' ἀρ. 137 ἐπιγραφὴ τοῦ Βοικίου ἄρχεται κατὰ τὴν ὑπόθεσίν του καὶ κατὰ πᾶσαν πιθανότητα κατὰ τὴν ὀλ. 86, 4, δηλ. μίαν πενταετηρίδα μετὰ τὴν καθιέρωσιν τοῦ Παρθενῶνος. Περιέχει δὲ τὰ ὀνόματα τῶν γραμματέων τοῦ ἔτους 3 καὶ τοῦ ἔτους 4. Ἡ ὑπ' ἀρ. 138 ὑπὸ τοῦ αὐτοῦ ἐκδεδομένη ἀναφέρεται κατὰ τὴν ὑπόθεσιν τοῦ ἰδίου εἰς τὴν ὀλ. 87, 3, περιέχουσα τὸ ὄνομα καὶ τοῦ γραμματέως ἀκόμη τοῦ ἔτους 2 τῆς αὐτῆς Ὀλυμ. Μένει ἄρα κενὸν ἑνὸς καὶ μόνου ἔτους μεταξὺ τῆς πρώτης καὶ τοῦ πρώτου ἀναφερομένου γραμματέως τῆς δευτέρας ἐπιγραφῆς. Ἀλλ' ἡ παροῦσα ἡμετέρα ἐπιγραφὴ περιλαμβάνει δύω ἔτη καὶ τὰ ὀνόματα δύω γραμματέων (δῶρος Κριτίου Ἀφιδναῖος καὶ Κράτης Ναύπονος)· ὥστ' ἐκ τούτου φαίνεται ὅτι ἡ μεταξὺ τῶν ἐπιγρ. 137 καὶ 138 ἀπόστασις πρέπει νὰ εἶναι μεγαλητέρα ἢ ἑνὸς ἔτους. Ἡ ὑπόθεσις αὕτη δὲν ἦτον ἄφευκτος ἂν τὸ ὄνομα. . . δῶρος Κριτίου Ἀφιδναῖος ἐδύνατο νὰ ἐκληφθῇ ὡς τὸ τοῦ ἐλλείποντος *ταμίου* τοῦ ἔτους 4, ὀλ. 86, διότι τότε ἔμενεν εἷς μόνος γραμματεὺς διὰ τὸ ἔτος 1 τῆς ἑπομένης ὀλυμπιάδος. Εἰς τοιαύτην περίστασιν τὸ τμῆμα τοῦ λίθου τὸ ὁποῖον δημοσιεύομεν ἤδη ἤθελεν εἶσθαι ἀποκεκομμένον ἀπὸ τὴν ἐπιγρ. 137 τοῦ Βοικίου, καὶ συναρμόζεσθαι μ' ἐκείνην ἥτις περιλαμβάνει καὶ τὴν ἀρχὴν τῆς ἀναγραφῆς τοῦ ἔτους 4. Ἀλλὰ τοῦτο εἶναι ἀδύνατον, διότι εἰς τὰ δεξιὰ τοῦ στίχ. 7 τῆς ῥηθείσης ἐπιγραφῆς τοῦ Βοικ. ἐλλείπουν 4 μόνον γράμματα, καὶ ἐπομένως ἐκεῖ ἤθελον εἶσθαι γεγραμμέναι αἱ πρῶται συλλαβαὶ τοῦ ὀνόματος . . . . ΔΟΡΟΣ (Πολυ . . . . π. χ.)· ὥϛε αἱ συλλαβαὶ . . . . *δῶρος* ἤθελον εἶσθαι ἡ ἀρχὴ τοῦ στίχου 8. Ἄρα ἡ συλλαβὴ *οἷς* τοῦ ἡμετέρου τεμαχίου (στίχ. 2) ἤθελεν εἶσθαι ἡ ἔναρξις τοῦ στίχου 9 ἐν ᾧ εἰς τὴν ἐπιγρ. 137 ὁ ϛίχ. 9 ἄρχεται μὲ τὴν συλλαβὴν ΥΕ καὶ μετ' αὐτὴν πρέπει νὰ ἕπωνται ἀκόμη τοὐλάχιστον αἱ λέξεις *παρέδοσαν τοῖς ταμίαις*. Ἐκ τούτου γίνεται

δῆλον ὅτι μεταξὺ τῆς ἐπιγραφῆς 137 καὶ 138 ἀπόστασις πρέπει νὰ εἶναι μεγαλητέρα ἑνὸς ἔτους. Εἶναι βέβαιον ὅτι ἡ ὑπ' ἀρ. 137 δὲν δύναται νὰ εἶναι ἀρχαιοτέρα τῆς ὀλυμπ. 86, 4, διότι *αἱ τέτταρες ἀρχαὶ* αἵτινες *παρέδοσαν* τὰ ἱερὰ χρήματα εἰς τὸν . . . την Λαμπτρέα πρέπει νὰ τὰ εἶχον ὑπὸ τὴν ἐπιτήρησίν των κατὰ μίαν περίοδον, δηλ. ἀπὸ ὀλυμπ. 85, 3—ὀλυμπ. 86, 3. Ἄρα ἡ ὑπ' ἀρ. 138 πρέπει νὰ εἶναι μεταγενεστέρα τῆς ἐποχῆς εἰς ἣν τὴν θέτει ὁ Βοίκιος, ἀντὶ δηλ. ν' ἄρχεται κατὰ τὴν ὀλ. 87, 3, ν' ἄρχεται κατὰ τὴν ὀλ. 88, 3, διότι ἡ ἀρχὴ αὐτῆς περιέχει τὴν ἔναρξιν πενταετηρίδος. Ἡ ἐπιγραφὴ 138 μετὰ τῶν ἑπομένων μέχρι 141 ἀποτελοῦσι συνεχῆ σειρὰν, ἐμπεριλαμβάνουσαι 3 πενταετηρίδας. Ὁ Βοίκιος διακόπτει μετὰ ταῦτα τὴν σειρὰν, καὶ ὑπερπηδῶν τὴν πενταετηρίδα ἀπὸ ὀλ. 90, 3—ὀλ. 91, 3, θέλει τὴν ἔναρξιν τῆς ἐπιγραφῆς ἀρ. 142 εἰς τὸ ἔσχατον τοῦτο ἔτος. Ἀναγκάζεται δὲ εἰς τοῦτο, διότι ἐνόμισεν ὅτι εἰς τὸ δ'. ἐδάφιον τῆς ἐπιγρ. 141 ἀναγινώσκεται τὸ ὄνομα Δεξαμενός. Ἀλλ' ἂν αἱ συλλαβαὶ ΣΧΑΜΕ αἵτινες μόναι φαίνονται εἰς τὸ τελευταῖον μέρος τῆς ἐπιγραφῆς τοῦ Βοικίου εἶναι ἢ μέρος τοῦ ὀνόματος τοῦ προλαβόντως ταμίου (Δεχ . . .) ἢ μέρος τῆς λέξεως *παραδεξάμενοι* ὑποτιθεμένου π. χ. ὅτι τὸ δ'. ἐδάφιον ἄρχεται ὅπως δήποτε εἰς τὸν στίχ. 45· τότε ἡ ὑπόθεσίς μας ὅτι ἡ ἐπιγρ. 138 περιέχει τὴν πενταετηρίδα ἀπὸ 88, 3—89, 3 γίνεται δυνατὴ, καὶ αἱ πενταετηρίδες συνέχονται ἄνευ τινὸς διακοπῆς μέχρι τοῦ ἔτους 2 τῆς ὀλ. 92, ὅπου λήγει ἡ ἐπιγρ. 142, ἕπεται δὲ μετὰ ταῦτα ἐκ τῆς ἐπιγρ. 147 ταμίας ὁ Καλλίστρατος Μαραθώνιος. Κατὰ τὸν τρόπον τοῦτον μένουν ἔτη 5 μεταξὺ τῶν γραμματέων Εὐθύνου Ἀναφλυστίου καὶ Εὐκόλου . . . . γείτοτος Ἀχαρνέως (ἀπὸ ὀλυμπ. 86, 4—ὀλυμπ. 88, 2). Διὰ τοὺς ἄνω ῥηθέντας λόγους, ἐπειδὴ δηλαδὴ ὁ ἡμέτερος λίθος δὲν συναρμόζεται μὲ τὸν τῆς ἐπιγραφῆς 137, διὰ τοῦτο ἡ παροῦσα ἐπιγρ. δὲν ἀνήκει εἰς ὀλ. 87, 1—2. Ἀλλ' ἐπειδὴ εἰς τὸ σωζόμενον τμῆμα τοῦ λίθου φαίνονται λείψανα γραμμάτων καὶ ὑπεράνω τοῦ ἐκδιδομένου τεμαχίου, καὶ ὑποκάτω αὐτοῦ, καὶ μάλιστα ἐνταῦθα ἀρχόμενα μετὰ κενὸν διάστημα, διὰ τοῦτο εἶναι πιθανὸν ὅτι αἱ δύω ἀναγινωσκόμεναι ἀναγραφαὶ δὲν εἶναι οὔτε τῶν ἐτῶν 2 καὶ 3 τῆς ὀλ. 87, διότι τότε τὸ δεύτερον αὐτῶν ἤθελεν εἶσθαι τὸ ἔσχατον ἐπὶ τοῦ λίθου. Ἐπίσης οὔτε τῶν 3 καὶ 4 τῆς αὐτῆς ὀλ. διότι τότε τὸ πρῶτον ἤθελεν εἶσθαι πρῶτον καὶ ἐπὶ τοῦ λίθου, ἀλλὰ τῶν ἐτῶν ὀλυμπ. 87, 4—ὀλ. 88, 1· ὥςε ὁ μὲν . . . . δωρος Κριτίου Ἀφιδναῖος ἔσται γραμματεὺς ἐπὶ ὀλ. 87, 4, ὁ δὲ Κράτης Ναύπονος ἐπὶ ὀλ. 88, 1, καὶ ἐπὶ τοῦ αὐτοῦ ἔτους ταμίας ὁ Εὐρέκτης Ἀτηνεύς.

18.

Τάδε παρέδοσαν αἱ τέτταρες ἀρχαὶ, αἱ ἐδίδοσαν τὸν λόγον ἐκ Πα]ναθηναίων ἐ[ς Π]αναθήν[αια
τοῖς ταμίαις Τεισαμενῷ Παιανιεῖ καὶ ξυνάρχουσι, οἷς Πολυμή]δης Κηφισίονος Ἀτηνεὺς ἐ-
γραμμάτευε, οἱ δὲ ταμίαι οἷς Πολυμήδης Κηφισίονος Ἀτηνεὺς ἐ]γραμμάτευε [παρ]έδοσαν το-
ῖς ταμίαις Πολυξενίδῃ Ἀχαρνεῖ καὶ ξυνάρχουσι, οἷς . . . . αἶ]ος Κωμάρχ[ου Ἀ]φιδναῖος
ἐγραμμάτευε, ἐν τῷ Παρθενῶνι. Στέφανος χρυσοῦς, σταθμὸν τούτου . . .] Φιάλαι χρυ[σαῖ] Γ, ςαθμὸν
τούτων ΡΗΗΡΔΔΔ⊦⊦. Χρυσίον ἄσημον, σταθμὸν τούτου Η . . .] χρυσοῦν, τὸν . . . . ὑπάργ-
υρον ἔχον, ἱερὸν τοῦ Ἡρακλέους τοῦ ἐν [Ἐγ]χῖσι, ςαθμὸν τούτου .]⊦⊦ Ἥλω δύω [ὑπ]αργύρω κατ-
αχρύσω, σταθμὸν τούτοιν Η . . . . ⊦⊦⊦⊦. Πρόσωπον ὑπάργυρον κατάχ]ρυσον, ςαθμὸν τούτου ΗΔΓ⊦
φιάλαι ἀργυραῖ: ΗΔΔΔΓΙΙΙ: Κέρας ἀργυροῦν, σταθμὸν τούτων ΤΤΧΧΧΗΗΗ]Γ⊦⊦ ἀριθμὸν . . . ἀκινάκ-
αι περίχρυσοι. Πιλίδιον περίχρυσον. Στάχυες: ΔΙ . . . . κανὼ ὑπυξύλω καταχρύσω ΙΙ. Θυμιατήριον ὑ-
πόξυλον κατάχρυσον Ι. Κόρη ἐπὶ στήλης κατάχρυσος: Κοίτη ὑ]πόξυλος κατάχ[ρυσ]ο[ς Ι. Γοργ-
όνειον, κάμπη ἐπίχρυσα [ἔχον;] Γρύψ: Γρυπὸς προτομή. Γρύψ: Λέο]ντος κεφαλ[ὴ] ὅ . . οσαν ἐμ-

. . . . χρυσοῦς. Ἀσπίδες ἐπίχρυσοι ὑ]πόξυλοι ΔΓ. [Κ]λίναι ΧΙ . . . . . . Κλίναι . . . . . Ι . ΓΙΙΙΙ . Ξίφη Γ. Θώρακες Δ] ΓΙ. Ἀσπίδες ἐπίσημοι ΓΙ. Ἀσπίδ.[ς ἐπίχαλκοι ΔΔΔΔ] . . . . . ιαι ΓΙΙΙΙ. Λύρα κα]τάχρυσος Ι. Λύραι ἐλεφάντιναι ΙΙΙΙ. Λύραι ΙΙΙΙ . . . . Κλινῶν π]όδες ἐπάργυροι ΔΓ. Πέλτη Ι. Φιάλαι ἀργυραῖ ΙΙΙΙ. Κύλλ . . . . σταθμὸ]ν τούτων ΗΗΗΗ. Ἀσπίδε ἐπαργύρω ὑποξύλω. Ἀκινάκης ἐπίχρυσος . . . .] ΓΙΙΙ σταθμὸν τούτων ΗΗΗ ΓΗ. Ποτήρια χαλκιδικὰ ἀργυρᾶ Ι . ΙΙΙ, ςαθμὸν τούτων . . . . . ΗΗ. Λύρα, ἀνάθημα Μεθυμναίων ἐ[λ]ε[φ]αντίνη κατάχρυσος. Ἀσπίδες ἐγ Λέσβου. Ἐπίσημος χρυσῆ . . . . ἀργυρᾶ ΙΙ. Καρχησίω ἀργυρῶ ΙΗ, σταθμὸν τούτων ΔΔΔΙ . . . . ΗΔΔ. Στέφανος χρυσοῦς σταθμὸν τούτου ΔΓΗΗ ΙΙΙ. Στέφανος χρυσοῦς, σταθμὸν τούτου . . . . Νίκης στέφανος χρυσοῦς σταθμὸν τούτου ΔΔΓΗΗΗ. Στέφανος χρυσοῦς, σταθμὸν] τούτω . . . . . Νίκης στέφανος χρυσοῦς, σταθμὸν τούτου ΔΔΔΗΗ. Τετρ]άδραχμον χρυσοῦν ςαθμοῦ καὶ σφραγὶς . . . . . τὸν δακτύλιον χρυσοῦν ἔχουσα σταθμὸν τούτω]ν ΔΔΔΠΙΙΙ. Χρυσίω δύο, σταθμὸν τούτων . . . . . .]

Τάδε οἱ ταμίαι τῶν ἱερῶν χρημάτων τῆς Ἀθηναίας, Πυλυξενίδης] Ἀχαρνεὺς καὶ ξυνάρχοντες, οἷς . . . . αῖος Κωμάρχου Ἀφιδναῖος ἐγραμμάτευε, παρέδοσαν τοῖς] ταμίαις οἷς Αὐτοκλε[ίδης Σωστράτου Φρεάρριος ἐγραμμάτευε, Καλλαίσχρῳ Εὐπυρίδῃ] καὶ ξυνάρχουσιν, παραδεξάμενοι παρὰ τῶν προτέρων ταμιῶν, οἷς Πολυμήδης Κηφισίονος Ἀτη]νεὺς ἐγραμμάτευε, ἐν τῷ Παρθενῶνι. Στέφανος χρυσοῦς, σταθμὸν τούτου . . . Φιάλαι χρυσαῖ Γ, σταθμὸν τούτων ΗΗΗΔΔΔΗΗ. Χρυσίον ἄσημον, σταθμὸν τούτου Η . . . χρυσοῦν, τὸν . . . ὑ]πάργυρον ἔχον, ἱερὸν τοῦ Ἡρακλέους τοῦ ἐν [Ἐγ]αῖσι, σταθμὸν τούτου . . . ΗΗ. Ἥλω δύω ὑπαργύρω κ]αταχρύσω, σταθμὸν τούτοιν Η . . ΗΗΗΗ. Πρόσωπον ὑπάργυρον κατάχρυσον, σταθμὸν τούτου Η ΔΓΗ. Φιάλαι ἀργυ[ρ]αῖ ΗΔΔΔ[Γ]ΙΙΙ Κέρας ἀργυροῦν, ςαθμὸν τούτων ΤΤΧΧΧΗΗΗΓΗΗ. Ἀριθμὸν . . . ἀκινάκ]αι περίχρυσοι. Πιλίδιον (;) περίχρυσον. Στάχυες ΔΙ . . κανὼ ὑποξύλω καταχρύσω ΙΙ. Θυμιατήριον] ὑπόξυλον κατάχρυσον [Ι] Κόρη ἐπὶ στήλης κατάχρυσος. Κοίτη ὑπόξυλος κατάχρυσος Ι. Γοργό]νειον κάμπη ἐπίχρυσα ἔ[χον]; Γρύψ. Γρυπό; προτομή. Γρύψ. Λέοντος κεφαλὴ ὅ . . . οσαν . . . ἐμ . .]ον. Δράκων, ἐπίχρυσα ταῦτα . . . . χρυσοῦς. Ἀσπίδες ἐπίχρυσοι ὑπόξυλοι ΔΓ. Κλίναι . . . .] Γ. Κλίναι μ . . . . εσ . . σι . . . . Ι.ΓΙΙΙΙ. Ξίγη Γ. Θώρακες ΔΓΙ. Ἀσπίδες ἐπίσημοι ΓΙ. Ἀσπίδες ἐ]πίχα[λκοι]ΔΔΔ . . .

Ἡ ἐπιγραφὴ αὕτη εὑρέθη εἰς τὰς κατὰ τὰ προπύλαια ἀνασκαφάς. Τὸ ἀριστερὸν μέρος τοῦ λίθου ἐλλείπει, τὸ δὲ δεξιὸν εἶναι σῶον. Περιέχει, ὡς καὶ ἡ ὑπ' ἀρ. 139 τοῦ Βοικίου, ἀναγραφὴν τῶν ἀναθημάτων τοῦ Παρθενῶνος, δηλ. τοῦ ἀδύτου τοῦ Ἑκατομπέδου ἰδίως. Ἡ τοῦ Βοικίου ἀνήκει εἰς τὴν ὀλ. 89,4 —90, 1 (ἴδ. ἡμ. ἐπιγρ. ἀρ. 17) Ἡ δὲ ἡμετέρα, εἰς τὴν ὀλ. 91, 4 — 92, 1. οὖσα σύγχρονος μὲ τὴν ὑπ' ἀρ. 142 τοῦ Βοικίου, περὶ τῶν ἐν τῷ προνήῳ ἀναθημάτων.

Παρατηρητέον εἰς τὴν ἐπιγραφὴν ταύτην ὅτι τὸ ὄνομα τοῦ γραμματέως της ὀλ. 91, 3, γραφὲν ὑπὸ τοῦ Βοικίου Πολυμήδης ΚηφισίΟΥ Σ . . . . Σ, διορθοῦται εἰς Πολυμήδης Κηφισίονος Ἀτηνεὺς (στίχ. 2)· ὅτι τὸ ὄνομα τοῦ γραμματέως τῆς ὀλ. 92, 1 (. . . οκλείδης) συμπληροῦται εἰς Αὐτοκλείδης (σίχ. 28). Εἰς ὅλον τὸ διάςημα ἑπτὰ ἐτῶν ἀπὸ ὀλ. 89, 4 — 91, 4, ἓν καὶ μόνον ἀνάθημα φαίνεται προςεθὲν, (χρυσίω δύω κτλ.) ἂν καὶ τοῦτο δὲν περιείχετο εἰς τὸν τελευταῖον ἐξηλειμμένον στίχον τῆς ἐπιγρ. 139.

Στίχ. 7. ὑπάργΥΡΟΝ ἔχον, ὅπου ὁ Βοίκιος γράφει ἐσφαλμένως ΑΤΡΟΝ ἔχον, διότι ἔλλειπον αἱ πρῶται συλλαβαὶ ὑ π ά ρ. ἴδ. καὶ στ. 32 τῆς ἡμ. ἐπιγρ.

Αὐτ. Ἧλω δύο ἴδ. κατωτ. ἐπιγρ. 19, στίχ. 12.

Στίχ. 10. Ἀκινάκαι περίχρυσοι, ἴδ. κατωτ. στίχ. 35.

Αὐτ. Πιλίδιον, ἴδ. κατωτ. στίχ. 35. Ἡ λέξις εἶναι δυσανάγνωστος καὶ βεβαίως ὄχι Θηρίκλειον, ὡς ὁ Βοίκιος γράφει. Ἂν τὰ γράμματα ΓΙ δὲν εἶναι ἀριθμὸς, ὁμοιάζει ὑπὲρ πᾶν ἄλλο μὲ Πιλίδιον.

Αὐτ. καὶ 36. κανῶ· ἴδ. ἐπιγρ. 21, στίχ. 14.

Στίχ. 15. Ἀσπίδες ἐπίχαλκοι. ἴδ. στίχ. 40.

Στίχ. 17 καὶ 18. ἐπαργύρω. Ἡ ἡμετέρα ἐπιγραφὴ φέρει εἰς τὸ τέλος τοῦ στίχου ΕΠΑ . . . . . ἡ δὲ τοῦ Βοικίου ἔχει ἐ π ι χ ρ ύ σ ω.

Στίχ. 24. Τετράδραχμον χρυσοῦν σταθμοῦ· δηλαδὴ ζύγιον τετράδραχμον, ἐπίσταθμον.

19.

[Τάδε οἱ ταμίαι τῶν ἱερῶν χρημάτων τῆς Ἀθηναίας καὶ τῶν ἄλλων θεῶν, οἱ ἐπὶ . . . . ἄρχοντος . . (ὁ δεῖνα καὶ δεῖνα . . . . παρέ]δοσα[ν τοῖς ταμίαις τοῖς ἐπὶ . . . . . ἄρχοντος . . . . . .]Θρασίῳ . . . .]κλεῖ Αἰξωνεῖ, Ῥι- . . . .] . . . . . ο]ῖς Κλείσοφος Εὐωνυμεὺς ἐγραμμάτευεν ἐν τῷ νεῷ] τῷ ἑκατομπέδῳ ἀριθμῷ καὶ σταθμῷ . . . . . . ἐπ]οίησε καθέκαστον. Νίκης χρυσῆς πρῶτος ῥυμὸς. Κεφαλὴ, στεφάνη, ἐνῳδίω, ὅ]ρμος, ὑποδερὶς, ἧλω δύο χρυσῶ, παρ' ἀριστερὰ ἀμφιδεᾶ, χρυσίδι]α μικρὰ ΔΔ, σταθμὸν τούτων ΧΧΔΔΔΔ⊦⊦⊦⊦III. Δεύτερος ῥυμὸς. Θώραξ, στρ]όφιον, σταθμὸν τούτων ΧΧΔ. Τρίτος ῥυμός. Ἀπόπτυγμα, κ]ατωρίδε δύο, στα[θμὸν τούτων ΧΡΗΗΗΗΔΔΓ⊦⊦⊦⊦III. Τέταρτος ῥυμὸς· παρὰ δεξι]ὰ ἀμφιδε[ᾶ, στέφανος κτλ.

Μικρὸν τμῆμα λίθου εὑρεθὲν ἐσχάτως ἐντὸς τοῦ Ἐρεχθείου. Ἀνήκει εἰς τὰ ἐν τῷ ἑκατομπέδῳ ἀναθήματα. Ἡ ἐποχὴ αὐτῆς μετὰ τὸν Εὐκλείδην, ἀλλ' ἐξ οὐδενὸς ἑτέρου γνωρίσματος δύναται νὰ προσδιορισθῇ ἂν εἶναι προγενεστέρα ἢ μεταγενεστέρα τῆς ὑπ' ἀρ. 150 τοῦ Βοικίου (φλ. 95, 4), ἀπὸ τὴν ὁποίαν τὴν ἐσυμπληρώσαμεν. Εἰς τὸν προτελευταῖον στίχον ἀντὶ π ε ρ ό ν α ι ἡ ἐπιγραφή μας φαίνεται ἔχουσα κ α τ ω ρ ί δ ε.

20.

Τάδε παρέδοσαν ἐν τοῖς τέ]ταρσιν ἔτεσιν ἐκ Παναθηναίων [εἰς Παναθήναια οἱ ταμίαι τῶν ἱερῶν χρημάτων τῆς Ἀθηναίας Νίκης, Ἀνδροκ]λῆς Φλυεὺς καὶ ξυνάρχοντες, οἷς[Κηφισοφῶν Κηφισοδώρου Ἑρμεῖος

ἐγραμμάτευε τοῖς στρατ]ηγοῖς Ἱπποκράτη Χολαργεῖ καὶ (ξυνάρχουσι. Πρώτη δόσις ἐπὶ τῆς . . . . [πρώτης Πρυ]τανευούσης, τέτταρες ἡμέραι εἰσ[εληλυθυίας τῆς Πρυτανείας . Ἐπὶ τῆς βουλῆς ἧ . . . . . . ἐγ]ραμμάτευε, ἐπὶ Εὐθύνου ἄρχοντος, ΔΔ. τό[κ]ος [τούτοις ἐγένετο . . . Δευτέρα δόσις ἐπὶ τῆς Κ]εκροπίδος δευτέρας πρυτανευούσ[ης . . . . ἡμέραι εἰσεληλυθυίας τῆς πρυτανείας . . . . τόκος τούτων ἐγένετο]ΤΤΧ𐅅ΗΗΗΗ𐅄ΔΔ. Τρίτη δόσις ἐπὶ τῆς [πρυτανείας . . . . πρυτανευούσης, εἰσεληλ]υθυίας πέντε ἡμέραι τῆς πρυτανείας Δ[. . τόκος τούτοις ἐγένετο . . . . Τετάρ]η δόσις ἐπὶ τῆς Ἀκαμαντίδος [. . . πρυτανευούσης . . . . ἡμέραι εἰσεληλυθυίας τῆ]ς Πρυτανείας ΔΔΔΔ[Τ]ΤΤΤΧΧΧ· τόκος τούτο[ις ἐγένετο . . . Πέμπτη δόσις. ἐπὶ τῆς . . . . πρ]υτανείας, ὀγδόης πρυτανευούσης, εἰσεληλ[υθυίας . . . . ἡμέραι τῆς πρυτανείας . . . . τόκος τούτοις ἐγένετο] ΤΤΤ𐅈𐅅ΗΗΗΗΔΔΔ. Ἕκτη δόσις ἐπὶ τῆς Ἐρε[χθεῖδος πρυτανείας . . . . . πρυτανευούσης, εἰσεληλ]υθυίας ἑπτὰ ἡμέραι τῆς πρυτανείας ΔΗΤ[. . . . . τόκος τούτοις ἐγένετο . . . . . Κεφά]λαιον τοῦ ἀρχαίου ἀναλώματος ἐπὶ τῆς Ἀνδ[ροκλέους ἀρχῆς καὶ ξυναρχόντων . . . . τ]όκου κεφάλαιον τῷ ἀργυρίῳ τῷ ἀναλωθέν[τι ἐπὶ τῆς Ἀνδροκλέους ἀρχῆς καὶ ξυναρχόντων.]𐅄ΔΔΔΔ𐅃ͰͰͰͰ. Τάδε παρέδοσαν οἱ τα[μίαι τῶν ἱερῶν χρημάτων τῆς Ἀθηναίας Νίκης ἐπὶ Στρα]τοκλέους ἄρχοντος καὶ ἐπὶ τῆς Βουλῆς ἧ Πλ[. . . ἐγραμμάτευε, Φωκιάδης ἐξ Οἴου καὶ ξυνάρχοντες τοῖς στρατηγοῖς ἐς Πε]λοπόννησον Δημοσθένει Ἀλκισθένους Ἀφιδ[νεῖ καὶ ξυνάρχουσι. Πρώτη δόσις ἐπὶ τῆς . . . . πρυτα]νευούσης, τρεῖς ἡμέραι τῆς πρυτανείας ἐσ[εληλυθυίας . . . . τόκος τούτοις ἐγέν]ετο𐅈𐅅ΗΗΗΗΔ. Ἑτέρα δόσις στρατηγοῖς [ἐς Πελοπόννησον Δημοσθένει Ἀντισθένους Ἀφιδνεῖ καὶ ξυνάρχουσι ἐπὶ] τῆς Πανδιονίδος πρυτανείας ἐννάτης πρυτ[ανευούσης . . . . . . ἡμέρας τῆς πρυταν]είας ἐσεληλυθυίας, Η· τόκος τούτοις ἐγένε[το . . . . κεφάλαιον τοῦ ἀρχαίου ἀναλώματος] ἐπὶ τῆς Φωκιάδου ἀρχῆς καὶ ξυναρχόντων Η[. . . . Κεφάλαιον τόκου τῷ ἀργυρίῳ τῷ ἀναλωθέντι] ἐπὶ τῆς Φωκιάδου ἀρχῆς καὶ ξυναρχόντων Τ[. . . Τάδε παρέδοσαν οἱ ταμίαι Θουκυ]δίδης Ἀχερδούσιος καὶ ξυνάρχοντες ἐπὶ Ἰσά[ρχου ἄρχοντος καὶ ἐπὶ τῆς Βουλῆς ἧ . . . .]ος ἐγραμμάτευε, Ἑλληνοταμίαις ἐν οἷς . . . .] Χαροπίδει Σκαμβονίδει καὶ ξυνάρχουσι [ἐπὶ τῆς πρυτανείας . . . . πρυταν]ευούσης, ἕκτῃ καὶ εἰκοστῇ τῆς πρυτανεί[ας . Πρώτη δόσις . . . τόκος το]ύτοις ἐγένετο ΧΧΧΧ𐅅Η𐅄Δ𐅃ΙΙΙΙΙ. Δευτέρα δ[όσις ἐπὶ τῆς πρυτανείας . . . . πρυταν]ευούσης, δωδεκάτῃ τῆς πρυτανείας, ΔΔΤΤΤΤ (. . . τόκος τούτοις ἐγένετο . . . . Τρίτη δ]όσις ἐπὶ τῆς Ἐρεχθεῖδος πρυτανείας ἑ(. . . . πρυτανευούσης . . . τῆς πρυτανείας . . . .)ΙΙΙ. τόκος τούτοις ἐγένετο 𐅅ΗΔΔΔͰͰΙC . Τε(τάρτη δόσις, ἐπὶ τῆς . . . . . πρυτανείας . . .) πρυτανευούσης, τριακοστῇ τῆς πρυταν(είας . . . . τόκος τούτοις ἐγένετο . . . . Κεφάλαιον) τοῦ ἀρχαίου ἀναλώματος ἐπὶ τῆς Θουκυδ(ίδου ἀρχῆς καὶ ξυναρχόντων . . . Κεφάλαιον τόκου τῷ) ἀργυρίῳ τῷ ἀναλωθέντι ἐπὶ τῆς Θουκυδ(ίδου ἀρχῆς καὶ ξυναρχόντων. . . . . Τάδε παρέδοσαν οἱ ταμίαι Τιμοκλῆς Εἰτεαῖος (καὶ ξυνάρχοντες ἐπὶ Ἀμεινίου ἄρχοντος καὶ ἐπὶ τῆς βουλ]ῆς ἧ Δημήτριος Κολλυτεὺς πρῶτος ἐγ[ραμμάτευε τοῖς . . . . . Μυῤῥ]ινουσίῳ καὶ ξυνάρχουσι, ἐπὶ τῆς Ἀκαμ[αντίδος πρυτανείας . . . . . πρυτανευούσης . . . .] ἡ τῆς πρυτανείας, 𐅈𐅉ΤΤΤΤΧΧΧΧΗΗΔΔ· τό[κος τούτοις ἐγένετο . . . . Δευτέρ]α δόσις ἐπὶ τῆς πανδιονίδος πρυτανεί[ας . . . . πρυτανευούσης . . . η τῆς πρυτανείας . . .]ΤΤ𐅈𐅅· τόκος τούτοις ἐγένετο Η𐅄ΔͰͰͰΙΙΙ [. . . . Τρίτη δόσις ἐπὶ τῆς . . . . . πρυτανείας . . . .] της πρυτανευούσης τετάρτῃ τῆς πρυταν[είας· . . . . . τόκος τούτοις ἐγένετο

. . . . . .]𐅃𐅃ΔΔΔ⊦⊦Ι. Τετάρτη δόσις ἐπὶ τῆς Αἰαντ[ίδος πρυτανείας . . . . ης πρυτανευούσης
. . . . . καὶ] εἰκοστῇ τῆς πρυτανείας Η· τόκος τούτο[ις ἐγένετο . . . . Πέμπτη δόσις ἐπὶ
τῆς . . . . .]ς πρυτανείας, δεκάτης πρυτανευούσης τ[. . . . ῃ τῆς πρυτανείας . . . τόκος
τούτοις ἐγένετο.]ΗΔΔ⊦⊦ΙΙC. Κεφάλαιον τοῦ ἀρχαίου ἀναλώ[ματος ἐπὶ τῆς Τιμοκλέους ἀρχῆς καὶ
ξυναρχόντων.] ΦΦΤΤΧ𐅃ΗΔΔΔΔ⊦⊦ΙC. Κεφάλαιον τόκου τ[ῷ ἀργυρίῳ τῷ ἀναλωθέντι ἐπὶ τῆς Τιμοκλέους
ἀρχῆς καὶ ξυ]ναρχόντων Τ𐅃ΗΗΗΔ⊦⊦⊦ΙC. Κεφάλαι[ον τῶν ἱερῶν χρημάτων τῶν ἐν τοῖς
τέτταρσιν ἔ]τεσιν ἐκ Παναθηναίων εἰς Πανθήν[αια τοῖς . . . . ὑπὸ
τῶν ταμιῶν] τῆς Ἀθηναίας Νίκης π[αραδοθέντων . . . . . .
. . . . είας Τιμοκ[λ.

Ἡ ἐπιγραφὴ αὕτη εὑρέθη κατὰ τὰς τελευταίας ταύτας ἡμέρας ἐπὶ λίθου Πεντελησίου εἰς τὰς ἐν τῷ Ἐρεχθείῳ ἀνασκαφάς. Ἀναφέρεται εἰς τ' ἀναλωθέντα ἐκ τῶν ἱερῶν χρημάτων τῆς Ἀθηνᾶς Νίκης (στίχ. 50) εἰς διάστημα τεσσάρων ἐτῶν ἀπὸ Παναθηναίων εἰς Παναθήναια (στίχ. 1). Κατὰ τὸ πρῶτον ἔτος τ' ἀναλωθέντα ἐδόθησαν εἰς τὸν στρατηγὸν Ἱπποκράτην τὸν Χολαργέα καὶ τοὺς συνάρχοντας (στίχ. 3) εἰς ἓξ δόσεις, ἐν εἴδει δανείου, διότι ἐδίδοντο διὰ δημοσίας ἀνάγκας, ὡς φαίνεται ἐκ τῶν τόκων τοὺς ὁποίους ἀναμφιβόλως ἐπλήρωνεν ἡ πόλις εἰς τὸν ναόν. Ὁ στρατηγὸς Ἱπποκράτης ὁ Χολαργεὺς εἶναι ὁ ἀναφερόμενος ὑπὸ τοῦ Θουκυδίδου Ἱπποκράτης Ἀρίφρονος εἰς τὴν Ξυγγρ. Δ'. ξς'. « Τοῦ δ' αὐτοῦ θέρους (τοῦ θ'. τοῦ πολέμου καὶ ά. τῆς 89 Ὀλ.) . . . (οἱ Μεγαρεῖς) ποιοῦνται λόγους πρὸς *τοὺς τῶν Ἀθηναίων στρατηγούς, Ἱπποκράτην τε τὸν Ἀρίφρονος*. . . Ὥστε ἡ ἡμετέρα ἐπιγραφὴ ἀναφέρεται εἰς τὴν περιεργοτέραν ἐποχὴν τοῦ Πελοποννησιακοῦ πολέμου. Τοῦτο ἐπιβεβαιοῖ ἐντελῶς τὸ δεύτερον ἐδάφιον αὐτῆς, κατὰ τὸ ὁποῖον δίδονται χρήματα *τοῖς στρατηγοῖς ἐς Πελοπόννησον Δημοσθένει Ἀλκισθένους Ἀφιδνεῖ* καὶ ξυνάρχουσι. Ὁ ἐπίσημος στρατηγὸς οὗτος εἶναι ὁ πολεμήσας εἰς Πύλον κατὰ τὸ γ'. ἔτος τῆς 88 ὀλ. ἀποτυχὼν δὲ καὶ φονευθεὶς εἰς Συρακούσας κατὰ τὸ 1 ἔτος τῆς 91 ὀλ. — Εἰς τὸ ά. ἔτος τῆς ἡμετέρας ἐπιγραφῆς ἀναφέρεται ἄρχων ὁ Εὔθυνος (στίχ. 5) ὅςις ἀναμφιβόλως εἶναι ὁ αὐτὸς μὲ τὸν ἀναφερόμενον ὑπὸ τὸ ὄνομα Εὐθυδήμου εἰς τὸν κατάλογον τοῦ Μοιρσίου ἄρχοντα τῆς ὀλ. 88, γ'. Περὶ τούτου δὲν μένει ἀμφιβολία ὅταν θεωρηθῇ ὅτι εἰς τὸ ἀμέσως ἑπόμενον ἔτος ἀναφέρεται τὸ ὄνομα τοῦ ἄρχοντος Στρατοκλέους (. . . ΤΟΚΛΕΟΣ, στίχ. 17), τοῦ ἄρξαντος εἰς τὸ ἔτος δ' τῆς ὀλ. 88, καὶ εἰς τὸ μετ' αὐτὸ τὸ τοῦ Ἰσάρχου (ΙΣΑ. στίχ. 25) τοῦ ἄρξαντος κατὰ τὸ ά. ἔτος τῆς 89 ὀλ. Ἑπομένως ἡ ἡμετέρα ἐπιγραφὴ περιλαμβάνει τὴν τετραετηρίδα ἀπὸ 88, γ'. — 89, β'. ὅτε οἱ Ἀθηναῖοι ὄντες κατηναγκασμένοι νὰ δαπανῶσι πολλὰ διὰ τὸν μακρὸν ἐκεῖνον πόλεμον, ἐλάμβανον, φαίνεται, διὰ τὰς δημοσίας ἀνάγκας καὶ τὰ ἱερὰ χρήματα, πληρώνοντες δι' αὐτὰ μικρόν τινα τόκον εἰς τοὺς ναούς.

Ἂν τὸ τίμημα τοῦ τόκου μᾶς ἦτον γνωστόν, ἤθελεν εἶσθαι εὔκολον νὰ συμπληρώσωμεν πολλὰ τῶν κενῶν τῆς προκειμένης ἐπιγραφῆς, εὑρίσκοντες ἀπὸ τῶν κεφαλαίων τοὺς τόκους, καὶ ἀπὸ τῶν τόκων τὰ κεφάλαια. Ἀλλ' αὐτὸ οὔτε ἄλλοθέν ποθεν μᾶς γίνεται δῆλον (ἴδ. Βοίκιον Πολιτ. Οἰκον. τῶν Ἀθην. Τ. Α. 136), οὔτε ἐκ τῆς ἡμετέρας ἐπιγραφῆς δύναται νὰ ἐξαχθῇ, διότι οὐδαμοῦ σώζεται συγχρόνως ὁλόκληρον καὶ τὸ κεφάλαιον καὶ ὁ τόκος.

Αἱ ποσότητες ὁποῖαι σώζονται εἰς τὴν παροῦσαν ἐπιγραφήν, εἶναι αἱ ἀκόλουθ.ι

Κατὰ τὸ πρῶτον ἔτος.

	Δανεισθὲν κεφάλαιον.	Εἰσπραχθεὶς τόκος.
Πρώτη δόσις	20 Τάλαντα	. . . .
δευτέρα δόσις	. . . . . .	2 Τάλ. 1970 Δρ.

τρίτη δόσις	10 . . τάλ.	. . . .
τετάρτη δόσις	44 τάλ. 3000 Δρ.	. . . .
πέμπτη δόσις	. . . . . .	. . 3 τάλ. 5940 Δρ.
ἕκτη δόσις	16 . . τάλ.	. . . .
Κεφάλαιον	. . . . .	. . . . 99 δρ.

Κατα τὸ δεύτερον ἔτος.

Πρώτη δόσις	. . . . . .	5910 δρ.
δευτέρα δόσις	100 τάλ.	. . . . .
Κεφάλαιον	100 . . τάλ.	1 . . τάλ.

Κατα τὸ τρίτον ἔτος.

Πρώτη δόσις	. . . . .	4665 δρ. 5 ὀβολ.
δευτέρα δόσις	24 . . τ.	. . . . . .
τρίτη δόσις	. . . . 3 ὀϐ.	632 δρ. $1\frac{1}{2}$ ὀϐ.
τετάρτη δόσις	. . . . . .	. . . .
Κεφάλαιον	. . . . .	. . . .

Κατα τὸ τέταρτον ἔτος.

Πρώτη δόσις	59 τ. 4220 δρ.	. . . . . .
δευτέρα δόσις	. . 2 τ 5500 δρ.	163 δρ. 3 ὀϐ.
τρίτη δόσις	. . . . . .	. . . . 582 δρ. 1 ὀϐ.
τετάρτη δόσις	100 τ.	. . . . . .
πέμπτη δόσις	. . . . .	. . . 122 δρ. $2\frac{1}{2}$ ὀϐ.
Κεφάλαιον	22 τ. 1642 δρ. $2\frac{1}{2}$ ὀϐ.	1 τ. 813 δρ. $1\frac{1}{2}$ ὀϐ.

Ἐκ τῶν ἄνω διδομένων δυνάμεθα μ᾽ ὅλον τοῦτο νὰ ἐξάξωμεν μετά τινος θετικότητος ὅτι οἱ ναοὶ δὲν ἐδάνειζον πρὸς 12$\frac{0}{0}$ (Βοίκ. αὐτόθ.), ἢ τουλάχιστον ὅτι ἡ ὑπόθεσις αὕτη δὲν ἐφαρμόζεται εἰς τὴν παροῦσαν ἐπιγραφὴν ὡς οὐδὲ εἰς τὴν ὑπ᾽ ἀρ. 144 τοῦ Βοικίου, ὅπου διὰ κεφάλαιον 248 στατήρων χρυσῶν (στίχ. 2) δίδεται τιμὴ ἢ τόκος 7 στατήρων (στίχ. 3.) Ἂν οὗτος ὑποτεθῇ μηνιαῖος, ἔσται τὸ τίμημά του ὑπέρογγον, δηλ. πρὸς 33$\frac{0}{0}$· ἀλλ᾽ ἂν ὑποτεθῇ ἐτήσιος τὸ τίμημα αὐτοῦ ἔσται, πρὸς ὀλιγώτερα τῶν 3$\frac{0}{0}$. Εἰς τὴν παροῦσαν ἐπιγραφὴν ἀρκεῖ νὰ θεωρήσωμεν τὸ κεφάλαιον τῶν τόκων τοῦ τετάρτου ἔτους, σωζόμενον ὁλόκληρον καὶ συμποσούμενον εἰς 6813 δρ. $1\frac{1}{2}$ ὀϐ. καὶ ν᾽ ἀντιπαραθέσωμεν αὐτὸ ὄχι εἰς ὁλόκληρον τὸ κεφάλαιον τῶν δανεισθέντων, διότι τοῦτο δὲν μᾶς εἶναι γνωστὸν, ἀλλ᾽ εἰς μόνον τὸ σωζόμενον αὐτοῦ μέρος, συμποσούμενον εἰς 975720 δραχ. καὶ θέλομεν εὕρει ὅτι οὕτως ἔχον τὸ κεφάλαιον τοῦτο, ἔπρεπε νὰ τοκισθῇ πρὸς 8 0|0 κατ᾽ ἔνος διὰ νὰ δώσῃ τὸν ἄνω τόκον καὶ ὅτι ἑπομένως τὸ τίμημα τοῦ τόκου εἶναι ἔτι μικρότερον, ἴσως καὶ κατὰ τὸ ἥμισυ· διότι ἐκ τῶν πέντε δόσεων τῶν ἀρχαίων κεφαλαίων, ἡ τρίτη καὶ πέμπτη ἐλλείπουσιν ἐντελῶς ἡ δὲ δευτέρα εἶναι βεβαίως ἐλλειπὴς, ὡς μὴ οὖσα ἀνάλογος πρὸς τὸν σωζόμενον τόκον της, ὥστε ὅλον τὸ ἀρχαῖον κεφάλαιον ἦτον ἴσως διπλάσιον ἢ καὶ ἔτι πρὲς τοῦ σωζομένου. Ἐννοεῖται ὅτι ἐκλαμβάνομεν τοὺς ἀναγεγραμμένους εἰς τὴν ἐπιγραφὴν τόκους ὄχι ὡς ἐτησίους ἀλλ᾽ ὡς μηνιαίους ἀπὸ νουμηνίας εἰς νουμηνίαν, πρῶτον διότι ὁ τρόπος οὗτος τοῦ εἰσπράττειν τοὺς τόκους ἦτον συνηθέστερος παρὰ τοῖς ἀρχαίοις (Ἀρις. Νεφέλ. Ἀρχ. καὶ 751 ἐπ.) καὶ δεύτερον διότι ἄλλως τὸ τίμημα τοῦ τόκου ἤθελεν εἶσθαι εἰς τὴν ἐναντίαν περίστασιν ὑποδωδεκαπλάσιον, δηλαδὴ οὔτε 1 ἴσως οὔτε 1|2$\frac{0}{0}$ κατ᾽ ἔτος, καὶ τοῦτο εἶναι ἀπίθανον.

Ἐκ τῆς παρούσης ἐπιγραφῆς μᾶς γίνεται γνωστὸς ὁ ταμίας τῆς ὀλ. 88, γ᾽., καλούμενος Ἀνδ..κλῆς ὄνομα τὸ ὁποῖον συνάψαντες ἀπὸ τὸν στίχ. 2 καὶ στίχ. 14 ἀναπληροῦμεν εἰς Ἀνδροκλῆς. Ὁμοίως μανθάνομεν καὶ τὸ

ὄνομα τοῦ ταμίου τῆς ὀλ. 88, δ'. ὃν (στίχ. 23) Φωκιάδης. Τοῦτο ἐπικυροῖ ἐντελῶς τὴν ὑπόθεσιν τὴν ὁποίαν ἐξ ἄλλων διδομένων, καὶ πρὶν συμβουλευθῶμεν τὴν παροῦσαν ἐπιγραφὴν, εἴχαμεν τολμήσει εἰς τὰς περὶ τῆς ὑπ' ἀρ. 17 ἐπιγραφῆς τοῦ παρόντος φυλλαδίου σημειώσεις μας, ὅτι δηλ. ἡ ἐπιγραφὴ τοῦ Βοικίου ὑπ' ἀρ. 138 ἀνήκει εἰς τὴν ὀλ. 82, 2, καὶ ὄχι εἰς τὴν ὀλ. 87, 2, καὶ αἱ μετ' αὐτὴν εἰς τὰς ἑπομένας· διότι ὁ Βοίκιος εἰς μὲν τὸ ἔτος 2 τῆς ὀλ. 88 θέτει ταμίαν τὸν Εὔφημον Κολητέα, τὸν δὲ ἀληθῶς ταμιεύσαντα ἐπὶ τοῦ ἔτους τούτου, Φωκιδ. (γράφ. Φωκιάδην) ἐξ Οἴου, ὡς ἐκ τῆς παρούσης ἐπιγραφῆς φαίνεται, θέτει μίαν ὀλυμπιάδα ἀνωτέρω, δηλ. εἰς τὸ ἔτος 2 τῆς ὀλ. 87. Ὁ ταμίας τοῦ ἔτους 1, ὀλ. 89 καλεῖται *Θουκυδίδης 'Αχερδούσιος* (στίχ. 25 καὶ 33). Ὁ δὲ ταμίας τῆς ὀλ. 89, 2 εἶναι ὁ Τιμοκλῆς Εἰτεαῖος ἐκ τοῦ δήμου Εἰτέας τῆς Ἀκαμαντίδος φυλῆς· καὶ τοῦτο ἄλλη ἀπόδειξις τῆς ἄνω παρατηρήσεως, διότι ὁ Βοίκιος θέτει τὸν Τιμοκλῆν τοῦτον (γράφων ἐσφαλμένως αὐτὸν Τιμοκλῆς Ἔλειος) εἰς τὴν ὀλ 88, 2, δηλ. μίαν ὀλυμπιάδα ἀνωτέρω.

Εἰς τὸν στίχον 26 ὁμολογοῦμεν ὅτι δὲν ἐδυνήθημεν νὰ εἰκάσωμεν οὐδὲν περὶ τῶν τελευταίων συλλαβῶν ΗΕΝΟΙΣ Δ, ἐκτὸς ἂν δὲν ἐκληφθῇ ἡ γραφὴ ἐσφαλμένη, ἀντὶ ἴσως ΕΝΗΟΙΣ.

21.

. . . . σ-
τ]αθμὸν . . . . χρυ[σα-
ῖ ΔΔΙΙΙ, σταθμὸν ΔΔΔΔ⊦⊦⊦ χρυσ . οι (ἐ-
πίτηκτον, σταθμὸν Δ . ΙΙΙ. Χαλινὸ[ν α-
ργυροῦν, σταθμὸν [Π;]ΙΙΙΙ. Πέταλα χρυσᾶ
ΙΙΙ σταθμὸν Γ⊦⊦· [ταυτὸ τοῦ] στεφάνου ὃν Ν-
ίκη ἔχει ἐπὶ τῆς χειρὸς τοῦ ἀγάλμα[τ-
ος. Δακτύλιος [χρυσοῦ]ς Στρεπτὸς Ἀρτ-
έμιδος Βραυρωνίας, σταθμὸν Η[Γ;]ΙΙΙΙ
Συβήνη ἐλεφαντίνη παρὰ Μ[εθυμ]ναί-
ων ἐπίχρυσος. 'Ακινάκης χρυσοῦς, ὄνυ-
ξ χρυσοῦν δακτύλιον ἔχων, ἐγ χαλκῇ
Κυλίχνῃ . . . .
ὑποπόδια τρία .
Θρόνοι ΓΙ. κανὼ ὑποξύλω καταχρύσω
δύο. Θυμιατήριον ὑπόξυλον κατάχρ-
υσον καὶ να . . . .

Ἡ ἐπιγραφὴ αὕτη ὁμοία μὲ τὴν ἀνωτέρω ὑπ' ἀρ. 17 καὶ τὴν ὑπ' ἀρ. 150 - 153 τῆς συλλογῆς τοῦ Βοικίου, εὑρέθη πρότινων ἐτῶν, καὶ διεσώθη ἐπὶ τῆς ἐπαναστάσεως ὑπὸ τοῦ Κ. Πιτάκη. Ἀναφέρεται καὶ αὕτη εἰς τὰ ἀναθήματα τοῦ ἑκατομπέδου οὖσα ἄλλης ἐποχῆς, ἴσως μεταγενεστέρας ἀπὸ τὰς προηγουμένας. Κοινὰ ἔχει μὲ τὰς ῥηθείσας ἐπιγραφὰς τὰ Πέταλα χρυσᾶ καὶ τὸν στέφανον τῆς Νίκης τὸν ὁποῖον τὸ ἄγαλμα τῆς Ἀθηνᾶς ἐκράτει εἰς τὴν χεῖρα του. Εἰς τὴν ἐπιγρ. 153 τοῦ Βοικίου (στίχ 19-21) λέγει. « Πέταλα θαλλοῦ χρυσᾶ » (ΙΙΙ) καὶ στέφανος κτλ., σταθμὸν τούτων· » δηλαδὴ ἐπιφέρει ἓν σταθμὸν διὰ τὰ πέταλα καὶ τὸν στέφανον ὁμοῦ. Ἐνταῦθα μετὰ τὰ πέταλα ἐπιφέρει καὶ τὸ σταθμόν των, μετὰ δὲ τὸν στέφανον δὲν ἐπιφέρει σταθμὸν, διὰ τοῦτο ἀνεπλήρωσα . . . . ..ΤΟΤΟ ΣΤΕΙΑΝΟ εἰς ταυτὸ τοῦ στεφάνου. Ὁμοίως ὁ χρυσοῦς δακτύλιος

τῆς Βραυρωνίας Ἀρτέμιδος περιέχεται εἰς τὴν ἐπιγρ. 150 τοῦ Βοικίου (Β. ςίχ. 17). Αὐτόθι καὶ ὁ ὄνυξ. Ὁ δὲ ἀκινάκης εἰς τὴν ὑπ' ἀρ. 153, τὰ δὲ κανᾶ εἰς τὴν ἡμετέραν ὑπ' ἀρ. 18.

Ἀλλὰ περίεργον μνημεῖον τῆς ἀσεβείας τῶν Ῥωμαϊκῶν ἐτῶν πρὸς τὰς Ἑλληνικὰς ἀρχαιότητας, τὰς ὁποίας ἡ πρὸς τοὺς ἰσχυροὺς τῆς ἡμέρας κολακεία μετεχειρίζετο ὡς ὕλην πρὸς θεραπείαν τῆς φιλοδοξίας αὐτῶν, καὶ δεῖγμα τοῦ τρόπου καθ' ὃν πολλὰ τῶν ἀρχαίων κειμιλίων τόσον ἐπιγραφῶν ὅσον καὶ ἀντικειμένων τῆς γλυπτικῆς, διεφθάρησαν, εἶν' αἱ συλλαβαὶ ΤΩΝ, Σ, ΕΑΣ, ΕΥΣ, αἱ ἐγκαρσίως ἐπὶ τῆς ἐπιγραφῆς γεγραμμέναι, καὶ ἀποτελοῦσαι μέρος ἐπιγραφῆς τινὸς τῶν Ῥωμαϊκῶν χρόνων, γραφείσης πρὸς τιμὴν ἀναμφιβόλως ἰσχύοντός τινὸς Ῥωμαίου, καὶ πρὸς τὴν ὁποίαν διὰ τὸ προχειρότερον ἐλήφθη ἀντὶ ἄλλου λίθου, ἓν τῶν μαρμάρων τῆς ἀναγραφῆς τῶν ἀναθημάτων τοῦ Παρθενῶνος. Τοῦ αὐτοῦ εἴδους φαινόμενον βλέπομεν καὶ εἰς τὴν ἐπιγρ. ὑπ' ἀρ. 22 ὅπου ὁ δῆμος ὠφελούμενος τοῦ ἀναθήματος τοῦ Λυσιμάχου, ἐπέγραψεν ἐπ' αὐτοῦ τὴν κατωτέρω ἐπιγραφὴν πρὸς τιμὴν τοῦ Κράσου·

22.

Σ]ωθε[ὶ]ς ἐγ μεγάλων κινδύνων εἰκόνα τὴν δε
στῆσεν Λυσίμαχος Παλλάδι Τριτογενεῖ[α]
Λυσίμαχος λυσιθείδου: Ἀγρυλῆθεν.

Ὁ Δῆμος
Μάρκον Λικίνιον Κράσον φ . ρου .
ΤΙ . Εὐσεβείας τε τῆς πρὸς τὸν
Σεβαστὸν ἕνεκα καὶ τῆς πρὸς
τὸν δῆμον εὐνοίας καὶ εὐεργε-
σίας.

Τὸ πρῶτον μέρος τῆς ἄνω ἐπιγραφῆς, εὑρεθείσης κατὰ τὰς πρὸς τὸ ἀρκτικὸν μέρος τοῦ Παρθενῶνος ἀνασκαφὰς, ἀνήκει εἰς ἐποχὴν Ἑλληνικὴν μετὰ τὸν Εὐκλείδην, ἀνετέθη δὲ ὑπὸ Λυσιμάχου Λυσιθείδου Ἀγρυλῆθεν, σωθέντος ἐκ μεγάλων κινδύνων, καὶ πιθανῶς πολεμικῶν, διότι ἡ Τριτογένεια Ἀθηνᾶ εἶναι ἡ τῶν πολέμων, καὶ ὀνομάζεται οὕτως ἐκ τοῦ « τρεῖν ἐγγεννᾷν τοῖς πολεμίοις » (ἴδ. Εὐςαθ. καὶ Ἐτυμ.) Οἱ πρῶτοι δύω ςίχοι εἶναι ἔμμετροι.

Ἡ δευτέρα ἐπιγραφὴ ἐγράφη ἐπὶ Ῥωμαϊκῆς ἐποχῆς, διὰ τὸ πρόχειρον ἐπὶ τοῦ κενοῦ μέρους τῆς στήλης τοῦ Λυσιθείδου, ὡς καὶ ἡ προηγουμένη ἀρ. 21 ἀναφέρεται εἰς Μάρκον Λικίννιον Κράσσον. Οὗτος δὲν δύναται νὰ εἶναι ὁ Μέγας Κράσσος, ἂν καὶ τ' ὄνομά του, (Μάρκος Λικίνιος) εἶναι τὸ αὐτὸ, διότι ἐκεῖνος εἶχε φονευθῆ πρὶν τῆς ἐνθρονίσεως τοῦ Σεβαττοῦ· οὐδ' ὁ υἱὸς ἐκείνου δὲν δύναται νὰ εἶναι, διότι κ' ἐκεῖνος (Εὐτρόπ. Πλούτ.) εἶχε φονευθῆ μετὰ τοῦ πατρός του. Ἀνήκει δὲ ἡ ἐπιγραφὴ ἴσως εἰς ἄλλον τινα Ῥωμαῖον, ἢ καὶ Ἕλληνα (διότι τότε, ὡς γνωςὸν πολλοὶ Ἕλληνες προσελάμβανον ὀνόματα ἐπισήμων Ῥωμαίων), καὶ κατὰ πᾶσαν πιθανότητα αἱ συλλαβαὶ ΦΡΟΥ—Ι εἶναι τοῦ ἐπιλοίπου ἢ τοῦ ἀρχαίου ὀνόματός του (π. χ. Φούλβιος Ῥοῦφος ἢ καὶ Τίτος) τ' ἀρχικὰ γράμματα.

23.

Τάδε παρέδοσαν ἐν τοῖς τέταρσιν ἔτεσιν ἐκ Παναθηναίων εἰς Παναθήναια οἱ]ταμίαι τ
ῶν ἱερῶν χρημάτων τῆς Ἀθηναίας οἷς Φορμίων Ἀριστίωνος Κυ]δαθηναιε-
ὺς ἐγραμμάτευε, ἑλληνοταμίαις . . . . ξυ]νάρχουσι καὶ παρέδροις
οἷς . . . ἐγραμμάτευε, ἐπὶ τῆς . . . Πρυτανείας . . . ς πρυταν]ευούσης καὶ ἡμέρᾳ δευτ-
έρᾳ . . . . τῆς πρυτανείας . . . . .]ος τοῖς μετὰ Δημοσθένους σ-

τρατηγοῖς . . . .]ι τοὺς ἑλληνοταμίας καὶ π-
αρέδρους . . . . τα]μίας τῆς θεοῦ πάλιν παραδο-
. . . . ἐπὶ Θ]ράκης Εὐθυδήμῳ Εὐδήμου.
. . . .] γοκλεῖ Ἀριστείδου Βησαιεῖ
. . . .]στράτου Ἀθμονεῖ καὶ συνάρχο-
υσι . . . . Χρυσί]ου Κυζικηνοῦ στατῆρας XXXX
. . . .]τοῦτο τὸ χρυσίον παρέδομ-
εν . . . .]ἀδείᾳ.
Ἐπὶ τῆς . . . . πρυτανείας . . . πρυτανευούσης . . ἡμέρα τῆς πρυτα]νείας στρατηγοῖς παρέδομ-
εν . . . .
Επὶ τῆς . . . . πρυτανείας . . . πρυτανευούσης . . . ἡμέρα τῆς π]ρυτανείας παρέδομεν τὸ ἐξ
. . . . . . τοῖς Ἑλληνοταμίαις . . . . . . ,]αιεῖ καὶ ξυνάρχουσι καὶ παρέ-
δροις, οἷς . . . . . ἐγραμμάτευε. Παρέδομεν τοῖς] στρατηγοῖς Νικίᾳ Νικηράτ-
ου καὶ ξυνάρχουσι
ι. . . . .]ΕΠΙ ΤΗΣ
. . . .] II
Τάδε παρέδοσαν ἐπὶ τῆς βουλῆς ᾗ . . . . .]νος ἐγραμμάτευε ταμίαι ἱερ-
ῶν χρημάτων τῆς Ἀθηναίας Ἀνεξικράτης Λακιεὺς καὶ ξυνάρχοντες οἷς] Εὔξηνος Εὐφάνους Προσπάλτι-
ος ἐγραμμάτευε . . . .] τὰ ἐπὶ Θράκης . . .
. . . Ἐπὶ τῆς . . . . πρυτανείας . . . πρυτανευούσης, δευτέ]ρᾳ καὶ εἰκοστῇ τῆς πρυταν-
είας . . . .
. . . .]άτει Λαμάχου Κεφαλῆθεν
. . . .] . . . τὴν ἄδειαν 4
. . . .] . . . δει Τιμάρχῳ Παλ-
ληνεῖ . . . Ἐπὶ τῆς . . . πρυτανείας . . . .]πρυτανευούσης(;) τρίτει καὶ δεκ-
άτει τῆς πρυτανείας.
Τάδε παρέδοσαν ἐπὶ τῆς βουλῆς ᾗ . . . . . . ἐγραμμάτευε ταμίαι
ἱερῶν χρημάτων τῆς Ἀθηναίας οἷς Λυσικλῆς Δρ]ακοντίδου Βατῆθεν
ἐγραμμάτευε

Ἡ ἐπιγραφὴ αὕτη εὑρέθη κατὰ τὰς τελευταίας ταύτας ἡμέρας εἰς τὰς ἀνασκαφὰς τὰς μεταξὺ τοῦ Παρθενῶνος καὶ τοῦ Ἐρεχθείου, ἐπὶ μαρμάρου πεντελησίου κιονιδὸν γεγραμμένη, ἀλλὰ ἐντελῶς δυσανάγνωστος. Τὸ δεξιὸν μέρος τοῦ μαρμάρου εἶναι σῶον, ἀριστερόθεν δὲ ἐλλείπει τὸ μέγιστον μέρος αὐτοῦ.

Περὶ τῆς ἐποχῆς τῆς ἐπιγραφῆς δὲν μένει οὐδεμία ἀμφιβολία. Εἰς τὸ σωζόμενον αὐτῆς μέρος περιλαμβάνει τρία ἔτη, εἰς ὧν τὸ δεύτερον ἀναφέρεται τὸ ὄνομα *Εὔξηνος Εὐφάνους Προσπάλτιος*, εἰς δὲ τὸ τρίτον *Δρακοντίδου Βατῆθεν*. Εἶναι γνωστὸν ὅτι τὸ μὲν Ἐ. . .ενος Εὐφάνους Προσπάλτιος εἰς τὸν Βοίκιον σωζόμενον (ἴδ. Βοίκ. ἐπ. 141) εἶναι τὸ τοῦ γραμματέως τῶν ταμιῶν τῆς Ἀθηνᾶς κατὰ τὴν ὀλ. 90, 4· τὸ δὲ *Λυσικλῆς Δρακοντίδου Βατῆθεν* τοῦ γραμματέως κατὰ τὴν ὀλ. 91, 1. (ἴδ. ἡμ. ἐπιγρ. 17.) Ὁμοίως εἰς τὸ πρῶτον ἐδάφιον ἀναγινώσκεται (στίχ. 2) ΔΑΘΗΝΑΙΕ (Κυδαθηναιεὺς) τὸ ὄνομα ἀναμφιβόλως τοῦ γραμματέως τῶν ταμιῶν

τῆς θεοῦ κατὰ τὴν ὀλ. 90, 3, *Φορμίων Ἀριστίωνος* Κυδαθηναιεύς. Ἡ ἐπιγραφή μας ἄρα περιλαμβάνει τὰ ἔτη ἀπὸ ὀλ. 90, 3—91, 1, δηλαδὴ τὸ δέκατον πέμπτον μέχρι τοῦ δεκάτου ἑβδόμου ἔτους τοῦ Πελοποννησιακοῦ πολέμου. Τὸ σωζόμενον μέρος της εἶναι τόσον μικρὸν ὥστε χωρὶς τολμηρῶν εἰκασιῶν ἡ συμπλήρωσίς της εἶναι δυσκολωτάτη. Εἰς τὸ πρῶτον ἐδάφιον ἀπαντᾶται τὸ *ξυνάρχουσι καὶ παρέδροις* εἰς δοτικὴν, ἄρα οἱ ἑλληνοταμίαι εἶναι οἱ παραλαμβάνοντες χρήματα πιθανῶς ἀπὸ τοὺς ταμίας τῆς θεοῦ, ὡς εἰς τὴν ἐπιγρ. 20 διότι ὡς καὶ ἐξ ἄλλων διδομένων φαίνεται, εἰς κατεπειγούσας ἀνάγκας τὰ ἱερὰ χρήματα ἐδανείζοντο, ἢ ἐδίδοντο ἢ εἰς τοὺς στρατηγοὺς ἀμέσως ἢ ἐμμέσως διὰ τῶν ἑλληνοταμιῶν, οἵτινες διετήρουν τοὺς ἀπὸ τῶν συμμάχων καταβαλλομένους φόρους, δαπανῶντες αὐτοὺς κατ' ἀρχὰς μὲν εἰς τὰς κοινὰς τῶν συμμάχων ἀνάγκας, ἀλλὰ μετὰ ταῦτα εἰς μόνας τὰς τῆς πόλεως τῶν Ἀθηνῶν, εἰς τὰς ἐκστρατείας αὐτῆς κατὰ πόλεμον, καὶ εἰς τὸν καλλωπισμὸν αὐτῆς ἐν εἰρήνῃ. (ἴδ. καὶ Βοίκ. πολ. οἰκ. τῶν Ἀθ.)

Εἰς τὸν στίχον 5 ἀναγινώσκεται «τοῖς μετὰ Δημοσθένους» εἴτε δηλαδὴ ὅτι οἱ ταμίαι τῆς θεοῦ παρέδοσαν προσέτι χρήματα καὶ εἰς τὸν Δημοσθένην καὶ τοὺς συστρατηγούς του, εἴτε ὅτι οἱ ἑλληνοταμίαι παρέδοσαν εἰς αὐτοὺς ὅσα εἶχον παραλάβει παρὰ τῶν ταμιῶν. (ἴδ. Β. ἐπιγρ. 144, στίχ. 13) Ὁ Δημοσθένης 8 ἔτη πρὶν τῆς ἐποχῆς ταύτης, δηλ. κατὰ τὸ ἕβδομον ἔτος τοῦ Πελοποννησιακοῦ πολέμου, ἐκστρατεύων κατὰ τῶν Μεγαρέων ἐκυρίευσε τὴν Νήσαιαν, τὸ ἐπίνηον αὐτῶν (Θουκυδ. δ'. 69). Ἔκτοτε δὲν εὑρίσκομεν εἰς τὴν ἱστορίαν τὰ ἴχνη αὐτοῦ, εἰμὴ 2 ἔτη μετὰ τὴν ἐποχὴν τῆς ἀρχῆς τῆς ἐπιγραφῆς ταύτης, δηλ. ὅτε κατὰ τὸ 17 ἔτος τοῦ Πελοποννησιακοῦ πολέμου ἐστάλη εἰς Συρακούσας πρὸς ἐνδυνάμωσιν τῶν ἐκεῖ στρατευμάτων. Καθ' ἣν ἐποχὴν ἤδη ἀναφέρεται, εἶναι ἄγνωστον ποῦ εὑρίσκετο, καὶ ἤθελε μᾶς τὸ διασαφήσει ἡ ἐπιγραφὴ ἂν ἐσώζετο ὁλόκληρος.

Εἰς τὸν στίχ. 6 ἀναγινώσκεται *ἑλληνοταμίας* εἰς ἑνικὴν ὀνομαστικὴν ἢ εἰς αἰτιατικὴν πληθυντικήν· εἰς δὲ στίχ. 7 *ταμίας τῆς θεοῦ πάλιν παραδο*... καὶ τοῦτο εἰς μίαν τῶν δύω ἐκείνων πτώσεων. Ἡ αἰτιατικὴ πληθυντικὴ εἶναι πιθανοτέρα, πρῶτον διότι οὐδαμοῦ ἀπαντᾶται *ὁ ταμίας τῆς θεοῦ*, ἀλλὰ πανταχοῦ *οἱ ταμίαι*, δεύτερον διότι εἰς τὸν στίχ. 6 ἀναγινώσκεται ΤΟΣ, πιθανῶς *τοὺς*· τρίτον διότι μετὰ τὸ *ταμίας τῆς θεοῦ* ἕπεται *παραδο*... ἄνευ αὐξήσεως, ἑπομένως ἂν δὲν ἀπατώμεθα, ἀπαρέμφατον. Ἴσως κατ' αὐτὸν τὸν τρόπον ἡ ἀρχὴ τῆς ἐπιγραφῆς νὰ ἔχῃ ὡς ἀκολούθως·

«Τάδε παρέδοσαν . . . οἱ ταμίαι τῆς θεοῦ . . . τοῖς ἑλληνοταμίαις . . . οὗτοι δὲ ἔδοσαν τοῖς μετὰ Δημοσθένους κτλ. Ξυμβέβηται δὲ (ἢ ἔδοξεν, ἢ ἄλλο τι) ἀποδοῦναι τοὺς ἑλληνοταμίας τοῖς ταμίαις τῆς θεοῦ μετὰ (ἐποχήν τινα), τοὺς δὲ ταμίας τῆς θεοῦ πάλιν παραδοῦναι τῷ στρατηγῷ τῷ ἐπὶ Θράκης.»

Ὁ Εὐθύδημος εἶναι, φαίνεται, στρατηγὸς Ἀθηναῖος ἐκ τῶν πολεμούντων κατὰ τὴν Θράκην. Εἶναι ἄρα γε αὐτὸς ὁ ὑπογράψας μετ' ἄλλων τὴν συνθήκην μετὰ τῶν Πελοποννησίων· (Θουκυδ. έ. 19) καὶ ὁ μετὰ ταῦτα πεμφθεὶς εἰς Σικελίαν ὡς στρατηγὸς μετὰ τοῦ Δημοσθένους κατὰ τὸ 17 ἔτος τοῦ πολέμου (Θουκ. ζ'. 16);

Τὰ εἰς τὸ δεύτερον ἐδάφιον τοῦ αὐτοῦ ἔτους τῆς ἐπιγραφῆς ἀναφερόμενα κύρια ὀνόματα εἶναι ἄγνωστα, ἀνήκοντα ἴσως εἰς ἑλληνοταμίας, καὶ εἰς στρατηγοὺς ἀγνώστους, εἰς τοὺς ὁποίους δίδονται 4000 στατήρων Κυζικηνῶν, ἢ 152000 δρ., πρὸς 28 δρ. ὁ στατήρ· (ἴδ. Δημοσθ. καὶ Βοίκ. πολτ. οἰκ. τῶν Ἀθην.)

Ἕπεται ἑτέρα δόσις ἐντὸς τοῦ αὐτοῦ ἔτους εἰς *στρατηγοὺς* (στίχ. 14).

Τέλος ἕπεται ἑτέρα δόσις ἐπὶ τοῦ αὐτοῦ ἔτους, τοῖς ἑλληνοταμίαις ΑΙΕΙ κτλ. (στίχ. 17), οἵτινες παρέδοσαν τοῖς στρατηγοῖς Νικίᾳ Νικηράτου καὶ ξυνάρχουσι (στίχ. 18). Τοῦ Νικίου «θέρους μεσοῦντος ἤδη (ὀλ. 90, 4) ἀναγωγὴ ἐγίγνετο εἰς τὴν Σικελίαν». (Θουκυδ. στ'. 30) Τὰ πρὸς δαπάνην λοιπὸν τῆς ἐκστρατείας χρήματα τῷ δίδονται ἓν ἔτος πρὶν τοῦ ἀπόπλου του. Οἱ δὲ «ξυστράτηγοι» ἦσαν, ὡς γνωστὸν, ὁ Λάμαχος καὶ ὁ Ἀλκιβιάδης.

ΕΠΙ ΤΗΣ (στίχ. 20) εἶναι ἴσως « ἐπὶ τῆς Βουλῆς ὁ δεῖνα ἐγραμμάτευε ». Δὲν δυνάμεθα νὰ ὑποθέσωμεν αὐτὸ « ἐπὶ τῆς ἀρχῆς » διότι τῶν ἑλληνοταμιῶν αἱ ἀρχαὶ ἐλογίζοντο οὕτως οὐχὶ δὲ καὶ τῶν ταμιῶν τῆς θεοῦ.

Ἡ πρώτη δόσις τοῦ ἔτους τούτου φαίνεται γινομένη τοῖς ἑλληνοταμίαις καὶ τοῖς ἐν Θράκῃ στρατηγοῖς, ἢ μᾶλλον τούτοις δι' ἐκείνων.

Εἰς τὸ δεύτερον ἔδάφιον δὲν ὑπάρχουν διδόμενα ἱκανὰ διὰ νὰ γνωσθῇ εἰς τίνα γίνεται ἡ δόσις αὕτη.

Τοῦ τρίτου ἔτους δὲν σώζεται εἰμὴ ἡ ἀρχὴ περιέχουσα μόνον τὸ ὄνομα τῶν παραδιδόντων ταμιῶν· πρὸ αὐτῆς δὲ δὲν φαίνεται ἂν ἦτον ἐπιγεγραμμένη, ὡς πρὸ τοῦ προηγουμένου ἔτους, ἡ ἐποχὴ τῆς βουλῆς κτλ.

24.

Τὸ ὑπ' ἀρ. 24 ἐκδιδόμενον μάρμαρον, εὑρεθὲν παρὰ τὰ προπύλαια εἰς τὰς γενομένας παρ' αὐτὰ ἀνασκαφὰς ἐπὶ τοῦ παρελθόντος ἔτους, ἀνάγεται καὶ αὐτὸ εἰς τὴν τάξιν τῶν προλαβουσῶν ἐπιγραφῶν, δηλαδὴ εἰς παράδοσιν τῶν ἱερῶν χρημάτων τῆς Ἀθηνᾶς (καὶ τῶν ἄλλων θεῶν) ἀπὸ ταμιῶν εἰς ταμίας. Ἄνω φαίνεται εἰς ἀνάγλυφον ἡ Ἀθηνᾶ δίδουσα τὴν χεῖρα εἰς γέροντά τινα, πιθανῶς τὸν ταμίαν, πλησίον τοῦ ὁποίου φαίνεται γεγραμμένον τὸ ὄνομα αὐτοῦ Κ *ι ο ς*. Κάτω δὲ τοῦ ἀναγλύφου ὑπάρχει ἡ ἐπιγραφὴ « . . . ωτίων (ἴσως Ἀνδρωτίων) ἐγγραμμάτευε Ε . . νιος (πιθανῶς Ἐλευσίνιος)» καὶ ἔτι κατωτέρω « Κ)αλλίας Ἀγγελῆθεν ἦρχεν». Εἶναι δὲ οὗτος ὁ Καλλίας ὁ ἄρχων ἐπὶ ὀλ. 100, 4, διότι ἡ γραφὴ εἶναι μεταγενεστέρα τοῦ Εὐκλείδου. Τὴν ἀπόδειξιν τοῦ σημαινομένου τοῦ παρόντος ἀναγλύφου, ὡς ἀνωτέρω τὸ ἐξηγήσαμεν, θέλομεν δώσει εἰς τὸ προσεχὲς φυλλάδιον, ἐκδίδοντες ἄλλο ὅμοιον μὲ τό παρὸν καὶ περιέχον εἰς τὴν ἐπιγραφὴν τὴν παράδοσιν τῶν χρημάτων. Ἴχνη τοιούτων ἀναγλύφων δὲν εὑρέθησαν εἰς οὐδεμίαν ἀναγραφὴν ἐκ τῶν προγενεστέρων τοῦ Εὐκλείδου.

25.

Τὸ τεμάχιον τοῦτο, ὡς καὶ τὰ ὑπ' ἀρ. 7, 8 καὶ 9 τοῦ πρώτου φυλλαδίου, καὶ τὸ μεσαῖον τοῦ τρίτου φύλλου τῶν λιθογραφημάτων εἰς τὸ δεύτερον φυλλάδιον εἶναι τμήματα ἐκ γῆς ὀπτῆς, ἐχρωματισμένα, ἀνήκοντα, ὡς φαίνεται ἐκ τοῦ σχήματος τοῦ παρόντος, καὶ ἐκ τοῦ μεγάλου ἀριθμοῦ τῶν λοιπῶν, εἰς οἰκοδόμημά τι, τὸ ὁποῖον κατεῖχεν ἢ τὴν θέσιν αὐτοῦ τοῦ Παρθενῶνος, πρὶν οὗτος οἰκοδομηθῇ, ἢ ἄλλην τινὰ πλησίον αὐτοῦ, διότι ὅλα εὑρέθησαν παρὰ τὰ θεμέλιά του πρὸς τὸ ἀνατολικονότιον αὐτοῦ μέρος, εἰς τὰς γενομένας ἐκεῖ ἀνασκαφὰς πρὸ δύω ἐτῶν. Δὲν εἶναι εὔκολον νὰ προσδιορίσωμεν ἂν ἡ οἰκοδομὴ τοῦ ἀρχαίου ἑκατομπέδου ἦτον τοιαύτη ὥστε νὰ δέχεται κοσμήματα ἐξ ὀπτῆς γῆς, ἀλλὰ τὰ λείψανα ταῦτα εἶναι ζωηραὶ ἀποδείξεις τοῦ ποικίλου χρωματισμοῦ τῶν ἀρχαίων οἰκοδομημάτων καὶ τῆς πρὸ τοῦ Περικλέους ἐποχῆς ἀκόμη, ὡς τὰ δύω ἄλλα τεμάχια τοῦ τρίτου φύλλου τοῦ δευτέρου φυλλαδίου καὶ ἄλλα τὰ ὁποῖα θέλομεν καὶ εἰς τὸ μέλλον ἀκόμη ἐκδώσει, εἶναι νέαι ἀποδείξεις ὅτι τὰ δημόσια οἰκοδομήματα ἐποικίλοντο μὲ χρωματισμοὺς καὶ κατὰ τοὺς λαμπροτάτους χρόνους τῆς ἑλληνικῆς ἀρχιτεκτονικῆς.

Ἡ πρώτη περὶ ἀρχαίας ἀρχιτεκτονικῆς καὶ γλυπτικῆς ἰδέα τῶν νεωτέρων ἦτον ὅτι τὸ μόνον μυστήριον τῆς ὡραιότητος καὶ τῆς μεγαλοπρεπείας εἰς τὰς δύω ταύτας τέχνας ἐκρύπτετο εἰς τὴν ἀναλογίαν καὶ τῶν μερῶν τὴν κομψὴν συναρμολογίαν, καὶ περιωρίζετο εἰς μόνον τὸ σχῆμα καὶ τὰς ὁριστικὰς γραμμὰς, μηδεμιᾶς χρήσεως γινομένης τοῦ βοηθήματος τῶν χρωμάτων καὶ τῆς σκιᾶς. Ὁ Κουατρεμῆρος δὲ Κοϊνσὴς πρῶτος ἐπρότεινε τὴν ἰδέαν πεποικιλμένων ἀγαλμάτων, ἐκδοὺς τὸν Ὀλύμπιον Δία μ' ὅλον τὸν πλοῦτον τῶν χρωμάτων καὶ τῶν βαφῶν καὶ τῆς ἐκ τῆς συναρμολογίας τοῦ χρυσοῦ μετὰ τοῦ ἐλεφαντίνου ὀστοῦ προκυπτούσης μεγαλοπρεποῦς ποικιλίας,

ὡς τὰ ἐφαντάζετο. Μεταγενέστεραι παρατηρήσεις εἰς ἐρείπια ἀρχαῖα, ἰδίως ὅμως τῆς Σικελίας, ἔπεισαν τινὰς ὅτι τὰ δημόσια οἰκοδομήματα ἦσαν ὁλόκληρα, γεισσώματα, τοῖχοι καὶ περιστήλιον κεκαλυμμένα μὲ μονοειδεῖς ἢ μὲ ποικίλλας βαφάς (1). Ἄλλοι κατεπολέμησαν αὐτὴν τὴν ἰδέαν, (2) καὶ τέλος παρατηρήσεις ὀρθότεραι κατέστησαν κοινοτέραν τὴν ἰδέαν ὅτι μέρη μόνον τινὰ τῶν ναῶν, καὶ ἰδίως τὰ κοσμήματα αὐτῶν ἐχρωματίζοντο (3).

Περιττὸν νομίζομεν νὰ ἐπαναλάβωμεν ἐνταῦθα ὅσα ἤδη ἐν ἐκτάσει καὶ μετὰ πολλῆς τῆς πολυμαθείας ἀνεπτύχθησαν εἰς τὸ ἄνω ῥηθὲν σύγγραμμα τοῦ Ἰττόρφου, καὶ εἰς ἄλλα κατὰ τῆς ὑποθέσεως τῆς γενικῆς ἐπιχρίσεων ὅλων τῶν μερῶν τῶν ἀρχαίων ναῶν μὲ βαφάς. Παρὰ τοῖς ἀρχαίοις δὲν εὑρίσκεται οὐδὲν χωρίον ἐκ τοῦ ὁποίου νὰ ἐξάγεται τὸ συμπέρασμα τοῦτο μετά τινος θετικότητος· ἐξ ἐναντίας πολλαχοῦ γίνεται λόγος περὶ οἰκοδομημάτων κατεσκευασμένων ἐκ *λίθου λευκοῦ*, καὶ ἀλλαχοῦ βλέπομεν πλουσίους δήμους μεταφέροντας μακρόθεν τὴν ὕλην τῆς οἰκοδομῆς, ὡς εἰς Ἀθήνας ἐκ τῆς Πεντέλης, εἰς Σίφνον ἐκ Πάρου (4), ἐν ᾧ ἂν δὲν ἀπέβλεπον εἰς τὴν λευκότητα τοῦ λίθου καὶ ἐπέχριον αὐτὸν, τοῖς ἦτον εὐκολώτερον νὰ τὸν λάβωσιν ἐκ λατομείων πλησιεστέρων. Τινὲς (5) ἐθεώρησαν τὸ κιτρινόχρυσον χρῶμα τὸ ὁποῖον παριστῶσι σήμερον τὰ ἐρείπια τῶν ναῶν, ὡς λείψανον τῆς ἀρχαίας αὐτῶν βαφῆς καὶ ὄχι ὡς ἀποτέλεσμα τῆς ἐπηρείας τοῦ χρόνου καὶ τῆς ἀτμοσφαίρας ἐπὶ τοῦ μαρμάρου. Ἀλλὰ πρὸς ἀνατροπὴν τῆς ἰδέας ταύτης, εἰς ὅσα ὑπ' ἄλλων παρετηρήθησαν (3) ὅτι τὸ χρῶμα τοῦτο φαίνεται ὀλιγώτερον εἰς τὰ μέρη τὰ ἧττον ἐκτεθειμένα εἰς τὴν βροχὴν καὶ τὸν ἄνεμον, καὶ ὅτι ἰδίως αἱ θέσεις αἵτινες ἐκαλύπτοντο ὑπὸ τῶν ἀσπίδων κατὰ τὴν ἀνατολικὴν πλευρὰν τοῦ Παρθενῶνος παριστοῦν χρῶμα ὠχρότερον ἀπὸ τὰ λοιπὰ μέρη τῆς αὐτῆς πλευρᾶς, ἀρκεῖ νὰ προσθέσωμεν ὅτι τὸ κιτρινόχρυσον τοῦτο χρῶμα φαίνεται καλύπτονἀκόμη καὶ τὴν ἐσωτερικὴν ἐπιφάνειαν τῶν τεθλασμένων τμημάτων ὅσα πρὸ πολλοῦ μένουν ἐκτεθειμένα εἰς τὴν ἀτμοσφαῖραν, ἐπιφάνειαν ἥτις ὁμολογουμένως ποτὲ δὲν ἐβάφη.

Ἀλλ' ὅσον περὶ τοῦ χρωματισμοῦ τινῶν μόνον μερῶν τῶν ἀρχαίων ναῶν δὲν μένει οὐδεμία ἀμφιβολία. Τὰ τρία τεμάχια τοῦ πρώτου ἡμετέρου φυλλαδίου, τὸ ἓν τοῦ δευτέρου, καὶ τὸ ἓν τοῦ παρόντος εἶναι δείγματα ἱκανὰ τοῦ τρόπου καθ' ὃν ἐποικίλλοντο τινὰ μέρη τῶν οἰκοδομημάτων τῶν ἐκ πλίνθου ὀπτῆς· εἰς δὲ τὰ ἑπόμενα φυλλάδια θέλομεν καταχωρίσει ἐπεικονίσματα καὶ τῶν λοιπῶν τοῦ αὐτοῦ εἴδους τεμαχιῶν, τῶν ἀπαρτιζόντων τὴν συλλογὴν τοῦ μουσείου. Ὅτι κατὰ τοὺς ἀρχαίους καιροὺς ὑπῆρχον ναοὶ ᾠκοδομημένοι ἐκ πλίνθων *ὀπτῶν ἢ ὠμῶν*, μᾶς γίνεται πολλαχόθεν, καὶ ἰδίως ἐκ πολλῶν χωρίων τοῦ Παυσανίου (6) γνωστόν· ἀλλὰ δὲν δυνάμεθα νὰ προσδιορίσωμεν ποῖος εἶναι ὁ εἰς ὃν ἀνῆκον τὰ σωζόμενα τοῦ γείσσου τμήματα, οὐδὲ ἄλλο τι νὰ εἴπωμεν περὶ αὐτοῦ, ἐκτὸς ὅτι ὡς ἐκ τῶν διαστάσεών των δὲν φαίνεται νὰ εἶχε μεγάλην τὴν ἔκτασιν. (7)

Τῶν ἐπὶ μαρμάρου χρωματικῶν κοσμημάτων δείγματα εἶναι τὰ δύω δημοσιευόμενα εἰς τὸ δεύτερον φυλλάδιον, εὑρεθέντα περὶ τῶν Παρθενῶνα καὶ ἀνήκοντα κατὰ πᾶσαν πιθανότητα εἰς αὐτόν. Διάφορα μέρη τοῦ γεισσώματος τοῦ ναοῦ τούτου σώζονται φέροντα ἀπαραγνώριστα ἴχνη γραφῶν διαφόρων πρὸς τὰ ἔνδον καὶ πρὸς τὰ ἔξω, οἷον ᾠῶν καὶ Μαιάνδρων κτλ. τῶν ὁποίων θέλομεν ἐκδώσει ἀπεικονίσματα εἰς τὰ ἑπόμενα φύλλα, ὅταν συνάξωμεν περισσότερα διδόμενα, ὥστε νὰ προκύψῃ ἐξ αὐτῶν πληρέστερον καὶ ἀσφαλέστερον σύστημα περὶ τοῦ

(1) Ἰδ. Hittorff, de l'architecture polychrome des Grecs.

(2) Ἰδ. Raoul-Rochette, essai sur la peinture sur mur des anciens.

(3) Ἰδ. D. Kugler. Ueber die Polychromie der griechischen Architektur und Sculptur, und ihre Grenzen 4. 1 pl. Berlin, 1836.

(4) Ἡρόδ. Γ'. 57.

(5) Ἰδ. Senper, Bemerkunger über die vielfarbige Architectur und Sculptur bey den Alten. Altona 1834.

(6) Παυσ. Β'. 18, 27, Ε. 5, 4, 35.

(7) Τῶν πλίνθων τοῦ γείσσου πλάτος 1 δάκτ. 3 γραμ. Τοῦ ἀκρωτηρίου ὕψος 7 δάκτ. πλάτος 5 δάκτ.

χρωματισμοῦ τοῦ Παρθενῶνος. Τοῦ Ἐρεχθείου διάφορα μέρη φέρουν ἐπίσης πρόδηλα ἴχνη γραφῶν ᾠῶν καὶ ἄλλων κοσμημάτων, μιμουμένων τὰς πλουσίας γλυφὰς τοῦ κομψοῦ τούτου ναοῦ. Ἐντὸς τῶν Λεσβικῶν κύβων αὐτοῦ ὑπάρχουν ὀπαὶ, χρησιμεύουσαι βεβαίως εἰς τὸ νὰ δέχωνται ἥλους στηρίζοντας μεταλλίνους ἀστέρας, ὁποῖοι φαίνονται γεγραμμένοι εἰς τοὺς λεσβικοὺς κύβους ἄλλων ναῶν. Τοῦτο φαίνεται τοσούτῳ μᾶλλον βεβαιότερον, καθ' ὅσον τὸ ἔνδον τῶν κύβων εἶναι ἀκατέργαστον, διότι ἐκαλύπτετο ἀπὸ τοὺς ἀστέρας. Καὶ χωρὶς δὲ τῶν σωζομένων τούτων δειγμάτων, περὶ τῶν ὁποίων ὅλων θέλομεν πραγματευθῇ ἰδιαιτέρως ὅταν ὁμιλήσωμεν περὶ τῆς περιέργου ἀνασκαφῆς καὶ κατὰ μέρος ἀνεγέρσεως τοῦ Ἐρεχθείου, περὶ τῆς κοσμήσεως αὐτοῦ διὰ γραφῶν καὶ μεταλλίνων ὡραϊσμάτων μᾶς πείθουν αἱ δύω ὑπ' ἀρ. 9 καὶ 10 ἐπιγραφαὶ τὰς ὁποίας ἐξεδώκαμεν εἰς τὸ προλαβὸν φυλλάδιον. Αὗται ἀναπληροῦσαι τὴν ὑπ' ἀρ. 160 ὑπὸ τοῦ Βοικίου δημοσιευθεῖσαν, ἀναφέρονται εἰς τὴν οἰκοδομὴν τοῦ ναοῦ τούτου ὅτε τὰ ἔργα ἦσαν ὄχι πλέον *εἰργασμένα καὶ ἡμίεργα* , ἀλλ' ἐντελῆ καὶ ἀποπερατωμένα. Ἐκτὸς τῶν ἄλλων λόγων ὅσους εἷς τῶν συναδελφῶν μας ἀνέπτυξε πρὸς ὑποστήριξιν ὅτι αἱ ἐπιγραφαὶ αὗται ἀναφέρονται εἰς τὸ Ἐρεχθεῖον δυνάμεθα νὰ προσθέσωμεν καὶ τοῦτον, οὐχ ἧττον ἰσχυρὸν, νομίζομεν, ὅτι ἡ κομψότης καὶ πολυτέλεια τῶν ἔργων ὁποία περιγράφονται εἰς αὐτὰς, δὲν εἶναι δυνατὸν ν' ἀνῆκεν εἰς οὐδὲν ἄλλο οἰκοδόμημα ἢ εἰς αὐτὸ, τὸ ἀριστούργημα τῆς ἀρχαίας τέχνης διὰ τὰ κοσμήματά του. Ὅτι δὲ ἀναφέρονται εἰς τὴν ἀποπεράτωσιν τῶν ἔργων ἀποδεικνύει πρῶτον ἡ περιεχομένη εἰς αὐτὰς ἐπαρίθμησις τῶν ἐξωτερικῶν τοῦ ναοῦ καλλωπισμῶν, καὶ δεύτερον ὅτι βλέπομεν ἓξ ἄνδρας μισθουμένους διὰ τὴν καθαίρεσιν τῶν ἰκριωμάτων ἀπὸ τῶν ὀκινων, (ἐπιγρ. 10. στίχ. 14), ἥτις βεβαίως ἐγένετο μετὰ τὴν ἀποπεράτωσιν τῆς ἐργασίας εἰς τὸν ναόν.

Τῆς ἐπιγραφῆς 9 ἡ ἀρχὴ ἐλλείπει ὥστε δὲν δυνάμεθα νὰ γνωρίσωμεν ἂν τὰ πρῶτα μέχρι στίχ. 22 (στήλ. Α.) ἐπαριθμούμενα ἔργα εἶναι γλυφαὶ ἐπὶ λίθου. Τοῦτο ὅμως φαίνεται πιθανὸν, διότι καὶ κατωτέρω ἐξακολουθεῖ καταγραφὴ λιθουργικῶν ἔργων, ἤτοι ῥαβδώσεως τῶν κιόνων μέχρι τοῦ τέλους τῆς αὐτῆς στήλης, ἀρχομένη ἀπὸ τὴν ἀνατολικὴν πλευρὰν, ἀπὸ τοὺς κίονας τοὺς κατὰ τὸν βωμὸν τὸν τρίτον ἀπὸ τοῦ βωμοῦ τῆς Διώνης (στίχ. 36, στήλ. Α), καὶ ἐπαριθμοῦσα τοὺς *ἑξῆς τῶν ἐχομένων*, ἤτοι τοὺς ἀκολουθοῦντας ἐκ τῶν συνεχῶς ἑπομένων, καὶ τίς λιθουργὸς ἐρράβδωσεν ἕκαστον, μέχρις ὅτου ἐπιστρέφει πάλιν πρὸς ἀνατολὰς πρὸς τὸν βωμὸν τῆς Διώνης, (στίχ. 65, στήλ. Α.) ὅπου ἀναφέρει καὶ τοὺς Ἑρμᾶς τοὺς πρὸς τὸν βωμὸν τοῦ Θυήχου. (1)

Ἀλλ' εἰς τὴν β'. στήλην τῆς αὐτῆς ἐπιγραφῆς φαίνονται ἀμέσως εἰς τὸν πρῶτον στίχον ἐργάται *πλάσσαντες χαλκὸν εἰς καλύμματα*, καὶ ταῦτα ἦσαν βεβαίως τὰ κρύπτοντα τὸ ἐκ μέλανος Ἐλευσινίου λίθου σήμερον γυμνὸν φαινόμενον γεῖσσον. Εἰς τὸ αὐτὸ μέρος φαίνεται ὅτι καὶ ἡ *ἄκανθα* ἦτον ἐπίσης ἐκ χαλκοῦ πεπλασμένη, καὶ ὅτι οἱ πρῶτοι τύποι καθ' οὓς ἐπλάττετο ὁ χαλκὸς ἐγίνοντο ἐκ κηροῦ. Ἀλλὰ κατωτέρω (ἐπιγρ. 9 στ. 12, στήλ. Β— ἐπιγρ. 10, στίχ. 22 καὶ στίχ. 43, στήλ. Α) γίνεται λόγος περὶ μισθοῦ τῶν *ἐγκαυτῶν*, οἵτινες ἦσαν οἱ ζωγραφίζοντες γραφὰς εἰς τὸ μάρμαρον μὲ βαφὰς καυστικὰς (2). Βλέπομεν ἐκ τοῦ πρώτου τῶν τριῶν σημειωθέντων χωρίων ὅτι ἐχρωματίσθη ὑπὸ τοῦ ἐγκαύτου τὸ κυμάτιον *τὸ ἐπὶ τοῦ ἐντὸς ἐπιστηλίου* (ἴσως ὀρθότερον *τὸ ἐντὸς κυμάτιον τὸ ἐπὶ τοῦ ἐπιστηλίου*, διότι εἰς τὸ ἐρέχθειον δὲν ὑπάρχουν δύω σειραὶ στηλῶν) εἰς πόδας 113, δι' ἣν ἐργασίαν ἐπληρώνετο ὁ τεχνίτης πρὸς 5 ὀβολοὺς τὸν πόδα. Εἰς τὸ δεύτερον χωρίον φαίνονται οἱ ἐγκαῦται ἐργαζόμενοι καὶ ἐντὸς *ὑπὸ τὴν ὀροφὴν*, ἥτις παρατηροῦμεν ὅτι ἦτον ξυλίνη, διότι μετεχειρίζοντο δι' αὐτὴν δύω πρίστας (στίχ. 29, 35, 42, στήλ. Α) τοὺς ὁποίους καὶ ἐπλήρωνον ἀνὰ μίαν δραχμὴν ἕκαστον καθ' ἡμέραν. (ἴδ.

---

(1) Ὁ Βοίκιος θέλει « Θυάκου ». Ἀλλ' ἡ ἐπανάληψις τῆς γραφῆς « Θυήχου » καὶ εἰς τὴν ἡμετέραν ἐπιγραφὴν, ἀποδεικνύει ὅτι αὕτη εἶναι ἡ ὀρθή.

(2) « Ἐγκαυστὴς ἀγαλμάτων » Πλάτ. Κ'. 374. Schneid.

καὶ Βοίκ. ἐπιγρ. 160 στίχ. 81 καὶ 82 τῆς ἐπωροφίας *σφηκίσκους* καὶ *ἱμάντας* ἀθέτους, ὅπου *σφηκίσκοι* καὶ *ἱμάντες* εἶναι εἴδη δοκῶν. Πολύδ. έ. 89, Σουΐδ. Ἡσύχιος, σχολ. Ἀριστοφ.)

Οἱ εἰς τὸν στίχον 30 (ἐπιγρ. 9, στήλ. β'.) ἀναφερόμενοι δύο χάρτες εἶναι βεβαίως χαρτίον ἐπὶ τοῦ ὁποίου ἐγράφησαν *δύω ἀντίγραφα* τῶν σχεδίων τῆς οἰκοδομῆς ἢ τῶν κοσμημάτων αὐτῆς.

Ἀλλὰ κατωτέρω ἀμέσως (στίχ. 34) βλέπομεν ὅτι εἰς τοὺς κόσμους τούτους μετεχειρίζοντο καὶ χρυσίον, διότι ἠγοράσθησαν παρὰ τοῦ Ἀδώνιδος (χρυσοχόου πιθανῶς) 166 πέταλα (φύλλα) χρυσίου ἀνὰ 1 δραχμὴν ἕκαστον. Προσέτι φαίνεται ὅτι τὰ ζώδια, (τὰ ἀναγεγλυμμένα κοσμήματα τῆς ζωοφόρου, τῆς ὁποίας τὸ βάθος ἐκαλύπτετο βεβαίως, ὡς ἀνωτέρω ἐῤῥέθη, ὑπὸ χαλκοῦ, ἐξηργάζοντο ἐκ μολύβδου, ὅστις ἐπεχρυσοῦτο, διότι (στίχ. 38) ἠγοράσθησαν δύω τάλαντα (1) μολύβδου *εἰς πρόσθεσιν τῶν ζωδίων*. Ἀκόμη βλέπομεν ὅτι καὶ τὰ ἐπιστήλια αὐτὰ ἐκοσμοῦντο μὲ χρυσόν, διότι (στίχ. 41) ἠγοράσθησαν *χρυσῷ πετάλῳ δύο ἐπὶ τῷ ὀφθαλμῷ τοῦ κίονος*.

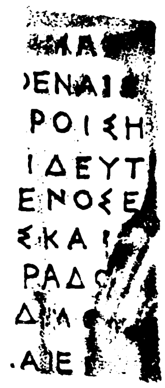
Ἀκόμη καὶ αἱ χάλκαι (ἐπιγρ. 9, στίχ. 70 κτλ. Ά. καὶ ἐπιγρ. 10 στίχ. 50) ἦσαν κεχρυσωμέναι (2).

Ἐκ πάντων τούτων βλέπομεν ὅτι μέρη τινὰ τῶν ἀρχαίων ναῶν ἐκαλλωπίζοντο καὶ μὲ βαφὰς καὶ μὲ χαλκόν, μὲ μόλυβδον καὶ μὲ χρυσὸν μετὰ μεγάλης πολυτελείας. Ἐλπίζομεν δὲ, ὅταν ἡ κατὰ τὸ δυνατὸν ἀνέγερσις τοῦ Ἐρεχθείου, ἡ ἤδη ἐνεργουμένη δι' ἐξόδων τῆς κυβερνήσεως, λάβῃ πέρας, ὅτι θέλει γίνει προφανεστέρα ἡ ἐφαρμογὴ τῶν περιγραφομένων εἰς τὰς δύω ταύτας ἐπιγραφὰς, ἐπ' αὐτοῦ τοῦ οἰκοδομήματος, καὶ θέλουν ἐν γένει ἐξαχθῇ γενικώτερα συμπεράσματα περὶ τοῦ χρωματισμοῦ καὶ τῶν λοιπῶν κοσμημάτων τῶν ἀρχαίων ναῶν.

Α. Ῥ. ῬΑΓΚΑΒΗΣ

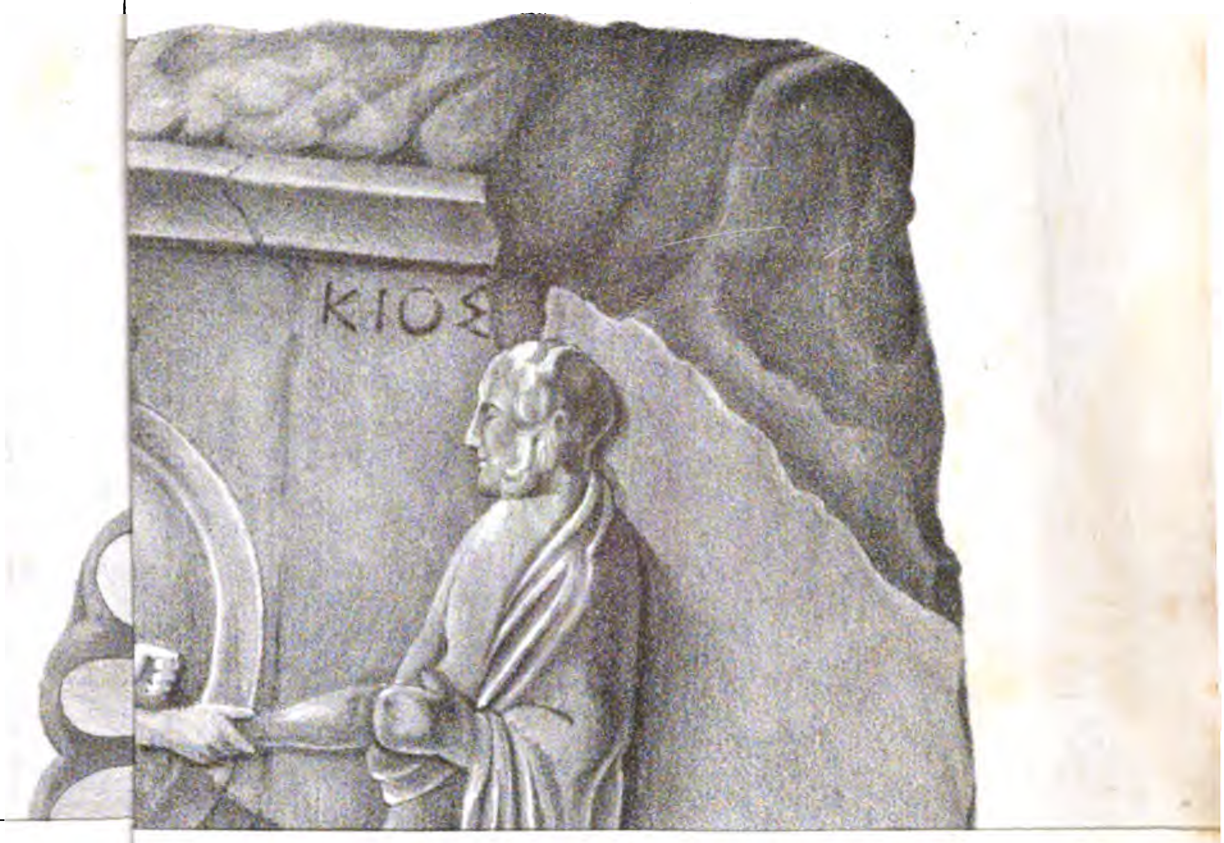
(1) Τάλαντον, σταθμὸν ἰσοδυναμοῦν σχεδὸν μὲ 40 λίτρας.

(2) Κάλχη (ἢ χάλκη) μέρος κεφαλῆς κίονος. Ἡσύχ. Ἡ ἐπιγραφὴ 160 τοῦ Βοικίου γράφει Κάλχη

19

ΚΙΟΣ

ΕΦΗΜΕΡΙΣ
ΑΡΧΑΙΟΛΟΓΙΚΗ,
ΑΦΟΡΩΣΑ ΤΑΣ ΕΝΤΟΣ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ ΑΝΕΥΡΙΣΚΟΜΕΝΑΣ ΑΡΧΑΙΟΤΗΤΑΣ.

ΔΕΚΕΜΒΡΙΟΣ. Ἐκδίδεται ἅπαξ τοῦ μηνός. 1837. Τιμᾶται 3 δραχμὰς ἕκαςον τετράδιον διὰ τοὺς ἐντὸς τῆς Ἑλλάδος καὶ 5 διὰ τοὺς ἐκτός.

Εἰς τὸ δεύτερον φυλλάδιον ἐξηγήσαντες τὴν σημερινὴν κατάςασιν τῶν κατὰ τὴν Πελοπόννησον ἀρχαιοτήτων. Προβαίνομεν τώρα νὰ ἐκθέσωμεν ὅσον ἔνεστι συντόμως ὁποία ἡ κατάστασις τῶν κατὰ τὴν στερεὰν Ἑλλάδα, καὶ τὰς νήσους τοῦ Αἰγέου λειψάνων τῆς ἀρχαιότητος, καὶ πρῶτον περὶ τῆς πόλεως τῶν Θηβαίων τὴν μητρόπολιν τῆς Βοιωτίας. Ἡ ἀρχαιοτάτη αὕτη πόλις τοῦ Καλύδνου κατὰ τὸν Λυκόφρονα (1), κατοικεῖτο τὸ πάλαι ἀπὸ τὰ ἔθνη τῶν Ἐκτήνων καὶ Τεμμίκων, τούτων δὲ ἀπολεσθέντων ἀπὸ λοιμώδην νόσον, κατοίκησαν αὐτὴν μετὰ ταῦτα Ὕαντες καὶ Ἄονες ἔθνη Βοιωτικὰ (2), τὰ ὁποῖα πιθανῶς ἦσαν τοῦ αὐτοῦ κλάδου τῆς γενεᾶς τῶν Λελέγων· κατὰ τοὺς χρόνους τούτους ὁ Κάδμος ἐλθὼν εἰς τὴν Βοιωτίαν, καὶ κατοικήσας τὴν πόλιν ταύτην ἐκάλεσεν αὐτὴν ὡς ἐκ τοῦ ὀνόματος τῶν ἐν Αἰγύπτῳ Θηβῶν Θήβας (3), τὴν δὲ Ἀκρόπολιν αὐτῆς ἥτις κατὰ τὸν Ὅμηρον ἐκτίσθη ἀπὸ τοὺς υἱοὺς τῆς Ἀντιόπης, τὸν Ἀμφίονα καὶ Ζῆθον, ἐκ τοῦ ὀνομκτός του ὠνόμασε Καδμείαν (4). Τὰ ἀρχαῖα ταῦτα τείχη κατεστράφησαν ἀπὸ τοὺς πορθήσαντας τὰς Θήβας Ἀργείους (5)· καὶ ἐπεσκευασθέντα κατεκρημνίσθησαν καὶ αὖθις ἀπὸ τοὺς Ἕλληνας μετὰ τὴν μάχην τῶν Πλαταιῶν (6)· ἀλλὰ ἡ Καδμεία πάλιν ἐπεσκευάσθη καὶ οἱ Λακεδαιμόνιοι δολείως ἐκυριεύσαντες αὐτὴν ἀπεδιώχθησαν ἀπὸ τὸν Πελοπίδαν καὶ Ἐπαμινώνδαν (7).

Ὁ Φίλιππος μετὰ τὴν ἐν Χαιρωνείᾳ μάχην ἔβαλε φρουρὰν εἰς τὴν Καδμείαν (8) καὶ ὁ υἱός του Ἀλέξανδρος τῷ β'. ἔτει τῆς III ὀλυμπιάδος κατέστρεψεν τὰς Θήβας καὶ τὴν ἀκρόπολ-ν αὐτῆς (9)· ὁ Κάσσανδρος μετὰ ταῦτα καὶ οἱ Ἀθηναῖοι κατασκεύασαν ἐκ νέου τὰς Θήβας, καὶ τὴν Καδμείαν περιετείχισαν, (10) καὶ σήμερον φαίνονται εἴς τινα μέρη ἴχνη τινὰ ἐκ τοῦ τείχους τῆς Καδμείας. Ἡ περιφέρεια τοῦ τείχους τῶν Θηβῶν, μετὰ τῶν κήπων

---

(1) Αξει Καλύδνου Τύρσιν Λόνωντε γῆν „ Σωτῆρ' ὅταν κάμνωσιν ὁπλίτῃ στρατῷ.

(2) Παυσαν. Βοιωτικὰ κεφ. ς. Στράβ. β. θ.

(3) Καὶ ἱερὸν ἄστυ πολίσσας Αἰγυπτίης ἐκάλεσεν ὁμώνυμον ἄστει Θήβης. Διονύσ. Εἶναι πολλὰ πιθανὸν νὰ εὑρεθῶσιν εἰς τὰς Θήβας ἴχνη Αἰγυπτιακῶν καὶ Φοινικικῶν ἀρχαιοτήτων καὶ μάλιστα ἐπιγραφαί.

(4) Ὁμηρ. Ὀδυσ. λ. ς. 262. Διονύσ. πρ. στιχ. 50.

(5) Παυσα: Βοιωτ. 9.

(6) Ἡρόδ. β. 9.

(7) Ξενοφ. Ἑλλην.

(8) Διοδωρ. Σικ. Β. 16.

(9) Διοδωρ. Σικελ. β. 17. Πλούταρ. β. Ἀλέξαν. Ἀῤῥιαν, β. 1.

(10) Παυσ. β. 7. Πλούταρ. πολιτ. Διόδ. Σικελ. β. 18.

καὶ προαστείων πιθανῶς, ἦτον κατὰ τὸν Δικαίαρχον 70 στάδια (11) ἢ τεσσαράκοντα τριῶν ὡς ὁ αὐτὸς Δικαίαρχος ἀναφέρει ἀλλαχοῦ (12), ἴσως ὅμως τῆς πόλεως μόνης.

Ὁ Σύλλας ἐφέρθη πρὸς τὴν πόλιν ταύτην καὶ πρὸς ὅλην τὴν Βοιωτίαν αὐστηρῶς, καὶ συνέτεινεν ὥστε εἰς τὸν καιρὸν τοῦ Στράβωνος (13) νὰ καταντήσῃ μικροτάτη ὡς κώμη (14). Ἐκ τῶν ἑπτὰ ἀρχαίων πυλῶν διευθύνοντο ἑπτὰ δρόμοι εἰς διάφορα μέρη, ὅθεν αἱ Θῆβαι καὶ ἑπτάστομαι πύλαι ἐκαλοῦντο (15)· ἡ θέσις δὲ ἑκάστης πύλης δύναται νὰ προσδιορισθῇ, ἤτοι αἱ πύλαι Ἠλεκτρίδες ἔφερον πρὸς τὰς Πλαιταιὰς (16)· αἱ Προιτίδες πρὸς τὴν Εὔβοιαν· αἱ Ὁμαλωΐδες αἵτινες καὶ βόρειαι ἐκαλοῦντο πρὸς τὴν Θεσσαλίαν (17)· αἱ Κρηνίδες πρὸς τὴν πηγὴν Δίρκην (18)· αἱ Νειτίδες πρὸς τὰς Θεσπεάς· αἱ Ὠγκαὶ πρὸς τὸν ναὸν τοῦ Ἰσμηνίου Ἀπόλλωνος, καὶ τὸν ναὸν τῆς Ἀθηνᾶς ἥτις ἐκαλεῖτο μὲ Φοινικικὸν ἐπίθετον Ὄγκα κατὰ τὸν σχολιαστὴν τοῦ Αἰσχύλου (19)· αἱ δὲ Ὕψισται ἦσαν πλησίον τῶν Κρηνίων. Ὁ ναὸς τοῦ Ἀπόλλωνος τοῦ Ἰσμηνίου ἦτον πρὸς τὴν πηγὴν Δίρκην ἤτοι κατὰ τὴν ἐκκλησίαν τοῦ ἀποστόλου Λουκᾶ· ἡ εἰς τὴν ἐκκλησίαν ταύτην ἐπὶ τῆς σωζομένης Λάρνακος ἐπιγραφὴ ἀρχίζουσα «Μ α ρ μ α ρ έ η λ ί θ ο ς ε ἰ μ ὶ φ έ ρ ω δ' ἐ ν γ α σ τ έ ρ ι φ ῶ τ α» θέλει τυπωθῇ εἰς ἓν τῶν ἑπομένων φυλλαδίων.

Εἰς τὰς Θήβας μ' ὅλον ὅτι αἱ πολλαὶ βαρβαρικαὶ ἐπιδρομαὶ κατηφάνισαν τὴν τυχοῦσαν ἀρχαιότητα, μ' ὅλον τοῦτο σώζονται πάμπολλαι ἐπιγραφαί, καὶ εἰς πολλὰς πλίνθους κισσηρίου λίθου κύρια ὀνόματα, ὡς, εἰς μίαν ΕΥΠΠΑΣΙΣ, εἰς ἄλλην ΑΡΙΣΤΟΞΕΝΕΣ καὶ εἰς ἄλλας ἄλλαι. Αἱ ἐκκλησίαι τῆς πόλεως ταύτης κατέχουσι τὰς θέσεις ἀρχαίων ναῶν, ὡς τοῦτο ἀποδεικνύεται καὶ ἀπὸ τὴν περιγραφὴν τοῦ Παυσανίου, καὶ ἀπὸ τὰ εἰσέτι ἐκεῖ σωζόμενα ἴχνη ἀρχαίων οἰκοδομημάτων· ἀλλ' ἐπειδὴ τὰ ὅρια τοῦ φυλλαδίου τούτου δὲν συγχωροῦν ἐκτεταμένας περιγραφάς, ἐπιφυλαττόμεθα νὰ ὁμιλήσωμεν πλατύτερον εἰς τὰς μονογραφίας τῶν διαφόρων μερῶν τῆς Ἑλλάδος.

Εἰς τὸν Κορινθιακὸν κόλπον καὶ τὴν Ἀλκύονιον θάλασσαν ἥτις ἀρχίζει ἀπὸ τὸ Ἀντίρριον καὶ διαιροῦσα εἰς δύο τὸν κόλπον τοῦτον κατὰ τὴν ὄχθην τῆς Ἑλληνικῆς ἠπείρου καταντᾷ μέχρι τῆς Μεγαρικῆς ἄκρας (20), ἦτον ἡ παρὰ τὴν θάλασσαν Βοιωτικὴ πόλις Σίφαι ἢ Τίφυς καλουμένη (21) ἐξ ἧς ἦτον ὁ ἄριστος Κυβερνήτης τῆς νηὸς τῶν Ἀργοναυτῶν (22)· εἰς τὸν ἅγιον Ἰωάννην σώζονται ἴχνη διάφορα πιθανῶς ταύτης τῆς πόλεως. Ὁ παρακείμενος λιμὴν καλούμενος τώρα Βαθὺ εἶναι ἴσως ὁ παρὰ τοῦ Σκύλακος ἀναφερόμενος Εὔτρητος, ὅστις ἔλαβεν ἴσως αὐτὸ τὸ ὄνομα ὡς ἔχον καλὴν εἴσοδον

Ἀνατολικώτερα τούτου εἶναι ἕτερος μικρὸς λιμὴν ἐπίνειον τῶν Θεσπιέων, καλούμενος παρὰ τοῦ Παυσανίου Κρευσίς (23) ἢ Κρεῦσαν, ἢ Κρέουσαν (24)· ὁ λιμὴν οὗτος καλεῖται τὰ νῦν Λειβαδόστρα.

---

(11) Ἡ δὲ πόλις (Θῆβαι), ἐν μέσῳ μὲν τῆς τῶν Βοιωτῶν κεῖται χώρας, τὴν περίμετρον ἔχουσα σταδίων ο'. Δικαίαρ. Βίος Ἑλλάδος

(12) Θῆβαι, σταδίων τὴν περίμετρον ἔχουσαι τετταράκοντα καὶ προσέτι τριῶν· ὁ αὐτός.

(13) Παυσ. Βοιωτ. β. 7.

(14) Στρά. β. 9.

(15) Θήβας λέγεις μοι τὰς πύλας ἑπταστόμους. Δικαίαρχ. βίος Ἑλλάδος.

(16) Παυσ. Βοιωτ. κεφ. 8.

(17) Πίνδ. Πυθ. 11. 6. Παυσ. Βοιωτ. 8.

(18) Εὐριπ. Βάκχ. καὶ Φοίν. 1 στ. 830.

(19) Ἑπτὰ ἐπὶ Θήβαις.

(20) Στράβ. β. 8.

(21) Θουκυδ. β. 4. Παυσ. Βοιωτ. 32. Στέφ. Βυζαν. εἰς λεξ: Σίφαι: Πτολ: περιηγ:

(22) Ἀπολλ. Ῥόδ. 1.

(23) Παυσαν. Βοιωτι.

(24) Κρεῦσαν τε ζαθέην, τὴν νῦν Κρέουσαν δεχόμενοι: Στραβ: β: θ: §: 14: Στεφαν: Βυζαντ:

Ἄνωθεν τῆς θαλάσσης πρὸς Λεῦκτρα ἦτον ἡ κώμη Θίσβη ἢ Θίσβαι (25)· πρὸς τὸ χωρίον Κακόσι σώζονται λείψανα ἀρχαίας πόλεως· πιθανῶς ἐνταῦθα νὰ ἦτον ἡ ἀρχαία Θίσβη· καὶ ταῦτα μὲν πρὸς νότον τοῦ ὄρους Ἑλικῶνος τοῦ καλουμένου τώρα Παλαιοβοῦνι.

Πρὸς τοὺς πρόποδας τοῦ Ἑλικῶνος ἦτον αἱ Θεσπιαὶ τῶν ὁποίων οἱ φιλελεύθεροι κάτοικοι μόνοι τῶν Βοιωτῶ ἔδραμον συμφώνως μὲ τοὺς λοιποὺς Ἕλληνας διὰ τὴν κατὰ τῶν Περσῶν ἐξολόθρευσιν· Εἰς τὰς Θερμοπύλας οὗτοι μόνοι μὲ τοὺς Σπαρτιάτας δὲν παρέλιπον τὴν τάξιν αὐτῶν· ὅθεν δικαίως ἐγκωμιάσθησαν παρὰ τοῖς ἀρχαίοις· (26) πρὸς τὸ ἀνατολικὸν μέρος τοῦ χωρίου καλουμένου τώρα Ἐρημόκαστρον, σώζονται λείψανα ἀρχαίων οἰκοδομημάτων καὶ ἑνὸς τείχους. Εἰς τὸ χωρίον τοῦτο σώζονται πάμπολλαι ἐπιγραφαὶ τινὲς ἐντετοιχισμέναι εἰς τοὺς οἰκίσκους τοῦ χωρίου· εἰς δὲ τὴν ἐκκλησίαν τοῦ ἁγίου Χαραλάμπου σώζονται τέσσαρα ἀνάγλυπτα κατὰ τὸ μᾶλλον καὶ ἧττον λόγου ἄξια, ταῦτα ἀνεκαλύφθησαν κατὰ τοὺς 1814 εἴς τινὰς ἀνασκαφὰς τὰς ὁποίας ἕνας ἡγούμενος πρὸς ἀνεύρεσιν πετρῶν δι' οἰκοδομὴν ἔκαμεν.

Πρὸς τὴν ἀρχαίαν ὁδὸν τὴν φέρουσαν ἀπὸ τὰς Θεσπιὰς εἰς τὰς Πλαταιὰς ἦτον ἡ κώμη Εὔτρησις· Εἰς τὸ μέρος καλούμενον τώρα Φρήα σώζονται διάφορα λείψανα ἀρχαιοτήτων, ἡ ὁμονυμία τοῦ ὀνόματος καὶ τὰ σωζόμενα λείψανα συμβάλλουν νὰ καταπεισθῇ τις ὅτι εἰς τὸ μέρος τοῦτο ἦτον ἡ ἀρχαιοτάτη Εὔτρησις τὴν ὁποίαν ὁ Ὅμηρος ἀναφέρει (27).

Εἰς τὰ Λεῦκτρα τὰ ὁποῖα ἔγιναν τάφος πολλῶν γενναίων Σπαρτιατῶν, ἐπὶ τοῦ λόφου ὁ ὁποῖος ἐφύλαξεν εἰσέτι τὸ ἀρχαῖον του ὄνομα καλούμενος Λεῦκα, σώζονται ἐρείπια ἀρχαίου τείχους, καὶ εἰς τὸ πεδίον πάμπολλα λείψανα ἀρχαιοτήτων, οἱ κάτοικοι τῶν πέριξ μερῶν εὑρίσκουσιν εἰς τὰς γαίας ταύτας νομίσματα ἀρχαῖα.

Ἡ Πλάταια ἀρχαιοτέρα πόλις τοῦ Τρωϊκοῦ πολέμου, κεῖται κατὰ τὸν Ἡρόδοτον καὶ Θουκιδίδην, ὑπὸ τοὺς πρόποδας τοῦ Κιθαιρῶνος (28) καὶ πλησίον τοῦ ποταμοῦ Ἀσωποῦ (29), οἱ φιλελεύθεροι κάτοικοι αὐτῆς ἐπολέμησαν ὑπὲρ τῆς ἐλευθερίας των κατὰ τῶν Περσῶν ἐν Μαραθῶνι, καὶ εἰς Ἀρτεμίσιον, κατὰ τοῦ Μαρδωνίου εἰς τὰς Πλαταιάς, καὶ κατὰ τῶν ζητησάντων νὰ δουλώσουν αὐτοὺς Λακεδαιμονίων καὶ Θηβαίων (30). Πλησίον τοῦ χωρίου καλουμένου Κόχλα πρὸς τὸ δυτικὸν μέρος αὐτοῦ, φαίνονται καθ' ὅλην τὴν ἔκτασιν τὰ τείχη τὰ ὁποῖα περιετείχιζον τὴν πόλιν ταύτην, φαίνονται ὡσαύτως πλήθη ἀρχαίων ἐρειπίων, καὶ λείψανα ἑπτὰ ἐκκλησιῶν αἵτινες οἰκοδομήθησαν ἐπὶ τῶν θέσεων τῶν ἀρχαίων ναῶν· σώζονται ἐνταῦθα βάθρα ἀγαλμάτων μὲ ἐπιγραφὰς περιέργους, καὶ ἄλλα τοιαῦτα· εἰς τὸ δυτικὸν τεῖχος αὐτῆς φαίνονται δύω πύλαι, καὶ εἰς τὸ ἀνατολικὸν ἕτεραι δύω. Τὸ ἔδαφος τῆς πόλεως ταύτης ἐπὶ τοῦ ὁποίου ἐπάτησαν ἡρωϊκοὶ πόδες, τῶν ἐνδόξων Ἑλλήνων γέμει σήμερον ἀπὸ πλήθη βησσάλων, (λείψανα καὶ δείγματα χώρας κατοικηθείσης ἄλλοτε) εἶναι τώρα μηλόβοτον καὶ σπείρεται σῖτον καὶ κριθήν.

Πρὸς ἀνατολὰς τῶν Πλαταιῶν ἦτον ἡ κώμη Ὑσία ἢ Ὑσιαί, τὴν ὁποίαν ἔκτισεν κατὰ τὸν Στράβωνα ὁ Νυκτεὺς πατὴρ τῆς Ἀντιόπης (31)· εἰς τὸ μέρος τοῦτο φαίνονται λείψανα ἀρχαίων οἰκοδομημάτων, καὶ ἐρείπια μιᾶς ἐκκλησίας· μακρὰν τοῦ χωρίου Πλατανιὰ φαίνονται λείψανα ἀρχαίας πόλεως πιθανῶς τῶν Ὑσιῶν.

Ὀλίγον ἀνωτέρω ἐκ τοῦ μέρους τούτου πρὸς τὸν Κιθαιρῶνα ἦτον ἑτέρα κώμη Ἐρυθραὶ καλουμένη τὴν ὁποίαν

---

(25) Ξενοφ: Ἑλλην: 6 Παυσ: Βοιωτ: Στέφαν: Βυζάντ:

(26) Ἄνδρες θ' οἵ ποτ' ἔναιον ὑπὸ κροτάφοις Ἑλικῶνος: Λήματι τῶν αὐχεῖ Θεσπιὰς εὐρύχορος: Φιλιαδ: Μεγαρ: παρὰ Στεφάν: τῷ Βυζαντ:

(27) Εὔτρησίν τε, πολυτρήρωνά τε Θίσβην Ἰλι: β: Εὐστάθ: Στέφ:

(28) Ἡροδ: β: 6: Θουκυδ: β: 3: Πλούταρ:

(29) Στράβ: β: 7:

(30) Δημοσ: Νεαιρ: Θουκ: β: 2:

(31) Στράβ: β: 9: Στέφ: Βυζ: Ὑσίαι:

ἀναφέρει ὁ Ὅμηρος ὡς συμπέμψασα καὶ αὐτὴ μετὰ τῶν ἄλλων Βοιωτῶν ςρατὸν κατὰ τῆς Τρωάδος (32). Τὰ λείψανα τῆς πόλεως ταύτης φαίνονται πρὸς τὸ χωρίον Πλατανιά.

Ἐξακολουθοῦντες τὴν ὁδὸν τὴν ἀπὸ τὰς Θήβας εἰς τὴν Λεβαδείαν φέρουσαν, φαίνονται ἴχνη ἀρχαίας πόλεως. Ἐνταῦθα ἴσως ἦτον ἡ πόλις Ὀγχηστὸς τὴν ὁποίαν ὁ Ὅμηρος ἀναφέρει (33), ὀνομασθεῖσα οὕτως ἀπὸ τὸν Ὀγχηστὸν υἱὸν τοῦ Ποσειδῶνος εἰς τὸν ὁποῖον ἦτον καὶ ἀφιερωμένη. Ὁ ναὸς τοῦ Ποσειδῶνος ἐνταῦθα ἦτον εἷς τῶν ἀξιολογωτέρων, περικυκλούμενος ἀπὸ ἀγλαὸν δάσος (34).

Κατωτέρω τοῦ μέρος τούτου παρατηροῦνται ἕτερα λείψανα ἴσως τῆς ἀρχαίας πόλεως Μεδεῶνος τὴν ὁποίαν ὁ Ὅμηρος ἀναφέρει (35) καὶ ἥτις κατὰ τὸν Στράβωνα Φοινικὶς μετωνομάσθη ἔκτινος παρακειμένου ὄρους τὸ ὁποῖον οὕτως ἐκαλεῖτο.

Προχωροῦντες τὴν αὐτὴν ὁδὸν, φαίνονται λείψανα τείχους περιστοιχοῦντος ἀρχαίαν πόλιν, καὶ πλησίον ἐρείπια ἀρχαίων οἰκοδομημάτων· τὰ λείψανα ταῦτα ἀφ᾽ ὅσον ἐξάγεται ἀπὸ τὰς περιγραφὰς τὰς ὁποίας οἱ ἀρχαῖοι συγγραφεῖς δίδουσιν περὶ τῆς Ἁλιάρτου, εἶναι ἐκεῖνα τῆς πόλεως ταύτης (36). Πρὸς τὸ νότιον δὲ αὐτῆς εἶναι τὸ χωρίον καλούμενον τώρα Μάζι· μεταξὺ τῶν λειψάνων τῆς ἀρχαίας ταύτης πόλεως, φαίνονται καὶ αἱ διευθύνσεις τῶν ἀρχαίων αὐτῆς ὁδῶν· ἐνταῦθα βλέπει τις πολλοὺς τάφους, καὶ ἕνα σωρὸν πρὸς τὸ δυτικὸν μέρος τῆς πόλεως, ὁ σωρὸς οὗτος πιθανῶς νὰ εἶναι ὁ τάφος τοῦ ὑπὸ τὰ τείχη τῆς Ἁλιάρτου φονευθέντος Λυσάνδρου. Ἡ Ἀκρόπολις τῆς πόλεως ταύτης περιτοιχισμένη τὸ πάλαι κεῖται ἐπὶ λόφου μικροῦ κειμένου εἰς τοὺς πρόποδας τοῦ πρὸς τὸ νότιον αὐτῆς ὄρους τοῦ καλουμένου τὸ πάλαι Λιβήθριον.

Προχωροῦντες τὴν αὐτὴν ὁδὸν, πλησίον τοῦ χωρίου Σουλιμᾶ βλέπομεν ἐρείπια ἑτέρας πόλεως. Κατὰ τὰς περιγραφὰς τοῦ Παυσανίου καὶ Στράβωνος, ἐνταῦθα ἴσως ἦτον ἡ κώμη Ἀλαλκομεναί· καὶ κατωτέρω δὲ αὐτῆς ἦτον ὁ ναὸς τῆς Ἀθηνᾶς Ἀλαλκομενίας τῆς ὁποίας τὸ ἐξ ἐλέφαντος ἀρχαιότατον ἄγαλμα ὁ Σύλλας ἐσύλησε (37).

Προβαίνοντες τὴν αὐτὴν ὁδὸν ἀριστερῶθεν φαίνονται ἴχνη ἑτέρας ἀρχαιοτάτης πόλεως. Πλῆθος ἀρχαίων θησαύρων εἶναι ἐσπαρμένα εἰς τὸν γαιήλοφον ὅπου ἡ πόλις αὕτη ἦτον. Τὰ ἐρείπια μιᾶς ἐκκλησίας κειμένης πρὸς τὸ ἀνατολικὸν μέρος τοῦ λόφου, καὶ ὁ πλησίον αὐτῆς πύργος ἔργον τῶν ἐν Ἑλλάδι Λατίνων δεσποτῶν σώζουν διάφορα λείψανα τῆς ἀρχαίας ταύτης πόλεως· ἡ ἐκκλησία μάλιστα ἴσως εἶναι ἐπὶ τῆς θέσεως ὅπου τὸ πάλαι ἦτον ὁ ναὸς τῆς Ἀθηνᾶς τῆς Τριτωνίας· ἐπὶ τῆς κορυφῆς τοῦ λόφου φαίνονται ἴχνη πολυγώνου ἀρχαιοτάτου τείχους τοῦ περιτειχίζοντος τὴν Ἀκρόπολιν, καὶ λείψανα οἰκοδομήματος ἐκ πλίνθων ὀπτῆς γῆς, ἔργον τῶν Ῥωμαϊκῶν χρόνων, τὸ μέρος τοῦτο ἐφύλαξε τὸ ἀρχαῖόν του ὄνομα καὶ καλεῖται τώρα Κωρουνία.

Διαπερῶν τις τὸν χείμαῤῥον, τὸ πάλαι καλούμενον Τρίτωνα, καὶ προχωρῶν πρὸς τὸ νότιον μέρος, πλησίον εἰς τὰς πηγὰς ἑνὸς μικροῦ ῥύακος, ἀπαντᾷ τὴν πηγὴν ἥτις τὸ πάλαι ἐκαλεῖτο Λιβηθριαὶ, τὸ δὲ πρὸς τὸ νότιον αὐτῆς ὄρος τὸ ὁποῖον εἶναι ἓν μέρος τοῦ Ἑλικῶνος ἐκαλεῖτο Λιβήθριον. Πλησίον τῆς πηγῆς Λιβηθριᾶς σώζονται ἐρείπια ἀρχαίων οἰκοδομημάτων ἴσως τοῦ ναοῦ τῶν Μουσῶν καὶ τῶν Νυμφῶν· (38) μεταξὺ τῶν σωζομένων εἶναι καὶ ἀρκετὰ βάθρα μὲ ἐπιγραφὰς, καὶ προπάντων μία ἐκκλησία ἐπονόματι τῶν ταξιαρχῶν εὐαρμόςως κατα-

---

(32) Ὁμηρ: Ἰλ: β: Εὐσταθ: εἰς Ἰλιάδ: β:

(33) Ὁμηρ: Ἰλ: β:

(34) Ἀπολλ: ὕμν: εἰς Ποσειδ: Πίνδ: ἴσθμ: 1: καὶ 4:

(35) Ὁμηρ: Ἰλιάδ: β:

(36) Ξενοφ: Ἑλλην: 3: Διοδωρ: Σικελ: β: 14:

(37) Παυσ: Βοιωτ: κεφ: 33:

(38) Παυσα: Βοιωτ: κεφ: 34:

σκευασμένη ἀπὸ ἐπιταφίους στήλας φερούσας ἐπιγραφὰς κυρίων ὀνομάτων. Ὁ οἰκοδομήσας τὴν ἐκκλησίαν ταύτην ἐπροσπάθησε νὰ διατηρήσῃ ὅσας ἐδυνήθη ἀρχαιότητας, ἐντοιχίσας αὐτὰς εἰς τὴν ἐκκλησίαν καὶ ἀφήσας ἔξωθεν τὰς ἐπιγραφάς· αἱ ἐπιγραφαὶ εἶναι ὀνομάτων Βοιωτῶν· ὡς ΑΜΟΝΤΑΣ: ΦΟΙΣΙΑΣ: ΠΟΛΥΚΑΙΔΑΣ: ΣΩΤΗΡΙΧΑ ΧΑΙΡΕ: ΤΡΥΦΩΝ ΧΑΙΡΕ: ΠΟΛΥΚΑΙΑ: ΟΜΟΛΩΙΧΟΣ: ΑΓΗΣΙΣ: ΑΤΙΓΕΝΕΙΑ: ΣΩΤΗΡΙΧΕ: Τὸ μέρος τοῦτο ὅπου αἱ ἐπιγραφαὶ καὶ ἡ ἐκκλησία καλεῖται τώρα Πόντζια.

Πρὸς τὸ Βόρειον μέρος τῆς πηγῆς Λιβηθριαὶ, ἐπὶ τῆς ὁδοῦ τῆς φερούσης ἀπὸ τὰς Θήβας εἰς Λεβαδείαν, εἶναι τὸ ὄρος Λαφύστιον καλούμενον τὸ πάλαι νῦν δὲ Πέτρα. Πρὸς τὸ δυτικὸν μέρος αὐτοῦ σώζονται λείψανα ἀρχαίας οἰκοδομῆς. Ἐνταῦθα ἴσως ἦτον τὸ παρὰ τοῦ Παυσανίου ἀναφερόμενον ἱερὸν τοῦ Διὸς τοῦ Λαφυστίου.

Πρὸς τὸ βόρειον τοῦ ὄρους τούτου εἶναι ἡ ἀρχαιοτάτη πόλις τῶν Ὀρχομενίων, εἰς τὴν πόλιν ταύτην κατοίκησαν τὰ πρῶτον οἱ Φλέγωνες οἵτινες κατὰ τὸν Ὅμηρον ἦσαν ὑβρισταὶ καὶ ἀσεβεῖς (39), τούτων ἀπολεσθέντων, οἱ Μίνυες ἐκ Θεσσαλίας ἐλθόντες κατοίκησαν τὸν Ὀρχομενὸν ὅθεν Μινύτιος Ὀρχομενὸς ἐκλήθη (40)· ἐκ τοῦ θησαυροῦ τοῦ Μινύου τὸν ὁποῖον ὁ Παυσανίας περιγράφων συγκρίνει μὲ τὰς πυραμίδας τῆς Αἰγύπτου, καὶ τὰ τείχη τῆς Τίρυνθος (41) σώζεται ἡ πύλη αὐτοῦ τῆς ὁποίας τὸ ἀνώφλιον μονόλιθον εἶναι ἐξαισίου μεγέθους· εἶναι πολλὰ πιθανὸν νὰ σώζεται καὶ τὸ ὅλον τῆς οἰκοδομῆς τεθαμένον. Εἰς τὴν Ἀκρόπολιν ἥτις ἦτον πρὸς τὸ δυτικὸν μέρος τῆς πόλεως σώζεται κάλλιστα ἐννενήκοντα μία τῶν βαθμίδων αἵτινες ἐσχημάτιζον τὴν ἄνοδον αὐτῆς· σώζονται προσέτι ἀρκετὰ μέρη τοῦ περιστοιχοῦντος αὐτὴν ἀρχαίου τείχους καὶ λείψανα τῶν πύργων αὐτοῦ· ἡ εἴσοδος τῆς Ἀκροπόλεως εἶναι καταχωμένη. Εἰς τὸ μοναστήριον, τὸ ὁποῖον αὐτὸ καθ' αὐτὸ εἶναι περίεργον διὰ τὴν οἰκοδομήν του, ὡς κατασκευασθὲν ἐπὶ τῶν βασιλέων τῆς Κωνσταντινουπόλεως, σώζονται πάμπολλαι ἐπιγραφαὶ εἰς τὸν τοῖχον τῆς ἐκκλησίας, εἰς τὸ ἔδαφος αὐτῆς, καὶ εἰς τὰ λοιπὰ μέρη τοῦ μοναστηρίου, πολλαὶ τούτων εἶναι εἰσέτι ἄγνωσται·

Εἰς τὴν Λεβαδείαν ἥτις ἐφύλαξε τὸ ἀρχαῖον αὐτῆς ὄνομα σώζονται ἀρκεταὶ ἐπιγραφαὶ, αἵτινες κείμεναι ἐπὶ τῆς ἀρχαίας αὐτῶν θέσεως, συντείνουσιν οὐ μικρὸν εἰς τὴν ἐξακρίβωσιν τῆς ἀρχαίας τοπογραφίας τῆς πόλεως ταύτης. Τοιαύτη π. χ. εἶναι ἡ σωζομένη ἐπιγραφὴ ἐπὶ τοῦ λόφου τοῦ προφήτου Ἡλίου ἥτις ἐπικυροῦσα τὴν περιγραφὴν τοῦ Παυσανίου δεικνύει, ὅτι τὰ σωζόμενα ἐπὶ τοῦ λόφου τούτου κολοσσαῖα λείψανα ἑνὸς μεγίστου ναοῦ εἶναι τοῦ ναοῦ τοῦ Διὸς ἐπονομαζομένου βασιλέως, τὸν ὁποῖον οἱ Λεβαδιεῖς διὰ τὸ μέγεθος δὲν ἐδυνήθησαν νὰ τελειώσουν, ὡς καὶ οἱ Ἀθηναῖοι τὸ Ὀλύμπιον (42)· ἡ εἰς τὸ μέρος τοῦτο σωζομένη ἐπιγραφὴ εἶναι ἡ ἀκόλουθος

ΔΙΙΒΑΣΙΛΕΙ
ΚΑΙΤΗΠΟΛΕΙΛΕΒΑΔΕΩΝ
ΜΕΝΑΝΔΡΟΣΧΡΗΣΙΜΟΥ

. . . .

Εἰς τοὺς πρόποδας τοῦ λόφου ἐπὶ τοῦ ὁποίου σώζονται τὰ ῥηθέντα λείψανα τοῦ Διὸς τοῦ βασιλέως· ἐρχόμενοι ἀπὸ τὸ μαντεῖον τοῦ τροφωνίου πρὸς τὸν ναὸν τοῦτον, τὴν αὐτὴν ὁδὸν τὴν ὁποίαν ὁ Παυσανίας περιγράφει (43)

---

(39) Φλεγύων ἀνδρῶν πόλιν ὑβριστάων: Οἳ Διὸς οὐκ ἀλέγοντες ἐπὶχθονὶ ναιετάασκον· Ὁμηρ ὕμν: εἰς Ἀπόλλ:

(40) Ὀδ: Λ: 283 Πινδ: ὀλυμ: 14:

(41) Ἕλληνες ἐς συγγραφὴν Πυραμίδας μὲν τὰς παρὰ Αἰγυπτίοις ἐπῆλθεν ἐξηγήσασθαι πρὸς τὸ ἀκριβέστατον. Θησαυρὸν δὲ τοῦ Μινύου καὶ τὰ τείχη τὰ ἐν Τίρυνθι οὐδὲν ἐπὶ βραχὺ ἤγαγον μνήμης, οὐδὲν ὄντα ἐλάττονος θαύματος: Παυσ: Βοιωτι: κεφ: 36:

(42) Ἰοῦσιν εἰς τὸ πρόσω τοῦ ὄρους, κόρης ἐστὶ καλουμένης Θήρας καὶ Διὸς βασιλέως ναός. Παυσ: Βοιωτ:

(43) Ἀναβὰς δὲ ἐπὶ τὸ μαντεῖον (τοῦ Τροφωνίου) καὶ αὐτόθεν ἰοῦσιν ἐς τὸ πρόσω τοῦ ὄρους, κόρης ἐστὶ καλουμένης Θήρας καὶ Διὸς βασιλέως ναὸς.....ἐν δὲ ἑτέρῳ ναῷ Κρόνου καὶ Ἥρας καὶ Διὸς ἐστὶν ἄγαλμα. Παυσ. Βοιωτ, κεφ, 39,

εὑρίσκομεν μίαν ἄλλην ἐπιγραφὴν ἀναφέρουσαν τὸν ναὸν τῆς Ἥρας ὅστις πιθανῶς ἦτον ἐπὶ τῆς θέσεως ὅπου πρότερον ἵστατο ἐκκλησία χριστιανικὴ, καὶ ἥτις μετὰ ταῦτα μετεσχηματίσθη εἰς τζαμὴ, ἡ ἐπιγραφὴ εἶναι αὕτη

ΗΡΑΒΑΣΙΔΙ
ΚΑΙΤΗΠΟΛΕΙΛΕΒΑΔΕΩΝ
ΜΕΝΑΝΔΡΟΣΙΜΟΥ
ΙΕΡΗΤΕΥΣΑΣΠΕΝΤΑΕΤΗΡΙΔ
ΕΚΤΩΝΙΔΙΩΝΑΝΕΘΗΚΕΝ
ΙΕΡΙΤΕΥΟΥΣΗΣΤΗΣΟΝΑΣΙΜΒΡΟΤΟΥ

εἰς ἓν ἄλλον μέρος σώζεται ἄλλη ἐπιγραφὴ ἥτις συντείνει εἰς τὸ νὰ δείξῃ τὴν θέσιν ὅπου ἦτον ὁ ναὸς τοῦ Ἑρμοῦ.

Ἡ ὀπὴ δι' ἧς ἐκατέβαινον εἰς τὸ μαντεῖον καὶ τῆς ὁποίας τὸ εὖρος ἦτον δύω σπιθαμῶν, σώζεται κατὰ τὸν αὐτὸν τρόπον καθὼς ὁ Παυσανίας τὴν περιγράφει· ἤτοι εἶναι κατωφερὴς, διὰ τοῦτο καὶ οἱ καταβαίνοντες εἰς τὸ μαντεῖον ἔβαλον τὰ γόνατά των πρῶτον, ἔπειτα γλυστρῶντες κατήρχοντο εἰς τὸ μαντεῖον· (44) τὸ πλησίον τοῦ ἀδύτου οἴκημα τὸ ἀφιερομένον τῇ τύχῃ καὶ τοῖς ἀγαθοῖς δαίμοσιν, καὶ τὸ ὁποῖον εἶναι ἀναμφιβόλως τὸ σωζόμενον εἰσέτι καὶ νῦν, σώζει ἴχνη τῶν ἀρχαίων γραφῶν δι' ὧν ἦτον κεκοσμημένον· αἱ πηγαὶ τῆς λήθης καὶ τῆς μνημοσύνης ἐξερχόμεναι ὑπὸ τῶν πλησίων βράχων ῥέουσαι διακεχωρισμένως παρὰ τὸ σπήλαιον, ὀλίγον κατωτέρω ἑνόνονται μὲ τὴν ἄχθονον πηγὴν τοῦ ποταμοῦ τῆς Ἑρκύνης.

Εἰς τὴν Χαιρώνειαν τὴν πατρίδα τοῦ Πλουτάρχου σώζονται ἀρκετὰ λείψανα τῆς ἀρχαίας αὐτῆς λαμπρότητος· εἰς τὴν Ἀκρόπολιν της ἥτις κεῖται ἐπὶ τοῦ ὄρους, πρὸς τὴν δύσιν αὐτῆς, σώζονται εἰς πολλὰ μέρη λείψανα τῶν τειχῶν αὐτοῦ τοῦ φρουρίου καὶ τῶν περικυκλούντων αὐτὸ πύργων· εἰς αὐτὴν παρατηροῦνται θεμέλια ἑνὸς ναοῦ καὶ εἰς τοὺς βορείους πρόποδας τοῦ ὄρους τούτου τὸ θέατρον τοῦ ὁποίου αἱ βαθμίδες εἶναι ἐσκαλισμέναι εἰς τὸν βράχον καὶ εἰς καλὴν κατάστασιν μέχρι τοῦδε· εἰς δὲ τὸ Πολυάνδριον τῶν Θηβαίων σώζεται τὸ κολοσσαῖον ἄγαλμα τοῦ λέοντος τετμημένον τώρα εἰς ἐννέα τμήματα· ἡ κεφαλὴ τοῦ ἀγάλματος τούτου ἐξεῖχε τῆς ἐπιφανείας τῆς γῆς κατὰ τοὺς 1812· ὁ δὲ τύραννος τῶν Ἰωαννίων ἀνέσκαψεν καὶ συνέτριψε τοῦτο ἐλπίσας νὰ ἐπιτύχῃ θησαυρὸν ἔνδον αὐτοῦ. Τὸ ἄγαλμα τοῦτο τοῦ ὁποίου ὅλα τὰ τμήμα κεῖνται περὶ τὸ μέρος ἐκεῖνο δύναται νὰ ἀνασταθῇ πάλιν καὶ νὰ τεθῇ ἐπὶ τῆς σωζομένης αὐτοῦ βάσεως.

Πρὸς τὰ βορειότερα μέρη τῆς Κωπαΐδος ἦτον ἡ κώμη Τεγύρα, καὶ πλησίον αὐτῆς ὁ Ὑηττὸς· κατωτέρω μία ἄλλη κώμη Ὄλμωνες καλουμένη (45) ἢ Ὄλμιον (46)· μίαν ὥραν μακρὰν τοῦ Ὑηττοῦ ἑτέρα κώμη Κύρτωνες καλουμένη· ἡ δὲ κώμη Ἀλὰς ἥτις ἦτο παρὰ τὸν αἰγιαλὸν τοῦ κόλπου τῆς Εὐβοίας διετήρησεν τὸ ἀρχαῖον αὐτῆς ὄνομα καλεῖται τώρα Ἀλακί.

Ἡ κώμη Ἀκραιφία κτισθεῖσα ἀπὸ τὸν Ἀκραιφεὸν τὸν υἱὸν τοῦ Ἀπόλλωνος (47) ἦτον ἴσως πλησίον τοῦ χωρίου Καρδίτζα διότι ἐνταῦθα φαίνονται λείψανα ἀρχαιοτήτων. Ἡ κώμη Κῶπαι ἐξ ἧς ὀνομάσθη καὶ ἡ λίμνη κωπαῒς ὠνομάζεται τώρα Τωπόλια· ἡ κώμη Ὕλη ἢ Ὑλίκη ἐφύλαξεν σχεδὸν τὸ ἀρχαῖον αὐτῆς ὄνομα καὶ καλεῖται τώρα Λικάρη· ἡ κώμη Σχοῖνος ἦτον ἴσως ὅπου τώρα τὸ χωρίον Μορίκτιος διότι ἐνταῦθα σώζονται λείψανα ἀρχαιοτήτων.

Μίαν ὥραν μακρὰν τῶν Θηβῶν πλησίον τῆς ὁδοῦ ἥτις ἀπ' αὐτὴν τὴν πόλιν φέρει εἰς τὴν Εὔβοιαν, ἐπὶ τῆς

---

44) Ὁ Παυσανίας ὡς ἱερεὺς τῆς εἰδωλολατρείας ἀποδίδει καὶ τὸ φυσικὸν αὐτὸ γλύστρημα τῶν κατερχομένων εἰς τὸ μαντεῖον ὡς θαῦμα... ὁ οὖν κατιὼν κατακλίνας ἑαυτὸν εἰς τὸ ἔδαφος, ἔχων μάζας μεμιγμένας μέλιτι προεμβάλλει τε ἐς τὴν ὀπὴν τοὺς πόδας καὶ αὐτὸς ἐπιχωρεῖ εἰς τὰ γόνατα τῆς ὀπῆς ἐντὸς γενέσθαι προθυμούμενος· τὸ δὲ λειπὸν σῶμα αὐτίκα ἐφειλκύσθη τε καὶ τοῖς γόνασι ἐπέδραμε, ὥσπερ ποταμῶν ὁ μέγιστος καὶ ὠκύτατος συντιθέντα ὑπὸ δίνης ἀποκρύφειεν ἄνθρωπον. Παυσ. Βοιωτ. κεφ. 39.

45) Παυσαν. Βοιωτ. κεφ. 24. 46) Στεφ. Βυζ. Ὄλμιον. 47) Στεφ. Βυζ. εἰς Ἀκραιφία.

κορυφῆς ἑνὸς λόφου ὅπου φαίνονται μέχρι τοῦδε λείψανα ἀρχαιοτήτων ἦτον πιθανῶς ἡ κώμη Τευμησσὸς (48). Προχωροῦντες τὴν λεωφόρων τὴν ἀπὸ τὰς Θήβας εἰς Χαλκίδα φέρουσαν δεξιὰ πλησίον τοῦ ὄρους καλουμένου τὸ πάλαι Ὕπατος, καὶ τώρα Κλεπτοβούνι, φαίνονται λείψανα ἀρχαίας κώμης ἴσως τῆς Γλισσάδος τὴν ὁποίαν εἶδεν ὁ Παυσανίας κατερημωμένην· ἐπὶ τῆς κορυφῆς τοῦ ὄρους ἦτον ναὸς Διὸς Ὑπάτου (49). Προβαίνων τις τὴν αὐτὴν ὁδὸν ὀλίγον κατωτέρω φαίνονται λείψανα ἀρχαιοτήτων, ταῦτα ἴσως εἶναι τῆς πόλεως Ἅρμα καλουμένης, καὶ τὰ λείψανα τοῦ ναοῦ τοῦ Ἀμφιαράου· τὸ μέρος τοῦτο ἐκαλεῖτο Ἅρμα ὡς καταβυθισθέντος ἐνταῦθα τοῦ ἅρματος τοῦ Ἀμφιεράου (50)· ὀλίγον κατωτέρω φαίνονται ἄλλα ἐρείπια ἑνὸς ναοῦ καὶ ἀποτέρω τῆς θαλάσσης ἕτερα ἐρείπια μιᾶς πόλεως ἴσως τῆς Μυκαλησσοῦ· μεταξὺ τῶν ἐρειπίων τούτων εἶναι καί τινες ἐπιγραφαὶ τὰς ὁποίας θέλομεν τυπώσει εἰς ἓν τῶν ἀκολούθων φυλλαδίων.

Βορειότερον τοῦ μέρος τούτου πρὸς τὴν θάλασσαν φαίνονται ἄλλα λείψανα ἀρχαιοτήτων· ἐνταῦθα ἦτον ἡ περίφημος Αὐλὶς τὸ ὁρμητήριον τῶν Ἑλλήνων κατὰ τῆς Τρωάδος· ὁ δὲ πλησίον αὐτῆς Εὔχωρος λιμὴν Βαθὺς καλούμενος τὸ πάλαι (51) ἐφύλαξεν τὸ ἀρχαῖον αὐτοῦ ὄνομα καλεῖται τώρα Βαθύ.

Εἰς τὴν αὐτὴν παραλίαν τοῦ Εὐβοϊκοῦ κόλπου, μισὴν ὥραν περίπου μακρὰν τοῦ χωρίου καλουμένου Κουτζομάδα φαίνονται ἄλλα ἐρείπια ἀρχαίας πόλεως, ἐνταῦθα πιθανῶς ἦτον ἡ πόλις Ἀνθηδών, διάφορα λείψανα ἀρχαιοτήτων εἶναι ἐνταφιασμένα ἐκεῖ.

Πρὸς τὴν μεσόγειον πλησίον τοῦ χωρίου Σχοιματάρι, εἰς τὸ Γριμάδι σώζονται πάμπολλα λείψανα ἀρχαιοτήτων, τὸ σχῆμα τοῦ θεάτρου τῆς πόλεως ταύτης, καὶ τὰ τείχη της φαίνονται κάλλιστα εἴς τινα μέρη. Ἀνεσκάψαντες τινὲς ἐνταῦθα καὶ πρὶν τῆς ἐπαναστάσεως καὶ μετὰ τὴν ἐπανάστασιν ηὗρον διάφορα ἀντικείμενα τῆς ἀρχαιότητος· ταῦτα δὲ εἶναι τῆς περιφήμου Τανάγρας.

Πλησίον τοῦ χωρίου Δράμισι σώζονται ἕτερα λείψανα ἀρχαιοτήτων. Ἐνταῦθα πολλὰ πιθανῶς ἦτον τὸ Δήλιον ὅπου ἐπολέμησε καὶ αὐτὸς ὁ Σωκράτης ὁμοῦ μὲ τοὺς συμπολίτας του κατὰ τῶν Βοιωτῶν (52). Ὁ Ὠρωπὸς ἐφύλαξε τὸ ἀρχαῖον αὐτοῦ ὄνομα καλεῖται τώρα ὡς καὶ τὸ πάλαι Ὠρωπός· διὰ τὴν θέσιν του κειμένην μεταξὺ τῆς Ἀττικῆς καὶ Βοιωτίας ἦτον τὸ μῆλον τῆς ἔριδος τῶν Ἀθηναίων καὶ Θηβαίων (53)· ἐπὶ τοῦ πλησίον λόφου ἦτον ἡ Ἀκρόπολις τῆς πόλεως ταύτης; ἐνταῦθα φαίνονται εἰσέτι λείψανα τοῦ τείχους αὐτῆς· κάτω εἰς τὴν πόλιν εἶναι ἐρείπια ἀρχαιοτήτων καὶ ἴχνη τοιχῶν τῆς ἀρχαίας πόλεως· οἱ γεωργοὶ τῆς γῆς τῆς περὶ τὴν κώμην ταύτην, καλουμένης, κατὰ τὸν Θουκυδίδην Πειραϊκῆς (54), Γραϊκῆς ἢ Γραίας (55) κατὰ τὸν Στέφανον τὸν Βυζάντιον, τὸν Ἀριστοτέλην καὶ Στράβωνα, ἀνακαλύπτουσιν συχνάκις διὰ τοῦ ὑνίου των ἀνάγλυπτα, πλάκας ἐπιγραφῶν καὶ ἄλλα ἀντικείμενα τῆς ἀρχαιότητος, τόσον εἰς τὴν θέσιν τῆς ἀρχαίας πόλεως τῆς παρὰ τὸν αἰγιαλόν, ὅσον καὶ εἰς τὴν μᾶλλον μεσόγειον, τὴν ὁποίαν οἱ Θηβαῖοι ἔκτισαν διὰ νὰ κατακρατῶσιν αὐτὴν εὐκολώτερον κατὰ τῶν Ἀθηναίων (56). Εἶναι μακρὸν ἔργον καὶ ἐκτὸς τῶν ὁρίων τῆς ἐφημερίδος ταύτης νὰ ἀναφέρωμεν περὶ ὅλων τῶν κατὰ τὴν Βοιωτίαν πόλεων ὅσαι ἀναφέρονται ἀπὸ τοὺς παλαιοὺς συγγραφεῖς, καὶ κατεξοχὴν ἀπὸ τὸν Στέφανον τὸν Βυζάντιον, τῶν ὁποίων ἴχνη κατὰ τὸ μᾶλλον καὶ ἧττον σώζονται εἰς διάφορα μέρη· ὡς τῆς Νικαίας πλησίον εἰς τὰ Λεῦκτρα, τῆς Κελαίθρας πλησίον τῆς Ἄρνης, τῆς Τραφείας κτλ.

Κ. Σ. ΠΙΤΑΚΗΣ.

48) Ἐκ Θηβῶν δὲ ὁδὸς ἐς Χαλκίδα... ἐπὶ ταύτῃ τῇ λεωφόρῳ χωρίον ἐστὶ Τευμησσός. Παυσ. Βοιωτ. κεφ. 18 καὶ 19. Ἡσυχ. Στεφ. Βυζάντ.

49) Παυσ. αὐτόθι

50) Ἑξῆς δὲ πόλεως ἐρείπια ἐστὶν Ἅρματος....καὶ τῇ μὲν τὸ ὄνομα ἐγένετο ἀφανισθέντος ὡς οἱ Ταναγραῖοι φασὶν Παυσ. Βοιωτικ. κεφ. 19.

51) Εἶτα λιμὴν μέγας, ὃν καλοῦσι Βαθὺν λιμένα. Στράβ. Β. Θ. σ. 169.

52) Στράβ. Β. 9. Διογεν. Λαέρτ. Σωκ. Θουκυδ. 4.

53) Παυσ. Ἀττικ. κεφ. 34. 54) Θουκυδ. Β. 2. 55) Στράβ. Β. 9.

56) Διόδωρ. Σικελ. Β. 13.

ΣΗΜΕΙΩΣΕΙΣ ΕΠΙ ΤΩΝ ΛΙΘΟΓΡΑΦΗΜΑΤΩΝ.

26.

Εἰς τὸ προλαβὸν φυλλάδιον ἐξεδώκαμεν τὸ ὑπ' ἀριθ. 22 ἀνάγλυφον, ὅμοιον μὲ τὸ παρὸν τὸ ὁποῖον ἐξηγεῖ καὶ ἐκείνου τὴν σημασίαν· ὅτι εἰς τὸ παρὸν ἀριστερῶς ἱσαμένη γυνὴ εἶναι ἡ Ἀθηνᾶ, γίνεται δῆλον ἀπὸ τὸ ὑπ' ἀρ. 22, ὅπου ἡ τὴν αὐτὴν θέσιν κατέχουσα γυνὴ φέρει ἀπαραγνώριστα τῆς Ἀθηνᾶς τὰ σύμβολα, καὶ τὴν περικεφαλαίαν, καὶ τὸν θώρακα. Εἰς τὸ παρὸν μάρμαρον ἡ θεὸς φαίνεται ἄοπλος, ἔχουσα δὲ ἢ δόρυ εἰς τὴν χεῖρα ἢ βακτηρίαν. Ὁ ἀριστερῶς ἱστάμενος καὶ ἐκτείνων τὴν χεῖρα πρὸς τὴν Ἀθηνᾶν, ὡς παραλαμβάνων τὰ ἱερὰ αὐτῆς χρήματα, ὧν εἰς μὲν τὴν ἄλλην πέτραν ὅπου καὶ τὸ ὄνομά του (Ἴκος) παρ' αὐτῷ ἐπεγράφετο, γέρων, μακρὸν ἠμφιεμένος μανδύαν, εἰς δὲ τὴν παροῦσαν εἶναι νέος, φέρων ὑπὸ τὸν μανδύαν τοῦ ἄρχοντος πολεμιστοῦ θώρακα. Ἡ κάτω τοῦ ἀναγλύφου ἐπιγραφὴ ἔχει οὕτως, καθ' ὅσον ἀναγινώσκεται :

Τάδε οἱ ταμίαι τ(ῶν ἱερ)ῶ(ν χρημάτων τῆς Ἀθην-
ίας καὶ τῶν ἄλλων (θεῶν . . . .
ος, Μείδων Εὐωνυμεὺς Σοφκ(λῆς . . . .
είδημος Μυῤῥινούσιος, Π- . . . .
Δερκύλου Πόριος, Πολυ . . . .
Πιθεὺς, (Ἀριστομ)ήδης Ἀ
'Ραμνούσιος Π(αρεδ)ωσαν (τοῖς ταμίαις οἷς . . .
χος Οἰναῖος ἐγγραμμ(άτευε, παραδεξάμενος πα-
ρὰ τῶν προτέρων Ταμ(ιῶν οἷς . . . .
χοντος . . . . . . σχ . . . .

Ἡ ἐποχή της εἶναι μετὰ τὸν Εὐκλείδην, ὡς καὶ τῆς ἐκδοθείσης εἰς τὸ προλαβὸν φυλλάδιον ἀλλ' εἰς ποῖον ἔτος ἀνήκει δὲν δυνάμεθα νὰ προσδιορίσωμεν.

27.

Ἡ Μνησίφιλος Μνησ[ιθείδου ἐγραμμά]
τευεν Μαιμακτηριῶν[ος ἕκτει]
καὶ εἰκοστεῖ τῆς Π[ρυτανείας ἐκκλησ]
ία τῶν προέδρ[ων ἐπεψήφιζεν Μνησί]
θεος Κυδα ἔδοξεν τ[ῷ Δήμῳ] . . . . .
όφρονος Λακι εἶπε ἐπειδὴ
εγει καὶ ἡ Βουλὴ προεδρ . . . .
τοῦ ἐψηφίσθαι τῷ [δήμῳ]
Ἄρχιππον τὸν Ἀρχί[ου ὅ]
τι ἀνὴρ ἀγαθὸς ἐστ[ὶν περὶ τὸν δῆμον τῶν]

Ἀθηναίων καὶ νῦν [καὶ εἰς τὸν ἔμπροσθε]
ν χρόνον καὶ Ποει . . . [σ]
τεφανῶσαι δ' Ἀρ[χίαν χρυσῷ στεφάνῳ κ]
αι ἀπὸ χ: Δραχμῶν [καὶ ἀνειπεῖν τὸν στέφανον]
ἴσους Ἀθηναίων καὶ
τοῦ Ἀθηναίων
Δήμου
ανα[γράψαι δὲ τόδε τὸ ψήφισμα ἐν στήλῃ λιθίνῃ καὶ στῆσαι ἐν τῷ ἱερῷ]

Ἡ ἐπιγραφὴ αὕτη εὑρέθι τῇ 1 Ἀπριλλίου 1836 πρὸς τὴν ὁδὸν τὴν ἀπὸ τὰ Προπύλαια εἰς τὸν Παρθενῶνα φέρουσαν, εἶναι καὶ αὐτὴ γεγραμμένη ὡς καὶ ἡ ἀνωτέρω γράμμασιν Ἰωνικοῖς ἐπὶ πενταλησίου λίθου καὶ κεῖται εἰς τὰς ἐν Ἀκροπόλει ἀρχαιολογικὰς συλλογάς.

28.

[ἐπὶ] θέους Ἄρχοντος ἐπὶ [τῆς . . . Πρυτανείας ἧ]
[Δημοσ]θένης Κλεινίου Κοθωκίδης ἐγραμματευε]
ν δεκάτῃ τῆς Πρυτανείας [ἐκκλησίας τῶν προέδ]
ἐπεψηφιζεν Δημόστρ[ατος . . . . Ἁλαιέ]
υς καὶ συμπρόεδροι ἔδοξεν τῷ Δήμῳ
Λεισιάναξ Τιμοθέου ἁλαιε[ὺς εἶπεν ἐπειδὴ
μενο πρὸς τὴν βουλὴν οἱ Πατ
ας μενων τῇ Ἀθηνᾷ τὰ ἱερὰ τὰ
ἀκολουθηκέναι αὐτὰς τοῖς συν
τούτων πᾶσι καὶ πεποιηκέναι [κα]
τὰ τὰ προςτεταγμένα . . . σ ὅτι κ[αι κα]
τεσκευακέναι δὲ αὐτὰς ἐκ[τῶν ἰδίων]
ν ἀπὸ Δραχμῶν ἑκατὸν ἣν καὶ
μνῆμα τῆς ἑαυτῶν Εὐνοίας . . .

Ἡ ἐπιγραφὴ αὕτη εὑρέθη εἰς τὰς κατὰ τὸ Ἐρέχθειον ἀρχαιολογικὰς ἀνασκαφὰς τὴν 10 Σεπτεμβρ. 1836. εἶναι ἐγγεγραμμένη ἐπὶ Πεντελησίου λίθου γράμμασιν Ἰωνικοῖς οὐχὶ δὲ ἀκριβῶς κιωνιδὸν γεγραμμένη· τὸ ὄνομα τοῦ Ἄρχοντος κατὰ δυστυχίαν δὲν διετηρήθη ὅθεν εἶναι δύσκολον νὰ προσδιορισθῇ ἡ ἐποχή της, ὁμοίως τὸ ὄνομα τοῦ Γραμματέως λείπει ὅςτις ἦτον υἱὸς τοῦ Κλεινίου Κοθωκίδης ἐκ τοῦ ὀνόματος τοῦ Δημοστράτου τοῦ Ἁλαιέως γίνεται δῆλον ὅτι τὸ ψήφισμα ἦτον περὶ τῆς τελετῆς τῆς Ἀθηνᾶς τῆς ἐν Ἅλαι.

29.

Ἐπὶ τῆς Κεκρω[πίδος . . . . πρυτανείας]
[Ἡ]ι Διόφαντος Διο . . . . [ἐγ]
ραμμάτευεν ἀν[θεστηριῶνος]

εκα ἐνάτει κα[ὶ εἰκοστῇ τῆς πρυτανείας]
ἐκκλησία τῶν [προέδρων ἐπεψήφιζεν Φιλό]
δημος Νικοκρ[άτου Κηφισιεὺς καὶ συμπρό]
εδροι ἔδοξεν [τῷ Δήμῳ Φιλόδημος]
Κηφισιεὺς εἶπεν [ἐπειδὴ]
. . . . N . . .

Ἡ ἐπιγραφὴ αὕτη εὑρέθη τῇ 20 Μαρτίου 1836 εἰς τὰς παρὰ τὰ Προπύλαια Ἀρχαιολογικὰς ἀνασκαφὰς εἶναι γεγραμμένη ἐπὶ Πεντελησίου λίθου γράμμασιν Ἰωνικοῖς· ἐπειδὴ ὅμως τὸ κάτω μέρος τοῦ ψηφίσματος τούτου δὲν σώζεται εἶναι δύσκολον νομίζομεν νὰ προσδιορισθῇ ἡ ἐποχή του· ὅσον δὲ ἀποβλέπει τὸν σχηματισμὸν τῶν γραμμάτων· τὸ Ξ Π. Χ. οὕτως τὸ Σ καὶ τὸ Γ. φαίνεται νὰ ἦναι κατὰ τοὺς μακεδονικοὺς χρόνους.

50.

υ]ος Ἀρχ[οντος ἐπὶ τῆς]
δ . . . [Π]ρυναν[είας ῇ . . . . .
[ἐγραμ]μάτευε . . . .
[τῆς Πρυ]τανείας ἐκκλησί[α τῶν προέδρων ἐπεψήφιζεν]
[Κ]άλιππος . . [Κοθώκι
Δ[ης] εἶπεν [ἐπειδὴ]
εδ . . [κ]αὶ τῷ Δήμῳ
Οι . ονσικλεα α . [γέγονεν]
Ἀγαθὸς περὶ τὸν [Δῆμον τῶν Ἀθηναίων]
[καὶ το]υς Συμμάχους ει[ναι . Ἀθαιναῖον αὐτὸν]
[καὶ] τοὺς ἐκγόνους αὐτοῦ [καὶ νῦν καὶ]
[ἐ]ς τὸν ἄει χρόνον καὶ παράγειν βοήθειαν
[ἐς τ]ὴν χώραν τὴν Ἀθηναίων
[κατ]ὰ γῆν ἢ κατὰ θάλατταν
καὶ τοὺς ἐκγόν[ους αὐτοῦ]
[κα]λῶσιν Ἀθηναί[ους]
[κατὰ θά]λατταν πάντ
ἐάν τις τῇ ε-
σαυτοῦ ὅσων ἂν
ἢ κατὰ γῆν ἢ κα[τὰ θάλατταν]
[Ἀθηνα]ίους καθ' ὅτι ἄν
[κατὰ γ]ην καὶ κατὰ θάλ[ατταν]
Ου [Ἀγῶνα] τῶν ὅπλα λ[βόντων
Διονυσίῳ μηδ[ὲ στρατεύειν]
[Ἐπὶ τὴν] χώραν τὴν Ἀ[θηναίων]
[μήτε] κ[ατὰ] γῆν μήτε κ[ατὰ θάλατταν]

[Ἀθηναί]ους ἐξεῖναι ὅπ[ως]
Ι . . . ν μη δὲ τοῦ ἐκ
Χ . . ι Διονύσιος
μήτε κατὰ θάλα[τταν]
ου περὶ τῆς συμ[μαχίας]
παρὰ Διονυσίου
[τὴν] βουλὴν καὶ τὸ[ν Δῆμον τοὺς]
[τριηρά]ρχους καὶ τοὺς
[Διον]ύσιόν καὶ το[ὺς]
[τ]ῶν Συρακουσί[ων]
[τριηρ]άρχους ὁμου-
[εκα]τέρους τοὺς
ν τοὺς πρέσβ[εις]
ἀναγράψ[αι δὲ τό δε τὸ ψήφισμα]
[τὸν Γραμ[ματέα τῆς [Πρυτανείας καὶ στῆσαι ἐν]

Ἐπὶ Πεντελικοῦ τεμαχίου ἀμφοτέρωθεν ἀκρωτηριασμένου. Εὑρέθει εἰς τὰς κατὰ τὸ ἀνατολικὸν μέρος τῶν Προπυλαίων Ἀρχαιολογικὰς ἀνασκαφὰς, τῷ 1837 Μαρτ. 8. Ἦτον γεγραμμένη Γράμμασιν Ἰωνικοῖς τὸ ὄνομα τοῦ ἄρχοντος λείπει ἑπομένως δὲν εἶναι εὔκολον νὰ προσδιωρισθῇ ὁ χρόνος καθ' ὃν ἐγγράφη τὸ ψήφισμα τοῦτο, τὸ ὁποῖον εἶναι ὑπὲρ τῆς πολιτογραφήσεως Διονυσίου τινός. Κ. Σ. Π.

31.

ιον
δυμάρχ
Καλλιστίδης
ιαλοβα
Βαιδρια
Ορνεονι
Κα]λλια[ς]

Εἰς τὰς ἐν Ἀκροπόλει Ἀρχαιολογικὰς ἀνασκαφὰς τῷ 1837.

32.

. . . . . . ἐγ]ραμμά[τευε
. . . . . . ἡλιαίση[ς
. . . . ει εἰς δὲ τὴν Α . . .
. . δ]οῦναι τὸν ταμίαν . . ρ
. . . δραχ]μὰς ἐκ τῶν καταψηφισμάτων
. . .]ομένων τῷ δήμῳ.

Σκιροφοριῶνος ἕνῃ καὶ νέᾳ, τε[τάρτ-
ῃ καὶ τριακοστῇ τῆς Πρυτανείας τῶ
ν προέδρων, ἐπεψήφιζε Δημήτριος ἐ[ρ-
χι]εύς. Ἔδοξεν τῇ βολῇ καὶ τῷ δήμῳ.
[εὐ;]επώνυμος Οἰκοφελοῦς ῥαμνούσιος
εἶ]πεν· ἐπηδὴ ὁ Ἀναγραφεὺς Καλλικρα-
τί]δης καλῶς καὶ δικαίως ἐπιμεμέλητ-
α]ι τῆς ἀναγραφῆς τῶν γραμμάτων καὶ α-
αἱ]πρυτανεῖαι αὐτὸν ἐστεφανώκασιν καὶ
τὰ] ἄλλα ἄρχει καλῶς καὶ δικαίως ἐψηφί-
σθα]ι τῇ βουλῇ τοὺς προέδρους οἳ μ
έλλουσι]ν προεδρεύειν εἰς τὴν πρώτ[η-
ν Πρυτανε]ίαν προσαγαγεῖν αὐτὸν πρό[ς
τὸν δῆμο]ν καὶ χρηματίσας γνώμην δ. .
. . . . . αι τῆς βουλῆς εἰς τὸν δῆμον
[ἔδοξεν· τῇ] βουλῇ ἐπαινέσαι Καλ-
λικρατίδην Κ]αλλικράτους Στειριέα
ἀρετῆς ἕνεκα] καὶ δικαιοσύνης τῆς πρὸ
ς τὴν βολὴν κ]αὶ τὸν δῆμον, καὶ στεφαν-
ῶσαι αὐτὸν χρ]υσῷ στεφάνῳ ἀπό: 𐅄 Δρ-
αχμῶ]ν καὶ ἀνειπεῖν τὸν στρέφανον.

Ἡ ἐπιγραφὴ αὕτη εὑρέθη εἰς τὰς ἐν Ἀκροπόλει Ἀρχαιολογικὰς ἀνασκαφὰς τῇ 6 Σεπτεμβ. 1037 πλησίον τῆς Βορείου Πλευρᾶς τοῦ Παρθενῶνος, ἐπὶ Πεντελησίου λίθου γεγραμμένη γράμμασιν Ἰωνικοῖς, καὶ τώρα κεῖται εἰς τὰς ἐν Ἀκροπόλει Ἀρχαιολογικὰς συλλογάς. Τὸ ὄνομα τοῦ ἄρχοντος λείπει καὶ ἐνταῦθα. Τοῦ ἄνω μέρους τῆς πλακὸς ὅπου τὸ ὄνομα τοῦ Ἄρχοντος ἦτον γεγραμμένον ὄντος ὅλως διεφθαρμένου· εἰς τὸ ψήφισμα τοῦτο στεφανοῦται ὁ Ἀναγραφεὺς Καλλικρατίδης διότι καλῶς καὶ δικαίως ἐπιμελήθη τὴν ἀναγραφὴν τῶν γραμμάτων εἰς τὸ Γραμματοφυλακεῖον.

Κ. Σ. Π.

Εἰς τὸ προλαβὸν φυλλάδιον (ἄρθρ. 23 ἀναπτύξαμεν μετά τινος ἐκτάσεως τὰ διάφορα μέρη τῶν εἰς τὸ Ε′ φυλλάδιον ὑπ' ἀρ. 9 καὶ 10 ἐκδοθεισῶν ἐπιγραφῶν, καὶ ἐρευνήσαμεν ὁποῖον φῶς αὐταὶ ῥίπτουν εἰς τὴν οἰκοδομὴν τοῦ Ἐρεχθείου, καὶ ἰδίως εἰς τ' ἀρχιτεκτονικὰ καὶ γλυπτικὰ αὐτοῦ κοσμήματα, σκοπὸν ἔχοντες νὰ ὁμιλήσωμεν μᾶλλον ἐμπεριστατωμένως περὶ τοῦ αὐτοῦ ἀντικειμένου, ὅτε δώσωμεν λόγον περὶ τῆς ἀνασκαφῆς καὶ ἀνεγέρσεως τοῦ Ἐρεχθείου· Τῆς δὲ ἀρχῆς της ὑπ' ἀρ. 9 ἐπιγραφῆς, τῆς πραγματευομένης περὶ τῆς Ζωοφόρου τοῦ ναοῦ τούτου ἥφθημεν ἀκροθιγῶς μόνον, διότι μᾶς ἔμενον πολλαὶ ἀκόμη περὶ αὐτῆς ἀμφιβολίαι, τὰς ὁποίας ἠθέλαμεν δι' ἀκριβεστέρων παρατηρήσεων νὰ διασαφίσωμεν. Καὶ τῷ ὄντι τεμάχια τινὰ τῶν ζωδίων αὐτῆς, τὰ ὁποῖα εὑρέθησαν κατὰ τὰς ἀνασκαφὰς τὰς περὶ τὸ Ἐρεχθεῖον, καὶ τὰ ὁποῖα εἴδομεν ἀφ' οὗ τὸ ἄρθρον ἐκεῖνο εἶχεν ἤδη ἐκδοθῇ, μᾶς πείθουν ὅτι ἠπατήθημεν ἐκλαβόντες τὴν Ζωοφόρον ὅλην μὲ χαλκὸν κεκαλυμμένην, ἀλλ' ὅτι

ἐξ ἐναντίας ὁ μέλας Ἐλευσίνιος λίθος ὅστις καὶ ἤδη εἰσέτι φαίνεται πολλαχοῦ ἱστάμενος εἰς τὴν ἀρχαίαν του θέσιν, ἦτον γυμνὸς, τὰ δὲ εἰς τὴν ἐπιγραφὴν ἀναφερόμενα χαλκᾶ καλύμματα (ἀρ. 9. Β, 1-2) ἦσαν ἴσως καλύμματα διαφόρων μερῶν τῶν ζωδίων, οἷον ἀσπίδων κτλ. ἢ χαλκοῦν τι κάλυμμα ἐν εἴδει περιθωρίου ἄνω καὶ πέριξ τοῦ ἐλευσινίου λίθου. Περὶ τούτου πειθόμεθα ἔτι μᾶλλον καὶ ἐκ τῆς ὄψεως τῶν σωζομένων πλακῶν τοῦ λίθου τούτου αἵτινες δεικνύουσιν ἴχνι χαλκοῦ περὶ τὰ ἄκρα των, ὅπου φαίνεται καὶ γραμμή τις ἀκατέργαςος, ἥτις ὡς φαίνεται ἐκαλύπτετο ὑπὸ τοῦ χαλκοῦ, καὶ δεύτερον εἰς μικράς τινας ὀπὰς, ὅπου ἦσαν προσηρμοσμένα ἴσως τὰ κοσμήματα, οἷον αἱ ἀσπίδες κτλ. Ἐκτὸς τούτου εἰς ὅλα τὰ λοιπὰ μέρη τῶν αὐτῶν λίθων φαίνονται σύνδεσμος σιδηρὸς, μετὰ μολύβδου ὅστις ἐπροφύλαττε τὸν σίδηρον μὴν ὀξυδωθῇ. Οἱ σύνδεσμοι οὗτοι προσήλωνον τὰ ζώδια, ὄντα, ὡς τὰ ὑπάρχοντα τμήματά των δεικνύουσιν, ἐκ λευκοῦ λίθου, ἐπὶ τοῦ μέλανος ἐλευσινίου. ὅθεν καὶ τὸ τῆς ἐπιγραφῆς: Μόλυϐδος ἐς πρόσθεσιν τῶν ζωδίων. (ἀρ. 9. Β. 39). Τὰ σωζόμενα ταῦτα τμήματα τῶν ζωδίων εἶναι τὰ εἰς τὸ παρὸν φυλλάδιον δημοσιευόμενα. Παριστῶσι δὲ τὸ μὲν ὑπ' ἀρ. 27 τὸ κάτω μέρος τοῦ κορμοῦ γυναικὸς ἱσταμένης καὶ φερούσης χιτῶνα ποδήρη, ἐστραμμένης δὲ πρὸς τὰ ἀριστερὰ τοῦ ὁρῶντος· τὸ δὲ ὑπ' ἀρ. 28 κορμὸς ἀνδρὸς γυμνοῦ, ἀπέναντι ὁρῶν· τὸ δὲ ὑπ' ἀρ. 29 τὸ ἄνω μέρος ἀνδρὸς χλαμιδοφόρου, ἐστραμμένου πρὸς τὰ δεξιὰ τοῦ ὁρῶντος· τὸ δὲ ὑπ' ἀρ. 30 τὸ κάτω μέρος γυναικὸς ἱςαμένης παρὰ θρόνον ἢ ϐωμὸν ἢ στήλην, ἢ ἐστραμμένης δεξιῶς τοῦ ὁρῶντος· τὸ δὲ ὑπ' ἀρ. 31 τέλος τὸ κάτω μέρος γυναικὸς ἱσταμένης ἢ ἐστραμμένης πρὸς τ' ἀριστερὰ τοῦ ὁρῶντος, καὶ τὸ σῶμα ἄλλης γυναικὸς προσπιπτούσης αὐτῇ. Ἀπόδειξις ὅτι τὰ τμήματα ταῦτα ἀνήκουν εἰς τὴν ζωοφόρον τοῦ Ἐρεχθείου εἶναι πρῶτον ἡ θέσις εἰς ἣν ἀνευρέθησαν (πέριξ τοῦ ναοῦ τούτου)· δεύτερον τῆς τέχνης των ἡ ἐντέλεια· τρίτον ὅτι τὸ ὀπίσω μέρος τῶν ἀγαλματίων τούτων εἶναι ἢ λεῖον ἢ παντελῶς ἀκατέργαστον διότι εὑρίσκετο προσηλωμένον εἰς τὸν ἐλευσίνιον λίθον, ὅπου τὸ λευκὸν μάρμαρον διακρίνετο ὡραίως ἐπὶ τοῦ μέλανος· τέταρτον, ὅτι αἱ ἀναλογίαι των εἶν' ἐντελῶς σύμφωνοι μὲ τὸ ὕψος τῆς ζωοφόρου· πέμπτον τέλος ὅτι τὸ ὑπ' ἀρ. 31 εἶναι αὐτὸ ἐκεῖνο τὸ ἀναφερόμενον εἰς τὴν ἐπιγραφήν: « Γυναῖκα ᾗ ἡ παῖς προσπέπτωκε. » (ἀρ. 9. Α. 21). Ἡ διαφορὰ αὕτη τοῦ χρώματος τῶν ζωδίων καὶ τοῦ λίθου ἐφ' οὗ ἦσαν προσηρμοσμένα, εἶναι νέα ἀπόδειξις ὅτι καὶ εἰς τοὺς ναοὺς ὅπου ἡ ζωοφόρος συνίστατο εἰς μόνων ἀναγλύφων λευκοῦ μαρμάρου τὸ βάθος αὐτῶν ἦτον ἐχρωματισμένον μὲ βαθὺ χρῶμα τὸ ὁποῖον καθίστα καταφανέστερα τὰ λευκὰ ζώδια. Τὸ δὲ μέρος τῆς ζωοφόρου τοῦ παρθενῶνος, περὶ τοῦ ὁποίου παργματεύεται ἡ ἀρχὴ τῆς ἐπιγραφῆς 9 (Α. 2-22) παρίστα τὰ ἀκόλουθα, περὶ τῶν ὁποίων δὲν ἔχομεν οὐδὲν διδόμενον διὰ ν' ἀποφασίσωμεν εἰς ποίαν τῶν πλευρῶν ἀνήκουσιν :

α. Ἄνδρα, κρατοῦντα δόρυ, ἡ τιμὴ τῆς κατασκευῆς αὐτοῦ δὲν ἀναγινώσκεται εὐκρινῶς ἐπὶ τοῦ λίθου·

ϐ. Νεανίσκον, ἱστάμενον παρὰ θώρακα· ἔργον Φυρομάχου τοῦ Κηφισέως, λαϐόντος δρ. 60·

γ, δ. Ἵππον, καὶ ἕτερον ἵππον στρέφοντα τὴν κεφαλὴν, καὶ κρούοντα μὲ τὸν πόδα· ἔργα Πραξία, λαϐόντος μισθὸν 120 δρ. ἀντὶ ὀπσθοφανήτην, γρ. ὀπισθοφανῆ. Ἡ λέξις εἶναι ὀπισθοφανής, σημαίνει « τὸν εἰς τὰ ὀπίσω προσέχοντα » (ἡ Σύχ.)· Οὕτω καὶ κάτοπτρα ὀπισθοφανῆ, τὰ τὸ ὀπίσω μέρος τοῦ εἰσορῶντος δεικνύοντα (Ὀλυμπιόδ.). Μένει εἰσέτι ἓν Τ εἰς τὸ τέλος τοῦ στίχ. 5, καὶ οὐδεμία θέσις δἰ ἄλλο στοιχεῖον· εἰς τὴν ἀρχὴν τοῦ στίχ. 6 ἐλλείπουν μόνον 4 γράμματα, ἄρα δὲν ὑπάρχει τόπος διὰ τὰς λέξεις ΤΑ ΠΛΗΚΤρα. Προσέτι κρούομεν πλήκτρῳ καὶ ὄχι πλῆκτρον, διότι τὸ πλῆκτρον δὲν εἶναι μουσικὸν ὄργανον, ἀλλὰ τὸ δἰ οὗ κρούομεν τὸ ὄργανον, τὸ δοξάρι· πρέπει ἄρα νὰ διορθωθοῦν οἱ στίχ. 5 καὶ 6 εἰς « τὸν ἵππον καὶ τὸν ὀπισθοφανῆ, τὸν παρακρούοντα. »

ε. Ἅρμα καὶ νεανίσκον, καὶ δύω ἵππους ἐζευγμένους εἰς τὸ ἅρμα (Γρ. τὼ ἵππω τὼ ζευγνυμένω, διότι εἰς τὴν

ἀρχὴν τοῦ στίχ. 9 ἐλλείπουσι 4 γράμματα ΖΕΥΓ., καὶ διότι ἡ ἄλλη γραφὴ προσκρούει εἰς τὸ νόημα.) ἔργα Ἀντιφάνους τοῦ ἐκ Κεραμέων, λαβόντος 240 δρ. μισθόν.

ζ, η. Ἄνδρα τὸν ἄγοντα τὸν ἵππον, ἔργον τοῦ αὐτοῦ Φυρομάχου, λαβόντος 60 δρ. μισθόν·

θ, ι, κ. Τὸν ἵππον καὶ ἄνδρα κτυπῶντα αὐτὸν καὶ στήλην· Ἔργα Μυνίονος Ἀγρυλῆσι οἰκοῦντος ; λαβόντος 127 δρ. μισθόν.

λ. Ἄνδρα κρατοῦντα χαλινόν· Σόκλου ἔργον, μισθὸν 60 δρ. λαβόντος.

μ, ν. Ἄνδρα ἐπακουμβῶντα εἰς βακτηρίαν καὶ πλησίον αὐτοῦ βωμόν· ἔργα τοῦ αὐτοῦ Φυρομάχου, δι' ἃ ἔλαβε μισθὸν 60 δρ.

ξ, ο. Γυναῖκα καὶ κόρην προσπίπτουσαν ἐμπρός της· ἔργα Ἰάσου Κολυττέως, λαβόντος 80 δρ. μισθόν. (ἴδ. ἀρ. 31.)

Παρατηρητέον ὅτι τὰ ἀνάγλυφα ταῦτα δὲν παρίστων θεούς, οὐδέ τι σχέσιν ἔχον πρὸς τὴν ἀρχαίαν μυθολογίαν, ἀλλ' ἁπλῶς ἄνδρας καὶ γυναῖκας, καὶ ἀναμφιβόλως πομπήν τινα, ἀναγομένην εἰς τὸ Ἐρέχθειον, ὡς ἡ τῶν Παναθηναίων παρίσταται ἐπὶ τῆς ζωοφόρου τοῦ Παρθενῶνος· φαίνεται δὲ ὅτι καὶ αὕτη ὡς καὶ ἐκείνη διηρεῖτο εἰς δύω καὶ ἓν μὲν αὐτῆς μέρος διευθύνετο πρὸς ἄρκτον πρὸς μεσημβρίαν, καὶ χωροῦντα ἑκατέρωθεν τοῦ ναοῦ συνενοῦντο αὖθις, πρὸς ἄλληλα βαδίζοντα, περὶ τὴν εἴσοδον αὐτοῦ. Ἀπόδειξις δὲ τούτου εἶναι ὅτι τινὰ μὲν τῶν εὑρεθέντων τμημάτων φαίνονται ἐστραμμένα πρὸς τὰ δεξιά, ἕτερα δὲ πρὸς τ' ἀριστερά. Ἀλλὰ τίς εἶναι ἡ πομπὴ ἡ ἀγομένη εἰς τὸ Ἐρέχθειον; τοῦτο μᾶς εἶναι ἄγνωστον. Τὰ ἀρρηφόρια ἦν μία τῶν ἐν Ἀθήναις ἑορτῶν, τελουμένη εἰς τιμὴν τῆς Ἀθηνᾶς Ἕρσης τῆς τοῦ Κέκροπος. (1) Δὲν εἶναι ἀπίθανον ἡ ἑορτὴ αὕτη νὰ πανηγυρίζετο μ. πομπὴν πρὸς τὸν ἀρχαῖον ναὸν τῆς Ἀθηνᾶς, ὅπου ἦν καὶ ὁ τάφος τοῦ Κέκροπος. Τὰ Νικητήρια (2) ἦτον ἑτέρα ἑορτὴ πρὸς μνήμην τῆς νίκης τῆς Ἀθηνᾶς κατὰ τοῦ Ποσειδῶνος. Οὐχ ἧττον πιθανὸν εἶναι νὰ εἵγετο ἐπ' αὐτῆς πομπὴ πρὸς τὸν ναὸν ὅστις περιεῖχε τὸ διοπετὲς τῆς Ἀθηνᾶς ἄγαλμα καὶ ὅπου ἐφύη κατὰ τὴν νίκην ἐκείνην ἡ ἱερὰ ἐλαία. Τέλος ἄλλη ἑορτὴ ἦτον τὰ Πανδρόσια (3) τελουμένην εἰς μνήμην τῆς Πανδρόσου τοῦ Κέκροπος. Ἐπίσης δυνατὸν ἦτον καὶ κατ' αὐτὴν τὴν ἑορτὴν νὰ ἤγετο πομπὴ πρὸς τὸν ναὸν τοῦ ὁποίου ἓν μέρος ἦτον ἀφιερωμένον εἰς αὐτὴν τὴν Πάνδροσον. Πιθανωτέρα ὅμως τῶν τριῶν ὑποθέσεων μᾶς φαίνεται ἡ δευτέρα.

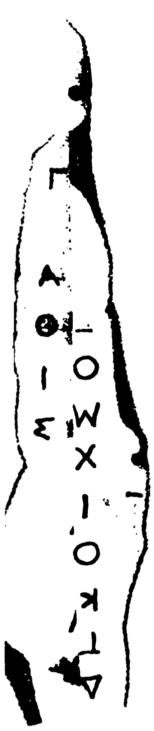
Α. 'Ρ. 'Ραγκαβῆς

---

(1) Ἁρποκρ.

(2) Πρόκλ. Σχ' εἰς Τιμ. 1.

(3) Ἀθηναγ. εἰς Ἀπολογ.— Ἡσύχ.

ΕΦΗΜΕΡΙΣ
ΑΡΧΑΙΟΛΟΓΙΚΗ,

ΑΦΟΡΩΣΑ ΤΑΣ ΕΝΤΟΣ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ ΑΝΕΥΡΙΣΚΟΜΕΝΑΣ ΑΡΧΑΙΟΤΗΤΑΣ.

ΦΕΥΡΟΥΑΡΙΟΣ ΚΑΙ ΜΑΡΤΙΟΣ. Ἐκδίδεται ἅπαξ τοῦ μηνός. | 1838. | Τιμᾶται 3 δραχμὰς ἕκαστον τετράδιον διὰ τοὺς ἐντὸς τῆς Ἑλλάδος καὶ 5 διὰ τοὺς ἐκτός.

ΤΟ ΘΗΣΕΙΟΝ ΚΑΙ Ο ΝΑΟΣ ΤΟΥ ΑΡΕΩΣ.

Κατ' αὐτὰς ἐφάνη φυλλάδιον ἐπιγραφόμενον *τὸ Θησεῖον καὶ ὁ ναὸς τοῦ Ἄρεως* ὑπὸ Λ. Ῥὸσς· τοῦ συγγραφέως ὁ σκοπὸς εἶναι νὰ ἀποδείξῃ τὸ παρὰ πάντων νομιζόμενον καὶ καλούμενον ἤδη Θησεῖον ὅτι δὲν εἶναι ὁ Ναὸς τοῦ Θησέως, ἀλλὰ τοῦ Ἄρεως.

Διὰ νὰ προβῶμεν μεθοδικώτερον εἰς τὴν ἀνακάλυψιν τῆς ἀληθείας, ἀρχίζομεν πρῶτον ἀπὸ τὰ μέρη τῶν ὁποίων τὴν ἀρχαίαν θέσιν παραδέχονται οἱ νεώτεροι περιηγηταὶ (1) καὶ δὲν φιλονεικεῖ οὐδ' αὐτὸς ὁ Κ. Ῥὸσς, καὶ τοιαύτη εἶναι ἡ τοῦ Μητρώου, καὶ ἡ τῶν ἀγαλμάτων τοῦ Ἁρμοδίου καὶ Ἀριστογείτονος τὴν ὁποίαν ἐπροσδιορίσαμεν εἰς τὸ βιβλίον μας (2). Τὸ Μητρῷον ἦτον πολλὰ πιθανὸν κατὰ τὴν θέσιν τῆς ἐκκλησίας Ὑπαπαντή· ἡ θρησκευτικὴ ἔννοια τῆς λέξεως Ὑπαπαντὴ ταυτονυμεῖ μὲ τὸ ὅ,τι ἐνόουν οἱ ἀρχαῖοι διὰ τὸν ναὸν τὸν καθιερωμένον εἰς τὴν Μητέρα τῶν Θεῶν, τὸν ὁποῖον καὶ Μητρῷον ἐκάλεσαν. Εἰς τὴν ἐκκλησίαν ταύτην φαίνονται καὶ ἐφαίνοντο ἔτι μᾶλλον κατὰ τοὺς 1828-29-30 καὶ 31, (ὅτε ἡ πόλις ἦτον ἐρείπιον), πάμπολλα ἴχνη ἀρχαίων θεμελίων, τὰ ὁποῖα οἱ κτίσαντες ἐκεῖ κατεπλάκωσαν καὶ κατέκρυψαν μὲ τὰς οἰκοδομάς των. Εἰς τὸ μέρος τοῦτο εὗρον κατὰ τοὺς ῥηθέντας χρόνους τὰς ὁποίας εἰς τὸ σύγγραμμά μου ἐτύπωσα ἐπιγραφάς, ἔνθα ἀναφέρεται τὸ Μητρῷον (3).

Κατὰ τὸν Παυσανίαν, πλησίον τοῦ ναοῦ τοῦ Ἀπόλλωνος ἦτον τὸ Μητρῷον, καὶ πλησίον αὐτοῦ τὸ Βουλευτήριον, ἐγγὺς τούτου ὁ Θόλος, ὀλίγον ἀνωτέρω αὐτοῦ, πρὸς τὴν Ἀκρόπολιν τὰ ἀγάλματα τῶν Ἐπωνύμων, μετὰ ταῦτα ἡ εἰκὼν τοῦ Δημοσθένους, καὶ πλησίον αὐτοῦ τοῦ Ἄρεως τὸ Ἱερόν, ἐγγὺς δὲ τούτου τὰ ἀγάλματα τοῦ Ἁρμοδίου καὶ Ἀριστογείτονος (4). Κατὰ δὲ τὸν Ἀρριανὸν τὰ ἀγάλματα τοῦ Ἁρμοδίου καὶ Ἀριστογείτονος ἦσαν

(1) Leak the Topography of Athens.

(2) L'ancienne Athènes Σ. 32· ὅρα καὶ τὸ φυλλάδιον τοῦ Κ. Ῥὸσς « τὸ Θησεῖον καὶ ὁ Ναὸς τοῦ Ἄρεως » Σ. 17.

(3) Αἱ ἀρχαῖαι Ἀθῆναι Σ. 32, 34, 39.

(4) Καὶ πλησίον (τῆς Βασιλείου Στοᾶς) ἐποίησε (ὁ Εὐφράνωρ ἐν τῷ Ναῷ Ἀπόλλωνα Πατρῷον ἐπίκλησιν . . . . ᾠκοδόμηται δὲ καὶ Μητρὸς θεῶν ἱερὸν . . . καὶ πλησίον, τῶν πεντακοσίων καλούμενον Βουλευτήριον . . . Πλησίον Θόλος . . . ἀνωτέρω δὲ ἀνδριάντες ἑστήκασι Ἡρώων (τῶν Ἐπωνύμων) . . . μετὰ δὲ ἀγάλματα Θεῶν . . . ἔστι δὲ Δημοσθένης . . . καὶ πλησίον Ἄρεως ἱερὸν, οὐ πόῤῥω δὲ ἑστᾶσιν Ἁρμόδιος καὶ Ἀριστογείτων (Παυσ. Ἀττικ. κεφ. 3, 4, 8). Ἐκ τούτων ἐξάγεται ὅτι ἀπὸ τὴν ἐκκλησίαν τῶν ἁγίων Ἀποστόλων εἰς τοῦ Σωλάκι, μέχρι τῆς ἐκκλησίας τοῦ Χριστοῦ, τῆς Ἁγίας Ἄννης, τῆς Ὑπαπαντῆς, ὑπὸ τὸ Πελασγικὸν, καὶ ὑπὸ τὸ Βορειανατολικὸν τοῦ Ἀρείου Πάγου ἦσαν οἱ ῥηθέντες Ναοὶ καὶ τὰ ἀγάλματα.

καταντικρὺ τοῦ Μητρῴου, ἤτοι εἰς τὴν ἑτέραν ὄχθην τῆς ὁδοῦ τῆς φερούσης διὰ τῆς δειράδος εἰς τὴν Ἀκρόπολιν (1). Πλησίον δὲ τῶν ἀγαλμάτων τούτων ἦτον, ὡς ἀναφέραμεν κατὰ τὸν Παυσανίαν, τὸ Ἱερὸν ἤτοι ὁ Ναὸς τοῦ Ἄρεως, καὶ ἡ εἰκὼν τοῦ Δημοσθένους, κατὰ τὸν Πλούταρχον, ἡ δὲ εἰκὼν αὕτη τοῦ Δημοσθένους ἵστατο πλησίον τοῦ Βωμοῦ τῶν δώδεκα Θεῶν ὑπὸ μίαν πλάτανον (2)· τὸν Βωμὸν δὲ τοῦτον τῶν δώδεκα Θεῶν, ἀνέθηκεν ὁ Πεισίστρατος ὁ υἱὸς τοῦ Ἱππίου, ἄρξας τὴν ἐνιαύσιον Ἀρχὴν καλουμένην Βασιλείαν (3)· οὗτος δὲ ὁ Βωμὸς ἦτον, κατὰ τὸν Παυσανίαν, πλησίον τῆς Βασιλείου Στοᾶς (4). Εἰς δὲ τὸ Μητρῷον, τὸ ὁποῖον ἦτον ὀλίγον ἀνωτέρω τῆς Στοᾶς ταύτης πρὸς τὴν Ἀκρόπολιν, ἐκάθητο ὁ πρῶτος τῶν ἐννέα Ἀρχόντων καλούμενος, πρὸς διαστολὴν τῶν ἄλλων, Ἐπώνυμος Ἄρχων διότι ἐκ τοῦ ὀνόματος αὐτοῦ διεκρίνοντο αἱ ἐποχαί· καὶ ἐπειδὴ τὸ Μητρῷον ἦτον πρὸς τὰ ἀγάλματα τῶν Ἐπωνύμων (5), ὁ Ἄρχων οὗτος ὀνομάζετο καὶ Ἀρχηγέτης, ὅθεν ὁ Ἡσύχιος λέγει Ἀρχηγέτης Ἄρχων . . . καὶ Ἀρχηγέται Ἐπώνυμοι τῶν Φυλῶν, ἢ Θεοὶ ἐν Ἀθήναις (6). Ὁ Αἰσχύλος λέγει ὅτι αἱ Ἀμαζόνες εἰς τὴν κατὰ τῶν Ἀθηναίων ἐκστρατείαν των, ἔθεσαν τὴν ἕδραν αὐτῶν εἰς τὸν Ἄρειον Πάγον, καὶ ἐθυσίαζον εἰς τὸν πλησίον τοῦ λόφου τοῦ Ἀρείου Πάγου Ναὸν τοῦ Ἄρεως (7). Ὁ αὐτὸς Αἰσχύλος εἰς ἄλλο μέρος ἀναφέρει, ὅτι αἱ Εὐμενίδες ἐκατοίκησαν πλησίον τοῦ Ἀρείου Πάγου, πλησίον τοῦ Ναοῦ τοῦ Ἄρεως, καὶ τοῦ Διὸς τοῦ Ἀγοραίου (8)· ἀλλὰ καὶ ἐκτὸς τῶν εἰρημένων, ὁ πλησίον τοῦ Ναοῦ τοῦ Ἄρεως λόφος ὠνομάσθη νομίζω Ἄρειος Πάγος καὶ ὡς κείμενος πλησίον τοῦ Ναοῦ τοῦ Ἄρεως, καὶ διότι ὁ Ἄρης ἐκρίθη ἐκεῖ μετὰ τοῦ Ποσειδῶνος· εἰς μάτην λοιπὸν ὁ Κ. Ῥὸς ἐσκέφθη τόσον ὡρίμως καὶ τόσον πολὺν καιρὸν ὡς λέγει ὁ ἴδιος εἰς τὸν ἐπίλογόν του, διὰ νὰ ἐξωρίσῃ τὸν ἐπιεικῆ Θησέα ἀπὸ τὸ Μεγαλοπρεπὲς ἀνάκτορόν του καὶ νὰ ἐγκαθιδρύσῃ τὸν μιαιφόνον Ἄρην του.

Ἀφ' οὗ ἀπεδείξαμεν ποῦ ἦτον ὁ Ναὸς τοῦ Ἄρεως, ἀναφέρομεν τώρα, ὡς οἷόν τε συντόμως, καὶ ὀλίγα τινὰ περὶ τοῦ Ναοῦ τοῦ Θησέως (9). Ἡ λέξις Κολωνὸς, κατὰ τὸν Σουΐδαν, τὸν Ἡσύχιον καὶ ὅλους τοὺς ἄλλους λεξικογράφους, σημαίνει γαιόλοφος, βουνοειδὴς τόπος, ἀνάστημα γῆς (10)· εἰς τὰς Ἀθήνας ἦσαν δύο Κολωνοὶ, ὁ εἷς ὑπὲρ

(1) Ἁρμοδίου καὶ Ἀριστογείτονος χαλκαῖ εἰκόνες . . . καὶ νῦν κεῖνται Ἀθήνησιν ἐν Κεραμεικῷ . . . ᾗ ἄνιμεν ἐς Πόλιν (Ἀκρόπολιν) καταντικρὺ τοῦ Μητρῴου. Ἀῤῥ. Ἀναβ. Ἀλεξ. Β. 3 κεφ. 16.

(2) Πλούταρ. 10 ῥήτορ. εἰς Δημοσθέν . . . καὶ πέφυκε (παρὰ τὴν εἰκόνα) οὐ μεγάλη πλάτανος Β. Δημ. κεφ. 31.

(3) Θουκυδ. Β. 6 κεφ. 58 Ξενοφ Ἱππ. 2. § 3.

(4) Στοὰ δ' ὄπισθεν (τῆς Βασιλείου) ᾠκοδόμηται γραφὰς ἔχουσα Θεοὺς δώδεκα καλουμένους. (Παυσ. Ἀττικ. κεφ. 3).

(5) Σουΐδας λ. Ἄρχων.

(6) Ἡσύχ. Ἀρχηγέτης.

(7) Ἄρει δ' ἔθυον ἔνθ' ἐστὶν Ἐπώνυμος Πέτρα Πάγος τ' Ἄρεως. (Αἰσχ. Εὐμεν. στίχ 690).

(8) Δέξομαι Παλλάδος ξυνοικίαν „ οὐδ' ἀτιμάσω Πόλιν " Τὰν καὶ Ζεὺς ὁ Παγκρατὴς Ἄρης τε φρούριον Θεῶν νέμει. (Εὐμεν. Στίχ: 981). καὶ στίχει 962. Ἀλλ' ἐκράτησε Ζεὺς 'Ἀγοραῖος.

(9) Εἶναι παράδοξον διατὶ ὁ Κ. Ῥὸς εἰς τὸν χάρτην τοῦ δοκιμίου του ἔθεσε τὸ νέον Θησεῖόν του εἰς τὸν οἶκον ὅπου ἐκάθητο, χωρὶς νὰ δώσῃ τὸν λόγον τὸν πείσαντα αὐτὸν νὰ τὸ τοποθετήσῃ ἐκεῖ. Εἶναι εἰσέτι παράξενον διατὶ λέγει εἰς τὸ δοκίμιόν του, ὅτι ὁ Κύριος Λὴκ εἰς τὸ σύγγραμμά του ἐπιγραφόμενον « On some disputed positions in the Topography of Athens » ἐκδοθὲν τῷ 1835, παρεδέχθη τὴν γνώμην τοῦ Κ. Ῥὸς περὶ τῆς Πειραϊκῆς πύλης, τὴν ὁποίαν ἐξεφράσθη ὁ Κ. Ῥὸς κατὰ τοὺς 1837 εἰς τὸ δοκίμιόν του ἐπιγραφόμενον « Le monument d'Eubulide. Πῶς εἶναι δυνατὸν ὁ Κ. Λὴκ νὰ παραδεχθῇ μίαν γνώμην, ἥτις ὕστερον ἀπὸ δύω χρόνους ἐφαντάσθη καὶ ἐξεφράσθη; ὅρα τὸ Θησεῖον καὶ ὁ Ναὸς τοῦ Ἄρεως Σ. 15 σημ. 28· ἀλλὰ ὁ Κ. Λὴκ εἰς τὸ ἀναφερόμενον σύγγραμμά του λέγει τὸ ἐναντίον ἀφ' ὅτι μᾶς λέγει ὁ Κ. Ῥὸς· ἰδοὺ αἱ λέξεις τοῦ Κ. Λὴκ „ but Dipylum could not have been the gat by which Pausanias conducts his reader in to Athens, ἤτοι « δὲν δύναται νὰ ἦναι τὸ Δίπυλον ἡ θύρα δι' ἧς ὁ Παυσανίας ὁδηγεῖ εἰς τὰς Ἀθήνας τὸν περιηγητήν του „ καὶ παρακατιὼν λέγει τὸ αὐτὸ „ Dipylum could not have been the gat at which Pausanias enter et Athens " Τὸ Δίπυλον δὲν δύναται νὰ ἦναι ἡ θύρα δι' ἧς ὁ Παυσανίας εἰσῆλθεν εἰς τὰς Ἀθήνας: On some disputed positions in the Topography of Athens: P. 203.

(10) Ἡσύχ. εἰς Κολωνόν: (Σουΐδ):

τὴν Ἀκαδημίαν, ἐπὶ τοῦ ὁποίου ἦτον τὸ ἱερὸν τοῦ Ποσειδῶνος καὶ τοῦ υἱοῦ αὐτοῦ Θησέως, καὶ ὁ ἄλλος εἰς τὴν Πόλιν· ὁ πρῶτος ἐκαλεῖτο Ἵππιος, ὁ δὲ δεύτερος Ἀγοραῖος (1)· ὁ Κολωνὸς ὁ Ἀγοραῖος ἦτον κατὰ τὸν σχολιαστὴν τοῦ Ἀριστοφάνους εἰς τὴν Μελίτην καὶ ὄπισθεν τῆς Μακρᾶς Στοᾶς (2) καὶ πλησίον τῆς Ἀγορᾶς (3)· Ἡ Μελίτη κατὰ τὸν Σχολιαστὴν τοῦ Ἀριστοφάνους ἄρχιζεν ἀπὸ τὴν Μελιτίδα πύλην (ἥτις ἦτον εἰς τὴν ἐκκλησίαν τοῦ ἁγίου Δημητρίου Βομβαρδιάρη, εἰς τοὺς βορείους πρόποδας τοῦ λόφου τοῦ Μουσαίου) περιελάμβανε τὸν Κολωνὸν ἐφ' οὗ τὸ Θησεῖον (4)· ἐκτείνετο πλησίον τοῦ Λεωκορείου (5) (ὅπου ἡ ἐκκλησία τοῦ ἁγίου Φιλίππου (6) καὶ περιελάμβανε τὸ Εὐρυσάκειον (7) καὶ τὸ Μελανίππειον (8)· ἡ δὲ ἀρχαία Ἀγορὰ ἄρχιζε κατὰ πλάτος κάτωθεν τοῦ Ἀγοραίου Κολωνοῦ πρὸς τὸ Θησεῖον (9) καὶ ἐκτείνετο μέχρι τῆς Ποικίλης καὶ τοῦ γυμνασίου τοῦ Πτολεμαίου (10) εἰς τὴν ὁδὸν τὴν φέρουσαν τώρα ἀπὸ τὸ κάτω συντριβάνι καὶ τὴν Στοὰν τοῦ Ἀδριανοῦ εἰς την Πλατεῖαν τοῦ Ναοῦ τῆς Ἀθηνᾶς τῆς Ἀρχηγέτιδος, κοινῶς καλουμένης πύλη τῆς Ἀγορᾶς· κατὰ δὲ τὸ μάκρος ἄρχιζεν ἀπὸ τὸ Λεωκόρειον (11) καὶ ἐτελείωνεν εἰς τὸν Ναὸν τῆς Πανδήμου Ἀφροδίτης εἰς τὴν δειράδα τὴν ὑπὸ τὸ Πελασγικὸν, πλησίον τῆς ἐκκλησίας τῆς Ἁγίας Ἄννης, ὅπου ἦτον ὁ Ναὸς τῆς Ἀρτέμιδος καὶ τοῦ Ἀπόλλωνος (12)· ἡ δὲ Μακρὰ Στοὰ ἄρχιζεν ἀπὸ τὴν Πειραϊκὴν Πύλην (ὅπου τὰ ἐρείπια τῆς ἐκκλησίας τοῦ ἁγίου Νικολάου, ὑπὸ τοὺς νοτίους Πρόποδας τοῦ λόφου τοῦ Χαλκούρη, ἔνθα τὸ Ἡρῶον τοῦ Χαλκώδοντος (13) καὶ ἐτελείωνεν εἰς τὸν Κεραμεικὸν (14). Ὄπισθεν τῆς Μακρᾶς Στοᾶς ἦτον ὁ Κολωνὸς ὁ Ἀγοραῖος ἐπὶ τοῦ ὁποίου ἵσατο τὸ Θησεῖον· εἰς τὸν Κολωνὸν τοῦτον συνήρχοντο τὸ πρωῒ οἱ ἐργάται διὰ νὰ μισθωθῶσι πρὸς ἐργασίαν. Ἐκ τούτου καὶ τὰ τοῦ Ἀριστοφάνους Κωμικὰ διὰ τοὺς μὴ ἐλθόντας πρωῒ νὰ εὕρωσι μίσθωμα, Θησειότριψ, Θησομύζειν, διότι οἰμωγὰς ἐξέβαλον οἱ μὴ εὑρόντες μίσθωσιν (15)· καὶ τὸ «ὀψὲ ἦλθες ἀλλ' εἰς τὸν Κολωνὸν ἴεσο» ἐπὶ τῶν μισθωτῶν ἔλεγον· τοὺς γὰρ ἐπὶ τὸ ἔργον ἐλθόντας ὀψὲ ἀπέλυον πάλιν εἰς τὸ Μισθωτήριον, τοῦτο δ' ἦν ἐν Κολωνῷ (16). Εἰς τὸ Θησεῖον, πλησίον τοῦ ὁποίου ἦτον ἡ ἀγορὰ τῶν Κερκώπων καὶ ὁ Κύκλος, (17) κατέφευγον οἱ δοῦλοι οἱ ζητοῦντες νέον Κύριον διὰ νὰ πραθῶσιν, καὶ ἀποτίσωσι τὸ τίμημα αὐτῶν εἰς τὸν πρῶτον τους Κύριον, ὅθεν ὁ Ἀριστοφάνης ἐν ὥραις λέγει·

(1) Δύω ὄντων τῶν Κολωνῶν, ὁ μὲν Ἵππιος ἐκαλεῖτο . . . ὁ δ' ἦν ἐν Ἀγορᾷ παρὰ τὸ Εὐρυσάκειον, οὗ συνίεσαν οἱ μισθαρνοῦντες (Πολύδ. Β. 9)

(2) Οὕτω μέρος τι νῦν σύνηθες γέγονε τὸ Κολωνὸν καλεῖν τὸ ὄπισθεν τῆς Μακρᾶς Στοᾶς, ἀλλ' οὐκ ἔστι, Μελίτη γὰρ ἅπαν ἐκεῖνο. (Σχόλ. Αριστ. ὀρνιθ. 51 999).

(3) Κολωναίτας τοὺς μισθωτοὺς ὠνόμαζον. Ἐπειδὴ παρὰ τῷ Κολωνῷ εἱστήκεσαν, ὅς ἐστι πλησίον τῆς Ἀγορᾶς. Ἁρποκρ. Κολωναίτας.

(4) Σχόλ. Ἀριστ. Ὄρνιθ. στ. 999.

(5) Δημοσθέν. Ἐπιτάφ.

(6) L'Ancienne Athènes Σ. 78.

(7) Πλούταρ. Β. Σόλων. Ἁρποκρ. Εὐρυσάκ.

(8) Ἁρποκρχ. Μελανίππειον.

(9) Πολυδ. Β. 7. 29.

(10) Ἐν δὲ τῷ Γυμνασίῳ τῆς Ἀγορᾶς ἀπέχοντι. Παυσ. Ἀττικ. κεφ. 17.

(11) Ὅρα τὴν 19 σημείωσιν.

(12) Εἰς τὸ μέρος τοῦτο εὑρέθησαν διάφορα λείψανα τοῦ Ἀρχαίου Ναοῦ.

(13) L'Ancienne Athènes p. 92.

(14) Στοαὶ δὲ εἰσὶν ἀπὸ τῶν Πυλῶν εἰς τὸν Κεραμεικόν. (Παυσ. Ἀττικ. κεφ. 2). Αἱ Στοαὶ αὗται ἡ μία πλησίον τῆς ἄλλης ἐσχημάτιζον σειρὰν Μακρᾶς Στοᾶς· διὰ νὰ ἔχωσι δὲ τὸν χειμῶνα τὴν θερμότητα τοῦ ἡλίου ἦσαν ἐστραμμέναι πρὸς Νότον, καὶ πρὸς Βορέαν εἶχον τὸ τεῖχος αὐτῶν, ὥστε ἐρχόμενός τις ἀπὸ τὴν Πειραϊκὴν Πύλην εἰς τὸν Κεραμεικὸν δὲν ἐδύνατο νὰ ἴδῃ τὸ Θησεῖον.

(15) Μ. ἐτυμολογ. λ. Θησότριψ.

(16) Ἡσύχ. λ. ὀψέ.

(17) Ἡ Ἀγορὰ καλουμένη τῶν Κερκώπων, καὶ ὁ Κύκλος ἦτον ὅπου πρὶν τῆς ἐπαναστάσεως εὑρίσκετο ὁ λεγόμενος Γύφτικος Μαχαλᾶς, πλησίον τοῦ Λεωκορείου, ὅθεν καὶ ὁ Ἡσύχιος λέγει „ Κύκλος . . . Ἐν Ἀγορᾷ τόπος ἔνθα σκεύη καὶ σώματα (τῶν δούλων) πιπράσκονται· καὶ ὁ Εὐστάθ. εἰς Ὀδυσ. Β. καὶ Αἰσχ. παραπρεσβ. Β.

ἐμοὶ
κράτιστον ἐστὶν εἰς τὸ Θησεῖον δραμεῖν
ἐκεῖ δ' ἕως ἂν πρᾶσιν εὕρωμεν μένειν (1).

Ὁ Στράβων ἀναφέρων τὸν Ἡγησίαν, ἀναφέρει τὸ Θησεῖον ὡς ἓν τῶν ὑμνουμένων καὶ διαβοωμένων ἱερῶν τῆς πόλεως, συγκρίνων τοῦτο μὲ τὸ ἱερὸν τῆς Ἀθηνᾶς τῆς Πολιάδος, ἐν ᾧ ὁ ἄσβεστος λύχνος, μὲ τὸν Παρθενῶνα, καὶ τὰ λαμπρὰ οἰκοδομήματα τῶν Μεγαλοπόλεων Ἀθηνῶν, ὡς τὸ Ὀλύμπιον καὶ Λύκειον (2).

Ὁ Παυσανίας λέγει, ὅτι πρὶν τῆς εἰσόδου εἰς τὸ Θησεῖον παριστάνετο ἡ μάχη τῶν Ἀθηναίων κατὰ τῶν Ἀμαζόνων (3)· ἐπὶ δὲ τῆς ζωφόρου τῆς ἐπὶ τοῦ ὀπισθοδόμου παριστάνεται ἡ Κενταύρων καὶ Λαπιθῶν μάχη (35)· εἰς τὴν παράστασιν ταύτην γνωρίζεται ὁ Θησεὺς εἰς τέσσαρα μέρη νικῶν τοὺς Κενταύρους, καὶ εἰς τὸ πέμπτον ἀποκτείνων Κένταυρον. Εἰς τέσσαρας μετόπας ἀφ' ἑκατέρας μακρᾶς πλευρᾶς πρὸ τῆς εἰσόδου εἰς τὸ Θησεῖον παριστάνονται ἐπὶ τῶν μετοπῶν τοῦ Ναοῦ τὰ ἆθλα τοῦ Θησέως, δηλαδή·

1. Ὁ Θησεὺς φονεύων τὸν Κορυνήτην·
2. Ὁ Θησεὺς φονεύων τὸν Κερκύονα·
3. Ὁ Θησεὺς ἀντιπαλαίων τὸν Σκύρονα·
4. Ὁ Θησεὺς εἰς συμπλοκὴν μὲ τὴν Κρομμυωνίαν σῦν ἣν Φαιὰν προσηγόρευον (5)·
5. Ὁ Θησεὺς μετὰ τοῦ Μινωταύρου.
6. Ὁ Θησεὺς μετὰ τοῦ ἐν Μαραθῶνι Ταύρου·
7. Ὁ Θησεὺς μετὰ τοῦ Πιτυοκάμπτου.
8. Ὁ Θησεὺς μετὰ τοῦ Προκρούστου.

Ταῦτα παριστάνονται ἀμφοτέρωθεν τῶν ἐπὶ ταῖς μετόπαις παῤῥησιαζομένων ἄθλων τοῦ Ἡρακλέους, ὡς νὰ στεφανοῖ τρόπον τινὰ ὁ Θησεὺς διὰ τῶν ἔργων του, τὰ ἆθλα τοῦ Ἡρακλέους· ὅθεν καὶ ὁ Εὐριπίδης μετὰ ταῦτα εἶπεν·

Πανταχοῦ δέ μοι χθονὸς
τεμένη δέδασται· ταῦτ' ἐπωνομασμένα
Σέθεν τὸ λοιπὸν ἐκ βροτῶν κεκλήσεται
Ζῶντος, θανόντος δ' εὖτ' ἂν εἰς ἅδου μόλῃς
Θυσίαισι λαΐνοισ' τ' ἐξογκώμασι
Τίμιον ἀνάξει πᾶσ' Ἀθηναίων πόλις.

Δύο εἶναι αἱ βάσεις ἐπὶ τῶν ὁποίων θεμελιούμενος ὁ Κ. Ῥὸς ἐπροσπάθησε τὴν κατάργησιν τοῦ ἀληθεινοῦ Θησείου, μετονομάσας τοῦτο ναὸν Ἄρεως· ἡ πρώτη εἶναι ὅτι εἰς ὅλους τοὺς συγγραφεῖς ἀπαντᾶται τὸ Θησεῖον μὲ

---

(1) Πολυδ ὀνομ. 7.

(2) . . . Τὸ δ' Ἄστυ αὐτὸ Πέτρα . . . Ἐπ' αὐτῆς Ἀθηνᾶς ἱερὸν . . . καὶ ὁ Παρθενών . . . ὁρῶ τὴν Ἀκρόπολιν καὶ τὸ περὶ τῆς Τριαίνης ἐκεῖ σημεῖον· ὁρῶ τὴν Ἐλευσῖνα . . . Ἐκεῖνο Λεωκόριον· τοῦτο Θησεῖον . . . ἡ γὰρ Ἀττικὴ ἐστὶ Θεῶν κτῆμα καὶ Προγόνων Ἡρώων . . καὶ ἐπ' ἄλλων πλειόνων ἐστὶν ἱστορεῖν πολλὰ, καὶ εἰς τὸ Λεωκόριον, καὶ τὸ Θησεῖον . . . καὶ αὐτὸ τὸ Ὀλύμπιον. Στραβ. Β. 9 Σ. 159.

(3) Γραφαὶ δὲ εἰσὶ (τῷ ἱερῷ τοῦ Θησέως) πρὸς Ἀμαζόνας Ἀθηναῖοι μαχόμενοι. (Παυσ. Ἀττικ. Κεφ. 17). Τὰ παριστανόμενα ἐπὶ τῆς ζωοφόρου τοῦ Θησείου, οἱ μὲν εἶπον μάχην τῶν Θεῶν κατὰ τῶν Γιγάντων. Ὁ δὲ Κ. Μύλλερ λέγει ὅτι παριστάνουσιν τὴν κατὰ τῶν Παλλαντιδῶν μάχην.

(4) Γέγραπται δὲ ἐν τῷ τοῦ Θησέως ἱερῷ καὶ ἡ Κενταύρων καὶ Λαπιθῶν μάχη. Θησεὺς μὲν οὖν ἀπεκτονώς ἐστιν ἤδη Κένταυρον, τοῖς δ' ἄλλοις ἐξ ἴσου καθέστηκεν ἔτι ἡ μάχη. Παυσ. Ἀττικ. κεφ. 17.

(5) Πλούταρ. Β. Θησ. κεφ. 8, 9, 10 καὶ 11.

(6) Εὐριπ. Ἑκάβ. ς. 1331.

τὰ ἀκόλουθα ὀνόματα, Θησεῖον, ἱερὸν Θησέως, τέμενος Θησέως, σηκὸς Θησέως· ἡ δὲ δευτέρα εἶναι ὅτι ἡ οἰκοδομὴ τοῦ Θησείου εἶναι οἰκοδομὴ Ναοῦ καὶ ὄχι ἱερὸν, ἀλλ' ἂς ἰδῶμεν.

Τὰ ὀνόματα, Θησεῖον, ἱερὸν, σηκὸς καὶ τέμενος Θησέως ἀναφέρονται ἀπὸ τὸν Παυσανίαν, τὸν Στράβωνα, τὸν Πλούταρχον, Σουΐδαν καὶ τοὺς λοιποὺς ἀρχαίους λεξικογράφους καὶ ἀπό τινας ἐπιγραφάς· ὁ Στράβων, λέγει Θησεῖον, ὡς καὶ Ὀλύμπειον καὶ Ἐλευσίνιον (1), ὁ Παυσανίας, λέγει ἱερὸν Θησέως, καὶ ἱερὸν Ἄρεως τὸν ναὸν τοῦ Ἄρεως (2)· ἱερὸν Διοσκούρων, τὸν ναὸν τῶν Διοσκούρων (3)· ἱερὸν Λητοῦς (4) τὸν εἰς Ἄργος ναὸν τῆς Λητοῦς· καὶ ἱερὸν τοῦ Διὸς, τὸν περίφημον καὶ μέγιστον Ναὸν τοῦ Ὀλυμπίου Διός, τοῦ ὁποίου εἰσέτι 16 μεγαλοπρεπέστααται στῆλαι σώζονται (5)· καὶ Σαράπιδος ἱερὸν τὸν ἐπιφανέστατον ἐν Ἀλεξανδρίᾳ Ναὸν τοῦ Σαράπιδος (6). Ὁ Ἡσύχιος, εἰς τὴν λέξιν ἱερὸν, ταυτονυμεῖ τὸ ἱερὸν μὲ τὸν Ναόν (7)· ὁ Ἀθήναιος λέγει τὸ αὐτὸ (8). Ὁ σχολιαστὴς τοῦ Σοφοκλέους λέγει Ναὸν καὶ ἱερὸν τὸ οἰκοδόμημα ἐφ' οὗ περιέχεται ὁ βωμὸς (9). Ἐκ τῶν εἰρημένων λοιπὸν ἐξάγεται ὅτι οἱ κατὰ τοὺς Ῥωμαϊκοὺς χρόνους ἀκμάσαντας συγγραφεῖς μὲ τὴν λέξιν ἱερὸν ἐννοοῦσαν καὶ αὐτὸν τὸν Ναόν (10). Ἀλλ' ἂν ὑποθέσωμεν ὅτι ὁ Παυσανίας ὀνομάσας τὸ Θησεῖον ἱερὸν καὶ σηκὸν ἐννοεῖ κατώτερόν τι οἰκοδόμημα παρὰ τὸν Ναόν· καὶ οὕτως, ἡ οἰκοδομὴ ἔχει ὅλα τὰ χαρακτηριστικὰ ἑνὸς Ναοῦ καθιερουμένου εἰς Ἥρωα μᾶλλον παρὰ εἰς Θεόν·

α΄. Διότι εἰς τὸν Ναὸν τοῦτον παρατηροῦμεν δύο βαθμίδας πεντελησίου λίθου, ἐν ᾧ εἰς τὸν Παρθενῶνα, εἰς τὸν τῆς Πολιάδος Ναὸν, εἰς ἐκεῖνον τῆς ἀπτέρου Νίκης, εἰς τὸ Ὀλύμπειον, εἰς τὸν ἐν Φηγαλίᾳ Ναὸν τοῦ Ἀπόλλωνος, εἰς τὸν ἐν Νεμέᾳ Ναὸν τοῦ Διὸς, εἰς τὸν τῆς Ἀθηνᾶς τῆς Σουνιάδος, εἰς τὸν τῆς Νεμέσεως τῆς ἐν Ῥάμναις, ἦσαν τρεῖς σειραὶ βαθμίδων. Ἡ διαφορὰ λοιπὸν αὕτη τοῦ νὰ ἦναι εἰς τὸ Θησεῖον δύω σειραὶ μόνον προέρχεται (ὡς ἀρίστως παρετήρησαν καὶ ἄλλοι) διότι ὁ Θησεὺς δὲν ἦτον Θεὸς ἀλλὰ κατώτερός τι τοῦ θεϊκοῦ ὕψους.

β΄. Τὸ νὰ διαιρῆται ἔσωθεν τὸ Θησεῖον διαφόρως τῶν Ναῶν τῶν Θεῶν, ἤτοι νὰ ἔχῃ τὸ ἱερὸν ἔνθα τὸ ἄγαλμα καὶ ὁ βωμὸς μικρότερον, καὶ τὸν ὀπισθόδομον μεγαλήτερον, καὶ τοῦτο ἐγίνετο εἰς τοὺς ναοὺς τῶν Ἡρώων καὶ ὄχι εἰς τοὺς τῶν Θεῶν, ὡς δύναταί τις νὰ ἴδῃ τὴν ἐναντίαν τοῦ Θησείου διαίρεσιν τοῦ Παρθενῶνος, τὴν διαίρεσιν τοῦ Ναοῦ τῆς Ἀθηνᾶς τῆς Σουνιάδος, ἐκείνην τῆς ἐν Αἰγίνῃ Ἀθηνᾶς καὶ ἄλλου.

γ΄. Τὸ νὰ μὴν ἔχῃ περιθέουσαν ζωφόρον, ἀλλὰ μόνον ἐπὶ τοῦ ὀπισθοδόμου καὶ ἐπὶ τῆς εἰσόδου τοῦ Ναοῦ, καὶ τὸ νὰ μὴν ἔχῃ μετόπας ἐφ' ὅλων ἑκατέρων τῶν μακρῶν πλευρῶν, ἐν ᾧ εἰς τὸν Παρθενῶνα, καὶ εἰς τὸν ἐν Βάσσαις τῆς Φηγαλίας Ναὸν τοῦ Ἐπικουρίου Ἀπόλλωνος, καὶ γενικῶς εἰς ὅλους τοὺς Ναοὺς τῶν Θεῶν ἦτον περιθέουσα ζωφόρος στεφανοῦσα τρόπον τινὰ τὸν Ναόν, ἡ διαφορὰ αὕτη τὴν ὁποίαν βλέπομεν εἰς τὸ Θησεῖον εἶναι δεῖγμα ὅτι ὁ Ναὸς οὗτος ἦτον Ναὸς Ἥρωος καὶ ὄχι Θεοῦ. Καὶ ταῦτα ἐν συντόμῳ πρὸς ἀναίρεσιν τῆς ἐσφαλμένης ἰδέας τοῦ Κ. Ῥὸς περὶ τοῦ Θησείου.

Κ. Σ. ΠΙΤΤΑΚΗΣ Ἀθηναῖος.

---

(1) Στραβ. Β. 9.

(2) Παυσ. Ἀττικ. κεφ. 8.

(3) Παυσ. Ἀττικ. κεφ. 18.

(4) Παυσ. Κορινθ. κεφ. 21.

(5) Πρὶν δὲ εἰς τὸ ἱερὸν ἰέναι τοῦ Διὸς τοῦ Ὀλυμπίου. Παυσ. Ἀττικ. κεφ. 18.

(6) Αἰγυπτίοις δὲ ἱερὰ Σαράπιδος, ἐπιφανέστατον μὲν Ἀλεξανδρεῦσιν. Παυσ. Ἀττικ. κεφ. 18.

(7) Ἱερὸν .: . . . ἀγαθὸν, ὅσιον καὶ Ναός.

(8) Ἀθῆναι. Β. 8.

(9) Ναὸς καὶ ἱερὸν πᾶν τὸ οἰκοδόμημα, ὑφ' οὗ περιέχεται ὁ βωμός. Σχολ. Σοφοκ. Οἰδ. τύραν. ς 16.

(10) Ὅρα Ionian. antiq. vol. 1. p. 6.

ΠΕΡΙ ΛΥΚΑΒΗΤΤΟΥ (Η ΛΥΚΟΒΗΤΤΟΥ).

Ὅλοι οἱ περιηγηταὶ, ἀρχίζοντας καὶ πρὶν τῶν χρόνων τοῦ Γουίλητλερ ἕως εἰς τὸν καιρὸν τοῦ Λῆκ, ὅσοι ἀνέφερον περὶ τοῦ ὄρους Λυκαβηττοῦ, ὅλοι παραδεχθεὶς ὁ εἷς ἀπὸ τὸν ἄλλον τὴν περὶ τοῦ Λυκαβηττοῦ ἰδέαν, ἐνόμισαν διὰ Λυκαβηττὸν τὸν πετρώδη λόφον τὸν ἄνωθεν τοῦ λόφου καλουμένου τώρα Ξυλιάστρα, ὅπου ἡ ἐκκλησία ἁγία Μαρίνα, ὅστις ἦτον ἀφιερωμένος εἰς τὸν Δία κατὰ τὴν ἀντιστρόφως γεγραμμένην ἐπιγραφὴν, (ὅρος Διός) SOIΔ SOPOH, ἣν ἀνεκαλύψαμεν ἐγχαραγμένην εἰς τὸν βράχον τοῦ λόφου τούτου, καὶ ἥτις εἶναι ἐγγεγραμμένη γράμμασιν Ἀττικοῖς (1) καὶ κατὰ τὸν ἀρχαιότατον τρόπον· τὸν λόφον δὲ τὸν ὁποῖον οἱ περιηγηταὶ ἐνόμισαν Λυκαβηττὸν ὀνομάσαμεν ἡμεῖς λόφον τῶν Νυμφῶν ἀπὸ μίαν ἐπιγραφὴν τὴν ὁποίαν ηὕραμεν ἐνταῦθα, καὶ ἥτις εἶναι γεγραμμένη γράμμασιν Ἀττικοῖς, καὶ ἐγχαραγμένη ἐπὶ τοῦ βράχου τοῦ λόφου τούτου· ἡ ἐπιγραφὴ δὲ εἶναι αὕτη.

ΗΙΕΡΟΝ
ΝΥΜΦΟΝ
ΔΕΜΟΣ (2)

ὁ Κ. Λῆκ πρῶτος εἴτε ἀφ' ἑαυτοῦ, εἴτε ἀκούσας καὶ ἄλλων τὴν γνώμην ἐπρόφερεν νύξιν περὶ ἀμφιβολίας τῆς θέσεως τοῦ Λυκαβηττοῦ (3) καὶ ὁ Κ. Φορχάμερ κατὰ τὰ 1834 ἐβάπτισε τὸν Ἄγχεσμον εἰς Λυκαβηττόν· τὴν ἰδέαν δὲ ταύτην τινὲς ἀβασανίστως τὴν παρεδέχθησαν, ὡς ἀλάνθαστον· ἡμεῖς ἐπιθυμοῦντες νὰ ἀνακαλύψωμεν καὶ περὶ τοῦ ὄρους τούτου τὴν ἀλήθειαν προβαίνομεν εἰς τὴν ἀνίχνευσίν της· ὁ Κ. Φορχάμερ συμφώνως μὲ τὸν Κ. Μύλλερ νομίζουσιν ὅτι ἡ λέξις Λυκαβηττὸς παράγεται ἀπὸ τὸ λυκάβας (4) τὴν ὁποίαν ὁ Ὅμηρος ἀναφέρει (5), καὶ ἥτις σημαίνει τὸ φῶς, ἐνόμισαν δὲ ὅτι ὠνομάσθη οὕτω διότι πρῶτον λέγουσι τὸ ὄρος τοῦτο προσβάλλεται ἀπὸ τὰς πρώτας ἑωθινὰς ἀκτίνας τοῦ ἡλίου· ὁ δὲ Ἡσύχιος λέγει ὅτι ὁ Λυκαβηττὸς ὠνομάσθη οὕτω διὰ τὸ λύκοις πληθύνειν (6). Ἡ ὀνομασία τοῦ ὄρους Λυκαβηττὸς δύναται νὰ ἐπήγασε καὶ ἀπὸ τὴν μίαν καὶ τὴν ἄλλην αἰτίαν, διότι ὁ Λυκαβηττὸς οὗτος καὶ Λυκοβοῦνι εἰσέτι εἶναι καὶ λέγεται, καὶ τοῦτο συμφωνεῖ μὲ τὴν γνώμην τοῦ Ἡσυχίου, καὶ ὁ Ἥλιος προσβάλλει αὐτὸ ὡς καὶ πᾶν ἄλλο ὄρος.

Ἀλλ' ἂς ἐρευνήσωμεν τὴν ἀλήθειαν εἰς τὰ ἀναφερόμενα περὶ Λυκαβηττοῦ ἀπὸ τοὺς παλαιοὺς συγγραφεῖς, καὶ ἐλπίζω νὰ εὕρωμεν αὐτήν. Ἀντίγονος ὁ Καρύστιος λέγει, ὅτι ἐξ Ἀκροπόλεως ἡ Ἀθηνᾶ ὑπῆγεν εἰς Πελλήνην (7) ἢ Πεντέλην ἵνα λάβῃ ὄρος καὶ ποιήσῃ αὐτὸ ὀχύρωμα πρὸ τῆς Ἀκροπόλεως, καὶ μαθοῦσα καθ' ὁδὸν ἀπὸ τὴν κορώνην, ὅτι ὁ Ἐριχθόνιος εἶναι εἰς τὸ φανερὸν καὶ ὄχι κεκρυμμένος, ἡ Ἀθηνᾶ ἔρριψε τὸ ὄρος καθοδὸν τὸ ὁποῖον μετὰ ταῦτα ἐκαλεῖτο Λυκαβηττός (8). Ἐκ τῆς ἐκφράσεως τοῦ Ἀντιγόνου ἐξάγεται ὅτι ὁ Λυκαβηττὸς εἶναι εἰς τὸν δρόμον τῆς Πελλήνης ἢ Πεντέλης, διότι ἐρχομένη ἡ Ἀθηνᾶ ἐκ Πελλήνης καὶ μαθοῦσα τὸ συμβὰν τοῦ Ἐριχθονίου ἔρριψε

---

(1) Ὅρα τὸ σύγγραμμα αἱ ἀρχαῖαι Ἀθῆναι. Σελ. 460.

(2) Αἱ ἀρχαῖαι Ἀθῆναι. Σελ. 460.

(3) The topography of Athens p. 70.

(4) Ὅρα τὸ φυλλάδιον τοῦ Κ. Φορχάμερ περὶ Λυκαβηττοῦ.

(5) Ὁμηρ. Ὀδσ. Ξ. καὶ Τ. τοῦδ' αὐτοῦ λυκάβαντος ἐλεύσεται ἐνθάδ' Ὀδυσσεύς.

(6) Λυκαβηττὸς ἡ Λυκοβηττὸς ὄρος τῆς Ἀττικῆς· εἴρηται δὲ οὕτω διὰ τὸ λύκοις πληθύειν. Ἡσύχ. Λυκαβητ.

(7) Εἰς τὸ χωρίον τοῦτο τοῦ Ἀντιγόνου ἀναγινώσκεται διττῶς, εἰς τινὰς ἐκδόσεις Παλλήνη, καὶ εἰς ἄλλας Πεντέλη, ἂν ἦναι τὸ πρῶτον ἡ Πελλήνη ἦτον εἰς τὸ χωρίον τὸ ὁποῖον εἰσέτι ἐφύλαξεν σχεδὸν τὸ ἀρχαῖόν του ὄνομα καλούμενον τώρα Πάλληνα πρὸ τοῦ Πεντελικοῦ ὄρους· ἂν ἦναι Πεντέλη, Τὸ ὄνομα τοῦτο τοῦ ὄρους εἶναι γνωστὸν εἰς ὅλους ὅτι ὀνομάζεται ἔτι καὶ νῦν Πεντέλη.

(8) Ἀφικομένην δὴ [τὴν Ἀθηνᾶν] ἐς Πελλήνην φέρειν ὄρος ἵνα ἔρυμα πρὸ τῆς Ἀκροπόλεως ποιήσῃ .... τῇ δ' Ἀθηνᾷ φερούσῃ τὸ ὄρος, ὃ νῦν καλεῖται Λυκαβηττὸς κορώνην φασὶν ἀπαντῆσαι καὶ εἰπεῖν ὅτι Ἐριχθόνιος ἐν φανερῷ· τὴν δὲ [illegible] ῥίψαι [illegible] νῦν ἐστί. Ἱστορ. Θαυ. 12.

τὸ ὄρος εἰς τὸ μέσον τοῦ δρόμου ὃν ἤρχετο. Εἰς τὸ μέρος τοῦτο φαίνονται εἰσέτι ἴχνη τοῦ Ἀρχαίου δρόμου καὶ ἐγχαράγματα εἰς αὐτὸν τῶν τροχῶν τῶν ἁμαξῶν· κεῖνται ὡσαύτως καὶ μέγισται πλίνθοι λίθιναι αἵτινες φερόμεναι ἐπὶ τῶν ἁμαξῶν καὶ πεσοῦσαι τυχηρῶς καθ᾽ ὁδὸν κεῖνται δείγματα τοῦ ἀρχαίου τούτου δρόμου. Τὰ ἀναφερόμενα δὲ ἴχνη τῶν τροχῶν τῶν ἁμαξῶν, καὶ αἱ καθοδὸν πλίνθοι δεικνύουσιν, ὅτι ἡ ἀρχαία Πεντελικὴ, ἡ Ἑλληνικὴ ὁδὸς διέβαινεν ἐκ τοῦ μέρους τούτου τὸ ὁποῖον τώρα καλεῖται Γαλλάτη.

Ὁ Πλάτων εἰς τὸν διάλογόν του ἐπιγραφόμενον Κριτίας ἢ Ἀτλαντικὸς, Ἀρχαιολογῶν περὶ τῶν Ἀθηνῶν λέγει εἰς τοὺς ἀρχαιοτάτους χρόνους ἡ Ἀκρόπολις ἐκτείνετο μέχρι τοῦ Ἠριδανοῦ ποταμοῦ καὶ τοῦ Ἰλισσοῦ, καὶ περιελάμβανεν ἐν ἑαυτῇ τὴν Πνύκα, ἔχουσα ὅρον τῆς ἐκτάσεως αὐτῆς κατ᾽ ἀντικρὺ τῆς Πνυκὸς (ἤτοι πρὸς τὸ ἀνατολικοβόρειον) τὸν Λυκαβηττὸν (1)· ἡ ἕνωσις τῶν ποταμῶν Ἠριδανοῦ καὶ Ἰλισσοῦ γίνεται πλησίον τοῦ μέρους καλουμένου Ἀγγελοκῆποι, ὄπισθεν τοῦ Λυκίου ὡς ἀναφέρει ὁ Παυσανίας καὶ ὁ Στράβων (2), ὥστε περιελαμβάνετο εἰς τὴν Ἀκρόπολιν τὸ πάλαι καὶ ὁ Ἄγχεσμος, ὁ νῦν ἅγιος Γεώργιος καλούμενος, καὶ ὅρον εἶχεν κατὰ τὸ μέρος τοῦτο τὸν Λυκαβηττὸν, ὅστις πλησιάζει πρὸς τὸν Ἠριδανὸν, καθὼς κατὰ τὸ νότιον μέρος περιελάμβανε τὸν λόφον τοῦ Μουσαίου, ὅρον ἔχουσα τὸ μετὰ τὸν λόφον τοῦτον πεδίον, διὰ τοῦτο καὶ ἡ ἔκτασις αὕτη ἀρχαῖος περίβολος ἐκαλεῖτο, ὡς γίνεται δῆλον καὶ ἐκ τῆς ἐκφράσεως τοῦ Παυσανίου ὅστις λέγει ὅτι ὁ λόφος τοῦ Μουσαίου ὁ ἀντικρὺ τῆς Ἀκροπόλεως ἦτον ἐντὸς τοῦ Ἀρχαίου περιβόλου (3)· ἀλλ᾽ ἡ ἔκφρασις αὕτη τοῦ Πλάτωνος σαφηνίζεται καλήτερον ἀπὸ τὰς ἀκολούθους μαρτυρίας τῶν ἀρχαίων συγγραφέων. Ὁ Θεόφραστος λέγει ὅτι ὁ Φαεινὸς, καὶ μετὰ ταῦτα ὁ μαθητὴς αὐτοῦ Μέτων ὁ Λευκονοεὺς συνέταξε γνώμωνα δέκα ἐννέα ἐνιαυτῶν, κανονίσας τοῦτον ἀπὸ τὰς ἡλιακὰς τροπὰς τὰς ὁποίας παρετήρησε ἐκ τοῦ Κολωνοῦ λαβὼν σημεῖον τὴν κορυφὴν τοῦ Λυκοβηττοῦ ὄρους (4)· ἐξηγούμεθα σαφέστερον, ἄν τις εἴκοσι ἢ τριάκοντα ἡμέρας πρὶν τὰς θερινὰς ἡλιακὰς τροπὰς, παρατηρήσῃ ἐκ τοῦ Κολωνοῦ καὶ τοῦ Θησείου, τὴν ἀνατολὴν τοῦ Ἡλίου θέλει ἰδῇ ὅτι ὁ Ἥλιος ἡμέραν παρ᾽ ἡμέραν ἀφίνων μακρὰν τὴν βόρειον ὄχθην τοῦ Ἀγχέσμου, τὴν τελευταίαν ἡμέραν τῆς Ἡλιακῆς τροπῆς καταντᾷ εἰς τὴν κορυφὴν τοῦ ὄρους καλουμένου τώρα Λυκοβοῦνι τὸ πάλαι δὲ Λυκοβηττός· μετὰ τὸν τελευταῖον τοῦτον ὅρον, τὴν δευτέραν, τὴν τρίτην καὶ τὰς ἀκολούθους ἡμέρας μετὰ τὴν ἡμέραν τοῦ Ἡλιοτροπίου ὁ Ἥλιος κατέρχεται βαθμηδὸν πρὸς τὸν Ἄγχεσμον, καὶ διαπερῶν αὐτὸν καταντᾷ τὴν ά. Ἰανουαρίου νὰ ἀνατέλῃ μεταξὺ Ὑμηττοῦ καὶ Ἀνύδρου ὄρους. Τὴν κίνησιν ταύτην παρατηρήσας ὁ Μέτων ἐκ τοῦ Κολωνοῦ ἐκανόνισεν εἰς τὸν Κολωνὸν, ἢ πρὸς τῷ τείχῃ τῷ ἐν τῇ Πυκνὶ, τὸν γνώμονα τοῦ ἐνιαυτοῦ του· ὡς ὁ σχολιαστὴς τοῦ Ἀριστοφάνους ἀναφέρει (5). Ὁ Μαρῖνος εἰς τὸν βίον τοῦ Πρόκλου, λέγει ὅτι ἐνταφιάσθη ὁ Πρόκλος ἐν διπλῇ θήκῃ εἰς τὰ ἀνατολικώτερα μέρη τῆς πόλεως πρὸς τὸν Λυκαβηττόν· ἡ ἔκφρασις αὕτη τοῦ Μα-

---

(1) Τὸ δὲ πρὶν ἐν ἑτέρῳ χρόνῳ μέγεθος μὲν ἦν πρὸς τὸν Ἠριδανὸν καὶ τὸν Ἰλισσὸν ἀποβεβηκυῖα, καὶ περιειληφυῖα ἐντὸς τὴν Πνύκα· καὶ τὸν Λυκαβηττὸν ὅρον ἐκ τοῦ κατ᾽ ἀντικρὺ Πνυκὸς ἔχουσα. Πλατ: Κριτίας Σελ. 132.

(2) Ποταμοὶ δὲ Ἀθηναίοις ῥέουσι (ὄπισθεν τοῦ Λυκίου) Εἰλισσός τε καὶ Ἠριδανὸς τῷ Κελτικῷ κατὰ τὰ αὐτὰ ὄνομα ἔχων, ἐκδιδοὺς ἐς τὸν Εἰλισσόν: Παυσ. Αττικ. κεφ. 19 . . . ἀφύσσασθαι καθαρὸν γάνος Ἠριδανοῖο· οὗ καὶ τὰ βοσκήματα ἀπόσχοιτ᾽ ἄν· εἰσὶ μὲν οὖν αἱ Πηγαὶ καθαροῦ καὶ ποτίμου ὕδατος, ὥς φασιν. ἐκτὸς τῶν Διοχάρους καλουμένων πυλῶν, πλησίον τοῦ Λυκείου: Στραβ. Β. 9. Σ. 160.

(3) Ἔστι δὲ ἐντὸς τοῦ περιβόλου (τοῦ) ἀρχαίου τὸ Μουσεῖον, ἀπ᾽ ἀντικρὺ τῆς Ἀκροπόλεως λόφος, ἔνθα Μουσαῖον ᾄδειν: Παυσ. Ἀττικ. κεφ. 25 Σ. 96.

(4) Ἔστι γὰρ ἐκεῖ τινα λαβεῖν τοιοῦτον γνώμονα· καὶ ἔστι σαφέστατα σημεῖα τὰ ἀπὸ τούτων. Διὸ καὶ ἀγαθοὶ γεγένηνται κατὰ τόπους τινὰς ἀστρονόμοι ἔνιοι. . . . . καὶ Φαεινὸς Ἀθήνησιν ἀπὸ τοῦ Λυκαβηττοῦ τὰ περὶ τὰς τροπὰς συνεῖδε, παρ᾽ οὗ Μέτων ἀκούσας τὸν τοῦ ἑνὸς δέοντα εἴκοσιν ἐνιαυτῶν συνέταξε. : : . . καὶ ἄλλοι δὲ τοῦτον τὸν τρόπον ἠστρολόγησαν. Θεοφ: περὶ σημ: Βρ.

(5) Φησὶ δὲ Καλλίστρατος ἐν Κολωνῷ ἀνάθημά τι εἶναι αὐτοῦ (τοῦ Μέτωνος) Ἀστρολογικὸν . . . . . ὁ δὲ Φιλόχωρος ἐν Κολωνῷ μὲν οὔ-

ρίνου « ἐν τοῖς ἀνατολικωτέροις τῆς πόλεως (1) » ἐμφαίνει, ὅτι ὁ Λυκαβηττὸς ἐκείτετο πρὸς τὰς θερινὰς ἀνατολὰς τῶν Ἀθηνῶν, καὶ ὄχι εἰς τὸν Ἄγχεσμον ὅστις κεῖται μᾶλλον πρὸς τὰς χειμερινὰς ἀνατολὰς, ἀλλ' οὐδὲ εἰς τὸν λόφον τῶν Νυμφῶν, καὶ γενικῶς εἰς τὸν λόφον τοῦ Μουσαίου καλούμενον τώρα Σέγγιο, οἵτινες κεῖνται πρὸς Νότον τῆς πόλεως. Ὁ Στράβων ἀριθμῶν τὰ ὄρη τῆς Ἀττικῆς ἀναφέρει ταῦτα κατασειρὰν, ὡς κεῖνται εἰς τὴν φυσικήν τους στάσιν, ὅθεν ἀρχίζει πρῶτον ἀπὸ τὸν Ὑμηττὸν, ὡς πλησιέστερον πρὸς τὴν θάλασσαν, εἶτα προβαίνει εἰς τὴν ἀνατολικὴν σειρὰν αὐτοῦ, τὸν Βριλλησὸν τὸν πρὸς τὸ Πεντελικὸν ὄρος, καὶ μετὰ ταῦτα οἱονεὶ ἐρχόμενος πρὸς τὴν πόλιν τῶν Ἀθηνῶν ἀναφέρει τὸν Λυκαβηττὸν, εἶτα ὡς τελειώσας τρόπον τινὰ τὴν σειρὰν τῶν τριῶν τούτων ὀρέων, προσθέτει ἔτι ὅτι εἶναι ὁ Πάρνης καὶ πλησίον αὐτοῦ ὁ Κορυδαλὸς (2)· καὶ κατὰ τὴν μαρτυρίαν ταύτην τοῦ Στράβωνος ὁ Λυκαβηττὸς ἦτον ἓν τῶν ὀρέων τῆς Ἀττικῆς ἄξιον νὰ καταριθμῆται μεταξὺ τοῦ Πάρνηθος καὶ Ὑμηττοῦ, ἑπομένως ὁ Ἄγχεσμος τοιοῦτον ὄρος δὲν εἶναι, οὐδὲ οἱ λόφοι τῶν Νυμφῶν, καὶ τοῦ Μουσαίου. Ὁ Ἀριστοφάνης ἀναφέρων περὶ τοῦ Λυκαβηττοῦ ἀναφέρει αὐτὸ ὡς ὄρος, ἂν καὶ ὄχι τοιοῦτον οἷος ὁ Πάρνης (3)· σύμφωνα μὲ τὸν Ἀριστοφάνην, ὅσον ἀποβλέπει τὸ μέγεθος τοῦ ὄρους, εἶναι καὶ τὰ ἀναφερόμενα ἀπὸ τὸν Στράβωνα, ὅστις λέγει ὅτι ὁσάκις τὶς ἤθελε ἀναφέρῃ τὸν Λυκαβηττὸν ὑπαινίττεται καὶ τὰς Ἀθήνας (4). Ὁ Φώτιος εἰς τὸ λεξικόν του ἀναφέρει τὸν Ἀριστοφάνην λέγοντα ὅτι ὀργισθεῖσαι αἱ νεφέλαι ἐκ τοῦ Πάρνηθος πετοῦσιν ἐν εἴδει πτηνῶν κατὰ τὸν Λυκαβηττὸν καὶ διαλύονται (5). Καθεὶς ὅστις ἴδε τὰς Ἀθήνας γνωρίζει ὅτι τὸν χειμῶνα σπρωχνόμεναι αἱ νεφέλαι ἀπὸ τὸν Βορέαν ἐκ τῶν κορυφῶν τῆς Πάρνηθος, καὶ ἐρχόμεναι πρὸς τὸν Λυκοβηττὸν (Λυκοβούνι) διαλύονται ἐνταῦθα. Ἡ μαρτυρία αὕτη τοῦ Ἀριστοφάνους ἐπιβεβαιοῖ ἔτι ὅτι ὁ Λυκοβηττὸς κεῖται μεταξὺ τῆς Πάρνηθος καὶ Ὑμηττοῦ, διότι ἀφ' ὅσον ἐκ τῆς πείρας γνωρίζομεν οὐδὲν ἄλλον ὄρος κεῖται πρὸ τῆς Πάρνηθος ἐφ' ᾧ νὰ διαλύωνται αἱ νεφέλαι.

Ὁ Ξενοφῶν συγκρίνων τὴν γῆν τοῦ Λυκαβηττοῦ μὲ τὴν Φαληρικὴν γῆν λέγει ὅτι ἡ Φαληρικὴ εἶναι ἑλώδης καὶ κάθυγρος, ἡ δὲ τοῦ Λυκαβηττοῦ ξηρὰ καὶ λεπτόγαιος· ὅστις οἶδε τὰς Ἀθήνας, γνωρίζει ὅτι ἡ γῆ ἡ ἄνωθεν τοῦ μέρους καλουμένου Γυψέλη εἶναι ξηρὰ, καὶ ὁ τόπος ἀκόμη τοῦ Γυψελίου καίτοι ἀρδευόμενος ἀπὸ μικρὸν ὕδωρ, μ' ὅλον τοῦτο ξηρογύψελον καλεῖται ἀπὸ τοὺς ἐγχωρίους. Ὁ Αἰσχίνης ὁ Σωκρατικὸς εἰς τὸν διάλογόν του

τὸν οὐδὲν λέγει θῆναι· ψευδῶς δὲ πρὸ Πυθοδώρου, Ἡλιοτρόπιον ἐν τῇ νῦν οὔσῃ ἐκκλησίᾳ πρὸς τῷ τείχει τῷ ἐν τῇ Πνυκί. Σχολ. Ἀριστοφ. εἰς ὄρνιθ. Ὁ γνώμων δὲ οὗτος νομίζω νὰ ἦτον κατασκευασμένος κατὰ τὸν ἀκόλουθον τρόπον: ἤτοι κυκλοφερὴς ὡς ὁ Πύργος Ἀνδρονίκου τοῦ Κυῤῥήστου, ἔχων εἰς τὴν κορυφήν του ῥάβδον ἐστραμμένην πρὸς ἀνατολὰς καὶ δεικνύουσαν διὰ τῆς σκιᾶς αὐτῆς τὰς διαφόρους ἡλιακὰς διευθύνσεις· εἶχεν δὲ ἀνώτερον ὅρον τῶν θερινῶν ἡλιακῶν τροπῶν τὴν ἀντικρίζουσαν τῇ κορυφῇ τοῦ Λυκαβηττοῦ σκιαγραμμίαν τοῦ δείκτου τοῦ γνώμονος τούτου· μετ' αὐτὰν ἀκολουθοῦσαν ἕνδεκα ἄλλαι γραμμαὶ διὰ νὰ ἀποτελέσωσι τὴν κατὰ τοὺς δώδεκα μῆνας διεύθυνσιν τῆς Ἡλιακῆς κινήσεως. Ἔσωθεν δὲ αὐτοῦ ἦτον κρήνη ἥτις διὰ τῆς μεμετρημένης κινήσεως τοῦ δείκτου τοῦ γνώμονος ἐδείκνυε τὰς ὥρας τοῦ ἡμερονυκτίου· τὴν κίνησιν δὲ ταύτην ἀπετέλει προσδιωρισμένη καὶ μεμετρημένη ποσότης ὕδατος ὡς τοῦτο ἐγίνετο εἰς τὸν πύργον Ἀνδρονίκου τοῦ Κυῤῥήστου, ὅστις πιθανῶς ἦτον ἀφομοίωμα αὐτοῦ τοῦ γνώμονος τοῦ Μέτωνος.

(1) Ἐν τοῖς ἀνατολικωτέροις τῆς πόλεως πρὸς τῷ Λυκαβηττῷ

Πρόκλος ἐγὼ γενόμην Λύκιος Γένος, ὃν Συριανὸς

ἐνθάδ' ἀμειβὸν ἑῆς θρέψε διδασκαλίης.

. . . . Μαρίν Β: Πρόκλ. κεφ: 36.

(2) Τῶν δ' ὀρῶν τὰ μὲν ἐν ὀνόματι μάλιστα ἐστὶν, ὅτε Ὑμηττὸς, καὶ Βριλησσὸς, καὶ Λυκαβηττὸς, ἔτι δὲ Πάρνης καὶ Κορυδαλός· Στράβ. Β. 9.

(3) . . . ἣν οὖν σὺ λέγεις Λυκαβηττοὺς

καὶ Παρνασῶν ἡμῖν μεγέθη τοῦτ' ἐστὶ τὰ χρηστὰ διδάσκειν; Ἀριστοφ. Βατ. 5. 1055 ἔκδοσ. Λειψ. 1829.

(4) Οἳ ῥ' Ἰθάκην εἶχον καὶ Νήριττον (Ἰλιάδ. Β. 5. 632) κυρίως μὲν γὰρ ἀκούων τὶς τὴν πόλιν δέξαιτ' ἄν, ὡς καὶ Ἀθήνας καὶ Λυκαβηττὸν εἴ τις λέγει, καὶ Ῥόδον καὶ Ἀτάβυριν. Στράβ. Β. 10.

(5) Ἐς τὴν Πάρνηθ' ὀργισθεῖσαι φροῦδαι κατὰ τὸν Λυκαβηττόν. Ἀριστ. Νεφ. παρὰ τῷ Φωτίῳ εἰς λέξιν Πάρνης.

ἐπιγραφόμενον Ἐρυξίας ἢ περὶ πλούτου, ἀναφέρει τὸν Λυκαβηττὸν ὡς ὄρος ἐκτεταμένον, καὶ τὸ ὁποῖον κεκτημένος τις ἤθελε νομίζεται εὐτυχής, καθὼς εἰ ἐκέκτητό τις τῶν Ἑλλήνων τὴν Πολυτίωνος οἰκίαν, ἥτις κατὰ τὸν Παυσανίαν ἦτον λαμπροτάτη εἰς τὰ ὄμματα τοῦ Ἕλληνος, διότι ἀφιερωμένη οὖσα εἰς τὸν Διόνυσον τὸν Μελπόμενον, εἶχε ἐν ἑαυτῇ ἀγάλματα τῆς Ἀθηνᾶς τῆς Παιωνίας, τοῦ Διός, τῆς Μνημοσύνης, τῶν Μουσῶν τοῦ Ἀπόλλωνος, καὶ τοῦ Ἀκράτου (18)· ἀλλ' εἰς τὰ ὄμματα τοῦ Σκύθου κατὰ τὸν Αἰσχίνην ἤθελε νομισθῇ αὕτη ὡς περιττὴ καὶ οὐδὲν συμβάλλουσα εἰς αὐτόν (19). Εἷς τῶν Λατίνων ποιητῶν ἀναφέρει ὅτι ὁ Λυκαβηττὸς ἦτον κατάφυτος ἀπὸ ἐλαίας (20)· τὸ ὄρος Λυκοβοῦνι ὡς γαιῶδες περισσότερον παρὰ πετρῶδες εἶναι ἐπιδεκτικὸν μᾶλλον εἰς τὴν ἐπαύξησιν τῶν ἐλαιῶν· καὶ μάρτυς τοῦ λόγου μου εἶναι αἱ εἰσέτι καρποφόραι καὶ εὔρωσται ἐλαῖαι αἱ κατὰ τὸ μέρος τοῦ ὄρους τούτου, τὸ καλούμενον Γαλάκι (21) σωζόμεναι· εἰς δὲ τὸν Ἄγχεσμον δένδρα ποτὲ νὰ βλαστήσωσι δὲν δύνανται, διότι ὅλος οὗτος ὁ λόφος εἶναι πετρώδης καὶ βραχώδης. Ἐκ τῶν εἰρημένων λοιπὸν γίνεται δῆλον ὅτι Λυκαβηττὸς εἶναι τὸ ὄρος τὸ καλούμενον τώρα Λυκοβοῦνι, τὸ πρὸς τὸ ἀνατολικώτερον τῶν Ἀθηνῶν, τὸ ὁποῖον ἀρχίζει ὄπισθεν τοῦ Ἀγχέσμου (Ἁγίου Γεωργίου) καὶ τελειώνει ἄνωθεν τῶν Πατησίων· κατ' ἐμὲ ἡ σειρὰ αὕτη ἐκαλεῖτο Λυκοβηττός. Πολλὰ πιθανὸν εἰς αὐτὴν νὰ ἕνωνον οἱ παλαιοὶ καὶ τὸν ὁποῖον ἰδίως ὠνόμαζον Ἄγχεσμον· δὲν εἶναι ὅμως ποτὲ δυνατὸν μόνος ὁ Ἄγχεσμος νὰ ἀποτελοῦσε τὸν Λυκαβηττόν, ὡς οἱ Κύριοι Φαρχάμερ καὶ Μύλλερ ἐνόμισαν. Ἄγχεσμος δὲ εἶναι τὸ ὄρος τὸ καλούμενον τώρα ἅγιος Γεώργιος, ὡς θέλομεν ἀναφέρει ἑπομένως.

Κ. Σ. ΠΙΤΤΑΚΗΣ Ἀθηναῖος.

ΤΟ ΜΝΗΜΕΙΟΝ ΤΟΥ ΕΥΒΟΥΛΙΔΟΥ.

Κατὰ τὸ ἔαρ τοῦ 1837 ἀνεσκάφησαν πρὸς ἄρκτον τοῦ Θησείου λείψανά τινα ἀρχαιότητος, ὀλίγης προσοχῆς, ἄξια αὐτὰ καθ' ἑαυτά, ἀλλὰ προκαλέσαντα μακρὰν ἐπιστολήν, διευθυνομένην πρὸς τὸν Συνταγματάρχην Κ. Λεὰκ ὑπὸ τοῦ καθηγητοῦ τῆς ἀρχαιολογίας εἰς τὸ ἐνταῦθα Πανεπιστήμιον, Κ. Λ. Ῥοσσίου, πιστεύοντος ὅτι τὰ λείψανα ταῦτα ἦσαν τὸ *μνημεῖον τοῦ Εὐβουλίδου*, τὸ ὁποῖον ἀναφέρει ὁ Παυσανίας (1). Κατὰ τῆς γνώμης ταύτης ἐδημοσιεύσαμεν ἔκτοτε καὶ ἡμεῖς καὶ ὁ Κ. Πιττάκης παρατηρήσεις εἰς δύω τῶν ἑλληνικῶν ἐφημερίδων, τὰς ὁποίας ἐνομίζαμεν ἀποχρώσας ὥστε νὰ πείσωσι τὸν Κ. Ῥόσσιον περὶ τοῦ ἀνυποστάτου τῆς εἰκασίας του, εἰκασίας πολλὰ δυναμένης νὰ παράξῃ ψευδῆ πορίσματα ὡς πρὸς τὴν τοπογραφίαν τῶν Ἀθηνῶν. Ἀλλ' ἐπειδὴ οὐ μόνον εἰς τὰ δημόσια τοῦ Κ. Ῥοσσίου μαθήματα ἠκούσαμεν ἐπαναλαμβανόμενα τὰ περὶ ἀνακαλύψεως τοῦ μνημείου τοῦ Εὐβουλίδου, χωρὶς οὐδὲ κἂν λόγος νὰ γίνηται περὶ τῶν κατὰ τῆς ἰδέας ταύτης ἐνστάσεων,

---

(18) Ἔστι δὲ ἐν τῇ Πολυτίωνος οἰκίᾳ . . . . . . Ἀθηνᾶς ἄγαλμα Παιωνίας καὶ Διός, καὶ Μνημοσύνης, καὶ Μουσῶν, Ἀπόλλωνός τε . . . . καὶ Δαίμων . . . . Ἄκρατος. Παυσ. Ἀττικ. κεφ. Β.

(19) Ἐν δὲ Σκύθαις τοῖς Νομάσιν, εἴ τις τὴν Πολυτίωνος οἰκίαν κεκτημένος εἴη, οὐδὲν ἂν πλουσιώτερος δοκεῖ εἶναι, ἢ εἰ παρ' ἡμῖν τὸν Λυκαβηττόν. Αἰσχίν. διάλ. περὶ πλούτου· ὁ παρὰ τοῦ Πλάτωνος καὶ Ἡσυχ. γεγραμμένος Λυκαβηττὸς ἐγέγραπτο πιθανῶς Λυκοβηττὸς μὲ ο καὶ ὄχι μὲ α, ὅθεν καὶ ἡ ἐξήγησις τοῦ Ἡσυχίου ἐκ τοῦ λύκους πληθύνειν εἶναι καταλληλοτέρα· ἑπομένως ἡ λέξις πιθανῶς δὲν εἶναι ἐκ τοῦ Λυκάβας, ὡς οἱ Κύριοι Μύλλερ καὶ Φαρχάμερ ἐνόμισαν, ἀλλ' ὡς τὴν ἐξήγησιν ὁ Ἡσύχιος ἐκ τοῦ Λύκοις βατὸς Λυκοβαττός, ἔνθα οἱ λύκοι περιοδιαβαίνουσιν.

(20) Dives et Aegaleos nemorum, Parnesque benignus
vitibus et pingui melior, Lycabessus oliva. Stati. theb. v. 631.

(21) Ἴσως ἐκ τῆς Νηρηΐδος Γαλατείας. Σουΐδας καὶ Ὅμηρ. Ἰλιάδ. Σ διότι ἐνταῦθα πηγὴ εὐπότου καὶ καθαροῦ ὕδατος εἶναι καὶ ἐκκλησία ἐπὶ Ἀρχαίων θεμελίων ναοῦ ἢ ἡρῴου κεῖται.

(1) Παυσ. Αττι. Β. 4.

ἀλλὰ καὶ εἰς ἐσχάτως ἐκδοθὲν φυλλάδιον, ἐν ᾧ ὁ αὐτὸς καθηγητὴς ἀποδάλλει τὸν Θησέα τοῦ ἀρχαίου του ἱεροῦ, ἴδαμεν αὖθις ἀναφερομένην τὴν πραγματείαν περὶ Εὐδουλίδου (1), διὰ ταῦτα ἐνομίσαμεν ἀναγκαῖον νὰ ἐπαναλάδωμεν ἐνταῦθα ὅσους λόγους νομίζομεν ἀντιτακτέους εἰς τὴν γνώμην τοῦ Κ. Ῥοσσίου, καὶ ἀρχόμεθα ἀμέσως ἀπὸ τῆς πρώτης ἀνευρέσεως τοῦ μνημείου.

Κατὰ τὴν 6 ἢ 7 Μαρτίου 1837 ὁ στρατιωτικὸς ἀρχιατρὸς Κ. Τράϊδερτ, οἰκοδομῶν οἰκίαν κατὰ τὸ ἀρκτικὸν πέρας τῆς ὁδοῦ τοῦ Ἑρμοῦ, οὐ μακρὰν πρὸς ἄρκτον τοῦ ναοῦ τοῦ Θησέως, εὗρεν εἰς βάθος ποδῶν τινων ὑπὸ γῆν σειρὰν τοίχου ἀρχαίου, ἐκτεινομένου ἀπὸ ΜΔ πρὸς ΑΑ, ἐστραμμένου κατὰ μέτωπον πρὸς ΑΔ, κατασκευασμένου ἐκ πόρου, καὶ συγκειμένου ἀπὸ βάσιν 8 περίπου μέτρων κατὰ μῆκος, σχηματίζουσαν δύο μικρὰς βαθμίδας ἢ κυμάτια, καὶ ἀπὸ δύο λίθους, ὧν ἕκαστος 1, 60 μ. εἰς τετράγωνον καὶ 1, 10 μ. ὕψους ἱσταμένους ὀρθοὺς ἐπὶ τῆς βάσεως. Ἡ ἀνακάλυψις αὕτη ἐπέφερε τὴν ἄμεσον παῦσιν τῆς οἰκοδομῆς, ἡ δὲ Κυβέρνησις ἐξακολουθήσασα τὴν ἀνασκαφὴν εὗρεν εἰς τὸ αὐτὸ ἐκεῖνο μέρος, α) ἐπὶ τοῦ ῥηθέντος τοίχου ἀνεστραμμένην καὶ ἠκρωτηριασμένην τὴν ἐπιγραφὴν

« Χεῖρος Κρωπίδης ἐποίησε. » 1)

β) ὀλίγον περαιτέρω τρεῖς κεφαλὰς, ὧν μία γυναικεία, ἴσως τέχνης Ἑλληνικῆς, καὶ ἐξόχου ἐργασίας, καὶ δύο Ῥωμαϊκὰς, ὧν ἡ μία τῆς ἐποχῆς καθ' ἣν ἡ τέχνη παρακμάσασα ἀντέγραφεν οὐχὶ πλέον ἐλευθέρως τὰς ποιητικὰς τοῦ τεχνίτου ἐμπνεύσεις, ἀλλὰ δουλικῶς τὴν ἐξωτερικὴν φύσιν μ' ὅλα της τὰ συμπτώματα· γ) κορμὸν γυναικὸς ἐνδεδυμένης, τέχνης καλῆς· δ) δύω τμήματα γείσσου ἐκ μαρμάρου λευκοῦ, Ῥωμαϊκῆς τέχνης· ε) βήματά τινα μεσημβρινώτερον, πρὸς τὸ Θησεῖον, ἐπιστήλιον ἐπίσης ἐκ λίθου λευκοῦ, φέρον τὴν ἐπιγραφὴν

. . . ος Δημαρχικῆ(ς ἐξουσίας. 2)

Ταῦτα εἶναι τ' ἀνευρεθέντα, καὶ ἰδοὺ πῶς ὁ Κ. Ῥόσσιος ἐξήγαγε τὸ συμπέρασμά του.

Ὑπέθεσεν ὅτι εἰς τὴν ἐπιγραφὴν 1) ἡ λέξις . . . χεῖρος εἶναι ἡ κατάληξις τῆς ἀποκοπείσης λέξεως *Εὔχειρος*, γενικῆς τοῦ *Εὔχειρ*, ὥστε ὁ ποιήσας ἤθελεν εἶσθαι υἱός τις *Εὔχειρος* τινὸς, Κρωπίδης, ἤτοι ἐκ τῆς Κρωπίδος φυλῆς. Ἐκ τοῦ Πλινίου (2), ἐξακολουθεῖ ὁ Κ. Ῥόσσιος, καὶ ἐκ τοῦ Παυσανίου (3) μανθάνομεν ὅτι ὑπῆρχεν *Εὔχειρ* ἀγαλματοποιὸς, καὶ ἐκ τοῦ δευτέρου τούτου μάλιστα ὅτι ἦν Ἀθηναῖος, καὶ υἱὸς Εὐδουλίδου. Ἀκόμη καὶ ἐπιγραφή τις ἐκδεδομένη ὑπὸ τοῦ Βοικίου (4) ἀναφέρει ἀγαλματοποιὸν *Εὔχειρα* καὶ τὸν λέγει Κρωπίδην, προθέτουσα αὐτὸν ἄλλον ἀγαλματοποιοῦ Εὐδουλίδου, τὸν ὁποῖον διὰ τοῦτο ὁ Βοίκιος νομίζει ἢ νεώτερον ἀδελφὸν, ἢ υἱὸν τοῦ Εὔχειρος υἱοῦ τοῦ Εὐδουλίδου. Τὴν τελευταίαν ταύτην ὑπόθεσιν παραδεχόμενος ὁ Κ. Ῥόσσιος, ἀναπληροῖ τὴν ἄνω ἐπιγραφὴν εἰς

« Εὐδουλίδης Εὔχειρος Κρωπίδης ἐποίησε. »

Ὀνομάζων ἤδη ὁ Κ. Ῥόσσιος τὴν μὲν εὑρεθεῖσαν κεφαλὴν, κεφαλὴν Ἀθηνᾶς, ἂν καὶ οὐδὲν φέρῃ διακριτικὸν γνώρισμα, τὸν δὲ κορμὸν ἐπίσης εὐτόλμως κορμὸν Μούσης, παραδέχεται ὅτι τ' ἀνανασκαφέντα λείψανα εἶναι τὰ τοῦ μνημείου τοῦ Εὐδουλίδου (5), ὅστις κατὰ τὸν Κ. Ῥόσσιον διὰ τὰ προεκτεθέντα εἶναι ὁ νεώτερος, ἢ ὁ ἔκγονος τοῦ παλαιοῦ Εὐδουλίδου. Ἰδοὺ ὁλόκληρον τὸ ἰκρίωμα τῆς εἰκασίας τοῦ Κ. Ῥοσσίου, εἰκασίας τὴν ὁποίαν φρονεῖ τοσοῦτον ἀποδεδειγμένην, ὥστε ἀπ' αὐτῆς ὁρμώμενος ἐπιχειρεῖ νὰ χειραγωγήσῃ τὸν Παυσανίαν εἰς τὴν

---

(1) Τὸ Θησεῖον κτλ. ὑπὸ Α. Ῥοσσίου σελ. 17.
(2) Πλιν. λδ'. 19, 34.
(3) Παυσ. Η ιδ'. 7.
(4) C. I. g. ad. et Cor. P. 916.
(5) Παυσ. Α. β'. 2.

ἐν Ἀθήναις περιηγησίν του, καὶ ν' ἀνακαλύψῃ δι' αὐτῆς τὴν πύλην δι' ἧς εἶχεν εἰσέλθη ὁ ἀρχαῖος περιηγητής.

Ἀλλὰ θέλων νὰ ποδηγετήσῃ τὸν Παυσανίαν, μὴ παρεξέβη ἄρα αὐτὸς ὁ Κ. Ῥόσσιος τῆς εὐθείας ὁδοῦ; Ἐκλαμβάνει τὰς περὶ μνημείου τοῦ Εὐβουλίδου προτάσεις του ἀσφαλεστέρας ἀφ' ὅσας ἄλλοι μέχρι τοῦδε περὶ τῆς Πειραϊκῆς πύλης ἐξέθεσαν, καὶ δι' αὐτοῦ ζητεῖ νὰ εὕρῃ ἐκείνην; Τὸ καθ' ἡμᾶς ὁμολογοῦμεν ὅτι οὐ μόνον δὲν μᾶς πείθει, ἀλλὰ μᾶς φαίνεται σχεδὸν ὡς ἂν ἐζήτει ν' ἀποδείξῃ τὰ γνωστὰ διὰ τῶν ἀγνώστων. Τοσοῦτον τὰ περὶ Εὐβουλίδου ἐπιστελλόμενά του μᾶς φαίνονται ἀμφίβολα, ἂν ὄχι ἐντελῶς ἀνυπόστατα, καὶ τοσοῦτον αἱ περὶ τῆς πύλης τῆς εἰσόδου τοῦ Παυσανίου μαρτυρίαι μᾶς φαίνονται ἂν ὄχι ἐντελῶς προφανεῖς, ὅμως τοὐλάχιστον ἱκανῶς πειθαναί, ὥστε ἐντελῶς τὴν ἐναντίαν τοῦ Κ. Ῥοσσίου ἀκολουθοῦντες μέθοδον, καὶ ἐρευνήσαντες περὶ τῆς πύλης αὐτῆς πρότερον, προβαίνομεν μετὰ ταῦτα νὰ ζητήσωμεν τὸ μνημεῖον τοῦ Εὐβουλίδου.

Ὁ Παυσανίας, ὡς γνωστόν, δὲν ἀναφέρει τὸ ὄνομα τῆς πύλης δι' ἧς εἰσῆλθεν, ἀλλὰ τὴν ὀνομάζει μόνον *αἱ πύλαι*. Ἐρωτᾶται λοιπὸν διὰ τίνος πύλης διέβη ἐρχόμενος ἀπὸ Πειραιῶς εἰς Ἀθήνας; Διὰ τῆς Πειραϊκῆς, εἶναι ἡ προχειροτέρα, ἴσως ἡ φυσικωτέρα ἀπάντησις. Ὡς ὁ Λεὶκ ὀρθότατα παρετήρησε, ὁ Παυσανίας ἀναβαίνων ἀπὸ τοῦ λιμένος, δὲν εἰσῆλθε βεβαίως διὰ τῶν πυλῶν πρὸς τὸ ἀνατολικὸν τῆς πόλεως τεῖχος, διότι ἔπρεπε, διὰ νὰ καταντήσ' εἰς αὐτὰς, νὰ ὑπερβῇ *τὰ ἐρείπια τῶν μακρῶν τειχῶν* (1), καὶ διότι ὡς ἐκ τῆς περιγραφῆς του φαίνεται προφανέστατα χωρῶν ἀπὸ δυσμῶν πρὸς ἀνατολὰς τῆς πόλεως. Ἀλλὰ καὶ πρὸς δυσμὰς ἀκόμη ἐδύνατο διὰ τεσσάρων μερῶν νὰ ἐμβῇ εἰς τὴν πόλιν: 1. διὰ τῆς ὁδοῦ μεταξὺ τοῦ Μουσείου καὶ τῆς Πνυκός· 2. διὰ τῆς ὁδοῦ μεταξὺ τῆς Πνυκὸς καὶ τοῦ λόφου τῶν Νυμφῶν· 3. διὰ τῆς πύλης τῆς πρὸς ἄρκτον τοῦ λόφου τῶν Νυμφῶν, καὶ 4. δι' ἄλλης πύλης, ἔτι ἀρκτικωτέρας, ἥτις κατὰ πᾶσαν πιθανότητα ἦτον τὸ Δίπυλον. Τὴν τελευταίαν ταύτην ὑπόθεσιν ἀποῤῥίπτομεν ἐντελῶς, διότι τὸ Δίπυλον ἦν ἐν μέσῳ τῷ Κεραμεικῷ διαιροῦν τὸν ἔσω τοῦ ἔξω, ἐν ᾧ ὁ Παυσανίας δὲν εἰσέρχεται ἀμέσως εἰς τὸν Κεραμεικὸν, ἀλλὰ λέγει ὅτι *στοαὶ εἰσὶν ἀπὸ τῶν Πυλῶν ἐς τὸν Κεραμικόν* (2). Καὶ ὁ Κ. Λήκιος καὶ ὁ Κ. Ῥόσσιος συμφωνοῦσιν ὅτι δὲν διέβη ὁ περιηγητής μας διὰ τῆς δειράδος τῆς μεταξὺ τοῦ Μουσείου καὶ τῆς Πνυκὸς, ἐκλέγων τὴν σπανίως βαινομένην, τὴν σκοπὸν ἔχουσαν μᾶλλον τὴν κοινωνίαν τῶν ὠχυρωμάτων δίοδον, καὶ εἴμεθα πρόθυμοι ἀνεξετάστως νὰ παραχωρήσωμεν τοῦτο εἰς τὸν Κ. Ῥόσσιον. Ἀκόμη συγκατανεύομεν ὅτι δὲν διέβη οὔτε μεταξὺ τῆς Πνυκὸς καὶ τοῦ λόφου τῶν Νυμφῶν, ὡς ὁ Κ. Λεὶκ ἐνόμισε κατ' ἀρχὰς, θέσας ἐκεῖ ἐσφαλμένως τὴν Πειραϊκὴν πύλην (3), καὶ ἐνδίδομεν ὅτι κατὰ τὴν ὑπόθεσιν τοῦ Κ. Ῥοσσίου διέβη ἀρκτικῶς τοῦ Λυκαβηττοῦ ἢ λόφου τῶν Νυμφῶν. Εἰς τοῦτο μᾶς πείθουν καὶ αἱ ἀκόλουθοι ἐπιτόπιοι παρατηρήσεις. Πρῶτον ὅτι ἀκριβῶς καθ' ὃ σημεῖον ἡ ἀπὸ τῆς πύλης τοῦ Δράκου ὁδὸς τέμνει τὴν διεύθυνσιν τοῦ ἀρχαίου τείχους, (τοῦ ὁποίου σώζονται σημεῖα ὁρατὰ), φαίνεται ἡ θέσις μεγάλης πύλης, μαρτυρουμένη ἀκόμη καὶ ἀπὸ βάσιν ἀκεραίαν πρὸς μεσημβρίαν παρακειμένου στρογγύλου πύργου, ὅστις κατὰ τοὺς κανόνας τῆς ὀχυρωματικῆς ἔπρεπε νὰ κεῖται πλησίον πύλης. Δεύτερον ὅτι δεξιῶς τῷ εἰσιόντι, *οὐ πόῤῥῳ τῶν πυλῶν* (4), ἵσταται μέχρι τῆς σήμερον λίθος εὐμεγέθης, τετραγωνικῶς λελαξευμένος, φαινόμενος ὡς βάθρον μέγα, κατὰ πιθανότατητα *ὁ τάφος ὁ ἐπίθεμα ἔχων στρατιώτην ἵππῳ παρεστηκότα*, τὸν ὁποῖον εἰσερχόμενος εἶδεν ὁ Παυσανίας. Τρίτον δὲ ὅτι *εἰσελθόντων* δεξιῶς, *ἐστὶν οἰκοδόμημα*, ναὸς τῆς ἁγίας *Παρασκευῆς*, τοῦ ὁποίου ἐρείπια μόνον σώζονται ἐπὶ θεμελίων ἀρχαίου καὶ μεγάλου οἰκοδομήματος. Δὲν

(1) Παυσ. Α. 6. 3.

(2) Παυσαν. αὐτόθι.

(3) Leak. Topogr. of Athens, Cap. III, 22.

(4) Παυσ, Α 6'. 3.

κατάντικρυ τοῦ Μητρῴου, ἤτοι εἰς τὴν ἑτέραν ὄχθην τῆς ὁδοῦ τῆς φερούσης διὰ τῆς δειράδος εἰς τὴν Ἀκρόπολιν (1). Πλησίον δὲ τῶν ἀγαλμάτων τούτων ἦτον, ὡς ἀναφέραμεν κατὰ τὸν Παυσανίαν, τὸ Ἱερὸν ἤτοι ὁ Ναὸς τοῦ Ἄρεως, καὶ ἡ εἰκὼν τοῦ Δημοσθένους, κατὰ τὸν Πλούταρχον, ἡ δὲ εἰκὼν αὕτη τοῦ Δημοσθένους ἵστατο πλησίον τοῦ Βωμοῦ τῶν δώδεκα Θεῶν ὑπὸ μίαν πλάτανον (2)· τὸν Βωμὸν δὲ τοῦτον τῶν δώδεκα Θεῶν, ἀνέθηκεν ὁ Πεισίστρατος ὁ υἱὸς τοῦ Ἱππίου, ἄρξας τὴν ἐνιαύσιον Ἀρχὴν καλουμένην Βασιλείαν (3)· οὗτος δὲ ὁ Βωμὸς ἦτον, κατὰ τὸν Παυσανίαν, πλησίον τῆς Βασιλείου Στοᾶς (4). Εἰς δὲ τὸ Μητρῷον, τὸ ὁποῖον ἦτον ὀλίγον ἀνωτέρω τῆς Στοᾶς ταύτης πρὸς τὴν Ἀκρόπολιν, ἐκάθητο ὁ πρῶτος τῶν ἐννέα Ἀρχόντων καλούμενος, πρὸς διαστολὴν τῶν ἄλλων, Ἐπώνυμος Ἄρχων διότι ἐκ τοῦ ὀνόματος αὐτοῦ διεκρίνοντο αἱ ἐποχαί· καὶ ἐπειδὴ τὸ Μητρῷον ἦτον πρὸς τὰ ἀγάλματα τῶν Ἐπωνύμων (5), ὁ Ἄρχων οὗτος ὀνομάζετο καὶ Ἀρχηγέτης, ὅθεν ὁ Ἡσύχιος λέγει Ἀρχηγέτης Ἄρχων . . . καὶ Ἀρχηγέται Ἐπώνυμοι τῶν Φυλῶν, ἢ Θεοὶ ἐν Ἀθήναις (6). Ὁ Αἰσχύλος λέγει ὅτι αἱ Ἀμαζόνες εἰς τὴν κατὰ τῶν Ἀθηναίων ἐκστρατείαν των, ἔθεσαν τὴν ἕδραν αὐτῶν εἰς τὸν Ἄρειον Πάγον, καὶ ἐθυσίαζον εἰς τὸν πλησίον τοῦ λόφου τοῦ Ἀρείου Πάγου Ναὸν τοῦ Ἄρεως (7). Ὁ αὐτὸς Αἰσχύλος εἰς ἄλλο μέρος ἀναφέρει, ὅτι αἱ Εὐμενίδες ἐκατοίκησαν πλησίον τοῦ Ἀρείου Πάγου, πλησίον τοῦ Ναοῦ τοῦ Ἄρεως, καὶ τοῦ Διὸς τοῦ Ἀγοραίου (8)· ἀλλὰ καὶ ἐκτὸς τῶν εἰρημένων, ὁ πλησίον τοῦ Ναοῦ τοῦ Ἄρεως λόφος ὠνομάσθη νομίζω Ἄρειος Πάγος καὶ ὡς κείμενος πλησίον τοῦ Ναοῦ τοῦ Ἄρεως, καὶ διότι ὁ Ἄρης ἐκρίθη ἐκεῖ μετὰ τοῦ Ποσειδῶνος· εἰς μάτην λοιπὸν ὁ Κ. Ῥὸς ἐσκέφθη τόσον ὡρίμως καὶ τόσον πολὺν καιρὸν ὡς λέγει ὁ ἴδιος εἰς τὸν ἐπίλογόν του, διὰ νὰ ἐξωρίσῃ τὸν ἐπιεικῆ Θησέα ἀπὸ τὸ Μεγαλοπρεπὲς ἀνάκτορόν του καὶ νὰ ἐγκαθιδρύσῃ τὸν μιαιφόνον Ἄρην του.

Ἀφ' οὗ ἀπεδείξαμεν ποῦ ἦτον ὁ Ναὸς τοῦ Ἄρεως, ἀναφέρομεν τώρα, ὡς οἷόν τε συντόμως, καὶ ὀλίγα τινὰ περὶ τοῦ Ναοῦ τοῦ Θησέως (9). Ἡ λέξις Κολωνὸς, κατὰ τὸν Σουΐδαν, τὸν Ἡσύχιον καὶ ὅλους τοὺς ἄλλους λεξικογράφους, σημαίνει γαιόλοφος, βουνοειδὴς τόπος, ἀνάστημα γῆς (10)· εἰς τὰς Ἀθήνας ἦσαν δύο Κολωνοὶ, ὁ εἷς ὑπὲρ

(1) Ἁρμοδίου καὶ Ἀριστογείτονος χαλκαῖ εἰκόνες . . . καὶ νῦν κεῖνται Ἀθήνησιν ἐν Κεραμεικῷ . . . ᾗ ἄνιμεν ἐς Πόλιν (Ἀκρόπολιν) κατ' ἀντικρὺ τοῦ Μητρώου. Ἀῤῥ. Ἀναβ. Ἀλεξ. Β. 3 κεφ. 16.

(2) Πλούταρ. 10 ῥήτορ. εἰς Δημοσθέν . . . καὶ πέφυκε (παρὰ τὴν εἰκόνα) οὐ μεγάλη πλάτανος Β. Δημ. κεφ. 31.

(3) Θουκυδ. Β. 6 κεφ. 58 Ξενοφ Ἱππ. 3. § 3.

(4) Στοὰ δ' ὄπισθεν (τῆς Βασιλείου) ᾠκοδόμηται γραφὰς ἔχουσα Θεοὺς δώδεκα καλουμένους. (Παυσ. Ἀττικ. κεφ. 3).

(5) Σουίδας λ. Ἄρχων.

(6) Ἡσύχ. Ἀρχηγέτης.

(7) Ἄρει δ' ἔθυον ἔνθ' ἐστὶν Ἐπώνυμος Πέτρα Πάγος τ' Ἄρεως. (Αἰσχ. Εὐμεν. στίχ. 690).

(8) Δέξομαι Παλλάδος ξυνοικίαν „ οὐδ' ἀτιμάσω Πόλιν " Τὰν καὶ Ζεὺς ὁ Παγκρατὴς Ἄρης τε φρούριον Θεῶν νέμει. (Εὐμεν. Στίχ: 981). καὶ στίχει 962. Ἀλλ' ἐκράτησε Ζεὺς Ἀγοραῖος.

(9) Εἶναι παράδοξον διατί ὁ Κ. Ῥὸς εἰς τὸν χάρτην τοῦ δοκιμίου του ἔθεσε τὸ νέον Θησεῖόν του εἰς τὸν οἶκον ὅπου ἐκάθητο, χωρὶς νὰ δώσῃ τὸν λόγον τὸν πείσαντα αὐτὸν νὰ τὸ τοποθετήσῃ ἐκεῖ. Εἶναι εἰσέτι παράξενον διατί λέγει εἰς τὸ δοκίμιόν του, ὅτι ὁ Κύριος Λῆκ εἰς τὸ σύγγραμμά του ἐπιγραφόμενον « On some disputed positions in the Topography of Athens » ἐκδοθὲν τῷ 1835, παρεδέχθη τὴν γνώμην τοῦ Κ. Ῥὸς περὶ τῆς Πειραϊκῆς πύλης, τὴν ὁποίαν ἐξεφράσθη ὁ Κ. Ῥὸς κατὰ τοὺς 1837 εἰς τὸ δοκίμιόν του ἐπιγραφόμενον « Le monument d'Eubulide. Πῶς εἶναι δυνατὸν ὁ Κ. Λῆκ νὰ παραδεχθῇ μίαν γνώμην, ἥτις ὕστερον ἀπὸ δύω χρόνους ἐφαντάσθη καὶ ἐξεφράσθη; ὅρα τὸ Θησεῖον καὶ ὁ Ναὸς τοῦ Ἄρεως Σ. 15 σημ. 28· ἀλλὰ ὁ Κ. Λῆκ εἰς τὸ ἀναφερόμενον σύγγραμμά του λέγει τὸ ἐναντίον ἀφ' ὅτι μᾶς λέγει ὁ Κ. Ῥὸς· ἰδοὺ αἱ λέξεις τοῦ Κ. Λῆκ „ but Dipylum could not have been the gat by which Pausanias conducts his reader in to Athens, ἤτοι « δὲν δύναται νὰ ἦναι τὸ Δίπυλον ἡ θύρα δι' ἧς ὁ Παυσανίας ὁδηγεῖ εἰς τὰς Ἀθήνας τὸν περιηγητήν του „ καὶ παρακατιὼν λέγει τὸ αὐτὸ „ Dipylum could not have been the gat at which Pausanias enter et Athens " Τὸ Δίπυλον δὲν δύναται νὰ ἦναι ἡ θύρα δι' ἧς ὁ Παυσανίας εἰσῆλθεν εἰς τὰς Ἀθήνας: On some disputed positions in the Topography of Athens: P. 203.

(10) Ἡσύχ. εἰς Κολωνόν: (Σουΐδ):

τὴν Ἀκαδημίαν, ἐπὶ τοῦ ὁποίου ἦτον τὸ ἱερὸν τοῦ Ποσειδῶνος καὶ τοῦ υἱοῦ αὐτοῦ Θησέως, καὶ ὁ ἄλλος εἰς τὴν Πόλιν· ὁ πρῶτος ἐκαλεῖτο Ἵππιος, ὁ δὲ δεύτερος Ἀγοραῖος (1)· ὁ Κολωνὸς ὁ Ἀγοραῖος ἦτον κατὰ τὴν σχολιαστὴν τοῦ Ἀριστοφάνους εἰς τὴν Μελίτην καὶ ὄπισθεν τῆς Μακρᾶς Στοᾶς (2) καὶ πλησίον τῆς Ἀγορᾶς (3)· Ἡ Μελίτη κατὰ τὴν Σχολιαστὴν τοῦ Ἀριστοφάνους ἄρχιζεν ἀπὸ τὴν Μελιτίδα πύλην (ἥτις ἦτον εἰς τὴν ἐκκλησίαν τοῦ ἁγίου Δημητρίου Βομβαρδιάρη, εἰς τοὺς βορείους πρόποδας τοῦ λόφου τοῦ Μουσαίου) περιελάμβανε τὸν Κολωνὸν ἐφ' οὗ τὸ Θησεῖον (4)· ἐκτείνετο πλησίον τοῦ Λεωκορείου (5) (ὅπου ἡ ἐκκλησία τοῦ ἁγίου Φιλίππου (6) καὶ περιελάμβανε τὸ Εὐρυσάκειον (7) καὶ τὸ Μελανίππειον (8)· ἡ δὲ ἀρχαία Ἀγορὰ ἄρχιζε κατὰ πλάτος κάτωθεν τοῦ Ἀγοραίου Κολωνοῦ πρὸς τὸ Θησεῖον (9) καὶ ἐκτείνετο μέχρι τῆς Ποικίλης καὶ τοῦ γυμνασίου τοῦ Πτολεμαίου (10) εἰς τὴν ὁδὸν τὴν φέρουσαν τώρα ἀπὸ τὸ κάτω συντριβάνι καὶ τὴν Στοὰν τοῦ Ἀδριανοῦ εἰς τὴν Πλατεῖαν τοῦ Ναοῦ τῆς Ἀθηνᾶς τῆς Ἀρχηγέτιδος, κοινῶς καλουμένης πύλη τῆς Ἀγορᾶς· κατὰ δὲ τὸ μάκρος ἄρχιζεν ἀπὸ τὸ Λεωκόρειον (11) καὶ ἐτελείωνεν εἰς τὸν Ναὸν τῆς Πανδήμου Ἀφροδίτης εἰς τὴν δειράδα τὴν ὑπὸ τὸ Πελασγικὸν, πλησίον τῆς ἐκκλησίας τῆς Ἁγίας Ἄννης, ὅπου ἦτον ὁ Ναὸς τῆς Ἀρτέμιδος καὶ τοῦ Ἀπόλλωνος (12)· ἡ δὲ Μακρὰ Στοὰ ἄρχιζεν ἀπὸ τὴν Πειραϊκὴν Πύλην (ὅπου τὰ ἐρείπια τῆς ἐκκλησίας τοῦ ἁγίου Νικολάου, ὑπὸ τοὺς νοτίους Πρόποδας τοῦ λόφου τοῦ Χαλκούρη, ἔνθα τὸ Ἡρῶον τοῦ Χαλκώδωντος (13) καὶ ἐτελείωνεν εἰς τὸν Κεραμεικὸν (14). Ὄπισθεν τῆς Μακρᾶς Στοᾶς ἦτον ὁ Κολωνὸς ὁ Ἀγοραῖος ἐπὶ τοῦ ὁποίου ἵστατο τὸ Θησεῖον· εἰς τὸν Κολωνὸν τοῦτον συνήρχοντο τὸ πρωῒ οἱ ἐργάται διὰ νὰ μισθωθῶσι πρὸς ἐργασίαν. Ἐκ τούτου καὶ τὰ τοῦ Ἀριστοφάνους Κωμικὰ διὰ τοὺς μὴ ἐλθόντας πρωῒ νὰ εὕρωσι μίσθωμα, Θησειότριψ, Θησομύζειν, διότι οἰμωγὰς ἐξέβαλον οἱ μὴ εὑρόντες μίσθωσιν (15)· καὶ τὸ «ὀψὲ ἦλθες ἀλλ' εἰς τὸν Κολωνὸν ἴεσο» ἐπὶ τῶν μισθωτῶν ἔλεγον· τοὺς γὰρ ἐπὶ τὸ ἔργον ἐλθόντας ὀψὲ ἀπέλυον πάλιν εἰς τὸ Μισθωτήριον, τοῦτο δ' ἦν ἐν Κολωνῷ (16). Εἰς τὸ Θησεῖον, πλησίον τοῦ ὁποίου ἦτον ἡ ἀγορὰ τῶν Κερκώπων καὶ ὁ Κύκλος, (17) κατέφευγον οἱ δοῦλοι οἱ ζητοῦντες νέον Κύριον διὰ νὰ πραθῶσιν, καὶ ἀποτίσωσι τὸ τίμημα αὐτῶν εἰς τὸν πρῶτον τους Κύριον, ὅθεν ὁ Ἀριστοφάνης ἐν ὥραις λέγει·

---

(1) Δύω ὄντων τῶν Κολωνῶν, ὁ μὲν Ἵππιος ἐκαλεῖτο ... ὁ δ' ἦν ἐν Ἀγορᾷ παρὰ τὸ Εὐρυσάκειον, οὗ συνίεσαν οἱ μισθαρνοῦντες (Πολύδ. Β. 9)

(2) Οὕτω μέρος τι νῦν σύνηθες γέγονε τὸ Κολωνὸν καλεῖν τὸ ὄπισθεν τῆς Μακρᾶς Στοᾶς, ἀλλ' οὐκ ἔστι, Μελίτη γὰρ ἅπαν ἐκεῖνο. (Σχόλ. Αριστ. ὀρνιθ. 51 999).

(3) Κολωναίτας τοὺς μισθωτοὺς ὠνόμαζον. Ἐπειδὴ παρὰ τῷ Κολωνῷ εἱστήκεσαν, ὅς ἐστὶ πλησίον τῆς Ἀγορᾶς. Ἁρποκρ. Κολωναίτας.

(4) Σχόλ. Ἀριστ. Ὀρνιθ. στ. 999.

(5) Δημοσθέν. Ἐπιτάφ.

(6) L'Ancienne Athènes Σ. 78.

(7) Πλούταρ. Β. Σόλων. Ἁρποκρ. Εὐρυσάκ.

(8) Ἁρποκρχ. Μελανίππειον.

(9) Πολυδ. Β. 7. 29.

(10) Ἐν δὲ τῷ Γυμνασίῳ τῆς Ἀγορᾶς ἀπέχοντι. Παυσ. Ἀττικ. κεφ. 17.

(11) Ὅρα τὴν 19 σημείωσιν.

(12) Εἰς τὸ μέρος τοῦτο εὑρέθησαν διάφορα λείψανα τοῦ Ἀρχαίου Ναοῦ.

(13) L'Ancienne Athènes p. 92.

(14) Στοαὶ δὲ εἰσὶν ἀπὸ τῶν Πυλῶν εἰς τὸν Κεραμεικόν. (Παυσ. Ἀττικ. κεφ. 2). Αἱ Στοαὶ αὗται ἡ μία πλησίον τῆς ἄλλης ἐσχημάτιζον σειρὰν Μακρᾶς Στοᾶς· διὰ νὰ ἔχωσι δὲ τὸν χειμῶνα τὴν θερμότητα τοῦ ἡλίου ἦσαν ἐστραμμέναι πρὸς Νότον, καὶ πρὸς Βορέαν εἶχον τὸ τεῖχος αὐτῶν, ὥστε ἐρχόμενός τις ἀπὸ τὴν Πειραϊκὴν Πύλην εἰς τὸν Κεραμεικὸν δὲν ἐδύνατο νὰ ἴδῃ τὸ Θησεῖον.

(15) Μ. ἐτυμολογ. λ. Θησότριψ.

(16) Ἡσύχ. λ. ὀψέ.

(17) Ἡ Ἀγορὰ καλουμένη τῶν Κερκώπων, καὶ ὁ Κύκλος ἦτον ὅπου πρὶν τῆς ἐπαναστάσεως εὑρίσκετο ὁ λεγόμενος Γύφτικος Μαχαλᾶς, πλησίον τοῦ Λεωκορείου, ὅθεν καὶ ὁ Ἡσύχιος λέγει „ Κύκλος . . . Ἐν Ἀγορᾷ τόπος ἔνθα σκεύη καὶ σώματα (τῶν δούλων) πιπράσκονται· καὶ ὁ Εὐσταθ. εἰς Ὀδυσ. Β. καὶ Αἰσχ. παραπρεσβ. Β.

ἐμοὶ

κράτιστον ἐστὶν εἰς τὸ Θησεῖον δραμεῖν

ἐκεῖ δ' ἕως ἂν πρᾶσιν εὕρωμεν μένειν (1).

Ὁ Στράβων ἀναφέρων τὸν Ἡγησίαν, ἀναφέρει τὸ Θησεῖον ὡς ἓν τῶν ὑμνουμένων καὶ διαβοωμένων ἱερῶν τῆς πόλεως, συγκρίνων τοῦτο μὲ τὸ ἱερὸν τῆς Ἀθηνᾶς τῆς Πολιάδος, ἐν ᾧ ὁ ἄσβεστος λύχνος, μὲ τὸν Παρθενῶνα, καὶ τὰ λαμπρὰ οἰκοδομήματα τῶν Μεγαλοπόλεων Ἀθηνῶν, ὡς τὸ Ὀλύμπιον καὶ Λύκειον (2).

Ὁ Παυσανίας λέγει, ὅτι πρὶν τῆς εἰσόδου εἰς τὸ Θησεῖον παριστάνετο ἡ μάχη τῶν Ἀθηναίων κατὰ τῶν Ἀμαζόνων (3)· ἐπὶ δὲ τῆς ζωοφόρου τῆς ἐπὶ τοῦ ὀπισθοδόμου παριστάνεται ἡ Κενταύρων καὶ Λαπιθῶν μάχη (35)· εἰς τὴν παράστασιν ταύτην γνωρίζεται ὁ Θησεὺς εἰς τέσσαρα μέρη νικῶν τοὺς Κενταύρους, καὶ εἰς τὸ πέμπτον ἀποκτείνων Κένταυρον. Εἰς τέσσαρας μετόπας ἀφ' ἑκατέρας μακρᾶς πλευρᾶς πρὸ τῆς εἰσόδου εἰς τὸ Θησεῖον παριστάνονται ἐπὶ τῶν μετοπῶν τοῦ Ναοῦ τὰ ἆθλα τοῦ Θησέως, δηλαδή·

1. Ὁ Θησεὺς φονεύων τὸν Κορυνήτην·
2. Ὁ Θησεὺς φονεύων τὸν Κερκύονα·
3. Ὁ Θησεὺς ἀντιπαλαίων τὸν Σκύρονα·
4. Ὁ Θησεὺς εἰς συμπλοκὴν μὲ τὴν Κρομμυωνίαν σῦν ἣν Φαιὰν προσηγόρευον (5)·
5. Ὁ Θησεὺς μετὰ τοῦ Μινωταύρου.
6. Ὁ Θησεὺς μετὰ τοῦ ἐν Μαραθῶνι Ταύρου·
7. Ὁ Θησεὺς μετὰ τοῦ Πιτυοκάμπτου.
8. Ὁ Θησεὺς μετὰ τοῦ Προκρούστου.

Ταῦτα παριστάνονται ἀμφοτέρωθεν τῶν ἐπὶ ταῖς μετόπαις παῤῥησιαζομένων ἄθλων τοῦ Ἡρακλέους, ὡς νὰ στεφανοῖ τρόπον τινὰ ὁ Θησεὺς διὰ τῶν ἔργων του, τὰ ἆθλα τοῦ Ἡρακλέους· ὅθεν καὶ ὁ Εὐριπίδης μετὰ ταῦτα εἶπεν·

Πανταχοῦ δέ μοι χθονὸς
τεμένη δέδασται· ταῦτ' ἐπωνομασμένα
Σέθεν τὸ λοιπὸν ἐκ βροτῶν κεκλήσεται
Ζῶντος, θανόντος δ' εὖτ' ἂν εἰς ᾅδου μόλῃς
Θυσίαισι λαΐνοισ' τ' ἐξογκώμασι
Τίμιον ἀνάξει πᾶσ' Ἀθηναίων πόλις.

Δύο εἶναι αἱ βάσεις ἐπὶ τῶν ὁποίων θεμελιούμενος ὁ Κ. Ρὸσ ἐπροσπάθησε τὴν κατάργησιν τοῦ ἀληθεινοῦ Θησείου, μετονομάσας τοῦτο ναὸν Ἄρεως· ἡ πρώτη εἶναι ὅτι εἰς ὅλους τοὺς συγγραφεῖς ἀπαντᾶται τὸ Θησεῖον μὲ

---

(1) Πολυδ. ὀνομ. 7.

(2) . . . Τὸ δ' Ἄστυ αὐτὸ Πέτρα . . . Ἐπ' αὐτῆς 'Αθηνᾶς ἱερὸν . . . καὶ ὁ Παρθενὼν . . . ὁρῶ τὴν 'Ακρόπολιν καὶ τὸ περὶ τῆς Τριαίνης ἐκεῖ σημεῖον· ὁρῶ τὴν 'Ελευσῖνα . . . 'Εκεῖνο Λεωκόριον τοῦτο Θησεῖον . . . ἡ γὰρ Ἀττικὴ ἐστὶ Θεῶν κτίσμα καὶ Προγόνων Ἡρώων . . καὶ ἐπ' ἄλλων πλειόνων ἐστὶν ἱστορεῖν πολλὰ, καὶ εἰς τὸ Λεωκόριον, καὶ τὸ Θησεῖον . . . καὶ αὐτὸ τὸ Ὀλύμπιον. Στραβ. Β. 9 Σ. 159.

(3) Γραφαὶ δὲ εἰσὶ (τῷ ἱερῷ τοῦ Θησέως) πρὸς 'Αμαζόνας 'Αθηναῖοι μαχόμενοι. (Παυσ. 'Αττικ. Κεφ. 17). Τὰ παριστανόμενα ἐπὶ τῆς ζωοφόρου τοῦ Θησείου, οἱ μὲν εἶπον μάχην τῶν Θεῶν κατὰ τῶν Γιγάντων. Ὁ δὲ Κ. Μύλλερ λέγει ὅτι παριστάνουσιν τὴν κατὰ τῶν Παλλαντιδῶν μάχην.

(4) Γέγραπται δὲ ἐν τῷ τοῦ Θησέως ἱερῷ καὶ ἡ Κενταύρων καὶ Λαπιθῶν μάχη. Θησεὺς μὲν οὖν ἀπεκτονὼς ἐστὶν ἤδη Κένταυρον, τοῖς δ' ἄλλοις ἐξ ἴσου καθέστηκεν ἔτι ἡ μάχη. Παυσ. Ἀττικ. κεφ. 17.

(5) Πλούταρ. Β. Θησ. κεφ. 8, 9, 10 καὶ 11.

(6) Εὐριπ. Ἑκάβ. ς. 1331.

τὰ ἀκόλουθα ὀνόματα, Θησεῖον, ἱερὸν Θησέως, τέμενος Θησέως, σηκὸς Θησέως· ἡ δὲ δευτέρα εἶναι ὅτι ἡ οἰκοδομὴ τοῦ Θησείου εἶναι οἰκοδομὴ Ναοῦ καὶ ὄχι ἱερὸν, ἀλλ' ἂς ἰδῶμεν.

Τὰ ὀνόματα, Θησεῖον, ἱερὸν, σηκὸς καὶ τέμενος Θησέως ἀναφέρονται ἀπὸ τὸν Παυσανίαν, τὸν Στράβωνα, τὸν Πλούταρχον, Σουΐδαν καὶ τοὺς λοιποὺς ἀρχαίους λεξικογράφους καὶ ἀπό τινας ἐπιγραφάς· ὁ Στράβων, λέγει Θησεῖον, ὡς καὶ Ὀλύμπειον καὶ Ἐλευσίνιον (1), ὁ Παυσανίας, λέγει ἱερὸν Θησέως, καὶ ἱερὸν Ἄρεως τὸν ναὸν τοῦ Ἄρεως (2)· ἱερὸν Διοσκούρων, τὸν ναὸν τῶν Διοσκούρων (3)· ἱερὸν Λητοῦς (4) τὸν εἰς Ἄργος ναὸν τῆς Λητοῦς· καὶ ἱερὸν τοῦ Διὸς, τὸν περίφημον καὶ μέγιστον Ναὸν τοῦ Ὀλυμπίου Διὸς, τοῦ ὁποίου εἰσέτι 16 μεγαλοπρεπέστασται στῆλαι σώζονται (5)· καὶ Σαράπιδος ἱερὸν τὸν ἐπιφανέστατον ἐν Ἀλεξανδρίᾳ Ναὸν τοῦ Σαράπιδος (6). Ὁ Ἡσύχιος, εἰς τὴν λέξιν ἱερὸν, ταυτονυμεῖ τὸ ἱερὸν μὲ τὸν Ναόν (7)· ὁ Ἀθήναιος λέγει τὸ αὐτὸ (8). Ὁ σχολιαστὴς τοῦ Σοφοκλέους λέγει Ναὸν καὶ ἱερὸν τὸ οἰκοδόμημα ἐφ' οὗ περιέχεται ὁ βωμὸς (9). Ἐκ τῶν εἰρημένων λοιπὸν ἐξάγεται ὅτι οἱ κατὰ τοὺς Ῥωμαϊκοὺς χρόνους ἀκμάσαντας συγγραφεῖς μὲ τὴν λέξιν ἱερὸν ἐννοοῦσαν καὶ αὐτὸν τὸν Ναόν (10). Ἀλλ' ἂν ὑποθέσωμεν ὅτι ὁ Παυσανίας ὀνομάσας τὸ Θησεῖον ἱερὸν καὶ σηκὸν ἐννοεῖ κατώτερόν τι οἰκοδόμημα παρὰ τὸν Ναόν· καὶ οὕτως, ἡ οἰκοδομὴ ἔχει ὅλα τὰ χαρακτηριστικὰ ἑνὸς Ναοῦ καθιερουμένου εἰς Ἥρωα μᾶλλον παρὰ εἰς Θεόν·

α'. Διότι εἰς τὸν Ναὸν τοῦτον παρατηροῦμεν δύο βαθμίδας πεντελησίου λίθου, ἐν ᾧ εἰς τὸν Παρθενῶνα, εἰς τὸν τῆς Πολιάδος Ναὸν, εἰς ἐκεῖνον τῆς ἀπτέρου Νίκης, εἰς τὸ Ὀλύμπειον, εἰς τὸν ἐν Φηγαλίᾳ Ναὸν τοῦ Ἀπόλλωνος, εἰς τὸν ἐν Νεμέᾳ Ναὸν τοῦ Διὸς, εἰς τὸν τῆς Ἀθηνᾶς τῆς Σουνιάδος, εἰς τὸν τῆς Νεμέσεως τῆς ἐν Ῥάμναις, ἦσαν τρεῖς σειραὶ βαθμίδων. Ἡ διαφορὰ λοιπὸν αὕτη τοῦ νὰ ἦναι εἰς τὸ Θησεῖον δύω σειραὶ μόνον προέρχεται (ὡς ἀρίστως παρετήρησαν καὶ ἄλλοι) διότι ὁ Θησεὺς δὲν ἦτον Θεὸς ἀλλὰ κατώτερός τι τοῦ θεϊκοῦ ὕψους.

β'. Τὸ νὰ διαιρῆται ἔσωθεν τὸ Θησεῖον διαφόρως τῶν Ναῶν τῶν Θεῶν, ἤτοι νὰ ἔχῃ τὸ ἱερὸν ἔνθα τὸ ἄγαλμα καὶ ὁ βωμὸς μικρότερον, καὶ τὸν ὀπισθόδομον μεγαλήτερον, καὶ τοῦτο ἐγίνετο εἰς τοὺς ναοὺς τῶν Ἡρώων καὶ ὄχι εἰς τοὺς τῶν Θεῶν, ὡς δύναταί τις νὰ ἴδῃ τὴν ἐναντίαν τοῦ Θησείου διαίρεσιν τοῦ Παρθενῶνος, τὴν διαίρεσιν τοῦ Ναοῦ τῆς Ἀθηνᾶς τῆς Σουνιάδος, ἐκείνην τῆς ἐν Αἰγίνῃ Ἀθηνᾶς καὶ ἄλλοῦ.

γ'. Τὸ νὰ μὴν ἔχῃ περιθέουσαν ζωφόρον, ἀλλὰ μόνον ἐπὶ τοῦ ὀπισθοδόμου καὶ ἐπὶ τῆς εἰσόδου τοῦ Ναοῦ, καὶ τὸ νὰ μὴν ἔχῃ μετόπας ἐφ' ὅλων ἑκατέρων τῶν μακρῶν πλευρῶν, ἐν ᾧ εἰς τὸν Παρθενῶνα, καὶ εἰς τὸν ἐν Βάσσαις τῆς Φηγαλίας Ναὸν τοῦ Ἐπικουρίου Ἀπόλλωνος, καὶ γενικῶς εἰς ὅλους τοὺς Ναοὺς τῶν Θεῶν ἦτον περιθέουσα ζωφόρος στεφανοῦσα τρόπον τινὰ τὸν Ναὸν, ἡ διαφορὰ αὕτη τὴν ὁποίαν βλέπομεν εἰς τὸ Θησεῖον εἶναι δεῖγμα ὅτι ὁ Ναὸς οὗτος ἦτον Ναὸς Ἥρωος καὶ ὄχι Θεοῦ. Καὶ ταῦτα ἐν συντόμῳ πρὸς ἀναίρεσιν τῆς ἐσφαλμένης ἰδέας τοῦ Κ. Ῥὸς περὶ τοῦ Θησείου.

Κ. Σ. ΠΙΤΤΑΚΗΣ Ἀθηναῖος.

(1) Στραβ. Β. 9.
(2) Παυσ. Ἀττικ. κεφ. 8.
(3) Παυσ. Ἀττικ. κεφ. 18.
(4) Παυσ. Κορινθ. κεφ. 21.
(5) Πρὶν δὲ εἰς τὸ ἱερὸν ἰέναι τοῦ Διὸς τοῦ Ὀλυμπίου. Παυσ. Ἀττικ. κεφ. 18.
(6) Αἰγυπτίοις δὲ ἱερὰ Σαράπιδος, ἐπιφανέστατον μὲν Ἀλεξανδρεῦσιν. Παυσ. Ἀττικ. κεφ. 18.
(7) Ἱερὸν . : . . . ἀγαθὸν, ὅσιον καὶ Ναός.
(8) Ἀθήναι. Β. 8.
(9) Ναὸς καὶ ἱερὸν πᾶν τὸ οἰκοδόμημα, ὑφ' οὗ περιέχεται ὁ βωμός. Σχολ. Σοφοκ. Οἰδ. τύραν. ς 16.
(10) Ὅρα Ionian. antiq. vol. 1. p. 6.

ΠΕΡΙ ΛΥΚΑΒΗΤΤΟΥ (Η ΛΥΚΟΒΗΤΤΟΥ).

ὅλοι οἱ περιηγηταί, ἀρχίζοντας καὶ πρὶν τῶν χρόνων τοῦ Γουΐλητλερ ἕως εἰς τὸν καιρὸν τοῦ Λῆκ, ὅσοι ἀνέφερον περὶ τοῦ ὄρους Λυκαβηττοῦ, ὅλοι παραδεχθεὶς ὁ εἷς ἀπὸ τὸν ἄλλον τὴν περὶ τοῦ Λυκαβηττοῦ ἰδέαν, ἐνόμισαν διὰ Λυκαβηττὸν τὸν πετρώδη λόφον τὸν ἄνωθεν τοῦ λόφου καλουμένου τώρα Ξυλιάσρα, ὅπου ἡ ἐκκλησία ἁγία Μαρίνα, ὅςτις ἦτον ἀφιερωμένος εἰς τὸν Δία κατὰ τὴν ἀντιστρόφως γεγραμμένην ἐπιγραφήν, (ὅρος Διός) ΣΟΙΔ ΣΟΡΟΗ, ἣν ἀνεκαλύψαμεν ἐγχαραγμένην εἰς τὸν βράχον τοῦ λόφου τούτου, καὶ ἥτις εἶναι ἐγγεγραμμένη γράμμασιν Ἀττικοῖς (1) καὶ κατὰ τὸν ἀρχαιότατον τρόπον· τὸν λόφον δὲ τὸν ὁποῖον οἱ περιηγηταὶ ἐνόμισαν Λυκαβηττὸν ὀνομάσαμεν ἡμεῖς λόφον τῶν Νυμφῶν ἀπὸ μίαν ἐπιγραφὴν τὴν ὁποίαν ηὕραμεν ἐνταῦθα, καὶ ἥτις εἶναι γεγραμμένη γράμμασιν Ἀττικοῖς, καὶ ἐγχαραγμένη ἐπὶ τοῦ βράχου τοῦ λόφου τούτου· ἡ ἐπιγραφὴ δὲ εἶναι αὕτη.

ΗΙΕΡΟΝ
ΝΥΜΦΩΝ
ΔΕΜΟΣ (2)

ὁ Κ. Λῆκ πρῶτος εἴτε ἀφ' ἑαυτοῦ, εἴτε ἀκούσας καὶ ἄλλων τὴν γνώμην ἐπρόφερεν νύξιν περὶ ἀμφιβολίας τῆς θέσεως τοῦ Λυκαβηττοῦ (3) καὶ ὁ Κ. Φορχάμερ κατὰ τὰ 1834 ἐβάπτισε τὸν Ἄγχεσμον εἰς Λυκαβηττόν· τὴν ἰδέαν δὲ ταύτην τινὲς ἀβασανίστως τὴν παρεδέχθησαν, ὡς ἀλάνθαστον· ἡμεῖς ἐπιθυμοῦντες νὰ ἀνακαλύψωμεν καὶ περὶ τοῦ ὄρους τούτου τὴν ἀλήθειαν προβαίνομεν εἰς τὴν ἀνίχνευσίν της· ὁ Κ. Φορχάμερ συμφώνως μὲ τὸν Κ. Μύλλερ νομίζουσιν ὅτι ἡ λέξις Λυκαβηττὸς παράγεται ἀπὸ τὸ λυκάβας (4) τὴν ὁποίαν ὁ Ὅμηρος ἀναφέρει (5), καὶ ἥτις σημαίνει τὸ φῶς, ἐνόμισαν δὲ ὅτι ὠνομάσθη οὕτω διότι πρῶτον λέγουσι τὸ ὄρος τοῦτο προσβάλλεται ἀπὸ τὰς πρώτας ἑωθινὰς ἀκτίνας τοῦ ἡλίου· ὁ δὲ Ἡσύχιος λέγει ὅτι ὁ Λυκαβηττὸς ὠνομάσθη οὕτω διὰ τὸ λύκοις πληθύνειν (6). Ἡ ὀνομασία τοῦ ὄρους Λυκαβηττὸς δύναται νὰ ἐπήγασε καὶ ἀπὸ τὴν μίαν καὶ τὴν ἄλλην αἰτίαν, διότι ὁ Λυκαβηττὸς οὗτος καὶ Λυκοβοῦνι εἰσέτι εἶναι καὶ λέγεται, καὶ τοῦτο συμφωνεῖ μὲ τὴν γνώμην τοῦ Ἡσυχίου, καὶ ὁ Ἥλιος προσβάλλει αὐτὸ ὡς καὶ πᾶν ἄλλο ὄρος.

Ἀλλ' ἂς ἐρευνήσωμεν τὴν ἀλήθειαν εἰς τὰ ἀναφερόμενα περὶ Λυκαβηττοῦ ἀπὸ τοὺς παλαιοὺς συγγραφεῖς, καὶ ἐλπίζω νὰ εὕρωμεν αὐτήν. Ἀντίγονος ὁ Καρύστιος λέγει, ὅτι ἐξ Ἀκροπόλεως ἡ Ἀθηνᾶ ὑπῆγεν εἰς Πελλήνην (7) ἢ Πεντέλην ἵνα λάβῃ ὄρος καὶ ποιήσῃ αὐτὸ ὀχύρωμα πρὸ τῆς Ἀκροπόλεως, καὶ μαθοῦσα καθ' ὁδὸν ἀπὸ τὴν κορώνην, ὅτι ὁ Ἐριχθόνιος εἶναι εἰς τὸ φανερὸν καὶ ὄχι κεκρυμμένος, ἡ Ἀθηνᾶ ἔρριψε τὸ ὄρος καθοδὸν τὸ ὁποῖον μετὰ ταῦτα ἐκαλεῖτο Λυκαβηττός (8). Ἐκ τῆς ἐκφράσεως τοῦ Ἀντιγόνου ἐξάγεται ὅτι ὁ Λυκαβηττὸς εἶναι εἰς τὸν δρόμον τῆς Πελλήνης ἢ Πεντέλης, διότι ἐρχομένη ἡ Ἀθηνᾶ ἐκ Πελλήνης καὶ μαθοῦσα τὸ συμβὰν τοῦ Ἐριχθονίου ἔρριψε

---

(1) Ὅρα τὸ σύγγραμμα αἱ ἀρχαῖαι Ἀθῆναι. Σελ. 460.

(2) Αἱ ἀρχαῖαι Ἀθῆναι. Σελ. 460.

(3) The topography of Athens p. 70.

(4) Ὅρα τὸ φυλλάδιον τοῦ Κ. Φορχάμερ περὶ Λυκαβηττοῦ.

(5) Ὅμηρ. Ὀδσ. Ξ. καὶ Τ. τοῦδ' αὐτοῦ λυκάβαντος ἐλεύσεται ἐνθάδ' Ὀδυσσεύς.

(6) Λυκαβηττὸς ἢ Λυκοβηττὸς ὄρος τῆς Ἀττικῆς· εἴρηται δὲ οὕτω διὰ τὸ λύκοις πληθύειν. Ἡσύχ. Λυκαβητ.

(7) Εἰς τὸ χωρίον τοῦτο τοῦ Ἀντιγόνου ἀναγινώσκεται διττῶς, εἰς τινὰς ἐκδόσεις Πελλήνη, καὶ εἰς ἄλλας Πεντέλη, ἂν ἦναι τὸ πρῶτον ἡ Πελλήνη ἦτον εἰς τὸ χωρίον τὸ ὁποῖον εἰσέτι ἐφύλαξεν σχεδὸν τὸ ἀρχαῖόν του ὄνομα καλούμενον τώρα Πάλληνα πρὸ τοῦ Πεντελικοῦ ὄρους· ἂν ἦναι Πεντέλη, Τὸ ὄνομα τοῦτο τοῦ ὄρους εἶναι γνωστὸν εἰς ὅλους ὅτι ὀνομάζεται ἔτι καὶ νῦν Πεντέλη.

(8) Ἀφικομένην δὴ [τὴν Ἀθηνᾶν] ἐς Πελλήνην φέρειν ὄρος ἵνα ἔρυμα πρὸ τῆς Ἀκροπόλεως ποιήσῃ .... τῇ δ' Ἀθηνᾷ φερούσῃ τὸ ὄρος, ὃ νῦν καλεῖται Λυκαβηττὸς κορώνην φασὶν ἀπαντῆσαι καὶ εἰπεῖν ὅτι Ἐριχθόνιος ἐν φανερῷ· τὴν δὲ ἀκούσασαν ῥῖψαι οὗ ἔρος ὅπου νῦν ἐστί. Ἱστορ. Θαυ. 12.

τὸ ὄρος εἰς τὸ μέσον τοῦ δρόμου ὃν ἤρχετο. Εἰς τὸ μέρος τοῦτο φαίνονται εἰσέτι ἴχνη τοῦ Ἀρχαίου δρόμου καὶ ἐγχαράγματα εἰς αὐτὸν τῶν τροχῶν τῶν ἁμαξῶν· κεῖνται ὡσαύτως καὶ μέγισται πλίνθοι λίθιναι αἵτινες φερόμεναι ἐπὶ τῶν ἁμαξῶν καὶ πεσοῦσαι τυχηρῶς καθ᾽ ὁδὸν κεῖνται δείγματα τοῦ ἀρχαίου τούτου δρόμου. Τὰ ἀναφερόμενα δὲ ἴχνη τῶν τροχῶν τῶν ἁμαξῶν, καὶ αἱ καθοδὸν πλίνθοι δεικνύουσιν, ὅτι ἡ ἀρχαία Πεντελικὴ, ἢ Ἑλληνικὴ ὁδὸς διέβαινεν ἐκ τοῦ μέρους τούτου τὸ ὁποῖον τώρα καλεῖται Γαλλάτη.

Ὁ Πλάτων εἰς τὸν διάλογόν του ἐπιγραφόμενον Κριτίας ἢ Ἀτλαντικὸς, Ἀρχαιολογῶν περὶ τῶν Ἀθηνῶν λέγει εἰς τοὺς ἀρχαιοτάτους χρόνους ἡ Ἀκρόπολις ἐκτείνετο μέχρι τοῦ Ἠριδανοῦ ποταμοῦ καὶ τοῦ Ἰλισσοῦ, καὶ περιελάμβανεν ἐν ἑαυτῇ τὴν Πνύκα, ἔχουσα ὅρον τῆς ἐκτάσεως αὐτῆς κατ᾽ ἀντικρὺ τῆς Πνυκὸς (ἤτοι πρὸς τὸ ἀνατολικοβόρειον) τὸν Λυκαβηττὸν (1)· ἡ ἕνωσις τῶν ποταμῶν Ἠριδανοῦ καὶ Ἰλισσοῦ γίνεται πλησίον τοῦ μέρους καλουμένου Ἀγγελοκῆποι, ὄπισθεν τοῦ Λυκίου ὡς ἀναφέρει ὁ Παυσανίας καὶ ὁ Στράβων (2), ὥστε περιελαμβάνετο εἰς τὴν Ἀκρόπολιν τὸ πάλαι καὶ ὁ Ἄγχεσμος, ὁ νῦν ἅγιος Γεώργιος καλούμενος, καὶ ὅρον εἶχεν κατὰ τὸ μέρος τοῦτο τὸν Λυκαβηττὸν, ὅστις πλησιάζει πρὸς τὸν Ἠριδανὸν, καθὼς κατὰ τὸ νότιον μέρος περιελάμβανε τὸν λόφον τοῦ Μουσαίου, ὅρον ἔχουσα τὸ μετὰ τὸν λόφον τοῦτον πεδίον, διὰ τοῦτο καὶ ἡ ἔκτασις αὕτη ἀρχαῖος περίβολος ἐκαλεῖτο, ὡς γίνεται δῆλον καὶ ἐκ τῆς ἐκφράσεως τοῦ Παυσανίου ὅστις λέγει ὅτι ὁ λόφος τοῦ Μουσαίου ὁ ἀντικρὺ τῆς Ἀκροπόλεως ἦτον ἐντὸς τοῦ Ἀρχαίου περιβόλου (3)· ἀλλ᾽ ἡ ἔκφρασις αὕτη τοῦ Πλάτωνος σαφηνίζεται καλήτερον ἀπὸ τὰς ἀκολούθους μαρτυρίας τῶν ἀρχαίων συγγραφέων. Ὁ Θεόφραστος λέγει ὅτι ὁ Φαεινὸς, καὶ μετὰ ταῦτα ὁ μαθητὴς αὐτοῦ Μέτων ὁ Λευκονοεὺς συνέταξε γνώμωνα δέκα ἐννέα ἐνιαυτῶν, κανονίσας τοῦτον ἀπὸ τὰς ἡλιακὰς τροπὰς τὰς ὁποίας παρετήρησε ἐκ τοῦ Κολωνοῦ λαβὼν σημεῖον τὴν κορυφὴν τοῦ Λυκοβηττοῦ ὄρους (4)· ἐξηγούμεθα σαφέστερον, ἄν τις εἴκοσι ἢ τριάκοντα ἡμέρας πρὶν τὰς θερινὰς ἡλιακὰς τροπὰς, παρατηρήσῃ ἐκ τοῦ Κολωνοῦ καὶ τοῦ Θησείου, τὴν ἀνατολὴν τοῦ Ἡλίου θέλει ἰδῇ ὅτι ὁ Ἥλιος ἡμέραν παρ᾽ ἡμέραν ἀφίνων μακρὰν τὴν βόρειον ὄχθην τοῦ Ἀγχέσμου, τὴν τελευταίαν ἡμέραν τῆς Ἡλιακῆς τροπῆς καταντᾷ εἰς τὴν κορυφὴν τοῦ ὄρους καλουμένου τώρα Λυκοβοῦνι τὸ πάλαι δὲ Λυκοβηττός· μετὰ τὸν τελευταῖον τοῦτον ὅρον, τὴν δευτέραν, τὴν τρίτην καὶ τὰς ἀκολούθους ἡμέρας μετὰ τὴν ἡμέραν τοῦ Ἡλιοτροπίου ὁ Ἥλιος κατέρχεται βαθμηδὸν πρὸς τὸν Ἄγχεσμον, καὶ διαπερῶν αὐτὸν καταντᾷ τὴν α΄. Ἰαννουαρίου νὰ ἀνατέλῃ μεταξὺ Ὑμηττοῦ καὶ Ἀνύδρου ὄρους. Τὴν κίνησιν ταύτην παρατηρήσας ὁ Μέτων ἐκ τοῦ Κολωνοῦ ἐκανόνισεν εἰς τὸν Κολωνὸν, ἢ πρὸς τῷ τείχῃ τῷ ἐν τῇ Πυκνὶ, τὸν γνώμονα τοῦ ἐνιαυτοῦ του· ὡς ὁ σχολιαστὴς τοῦ Ἀριστοφάνους ἀναφέρει (5). Ὁ Μαρῖνος εἰς τὸν βίον τοῦ Πρόκλου, λέγει ὅτι ἐνταφιάσθη ὁ Πρόκλος ἐν διπλῇ θήκῃ εἰς τὰ ἀνατολικώτερα μέρη τῆς πόλεως πρὸς τὸν Λυκαβηττόν· ἡ ἔκφρασις αὕτη τοῦ Μα-

---

(1) Τὸ δὲ πρὶν ἐν ἑτέρῳ χρόνῳ μέγεθος μὲν ἦν πρὸς τὸν Ἠριδανὸν καὶ τὸν Ἰλισσὸν ἀποβεβηκυῖα, καὶ περιειληφυῖα ἐντὸς τὴν Πνύκα· καὶ τὸν Λυκαβηττὸν ὅρον ἐκ τοῦ κατ᾽ ἀντικρὺ Πνυκὸς ἔχουσα. Πλατ: Κριτίας Σελ. 132.

(2) Ποταμοὶ δὲ Ἀθηναίοις ῥέουσι (ὄπισθεν τοῦ Λυκίου) Ἐιλισσός τε καὶ Ἠριδανὸς τῷ Κελτικῷ κατὰ τὰ αὐτὰ ὄνομα ἔχων, ἐκδιδοὺς ἐς τὸν Ἐιλισσόν: Παυσ. Αττικ. κεφ. 19 . . . ἀφύσσασθαι καθαρὸν γάνος Ἠριδανοῖο· οὗ καὶ τὰ βοσκήματα ἀπόσχοιτ᾽ ἄν· εἰσὶ μὲν οὖν αἱ Πηγαὶ καθαροῦ καὶ ποτίμου ὕδατος, ὥς φασιν. ἐκτὸς τῶν Διοχάρους καλουμένων πυλῶν, πλησίον τοῦ Λυκείου: Στραβ. Β. 9. Σ. 160.

(3) Ἔστι δὲ ἐντὸς τοῦ περιβόλου (τοῦ) ἀρχαίου τὸ Μουσεῖον, ἀπ᾽ ἀντικρὺ τῆς Ἀκροπόλεως λόφος, ἔνθα Μουσαῖον ᾄδειν: Παυσ. Αττικ. κεφ. 25 Σ. 98.

(4) Ἔστι γὰρ ἐκεῖ τινα λαβεῖν τοιοῦτον γνώμονα· καὶ ἔστι σαφέστατα σημεῖα τὰ ἀπὸ τούτων. Διὸ καὶ ἀγαθοὶ γεγένηνται κατὰ τόπους τινὰς ἀστρονόμοι ἔνιοι. . . . . καὶ Φαεινὸς Ἀθήνησιν ἀπὸ τοῦ Λυκαβηττοῦ τὰ περὶ τὰς τροπὰς συνεῖδε, παρ᾽ οὗ Μέτων ἀκούσας τὸν τοῦ ἑνὸς δέοντα εἴκοσιν ἐνιαυτῶν συνέταξε. : : . . καὶ ἄλλοι δὲ τοῦτον τὸν τρόπον ἠστρολόγησαν. Θεοφ: περὶ σημ: Βρ.

(5) Φησὶ δὲ Καλλίστρατος ἐν Κολωνῷ ἀνάθημά τι εἶναι αὐτοῦ (τοῦ Μέτωνος) Ἀστρολογικὸν . . . . . ὁ δὲ Φιλόχωρος ἐν Κολωνῷ μὲν οὔ-

ρίνου « ἐν τοῖς ἀνατολικωτέροις τῆς πόλεως (1) » ἐμφαίνει, ὅτι ὁ Λυκαβηττὸς ἐκείτετο πρὸς τὰς θερινὰς ἀνατολὰς τῶν Ἀθηνῶν, καὶ ὄχι εἰς τὸν Ἄγχεσμον ὅστις κεῖται μᾶλλον πρὸς τὰς χειμερινὰς ἀνατολὰς, ἀλλ' οὐδὲ εἰς τὸν λόφον τῶν Νυμφῶν, καὶ γενικῶς εἰς τὸν λόφον τοῦ Μουσαίου καλούμενον τώρα Σέγγιο, οἵτινες κεῖνται πρὸς Νότον τῆς πόλεως. Ὁ Στράβων ἀριθμῶν τὰ ὄρη τῆς Ἀττικῆς ἀναφέρει ταῦτα κατασειρὰν, ὡς κεῖνται εἰς τὴν φυσικήν τους στάσιν, ὅθεν ἀρχίζει πρῶτον ἀπὸ τὸν Ὑμηττὸν, ὡς πλησιέστερον πρὸς τὴν θάλασσαν, εἶτα προβαίνει εἰς τὴν ἀνατολικὴν σειρὰν αὐτοῦ, τὸν Βριλλησὸν τὸν πρὸς τὸ Πεντελικὸν ὄρος, καὶ μετὰ ταῦτα οἱονεὶ ἐρχόμενος πρὸς τὴν πόλιν τῶν Ἀθηνῶν ἀναφέρει τὸν Λυκαβηττὸν, εἶτα ὡς τελειώσας τρόπον τινὰ τὴν σειρὰν τῶν τριῶν τούτων ὀρέων, προσθέτει ἔτι ὅτι εἶναι ὁ Πάρνης καὶ πλησίον αὐτοῦ ὁ Κορυδαλός (2)· καὶ κατὰ τὴν μαρτυρίαν ταύτην τοῦ Στράβωνος ὁ Λυκαβηττὸς ἦτον ἓν τῶν ὀρέων τῆς Ἀττικῆς ἄξιον νὰ καταριθμῆται μεταξὺ τοῦ Πάρνηθος καὶ Ὑμηττοῦ, ἑπομένως ὁ Ἄγχεσμος τοιοῦτον ὄρος δὲν εἶναι, οὐδὲ οἱ λόφοι τῶν Νυμφῶν, καὶ τοῦ Μουσαίου. Ὁ Ἀριστοφάνης ἀναφέρων περὶ τοῦ Λυκαβηττοῦ ἀναφέρει αὐτὸ ὡς ὄρος, ἂν καὶ ὄχι τοιοῦτον οἷος ὁ Πάρνης (3)· σύμφωνα μὲ τὸν Ἀριστοφάνην, ὅσον ἀποβλέπει τὸ μέγεθος τοῦ ὄρους, εἶναι καὶ τὰ ἀναφερόμενα ἀπὸ τὸν Στράβωνα, ὅστις λέγει ὅτι ὁσάκις τίς ἤθελε ἀναφέρῃ τὸν Λυκαβηττὸν ὑπαινίττεται καὶ τὰς Ἀθήνας (4). Ὁ Φώτιος εἰς τὸ λεξικόν του ἀναφέρει τὸν Ἀριστοφάνην λέγοντα ὅτι ὀργισθεῖσαι αἱ νεφέλαι ἐκ τοῦ Πάρνηθος πετοῦσιν ἐν εἴδει πτηνῶν κατὰ τὸν Λυκαβηττὸν καὶ διαλύονται (5). Καθεὶς ὅστις ἴδε τὰς Ἀθήνας γνωρίζει ὅτι τὸν χειμῶνα σπρωχνόμεναι αἱ νεφέλαι ἀπὸ τὸν Βορέαν ἐκ τῶν κορυφῶν τῆς Πάρνηθος, καὶ ἐρχόμεναι πρὸς τὸν Λυκοβηττὸν (Λυκοβοῦνι) διαλύονται ἐνταῦθα. Ἡ μαρτυρία αὕτη τοῦ Ἀριστοφάνους ἐπιβεβαιοῖ ἔτι ὅτι ὁ Λυκοβηττὸς κεῖται μεταξὺ τῆς Πάρνηθος καὶ Ὑμηττοῦ, διότι ἀφ' ὅσον ἐκ τῆς πείρας γνωρίζομεν οὐδὲν ἄλλον ὄρος κεῖται πρὸ τῆς Πάρνηθος ἐφ' ᾧ νὰ διαλύωνται αἱ νεφέλαι.

Ὁ Ξενοφῶν συγκρίνων τὴν γῆν τοῦ Λυκαβηττοῦ μὲ τὴν Φαληρικὴν γῆν λέγει ὅτι ἡ Φαληρικὴ εἶναι ἑλώδης καὶ κάθυγρος, ἡ δὲ τοῦ Λυκαβηττοῦ ξηρὰ καὶ λεπτόγαιος· ὅστις οἶδε τὰς Ἀθήνας, γνωρίζει ὅτι ἡ γῆ ἡ ἄνωθεν τοῦ μέρους καλουμένου Γυψέλη εἶναι ξηρὰ, καὶ ὁ τόπος ἀκόμη τοῦ Γυψελίου καίτοι ἀρδευόμενος ἀπὸ μικρὸν ὕδωρ, μ' ὅλον τοῦτο ξηρογύψελον καλεῖται ἀπὸ τοὺς ἐγχωρίους. Ὁ Αἰσχίνης ὁ Σωκρατικὸς εἰς τὸν διάλογόν του

τὸν οὐδὲν λέγει θῆναι· ψευδῶς δὲ πρὸ Πυθοδώρου, Ἡλιοτρόπιον ἐν τῇ νῦν οὔσῃ ἐκκλησίᾳ πρὸς τῷ τείχει τῷ ἐν τῇ Πνυκί Σχολ. Ἀριστοφ. εἰς ὄρνιθ. Ὁ γνώμων δὲ οὗτος νομίζω νὰ ἦτον κατασκευασμένος κατὰ τὸν ἀκόλουθον τρόπον: ἤτοι κυκλοφερὴς ὡς ὁ Πύργος Ἀνδρονίκου τοῦ Κυρρήστου, ἔχων εἰς τὴν κορυφήν του ῥάβδον ἐστραμμένην πρὸς ἀνατολὰς καὶ δεικνύουσαν διὰ τῆς σκιᾶς αὐτῆς τὰς διαφόρους ἡλιακὰς διευθύνσεις· εἶχεν δὲ ἀνώτερον ὅρον τῶν θερινῶν ἡλιακῶν τροπῶν τὴν ἀντικρίζουσαν τῇ κορυφῇ τοῦ Λυκαβητοῦ σκιαγραμμίαν τοῦ δείκτου τοῦ γνώμονος τούτου· μετ' αὐτὰν ἀκολουθοῦσαν ἕνδεκα ἄλλαι γραμμαὶ διὰ νὰ ἀποτελέσωσι τὴν κατὰ τοὺς δώδεκα μῆνας διεύθυνσιν τῆς Ἡλιακῆς κινήσεως. Ἔσωθεν δὲ αὐτοῦ ἦτον κρήνη ἥτις διὰ τῆς μεμετρημένης κινήσεως τοῦ δείκτου τοῦ γνώμονος ἐδείκνυε τὰς ὥρας τοῦ ἡμερονυκτίου· τὴν κίνησιν δὲ ταύτην ἀπετέλει προσδιωρισμένη καὶ μεμετρημένη ποσότης ὕδατος ὡς τοῦτο ἐγίνετο εἰς τὸν πύργον Ἀνδρονίκου τοῦ Κυρρήστου, ὅστις πιθανῶς ἦτον ἀφομοίωμα αὐτοῦ τοῦ γνώμονος τοῦ Μέτωνος.

(1) Ἐν τοῖς ἀνατολικωτέροις τῆς πόλεως πρὸς τῷ Λυκαβηττῷ

Πρόκλος ἐγὼ γενόμην Λύκιος Γένος, ὃν Συριανὸς
ἐνθάδ' ἀμοιβὸν ἑῆς θρέψε διδασκαλίης.
. . . . Μαρίν Β: Πρόκλ. κεφ: 36.

(2) Τῶν δ' ὀρῶν τὰ μὲν ἐν ὀνόματι μάλιστα ἐστίν, ὅτε Ὑμηττὸς, καὶ Βριλησσὸς, καὶ Λυκαβηττὸς, ἔτι δὲ Πάρνης καὶ Κορυδαλός· Στράβ. Β. 9.

(3) . . . ἢν οὖν σὺ λέγεις Λυκαβηττοὺς
καὶ Παρνασῶν ἡμῖν μεγέθη τοῦτ' ἐστὶ τὰ χρηστὰ διδάσκειν; Ἀριστοφ. Βατ. Σ. 1055 ἔκδοσ. Λειψ. 1829.

(4) Οἳ ῥ' Ἰθάκην εἶχον καὶ Νήριτον (Ἰλιαδ. Β. 5. 632) κυρίως μὲν γὰρ ἀκούων τίς τὴν πόλιν δέξαιτ' ἄν, ὡς καὶ Ἀθήνας καὶ Λυκαβηττὸν εἴ τις λέγει, καὶ Ῥόδον καὶ Ἀτάβυριν. Στράβ. Β. 10.

(5) Ἐς τὴν Πάρνηθ' ὀργισθεῖσαι φροῦδαι κατὰ τὸν Λυκαβηττόν. Ἀριστ. Νεφ. παρὰ τῷ Φωτίῳ εἰς λέξιν Πάρνης.

ἐπιγραφόμενον Ἐρυξίας ἢ περὶ πλούτου, ἀναφέρει τὸν Λυκαβηττὸν ὡς ὄρος ἐκτεταμένον, καὶ τὸ ὁποῖον κεκτημένος τὶς ἤθελε νομίζεται εὐτυχής, καθὼς εἰ ἐκέκτητό τις τῶν Ἑλλήνων τὴν Πολυτίωνος οἰκίαν, ἥτις κατὰ τὸν Παυσανίαν ἦτον λαμπροτάτη εἰς τὰ ὄμματα τοῦ Ἕλληνος, διότι ἀφιερωμένη οὖσα εἰς τὸν Διόνυσον τὸν Μελπόμενον, εἶχε ἐν ἑαυτῇ ἀγάλματα τῆς Ἀθηνᾶς τῆς Παιωνίας, τοῦ Διός, τῆς Μνημοσύνης, τῶν Μουσῶν τοῦ Ἀπόλλωνος, καὶ τοῦ Ἀκράτου (18)· ἀλλ' εἰς τὰ ὄμματα τοῦ Σκύθου κατὰ τὸν Αἰσχίνην ἤθελε νομισθῇ αὐτὴ ὡς περιττὴ καὶ οὐδὲν συμβάλλουσα εἰς αὐτόν (19). Εἷς τῶν Λατίνων ποιητῶν ἀναφέρει ὅτι ὁ Λυκαβηττὸς ἦτον κατάφυτος ἀπὸ ἐλαίας (20)· τὸ ὄρος Λυκοβοῦνι ὡς γαιῶδες περισσότερον παρὰ πετρῶδες εἶναι ἐπιδεκτικὸν μᾶλλον εἰς τὴν ἐπαύξησιν τῶν ἐλαιῶν· καὶ μάρτυς τοῦ λόγου μου εἶναι αἱ εἰσέτι καρποφόραι καὶ εὔρωσται ἐλαῖαι αἱ κατὰ τὸ μέρος τοῦ ὄρους τούτου, τὸ καλούμενον Γαλάκι (21) σωζόμεναι· εἰς δὲ τὸν Ἄγχεσμον δένδρα ποτὲ νὰ βλαστήσωσι δὲν δύνανται, διότι ὅλος οὗτος ὁ λόφος εἶναι πετρώδης καὶ βραχώδης. Ἐκ τῶν εἰρημένων λοιπὸν γίνεται δῆλον ὅτι Λυκαβηττὸς εἶναι τὸ ὄρος τὸ καλούμενον τώρα Λυκοβοῦνι, τὸ πρὸς τὸ ἀνατολικώτερον τῶν Ἀθηνῶν, τὸ ὁποῖον ἀρχίζει ὄπισθεν τοῦ Ἀγχέσμου (Ἁγίου Γεωργίου) καὶ τελειώνει ἄνωθεν τῶν Πατησίων· κατ' ἐμὲ ἡ σειρὰ αὕτη ἐκαλεῖτο Λυκοβηττός. Πολλὰ πιθανὸν εἰς αὐτὴν νὰ ἕνωνον οἱ παλαιοὶ καὶ τὸν ὁποῖον ἰδίως ὠνόμαζον Ἄγχεσμον· δὲν εἶναι ὅμως ποτὲ δυνατὸν μόνος ὁ Ἄγχεσμος νὰ ἀποτελοῦσε τὸν Λυκαβηττόν, ὡς οἱ Κύριοι Φαρχάμερ καὶ Μύλλερ ἐνόμισαν. Ἄγχεσμος δὲ εἶναι τὸ ὄρος τὸ καλούμενον τώρα ἅγιος Γεώργιος, ὡς θέλομεν ἀναφέρει ἑπομένως.

Κ. Σ. ΠΙΤΤΑΚΗΣ Ἀθηναῖος.

ΤΟ ΜΝΗΜΕΙΟΝ ΤΟΥ ΕΥΒΟΥΛΙΔΟΥ.

Κατὰ τὸ ἔαρ τοῦ 1837 ἀνεσκάφησαν πρὸς ἄρκτον τοῦ Θησείου λείψανά τινα ἀρχαιότητος, ὀλίγης προσοχῆς, ἄξια αὐτὰ καθ' ἑαυτά, ἀλλὰ προκαλέσαντα μακρὰν ἐπιστολήν, διευθυνομένην πρὸς τὸν Συνταγματάρχην Κ. Λεὶκ ὑπὸ τοῦ καθηγητοῦ τῆς *ἀρχαιολογίας* εἰς τὸ ἐνταῦθα Πανεπιστήμιον, Κ. Λ. Ῥοσσίου, πιστεύοντος ὅτι τὰ λείψανα ταῦτα ἦσαν τὸ *μνημεῖον τοῦ Εὐβουλίδου*, τὸ ὁποῖον ἀναφέρει ὁ Παυσανίας (1). Κατὰ τῆς γνώμης ταύτης ἐδημοσιεύσαμεν ἔκτοτε καὶ ἡμεῖς καὶ ὁ Κ. Πιττάκης παρατηρήσεις εἰς δύω τῶν ἑλληνικῶν ἐφημερίδων, τὰς ὁποίας ἐνομίζαμεν ἀποχρώσας ὥστε νὰ πείσωσι τὸν Κ. Ῥόσσιον περὶ τοῦ ἀνυποστάτου τῆς εἰκασίας του, εἰκασίας πολλὰ δυναμένης νὰ παράξῃ ψευδῆ πορίσματα ὡς πρὸς τὴν τοπογραφίαν τῶν Ἀθηνῶν. Ἀλλ' ἐπειδὴ οὐ μόνον εἰς τὰ δημόσια τοῦ Κ. Ῥοσσίου μαθήματα ἠκούσαμεν ἐπαναλαμβανόμενα τὰ περὶ ἀνακαλύψεως τοῦ μνημείου τοῦ Εὐβουλίδου, χωρὶς οὐδὲ κἂν λόγος νὰ γίνηται περὶ τῶν κατὰ τῆς ἰδέας ταύτης ἐνστάσεων,

---

(18) Ἔστι δὲ ἐν τῇ Πολυτίωνος οἰκίᾳ . . . . . Ἀθηνᾶς ἄγαλμα Παιωνίας καὶ Διός, καὶ Μνημοσύνης, καὶ Μουσῶν, Ἀπόλλωνός τε . . . . καὶ Δαίμων . . . , Ἄκρατος. Παυσ. Ἀττικ. κεφ. Β.

(19) Ἐν δὲ Σκύθαις τοῖς Νομάσιν, εἴ τις τὴν Πολυτίωνος οἰκίαν κεκτημένος εἴη, οὐδὲν ἂν πλουσιώτερος δοκεῖ εἶναι, ἢ εἰ παρ' ἡμῖν τὸν Λυκαβηττόν. Αἰσχίν. διάλ. περὶ πλούτου· ὁ παρὰ τοῦ Πλάτωνος καὶ Ἡσυχ. γεγραμμένος Λυκαβηττὸς ἐγέγραπτο πιθανὸς Λυκοβηττὸς μὲ ο καὶ ὄχι μὲ α, ὅθεν καὶ ἡ ἐξήγησις τοῦ Ἡσυχίου ἐκ τοῦ λύκους πληθύνειν εἶναι καταλληλοτέρα· ἑπομένως ἡ λέξις πιθανὸς δὲν εἶναι ἐκ τοῦ Λυκάβας, ὡς οἱ Κύριοι Μύλλερ καὶ Φερχάμερ ἐνόμισαν, ἀλλ' ὡς τὴν ἐξήγησιν ὁ Ἡσύχιος ἐκ τοῦ Λύκοις βατὸς Λυκοβαττός, ἔνθα οἱ λύκοι περιδιαβαίνουσιν.

(20) Dives et Aegaleos nemorum, Parnesque benignus
vitibus et pingui melior, Lycabessus oliva. Stati. theb. v. 631.

(21) Ἴσως ἐκ τῆς Νηρηΐδος Γαλατείας. Σουΐδας καὶ Ὅμηρ. Ἰλιάδ. Σ διότι ἐνταῦθα πηγὴ εὐπότου καὶ καθαροῦ ὕδατος εἶναι καὶ ἐκκλησία ἐπὶ Ἀρχαίων θεμελίων ναοῦ ἢ ἡρώου κεῖται.

(1) Παυσ. Ἀττι. Β, 4.

ρίνου « ἐν τοῖς ἀνατολικωτέροις τῆς πόλεως (1) » ἐμφαίνει, ὅτι ὁ Λυκαβηττὸς ἐκείτετο πρὸς τὰς θερινὰς ἀνατολὰς τῶν Ἀθηνῶν, καὶ ὄχι εἰς τὸν Ἄγχεσμον ὅστις κεῖται μᾶλλον πρὸς τὰς χειμερινὰς ἀνατολὰς, ἀλλ' οὐδὲ εἰς τὸν λόφον τῶν Νυμφῶν, καὶ γενικῶς εἰς τὸν λόφον τοῦ Μουσαίου καλούμενον τώρα Σέγγιο, οἵτινες κεῖνται πρὸς Νότον τῆς πόλεως. Ὁ Στράβων ἀριθμῶν τὰ ὄρη τῆς Ἀττικῆς ἀναφέρει ταῦτα κατασειρὰν, ὡς κεῖνται εἰς τὴν φυσικήν τους στάσιν, ὅθεν ἀρχίζει πρῶτον ἀπὸ τὸν Ὑμηττὸν, ὡς πλησιέστερον πρὸς τὴν θάλασσαν, εἶτα προβαίνει εἰς τὴν ἀνατολικὴν σειρὰν αὐτοῦ, τὸν Βριλλησὸν τὸν πρὸς τὸ Πεντελικὸν ὄρος, καὶ μετὰ ταῦτα οἱονεὶ ἐρχόμενος πρὸς τὴν πόλιν τῶν Ἀθηνῶν ἀναφέρει τὸν Λυκαβηττὸν, εἶτα ὡς τελειώσας τρόπον τινὰ τὴν σειρὰν τῶν τριῶν τούτων ὀρέων, προσθέτει ἔτι ὅτι εἶναι ὁ Πάρνης καὶ πλησίον αὐτοῦ ὁ Κορυδαλός (2)· καὶ κατὰ τὴν μαρτυρίαν ταύτην τοῦ Στράβωνος ὁ Λυκαβηττὸς ἦτον ἓν τῶν ὀρέων τῆς Ἀττικῆς ἄξιον νὰ καταριθμῆται μεταξὺ τοῦ Πάρνηθος καὶ Ὑμηττοῦ, ἑπομένως ὁ Ἄγχεσμος τοιοῦτον ὄρος δὲν εἶναι, οὐδὲ οἱ λόφοι τῶν Νυμφῶν, καὶ τοῦ Μουσαίου. Ὁ Ἀριστοφάνης ἀναφέρων περὶ τοῦ Λυκαβηττοῦ ἀναφέρει αὐτὸ ὡς ὄρος, ἂν καὶ ὄχι τοιοῦτον οἷος ὁ Πάρνης (3)· σύμφωνα μὲ τὸν Ἀριστοφάνην, ὅσον ἀποβλέπει τὸ μέγεθος τοῦ ὄρους, εἶναι καὶ τὰ ἀναφερόμενα ἀπὸ τὸν Στράβωνα, ὅστις λέγει ὅτι ὁσάκις τίς ἤθελε ἀναφέρῃ τὸν Λυκαβηττὸν ὑπαινίττεται καὶ τὰς Ἀθήνας (4). Ὁ Φώτιος εἰς τὸ λεξικόν του ἀναφέρει τὸν Ἀριστοφάνην λέγοντα ὅτι ὀργισθεῖσαι αἱ νεφέλαι ἐκ τοῦ Πάρνηθος πετοῦσιν ἐν εἴδει πτηνῶν κατὰ τὸν Λυκαβηττὸν καὶ διαλύονται (5). Καθεὶς ὅστις ἴδε τὰς Ἀθήνας γνωρίζει ὅτι τὸν χειμῶνα σπρωχνόμεναι αἱ νεφέλαι ἀπὸ τὸν Βορέαν ἐκ τῶν κορυφῶν τῆς Πάρνηθος, καὶ ἐρχόμεναι πρὸς τὸν Λυκοβηττὸν (Λυκοβοῦνι) διαλύονται ἐνταῦθα. Ἡ μαρτυρία αὕτη τοῦ Ἀριστοφάνους ἐπιβεβαιοῖ ἔτι ὅτι ὁ Λυκοβηττὸς κεῖται μεταξὺ τῆς Πάρνηθος καὶ Ὑμηττοῦ, διότι ἀφ' ὅσον ἐκ τῆς πείρας γνωρίζομεν οὐδὲν ἄλλον ὄρος κεῖται πρὸ τῆς Πάρνηθος ἐφ' ᾧ νὰ διαλύωνται αἱ νεφέλαι.

Ὁ Ξενοφῶν συγκρίνων τὴν γῆν τοῦ Λυκαβηττοῦ μὲ τὴν Φαληρικὴν γῆν λέγει ὅτι ἡ Φαληρικὴ εἶναι ἑλώδης καὶ κάθυγρος, ἡ δὲ τοῦ Λυκαβηττοῦ ξηρὰ καὶ λεπτόγαιος· ὅστις οἶδε τὰς Ἀθήνας, γνωρίζει ὅτι ἡ γῆ ἡ ἄνωθεν τοῦ μέρους καλουμένου Γυψέλη εἶναι ξηρὰ, καὶ ὁ τόπος ἀκόμη τοῦ Γυψελίου καίτοι ἀρδευόμενος ἀπὸ μικρὸν ὕδωρ, μ' ὅλον τοῦτο ξηρογύψελον καλεῖται ἀπὸ τοὺς ἐγχωρίους. Ὁ Αἰσχίνης ὁ Σωκρατικὸς εἰς τὸν διάλογόν του

τὸν οὐδὲν λέγει θῆναι· ψευδῶς δὲ πρὸ Πυθοδώρου, Ἡλιοτρόπιον ἐν τῇ νῦν οὔσῃ ἐκκλησίᾳ πρὸς τῷ τείχει τῷ ἐν τῇ Πνυκί. Σχολ. Ἀριστοφ. εἰς ὄρνιθ. Ὁ γνώμων δὲ οὗτος νομίζω νὰ ἦτον κατασκευασμένος κατὰ τὸν ἀκόλουθον τρόπον: ἤτοι κυκλοφερὴς ὡς ὁ Πύργος Ἀνδρονίκου τοῦ Κυῤῥήςου, ἔχων εἰς τὴν κορυφήν του ῥάβδον ἐστραμμένην πρὸς ἀνατολὰς καὶ δεικνύουσαν διὰ τῆς σκιᾶς αὐτῆς τὰς διαφόρους ἡλιακὰς διευθύνσεις· εἶχεν δὲ ἀνώτερον ὅρον τῶν θερινῶν ἡλιακῶν τροπῶν τὴν ἀντικρίζουσαν τῇ κορυφῇ τοῦ Λυκαβητοῦ σκιαγραμμίαν τοῦ δείκτου τοῦ γνώμονος τούτου· μετ' αὐτὰν ἀκολουθοῦσαν ἕνδεκα ἄλλαι γραμμαὶ διὰ νὰ ἀποτελέσωσι τὴν κατὰ τοὺς δώδεκα μῆνας διεύθυνσιν τῆς Ἡλιακῆς κινήσεως. Ἔσωθεν δὲ αὐτοῦ ἦτον κρήνη ἥτις διὰ τῆς μεμετρημένης κινήσεως τοῦ δείκτου τοῦ γνώμονος ἐδείκνυε τὰς ὥρας τοῦ ἡμερονυκτίου· τὴν κίνησιν δὲ ταύτην ἀπετέλει προσδιωρισμένη καὶ μεμετρημένη ποσότης ὕδατος ὡς τοῦτο ἐγίνετο εἰς τὸν πύργον Ἀνδρονίκου τοῦ Κυῤῥήστου, ὅστις πιθανῶς ἦτον ἐφομοίωμα αὐτοῦ τοῦ γνώμονος τοῦ Μέτωνος.

(1) Ἐν τοῖς ἀνατολικωτέροις τῆς πόλεως πρὸς τῷ Λυκαβηττῷ

Πρόκλος ἐγὼ γενόμην Λύκιος Γένος, ὃν Συριανὸς
ἐνθάδ' ἀμοιβὸν ἑῆς θρέψε διδασκαλίης.
. . . . Μαρὶν Β: Πρεκλ. κεφ: 36.

(2) Τῶν δ' ὀρῶν τὰ μὲν ἐν ὀνόματι μάλιστα ἐστὶν, ὅτε Ὑμηττὸς, καὶ Βριλησσὸς, καὶ Λυκαβηττὸς, ἔτι δὲ Πάρνης καὶ Κορυδαλός· Στράβ. Β. 9.

(3) . . . ἢν οὖν σὺ λέγῃς Λυκαβηττοὺς
καὶ Παρνασῶν ἡμῖν μεγέθη τοῦτ' ἐστὶ τὰ χρηστὰ διδάσκειν; Ἀριστοφ. Βατ. 5. 1055 [illegible]

(4) Οἱ δ' Ἰθάκην εἶχον καὶ Νήριττον (Ἰλιάδ. Β. 5. 632) κυρίως μὲν γὰρ ἀκούων τὶς τὸν [illegible] καὶ Ἀθήνας καὶ Λυκαβηττὸν εἴ τις λέγει, καὶ Ῥόδον καὶ Ἀτάβυριν. Στράβ. Β. 10.

(5) Ἐς τὴν Πάρνηθ' ὀργισθεῖσαι φροῦδαι κατὰ τὸν Λυκαβηττόν. Ἀριστ. Νεφ. παρὰ [illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

ἀλλὰ καὶ εἰς ἐσχάτως ἐκδοθὲν φυλλάδιον, ἐν ᾧ ὁ αὐτὸς καθηγητὴς ἀποβάλλει τὸν Θησέα τοῦ ἀρχαίου του ἱεροῦ, ἴδαμεν αὖθις ἀναφερομένην τὴν πραγματείαν περὶ Εὐβουλίδου (1), διὰ ταῦτα ἐνομίσαμεν ἀναγκαῖον νὰ ἐπαναλάβωμεν ἐνταῦθα ὅσους λόγους νομίζομεν ἀντιτακτέους εἰς τὴν γνώμην τοῦ Κ. Ῥοσσίου, καὶ ἀρχόμεθα ἀμέσως ἀπὸ τῆς πρώτης ἀνευρέσεως τοῦ μνημείου.

Κατὰ τὴν 6 ἢ 7 Μαρτίου 1837 ὁ στρατιωτικὸς ἀρχιατρὸς Κ. Τράϊβερτ, οἰκοδομῶν οἰκίαν κατὰ τὸ ἀρκτικὸν πέρας τῆς ὁδοῦ τοῦ Ἑρμοῦ, οὐ μακρὰν πρὸς ἄρκτον τοῦ ναοῦ τοῦ Θησέως, εὗρεν εἰς βάθος ποδῶν τινων ὑπὸ γῆν σειρὰν τοίχου ἀρχαίου, ἐκτεινομένου ἀπὸ ΜΔ πρὸς ΑΑ, ἐστραμμένου κατὰ μέτωπον πρὸς ΑΔ, κατασκευασμένου ἐκ πόρου, καὶ συγκειμένου ἀπὸ βάσιν 8 περίπου μέτρων κατὰ μῆκος, σχηματίζουσαν δύο μικρὰς βαθμίδας ἢ κυμάτια, καὶ ἀπὸ δύο λίθους, ὧν ἕκαστος 1, 60 μ. εἰς τετράγωνον καὶ 1, 10 μ. ὕψους ἱσταμένους ὀρθοὺς ἐπὶ τῆς βάσεως. Ἡ ἀνακάλυψις αὕτη ἐπέφερε τὴν ἄμεσον παῦσιν τῆς οἰκοδομῆς, ἡ δὲ Κυβέρνησις ἐξακολουθήσασα τὴν ἀνασκαφὴν εὗρεν εἰς τὸ αὐτὸ ἐκεῖνο μέρος, α) ἐπὶ τοῦ ῥηθέντος τοίχου ἀνεστραμμένην καὶ ἠκρωτηριασμένην τὴν ἐπιγραφὴν

« Χεῖρος Κρωπίδης ἐποίησε. » 1)

β) ὀλίγον περαιτέρω τρεῖς κεφαλὰς, ὧν μία γυναικεία, ἴσως τέχνης Ἑλληνικῆς, καὶ ἐξόχου ἐργασίας, καὶ δύο Ῥωμαϊκὰς, ὧν ἡ μία τῆς ἐποχῆς καθ' ἣν ἡ τέχνη παρακμάσασα ἀντέγραφεν οὐχὶ πλέον ἐλευθέρως τὰς ποιητικὰς τοῦ τεχνίτου ἐμπνεύσεις, ἀλλὰ δουλικῶς τὴν ἐξωτερικὴν φύσιν μ' ὅλα της τὰ συμπτώματα· γ) κορμὸν γυναικὸς ἐνδεδυμένης, τέχνης καλῆς· δ) δύω τμήματα γείσσου ἐκ μαρμάρου λευκοῦ, Ῥωμαϊκῆς τέχνης· ε) βήματά τινα μεσημβρινώτερον, πρὸς τὸ Θησεῖον, ἐπιστήλιον ἐπίσης ἐκ λίθου λευκοῦ, φέρον τὴν ἐπιγραφὴν

. . . ος Δημαρχικῆ(ς ἐξουσίας. 2)

Ταῦτα εἶναι τ' ἀνευρεθέντα, καὶ ἰδοὺ πῶς ὁ Κ. Ῥόσσιος ἐξήγαγε τὸ συμπέρασμά του.

Ὑπέθεσεν ὅτι εἰς τὴν ἐπιγραφὴν 1) ἡ λέξις . . . χεῖρος εἶναι ἡ κατάληξις τῆς ἀποκοπείσης λέξεως *Εὔχειρος*, γενικῆς τοῦ *Εὔχειρ*, ὥστε ὁ ποιήσας ἤθελεν εἶσθαι υἱός τις *Εὔχειρος* τινὸς, Κρωπίδης, ἤτοι ἐκ τῆς Κρωπίδος φυλῆς. Ἐκ τοῦ Πλινίου (2), ἐξακολουθεῖ ὁ Κ. Ῥόσσιος, καὶ ἐκ τοῦ Παυσανίου (3) μανθάνομεν ὅτι ὑπῆρχεν *Εὔχειρ* ἀγαλματοποιὸς, καὶ ἐκ τοῦ δευτέρου τούτου μάλιστα ὅτι ἦν Ἀθηναῖος, καὶ υἱὸς Εὐβουλίδου. Ἀκόμη καὶ ἐπιγραφή τις ἐκδεδομένη ὑπὸ τοῦ Βοικίου (4) ἀναφέρει ἀγαλματοποιὸν *Εὔχειρα* καὶ τὸν λέγει Κρωπίδην, προθέτουσα αὐτὸν ἄλλον ἀγαλματοποιοῦ Εὐβουλίδου, τὸν ὁποῖον διὰ τοῦτο ὁ Βοίκιος νομίζει νεώτερον ἀδελφὸν, ἢ υἱὸν τοῦ Εὔχειρος υἱοῦ τοῦ Εὐβουλίδου. Τὴν τελευταίαν ταύτην ὑπόθεσιν παραδεχόμενος ὁ Κ. Ῥόσσιος, ἀναπληροῖ τὴν ἄνω ἐπιγραφὴν εἰς

« Εὐβουλίδης Εὔχειρος Κρωπίδης ἐποίησε. »

Ὀνομάζων ἤδη ὁ Κ. Ῥόσσιος τὴν μὲν εὑρεθεῖσαν κεφαλὴν, κεφαλὴν Ἀθηνᾶς, ἂν καὶ οὐδὲν φέρῃ διακριτικὸν γνώρισμα, τὸν δὲ κορμὸν ἐπίσης εὐτόλμως κορμὸν Μούσης, παραδέχεται ὅτι τ' ἀνανασκαφέντα λείψανα εἶναι τὰ τοῦ μνημείου τοῦ Εὐβουλίδου (5), ὅστις κατὰ τὸν Κ. Ῥόσσιον διὰ τὰ προεκτεθέντα εἶναι ὁ νεώτερος, ἢ ὁ ἔκγονος τοῦ παλαιοῦ Εὐβουλίδου. Ἰδοὺ ὁλόκληρον τὸ ἰκρίωμα τῆς εἰκασίας τοῦ Κ. Ῥοσσίου, εἰκασίας τὴν ὁποίαν φρονεῖ τοσοῦτον ἀποδεδειγμένην, ὥστε ἀπ' αὐτῆς ὁρμώμενος ἐπιχειρεῖ νὰ χειραγωγήσῃ τὸν Παυσανίαν εἰς τὴν

---

(1) Τὸ Θησεῖον κτλ. ὑπὸ Λ. Ῥοσσίου σελ. 17.
(2) Πλιν. λδ'. 19, 34.
(3) Παυσ. Η ιδ'. 7.
(4) C. I. g. ad. et Cor. P. 916.
(5) Παυσ. Α. β'. 2.

ἐν Ἀθήναις περιηγησίν του, καὶ ν' ἀνακαλύψῃ δι' αὐτῆς τὴν πύλην δι' ἧς εἶχεν εἰσέλθῃ ὁ ἀρχαῖος περιηγητής.

Ἀλλὰ θέλων νὰ ποδηγετήσῃ τὸν Παυσανίαν, μὴ παρεξέβη ἄρα αὐτὸς ὁ Κ. Ῥόσσιος τῆς εὐθείας ὁδοῦ; Ἐκλαμβάνει τὰς περὶ μνημείου τοῦ Εὐβουλίδου προτάσεις του ἀσφαλεστέρας ἀφ' ὅσας ἄλλοι μέχρι τοῦδε περὶ τῆς Πειραϊκῆς πύλης ἐξέθεσαν, καὶ δι' αὐτοῦ ζητεῖ νὰ εὕρῃ ἐκείνην; Τὸ καθ' ἡμᾶς ὁμολογοῦμεν ὅτι οὐ μόνον δὲν μᾶς πείθει, ἀλλὰ μᾶς φαίνεται σχεδὸν ὡς ἂν ἐζήτει ν' ἀποδείξῃ τὰ γνωστὰ διὰ τῶν ἀγνώστων. Τοσοῦτον τὰ περὶ Εὐβουλίδου ἐπιστελλόμενά του μᾶς φαίνονται ἀμφίβολα, ἂν ὄχι ἐντελῶς ἀνυπόστατα, καὶ τοσοῦτον αἱ περὶ τῆς πύλης τῆς εἰσόδου τοῦ Παυσανίου μαρτυρίαι μᾶς φαίνονται ἂν ὄχι ἐντελῶς προφανεῖς, ὅμως τοὐλάχιστον ἱκανῶς πειθαναί, ὥστε ἐντελῶς τὴν ἐναντίαν τοῦ Κ. Ῥοσσίου ἀκολουθοῦντες μέθοδον, καὶ ἐρευνήσαντες περὶ τῆς πύλης αὐτῆς πρότερον, προβαίνομεν μετὰ ταῦτα νὰ ζητήσωμεν τὸ μνημεῖον τοῦ Εὐβουλίδου.

Ὁ Παυσανίας, ὡς γνωστόν, δὲν ἀναφέρει τὸ ὄνομα τῆς πύλης δι' ἧς εἰσῆλθεν, ἀλλὰ τὴν ὀνομάζει μόνον *αἱ πύλαι*. Ἐρωτᾶται λοιπὸν διὰ τίνος πύλης διέβη ἐρχόμενος ἀπὸ Πειραιῶς εἰς Ἀθήνας; Διὰ τῆς Πειραϊκῆς, εἶναι ἡ προχειροτέρα, ἴσως ἡ φυσικωτέρα ἀπάντησις. Ὡς ὁ Λεὶκ ὀρθότατα παρετήρησε, ὁ Παυσανίας ἀναβαίνων ἀπὸ τοῦ λιμένος, δὲν εἰσῆλθε βεβαίως διὰ τῶν πυλῶν πρὸς τὸ ἀνατολικὸν τῆς πόλεως τεῖχος, διότι ἔπρεπε, διὰ νὰ καταντήσ' εἰς αὐτάς, νὰ ὑπερβῇ *τὰ ἐρείπια τῶν μακρῶν τειχῶν* (1), καὶ διότι ὡς ἐκ τῆς περιγραφῆς του φαίνεται προφανέστατα χωρῶν ἀπὸ δυσμῶν πρὸς ἀνατολὰς τῆς πόλεως. Ἀλλὰ καὶ πρὸς δυσμὰς ἀκόμη ἐδύνατο διὰ τεσσάρων μερῶν νὰ ἐμβῇ εἰς τὴν πόλιν: 1. διὰ τῆς ὁδοῦ μεταξὺ τοῦ Μουσείου καὶ τῆς Πνυκός· 2. διὰ τῆς ὁδοῦ μεταξὺ τῆς Πνυκὸς καὶ τοῦ λόφου τῶν Νυμφῶν· 3. διὰ τῆς πύλης τῆς πρὸς ἄρκτον τοῦ λόφου τῶν Νυμφῶν, καὶ 4. δι' ἄλλης πύλης, ἔτι ἀρκτικωτέρας, ἥτις κατὰ πᾶσαν πιθανότητα ἦτον τὸ Δίπυλον. Τὴν τελευταίαν ταύτην ὑπόθεσιν ἀποῤῥίπτομεν ἐντελῶς, διότι τὸ Δίπυλον ἦν ἐν μέσῳ τῷ Κεραμεικῷ διαιροῦν τὸν ἔσω τοῦ ἔξω, ἐν ᾧ ὁ Παυσανίας δὲν εἰσέρχεται ἀμέσως εἰς τὸν Κεραμεικόν, ἀλλὰ λέγει ὅτι *στοαὶ εἰσὶν ἀπὸ τῶν Πυλῶν ἐς τὸν Κεραμικόν* (2). Καὶ ὁ Κ. Λήκιος καὶ ὁ Κ. Ῥόσσιος συμφωνοῦσιν ὅτι δὲν διέβη ὁ περιηγητής μας διὰ τῆς δειράδος τῆς μεταξὺ τοῦ Μουσείου καὶ τῆς Πνυκός, ἐκλέγων τὴν σπανίως βαινομένην, τὴν σκοπὸν ἔχουσαν μᾶλλον τὴν κοινωνίαν τῶν ὠχυρωμάτων δίοδον, καὶ εἴμεθα πρόθυμοι ἀνεξετάστως νὰ παραχωρήσωμεν τοῦτο εἰς τὸν Κ. Ῥόσσιον. Ἀκόμη συγκατανεύομεν ὅτι δὲν διέβη οὔτε μεταξὺ τῆς Πνυκὸς καὶ τοῦ λόφου τῶν Νυμφῶν, ὡς ὁ Κ. Λεὶκ ἐνόμισε κατ' ἀρχάς, θέσας ἐκεῖ ἐσφαλμένως τὴν Πειραϊκὴν πύλην (3), καὶ ἐνδίδομεν ὅτι κατὰ τὴν ὑπόθεσιν τοῦ Κ. Ῥοσσίου διέβη ἀρκτικῶς τοῦ Λυκαβηττοῦ ἢ λόφου τῶν Νυμφῶν. Εἰς τοῦτο μᾶς πείθουν καὶ αἱ ἀκόλουθοι ἐπιτόπιοι παρατηρήσεις. Πρῶτον ὅτι ἀκριβῶς καθ' ὃ σημεῖον ἡ ἀπὸ τῆς πύλης τοῦ Δράκου ὁδὸς τέμνει τὴν διεύθυνσιν τοῦ ἀρχαίου τείχους, (τοῦ ὁποίου σώζονται σημεῖα ὁρατά), φαίνεται ἡ θέσις μεγάλης πύλης, μαρτυρουμένη ἀκόμη καὶ ἀπὸ βάσιν ἀκεραίαν πρὸς μεσημβρίαν παρακειμένου στρογγύλου πύργου, ὅστις κατὰ τοὺς κανόνας τῆς ὀχυρωματικῆς ἔπρεπε νὰ κεῖται πλησίον πύλης. Δεύτερον ὅτι δεξιῶς τῷ εἰσιόντι, *οὐ πόῤῥω τῶν πυλῶν* (4), ἵσταται μέχρι τῆς σήμερον λίθος εὐμεγέθης, τετραγωνικῶς λελαξευμένος, φαινόμενος ὡς βάθρον μέγα, κατὰ πιθανότατητα *ὁ τάφος ὁ ἐπίθεμα ἔχων στρατιώτην ἵππῳ παρεστηκότα*, τὸν ὁποῖον εἰσερχόμενος εἶδεν ὁ Παυσανίας. Τρίτον δὲ ὅτι *εἰσελθόντων* δεξιῶς, *ἐστὶν οἰκοδόμημα*, ναὸς τῆς ἁγίας *Παρασκευῆς*, τοῦ ὁποίου ἐρείπια μόνον σώζονται ἐπὶ θεμελίων ἀρχαίου καὶ μεγάλου οἰκοδομήματος. Δὲν

(1) Παυσ. Α. 6. 3.
(2) Παυσαν. αὐτόθι.
(3) Leak. Topogr. of Athens, Cap. III, 92.
(4) Παυσ. Α 6'. 3.

ἦτον ἄρά γε τοῦτο τὸ οἰκοδόμημα εἰς *Παρασκευὴν* τῶν πομπῶν τοῦ Παυσανίου (1); Τέταρτον ὅτι ἀμέσως μετὰ τοῦτο κεῖται ἢ ἔκειτο ναὸς τοῦ ἁγίου Νικολάου, τοῦ ναυτικοῦ μας ἁγίου. Δὲν εἶναι αὕτη ἡ θέσις τοῦ ἐφίππου *Ποσειδῶνος* τοῦ Παυσανίου (2); Πέμπτον ὅτι πρέπει νὰ ἦναι ἡ πύλη αὕτη πλησίον τοῦ Διπύλου, διότι ὁ Παυσανίας ὀλίγας στοὰς μετ' αὐτὴν διαβὰς φθάνει εἰς τὸν Κεραμεικὸν, ὅστις ἄρχεται ἀπὸ τοῦ Διπύλου (3). Οἱ λόγοι οὗτοι, ἐκτὸς καὶ ἄλλων τοὺς ὁποίους παραλείπομεν, μᾶς πείθουν ὅτι, ὡς καὶ ὁ Κ. Ῥόσσιος ἐξέλαβεν, αὕτη ἦτον ἡ πύλη δι' ἧς εἰσῆλθεν ὁ Παυσανίας. Δὲν εἶναι ἴσως περιττὸν νὰ παρατηρήσωμεν ὅτι τὴν πύλην ταύτην θεωροῦμεν ὡς τὴν Πειραϊκὴν, νομίζοντες ὅτι μία καὶ μόνη ἔφερε τὸ ὄνομα τοῦτο, ὡς καὶ μετὰ ταῦτα μία καὶ μόνη ὠνομάζετο πύλη τοῦ Δράκου, οὐδ' εὑρίσκοντες λόγους ἀποχρῶντας διὰ νὰ παραδεχθῶμεν τὴν ὑπόθεσιν τοῦ Κ. Ῥωσσίου (4), ὅτι εἷς καὶ ὁ αὐτὸς συγγραφεὺς ἐδύνατο νὰ δώσῃ τὸ αὐτὸ ὄνομα εἰς δύω πύλας, διακρίνων τὴν μίαν τῆς ἄλλης διὰ τοῦ *νῦν*. Ὁ Κ. Λείκιος (5) συζητῶν τὸ περὶ θέσεως τῆς Πειραϊκῆς πύλης πρόβλημα, χωρεῖ δι' ὀρθοτάτων συλλογισμῶν πρὸς τὴν λύσιν, ἀλλὰ κατὰ δυστυχίαν εἰς αὐτὴν προσεγγίσας ἐξάγει αἴφνης ἐσφαλμένον συμπέρασμα καὶ ἀντιφάσκον πρὸς τὰς πρώτας παρατηρήσεις του. Ἡ πύλη αὕτη, πρέπει, λέγει, νὰ ἕπεται ἀμέσως μετὰ τὸ Δίπυλον, οὐδὲ ν' ἀπέχῃ μακρὰν αὐτοῦ, διότι ὁ Πλούταρχος (6) ἀναφέρει ῥητῶς ὅτι ὁ Σύλλας διὰ νὰ εἰσβάλῃ εἰς τὰς Ἀθήνας κατέσκαψε κ' ἐξωμάλυνε περὶ τὸ μεσονύκτιον τὸ μεταξὺ τῶν δύω τεῖχος. Ἐπειδὴ, προσθέτει ὁ Λείκιος, ἐπ' αὐτοῦ ἀκόμη (δηλ. πρὸ τῆς ἐπαναστάσεως) ἀμέσως μετὰ τὸ Δίπυλον, (τότε τουρκιστὶ μώρα Καπισὶ) εἵπετο ἡ πύλη λεγομένη τοῦ Δράκου ἢ τοῦ Πειραιῶς, (ὡς ἑκατὸν βήματα μεσημβρινῶς τοῦ Θησείου), διὰ τοῦτο ἔμενεν ἀναμφίβολον ὅτι ἡ ἀρχαία Πειραϊκὴ πύλη ἔκειτο καθ' ὃ σημεῖον ἡ ἀπὸ τῆς νέας ὁδὸς ἔτεμνε τὴν περιφέρειαν τοῦ ἀρχαίου τείχους. Ἀλλ' ἐνταῦθα λησμονῶν ὅτι δύω ὁδοὶ, ἡ πρὸς ἄρκτον καὶ ἡ πρὸς μεσημβρίαν τοῦ λόφου τῶν νυμφῶν ἦγον ἀμφότεραι ἀπὸ τὴν νέαν τοῦ Πειραιῶς πύλην πρὸς τὸν λιμένα, ἢ θεωρήσας τὴν τελευταίαν ταύτην ὡς συντομωτέραν, ἔθεσεν ἐπ' αὐτῆς τὴν Πειραϊκὴν πύλην, μὴ προσέξας ὅτι ἡ κοινωνία αὕτη τοῦ ἐμπορίου καὶ δίοδος τῶν ἀχθοφόρων ἁμαξῶν δὲν ἐδύνατο νὰ ἦναι εἰς μέρος δύσβατον καὶ ἄναντες. Ἀλλὰ συγχρόνως παρατηρήσας πόσον ἡ ἀρκτικὴ τοῦ λόφου τῶν Νυμφῶν ὁδὸς εἶναι κατάλληλος διὰ θέσιν πύλης, ἔθεσεν εἰς αὐτὴν τὰς Ἱππάδας, καὶ ἰδοὺ κατέστρεψε μόνος του τὴν ἣν ἔθεσε βάσιν, ὅτι μεταξὺ τῆς Πειραϊκῆς καὶ τοῦ Διπύλου δὲν ἔκειτο ἄλλη πύλη. Προσέτι ἦτον ἔτι φυσικώτερον ἴσως νὰ θέσῃ τὰς *Ἱππάδας* ὅπου ἔθεσε τὴν Πειραϊκὴν πύλην, διότι τ' ὄνομα τοῦτο ἤθελεν εἶσθαι προσφορώτερον εἰς πύλας δι' ὧν *ἱππεῖς* μόνον ἀπὸ τοῦ Πειραιῶς ἐδύναντο νὰ διαβῶσιν, ἐν ᾧ διὰ τῆς Πειραϊκῆς διέβαινον ἅμαξαι. Εἰς τὰς ἀποδείξεις ταύτας περὶ τῆς ταυτότητος τῆς Πειραϊκῆς πύλης μετὰ τῆς προκειμένης θέσεως δυνάμεθα νὰ προσθέσωμεν ἴσως καὶ τὸ ὄνομα τοῦ παρακειμένου πρὸς ἄρκτον ἐκκλησιδίου *Χαλκούρι*, ᾠκοδομημένου ἐπὶ βράχου λελαξευμένου, τὸ ὁποῖον δύναται νὰ ἦναι τὸ αὐτὸ μὲ τὸ ἐν μέσῳ τῆς Πειραϊκῆς καὶ τοῦ Διπύλου κείμενον Ἑπτάχαλκον ἢ ἱερὸν τοῦ Χαλκόδοντος (7). Ἀλλὰ τὴν γνώμην ταύτην περὶ θέσεως τῆς Πειραϊκῆς πύλης παρεδέχθη μετὰ ταῦτα καὶ αὐτὸς ὁ Λείκιος (8)·

---

(1) Παυσ. Α. ϐ'. 4.

(2) Παυσ. αὐτ.

(3) Παυσ. Α. ϐ'. 1.

(4) Monument d'Eubulidés, 6.

(5) Leak, Topogr. of Athens, Cap. III, 12.

(6) Πλουτ. Θησ. 27, Σύλ. 14.

(7) Παυσαν. Α, Β, 1.

(8) Leak. On some disputed positious et. 201

ὥστε παραδεχόμενοι τὴν γνώμην τοῦ Κ. Ῥοσσίου ὅτι ὁ Παυσανίας εἰσῆλθεν διὰ τῆς πρὸς ἄρκτον τοῦ λόφου τῶν νυμφῶν πύλης, τὴν ὁποίαν ἡμεῖς θεωροῦμεν ὡς τὴν Πειραϊκήν, χωροῦμεν πρὸς ἔρευναν τοῦ μνημείου τοῦ Εὐβουλίδου, ἀκολουθοῦντες ὡς ἔλεγχον τῶν πορισμάτων τοῦ Κ. Ῥοσσίου ὁδὸν ἀπ' εὐθείας ἀντικειμένην εἰς τὴν ἐδικήν του. Τὸν Παυσανίαν ἀνὰ χεῖρας, καὶ ἀπὸ τὸ σημεῖον τοῦτο μετ' αὐτοῦ ὁρμώμενοι, θέλομεν ἐξετάσει ποῦ ἔκειτο τὸ μνημεῖον περὶ οὗ πρόκειται.

Ἀμέσως κατὰ τὴν εἴσοδον τῆς πύλης ταύτης δύω ὁδοὶ φαίνονται διαιρούμεναι καὶ τὴν σήμερον καὶ τὸ πάλαι, ὧν ἡ μὲν διευθυνομένη πρὸς ἄρκτον, καὶ διερχομένη ἔμπροσ τοῦ Χαλκουρίου ἢ ἱεροῦ τοῦ Χαλκόδοντος ἄγει πρὸς τὸ μέρος τοῦ διπύλου, ἡ δὲ πρὸς ἀνατολὰς διευθυνομένη, διέρχεται μεσημβρινῶς μὲν τοῦ Θησείου, ἀρκτικῶς δὲ τοῦ λόφου τῶν νυμφῶν καὶ τοῦ Ἀρείου Πάγου. Ἂν ὁ Παυσανίας ἠκολούθησε τὴν πρώτην, δύναται νὰ κατήντησε πρὸς τὸ μέρος τοῦ ἀνακαλυφθέντος μνημείου, δηλαδὴ ἀρκτικῶς τοῦ Θησείου· ἀλλ' ἂν τὴν δευτέραν, τοῦτο ἦτον ἀδύνατον. Πρόκειται λοιπὸν νὰ ἐρευνήσωμεν ποίαν τῶν δύω τούτων ὁδῶν διέτρεξεν. Ἠξεύρομεν μὲν ὅτι ἅμα εἰσελθὼν εἰς τὴν πόλιν διέβη διὰ στοῶν αἵτινες τὸν ὡδήγησαν εἰς τὸν Κεραμεικὸν (1), ἀλλὰ τοῦτο δὲν λύει τὸ ζήτημα, διότι ἐκτεινομένου τοῦ Κεραμεικοῦ μέχρι τῆς ἀνόδου τῆς Ἀκροπόλεως (2), ἀμφότεραι αἱ ὁδοὶ ἦγον εἰς αὐτόν. Ἀλλὰ διαβὰς διὰ τῶν στοῶν τούτων, καὶ ἅμα ἀφιχθεὶς εἰς τὸν Κεραμεικὸν, ἀπαντᾷ ἀμέσως εἰς τὰ δεξιὰ, δηλ. πρὸς μεσημβρίαν τὴν *βασίλειον* στοάν (3). Ἡ στοὰ αὕτη ὑποτίθεται ἀπὸ τὸν Λίκιον, καὶ εἶναι πιθανὸν ὅτι δὲν ἔκειτο μακρὰν τοῦ Ἀρείου Πάγου, διότι ὁ ἄρχων *βασιλεὺς*, ἀφ' οὗ ἐπωνομάσθη, ἦτον πρόεδρος τοῦ Ἀρείου Πάγου (4), συνεδρίαζε δὲ εἰς αὐτὴν (5), ὡς συνεδρίαζεν εἰς αὐτὴν πολλάκις καὶ ὁλόκληρος ὁ Ἄρειος Πάγος (6). Ἰδοὺ πρώτη ἀπόδειξις ὅτι ἡ στοὰ δι' ἧς διῆλθεν ὁ Παυσανίας ἅμα διαβὰς τὰς πύλας ἦν ἡ πρὸς ἀνατολὰς ὑπὸ τοὺς λόφους διερχομένη. Ἀλλ' ἂς προχωρήσωμεν περαιτέρω· ἐνδιατρίψας ἐπ' ὀλίγον εἰς τὴν βασίλειον στοὰν ὁ Παυσανίας μεταβαίνει εἰς ἄλλην στοὰν, (τὴν Μακρὰν), ἥτις διαβαίνουσα πλησίον τοῦ Μητρῴου, τοῦ Βουλευτηρίου τῶν πεντακοσίων, τοῦ Θόλου καὶ τῶν ἐπωνύμων, καταντᾷ εἰς τὸν ναὸν τοῦ Ἄρεως (τοῦ δόντος τὸ ὄνομα εἰς τὸν Ἄρειον Πάγον), καὶ εἰς τὰ Ἀγάλματα τοῦ Ἁρμοδίου καὶ Ἀριστογείτονος (7). Ἀπὸ τὸν Ἀῤῥιανὸν γίνεται δῆλον ὅτι οἱ ἀνδριάντες τοῦ Ἁρμοδίου καὶ Ἀριστογείτονος ὡς καὶ τὸ μητρῷον ἔκειντο πλησίον τῆς ἀνόδου τῆς Ἀκροπόλεως· ἡ μακρὰ ἄρα στοὰ ἠκολούθει καὶ αὕτη τοὺς πρόποδας τῶν λόφων τῶν νυμφῶν καὶ τοῦ Ἀρείου Πάγου πρὸς τὴν Ἀκρόπολιν. Ἀλλὰ καὶ τρίτη ἀπόδειξις τοῦ αὐτοῦ τούτου εἶναι ὅτι ὁ Παυσανίας φθάσας ἐνταῦθα μεταβαίνει ἀμέσως διὰ μιᾶς ὀπίσω τῆς Ἀκροπόλεως, ὅπου ὀλίγα εἶχε περιγραφῆς ἄξια, τοῦ ᾠδείου τοῦ Ἡρώδου μὴ ὄντος εἰσέτι ᾠκοδομημένου (8), περιγράφει μόνον τὸ ᾠδεῖον τοῦ Περικλέους, τὴν ἐννεάκρουνον καὶ τὰ περὶ αὐτὴν, καὶ ἐπιστρέφει μετὰ ταῦτα εἰς τὴν βασίλειον στοὰν ὅθεν εἶχε μακρυνθῆ. διὰ τὴν ἐκδρομὴν ταύτην, ἥτις τότε μόνον δύναται νὰ θεωρηθῇ ὡς παράλογον καὶ ἄτακτον ἅλμα, ὅταν, ὡς ὁ Κ. Ῥώσσιος, ὁδηγήσωμεν τὸν περιηγητήν μας πρὸς ἄρκτον, διότι βεβαίως καθίσταται ἀκατανόητον πῶς διὰ μιᾶς εὑρέθη εἰς τὴν δειράδα τῆς Ἀκροπόλεως καὶ τοὺς παρ' αὐτὴν ἀνδριάντας καὶ τὰ οἰκοδομήματα, χωρὶς νὰ

---

(1) Παυσ. Α. γ'. 1

(2) Ἐν Κεραμεικῷ . . . ᾗ ἄνιμεν εἰς πόλιν. Ἀῤῥιαν. Γ. 16

(3) Παυσαν. Α, γ', 1.

(4) Πολυδ. Β'. 10.

(5) Ἔνθα καθίζει βασιλεὺς . . . Παυσ. Α. γ'. 1.

(6) Τὴν ἐξ Ἀρείου Πάγου βουλὴν, ὅταν ἐν τῇ βασιλείῳ στοᾷ καθισταμένη . . . Δημοσθ. Ἀριστ.

(7) Παυσ. Α. η'. 5.

(8) Παυσ. Ζ. κ'. 1.

διαβῇ ἔμπρὸς, δὲν λέγομεν τοῦ Θησείου, διότι ὁ Ῥόσσιος διαμφισβητεῖ τὴν γνησιότητά του, ἀλλὰ τοὐλάχιστον τῆς ποικίλης στοᾶς, περὶ τῆς ὁποίας οὐδὲ λέξιν λέγει εἰς τὴν πρώτην του ταύτην περιοδείαν.

Ἀλλὰ διὰ νὰ διατρέξῃ τὴν πόλιν καὶ κατ' ἄλλην διεύθυσιν ὁ Παυσανίας ἐπανέρχεται εἰς τὴν αὐτὴν θέσιν τῆς βασιλείου στοᾶς, ἀπὸ τὴν ὁποίαν ἐμακρύνθη εἰσελθὼν εἰς τὴν μακρὰν στοὰν διὰ νὰ στραφῇ ὀπίσω τῆς Ἀκροπόλεως (1). Ἐνταῦθα ἄρα φαίνεται ὅτι αἱ ὁδοὶ διαιροῦνται, καὶ ἐνταῦθα πιθανῶς ἵστατο ὁ τρικέφαλος ἢ τετρακέφαλος Ἑρμῆς, στρέφων τὰς κεφαλάς του εἰς τὰς τρεῖς διευθύνσεις τῆς τριόδου τοῦ Κεραμεικοῦ, αἱ ὁποῖαι καὶ σήμερον εἶναι ὁραταὶ πρὸς τὸ ἀρκτικοανατολικὸν πέρας τοῦ λόφου τῶν νυμφῶν, διότι μία μὲν ὁδὸς ἄγει ὀπίσω τῆς Ἀκροπόλεως, μία δὲ ἔμπρὸς αὐτῆς, καὶ τρίτη τέλος πρὸς ἄρκτον καὶ τὸ Θησεῖον. Ὁ περιηγητὴς εἰς τὸν πρῶτον δρόμον του ἠκολούθησε τὴν πρώτην ὁδόν· ἐπανερχόμενος ἤδη εἰς τὸ αὐτὸ σημεῖον τοῦ πέρατος τῆς βασιλείου στοᾶς, ἀκολουθεῖ, ὄχι τὴν τρίτην ὁδὸν, τὴν πρὸς τὸ Θησεῖον, τὸ ὁποῖον περὶ τὰ τέλη μόνον ἀναφέρει, ὡς εὑρισκόμενον καὶ αὐτὸ εἰς τὴν ἀγορὰν πλησίον τοῦ γυμνασίου τοῦ Πτολεμαίου, ἀλλὰ τὴν δευτέραν, καὶ διερχόμενος διὰ τῆς ποικίλης, καταντᾷ εἰς τὸ Πρυτανεῖον τὸ ὁποῖον ἔκειτο πρὸς τὸν λόφον τῆς Ἀκροπόλεως καὶ τὴν ἀρχὴν τῆς ὁδοῦ τῶν τριπόδων, ἑπομένως κατὰ πᾶσαν πιθανότητα ὅπου σήμερον σώζεται Ἑλληνικὸν ἐρείπιον πλησίον καὶ ὀπίσω τῆς οἰκίας τοῦ Κ. Γάσπαρη. Ἂν ὁ Κ. Ῥόσσιος μᾶς ἀντιτάξῃ ὅτι ἡ ποικίλη στοὰ ἦτον κατὰ τὴν μαρτυρίαν τοῦ Παυσανίου, *ὑπὲρ τὴν Βασίλειον*, δηλ. μᾶλλον πρὸς τὸν λόφον τῆς Ἀκροπόλεως (2), θέλομεν ἀπαντήσει πρῶτον ὅτι τοῦτο δὲν ἀναιρεῖ, νομίζομεν, διόλου τὸν λόγον μας, διότι ἂν καὶ κειμένη νοτιώτερον τῆς βασιλείου, δύναται νὰ κεῖται συγχρόνως καὶ πρὸς ἀνατολὰς αὐτῆς· δεύτερον ὅμως θέλομεν ἐρωτήσει πῶς ἐννοεῖ ὁ Κ. Ῥόσσιος τὴν *ὑπὲρ* τοῦ Παυσανίου, ὅταν, συμφώνως μὲ τὸν Κ. Ῥαοὺλ-Ῥοσσέτιον (3), θέτει εἰς τὸν πίνακά του τοὺς ἐπωνύμους πολὺ κατωτέρω καὶ ἀρκτικώτερον τοῦ Θόλου, ἐν ᾧ κατὰ τὸν Παυσανίαν (4) «*ἀνωτέρω* (τοῦ θόλου) *ἀνδριάντες ἑστήκασι* κτλ.» Τρίτον παρατηροῦμεν ὅτι ὁ Παυσανίας θέτει τὸν ναὸν τοῦ Ἡφαίστου μόνον ὑπὲρ τὴν βασίλειον στοὰν, μεταβαίνει δὲ εἰς τὴν ποικίλην λέγων: «Ἰοῦσι δὲ πρὸς τὴν στοάν (5).» Ἑπομένως καὶ ὁ δεύτερος οὗτος δρόμος τοῦ Παυσανίου ἀποδεικνύει ἐναργέστατα ὅτι εἰσελθὼν διὰ τῆς Πειραϊκῆς πύλης, διευθύνθη ἀμέσως διὰ σειρᾶς στοῶν πρὸς ἀνατολάς, ἤτοι πρὸς τὴν Ἀκρόπολιν, καὶ ὄχι πρὸς ἄρκτον ἢ πρὸς τὸ Δίπυλον. Βοηθοῦσι δὲ τὸν λόγον μας καὶ αἱ σειραὶ τῶν ἀρχαίων θεμελίων αἱ ἀπὸ τῆς πύλης *πρὸς ἀνατολὰς* διευθυνόμεναι, καὶ μαρτυροῦσαι σειρὰν λαμπρῶν οἰκοδομημάτων ἢ στοῶν. Προσέτι δὲ καὶ τὰ παρὰ τὸ Σολάκι λεγόμενον ἐρείπεια, τὰ ὁποῖα συμπίπτουν ἄριστα μὲ τὴν θέσιν τῆς ποικίλης, τοῦ γυμνασίου τοῦ Πτολεμαίου, κτλ. δι' ὧν ὁ Παυσανίας εἰς τὸν δεύτερον δρόμον του προέβη πρὸς τὸ Πρυτανεῖον. Ἀνακεφαλαιοῦντες ἑπομένως λέγομεν ὅτι ἡ πρώτη στοὰ δι' ἧς διέβη ὁ Παυσανίας ὡδήγει πρὸς ἀνατολὰς, μετ' αὐτὴν ὅτι ἠκολούθει ἐπίσης πρὸς ἀνατολὰς ἡ Βασίλειος. Αὕτη ὅτι διηρεῖτο κατὰ τὸ ἀνατολικὸν πέρας της εἰς δύω, ὧν ἡ μὲν, ἡ μακρὰ, ὡδήγει πρὸς μεσημβρίαν, ἡ δὲ, ἡ ποικίλη, πρὸς ἀνατολάς· ἐπειδὴ ἄρα κατὰ τὸν Παυσανίαν (6) τὸ ἀνάθημα τοῦ Εὐβουλίδου ἔκειτο *ἐντὸς* τῆς πρώτης στοᾶς, διὰ τοῦτο ἡ θέσις τὴν ὁποίαν προσδιώρισε δι' αὐτὸ ὁ Κ. Ῥόσσιος εἶναι ἐσφαλμένη· διότι πρῶτον πρέπει νὰ κεῖται *ἀνατολικῶς* τῆς Πειραϊκῆς πύλης, καὶ κεῖται *πρὸς ἄρκτον*, δεύτερον πρέπει νὰ κεῖται *ἐκτὸς* τοῦ Κεραμεικοῦ, ὡς κειμένων τῶν πρώτων στοῶν ἐκτὸς, καὶ ἐξ ἐναντίας κεῖται ἐντὸς αὐτοῦ, ὡς ἔχον θέσιν ἀρκτικωτέραν τοῦ Διπύλου κειμένου ἐντὸς τοῦ Κεραμεικοῦ.

---

(1) Παυσ. Α. ιδ'. 2.
(2) Θησεῖον καὶ Ν. Ἄρεως 19.
(3) La statue d'Erichthonius, lettre à M. de Klenze.
(4) Α. έ. 1.
(5) Α. ιέ. 1.
(6) Παυσαν. Ἀττικ. 3, 4.

Ἐκ τῶν ἀνωτέρω γίνεται, νομίζομεν, σαφέστατα δῆλον, ὅτι τὸ περὶ οὗ ὁ λόγος ἀνάθημα δὲν ἐδύνατο νὰ κεῖται ὅπου τίθεται ὑπὸ τοῦ Κ. Ῥοσσίου, πρὸ πάντων ἂν ὁ Παυσανίας εἰσῆλθε δι' ἧς ὁ Κ. Ῥόσσιος τὸν ὑποθέτει πύλης, ἀλλ' ὅτι πρέπει νὰ ζητηθῇ μεσημβρινῶς τοῦ ναοῦ τοῦ Θησέως, ἐκτὸς τοῦ Κεραμικοῦ, μεταξὺ τοῦ λόφου τῶν Νυμφῶν καὶ τοῦ Ἀρείου Πάγου· μένει ἀκόμη νὰ θεωρήσωμεν καὶ τοὺς λόγους τοὺς ὁποίους ὁ Κ. Ῥόσσιος προτείνει πρὸς ὑποστήριξιν τῆς εἰκασίας του. Καὶ πρῶτον μὲν ἐκ πρώτης ὄψεως φαίνεται πόσον ἀβεβαία τοὐλάχιστον εἶναι ἡ περὶ τῆς κεφαλῆς καὶ τοῦ κορμοῦ ὑπόθεσις, ὧν τὴν μὲν ἀποδίδει εἰς Ἀθηνᾶν, τὴν δὲ εἰς Μοῦσαν, ἂν καὶ οὐδέτερον τῶν τμημάτων τούτων φέρῃ κανὲν διακριτικὸν γνώρισμα. Ἡ δευτέρα ἀπόδειξις τοῦ Κ. Ῥοσσίου εἶναι ἡ τῆς ἐπιγραφῆς. Ἀλλ' ἂς ἐξετάσωμεν ἀκριβέστερον καὶ τὰ περὶ αὐτῆς.

Ἡ ἔκφρασις τοῦ Παυσανίου περὶ τοῦ ἀναθήματος τούτου εἶναι: « ἔστι δὲ ἐν αὐτῇ (τῇ στοᾷ) Πολυτίωνος οἰκία . . . ἐπ' ἐμοῦ δὲ ἀνεῖτο τὸ Διονύσῳ . . . . ἐνταῦθα ἐστὶν Ἀθηνᾶς ἄγαλμα, καὶ Διὸς κτλ. . . . ἀνάθημα καὶ ἔργον Εὐβουλίδου. » (1). Ἐκ τῆς φράσεως ταύτης δὲν φαίνεται ὅτι τὸ ἀνάθημα τοῦ Εὐβουλίδου συνέκειτο ἐξ ἀγαλμάτων τεθειμένων ἐντὸς τῆς οἰκίας τοῦ Πολυτίωνος; Τὸ *ἐνταῦθα* τοῦ Παυσανίου δύναται νὰ ἐννοῇ ἴσως καὶ τὴν θέσιν ἐκείνην τῆς στοᾶς· ἀλλ' ὅτι ἀναφέρεται εἰς τὴν οἰκίαν, γίνεται ἐκ δύω τεκμηρίων δῆλον. Πρῶτον, ὅτι εἶναι φυσικὸν ἡ *Παιωνία* Ἀθηνᾶ, καὶ αἱ *Μοῦσαι* καὶ ὁ *Ἀπόλλων* καὶ ἡ *Μνημοσύνη*, θεότητες μουσικαὶ ἅπασαι, νὰ εὑρίσκωνται ὑπὸ τὴν αὐτὴν στέγην μὲ τὸν *μελπόμενον* Διόνυσον· Δεύτερον, διότι περιγράψας ὁ Παυσανίας τ' ἀναθήματα, ἐπιφέρει *Μετὰ δὲ τὸ Διονύσου τέμενος*, ὥστε φαίνεται ὅτι τὰ συμπεριλαμβάνει καὶ αὐτὰ ἐντὸς τοῦ τεμένους, καὶ ὄχι εἰς ἰδιαίτερον οἴκημα, διότι τότε ἤθελεν ἀναφέρει τοῦτο, ὡς παρακατιὼν ἐπιφέρει ὅτι *οἴκημα ἐστὶ ἀγάλματα ἔχον*. Εἶναι ἄρα πιθανὸν τὸ ἀνασκαφὲν ἐκ μεγίστων λίθων συγκείμενον τεῖχος ν' ἀπετέλει μέρος οἰκίας ἰδιωτικῆς εἰς τὰς Ἀθήνας, ὅπου *αἱ μὲν πολλαὶ τῶν οἰκιῶν εὐτελεῖς, ὀλίγαι δὲ χρήσιμαι* (2). Ἐκτὸς δὲ τούτου, ἡ ἐκ Ῥωμαϊκῶν χρόνων ἐπιγραφὴ αὕτη δὲν ἐδύνατο νὰ εἶναι ἐντετειχισμένη εἰς τὰ θεμέλια τῆς ἐπὶ Θεμιστοκλέους ὑπαρχούσης οἰκίας τοῦ Πολυτίωνος. Τέλος δὲ καὶ εἰς ἣν εὑρέθη θέσιν ἦτον ἀνεστραμμένη, ὥστε ἐξ ὅλων τούτων ἐξάγεται ἀφ' ἑνὸς μὲν ὅτι τὸ ἀνευρεθὲν τεῖχος δὲν εἶναι τὸ τῆς οἰκίας τοῦ Πολυτίωνος, ἀφ' ἑτέρου δὲ ὅτι καὶ ἂν ἡ περὶ ἧς ὁ λόγος ἐπιγραφὴ ἀναφέρεται τῷ ὄντι εἰς τοῦ Εὐβουλίδου τὸ ἀνάθημα, εἶναι κατὰ πᾶσαν πιθανότητα ἀλλαχόθεν μετατεθειμένη, ὡς καὶ τοῦ γείσου τὰ τμήματα, τὰ ὁποῖα δὲν φαίνονται ἀνήκοντα εἰς τὸ αὐτὸ οἰκοδόμημα. Ἀλλὰ πιθανώτερον ἔτι εἶναι ἡ ἐπιγραφὴ αὕτη νὰ μὴν ἀνήκει εἰς τοῦ Εὐβουλίδου ἄγαλμα, οὐδὲ νὰ ἔφερε τοῦ Εὐβουλίδου τὸ ὄνομα, τὸ δὲ . . ΧΕΙΡΟΣ καὶ ΕΥΧΕΙΡΟΣ, νὰ ἦναι ὀνομαστικὴ ὀνόματος ἀγαλματοποιοῦ, ὁμωνύμου μὲ τὸν Κορίνθιον ἀγαλματοποιὸν Εὔχειρον (3) καὶ οὐχὶ Εὔχειρα, ὅτι δὲ ὁ Εὔχειρος οὗτος ἦτον ἐπίσης Κρωπίδης ὡς καὶ ὁ Εὔχειρ. Ἡ σύμπτωσις αὕτη τοῦ ὀνόματος δὲν εἶναι διόλου παράδοξος, διότι ὡς γνωστὸν εἴς τινα μέρη τῆς Ἑλλάδος οἱ τεχνῖται ἐλάμβανον ὀνόματα συμβολικά. Τὴν ὑπόθεσιν δὲ ταύτην ὅτι ἡ ἐπιγραφὴ δὲν ἀναφέρει ποσῶς τὸν Εὐβουλίδην ἐπικυροῖ καὶ ἡ ἁπλῆ θέα τοῦ λίθου, ὅστις φέρει ἐπὶ τῆς ἄνω ἐπιφανείας του κοιλώματα διὰ τὴν θέσιν ἀγάλματος ἐπ' αὐτοῦ ἱσταμένου, ταῦτα δὲ εὑρίσκονται εἰς τὸ μέσον σχεδὸν αὐτοῦ κατὰ τὴν ἐνεστῶσαν κατάστασίν του, ὥστε ὀλίγου μόνον ἐλλείπεται διὰ νὰ συμπληρωθῇ εἰς ἀκριβὲς τετράγωνον, καὶ τὸ ὀλίγον τοῦτο εἶναι ἡ θέσις τῆς συλλαβῆς ΕΥ. Ὥστε ἡ ὅλη ἐπιγραφὴ ἤθελεν εἶσθαι

« Εὔχειρος Κρωπίδης ἐποίησε. »

Ἀνασκαφαὶ γενόμεναι μετὰ ταῦτα καθ' ὅλας τὰς διευθύνσεις πέριξ τοῦ τείχους τούτου δὲν παρέσχον οὐδὲν

(1) Παυσαν. Α, 6, 4.

(2) Δικαίαρχ. βίος Ἑλλην.

(3) Thiersch Epoch. der bild. Kunst.

ἀποτέλεσμα ἄλλο, ἀλλ᾽ ἐξ ἀμφοτέρων τῶν μερῶν εὑρέθησαν ἐξ ἐναντίας ἐρείπια νέας καλύβης καὶ κλιβάνου στηριζομένου εἰς τὴν ἀρχαίαν αὐτὴν βάσιν. Ἀποδειχθέντος ὅτι ἡ θέσις αὕτη δὲν εἶναι ἡ τοῦ μνημείου τοῦ Εὐβουλίδου, δὲν ἠξεύρομεν ἂν δύναται νὰ στηριχθῇ τοῦ λοιποῦ ἡ γνώμη τοῦ Κ. Ῥοσσίου περὶ τῆς θέσεως τῆς βασιλείου στοᾶς, ὡς τὴν σημειοῖ εἰς τὸν πίνακά του τὸν προσηρτημένον εἰς τὴν περὶ Θησείου πραγματείαν αὐτοῦ, καὶ ἂν ταύτης ἀναιρεθείσης δὲν μένουν παντελῶς ἀνυποστήρικτα τὰ περὶ θέσεως τοῦ ναοῦ τοῦ Ἄρεως εἰς τὴν αὐτὴν πραγματείαν λεγόμενά του. Περὶ τούτου ἂς κρίνῃ ἕκαστος παραβάλλων τὸν ῥηθέντα πίνακα, καὶ τοὺς ἐλεγμοὺς εἰς οὓς καταδικάζεται ὁ Παυσανίας διὰ νὰ συντελέσῃ εἰς τὴν ἐξθρονισμὸν τοῦ Θησέως ἀπὸ τὸν μεγαλοπρεπῆ του σηκόν.

A. Ρ. ΡΑΓΚΑΒΗΣ.

ΣΗΜΕΙΩΣΕΙΣ ΕΠΙ ΤΩΝ ΛΙΘΟΓΡΑΦΗΜΑΤΩΝ.

Εἰς τὸ προλαβὸν φυλλάδιον τοῦ Ἰανουαρίου 1838 (τὸ ὁποῖον ἐσφαλμένως ἐσημειώθη Δεκέμβριος 1837) κατεχωρίσθη πρὸς τὸ τέλος ἄρθρον περὶ τῶν ἀναγλύφων τοῦ Ἐρεχθείου. Ἀλλ᾽ ἐπειδὴ ἡ λιθογράφησις αὐτῶν δὲν ἐπρόφθασαν εἰς τὴν ἐποχὴν τῆς ἐκδόσεως τοῦ φυλλαδίου, ἀνεβλήθη ἡ δημοσίευσίς των μέχρι τοῦ παρόντος, εἰς ὃ προστίθενται, ἀναφερόμενα εἰς τὰς σημειώσεις ἐκείνας, μὲ τὴν παρατήρησιν ὅμως ὅτι τὰ ἐκεῖ σημειούμενα ὑπ᾽ ἀρ. 27, 28, 29, 30, 31, εἶναι τὰ ἐνταῦθα παριστανόμενα ὑπ᾽ ἀρ. 33 ἕως 48.

ΠΑΡΟΡΑΜΑΤΑ ΤΟΥ Δ. ΦΥΛΛΑΔΙΟΥ.

Σελ. 57. στίχ. 5, ἀντὶ Δεκέμβριος, 1837, ἀνάγν. Ἰανουάριος 1838.

Σελ. 69, στίχ. 25, ἀντὶ Παρθενῶνος ἀνάγν. Ἐρεχθείου.

Σελ. 70, στίχ. 14 ἀντὶ « πρὸς ἄρκτον πρὸς μεσημβρίαν » γρ. ἀπὸ μεσημβρίαν πρὸς ἄρκτον, τὸ δ᾽ ἕτερον ἀπὸ ἄρκτον πρὸς μεσημβρίαν.

Αὐτ. στίχ. 18 ἀντὶ « Ἀθηνᾶς Ἕρσης » γρ. Ἀθηνᾶς καὶ Ἕρσης.

Αὐτ. στίχ. 21 ἀντὶ « διοπητῆς, γρ. διοπετής.

ASHMOL
OXF

ἀποτέλεσμα
ρεζημένου ε
λίθου, δὲν
λείου στοι
καὶ ἂν τα
αὐτὴν προς
ἐλεγμοῦ; ε
λοπρεπῆ του

Εἰς τὸ π
χωρίσθη πρ
ἐπρόφθασαν,
ὃ προςίθεντε
ἀρ. 27, 28

Σελ. 57
Σελ. 69,
Σελ. 70,
ἀρχ
Αὐτ. στχ
Αὐτ. στχ

Ἀνευρ. ἐκ τῶν ἐν Ἀκροπόλει ἐργασιῶν παρὰ Δ. Ἰατρίδου.

ASHMOLEAN MUSEUM OXFORD

ΕΦΗΜΕΡΙΣ
ΑΡΧΑΙΟΛΟΓΙΚΗ,
ΑΦΟΡΩΣΑ ΤΑΣ ΕΝΤΟΣ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ ΑΝΕΥΡΙΣΚΟΜΕΝΑΣ
ΑΡΧΑΙΟΤΗΤΑΣ.

ΙΟΥΝΙΟΣ ΚΑΙ ΙΟΥΛΙΟΣ. Ἐκδίδεται ἅπαξ τοῦ μηνός. — 1838. — Τιμᾶται 3 δραχμὰς ἕκαστον τετράδιον διὰ τοὺς ἐντὸς τῆς Ἑλλάδος καὶ 5 διὰ τοὺς ἐκτός.

ΠΕΡΙ ΖΩΓΡΑΦΙΚΗΣ.

Ἡ ζωγραφικὴ ἐγεννήθη εἰς τὴν Ἑλλάδα μετὰ τῆς πλαστικῆς, ὡς ἰδιαιτέρα τις ἀνεξάρτητος τέχνη. Διὰ πολὺν καιρὸν ἡ ζωγραφικὴ συνίστατο εἴς τινα ἁπλοῦν χρωματισμὸν εἰκόνων καὶ ἀναγλύπτων ἐξ ἀργίλλου ἢ ξύλου σχηματισθέντων. Τὰς μεγαλητέρας καὶ ταχυτέρας προόδους αὐτῆς ὡς πρὸς τὸν καιρὸν, ἀποδίδουσιν αἱ τῶν Ἑλλήνων περὶ τῶν τεχνῶν παραδόσεις εἰς τοὺς Κορινθίους καὶ Σικυωνίους, καὶ οὕτως εἰς τὴν Κόρινθον ἥτις κεραμευτικὴ ἐκλήθη, συνενώθη ἡ ζωγραφικὴ μὲ τὴν ἀγγειοποιΐαν, καὶ τὰ ἀρχαιότερα μὲ μέλανα χρώματα χρωματισθέντα ἀγγεῖα διὰ τὴν ἀτέλειαν καὶ ἀτεχνίαν τὴν ὁποίαν κατὰ τὰ σχήματα ἔχουσιν, δίδουσι τὴν προφανεστάτην ἰδέαν τοῦ βαθμοῦ, τὸν ὁποῖον ἡ ζωγραφικὴ καὶ ἰχνογραφικὴ ἔπρεπεν νὰ διέλθῃ, ἕως νὰ φθάσῃ εἴς τινα στερεὸν καὶ τακτοποιημένην κατάστασιν.

Ὄχι ὀλιγότερον ἀπαντῶμεν σχολὰς ζωγραφικῆς εἰκόνων· καὶ εἰς τὴν ζωγραφικὴν τῶν τοιχῶν ἐξησκήθησαν χάριν τῆς πολυτελείας· οὕτως ἐνησχολοῦντο πολλαὶ μυριάδες ἀνδρῶν μὲ τὸν ζωγραφισμὸν τῶν οἰκοδομημάτων καὶ τάφων. Τότε καὶ ἡ τοποζωγραφία ἐσχηματίσθη.

Ὁ Πλίνιος ἐπὶ τοῦ Βεσπεσιανοῦ ζῶν θεωρεῖ τὴν ζωγραφικὴν ὡς τέχνην τινὰ μηδαμινὴν, καὶ παραπονεῖται ὅτι δὲν δύναταί τις, καὶ τὰ πλέον λαμπρότερα χρώματα μεταχειριζόμενος, νὰ κατασκευάζῃ λόγου ἄξια πράγματα.

Οἱ παλαιοὶ πολὺ ἐσκέπτοντο περὶ ἀκριβοῦς ἰχνογραφίας, καὶ ἐπὶ τῷ σκοπῷ τούτῳ ἐγυμνάζοντο πολὺ εἰς τὰ σπουδαστήρια μὲ τὴν γραφίδα ἐπὶ πλακῶν κυρωματικῶν καὶ μὲ τὸ γλυφεῖον (pinge) εἰς πλάκας ξυλίνας· ἄλλοτε μὲν ἐμεταχειρίζοντο χρώματα μέλανα ἐπὶ λευκῶν, ἄλλοτε δὲ λευκὰ ἐπὶ μελανῶν, πλὴν ἐσυγχωρεῖτο εἰς τοὺς σπουδαστὰς τὸ νὰ ἐμβάψωσι τὰς γραφίδας ἐν τοῖς χρώμασι ἐν ὅσῳ ἐτιμᾶτο ἡ ἰχνογραφία· σπανίως ἐμεταχειρίζοντο τὸ πάλαι τὰ χρώματα, καὶ εἰς τόσον ἀνώτερον βαθμὸν, ὅσον ἀκριβεστέρα ἦτον ἡ ἰχνογραφία, ὥστε καὶ τὸ Ἰωνικὸν σχολεῖον, τὸ ὁποῖον ἠγάπα τὸν ἀνθηρὸν χρωματισμὸν, μετεχειρίζετο κατ' ἐξοχὴν μόνον 4 εἴδη χρωμάτων, ἅτινα ὅμως ἐκτὸς ἀμφιβολίας εἶχον τὰς μερικὰς παραφθορὰς, καὶ τὰς ποικιλίας των, ἀλλήλως συγκερασμένας.

Κοντὰ εἰς αὐτὰ τὰ πρωτότυπα χρώματα, ἅτινα εἰς τοὺς μεταγενεστέρους καιροὺς ἀτελῆ καὶ ἀνίκανα ἐφαίνοντο, εἰσήχθησαν καὶ ἄλλα λαμπρότερα καὶ βαρυτιμότερα. Τὰ χρώματα ταῦτα διελύοντο εἰς ὕδωρ μετά τινος προσθήκης κομμιδίου, ἢ κόλλας, ἅτινα μεριζόμενα μὲ τὴν ζωγραφικὴν γραφίδα εἰς πλάκας ἐχρίοντο εἰς τοὺς προσφάτους τοίχους.

Γίνεται λόγος εἰς τὴν ἱστορίαν περὶ τοιούτων ζωγραφιῶν, αἵτινες ἐγίνοντο εἰς ὀθόνια καὶ πλάκας μεταλλικάς. ὅσον οἱ ἀρχαῖοι ἠγωνίζοντο νὰ εὕρωσι καὶ νὰ παρατηρήσωσι τὰς ἁρμονικὰς ἀναλογίας τῶν χρωμάτων, τόσον μᾶλλον ἐπροσήλωσαν τὴν προσοχήν των εἰς τὸ ποσὸν τοῦ φωτὸς, καὶ εἰς τὴν ἁρμονίαν τῆς συνημμένης

ASHMOL… OXFORD …

τοῦ φωτὸς ἐνεργείας τουτέστιν εἰς τὸν τόνον, τὸν ὁποῖον ὁ Ἀπελλῆς διά τινος συγχρόνου ἐν μέρει διατηρητικοῦ, ἐν μέρει δὲ μὲ τὸ τὸν ἐρεθισμὸν τῆς ὁράσεως μετριάζον κάλυμμα ἐπετάχυνε.

Παρομοίως γινώσκομεν ὅτι οἱ παλαιοὶ ἐγνώρισαν ἐγκαυστικὴν ζωγραφικήν· τρία δὲ εἴδη ταύτης κατ' ἐξοχὴν διεκρίνοντο. Α'. Τὸ ἁπλοῦν ἔγκαυσμα ἰχνογραφιῶν ἐπὶ πλακῶν ἐλεφαντίνων μὲ τὸ γλυφεῖον. Β'. Τὸ χρωμάτισμα κυρωτῶν βαφῶν διαφόρων εἰδῶν εἰς πλάκας ἢ τοίχους μὲ τὸ γλυφεῖον, μεθ' ὧν ἦτον συνεζευγμένη καὶ μία τελεία ἔγκαυσις τῶν χρωμάτων διὰ πυρός. Γ'. Τὸ χρωμάτισμα τῶν πλοίων μὲ τὴν γραφίδα, τοῦτο δὲ συνίστατο ἐκ πίσσης καὶ κηρίου, ἡ ὁποία βαφὴ ἐγίνετο οὐχὶ μόνον πρὸς στολισμὸν τῆς ἔξω τοῦ πλοίου ἐπιφανείας, ἀλλὰ καὶ πρὸς διατήρησιν ἐκ τῆς τοῦ θαλασσίου ὕδατος ἐπιῤῥοῆς.

Περὶ ἀγγειοχρωματισμοῦ.

Τὸν χρωματισμὸν τῶν ἀγγείων τούτων λέγω τὸν μὴ περὶ πολλοῦ ποιούμενον κλάδον τῆς τέχνης μετέρχοντο ἂν καὶ μετὰ ἀκριβείας κατὰ τὸν ἀκόλουθον τρόπον, τουτέστι τὰ ἅπαξ ἐψημμένα ἀγγεῖα ἠλείφοντο μὲ τὸ σύνθες μελανοκκόκινον χρῶμα, καὶ οὕτως μετεχρίοντο τὰ ἀγγεῖα καὶ ἐψήνοντο ἐκδευτέρου.

Περὶ τῶν χρωμάτων τῶν παλαιῶν Ἑλλήνων.

Προσκληθεὶς παρὰ τοῦ Ἐφόρου τῶν ἀρχαιοτήτων Κυρίου Κ. Σ. Πιττάκη διὰ τὴν ἐξέτασιν τῶν εἰς διάφορα μέρη τῆς Ἀκροπόλεως ἀκόμη σωζομένων χρωμάτων, καθυπέβαλον δείγματα διαφόρων χρωμάτων εἰς χημικὰς ἐξετάσεις, τῶν ὁποίων τὰ ἀποτελέσματα λαμβάνω τὴν τιμὴν νὰ ἀναφέρω ὡς ἀκολούθως.

Τὰ ἀνακαλυφθέντα χρώματα ἦσαν·

α) Τὸ κόκκινον, τὸ ὁποῖον ἦτον δύο εἰδῶν.
β) Τὸ πράσινον.
γ) Τὸ κυανοῦν.
δ) Τὸ μέλαν.
ε) Τὸ λευκόν.
ζ) Τὸ κίτρινον.

Α) Πρῶτον μὲν γινώσκομεν ὅτι οἱ παλαιοὶ Ἕλληνες ἐγνώρισαν τὴν τέχνην τοῦ χρυσώνειν διάφορα σώματα οὕτως εὑρίσκομεν κεφαλὰς μαρμαρένιας, εἰς τὰς ὁποίας οἱ βόστρυχοι φαίνονται χρυσομένοι. Ἐκ τοῦ εἴδους τοῦ χρυσοῦ ὃν μετεχειρίζοντο, παρατηροῦμεν ὅτι καθὼς τὴν σήμερον μεταχειριζόμεθα τὰ χρυσόφυλλα, οὕτω καὶ τὸ πάλαι ἐχρησίμευον διὰ τὴν τέχνην τῆς χρυσώσεως· μάρτυς τούτου εἶναι ὁ Ὅμηρος ταῦτα λέγων·

» Εἷς αὖ χρυσοχόον Λαέρκεεν δεῦρο κελλήσθω.
» Ἐλθεῖν, ὄφρα βοὸς χρυσὸν κέρασιν περιχεύῃ. Ὀδυσ. Γ.

συμπεραίνομεν δὲ καθ' ὅσον γνωρίζομεν, ὅτι οἱ παλαιοὶ ἤξευρον τὴν ἐπιδεκτικότητα τῆς σφυρηλασίας τοῦ χρυσοῦ, καὶ ἄνευ τινὸς ἀμφιβολίας ὑπῆρχον καὶ ἐργοστάσια. Ὡς πρὸς τὸν τρόπον δὲ τῆς κολλήσεως ἀπαντῶ ὅτι, ἐκ τῶν εἰς τὰς κεφαλὰς ὑπαρχόντων στιλπνῶν στιβάδων, αἵτινες καθυπεβλήθησαν εἰς χημικὴν ἀνάλυσιν φαίνεται καὶ ἡ ὕπαρξις τινὸς ζωτικοῦ σώματος ὁμοιάζοντος κατὰ τὸ μᾶλλον καὶ ἧττον μὲ τὸ τὴν σήμερον ἐκ τῶν ὀστέων κατασκευαζόμενον πῆκτωμα (Colla).

Τὸ ἐρυθρὸν χρῶμα ἦτο δύο εἰδῶν, τὸ μὲν ἓν ἀνοικτότερον τὸ δὲ ἄλλο βαθύτερον· τὸ χρῶμα ἐλήφθη ἐκ τῆς πηξίδος χρωματιστοῦ τινος (1). Τὸ χρῶμα τοῦτο εἶναι ἀδιάλυτον εἰς τὸ ὕδωρ καὶ τὰ ἕτερα ῥευστά, διαλυτὸν κατὰ μέρος εἰς τὸ ὑδροχλωρικὸν καὶ νιτρικὸν ὀξύ. Τὰ χημικὰ ἀντιδραστήρια φανερόνουσι τὴν ὕπαρξιν σιδηρούχων μορίων κτλ.

Ἑκατὸν μέρη τοῦ ἐρυθροῦ χρώματος.
ἐμπεριέχουσιν.

Ὀξείδιον σιδήρου	54. 0
Ἀνθρακικὴν τίτανον	15

(1) Ἡ πηξὶς αὕτη σωζομένη εἰς τὰς ἐν Ἀκροπόλει ἀρχαιολογικὰς συλλογὰς σώζονται ἐν αὐτῇ εἰσέτι τμήματα χρώματος ἐρυθροῦ. Κ. Σ. Π.

Ἀργίλλου μέρος· καὶ
Ὕδωρ.

Ὀργανικὰ σώματα — καὶ κατὰ συμπέρασμα λείψανα τοῦ ἐλαίου, ἢ τοῦ κηροῦ.

Σχεδὸν ἡ ἰδία ἀναλογία ἐξιχνιάσθη εἰς τὸ ἕτερον πλέον ἀνοικτὸν χρῶμα, τῇ κινναβάρει κατὰ τὸ μᾶλλον καὶ ἧττον ὡς πρὸς τὴν ζωηρότητα τοῦ χρώματος ὁμοιάζον.

Κατὰ τὴν ἀνάλυσιν ταύτην συμπεραίνω μετὰ βεβαιότητος ὅτι ὡς κόκκινα χρώματα ἐμεταχειρίσθησαν χρώματα ἐκ τῆς ὀρυκτολογίας, καὶ τὸ ὀρυκτὸν μὲ τὸ ὁποῖον ὡς πρὸς τὰ συστατικὰ καὶ τὸ χρῶμα ἰσολογεῖ λέγεται.

Fer oligiste rouge terreux.
Red ochre.
Rubrica fabrilis — Creta rubra.
Roth-Eisenocker.
Rœthel.
Σίδηρος ὀξειδωμένος τιτανοῦχος, ἀργιλλοῦχος.

Ὡς πρὸς τὴν χημικὴν ἀνάλυσιν ἀναλογεῖ τὸ περὶ οὗ ὁ λόγος χρῶμα μὲ τὴν Σινωπικὴν μίλτον, τὴν ὁποίαν πρῶτον ὁ Κύδιος κατὰ τὸν Θεόφραστον ἐμεταχειρίσθη.

Τὸ ὄνομα Μίλτος σημαίνει καὶ τὸν ὀξειδομένον μόλυβδον (Minium), τὸ ὁποῖον ὅμως μέχρι τοῦ νῦν δὲν ἀνεκαλύφθη ἐν τοῖς κοκκίνοις χρώμασι. Ἐν ἕτερον ἐρυθρὸν χρῶμα προλαβόντως ἐξετασθὲν ἔδειξεν καὶ τὴν παρουσίαν τῆς φυσικῆς κινναβάρεως. Ὁ πρῶτος ὅστις ἐκατασκεύασε τὴν κιννάβαριν κατὰ τεχνητὸν τρόπον λέγουσιν, ὅτι εἶναι ὁ Καλλίας ὁ Ἀθηναῖος περὶ τὴν ἐννενικοστὴν τρίτην Ὀλυμπιάδα.

Πράσινον χρῶμα.

Τοῦτο τὸ χρῶμα ἐλήφθη ἀπὸ γεῖσσον τῆς πινακοθήκης εἰς εἶδος λεπτῶν στιβάδων ὡς νὰ ἦτον κολλημένον μεσολαβοῦντος τινὸς πηκτώματος ἐπὶ τοῦ μαρμάρου. Αὐτὸ ἀντεστέκεται εἰς πάντα τὰ διαλύσιμα ῥευστὰ καὶ μόνον μετὰ τῆς πυρακτώσεως ἐδιαλύθη μετ' εὐκολίας εἰς τινὰ ὀξέα καὶ οὕτως ἐφανερώθη μετὰ πάσης βεβαιότητος ἡ ὕπαρξις τοῦ ὀξειδομένου χαλκοῦ. Περιεργότερον ὅμως εἶναι ἡ ἕνωσις τοῦ ὀξειδομένου χαλκοῦ μετὰ ὀξειδιακοῦ ὀξέως. Διὰ τοῦτο συμπεραίνω ὅτι οἱ παλαιοὶ ἐγνώρισαν τὸ

Vert de rame, Aerugo.

καὶ σὺν αὐτῷ ἀνάγκη πᾶσα καὶ τὸν τρόπον τῆς κατασκευῆς του.

Τὸ περὶ οὗ ὁ λόγος χρῶμα ἐξέπεμπεν εἰς τὴν πυράκτωσιν ἀτμοὺς, οἵτινες δὲν ἀφήνουσιν οὐδεμμίαν ἀμφιβολίαν περὶ τῆς παρουσίας τοῦ κηροῦ ὄχι μόνον ἐκ τῆς ὀσμῆς ἀλλὰ καὶ ἐκ τοῦ ἐπιμείνοντος σπογγώδους ἄνθρακος ἐδύνατο νὰ ἀνακαλυφθῇ ἡ ὕπαρξις τοῦ κηροῦ ἢ λιπαροῦ ἐλαίου, ὥστε ἐξ αὐτοῦ δυνάμεθα νὰ συμπεραίνωμεν τὸν τρόπον τῆς ἑνώσεως τῶν χρωμάτων μὲ ἔλαιον, κηρίον, ἢ ἴσως πεπυκνωμένου ἐλαίου· καὶ ἀναμφιβόλως ἐμεταχειρίσθη ὁ καὶ τῇ σήμερον οὕτως λεγόμενος τρόπος τῆς ἐγκαυστικῆς κηρο ζωγραφίας.

Κυανοῦν χρῶμα.

Τὸ χρῶμα τοῦτο δὲν διαλύεται μήτε παρὰ τοῦ ὕδατος ἢ τοῦ οἰνοπνεύματος. Τὰ δὲ λεπτυνόμενα ὀξέα ἐδιέλυσαν τὸ περὶ οὗ ὁ λόγος χρῶμα· ὑπὸ τοῦ φαινομένου τῆς ἀναβράσεως καὶ διὰ τῆς χημικῆς ἀναλύσεως ἀνεκαλύφθη τὸ χρῶμα χαλκοῦχον, ὁμοιάζον μὲ τὸ εἰς τὴν σήμερον λεγόμενον

Cuivre oxydé titanifere.
Ὀξείδιον χαλκοῦν τιτανοῦχον.

Κίτρινον.

Τὸ χρῶμα τοῦτο δὲν εὑρέθη ὡς ἀνοικτὸν κίτρινον ἀλλὰ μᾶλλον φαιὸν, καὶ διὰ τῆς χημικῆς ἀναλύσεως ἐφαίνετο εὐθὺς ὀρυκτώδους φύσεως, καὶ κατὰ τὴν χημικὴν ἀνάλυσιν ἐμπεριέχει

Σίδηρον.
Ἄργιλλον.
Ἀνθρακικὴν τίτανον.

Κατὰ τὴν ἀνάλυσιν ταύτην, καὶ ἕνεκα τῶν ἐμπεριεχομένων συστατικῶν δὲν ὑπάρχει οὐδεμία ἀμφιβολία ὅτι ἐμετεχειρίσθησαν ὀρυκτόν τι σιδηροῦχον ὀρυκτολογικῶς λεγόμενον.

Gelbeisenstein.
Ochra ὤχρα.
Ochergelb.

Τοῦτο τὸ χρῶμα ἔχει ὁμοιότητα μὲ τὸ Σὶλ τῶν παλαιῶν, ὀρυκτόν τι, τὸ ὁποῖον ἐξωρύχθη ἐκ τῶν Ἀττικῶν ἀργυρο-μεταλλίων.

Ὑπὸ τὸ ὄνομα Σανδαράχη ἐμετεχειρίσθησαν ἕτερον ὀρυκτὸν, τὸ ὁποῖον ἐχρησίμευεν διὰ χρῶμα. Ἡ σανδαράχη ἐμπεριέχει Ἀρσενικὸν καὶ θεῖον.
ὅμως δὲν ἐξιχνιάσθη μέχρι τοῦ νῦν ἐν τοῖς κιτρίνοις χρώμασιν.

Μέλαν.

Δύο εἰδῶν μέλανα χρώματα καθυπεβλήθησαν εἰς χημικὴν ἐξέτασιν· τὸ ἓν αὐτῶν εἶναι μεταλλῶδες, τὸ δὲ ἕτερον ζωτικῆς φύσεως. Τὸ μεταλλῶδες ἐμπεριέχει σίδηρον, φαίνεται δὲ ὅτι ἐπυρακτώθη ὁ σίδηρος καὶ οὕτως ὀξυδωθεὶς καὶ μελανο-χρωματισθεὶς ἑνώθη λειοτριβόμενος μὲ τὸ κηρίον, ἔλαιον κτλ.

Τὸ ἕτερον ἐφανέρωσεν τὴν παρουσίαν ὀργανικῶν ἢ κάλλιον ζωτικῶν οὐσιῶν, εἰς τοῦτο μετὰ πειθανότητος ἐχρησίμευσε, διὰ τὸ περὶ οὗ ὁ λόγος χρῶμα, ὁ ἄνθραξ ἐκ φυτικῶν ἢ ζωτικῶν οὐσιῶν καὶ ἐνδέχεται καὶ τὸ ἐλεφάντινον τουτέστιν ἄνθραξ ἐκ κεκαυμένων ὀστέων, τὸ ὁποῖον μετεχειρίσθη ὁ Ἀπελλῆς.

Λευκὸν χρῶμα.

Ὁμοίως δὲ δύο εἴδη ἐμετεχειρίσθησαν καὶ τὰ δύο ἐκ τῆς ὀρυκτολογίας, τὸ ἓν ἐφάνηκεν μεταλώδους φύσεως, κατὰ τὸ μᾶλλον καὶ ἧττον ὁμοιάζον μὲ τὸ ψιμμύθιον τουτέστιν ἀνθρακικὸν μόλυβδον· Τὸ ἕτερον λευκὸν χρῶμα ἔδειξεν ὡς συστατικὰ, ἄσβεστον καὶ ἄργιλλον, καὶ οὕτως φαίνεται ὅτι μετεχειρίσθησαν ὀρυκτά τινα λεγόμενα

Bolus—alba armena.

Περὶ τῶν ἐκ μολύβδου γραφίδων τῶν Ἑλλήνων.

Αἱ γραφίδες εἶναι τετράγωναι κονοειδῶς σχηματισμέναι καὶ καθὼς φαίνονται κομμέναι, ἐξωτερικῶς δὲ μὲ λευκὸν ἐξάνθησμα σκεπασμέναι. Παρατηροῦμεν ὅτι καθὼς τὴν σήμερον μεταχειριζώμεθα πρὸς σχεδίασιν τὰ μολυβδοκονδύλια δηλ. τὴν γραφίδα, ἢ χημικῶς ἀνθρακοῦχον σίδηρον, οὕτως ἐμετεχειρίζοντο τὸ πάλαι μολυβδένιον κάλαμον. Τὸ μέταλλον τοῦτο εἶναι μαλακώτερν καὶ πολὺ εὔκαμπτον. Τὸ περίεργον δὲ εἶναι ὅτι ὁ μόλυβδος τοῦτος ἐμπεριέχει καὶ μόρια ἀργύρου, ὥστε ἐξ αὐτοῦ συμπεραίνω ὅτι ἐκ τῶν τῷ πάλαι ἀρκετὰ γνωστῶν μεταλλίων τοῦ Σουνίου καὶ Λαυρίου μετεχειρίσθησαν τὸν μόλυβδον ὅστις παρομοίως ἐμπεριέχει ἄργυρον καὶ εἰς αὐτὴν τὴν ἰδίαν ἀναλογίαν (1).

Ἐκ τούτων τῶν χημικῶν παρατηρήσεων καὶ ἐπανειλημμένων ἐξετάσεων ἕπεται·

α) Ὅτι οἱ παλαιοὶ Ἕλληνες ἐγνώρισαν τὰ πρωτότυπα χρώματα, καὶ σὺν αὐτοῖς ἀνάγκη πάσα κατὰ τὸ μᾶλλον καὶ ἧττον τὰ διὰ τῆς συμμίξεως προκύπτοντα δεύτερα χρώματα.

β) Τὰ εἰς χρῆσιν χρώματα ἦσαν κατὰ τὸ πλεῖστον μέρος ἐκ τῆς ὀρυκτολογίας συνιστάμενα εἰς μεταλλικὰ ὀξείδια, καὶ ἕνεκα τούτου ἀντεστέκοντο τόσον εἰς τὴν τοῦ πανδαμάτορος χρόνου ἐπίῤῥοιαν.

γ) Βεβαιονόμεθα ὅτι οἱ παλαιοὶ ἐγνώρισαν καὶ τὸν τρόπον τοῦ ζωγραφίζειν μὲ τὸ κηρίον καὶ τὴν κηροεγκαυστικὴν μέθοδον, τὸ ὁποῖον δυνάμεθα νὰ συμπεράνωμεν ἐκ τῆς μέχρι τοῦ νῦν ἐν τοῖς χρώμασι ἐμπεριεχομένης ποσότητος κηρίου. Τινὲς ὀνομάζουσι αὐτὸν τὸν τρόπον τοῦ ζωγραφίζειν κηρομαστιχὴν (δηλ. ὡς ἐκ κηρίου καὶ μαστίχης συνισταμένην).

ΛΑΝΔΕΡΕΡ.

---

(1) Εἰς τὸ Λαύριον ὄρος πλησίον τῶν ἀρχαίων μεταλλίων εὑρίσκουσιν οἱ χωρικοὶ συχνότατα, καὶ ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον μετὰ τὴν ῥαγδαίαν βροχὴν, πάμπολλα τμήματα μολύβδου, προϊὸν τῶν ἀργυρῶν τοῦ Λαυρίου μεταλλείων. Κ. Σ. Π.

ΣΗΜΕΙΩΣΕΙΣ ΕΠΙ ΤΩΝ ΛΙΘΟΓΡΑΦΗΜΑΤΩΝ.

47.

τόν δε Λύκο[ς]
κατό
νίειρον
τῷ ξένων Ε
φόρῳ βωμὸν ἀν
έθετο Διὶ

Ἡ ἐπιγραφὴ αὕτη εἶναι γεγραμμένη γράμμασιν Ἰωνικοῖς ἐπὶ βωμοῦ Πεντελησίου λίθου, ὅστις εὑρέθη εἰς τὴν Ἀκρόπολιν τῷ 1838 εἰς τὰς ἀρχαιολογικὰς ἀνασκαφὰς, τὰς γενομένας νεωστὶ κατὰ τὴν ἀρχαίαν ὁδὸν, ἥτις ἀπὸ τὰ Προπύλαια φέρει εἰς τὸν Παρθενῶνα· ἐκ τῆς γραφῆς, ἐξάγεται ὅτι ὁ βωμὸς οὗτος ἀνηγέρθη τῷ ξενίῳ Διὶ κατὰ τοὺς Ῥωμαϊκοὺς χρόνους ἀπό τινα Λύκον· ἀνέθεσεν δὲ αὐτὸν οὗτος ἰδὼν κατ' ὄναρ θεῖον ὄνειρον, προτρέποντα αὐτὸν εἰς τὴν ἀνάθεσιν ταύτην· τοιαῦται ἀναθέσεις σώζονται καὶ εἰς ἄλλας ἐπιγραφὰς, *ὡς τῇ τύχῃ κατ' ὄναρ* καὶ τὰ λπ. Εἰς τὸν βράχον τῆς Ἀκροπόλεως δεικνύεται εἰσέτι ἡ θέσις ἐφ' ἧς ἵςατο ὁ βωμὸς οὗτος, αὕτη δὲ εἶναι ἐσκαλισμένη εἰς τὸν ῥηθέντα βράχον ἴση κατὰ τὸ μῆκος καὶ πάχος μὲ τὴν τοῦ βωμοῦ, πλησίον δὲ τῆς θέσεως ταύτης εὑρέθη ὁ βωμὸς οὗτος. Εἰς τὸν βωμὸν τοῦτον ἡ ἐπιγραφὴ ἦτον γεγραμμένη κατὰ τὸν ἀκόλουθον τρόπον ὡς ἐλιθογράφθη, δηλ. εἰς τὴν δευτέραν γραμμὴν κατό καὶ εἰς τὴν τρίτην νίειρον.

Κ. Σ. ΠΙΤΤΑΚΗΣ.

48.

Χρυσὸν θυμ[ιατήριον σταθμὸν τοῦτον ἀνέθηκεν]
. . τα χρυσὸς γο[ρ]γ[όνειον]
. . ς ἄνθεμον δράκω[ν]
κλίναι χιουργὴς Πει κ . . . .
Πι . εμοι ⊩ ἀσπίδες Ἐ[λεφάντιναι]
[καὶ ἕτε]ραι ἐ[λ]εφάντιναι ΙΙΙΙΙ λύ[ραι ἐλεφάντιναι]
[Σταθμὸν τοῦτον . . .] ΔΙΙΙΙ
. . . χις Διόγνισις Ἀνδροπεί[θου]
[στα]θμὸν τούτων ΗΗΗΗ

Ἡ ἐπιγραφὴ αὕτη γεγραμμένη ἐπὶ Πεντελησίου λίθου εὑρέθη τῷ 1838 εἰς τὰς ἐν Ἀκροπόλει ἀρχαιολογικὰς ἀνασκαφὰς, πλησίον τοῦ Ἐρεχθείου· εἶναι μέρος τοῦ καταλόγου τῶν ἱερῶν σκευῶν τῆς Ἀθηνᾶς τὰ ὁποῖα οἱ ταμίαι τῆς προτέρας φυλῆς παραδίδουσιν εἰς τοὺς ταμίας τῆς ἑπομένης φυλῆς. Ὡς ἐκ τῆς γραφῆς αὐτῆς ἐξάγεται ὅτι εἶναι πρὶν τοῦ Ἄρχοντος Εὐκλείδου διότι εἶναι γεγραμμένη γράμμασιν Ἀττικοῖς· ἀλλὰ μὴ σωζομένου τοῦ ὀνόματος τοῦ Ἄρχοντος εἶναι δύσκολον νὰ προσδιορισθῇ ὁ χρόνος καθ' ὃν ἐγράφη. Κ. Σ. ΠΙΤΤΑΚΗΣ.

49.

[ἐπὶ . . . . . Ἄ]ρχον[τος ἐπὶ τῆς]
[ῆ . . . . ἐπρυτάνε[υεν]
. . . ς ἐγραμμάτε[υε

[ἐ]πεστάτει
. . η τοὺς ταμίας
[ταχ]ρήματα τὰ ἐν τ]ῷ
[τῶν τα]μιῶν ὅπως δ' ἂν
[ἐ]ξ ἀγάλμα[τ]α τ . . .
λατα ἐν τῇ ἀκ . . . .
Ἀλλέου Ἄρχοντ[ος]
. . . υ παραδοῦναι δ . . .
ισ τὰ μὲν πολ . . .
[Ἀ]νδροτίων
τὰ τοῦ ἀρ
[τ]ῶν ἀγαλμ[άτων]
. . . . . ικαὶ τα . . .
. . . . αδε π . . . . .

Ἡ ἐπιγραφὴ αὕτη γεγραμμένη Ἰωνικοῖς γράμμασιν ἐπὶ πλακὸς Πεντελησίου λίθου εὑρέθη εἰς τὰς ἐν Ἀκροπόλει ἀρχαιολογικὰς ἀνασκαφὰς τῷ 1838 πλησίον τοῦ Ἐρεχθείου· εἶναι καὶ αὐτὴ κατάλογος δαπάνης πρὸς ἀνέγερσιν ἀγαλμάτων ἣν οἱ ταμίαι τῶν ἱερῶν χρημάτων τῆς Ἀθηνᾶς παρέδωσαν, καὶ περὶ τῆς ὁποίας δίδουσι λόγον εἰς τοὺς ταμίας τῆς ἑπομένης φυλῆς· εἰς αὐτὴν ἀναφέρεται τὸ ὄνομα τοῦ Ἄρχοντος Ἀλλέου, ἀλλὰ τοῦ Ἄρχοντος τὸ ὄνομα δὲν ἐσώθη εἰς τὰ διατηρηθέντα Ἑλληνικὰ συγγράμματα καὶ εἰς τὴν συλλογὴν τῶν εἰς ἡμᾶς διασωθέντων ὀνομάτων. Τὸ ὄνομα λοιπὸν τοῦ Ἀλλέου, ἀφ' ὅσον ἠρεύνησα δὲν ηὗρον εἰς τὴν ἱστορίαν τῶν Ἀρχόντων, ἑπομένως μᾶς εἶναι δύσκολον νὰ ἀποφανθῶμεν ποῖον καιρὸν ἡ ἐπιγραφὴ αὕτη ἀναφέρει· ὡς ἐκ τῶν γραμμάτων μόνον ἐξάγεται ὅτι εἶναι μετὰ τὸν Ἄρχοντα Εὐκλείδην· τὸ ὄνομα τοῦ Ἀνδροτίονος ἀναφερόμενον εἰς τὴν ἐπιγραφὴν ταύτην καὶ αὐτὸ δὲν δύναται νὰ μᾶς δώσῃ κανὲν φῶς ὡς πρὸς τὸν χρόνον, διότι πολλοὺς Ἀνδροτίονας εὑρίσκομεν εἰς τοὺς παλαιοὺς συγγραφεῖς, ποῖον ὅμως νὰ ὑποθέσωμεν τὸν ἀναφερόμενον ἀπὸ τὴν ἐπιγραφὴν ταύτην ἀγνοοῦμεν.

Κ. Σ. ΠΙΤΤΑΚΗΣ.

50.

Ἐπὶ Ἄρχοντος Φιλο[τείμου Ἐλεου]
σίου ἀνέγραψαν παιδο[τριβοῦντος]
τούτου Φιλέρωτος Σφηττί[ου]
διὰ βίου Στράτωνος τοῦ Κιθ[αιρῶνος Ἀχαρνέως
Σωφρονισταὶ
Ἀριστόβουλος Συμμάχου Μαραθώνιος
παιδοτρίβης Ἐπίγονος Χολαργεὺς
Ἀριστόβουλος Ἀπόλλωνος Πειραιεὺς
Συνφέρων, ἐξ Οἴου
[Εὐή]μερος πρώτου Παλληνεὺς
[Ἐλευσ]ίνιος Μηνοδώρου Ἀνή[ραδιώτης]

Γυμνασι[αρχούντος]
Βοηδρομιῶν Α . . . . .
Λεως Εὐφράνω[ρος Μα]
ραθώνιος
Πυανοψιὼν . . . . .
τρίος . . .
Μαιμ[ακτηριὼν]
Μι

Ἡ ἐπιγραφὴ αὕτη εἶναι γεγραμμένη γράμμασιν Ἰωνικοῖς ἐπὶ τεμαχίου Ἑρμοῦ Πεντελησίου λίθου, εὑρέθη τῷ 1838 εἰς τὰς ἐν Ἀκροπόλει ἀρχαιολογικὰς ἀνασκαφὰς, κατὰ τὴν ὁδὸν τὴν ἀπὸ τὰ Προπύλαια εἰς τὸν Παρθενῶνα φέρουσαν. Ἐκ τῶν χαρακτήρων τῶν γραμμάτων καὶ ἐκ τῶν ὀνομάτων αὐτῶν γίνεται δῆλον ὅτι εἶναι τῶν Ῥωμαϊκῶν χρόνων· τοιούτου εἴδους ἐπιγραφαὶ εὑρέθησαν μέχρι τοῦδε ἀρκεταί. Ἐκ τῶν ἀρχαιοτέρων Ἑλληνικῶν χρόνων ἕως εἰς τοὺς Ῥωμαίους ἐσυνείθιζον οἱ Ἕλληνες νὰ καταγράφωσιν ἐπὶ Ἑρμοῦ τὰ ὀνόματα τῶν παιδοτρίβων καὶ σωφρονιστῶν· τοιαῦται εἶναι αἱ περισσότεραι ἐπιγραφαὶ αἱ εἰς τὸ σῶμα τῶν ἐπιγραφῶν τοῦ Βοκχίου

ἐπιγραφόμεναι ἀγωνιστικαὶ καὶ γυμναστικαί· εἶναι ἄξιον παρατηρήσεως πόσον οἱ ἀρχαῖοι ἐφρόντιζον καὶ ἐπροσπαθοῦσαν τὴν ἀγωνιστικὴν καὶ γυμναστικὴν χάριν τῆς εὐεξίας, καὶ πόσον τὴν ἠθικὴν καὶ σωφροσύνην ὑπὲρ τῆς ὁποίας ἐδιόριζον σωφρονιστὰς καὶ παιδοτρίβας, εἰς τὰ γυμνάσια καὶ τὰ ἄλλα μέρη ἔνθα ἡ νεολαία ἐσύχναζε. Τὸ ὄνομα τοῦ Ἄρχοντος δὲν φαίνεται ὅλον καθαρὰ εἰς τὴν ἐπιγραφὴν, ἀλλὰ μόνον τὸ Φιλο . . . ἀλλὰ ἐσώζετο ὅταν ἄλλοι πρὸ ἡμῶν τὴν ἀντέγραψαν· εἶναι τὸ ὄνομα τοῦ Φιλοτείμου ὅστις ἤκμαζε κατὰ τὴν 236 Ὀλυμπιάδα· ἡ ἐπιγραφὴ αὕτη ἐξεδόθη πρῶτον ἀπὸ τὸν Σπὸν καὶ Οὐήλλερ οἵτινες τὴν ἀντέγραψαν τῷ 1676 ὅτε περιηγοῦντο τὰς Ἀθήνας· ὁ Κ. Βοίκιος ἔλαβε αὐτὴν ἐκ τῶν συγγραμμάτων τῶν ῥηθέντων δύο περιηγητῶν καὶ τὴν ἐξέδωκε εἰς τὴν ὑπ' ἀριθ. 276 τοῦ σώματος τῶν ἐπιγραφῶν του· ἴσως τινὲς ἤθελον μᾶς εἴπῃ ὅτι ἀφ'οὗ ἐτυπώθη τρὶς, ἦτον περιττὸν νὰ τὴν τυπώσωμεν καὶ ἡμεῖς εἰς τὴν ἀρχαιολογικὴν ἐφημερίδα, εἰς τοὺς τοιούτους ἀποκρινόμεθα ὅτι ἐκρίναμεν ἀναγκαῖον νὰ τυπώσωμεν αὐτὴν τοιαύτην ὁποίαν τὴν ηὕραμεν διὰ δύο λόγους· διὰ νὰ δείξωμεν τινὰς διαφορὰς εἰς τὴν γραφὴν ὡς εἶναι α. εἰς τὴν ἕκτην γραμμὴν τῆς ἐκδόσεώς μας ἐπὶ τοῦ Μ ὑπάρχει τὸ Αρ καὶ ὄχι πρὸ τοῦ Μ ὡς εἶναι τυπωμένον εἰς τὰς ῥηθείσας τρεῖς ἐκδόσεις· β'. εἰς τὴν ἑβδόμην σειρὰν ἐπὶ τοῦ Γ εἶναι γεγραμμένον μισὸν ὄμικρον καὶ ὄχι Ο· ἔπειτα μεταξὺ τῶν Αι, δὲν ὑπάρχουσι δύο σιγμαὶ ὡς εἶναι εἰς τὰς ῥηθείσας ἐκδόσεις· ἐκτὸς τούτων ὑπάρχουσι καὶ ἄλλαι τινὲς διαφοραὶ τοῦ πρωτοτύπου ὅσον ἀποβλέπει τὰς ῥηθείσας ἐκδόσεις, ὡς δύναταί τις νὰ παρατηρήσῃ ταύτας παραβάλλων τὴν λιθογραφιθεῖσαν ἐπιγραφὴν μὲ αὐτάς· ὁ δεύτερος λόγος εἶναι διὰ νὰ παρατηρήσῃ τις πόσον ἡ ἐπιγραφὴ αὕτη διαφέρει ἀπὸ τὰ 1676 μέχρι τῆς παρούσης ἐποχῆς, εἰς διάστημα 163 χρόνων, καὶ ὡς ἐκ ταύτης νὰ συμπεράνῃ τὴν διαφθορὰν ὅσην αἱ ἀρχαιότητες ἔλαβον κατὰ τὸ διάστημα τοῦτο· ἡ ἐπιγραφή μας δὲ αὕτη μὲ τὴν ἐκδοθεῖσαν ἀπὸ τοὺς Κ. Σπὸν καὶ Οὐήλλερ δὲν εἶναι παρὰ τὸ ἥμισυ τῆς ἐκ τῶν περιηγητῶν τούτων ἐκδοθείσης· ζηλωταὶ ὄντες τῶν προγονικῶν μας λειψάνων, δυνάμεθα νὰ βεβαιώσωμεν ὅτι πρὶν τῆς ἐπαναστάσεως ἡ καταστροφὴ τῶν ἀρχαιοτήτων ἦτον ὅσον ἔνεστιν ἀπὸ ἡμέραν εἰς ἡμέραν μᾶλλον συνεχὴς, καὶ τὸ λεχθὲν παρὰ τοῦ Κυρ. Chateaubriand εἶναι ἀληθὲς les destructions se multiplient avec une telle rapidité dans la Grèce, que souvent un voyageur n' aperçoit pas le moindre vestige des menuments qu' un antre voyagcur a admirés quelques moment avant lui (*), οὕτω τὸ λαμπρὸν καὶ μεγαλοπρεπέστατον ἐν Μεγαλοπόλει θέατρον τοῦ ὁποίου τὴν καλλονὴν ἐθαύμασαν ὅλοι σχεδὸν οἱ περιηγηταὶ, καὶ τὸ ὁποῖον ὁ Κ. Λῆκ εἰς τὰ Πελοποννησιακά του ἐπερίγραψεν, ἐξηφανίσθη καὶ ἐχρησίμευσαν αἱ βαθμίδες αὐτοῦ εἰς κατασκευὴν ἐκκλησίας τινὸς τῆς ἁγίας Μονῆς· τὸ γεῖσσον τοῦ βορείου τοίχου τοῦ γυμνασίου τοῦ Πτολεμαίου κατεστράφη διὰ νὰ χρησιμεύσῃ εἰς βαθμίδας ἀναβάθρας, τινὸς κατοικοῦντος πλησίον τοῦ τοίχου τούτου· ἀλλὰ τὰ ἀνομίματα ταῦτα, χάρις εἰς τὸν Θεὸν καὶ εἰς τὴν φιλόμουσον Κυβέρνησίν μας, δὲν ἀκολουθοῦσι πλέον· μέτρα δραστήρια προλαμβάνουσι πᾶσαν βαρβαρικὴν καταστροφὴν τῶν ἀρχαιοτήτων.

Κ. Σ. ΠΙΤΤΑΚΗΣ.

51.

[Εὐτ]υχείδη[ς]
σαι Ἀβρω[ν . . . Βερενικίδης]
. . ιαννησίῳ . . . . .
[ἑ]κατέρων αὐ[τῶν
. ι κατὰ τὸν Νό[μον] . .
[ἕνεκ]α καὶ εὐνοίας ἣν [ἔχων διατελεῖ]
. . . . θυσιν πρός τε τ[ὴν πόλιν καὶ]
[τὸν] Δῆμον τῶν Ἀθη[ναίων]
καὶ Προξένους . . . . .

(*) itinéraire de Paris à jerusalem et ct. par m. de Chateau briand tome premier. p. 70.

τοῦ φωτὸς ἐνεργείας τουτέστιν εἰς τὸν τόνον, τὸν ὁποῖον ὁ Ἀπελλῆς διά τινος συγχρόνου ἐν μέρει διατηρητικοῦ, ἐν μέρει δὲ μὲ τὸ τὸν ἐρεθισμὸν τῆς ὁράσεως μετριάζον κάλυμμα ἐπετάχυνε.

Παρομοίως γινώσκομεν ὅτι οἱ παλαιοὶ ἐγνώρισαν ἐγκαυστικὴν ζωγραφικήν· τρία δὲ εἴδη ταύτης κατ' ἐξοχὴν διεκρίνοντο. Α΄. Τὸ ἁπλοῦν ἔγκαυσμα ἰχνογραφιῶν ἐπὶ πλακῶν ἐλεφαντίνων μὲ τὸ γλυφεῖον. Β΄. Τὸ χρωμάτισμα κηρωτῶν βαφῶν διαφόρων εἰδῶν εἰς πλάκας ἢ τοίχους μὲ τὸ γλυφεῖον, μεθ' ὧν ἦτον συνεζευγμένη καὶ μία τελεία ἔγκαυσις τῶν χρωμάτων διὰ πυρός. Γ΄. Τὸ χρωμάτισμα τῶν πλοίων μὲ τὴν γραφίδα, τοῦτο δὲ συνίστατο ἐκ πίσσης καὶ κηρίου, ἡ ὁποία βαφὴ ἐγίνετο οὐχὶ μόνον πρὸς στολισμὸν τῆς ἔξω τοῦ πλοίου ἐπιφανείας, ἀλλὰ καὶ πρὸς διατήρησιν ἐκ τῆς τοῦ θαλασσίου ὕδατος ἐπιρροῆς.

Περὶ ἀγγειοχρωματισμοῦ.

Τὸν χρωματισμὸν τῶν ἀγγείων τούτων λέγω τὸν μὴ περὶ πολλοῦ ποιούμενον κλάδον τῆς τέχνης μετέρχοντο ἂν καὶ μετὰ ἀκριβείας κατὰ τὸν ἀκόλουθον τρόπον, τουτέστι τὰ ἅπαξ ἐψημμένα ἀγγεῖα ἠλείφοντο μὲ τὸ σύνθες μελανοκκόκινον χρῶμα, καὶ οὕτως μετεχρίοντο τὰ ἀγγεῖα καὶ ἐψήνοντο ἐκδευτέρου.

Περὶ τῶν χρωμάτων τῶν παλαιῶν Ἑλλήνων.

Προσκληθεὶς παρὰ τοῦ Ἐφόρου τῶν ἀρχαιοτήτων Κυρίου Κ. Σ. Πιττάκη διὰ τὴν ἐξέτασιν τῶν εἰς διάφορα μέρη τῆς Ἀκροπόλεως ἀκόμη σωζομένων χρωμάτων, καθυπέβαλον δείγματα διαφόρων χρωμάτων εἰς χημικὰς ἐξετάσεις, τῶν ὁποίων τὰ ἀποτελέσματα λαμβάνω τὴν τιμὴν νὰ ἀναφέρω ὡς ἀκολούθως.

Τὰ ἀνακαλυφθέντα χρώματα ἦσαν·

ά) Τὸ κόκκινον, τὸ ὁποῖον ἦτον δύο εἰδῶν.
β) Τὸ πράσινον.
γ) Τὸ κυανοῦν.
δ) Τὸ μέλαν.
ε) Τὸ λευκόν.
ζ) Τὸ κίτρινον.

Α) Πρῶτον μὲν γινώσκομεν ὅτι οἱ παλαιοὶ Ἕλληνες ἐγνώρισαν τὴν τέχνην τοῦ χρυσώνειν διάφορα σώματα οὕτως εὑρίσκομεν κεφαλὰς μαρμαρένιας, εἰς τὰς ὁποίας οἱ βόστρυχοι φαίνονται χρυσομένοι. Ἐκ τοῦ εἴδους τοῦ χρυσοῦ ὃν μετεχειρίζοντο, παρατηροῦμεν ὅτι καθὼς τὴν σήμερον μεταχειριζόμεθα τὰ χρυσόφυλλα, οὕτω καὶ τὸ πάλαι ἐχρησίμευον διὰ τὴν τέχνην τῆς χρυσώσεως· μάρτυς τούτου εἶναι ὁ Ὅμηρος ταῦτα λέγων·

» Εἷς αὖ χρυσοχόον Λαέρκεεν δεῦρο κεκλήσθω.
» Ἐλθεῖν, ὄφρα βοὸς χρυσὸν κέρασιν περιχεύῃ. Ὀδυσ. Γ.

συμπεραίνομεν δὲ καθ' ὅσον γνωρίζομεν, ὅτι οἱ παλαιοὶ ἤξευρον τὴν ἐπιδεκτικότητα τῆς σφυρηλασίας τοῦ χρυσοῦ, καὶ ἄνευ τινὸς ἀμφιβολίας ὑπῆρχον καὶ ἐργοστάσια. Ὡς πρὸς τὸν τρόπον δὲ τῆς κολλήσεως ἀπαντῶ ὅτι, ἐκ τῶν εἰς τὰς κεφαλὰς ὑπαρχόντων στιλπνῶν στιβάδων, αἵτινες καθυπεβλήθησαν εἰς χημικὴν ἀνάλυσιν φαίνεται καὶ ἡ ὕπαρξις τινὸς ζωτικοῦ σώματος ὁμοιάζοντος κατὰ τὸ μᾶλλον καὶ ἧττον μὲ τὸ τὴν σήμερον ἐκ τῶν ὀστῶν κατασκευαζόμενον πήκτωμα (Colla).

Τὸ ἐρυθρὸν χρῶμα ἦτο δύο εἰδῶν, τὸ μὲν ἓν ἀνοικτότερον τὸ δὲ ἄλλο βαθύτερον· τὸ χρῶμα ἐλήφθη ἐκ τῆς πηξίδος χρωματιστοῦ τινος (1). Τὸ χρῶμα τοῦτο εἶναι ἀδιάλυτον εἰς τὸ ὕδωρ καὶ τὰ ἕτερα ῥευστά, διαλυτὸν κατὰ μέρος εἰς τὸ ὑδροχλωρικὸν καὶ νιτρικὸν ὀξύ. Τὰ χημικὰ ἀντιδραστήρια φανερόνουσι τὴν ὕπαρξιν σιδηρούχων μορίων κτλ.

Ἑκατὸν μέρη τοῦ ἐρυθροῦ χρώματος.
ἐμπεριέχουσιν.

Ὀξείδιον σιδήρου	54. 0
Ἀνθρακικὴν τίτανον	15

(1) Ἡ πηξὶς αὕτη σωζομένη εἰς τὰς ἐν Ἀκροπόλει ἀρχαιολογικὰς συλλογὰς σώζονται ἐν αὐτῇ εἰσέτι τμήματα χρώματος ἐρυθροῦ. Κ. Σ. Π.

Ἀργίλλου μέρος· καὶ
Ὕδωρ.

Ὀργανικὰ σώματα — καὶ κατὰ συμπέρασμα λείψανα τοῦ ἐλαίου, ἢ τοῦ κηροῦ.

Σχεδὸν ἡ ἰδία αναλογία ἰξιχνιάσθη εἰς τὸ ἕτερον πλέον ἀνοικτὸν χρῶμα, τῇ κινναβάρει κατὰ τὸ μᾶλλον καὶ ἧττον ὡς πρὸς τὴν ζωηρότητα τοῦ χρώματος ὁμοιάζον.

Κατὰ τὴν ἀνάλυσιν ταύτην συμπεραίνω μετὰ βεβαιότητος ὅτι ὡς κόκκινα χρώματα ἐμεταχειρίσθησαν χρώματα ἐκ τῆς ὀρυκτολογίας, καὶ τὸ ὀρυκτὸν μὲ τὸ ὁποῖον ὡς πρὸς τὰ συστατικὰ καὶ τὸ χρῶμα ἰσολογεῖ λέγεται.

Fer oligiste rouge terreux.
Red ochre.
Rubrica fabrilis — Creta rubra.
Roth-Eisenocker.
Rœthel.
Σίδηρος ὀξειδωμένος τιτανοῦχος, ἀργιλλοῦχος.

Ὡς πρὸς τὴν χημικὴν ἀνάλυσιν ἀναλογεῖ τὸ περὶ οὗ ὁ λόγος χρῶμα μὲ τὴν Σινωπικὴν μίλτον, τὴν ὁποίαν πρῶτον ὁ Κύδιος κατὰ τὸν Θεόφραστον ἐμεταχειρίσθη.

Τὸ ὄνομα Μίλτος σημαίνει καὶ τὸν ὀξειδομένον μόλυβδον (Minium), τὸ ὁποῖον ὅμως μέχρι τοῦ νῦν δὲν ἀνεκαλύφθη ἐν τοῖς κοκκίνοις χρώμασι. Ἓν ἕτερον ἐρυθρὸν χρῶμα προλαβόντως ἐξετασθὲν ἔδειξεν καὶ τὴν παρουσίαν τῆς φυσικῆς κινναβάρεως. Ὁ πρῶτος ὅστις ἐκατασκεύασε τὴν κιννάβαριν κατὰ τεχνητὸν τρόπον λέγουσιν, ὅτι εἶναι ὁ Καλλίας ὁ Ἀθηναῖος περὶ τὴν ἐννενικοστὴν τρίτην Ὀλυμπιάδα.

Πράσινον χρῶμα.

Τοῦτο τὸ χρῶμα ἐλήφθη ἀπὸ γεῖσσον τῆς πινακοθήκης εἰς εἶδος λεπτῶν στιβάδων ὡς νὰ ἦτον κολλημένον μεσολαβοῦντος τινὸς πηκτώματος ἐπὶ τοῦ μαρμάρου. Αὐτὸ ἀντεστέκεται εἰς πάντα τὰ διαλύσιμα ῥευστὰ καὶ μόνον μετὰ τῆς πυρακτώσεως ἐδιαλύθη μετ' εὐκολίας εἰς τινὰ ὀξέα καὶ οὕτως ἐφανερώθη μετὰ πάσης βεβαιότητος ἡ ὕπαρξις τοῦ ὀξειδομένου χαλκοῦ. Περιεργότερον ὅμως εἶναι ἡ ἕνωσις τοῦ ὀξειδομένου χαλκοῦ μετὰ ὀξειδιακοῦ ὀξέως. Διὰ τοῦτο συμπεραίνω ὅτι οἱ παλαιοὶ ἐγνώρισαν τὸ

Vert de rame, Aerugo.

καὶ σὺν αὐτῷ ἀνάγκη πᾶσα καὶ τὸν τρόπον τῆς κατασκευῆς του.

Τὸ περὶ οὗ ὁ λόγος χρῶμα ἐξέπεμπεν εἰς τὴν πυράκτωσιν ἀτμούς, οἵτινες δὲν ἀφήνουσιν οὐδεμμίαν ἀμφιβολίαν περὶ τῆς παρουσίας τοῦ κηροῦ ὄχι μόνον ἐκ τῆς ὀσμῆς ἀλλὰ καὶ ἐκ τοῦ ἐπιμείνοντος σπογγώδους ἄνθρακος ἐδύνατο νὰ ἀνακαλυφθῇ ἡ ὕπαρξις τοῦ κηροῦ ἢ λιπαροῦ ἐλαίου, ὥστε ἐξ αὐτοῦ δυνάμεθα νὰ συμπεράνωμεν τὸν τρόπον τῆς ἑνώσεως τῶν χρωμάτων μὲ ἔλαιον, κηρίον, ἢ ἴσως πεπυκνωμένου ἐλαίου· καὶ ἀναμφιβόλως ἐμεταχειρίσθη ὁ καὶ τῇ σήμερον οὕτως λεγόμενος τρόπος τῆς ἐγκαυστικῆς κηρο ζωγραφίας.

Κυανοῦν χρῶμα.

Τὸ χρῶμα τοῦτο δὲν διαλύεται μήτε παρὰ τοῦ ὕδατος ἢ τοῦ οἰνοπνεύματος. Τὰ δὲ λεπτυνόμενα ὀξέα ἐδιέλυσαν τὸ περὶ οὗ ὁ λόγος χρῶμα· ὑπὸ τοῦ φαινομένου τῆς ἀναβράσεως καὶ διὰ τῆς χημικῆς ἀναλύσεως ἀνεκαλύφθη τὸ χρῶμα χαλκοῦχον, ὁμοιάζον μὲ τὸ εἰς τὴν σήμερον λεγόμενον

Cuivre oxydé titanifere.
Ὀξείδιον χαλκοῦν τιτανοῦχον.

Κίτρινον.

Τὸ χρῶμα τοῦτο δὲν εὑρέθη ὡς ἀνοικτὸν κίτρινον ἀλλὰ μᾶλλον φαιόν, καὶ διὰ τῆς χημικῆς ἀναλύσεως ἐφαίνετο εὐθὺς ὀρυκτώδους φύσεως, καὶ κατὰ τὴν χημικὴν ἀνάλυσιν ἐμπεριέχει

Σίδηρον.
Ἄργιλλον.
Ἀνθρακικὴν τίτανον.

Κατὰ τὴν ἀνάλυσιν ταύτην, καὶ ἕνεκα τῶν ἐμπεριεχομένων συστατικῶν δὲν ὑπάρχει οὐδεμία ἀμφιβολία ὅτι ἐμετεχειρίσθησαν ὀρυκτόν τι σιδηροῦχον ὀρυκτολογικῶς λεγόμενον.

Gelbeisenstein.
Ochra ὤχρα.
Ochergelb.

Τοῦτο τὸ χρῶμα ἔχει ὁμοιότητα μὲ τὸ Σὶλ τῶν παλαιῶν, ὀρυκτόν τι, τὸ ὁποῖον ἐξωρύχθη ἐκ τῶν Ἀττικῶν ἀργυρο-μεταλλίων.

Ὑπὸ τὸ ὄνομα Σανδαράχη ἐμετεχειρίσθησαν ἕτερον ὀρυκτὸν, τὸ ὁποῖον ἐχρησίμευεν διὰ χρῶμα. Ἡ σανδαράχη ἐμπεριέφει Ἀρσενικὸν καὶ θεῖον.
ὅμως δὲν ἐξιχνιάσθη μέχρι τοῦ νῦν ἐν τοῖς κιτρίνοις χρώμασιν.

Μέλαν.

Δύο εἰδῶν μέλανα χρώματα καθυπεβλήθησαν εἰς χημικὴν ἐξέτασιν· τὸ ἓν αὐτῶν εἶναι μεταλλῶδες, τὸ δὲ ἕτερον ζωτικῆς φύσεως. Τὸ μεταλλῶδες ἐμπεριέχει σίδηρον, φαίνεται δὲ ὅτι ἐπυρακτώθη ὁ σίδηρος καὶ οὕτως ὀξυδωθεὶς καὶ μελανο-χρωματισθεὶς ἑνώθη λειοτριβόμενος μὲ τὸ κηρίον, ἔλαιον κτλ.

Τὸ ἕτερον ἐφανέρωσεν τὴν παρουσίαν ὀργανικῶν ἢ κάλλιον ζωτικῶν οὐσιῶν, εἰς τοῦτο μετὰ πειθανότητος ἐχρησίμευσε, διὰ τὸ περὶ οὗ ὁ λόγος χρῶμα, ὁ ἄνθραξ ἐκ φυτικῶν ἢ ζωτικῶν οὐσιῶν καὶ ἐνδέχεται καὶ τὸ ἐλεφάντινον τουτέστιν ἄνθραξ ἐκ κεκαυμένων ὀστέων, τὸ ὁποῖον μετεχειρίσθη ὁ Ἀπελλῆς.

Λευκὸν χρῶμα.

Ὁμοίως δὲ δύο εἴδη ἐμετεχειρίσθησαν καὶ τὰ δύο ἐκ τῆς ὀρυκτολογίας, τὸ ἓν ἐφάνηκεν μεταλώδους φύσεως, κατὰ τὸ μᾶλλον καὶ ἧττον ὁμοιάζον μὲ τὸ ψιμμύθιον τουτέστιν ἀνθρακικὸν μόλυβδον· Τὸ ἕτερον λευκὸν χρῶμα ἔδειξεν ὡς συστατικὰ, ἄσβεστον καὶ ἄργιλλον, καὶ οὕτως φαίνεται ὅτι μετεχειρίσθησαν ὀρυκτά τινα λεγόμενα

Bolus—alba armena.

Περὶ τῶν ἐκ μολύβδου γραφίδων τῶν Ἑλλήνων.

Αἱ γραφίδες εἶναι τετράγωναι κονοειδῶς σχηματισμέναι καὶ καθὼς φαίνονται κομμέναι, ἐξωτερικῶς δὲ μὲ λευκὸν ἐξάνθησμα σκεπασμέναι. Παρατηροῦμεν ὅτι καθὼς τὴν σήμερον μεταχειριζώμεθα πρὸς σχεδίασιν τὰ μολυβδοκονδύλια δηλ. τὴν γραφίδα, ἢ χημικῶς ἀνθρακοῦχον σίδηρον, οὕτως ἐμετεχειρίζοντο τὸ πάλαι μολύβδινον κάλαμον. Τὸ μέταλλον τοῦτο εἶναι μαλακώτερν καὶ πολὺ εὔκαμπτον. Τὸ περίεργον δὲ εἶναι ὅτι ὁ μόλυβδος τοῦτος ἐμπεριέχει καὶ μόρια ἀργύρου, ὥστε ἐξ αὐτοῦ συμπεραίνω ὅτι ἐκ τῶν τῷ πάλαι ἀρκετὰ γνωστῶν μεταλλίων τοῦ Σουνίου καὶ Λαυρίου μετεχειρίσθησαν τὸν μόλυβδον ὅστις παρομοίως ἐμπεριέχει ἄργυρον καὶ εἰς αὐτὴν τὴν ἰδίαν ἀναλογίαν (1).

Ἐκ τούτων τῶν χημικῶν παρατηρήσεων καὶ ἐπανειλημμένων ἐξετάσεων ἕπεται·

α) Ὅτι οἱ παλαιοὶ Ἕλληνες ἐγνώρισαν τὰ πρωτότυπα χρώματα, καὶ σὺν αὐτοῖς ἀνάγκη πᾶσα κατὰ τὸ μᾶλλον καὶ ἧττον τὰ διὰ τῆς συμμίξεως προκύπτοντα δεύτερα χρώματα.

β') Τὰ εἰς χρῆσιν χρώματα ἦσαν κατὰ τὸ πλεῖστον μέρος ἐκ τῆς ὀρυκτολογίας συνιστάμενα εἰς μεταλλικὰ ὀξείδια, καὶ ἕνεκα τούτου ἀντεστέκοντο τόσον εἰς τὴν τοῦ πανδαμάτορος χρόνου ἐπίῤῥοιαν.

γ') Βεβαιονόμεθα ὅτι οἱ παλαιοὶ ἐγνώρισαν καὶ τὸν τρόπον τοῦ ζωγραφίζειν μὲ τὸ κηρίον καὶ τὴν κηρο-εγκαυστικὴν μέθοδον, τὸ ὁποῖον δυνάμεθα νὰ συμπεράνωμεν ἐκ τῆς μέχρι τοῦ νῦν ἐν τοῖς χρώμασι ἐμπεριεχομένης ποσότητος κηρίου. Τινὲς ὀνομάζουσι αὐτὸν τὸν τρόπον τοῦ ζωγραφίζειν κηρομαστιχὴν (δηλ. ὡς ἐκ κηρίου καὶ μαστίχης συνισταμένην).

ΛΑΝΔΕΡΕΡ.

---

(1) Εἰς τὸ Λαύριον ὄρος πλησίον τῶν ἀρχαίων μεταλλίων εὑρίσκουσιν οἱ χωρικοὶ συχνότατα, καὶ ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον μετὰ τὴν ῥαγδαίαν βροχὴν, πάμπολλα τμήματα μολύβδου, προϊὸν τῶν ἀργυρῶν τοῦ Λαυρίου μεταλλείων. Κ. Σ. Π.

ΣΗΜΕΙΩΣΕΙΣ ΕΠΙ ΤΩΝ ΛΙΘΟΓΡΑΦΗΜΑΤΩΝ.

47.

τόν δε Λύκο[ς]
κατό
νίειρον
τῷ ξένων Ε
φόρφ βωμὸν ἀν
έθετο Διΐ

Ἡ ἐπιγραφὴ αὕτη εἶναι γεγραμμένη γράμμασιν Ἰωνικοῖς ἐπὶ βωμοῦ Πεντελησίου λίθου, ὅστις εὑρέθη εἰς τὴν Ἀκρόπολιν τῷ 1838 εἰς τὰς ἀρχαιολογικὰς ἀνασκαφὰς, τὰς γενομένας νεωστὶ κατὰ τὴν ἀρχαίαν ὁδὸν, ἥτις ἀπὸ τὰ Προπύλαια φέρει εἰς τὸν Παρθενῶνα· ἐκ τῆς γραφῆς, ἐξάγεται ὅτι ὁ βωμὸς οὗτος ἀνηγέρθη τῷ ξενίῳ Διῒ κατὰ τοὺς Ῥωμαϊκοὺς χρόνους ἀπό τινα Λύκον· ἀνέθεσεν δὲ αὐτὸν οὗτος ἰδὼν κατ' ὄναρ θεῖον ὄνειρον, προτρέποντα αὐτὸν εἰς τὴν ἀνάθεσιν ταύτην· τοιαῦται ἀναθέσεις σώζονται καὶ εἰς ἄλλας ἐπιγραφὰς, *ὡς τῇ τύχῃ κατ' ὄναρ* καὶ τὰ λπ. Εἰς τὸν βράχον τῆς Ἀκροπόλεως δεικνύεται εἰσέτι ἡ θέσις ἐφ' ἧς ἵσατο ὁ βωμὸς οὗτος, αὕτη δὲ εἶναι ἐσκαλισμένη εἰς τὸν ῥηθέντα βράχον ἴση κατὰ τὸ μῆκος καὶ πάχος μὲ τὴν τοῦ βωμοῦ, πλησίον δὲ τῆς θέσεως ταύτης εὑρέθη ὁ βωμὸς οὗτος. Εἰς τὸν βωμὸν τοῦτον ἡ ἐπιγραφὴ ἦτον γεγραμμένη κατὰ τὸν ἀκόλουθον τρόπον ὡς ἐλιθογράφθη, δηλ. εἰς τὴν δευτέραν γραμμὴν κατό καὶ εἰς τὴν τρίτην νίειρον.

Κ. Σ. ΠΙΤΤΑΚΗΣ.

48.

Χρυσὸν θυμ[ιατήριον σταθμὸν τοῦτον ἀνέθηκεν]
. . τα χρυσὸς γο[ρ]γ[όνειον]
. . ς ἄνθεμον δράκω[ν]
κλίναι χιουργὴς Πει κ . . .
Πι . εμοι 𐅃 ἀσπίδες Ἐ[λεφάντιναι]
[καὶ ἕτε]ραι ἐ[λ]εφάντιναι IIIII λύ[ραι ἐλεφάντιναι]
[Σταθμὸν τοῦτον . . .] ΔIIII
. . . χις Διόγνισις Ἀνδροπεί[θου]
[στα]θμὸν τοῦτον ΗΗΗΗ

Ἡ ἐπιγραφὴ αὕτη γεγραμμένη ἐπὶ Πεντελησίου λίθου εὑρέθη τῷ 1838 εἰς τὰς ἐν Ἀκροπόλει ἀρχαιολογικὰς ἀνασκαφὰς, πλησίον τοῦ Ἐρεχθείου· εἶναι μέρος τοῦ καταλόγου τῶν ἱερῶν σκευῶν τῆς Ἀθηνᾶς τὰ ὁποῖα οἱ ταμίαι τῆς προτέρας φυλῆς παραδίδουσιν εἰς τοὺς ταμίας τῆς ἑπομένης φυλῆς. Ὡς ἐκ τῆς γραφῆς αὐτῆς ἐξάγεται ὅτι εἶναι πρὶν τοῦ Ἄρχοντος Εὐκλείδου διότι εἶναι γεγραμμένη γράμμασιν Ἀττικοῖς· ἀλλὰ μὴ σωζομένου τοῦ ὀνόματος τοῦ Ἄρχοντος εἶναι δύσκολον νὰ προσδιορισθῇ ὁ χρόνος καθ' ὃν ἐγράφη. Κ. Σ. ΠΙΤΤΑΚΗΣ.

49.

[ἐπί . . . . . Ἄ]ρχον[τος ἐπὶ τῆς]
[ῆ . . . . ἐπρυτάνε[υεν]
. . . ς ἐγραμμάτε[υε

[ἐ]πεστάτει
. . η τοὺς ταμίας
[ταχ]ρήματα τὰ ἐν τ]ῷ
[τῶν τα]μιῶν ὅπως δ' ἂν
[ἐ]ξ ἀγάλμα[τ]α τ . . .
λατα ἐν τῇ ἀκ . . . .
Ἀλλέου Ἄρχοντ[ος]
. . υ παραδοῦναι δ . . .
ισ τὰ μὲν πολ . . .
[Ἀ]νδροτίων
τὰ τοῦ ἀρ
[τ]ῶν ἀγαλμ[άτων]
. . . . ικαὶ τα . . .
. . . αδε π . . . . .

Ἡ ἐπιγραφὴ αὕτη γεγραμμένη Ἰωνικοῖς γράμμασιν ἐπὶ πλακὸς Πεντελησίου λίθου εὑρέθη εἰς τὰς ἐν Ἀκροπόλει ἀρχαιολογικὰς ἀνασκαφὰς τῷ 1838 πλησίον τοῦ Ἐρεχθείου· εἶναι καὶ αὐτὴ κατάλογος δαπάνης πρὸς ἀνέγερσιν ἀγαλμάτων ἣν οἱ ταμίαι τῶν ἱερῶν χρημάτων τῆς Ἀθηνᾶς παρέδωσαν, καὶ περὶ τῆς ὁποίας δίδουσι λόγον εἰς τοὺς ταμίας τῆς ἑπομένης φυλῆς· εἰς αὐτὴν ἀναφέρεται τὸ ὄνομα τοῦ Ἄρχοντος Ἀλλέου, ἀλλὰ τοῦ Ἄρχοντος τὸ ὄνομα δὲν ἐσώθη εἰς τὰ διατηρηθέντα Ἑλληνικὰ συγγράμματα καὶ εἰς τὴν συλλογὴν τῶν εἰς ἡμᾶς διασωθέντων ὀνομάτων. Τὸ ὄνομα λοιπὸν τοῦ Ἀλλέου, ἀφ' ὅσον ἠρεύνησα δὲν ηὗρον εἰς τὴν ἱςορίαν τῶν Ἀρχόντων, ἑπομένως μᾶς εἶναι δύσκολον νὰ ἀποφανθῶμεν ποῖον καιρὸν ἡ ἐπιγραφὴ αὕτη ἀναφέρει· ὡς ἐκ τῶν γραμμάτων μόνον ἐξάγεται ὅτι εἶναι μετὰ τὸν Ἄρχοντα Εὐκλείδην· τὸ ὄνομα τοῦ Ἀνδροτίονος ἀναφερόμενον εἰς τὴν ἐπιγραφὴν ταύτην καὶ αὐτὸ δὲν δύναται νὰ μᾶς δώσῃ κανὲν φῶς ὡς πρὸς τὸν χρόνον, διότι πολλοὺς Ἀνδροτίονας εὑρίσκομεν εἰς τοὺς παλαιοὺς συγγραφεῖς, ποῖον ὅμως νὰ ὑποθέσωμεν τὸν ἀναφερόμενον ἀπὸ τὴν ἐπιγραφὴν ταύτην ἀγνοοῦμεν.

Κ. Σ. ΠΙΤΤΑΚΗΣ.

50.

Ἐπὶ Ἄρχοντος Φιλο[τείμου Ἐλεου]
σίου ἀνέγραψαν παιδο[τριβοῦντος]
τούτου Φιλέρωτος Σφηττί[ου]
διὰ βίου Στράτωνος τοῦ Κιθ[αιρῶνος Ἀχαρνεὺς
Σωφρονισταὶ
Ἀριστόβουλος Συμμάχου Μαραθώνιος
παιδοτρίβης Ἐπίγονος Χολαργεύς
Ἀριστόβουλος Ἀπόλλωνος Πειραιεύς
Συνφέρων, ἐξ Οἴου
[Εὐή]μερος πρώτου Παλληνεύς
[Ἐλευσ]ίνιος Μηνοδώρου Ἀνα[φλύστιος]

Γυμνασι[αρχοῦντος]
Βοηδρομιὼν Α . . . . .
Αιος Εὐφράνω[ρος Μα]
ραθώνιος
Πυανοψιὼν . . . . .
τρίος . . .
Μαιμ[ακτηριὼν]
Μι

Ἡ ἐπιγραφὴ αὕτη εἶναι γεγραμμένη γράμμασιν Ἰωνικοῖς ἐπὶ τεμαχίου Ἑρμοῦ Πεντελησίου λίθου, εὑρέθη τῷ 1838 εἰς τὰς ἐν Ἀκροπόλει ἀρχαιολογικὰς ἀνασκαφάς, κατὰ τὴν ὁδὸν τὴν ἀπὸ τὰ Προπύλαια εἰς τὸν Παρθενῶνα φέρουσαν. Ἐκ τῶν χαρακτήρων τῶν γραμμάτων καὶ ἐκ τῶν ὀνομάτων αὐτῶν γίνεται δῆλον ὅτι εἶναι τῶν Ῥωμαϊκῶν χρόνων· τοιούτου εἴδους ἐπιγραφαὶ εὑρέθησαν μέχρι τοῦδε ἀρκεταί. Ἐκ τῶν ἀρχαιοτέρων Ἑλληνικῶν χρόνων ἕως εἰς τοὺς Ῥωμαίους ἐσυνείθιζον οἱ Ἕλληνες νὰ καταγράφωσιν ἐπὶ Ἑρμοῦ τὰ ὀνόματα τῶν παιδοτρίβων καὶ σωφρονιστῶν· τοιαῦται εἶναι αἱ περισσότεραι ἐπιγραφαὶ αἱ εἰς τὸ σῶμα τῶν ἐπιγραφῶν τοῦ Βοικίου

ἐπιγραφόμεναι ἀγωνιστικαὶ καὶ γυμναστικαί· εἶναι ἄξιον παρατηρήσεως πόσον οἱ ἀρχαῖοι ἐφρόντιζον καὶ ἐπροσπαθοῦσαν τὴν ἀγωνιστικὴν καὶ γυμναστικὴν χάριν τῆς εὐεξίας, καὶ πόσον τὴν ἠθικὴν καὶ σοφροσύνην ὑπὲρ τῆς ὁποίας ἐδιόριζον σωφρονιστὰς καὶ παιδοτρίβας, εἰς τὰ γυμνάσια καὶ τὰ ἄλλα μέρη ἔνθα ἡ νεολαία ἐσύχναζε. Τὸ ὄνομα τοῦ Ἄρχοντος δὲν φαίνεται ὅλον καθαρὰ εἰς τὴν ἐπιγραφήν, ἀλλὰ μόνον τὸ Φιλο . . . ἀλλὰ ἐσώζετο ὅταν ἄλλοι πρὸ ἡμῶν τὴν ἀντέγραψαν· εἶναι τὸ ὄνομα τοῦ Φιλοτείμου ὅστις ἤκμαζε κατὰ τὴν 236 Ὀλυμπιάδα· ἡ ἐπιγραφὴ αὕτη ἐξεδόθη πρῶτον ἀπὸ τὸν Σπὸν καὶ Οὐήλλερ οἵτινες τὴν ἀντέγραψαν τῷ 1676 ὅτε περιηγοῦντο τὰς Ἀθήνας· ὁ Κ. Βοίκιος ἔλαβε αὐτὴν ἐκ τῶν συγγραμμάτων τῶν ῥηθέντων δύο περιηγητῶν καὶ τὴν ἐξέδωκε εἰς τὴν ὑπ' ἀριθ. 276 τοῦ σώματος τῶν ἐπιγραφῶν του· ἴσως τινὲς ἤθελον μᾶς εἴπη ὅτι ἀφ' οὗ ἐτυπώθη τρίς, ἦτον περιττὸν νὰ τὴν τυπώσωμεν καὶ ἡμεῖς εἰς τὴν ἀρχαιολογικὴν ἐφημερίδα, εἰς τοὺς τοιούτους ἀποκρινόμεθα ὅτι ἐκρίναμεν ἀναγκαῖον νὰ τυπώσωμεν αὐτὴν τοιαύτην ὁποίαν τὴν ηὕραμεν διὰ δύο λόγους· διὰ νὰ δείξωμεν τινὰς διαφορὰς εἰς τὴν γραφὴν ὡς εἶναι α΄. εἰς τὴν ἕκτην γραμμὴν τῆς ἐκδόσεώς μας ἐπὶ τοῦ Μ ὑπάρχει τὸ Αρ καὶ ὄχι πρὸ τοῦ Μ ὡς εἶναι τυπωμένον εἰς τὰς ῥηθείσας τρεῖς ἐκδόσεις· β΄. εἰς τὴν ἑβδόμην σειρὰν ἐπὶ τοῦ Γ εἶναι γεγραμμένον μισὸν ὄμικρον καὶ ὄχι Ο· ἔπειτα μεταξὺ τῶν Αι, δὲν ὑπάρχουσι δύο στιγμαὶ ὡς εἶναι εἰς τὰς ῥηθείσας ἐκδόσεις· ἐκτὸς τούτων ὑπάρχουσι καὶ ἄλλαι τινὲς διαφοραὶ τοῦ πρωτοτύπου ὅσον ἀποβλέπει τὰς ῥηθείσας ἐκδόσεις, ὡς δύναταί τις νὰ παρατηρήσῃ ταύτας παραβάλλων τὴν λιθογραφιθεῖσαν ἐπιγραφὴν μὲ αὐτάς· ὁ δεύτερος λόγος εἶναι διὰ νὰ παρατηρήσῃ τις πόσον ἡ ἐπιγραφὴ αὕτη διαφέρει ἀπὸ τὰ 1676 μέχρι τῆς παρούσης ἐποχῆς, εἰς διάστημα 163 χρόνων, καὶ ὡς ἐκ ταύτης νὰ συμπεράνῃ τὴν διαφθορὰν ὅσην αἱ ἀρχαιότητες ἔλαβον κατὰ τὸ διάστημα τοῦτο· ἡ ἐπιγραφή μας δὲ αὕτη μὲ τὴν ἐκδοθεῖσαν ἀπὸ τοὺς Κ. Σπὸν καὶ Οὐήλλερ δὲν εἶναι παρὰ τὸ ἥμισυ τῆς ἐκ τῶν περιηγητῶν τούτων ἐκδοθείσης· ζηλωταὶ ὄντες τῶν προγονικῶν μας λειψάνων, δυνάμεθα νὰ βεβαιώσωμεν ὅτι πρὶν τῆς ἐπαναστάσεως ἡ καταστροφὴ τῶν ἀρχαιοτήτων ἦτον ὅσον ἔνεστιν ἀπὸ ἡμέραν εἰς ἡμέραν μᾶλλον συνεχής, καὶ τὸ λεχθὲν παρὰ τοῦ Κυρ. Chateaubriand εἶναι ἀληθὲς les destructions se multiplient avec une telle rapidité dans la Grèce, que souvent un voyageur n' aperçoit pas le moindre vestige des menuments qu' un antre voyageur a admirés quelques moment avant lui (*), οὕτω τὸ λαμπρὸν καὶ μεγαλοπρεπέστατον ἐν Μεγαλοπόλει θέατρον τοῦ ὁποίου τὴν καλλονὴν ἐθαύμασαν ὅλοι σχεδὸν οἱ περιηγηταί, καὶ τὸ ὁποῖον ὁ Κ. Λῆκ εἰς τὰ Πελοποννησιακά του ἐπερίγραψεν, ἐξηφανίσθη καὶ ἐχρησίμευσαν αἱ βαθμίδες αὐτοῦ εἰς κατασκευὴν ἐκκλησίας τινὸς τῆς ἁγίας Μονῆς· τὸ γεῖσσον τοῦ βορείου τοίχου τοῦ γυμνασίου τοῦ Πτολεμαίου κατεστράφη διὰ νὰ χρησιμεύσῃ εἰς βαθμίδας ἀναβάθρας, τινὸς κατοικοῦντος πλησίον τοῦ τοίχου τούτου· ἀλλὰ τὰ ἀνομίματα ταῦτα, χάρις εἰς τὸν Θεὸν καὶ εἰς τὴν φιλόμουσον Κυβέρνησίν μας, δὲν ἀκολουθοῦσι πλέον· μέτρα δραστήρια προλαμβάνουσι πᾶσαν βαρβαρικὴν καταστροφὴν τῶν ἀρχαιοτήτων.

Κ. Σ. ΠΙΤΤΑΚΗΣ.

51.

[Εὐτ]υχείδη[ς]
σαι Ἀβρω[ν . . . Βερενικίδης]
. . ιαννησίῳ . . . . .
[ἑ]κατέρων αὐ[τῶν
. ι κατὰ τὸν Νό[μον] . .
[ἕνεκ]α καὶ εὐνοίας ἣν [ἔχων διατελεῖ]
. . . . θυσιν πρός τε τ[ὴν πόλιν καὶ]
[τὸν] Δῆμον τῶν Ἀθη[ναίων]
καὶ Προξένους . . . . .

(*) itinéraire de Paris à jerusalem et ct. par m. de Chateau briand tome premier. p. 70.

αὐτοῖς τῆς γῆς γ . . .
[ἀνα]γράψαι δὲ τὸ [ψήφισμα τὸν]
[γραμ]ματέα τ[οῦ Δήμου]
. . . [κ]αὶ στ[ῆσαι ἐν Ἀκροπόλει]

Ἡ ἐπιγραφὴ αὕτη εἶναι γεγραμμένη ἐπὶ πλακὸς Πεντελησίου λίθου, εὑρέθη εἰς τὰς ἐν Ἀκροπόλει ἀρχαιολογικὰς ἀνασκαφὰς τῷ 1837· ὡς ἐκ τῆς γραφῆς ἐξάγεται ὅτι εἶναι μεταγενεστέρα τῶν χρόνων τοῦ Ἄρχοντος Εὐκλείδου διότι εἶναι Ἰωνικοῖς γράμμασι γεγραμμένη· ἐπειδὴ ὅμως καὶ εἰς αὐτὴν λείπει τὸ ὄνομα τοῦ Ἄρχοντος εἶναι δύσκολον νὰ προσδιορίσωμεν τὸν χρόνον καθ' ὃν ἐγράφη· ἀφ' ὅσον ἐκ τῶν σωζομένων εἰς τὴν ἐπιγραφὴν ταύτην ἐξάγεται εἶναι ψήφισμα δι' οὗ οἱ Ἀθηναῖοι πολιτογράφουσι τινὰ καὶ ψηφίζουσι προξένους τοὺς ἀπογόνους αὐτοῦ διὰ τὴν εὔνοιαν ἣν εἶχεν πρός τε τὴν πόλιν καὶ τὸν Δῆμον τῶν Ἀθηναίων. Κ. Σ. ΠΙΤΤΑΚΗΣ.

52.

. . . λαφη .
. . ειαι ταῖς . .
[π]αῖδας καὶ . . .
ἐπαναγινο . . . .
[κ[αὶ τοῦ δή[μου]
[Βουλ]ῆς πενη . .
[τὸν σύνεδρον
. . ν καὶ παρὰ . . .
[ἕ]λκουσαν δ[ραχμὰς]
[ἀπα]ίτησιν ἔχ[ει]
. . ριον.

Ἡ ἐπιγραφὴ αὕτη γεγραμμένη Ἰωνικοῖς γράμμασιν καὶ χαρακτῆρσι μεγάλοις ἐπὶ Πεντελησίου πλακὸς εὑρέθη εἰς τὰς κατὰ τὴν ὁδὸν τὴν ἀπὸ τὰ Προπύλαια εἰς τὸν Παρθενῶνα ἄγουσαν. Ἐπειδὴ εἰς αὐτὴν δὲν σώζεται κἀνὲν ὄνομα Ἄρχοντος ἢ ἄλλου τινὸς εἶναι δύσκολον νὰ προσδιωρίσωμεν τὴν ἐποχὴν αὐτῆς καθ' ἣν ἐγράφη, ὡς ἐκ τῶν γραμμάτων μόνον ἐξάγομεν ὅτι εἶναι τῶν Ῥωμαϊκῶν χρόνων. Κ. Σ. ΠΙΤΤΑΚΗΣ.

53.

[Βουλὴ τῶν πενταχοσίων]
καὶ ὁ Δῆμος τ[ῶν]
['Αθηναίων] ἐτίμησεν
Πόπλιον Ὀρδεώνιον
. . . Λολλιανὸν
. . . τὸν σοφιστὴν
Ἀμφότερον ῥητῆρα δικῶν μελέτησί τε ἄριστον
Λολλιανὸν πληθὺς εὐγενέων ἑτάρων
εἰδὲ θέλετε τίνες εἰσὶ δαήμεναι οὔνομα πατρὸς
καὶ πάτρης, αὐτῶν τε ὄνομα Δίσκος ἔχει.

Ἡ ἐπιγραφὴ αὕτη εἶναι ἐπὶ βάθρου ἐκ Πεντελησίου λίθου, ἐφ' οὗ ἵστατο τὸ ἄγαλμα τοῦ ῥητῆρος τῶν Δικῶν Λολλιανοῦ· τὸ βάθρον τοῦτο εὑρέθη πρὸς τὸ δυτικὸν μέρος τῶν Προπυλαίων, ἡ δὲ ἀρχαία αὐτοῦ θέσις ἦτον ἀναμφιβόλως ἐπὶ τῆς εἰς τὰ Προπύλαια εἰσόδου· καὶ ἐκ τῶν χαρακτήρων καὶ ἐκ τοῦ ὀνόματος Πόπλιος Ὀρδεώνιος Λολλιανὸς γίνεται γνωστὸν ὅτι ἡ ἐπιγραφὴ εἶναι τῶν Ῥωμαϊκῶν χρόνων· εἰς τὴν πρώτην γραμμὴν τῆς ἐπιγραφῆς ταύτης ἡ λέξις Βουλὴ εἶναι γεγραμμένη μὲ ι Βουλὶ ἀντὶ Βουλή· εἰς τὰ μικρὰ μέσα τῆς βιβλιοθήκης

μας ζητήσαντες δὲν ἐδυνήθημεν νὰ εὕρωμεν τὸ ἱστορικὸν τοῦ Ποπλίου τούτου· ἀφ' ὅσον δὲ ἐξάγεται ἀπὸ τὴν ἐπιγραφὴν, οὗτος ἦτον ῥητὴρ Δικῶν τὸν ὁποῖον ἡ βουλὴ τῶν πεντακοσίων ἐτίμησεν· ἡ δὲ πληθὺς τῶν ἑταίρων αὐτοῦ ἀνέστησε· τὰ ὀνόματα δὲ τῶν ἑταίρων τούτων ἦσαν γεγραμμένα ἐπὶ τοῦ δίσκου ἐκ μετάλλου, ὅστις ἦτον ἐπὶ τοῦ βωμοῦ ἢ βάθρου ἐφ' οὗ ἡ ἐπιγραφὴ αὕτη· ἐπ' αὐτοῦ τοῦ βάθρου φαίνεται ἐσκαλισμένον τὸ μέρος ἔνθα ἵστατο ὁ δίσκος.

K. Σ. ΠΙΤΤΑΚΗΣ.

54.

Καλλία[ς . . . .]
Νι[κήσας]
Ὀλ[υμπ]ιάσι
Πύθια δὶς
Ἴσθμια πεντάκις
Νέμεια τετράκις
Παναθήναια Μεγ[άλα . . . .]

Ἐπὶ κυκλοφεροῦς βάθρου Πεντελησίου λίθου εὑρέθη ἐσχάτως πλησίον τῶν Προπυλαίων εἰς τὰς ἀρχαιολογικὰς ἐργασίας· ἡ ἐπιγραφὴ αὕτη εἶναι γεγραμμένη γράμμασιν Ἀττικοῖς καὶ ἀναφέρει τὸ ὄνομα τινὸς Καλλίου, τοῦ ὁποίου τὸ ἄγαλμα ἵστατο ἐπὶ τοῦ βάθρου τούτου· τὰ ἴχνη τῶν βημάτων τοῦ ἀγάλματος τούτου φαίνονται εἰσέτι ἐγχαραγμένα ἐπὶ τοῦ βάθρου. Ἀλλ' ἂς ἐξετάσωμεν τίς οὗτος ὁ Ἀθηναῖος Καλλίας, ὅστις ἐνίκησεν εἰς ὅλους σχεδὸν τοὺς Ἑλληνικοὺς ἀγῶνας· διότι κατὰ δυστυχίαν τὸ ὄνομα τοῦ πατρὸς αὐτοῦ καὶ τοῦ δήμου δὲν ἐφυλάχθη εἰς τὴν ἐπιγραφὴν ταύτην. Ἐκ τῶν γραμμάτων τῆς ἐπιγραφῆς ἐξάγομεν, ὅτι ὁ περὶ οὗ ὁ λόγος Καλλίας ἔζη πρὸ τοῦ Ἄρχοντος Εὐκλείδου· διότι τὰ γράμματα εἶναι πρὶν τούτου, οὗτος δὲ ἐγένετο Ἄρχων κατὰ τὸν χρόνον τῆς 94 Ὀλυμπιάδος. Ὁ Καλλίας δὲ οὗτος διὰ νὰ νικήσῃ εἰς τοὺς μεγαλητέρους πέντε Ἑλληνικοὺς ἀγῶνας ὑποτίθεται φυσικὰ ὅτι ἦτον ἀρκετὰ πλούσιος· ὁ Πλούταρχος ἀναφέρει Καλλίαν τινὰ δᾳδοῦχον, εἰς ὃν κατὰ τὴν ἐν Μαραθῶνι μάχην ἔδειξέ τις τῶν Περσῶν πολὺ χρυσὸν ἐν λάκκῳ τινὶ κατορωρυγμένον, ἀνελὼν δὲ τὸν χρυσὸν τοῦτον ὁ Καλλίας, πλουσιώτερος τῶν Ἀθηναίων κατέστη (1). Ὅθεν οἱ κωμικοὶ ἐκ τοῦ συμβάντος τούτου τοὺς ἀπὸ τῆς οἰκίας αὐτοῦ λακκοπλούτους ἐκάλουν. Ὁ Καλλίας οὗτος ἦτον υἱὸς τοῦ Ἱππονίκου, τοῦ Καλλίου, τοῦ Φαινίππου, ὃς ἀντεπολιτεύσατο τῷ Πεισιστράτῳ ὑπὲρ τῆς δημοκρατείας καὶ τἆλλα τὰ ἔχθιστα ἐς αὐτὸν πάντα ἐμηχανᾶτο (2)· ὁ δὲ Ἱππόνικος φίλος ἦν τοῦ ὑπὲρ τῆς δημοκρατίας προσπαθήσαντος νομοθέτου τῶν Ἀθηναίων, λέγω τοῦ Σόλωνος (3). Ὁ Καλλίας οὗτος ὁ υἱὸς τοῦ Φαινίππου ἢ Φανίππου ἐνίκησε κατὰ τὸν Ἡρόδοτον εἰς τὰ Ὀλύμπια ἵππῳ, τεθρίππῳ δὲ αὐτόθι δεύτερος ἐγένετο. Εἰς δὲ τὰ Πύθια πρότερον ἀνελόμενος τὴν νίκην ἐφανερώθη ἐς Ἕλληνας πάντας πολυτάλαντός τε καὶ πολυδαπανότατος (4)· νενίκηκεν δὲ οὗτος ἵππῳ ὡς παρὰ τῷ σχολιαστῇ τοῦ Ἀριστοφάνους τὴν τετάρτην καὶ πεντηκοστὴν Ὀλυμπιάδα (5)· ὁ Καλλίας δὲ ὁ δᾳδοῦχος, ὁ θεῖος τοῦ Ἀριστείδου, ἐγέννησε τὸν Ἱππόνικον ἐκ τῆς Ἐλπινίκης (6)· οὗτος δὲ ἐκ τῆς συνῳκηκυίας μετὰ ταῦτα τῷ Περικλεῖ ἔσχεν τὸν Καλλίαν, ὃν ἐξόχως πλούσιον ἐκάλουν (7)· αὐτὸς δὲ ὁ Καλλίας, πρεσβεύσας εἰς Ἀρταξέρξην, τοὺς ἐπὶ τοῦ Κίμωνος τῶν σπονδῶν ἐβεβαίωσεν ὅρκους (8), οἱ δὲ Ἀθηναῖοι εὐχαριστηθέντες βωμὸν Εἰρήνης ἀνέστησαν πλησίον τῶν Ἐπωνύμων (9), καὶ τὸν Καλλίαν πρεσβεύσαντα ἐτίμησαν διαφερόντως (10)· ὁ Καλλίας δὲ ὁ δᾳδοῦχος, ὁ πλουτήσας εἰς τὸν Μαραθῶνα

(1) Πλούταρ. Β. Ἀριστείδ. σελ. 208. §. 5.
(2) Ἡρόδ. Β. 6. §. 121.
(3) Πλούταρ. 6. Σολ. σελ. 214. §.
(4) Ἡρόδ. Β. 6. §. 122.
(5) Σχόλ. εἰς Ἀριστοφ. ὀρνιθ.
(6) Πλούταρχ. Β. Κίμωνος.
(7) Πλούταρχ. Β. Περικλ.
(8) Σουΐδας εἰς Καλλίαν.
(9) Παυσαν. Ἀττικὰ κεφ. 8. Σ. 18. Β. α.
(10) Πλούταρ. Β. Κίμων §. 13 Σ. 21.

ἐνίκησεν τὸ τρίτον εἰς τὰ Ὀλύμπια ἅρματι κατὰ τὸν σχολιαστὴν τοῦ Ἀριστοφάνους (11) παραλείπω τὸν τὸν Καλλίαν τὸν γυναικάδελφον τοῦ Ἀλκιβιάδου (12) ἐκ τῆς Ἱππαρέτης· ὁ Καλλίας οὗτος καταναλώσας ὅλον του τὸν πλοῦτον ἀσώτως, ἐγένετο εἰς τὰ γυμνάσια τῶν ἀρχαίων ἀντικείμενον λόγου, καὶ οἱ παιδαγωγοὶ ἀνέφερον αὐτὸν εἰς τοὺς παῖδας ὡς παράδειγμα ἀσωτείας (13)· ἀναφέρονται καὶ ἄλλοι Καλλίαι Ἀθηναῖοι ἄρχοντες, ἀλλὰ δι' αὐτοὺς ἡ ἱστορία δὲν μᾶς ἐφύλαξεν κανὲν ἱστορικὸν ὅτι δηλ. κανεῖς ἐξ αὐτῶν νὰ ἐνίκησεν εἰς ὅλους τοὺς Ἑλληνικοὺς ἀγῶνας ὡς ὁ τῆς ἐπιγραφῆς ταύτης Καλλίας· ἀφ' ὅσον εἴδομεν εἰς τὸν Ἡρόδοτον, ὁ Καλλίας ὁ υἱὸς τοῦ Φαινίππου ἐνίκησεν πρῶτον εἰς τὰ Πύθια, ἔπειτα εἰς τὰ Ὀλύμπια ἵππῳ, καὶ ἐγένετο δεύτερος τεθρίππῳ· ὁ δὲ Καλλίας ὁ δαδοῦχος μετὰ ταῦτα ἐνίκησεν ἅρματι εἰς τὰ αὐτὰ Ὀλύμπια· ἀλλὰ τὰ ἀναφερόμενα ἀπὸ τὸν Ἡρόδοτον περὶ τοῦ ἀρχαιοτέρου Καλλίου, καθὼς καὶ ἐκεῖνα ἀπὸ τὸν σχολιαστὴν τοῦ Ἀριστοφάνους περὶ τοῦ Καλλίου τοῦ δαδούχου δὲν ἐξεικονίζουσι τὸν πολυνίκην Καλλίαν τῆς ἐπιγραφῆς μας. Ὁ Ἀνδοκίδης εἰς τὸν κατὰ Ἀλκιβιάδου λόγον του ἀναφέρει Καλλίαν τινὰ υἱὸν Διδυμίου, ὅστις διὰ τῆς σωματικῆς του ῥωμαλαιότητος ἐνίκησε πάντας ἀγῶνας, τοὺς στεφανηφόρους, καὶ τὸν ὁποῖον οἱ Ἀθηναῖοι ἐξωστράκισαν (14), ἡ ἔκφρασις αὕτη τοῦ Ἀνδοκίδου τῷ *σώματι νικήσαντα πάντας ἀγῶνας*, ὅτι σωματικῶς ἀγωνισθεὶς καὶ οὐχὶ ἵππῳ, ἢ δίφρῳ, ἐνίκησεν εἰς ὅλους τοὺς ἀγῶνας, δεικνύει ὅτι ὁ Καλλίας οὗτος ἦτον ἀθλητὴς, ἑπομένως ὁ ἀναφερόμενος ἀπὸ τὸν Παυσανίαν Καλλίας Ἀθηναῖος ὁ παγκρατιαστὴς, πολλὰ πιθανῶς εἶναι ὁ αὐτὸς μὲ τὸν Καλλίαν τοῦ Διδυμίου τὸν υἱόν· τὸν ἀνδριάντα τοῦ Καλλίου τούτου ἐποίησεν ὁ γλύπτης καὶ ζωγράφος ἐνταυτῷ Μίκων ὁ Ἀθηναῖος (15). Ἐνίκησε δὲ ὁ Καλλίας τοὺς παγκρατιάσαντας εἰς τὰ ὀλύμπια τῇ ἑβδομηκοστῇ ἑβδόμῃ Ὀλυμπιάδι (16). Ἐπειδὴ ὁ χρόνος τοῦ παγκρατιαστοῦ Καλλίου τὸν ὁποῖον ὁ Παυσανίας ἀναφέρει εἶναι σχεδὸν ὁ αὐτὸς μὲ τὸν χρόνον εἰς ὃν ἀναφέρει ὁ Ἀνδοκίδης τὸν Καλλίαν τὸν Διδυμίου υἱόν· διότι ὁ Καλλίας ὁ Παγκρατιαστὴς ἔζη τῇ 77 Ὀλυμπιάδι. Ὁ δὲ Καλλίας τὸν ὁποῖον ἀναφέρει ὅτι ἐξωστράκισαν οἱ Ἀθηναῖοι ἔζη πρὶν τῆς εἰρήνης τῶν Λακεδαιμονίων καὶ Ἀθηναίων ὅτε τὸν λόγον τὸν περὶ εἰρήνης ὁ Ἀνδοκίδης ἐκφώνησεν· ὁ χρόνος δὲ οὗτος ἐπειδὴ εἶναι ὁ αὐτὸς σχεδὸν μὲ τὴν 77 Ὀλυμπιάδα· καὶ ἐπειδὴ ὁ Καλλίας ὁ Διδυμίου ἐνίκησε τῷ σώματι ὅλους τοὺς ἀγῶνας, ὁ δὲ Καλλίας τῆς ἐπιγραφῆς ἀποδεικνύεται δι' αὐτῆς νικητὴς ὅλων τῶν ἀγώνων, ἐπειδὴ τὰ γράμματα τῆς ἐπιγραφῆς εἶναι κατὰ τοὺς ῥηθέντας χρόνους τοὺς πρὸ τοῦ Ἄρχοντος Εὐκλείδου, νομίζω ὅτι ἐπὶ τοῦ βάθρου ἐφ' οὗ γέγραπται ἡ ἐπιγραφὴ αὕτη ἵστατο τὸ ἄγαλμα τοῦ Καλλίου τοῦ υἱοῦ Διδυμίου τοῦ παγκρατιαστοῦ· Πρὸς τούτοις καὶ ἐκ τῆς ἐκφράσεως τῆς ἐπιγραφῆς ταύτης νικήσας *Ὀλυμπιᾶσι, Πύθια δὶς, Ἴσθμια πεντάκις, Νέμεα τετράκις, Παναθήναια μεγάλα*· νικήσας δεκάτην τρίτην φορὰν εἰς ὅλους τοὺς ἀγῶνας, ἐξάγεται ὅτι ὁ Καλλίας οὗτος ἔπρεπε νὰ εἶναι ἀθλητὴς καλὸς καὶ ὅτι ἐνίκησεν αὐτοὺς σώματι ἰδίῳ, ἄλλως πρέπει νὰ ὑποθέσωμεν ὅτι ἔκαμε τὰς μεγαλητέρας δαπάνας νὰ νικήσῃ ὅλους αὐτοὺς τοὺς ἀγῶνας ἅρματι ἢ ἵππῳ· Ἡ τελευταία γραμμὴ εἶναι γεγραμμένη μεΛάλα καταλάθος ἀντὶ τοῦ Ἰωνικοῦ Λ. Α. Τὴν γραφὴν ταύτην τοῦ Λ εἰς Λ ἀπαντῶμεν καὶ εἰς ἄλλας ἐπιγραφὰς, καθὼς εἰς τινας Ἀττικοῖς γράμμασιν γεγραμμένας ἀπαντῶμεν τὸ λ γεγραμμένον ἀλλοῦ οὕτω L καὶ ἀλλοῦ Λ οὕτως.

Κ. Σ. ΠΙΤΤΑΚΗΣ.

(11) Σχολ. εἰς τὰς Νεφελ. τοῦ Ἀριστοφ. νομίζω ὅτι ὁ σχολιαστὴς οὗτος συγχέει τὸν Καλλίαν τὸν Δαδοῦχον μὲ ἄλλον τινὰ Καλλίαν.

(12) Πλούταρ. Β. Ἀλκιβιάδ. κεφ. 8. Σ. 206.

(13) Ἀθήναιοι Β. 4. Σ. 309.

(14) Καλλίαν δὲ τὸν Διδυμίου, τῷ σώματι νικήσαντα πάντας ἀγῶνας τοὺς στεφανηφόρους, ἐξωστρακίσατε, πρὸς τοῦτον οὐδὲν ἀποβλέψαντες, ὃς ἀπὸ τῶν ἑαυτοῦ πόνων ἐτίμησε τὴν πόλιν. Ἀνδοκ. κατὰ Ἀλκιβιάδ. § 10. Σ. 195.

(15) Καλλίᾳ δὲ Ἀθηναίῳ Παγκρατιαστῇ τὸν ἀνδριάντα ἀνὴρ Ἀθηναῖος Μίκων ἐποίησεν ὁ ζωγράφος. Παυσ. Ἠλιακ. κεφ 6.

(16) Οὕτος κατέστη σφίσιν ὁ κόσμος Ὀλυμπιάδι ἑβδόμῃ πρὸς ταῖς ἑβδομήκοντα ...... καὶ ἐκράτει μὲν Ἀθηναῖος Καλλίας τοὺς παγκρατιάσαντας. Παυσ. Ἠλιακὰ Β 5. Σ. 37.

55.

. . . . ς
. . . σαι ἀπολαμβάνειν ἡμᾶς προαι . . . . .
. . . [τ]ῶν ἐπὶ τοσοῦτον βελτίους
. . . ι τιμουμένην τὰ δέκα . . τσων . . .
. . . [τῶ]ν κοινῶν καὶ δημοσίων πό
[λεων . . . ἐλ]έσθαι κάλλος ταῖς Σάρδεσιν
. . . κατηφήσαμεν
[οι. . . οι.
. . . . . ες αὐτὴν ἐκ
[τῶν] . . . . . υς καὶ
. . . ἐπὶ . . . .

Ἡ ἐπιγραφὴ αὕτη εἶναι γεγραμμένη ἐπὶ πλακὸς Πεντελησίου λίθου· εὑρέθη εἰς τὰς ἐν Ἀκροπόλει ἀρχαιολογικὰς ἀνασκαφὰς τῷ 1837 πλησίον τῶν Προπυλαίων· ἡ πρώτη γραμμὴ τῆς ἐπιγραφῆς ἦτον ὅλως δι' ὅλου ἐξηλειμμένη οὕτως, ὥστε μόνον τὸ Ε φαίνεται εἰς τὸ ἄκρον τῆς πρώτης σειρᾶς καὶ τὸ ὁποῖον δεικνύει τὴν ἐξάληψιν της σειρᾶς ταύτης· ὡς ἐκ τῶν χαρακτήρων τῆς ἐπιγραφῆς ταύτης δυνάμεθα μόνον νὰ συμπεράνωμεν ὅτι εἶναι τῶν Ρωμαϊκῶν χρόνων. Μ' ὅλον ὅτι ἀκρωτηριασμένη μ' ὅλον τοῦτο ὑποπτεύομεν ὅτι ἦτον διὰ στίχων· ἡ ἐπιγραφὴ αὕτη ἀναφέρει τὸ κάλλος τῶν Σάρδεων, παραβάλλουσα πιθανῶς ἄλλας ὡραίας πόλεις μὲ τὰς Σάρδεις.

Κ. Σ. ΠΙΤΤΑΚΗΣ.

56.

. . . . επευ . . .
. . Μακεδ[όνων]
. . [σ]τρατευ[ομένων]
. . . . ι Δημητ[ρίου]
. . . . ιν διετέλ[εσεν]
[ἔδοξεν τῷ δή]μῳ τῶν Ἀ[θηναίων]
. . . μενος με [ὰ]
. . . . ιν διετέλ[εσεν]
. . [τὴ]ν Ἑλλάδα σ . . .
. . [τ]ῆς ἐλευ[θερίας]
. . . . . λ τίας . . .
. . ωνι . . . .

Ἐπὶ πλακὸς κατὰ τὰ τέσσαρα μέρη ἀκρωτηριασμένης σώζεται αὕτη ἡ ἐπιγραφή· εὑρέθη τῷ 1837 εἰς τὰς ἐν Ἀκροπόλει ἀρχαιολογικὰς ἀνασκαφὰς πλησίον τοῦ Ἐρεχθείου, εἶναι γεγραμμένη ἐπὶ Πεντελησίου λίθου γράμμασιν Ἰωνικοῖς· ὡς ἐκ τῶν ὀλίγων τὰ ὁποῖα ἐσώθησαν εἰς τὴν ἐπιγραφὴν ταύτην φαίνεται νὰ εἶναι ψήφισμα διὰ ἐκστρατείαν τινὰ κατὰ τῶν Μακεδόνων εἰς τοὺς χρόνους τοῦ Δημητρίου. Κ. Σ. ΠΙΤΤΑΚΗΣ.

57.

. . . [Πρυτ]ανείας
. . . [ἐπεψήφι]ζεν Σχια . . .
. . . . . . κ[αὶ] συμ[πρ]όε[δροι]
. . [ἔδοξεν τῷ δήμῳ Θε[οκλῆς Εὐθ]υδήμου εἶπεν ἐπειδὴ]
. . . η Διονυσια[λέους Λαμπτρεὺς]
. . . ν τε διὰ τῷ . . . .

. . . ι ἄνδρες κ.εν . . . [ἔδοξεν]
[τῷ δήμῳ τῶν Ἀθηνα]ίων
. . οινει τε τοῦ δήμου .
[τῶν Ἀθη]ναίων κ[αὶ στεφανῶσαι αὐτὸν]

Ἡ ἐπιγραφὴ αὕτη ἀμφοτέρωθεν ἀκρωτηριασμένη εὑρέθη εἰς τὰς ἐν Ἀκροπόλει ἀρχαιολογικὰς ἀνασκαφὰς πλησίον τοῦ Ἐρεχθείου· ὅσον δυνάμεθα νὰ ἐξάξωμεν ἀπὸ τὰ σωζόμενα τῆς ἐπιγραφῆς, αὕτη εἶναι μέρος ψηφίσματος δι' οὗ στεφανοῦσι τινὰ τοῦ ὁποίου τὸ ὄνομα δὲν διετηρήθη εἰς τὴν ἐπιγραφήν.

Κ. Σ. ΠΙΤΤΑΚΗΣ.

58.

. . . [Ἄρ]χοντος Τίμων Τιμοκράτους Κ[ικυ]
[νε]ὺς Ἀμειψίας Θορίκιος
. . ηστέλης Ἀρχομ. . . . ανοῦος λ . .
. . . . Πεισίου Κήττιος ἐγραμματ
[ευε]ν ἐπὶ Καλλίου Ἄρχοντος Χαομ . .
. . . θηνίου Πατροκλέους Πασικλῆς
. . . κι ἀδεφινίνου Γνίφωνος Φα
[ληρεὺς] . . . . . [Π]ησιδίκου Φαλ
[ηρεὺς] . . . . . Σόσ[τρατος] . . .

Ἡ ἐπιγραφὴ αὕτη εἶναι γεγραμμένη ἐπὶ στήλης ἐπὶ τῆς ὁποίας φαίνεται μέρος ἀκρωτηρίου καὶ ἀνάγλυπτον περιστερᾶς· εἰς τὸ σωζόμενον μέρος τῆς ἐπιγραφῆς δὲν φαίνεται κατὰ δυστυχίαν τὸ ὄνομα τοῦ Ἄρχοντος· ἀφ' ὅσον ὅμως ἐξάγεται ἀπὸ τὴν γραφὴν ἡ ἐπιγραφὴ αὕτη ἐγράφη μετὰ τὸν Εὐκλείδην· εἰς τὴν πέμπτην γραμμὴν τῆς ἐπιγραφῆς ἀναγινώσκεται τὸ ὄνομα Ἄρχοντος Καλλίου, ὁ Καλλίας δὲ οὗτος δύναται νὰ ἦναι ὁ Ἄρξας τῷ 4 ἔτει τῆς 100 Ὀλυμπιάδος μετὰ τὸν Ναυσίνεικον διότι οἱ πρὸ αὐτοῦ Καλλίαι ἀρχόντευσαν πρὶν τῆς 94 Ὀλυμπιάδος· ἑπομένως ἂν ὁ Καλλίας τῆς ἐπιγραφῆς μας ἦτο κανένας ἐξ αὐτῶν τῶν ἀρχαιοτέρων Καλλιῶν ἡ ἐπιγραφὴ αὕτη ἔπρεπε νὰ ἦτον γεγραμμένη γράμμασιν Ἀττικοῖς, τούτου δὲ μὴ ὄντος ὁ Καλλίας τῆς ἐπιγραφῆς εἶναι ὁ ἀρχοντεύσας τῷ 4 ἔτει τῆς 100 Ὀλυμπιάδος ὡς ἀναφέραμεν. Εἰς τὴν ἐπιγραφὴν ταύτην ἀναγινώσκομεν τὸ ὄνομα τοῦ Ἄρχοντος τούτου γεγραμμένον μὲ Η ἀντὶ μὲ Ι τοῦτο ἐγίνετο πιθανῶς κατὰ λάθος τῶν ἐγχαρακτῶν, ἂν δὲν πιστεύσωμεν ὅτι εἰς τὴν Ἰωνικὴν γλῶσσαν τὸ Ι καὶ Η εἶχον τὴν αὐτὴν προφοράν· τὴν ταυτογραφίαν τοῦ Η καὶ Ι ἀπαντοῦμεν καὶ εἰς ἄλλας ἐπιγραφὰς, καὶ ἡ ἀρχαιότερον καλουμένη παρὰ τοῖς Ἀττικοῖς ΗΕΜΕΡΑ ἐκαλεῖτο μετὰ ταῦτα ἀπὸ τοὺς αὐτοὺς Ἀθηναίους ἡμέρα ἐκ τοῦ ἵμερος ὡς ἐκφράζεται ὁ Πλάτων (1).

Εἰς τὴν δευτέραν γραμμὴν μετὰ τὴν λέξιν Ἀμειψίας τὸ μέρος ἦτον κενὸν, τοῦτο διότι, ἴσως κατὰ τὴν στιγμὴν καθ' ἣν ἐγχαράττετο ἡ ἐπιγραφὴ αὕτη ἀγνοοῦσαν τὸ ὄνομα τοῦ πατρὸς τοῦ Ἀμειψίου διότι μετ' αὐτὸν ἔπρεπε νὰ ἦτον τὸ ὄνομα τοῦ πατρὸς, ὡς τοῦτο εἶναι εἰς ὅλας τὰς ἐπιγραφὰς δηλονότι πρῶτον ἀναγινώσκεται τὸ κύριον ὄνομα τινὸς μετὰ ταῦτα τοῦ πατρός του καὶ ἔπειτα τὸ τοῦ δήμου.

Κ. Σ. ΠΙΤΤΑΚΗΣ.

59.

[Ἡ ἐξ Ἀρ]είου Πάγου Βουλὴ καὶ
ἡ Βουλὴ τῶν ἑξακοσίων
καὶ ὁ δῆμος ὁ Ἀθηναίων

(1) Πλάτ. Κρατύλ. §. 18.

Κοΐντον Τρεβέλλιον Ρούφον
Κοΐντου υἱὸν Λαμπρέρα Ἀρχι
ερέα πρῶτον ἐπαρχείας τῆς
ἐκ Ναρβῶνος καὶ ὕπατον καὶ
ἐγκαινιστὴν ἱερῶν δήμου Ῥωμαί
ων καὶ πάσαις τιμαῖς ἐν τῇ
πατρίδι Τολώσῃ τετιμημέ
νον, καὶ Ἄρχοντα ἐπώνυμον
ἐν Ἀθήναις, καὶ ἱερέα Δρούσου
ὑπάτου καὶ ἱερέα Εὐκλείας καὶ
Εὐνοίας διὰ βίου καὶ χρυσοφο-
ρίᾳ διὰ βίου τετειμημένον καὶ
ψηφίσματι ἀναθέσεως ἀνδρι
άντων καὶ εἰκόνων ἐν παντὶ ν[α]
ῷ καὶ ἐπισήμ[ῳ] τῆς [πόλεως τό]
[πῳ] μεγαλόψ[υχον] . . . . .

Ἐπὶ Βάθρου Ὑμηττίου λίθου, εὑρέθη εἰς τὰς ἐν Ἀκροπόλει ἀρχαιολογικὰς ἀνασκαφὰς πλησίον τῶν Προπυλαίων τῷ 1837· Ἐκ τῶν γραμμάτων καὶ τῶν ὀνομάτων γίνεται δῆλον ἡ ἐποχή του· ἐπὶ τοῦ βάθρου τούτου φαίνονται εἰσέτι αἱ βάσεις τοῦ ἀγάλματος τὸ ὁποῖον πιθανῶς ἦτον χάλκινον· ὡς ἐκ τοῦ μεγέθους τοῦ βάθρου καὶ τοῦ ἴχνους τῶν ποδῶν αὐτοῦ τυπομένου ἐπὶ τοῦ βάθρου, ἐξάγεται ὅτι τὸ ἄγαλμα τοῦτο ἦτον φυσικοῦ ἀναστήματος· τὰ κάτω μέρη τοῦ βάθρου εἶναι ὅλως διόλου διεφθαρμένα· Ἡ ἐπιγραφὴ αὕτη ἀναφέρει Κοΐντον τινὰ Τρεβέλλιον Ῥοῦφον υἱὸν Κοΐντου ὅστις ἦτον καταγεγραμμένος εἰς τὸν δῆμον τῶν Λαμπτρέων· ὁ Κοΐντος οὗτος εἶχε διάφορα ἀξιώματα· Α. ἦτον ἀρχιερεὺς τῆς ἐπαρχίας Ναρβῶνος· Β΄. ὕπατος· Γ΄. ἐγκαινιστὴς τῶν ἱερῶν τοῦ δήμου τῶν Ῥωμαίων, καὶ τετιμημένος πάσαις τιμαῖς ἐν τῇ πατρίδι Τολώσσῃ· Δ΄. Ἄρχων ἐπώνυμος ἐν Ἀθήναις, καὶ ἱερεὺς Δρούσου ὑπάτου, καὶ ἱερεὺς Εὐκλείας καὶ Εὐνοίας διὰ βίου· καὶ τετειμημένος χρυσοφορίᾳ, καὶ ἀγάλμασι καὶ εἰκόνας ἐν παντὶ ναῷ καὶ ἐπισήμῳ τῆς πόλεως τῶν Ἀθηνῶν τόπῳ. Εἶναι γνωστὸν πόσον ἡ πόλις τῆς Γαλλίας Ταλώσσα εἶχε κατασταθῇ πλουσία εἰς τοὺς Ῥωμαϊκοὺς χρόνους, διὰ τὴν ἐμπορικὴν θέσιν της, κειμένη κατὰ τὸ στενώτατον τοῦ ἰσθμοῦ τοῦ διαχωρίζοντος ἀπὸ τῆς κατὰ Ναρβῶνα θαλάσσης τὸν Ὠκεανόν· ὁ στρατηγὸς τῶν Ῥωμαίων Καιπίων ηὗρεν εἰς αὐτὴν πλοῦτη μυρίων ποῦ καὶ πεντακισχιλίων ταλάντων, ὥστε διὰ τὴν ὑπερβολὴν τοῦ πλούτου ἐνόμισαν τινὲς ὅτι ἦτον οὗτος λάφυρον λειφθὲν ἐκ τῶν Δελφῶν (1). Ὁ Κοΐντος ὁ Τρεβέλλιος ἐλθὼν εἰς τὰς Ἀθήνας ὄχι πλέον εἰς τὰς Ἀθήνας τοῦ Θεμιστοκλέους, ἀλλὰ τῆς Ῥωμαϊκῆς δουλείας, ἐγένετο Ἄρχων ἐπώνυμος· ὁ Κοΐντος οὗτος ἦτον ἱερεὺς τοῦ Δρούσου ὑπάτου ἑπομένως μεταγενέστερος αὐτοῦ· ὁ δὲ Δροῦσος ὁ ὕπατος εἶναι ὁ υἱὸς τοῦ Τιβερίου Νέρωνος καὶ τῆς Λιβίας ὅστις ἦτον ἀνθύπατος τῷ 12 ἔτει, πρὸ Χριστοῦ· τοῦ Δρούσου τούτου οἱ γνωρίζοντες νὰ πολιτευθῶσιν τὰς περιστάτεις Ἀθηναῖοι ἀνέστησαν βωμὸν εἰς τὴν Ἀκρόπολιν, ὡς φαίνεται εἰς ἄλλην ἐπιγραφὴν ἀναφέρουσαν τὸ ὄνομα τοῦ ὑπάτου τῆς Ῥώμης Δρούσου· ἱερεῖς τοῦ Ἥρωος τούτου ἐχρημάτισαν διάφοροι ἐπώνυμοι ἄρχοντες ὡς ἦτον ὁ Ξένων ὁ Μεννέου ἐκ τοῦ δήμου τῶν Φλυέων (2), ὁ Μιθριδάτης (3), καὶ ἄλλοι.

Ὁ ναὸς τῆς Εὐκλείας εἰς τὸν ὁποῖον ἱεράτευεν ὁ Κοΐντος ἦτον εἰς τὰς Ἀθήνας εἰς τὸν ἔσω Κεραμεικὸν (3), τῆς δὲ Εὐνομίας ὁ ναὸς ἢ μᾶλλον ὁ βωμὸς ἦτον πιθανὸς καὶ αὐτὸς εἰς τὸν ἴδιον Κεραμεικὸν καὶ τὴν Ἀγοράν, τὸν

---

(1) Στράβ. Β. Δ΄. Σ. 247.

(2) Rock ins 181.

(3) Ὁ αὐτὸς ἐπιγρ. 264.

(3) ἔτι δὲ ἀπωτέρω Ναὸς Εὐκλείας. Παυσ. Αττικ. φ. 14. Β. Α

ὁποῖον ὁ Παυσανίας ὡς οὐκ ἐς ἅπαντας ἐπίσημον παραλείπει (4)· οἱ μᾶλλον τῶν ἄλλων Ἑλλήνων εὐσεβεῖς Ἀθηναῖοι, ὄχι μόνον βωμοὺς Αἰδοῦς καὶ Φήμης, καὶ Ὁρμῆς, καὶ Εὐνοίας καθίδρυσαν (5), ἀλλὰ κατείδωλον εἶχον τὴν πόλιν, ὥστε παροξύνετο ὁ Ἀπόστολος Παῦλος θεωρῶν ὡς κατὰ πάντα δεισιδαιμονεστέρους τοὺς Ἀθηναίους (6). Εἶναι παρατηρήσεως ἀξία καὶ ἡ ἀκόλουθος ἔκφρασις τῆς ἐπιγραφῆς « *καὶ χρυσοφορίᾳ διὰ βίου τετειμημένον* » ἡ χρυσοφορία αὕτη ἄγνωστος καὶ ἀπρεπὴς θεωρουμένη παρὰ τοῖς ἀρχαίοις, ἐνομίζετο κόσμος καὶ τιμὴ εἰς τοὺς διεφθαρμένους Ἕλληνας τῶν Ῥωμοϊκῶν χρόνων, οἵτινες πλησίον τῶν μεγάλων ὀνομάτων Κόνων, Κίμων, Μιλτιάδης ἐπρόσθεττον καὶ Ῥωμαϊκά, οἷον Κόνων Φλάβιος, Κίμων Ἰουλιανὸς, κτλ.

Οἱ ἀνδριάντες καὶ αἱ εἰκόνες τοῦ Κελτοῦ τούτου Κοΐντου ἵσαντο πλησίον τῆς σειρᾶς τῶν πολλῶν ἀγαλμάτων τῶν Ἐπωνύμων διότι καὶ αὐτὸς ἄρχον Ἐπώνυμος ἐστάθη· ἤτοι ἦτον ἐν Ἀκροπόλει ὅπου σώζεται τὸ Βάθρον του, ἐν τῇ Ἀγορᾷ, καὶ κατὰ τὴν γενικὴν ἔκφρασιν τῆς ἐπιγραφῆς ἐν παντὶ ναῷ, καὶ ἐπισήμῳ τῆς πόλεως τόπῳ.

Εἰς τὴν ὀγδόην γραμμὴν τῆς ἐπιγραφῆς ὑπάρχουσι τὰ ἀκόλουθα γράμματα ΝΕΙΝΗΝΣΙΝ, ἡ σειρὰ δὲ αὕτη τῶν γραμμάτων δὲν σχηματίζει καμμίαν Ἑλληνικὴν λέξιν, καὶ ἐν τοσούτῳ εἰς τὴν πλάκα εἶναι καθαρὰ ἐγκεχαραγμένα τὰ γράμματα ταῦτα, νομίζω λοιπὸν ὅτι ὁ ἐγχαράξας αὐτὰ ἐνεχάραξεν ἐσφαλμένως τοῦ πρωτοτύπου καὶ ὅτι ὁ συντάξας τὸ ψήφισμα τοῦτο ἔγραφε μᾶλλον ἐγκαινιστὴν ἱερῶν Δήμου Ῥωμαίων.

Κ. Σ. ΠΙΤΤΑΚΗΣ.

60.

[Χα]ρίβιος
ἀνέθηκεν
Κιθαρωδὸς
Νησιώτης.

Ἡ ἐπιγραφὴ αὕτη εἶναι γεγραμμένη ἐπὶ βάθρου Πεντελησίου λίθου εὑρέθη τῷ 1837 εἰς τὰς ἐν Ἀκροπόλει ἀρχαιολογικὰς ἀνασκαφάς· εἰς τὴν πρώτην γραμμὴν λείπουσιν δύο γράμματα τὰ ὁποῖα ἔκρινα καλήτερον νὰ τὰ ἀναπληρώσω διὰ τῶν ΧΑ διότι ἴχνος τι τοῦ Α ὑπέλαβον εἰς τὴν πλάκα διατηρούμενον, ὁ Χαρίβιος λοιπὸν ὁ Κιθαρωδὸς Νησιώτης ἀνέθηκεν τῷ Ἀπόλλωνι ἢ ταῖς Μούσαις ἀνάθημά τι· Ἢ ἄλλως ὁ Χαρίβιος ὁ κιθαρωδὸς ἀνέθηκεν ἀνάθημά τι· ὁ δὲ περίφημος Νησιώτης ἐποίησεν τὸ ἄνωθεν. Ποῖος δὲ εἶναι ὁ γλύπτης οὗτος ὁ Νησιώτης, τοῦ ὁποίου τὸ ὄνομα ἀπαντῶμεν τρίτην φορὰν τώρα εἰς τρία βάθρα ἀγαλμάτων, καὶ ποῖος ὁ γλύπτης ὁ Ἀθηναῖος; Τὰ ὀνόματα ταῦτα Ἀθηναῖος καὶ Νησιώτης δὲν εἶναι βέβαια κύρια ἀλλ' ἐπώνυμα περιφήμων γλυπτῶν μὲ τὰ ὁποῖα ἐπωνόμαζον τοὺς ἀρίστους τούτους τεχνίτας. Εἰς τοὺς παλαιοὺς συγγραφεῖς παρατηροῦμεν διάφορα τοιαῦτα ἐπίθετα τὰ ὁποῖα οἱ ἀρχαῖοι ἔδιδον εἰς τοὺς περιφημοτέρους τεχνήτας διὰ νὰ διαστέλλουσι τὸν ἕνα ἀπὸ τὸν ἄλλον. Ὁ Λουκιανὸς ἀναφέρει Κριτίαν τινὰ Νησιώτην, γλύπτην τῆς παλαιᾶς ἐργασίας ὡς ἦτον καὶ ὁ γλύπτης Ἡγησίας (1)· ὁ δὲ Παυσανίας ἀναφέρει Κριτίαν τινὰ Ἀττικὸν περίφημον διὰ τὴν τέχνην του καὶ διὰ τοὺς μαθητάς του· τοῦ Κριτίου τούτου τοῦ ἐπικαλουμένου ὁ Ἀθηναῖος πρὸς διαστολὴν τοῦ Νησιώτου, μαθητὴς ἦτον Πτόλιχος ὁ Κορκυραῖος· οὗτος ἐφύλαξε τὸ αὐτὸ σύστημα τοῦ ἐργαστηρίου τῆς γλυπτικῆς, καὶ ἐδίδαξε τοῦτο εἰς τὸν Ἀμφίωνα, οὗτος δὲ ἐδίδαξε τὸν Πίσωνα, ὁ δὲ Πίσων τὸν Δημόκριτον (2)· ἐκ τῶν ῥηθέντων τοῦ Λουκιανοῦ καὶ

(4) Ἀθηναίοις δὲ ἐν τῇ Ἀγορᾷ καὶ ἄλλα ἐστὶν οὐκ ἐς ἅπαντας ἐπίσημα καὶ Ἐλέου βωμός. Παυσ. Β. Α. κεφ. 17.

(5) Τούτοις (τοῖς Ἀθηναίοις) οὐ τὰ ἐς φιλανθρωπίαν μόνον καθέστηκεν, ἀλλὰ καὶ Θεοὺς εὐσεβεῖν ἄλλων πλέον· καὶ γὰρ Αἰδοῦς σφίσι βωμός ἐστι, καὶ Φήμης καὶ Ὁρμῆς. Παυσ. Ἀττικ. κεφ. 4.

(6) Ἐν δὲ ταῖς Ἀθήναις..... Παροξύνετο τὸ πνεῦμα αὐτοῦ (τοῦ Παύλου) ἐν αὐτῷ, θεωροῦντι κατείδωλον οὖσαν τὴν πόλιν. Πράξ. Ἀπος. κεφ. 17.

(1) Εἶτα σε κελεύσει ζηλοῦν ἐκείνους τοὺς ἀρχαίους, ἕωλα παραδείγματα οὐ ῥάδια μιμεῖσθαι, οἷα τὰ τῆς παλαιᾶς ἐργασίας ἐστὶν Ἡγησίου καὶ τὸν ἀμφὶ Κριτίαν τὸν Νησιώτην. Λουκ. ῥήτορ. διδασκαλία.

(2) Ὅς (Δημόκριτος) ἐς πέμπτον διδάσκαλον ἀνήει τὸν Ἀττικὸν Κριτίαν, Πτόλιχος μὲν γὰρ ἔμαθεν ὁ Κορκυραῖος παρ' αὐτῷ Κριτίᾳ. Πτολίχου δὲ ἦν μαθητὴς Ἀμφίων, Πίσων δὲ ἀνὴρ ἐκ Καλαβρίας ἐδιδάχθη παρ' Ἀμφίονι· ὁ δὲ παρὰ τῷ Πίσωνι Δαμόκριτος. Παυσ Ηλια. κεφ. 3. Β. 6.

Παυσανίου ἐξάγεται ὅτι ἦσαν δύω Κριτίαι, ὁ μὲν Ἀθηναῖος, ὁ δὲ ἐξ Αἰγίνης· καὶ πάλιν τὴν ἀπὸ ἔκφρασιν αὐτὴν τοῦ Παυσανίου γίνεται δῆλον ὅτι ὁ Ἀθηναῖος Κριτίας ἦτον τῆς Σχολῆς τοῦ Αἰγινήτου Ὀνατᾶ ἑπομένως ἠργάζετο Αἰγιναῖα ἔργα καὶ οὐχὶ τῶν ἀπὸ Δαιδάλου καὶ ἐργαστηρίου τοῦ Ἀττικοῦ· τοῦ δὲ Νησιώτου Κριτίου τὰ ἔργα ἦσαν ἀπεσφιγμένα καὶ νευρώδη καὶ σκληρὰ, καὶ ἀκριβῶς ἀποτεταμένα ταῖς γραμμαῖς (3) οἷα τοῦ Ὀνατᾶ, ἦσαν δηλονότι καὶ αὐτὰ Αἰγιναῖα ἔργα. Ὁ Παυσανίας καὶ ὁ Λουκιανὸς μᾶς ἐφύλαξαν τρία ἔργα τοῦ Ἀθηναίου Κριτίου· πρῶτον, τὰ νεώτερα ἀγάλματα τῶν τυραννοκτόνων ἤτοι τοῦ Ἁρμοδίου καὶ Ἀριστογείτονος (4)· δεύτερον τὴν εἰκόνα τοῦ Ἐπιχαρίνου [καὶ ὄχι Ἐπιχάρμου ὡς τινὲς ἐνόμισαν] εἰς τὴν Ἀκρόπολιν· ἀλλ᾽ἐκ τῶν ἐπιγραφῶν ἐπὶ τῶν τριῶν βάθρων τῶν ἐν Ἀκροπόλει τὰς ὁποίας ἐτυπώσαμε τὴν μὲν πρώτην ὑπ᾽ ἀριθ. 44, τὴν δὲ δευτέραν ὑπ᾽ ἀριθ. 46 τοῦ τετραδίου τῶν μηνῶν Ἀπριλλίου καὶ Μαΐου, καὶ ἀπὸ τὴν παροῦσαν τρίγραμμον ἐπιγραφὴν ἐξάγεται μέγα φῶς εἰς ὅσον ἀποβλέπει τὸ ἱστορικὸν τῶν περιφήμων τούτων τεχνιτῶν· Α΄. εἰς τὴν ἐπιγραφὴν τὴν ὑπ᾽ ἀριθ. 44 βλέπομεν δύο τεχνήτας τὸν Ἀθηναῖον καὶ τὸν Νησιώτην οἵτινες ὁμοῦ ἠργάσθησαν τὴν ἀπαρχὴν τοῦ Καλλίου τὴν ὁποίαν ἐπρόσφερεν εἰς τὴν Ἀθηνᾶν· εἰς τὸ πρῶτον βάθρον δὲν φαίνεται τὸ ὄνομα τοῦ Κριτίου φαίνονται ὅμως τὰ ὀνόματα ὁ Ἀθηναῖος καὶ Νησιώτης.

Β΄. Τὸ δεύτερον βάθρον τὸ ὑπ᾽ ἀριθ. 46 τὸ θεωρῶ εἰς ἄκρον πολύτιμον διὰ τὸν ἑξῆς λόγον· ὁ Παυσανίας ἀναφέρει ὅτι ὁ Κριτίας οὗτος ἐποίησεν τὴν εἰκόνα τοῦ Ἐπιχαρίνου εἰς τὴν Ἀκρόπολιν καὶ τὸ βάθρον αὐτὸ κατ᾽ εὐτυχίαν σώζει εἰς τὴν ἐπιγραφήν του τὸ ὄνομα τοῦ Ἐπιχαρίνου. Τὴν ἐπιγραφὴν ταύτην ὡς ἐξηλειμμένην ἀπὸ τὸν καιρὸν ἀναγνώσας τὸ πρῶτον ἄλλως καὶ τυπώσας αὐτὴν ἐσφαλμένως τὴν ἀναγινώσκω τώρα κατ᾽ αὐτὸν τὸν τρόπον.

[Ὁ Δῆμος]
[Ἐπιχ]άρινον [ἀνέθηκ]εν ὁ [Ἀθηναῖος]
Κριτίας καὶ Νησιώτης ἐποι[ησ]άτην

Τὰ γράμματα τῆς ἐπιγραφῆς ταύτης καίτοι ἀμυδρὰ ἀπὸ τὴν πολυκαιρίαν, μ᾽ ὅλον τοῦτο εἰς τὴν κατωτέραν σειρὰν εἶναι μᾶλλον διασεσωσμένα· μετρῶν δέ τις τὴν σειρὰν ταύτην τὴν εὑρίσκει συγκειμένην ἐξ 28 γραμμάτων, καὶ ἐπειδὴ ἡ ἐπιγραφὴ αὕτη κατὰ τὴν ἀρχαιοτάτην συνήθειαν εἶναι γεγραμμένη ῥαβδωτὰ, ἐξάγεται ὅτι καὶ ἡ πρώτη σειρὰ ἐσύγκειτο ἀπὸ 28 γράμματα· εἰς τὴν δευτέραν σειρὰν δέκα γράμματα σχιματίζουσι τὸ ὄνομα *Κριτίας* καὶ. Εἰς τὴν ἀνωτέραν σειρὰν δέκα γράμματα ἀντικρίζοντα μετὰ τῆς κατωτέρας σειρᾶς ὅπου τὸ ὄνομα *Κριτίας* καὶ, σχηματίζουσι τὸ ὄνομα Ἐπιχάρινον· δὲν εἶναι λοιπὸν καμία ἀμφιβολία ὅτι τὸ βάθρον τοῦτο ἦτον τοῦ Ἐπιχαρίνου τοῦ ὁποίου τὸ ἄγαλμα ἐποίησαν οἱ δύω Κριτίαι ὁ Ἀθηναῖος καὶ Νησιώτης. Ἐκ τῆς ἐπιγραφῆς λοιπὸν ταύτης ἐξάγεται σαφῶς Α. ὅτι οἱ ἀγαλματοποιοὶ Κριτίαι ἦσαν δύω ὁ μὲν Ἀθηναῖος, ὁ δὲ Αἰγινήτης· Β΄. ἐξάγεται ἐκ τῆς ἐπιγραφῆς προσέτι ὅτι αὐτοὶ ἦσαν σύγχρονοι καὶ συνεργάται· καὶ Γ΄. ὅτι ἡ εἰκὼν τοῦ Ἐπιχαρίνου ἦτον ἐκ χαλκοῦ ὡς ἀναφέραμεν εἰς τὴν σημείωσιν τῆς ἐκδοθείσης ὑπ᾽ ἀριθ. 45 ἐπιγραφῆς. Ἐκ τῆς ἐπιγραφῆς δὲ ταύτης διορθοῦται τὸ χωρίον τοῦ Παυσανίου ἔνθα τὸ ὄνομα τοῦ Ἐπιχαρίνου τὸ ὁποῖον κατεκερμάτισαν ἄλλοι εἰς ἐπὶ Χαρίνου, καὶ τὸν Χαρίνον τοῦτον ἔπλασαν Ἄρχοντα (5), καὶ ἄλλοι εἰς Ἐπίχαρμον (6), ἀφ᾽ ὅσα λοιπὸν ἀναφέραμεν ἐξάγεται ὅτι τὰ ἀναφερόμενα εἰς τὰς ὑπ᾽ ἀριθ. 44 καὶ 46 ἐπιγραφὰς ὀνόματα Ἀθηναῖος καὶ Νισιώτης εἶναι τὰ Ἐπώνυμα τοῦ Κριτίου τοῦ Ἀθηναίου καὶ τοῦ Κριτίου τοῦ Αἰγινήτου· διατὶ δὲ αἱ ἐπιγραφαὶ δὲν εἶπον Αἰγινήτην τὸν ἕνα Κριτίαν, ἀλλὰ Νησιώτην; τὴν γενικὴν ὀνομασίαν αὐτὴν τὴν ἐνοεῖ ὅστις παρατηρήσει τὴν φράσιν καὶ ἡμῶν τῶν σημερινῶν Ἑλλήνων τὴν ὁποίαν διατηρήσαμεν ἀπὸ τοὺς προγόνους

(3) Λουκιαν. Φιλοψ. κεφ. 18.

(4) Παυσαν. Ἀττικ. κεφ. 9. Λουκ. εἰς Φιλοψ.

(5) ὅρα τὴν ἔκδοσιν τοῦ Παυσ. παρὰ Φριδ. Φακίου ἐκδ. Λειψίας.

(6) ὅρα τὰς σημειώσεις τῆς αὐτῆς ἐκδόσ.

μας, ὅταν ἐρωτᾷ τὶς τὸν ἄλλον περὶ τρίτου τινὸς τίς οὗτος; τὸν ἀποκρίνεται ἂν π. χ. εἶναι ἀπὸ τὴν Αἴγιναν ἢ ἀφ' ὁποιανδήποτε ἄλλην νῆσον, Νισιώτης εἶναι, ὡς Πελοποννήσιος εἶναι ἂν εἶναι ἐκ τῆς Κορίνθου, ἢ Ἄργους, ἢ τινὸς ἄλλου μέρους, ὡς λέγομεν Θετταλὸς εἶναι κτλ· ἂς ἐξετάσωμεν δὲ τώρα πότε ἤκμαζον οἱ δύο οὗτοι συνεργάται Κριτίαι· Ὁ Κριτίας οὗτος κατὰ τὴν ὁποίαν ἀνεφέραμεν ἔκφρασιν τοῦ Λουκιανοῦ ἦτον σύγχρονος τοῦ Ἡγησίου· ὁ δὲ Ἡγησίας ἤκμαζεν κατὰ τὴν 65 Ὀλυμπιάδα· Κριτίας δὲ ὁ Ἀθηναῖος κατὰ τὰ ὀξονικὰ μάρμαρα ἠργάσθη τὰ ἀγάλματα τῶν τυραννοκτόνων τῷ τετάρτῳ ἔτει τῆς 75 Ὀλυμπιάδος· ἐκ τούτων λοιπὸν ἐξάγεται ὅτι οἱ ῥηθέντες Κριτίαι ἔζουσαν κατὰ τὴν 65 καὶ 80 Ὀλυμπιάδα.

Κ. Σ. ΠΙΤΤΑΚΗΣ.

61.

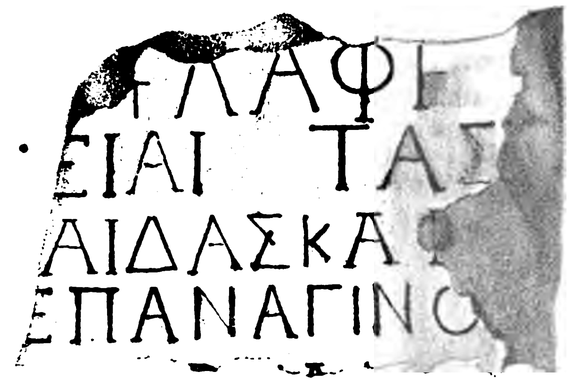
. . . σιν . . ανε . . .
τῶν . . . .
. . . .
ἐχαρίσατο [τ]οῦτ[ον] . . . .
ἐπηστημένων . . . .
σορίοις τοῖς ἡμ . . . .
[τ]ῷ αὐτοῦ ἐπιτρόπῳ . . . . .
καὶ ὁδὸν ἄλλην. . . .
ὅθεν πολλὰ καὶ χρήσιμα . . . . .
. . . εδριον παρημε. νενομισ[μένα]
[ψηφισαμένης καὶ αὐτὸς ε . . αι . . . .
τὰ Σήμωνι Κλαυδίῳ . . . .
Κλαύδιον Πείσωνα τερτυλαει[νὸν] . . . .
[ἐγρα]μμάτευεν ἔντε τοῖς ἄλλοις . . . .
[τ]ῆς πόλεως ὅρους τούς τε . . . . . .
. . ικεν καθάπερ καὶ τὰ τῶν ἰδιωτῶν χρο . . .
ὁ ἐκ τῶν αὐτοῦ χωρίων παρέχειν . . . .
κεκτημένος οἴκου μεγ[άλου] . . . .
. . ος τὴν οἰκουμ. ει. λ . . . . . .

Ἡ εἰς ἄκρον ἀκρωτηριασμένη αὕτη ἐπιγραφὴ εὑρέθη τῷ 1837 εἰς τὰς ἐν Ἀκροπόλει ἀρχαιολογικὰς ἀνασκαφὰς τὰς πρὸς τὸ ἀνατολικὸν μέρος τῶν Προπυλαίων· εἶναι ἐγγεγραμμένη γράμμασιν Ἰωνικοῖς ἐπὶ πλακὸς Πεντελησίου λίθου· ἡ γραφὴ εἶναι τῶν Ῥωμαϊκῶν χρόνων, καὶ τὰ εἰς αὐτὴν ἀναφερόμενα Ῥωμαϊκὰ ὀνόματα δεικνύουσιν τὴν ἐποχὴν τῆς ἐπιγραφῆς.

Κ. Σ. Π.

ΠΑΡΟΡΑΜΑΤΑ.

1. Εἰς τὸν ἕκτον στίχον τῆς 43 ἐπιγραφῆς ἀνέγνωσε [Π]αντοδαπὰς οὐχ ὑγιεῖς.
2. Εἰς τὸν στιχον 10 [ἐπὶ Κορύ]βου Ἄρχοντος.

ΛΑΦΙ
ΕΙΑΙ ΤΑΣ
ΑΙΔΑΣΚΑ
ΕΠΑΝΑΓΙΝΟ

μας, ὅταν ἐρωτᾷ τὶς τὸν ἄλλον περὶ τρίτου τινὸς τίς οὗτος; τὸν ἀποκρίνεται ἂν π. χ. εἶναι ἀπὸ τὴν Αἴγιναν ἢ ἀφ' ὁποιανδήποτε ἄλλην νῆσον, Νισιώτης εἶναι, ὡς Πελοποννήσιος εἶναι ἂν εἶναι ἐκ τῆς Κορίνθου, ἢ Ἄργους, ἢ τινὸς ἄλλου μέρους, ὡς λέγομεν Θετταλὸς εἶναι κτλ· ἂς ἐξετάσωμεν δὲ τώρα πότε ἤκμαζον οἱ δύο οὗτοι συνεργάται Κριτίαι· Ὁ Κριτίας οὗτος κατὰ τὴν ὁποίαν ἀνεφέραμεν ἔκφρασιν τοῦ Λουκιανοῦ ἦτον σύγχρονος τοῦ Ἡγησίου· ὁ δὲ Ἡγησίας ἤκμαζεν κατὰ τὴν 65 Ὀλυμπιάδα· Κριτίας δὲ ὁ Ἀθηναῖος κατὰ τὰ ὀξονικὰ μάρμαρα ἠργάσθη τὰ ἀγάλματα τῶν τυραννοκτόνων τῷ τετάρτῳ ἔτει τῆς 75 Ὀλυμπιάδος· ἐκ τούτων λοιπὸν ἐξάγεται ὅτι οἱ ῥηθέντες Κριτίαι ἔζουσαν κατὰ τὴν 65 καὶ 80 Ὀλυμπιάδα.

Κ. Σ. ΠΙΤΤΑΚΗΣ.

61.

. . . σιν . . ανε . . .
τῶν . . . .
. . . .
ἐχαρίσατο [τ]οῦτ[ον] . . . .
ἐπηοτημένων . . . .
σορίοις τοῖς ἡμ . . . .
[τ]ῷ αὐτοῦ ἐπιτρόπῳ . . . . .
καὶ ὁδὸν ἄλλην. . . .
ὅθεν πολλὰ καὶ χρήσιμα . . . . .
. . . εδριον παρημε. νενομισ[μένα]
[ψ]ηφισαμένης καὶ αὐτὸς ε . . αι . . .
τὰ Σήμωνι Κλαυδίῳ . . . .
Κλαύδιον Πείσωνα τερτυλαει[νὸν] . . . .
[ἐγρα]μμάτευεν ἕντε τοῖς ἄλλοις . . . .
[τ]ῆς πόλεως ὅρους τούς τε . . . . . .
. . ικεν καθάπερ καὶ τὰ τῶν ἰδιωτῶν χρο . . .
ὁ ἐκ τῶν αὐτοῦ χωρίων παρέχειν . . . .
κεκτημένος οἴκου μεγ[άλου] . . . .
. . ος τὴν οἰκουμ. ει. λ . . . . . .

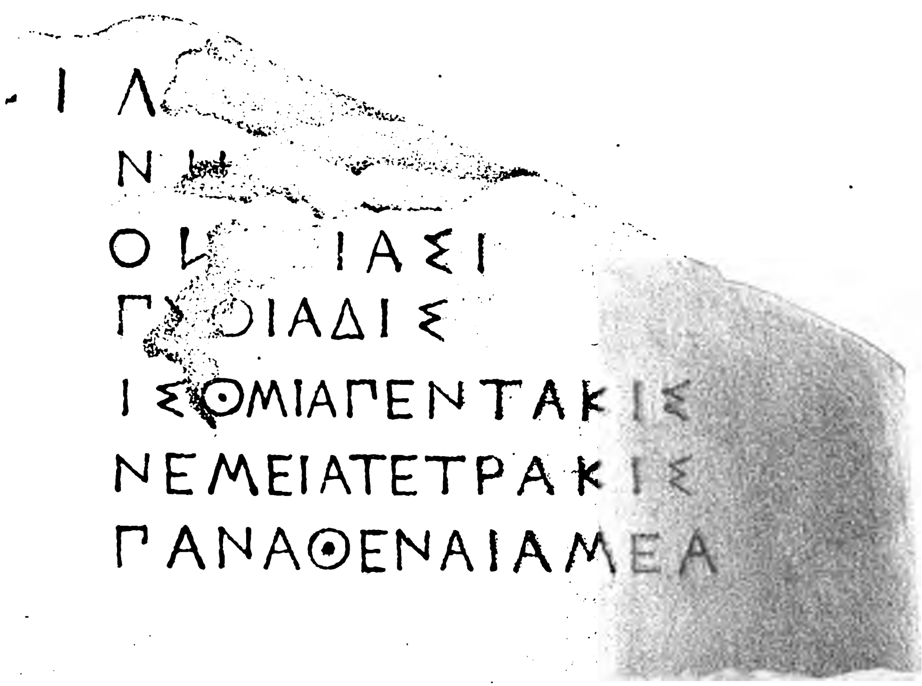
Ἡ εἰς ἄκρον ἀκρωτηριασμένη αὕτη ἐπιγραφὴ εὑρέθη τῷ 1837 εἰς τὰς ἐν Ἀκροπόλει ἀρχαιολογικὰς ἀνασκαφὰς τὰς πρὸς τὸ ἀνατολικὸν μέρος τῶν Προπυλαίων· εἶναι ἐγγεγραμμένη γράμμασιν Ἰωνικοῖς ἐπὶ πλακὸς Πεντελησίου λίθου· ἡ γραφὴ εἶναι τῶν Ῥωμαϊκῶν χρόνων, καὶ τὰ εἰς αὐτὴν ἀναφερόμενα Ῥωμαϊκὰ ὀνόματα δεικνύουσιν τὴν ἐποχὴν τῆς ἐπιγραφῆς.

Κ. Σ. Π.

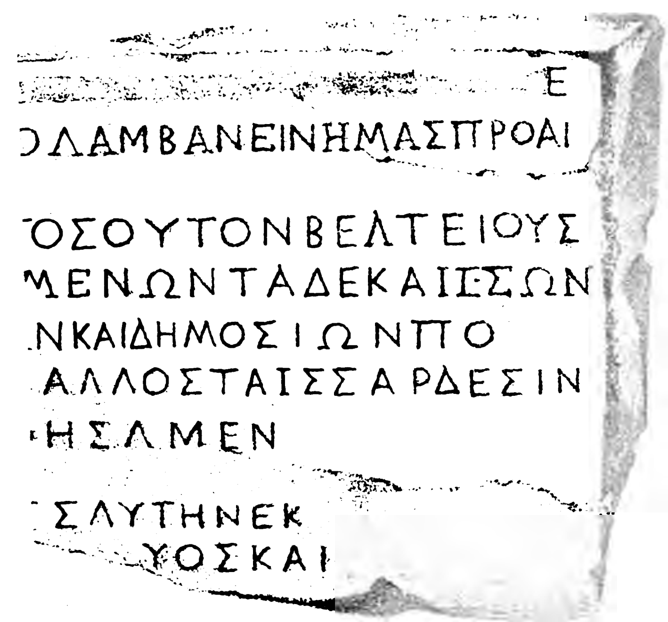
ΠΑΡΟΡΑΜΑΤΑ.

1. Εἰς τὸν ἕκτον στίχον τῆς 43 ἐπιγραφῆς ἀνέγνωσε [Π]αντοδαπὰς οὐχ ὑγιεῖς.
2. Εἰς τὸν στιχον 10 [ἐπὶ Κορύ]βου Ἄρχοντος.

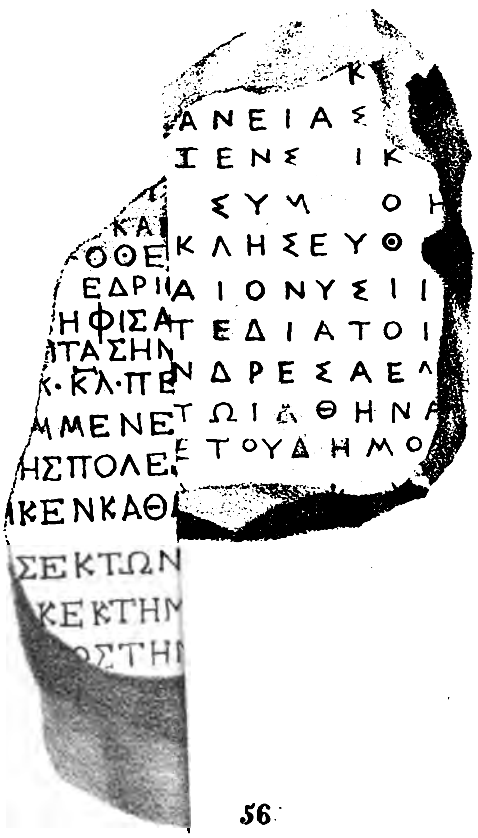

ΛΑΦ
ΕΙΑΙ ΤΑΣ
ΑΙΔΑΣΚΑ
ΕΠΑΝΑΓΙΝ

ΙΛ
Ν
Ο ΙΑΣΙ
Γ ΟΙΑΔΙΣ
ΙΣΘΜΙΑΠΕΝΤΑΚΙΣ
ΝΕΜΕΙΑΤΕΤΡΑΚΙΣ
ΠΑΝΑΘΕΝΑΙΑΜΕΑ

55

Ε
ΛΑΜΒΑΝΕΙΝΗΜΑΣΠΡΟΑΙ
ΟΣΟΥΤΟΝΒΕΛΤΕΙΟΥΣ
ΜΕΝΩΝΤΑΔΕΚΑΙΕΣΩΝ
ΝΚΑΙΔΗΜΟΣΙΩΝΠΟ
ΑΛΛΟΣΤΑΙΣΣΑΡΔΕΣΙΝ
ΗΣΑΜΕΝ
ΣΑΥΤΗΝΕΚ
ΥΟΣΚΑΙ

57

ΚΑ
ΟΘΕ
ΕΔΡΙ
ΗΦΙΣΑ
ΤΑΣΗΝ
Κ·ΚΛ·ΠΕ
ΜΜΕΝΕ
ΗΣΠΟΛΕ
ΚΕΝΚΑΘ
ΣΕΚΤΩΝ
ΚΕΚΤΗΜ
ΣΤΗ
ΑΝΕΙΑΣ
ΙΕΝΣ ΙΚ
ΣΥ Ο
ΚΛΗΣΕΥΘ
ΔΙΟΝΥΣΙΙ
ΤΕΔΙΑΤΟΙ
ΝΔΡΕΣΑΕΛ
ΤΩΙΑΘΗΝΑ
ΕΤΟΥΔΗΜΟ

56

Ε Π Ε
Α Κ Ε Δ
Ρ Α Τ Ε Υ
Η Μ Ι Ι Τ
Ι Ε Τ Ε Λ
Τ Ω Ι Α Θ
Ο Σ Μ Ε Τ
Λ Α Δ Α Σ
Ε Λ Ε Υ
Τ Ι Α Σ
Ω Ν

ματροπολίταν, Ἀκαρνᾶνα, πρόξενον εἶμεν τᾶς πόλιος τὸν ἅπαντα χρόνον αὐτῷ καὶ

ΕΦΗΜΕΡΙΣ ΑΡΧΑΙΟΛΟΓΙΚΗ,

ΑΦΟΡΩΣΑ ΤΑΣ ΕΝΤΟΣ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ ΑΝΕΥΡΙΣΚΟΜΕΝΑΣ ΑΡΧΑΙΟΤΗΤΑΣ.

ΑΥΓΟΥΣΤΟΣ ΚΑΙ ΣΕΠΤΕΜΒΡΙΟΣ. Ἐκδίδεται ἅπαξ τοῦ μηνός. 1838. Τιμᾶται 3 δραχμὰς ἕκαςον τετράδιον διὰ τοὺς ἐντὸς τῆς Ἑλλάδος καὶ 5 διὰ τοὺς ἐκτός.

ΣΗΜΕΙΩΣΕΙΣ ΕΠΙ ΤΩΝ ΛΙΘΟΓΡΑΦΗΜΑΤΩΝ.

62.

ΤΩΝ ΑΙΤΩΛΩΝ

Στραταγέοντος . . . . Πολίτα. Ἀγαθᾷ τύχᾳ· ἔδοξε [τᾷ πόλει τῶν Λαμιέων [καὶ τᾷ βουλᾷ . . .] Ἀμύντα Ζαλυρδαία Ἀπιω . . . ποιήτρια Ἐ[ὐνόυς διάκειται πρὸς| τ[ὰμ] πόλιν πλείονας ἐ[λέγους τε] ἐπυιήσατο, τ[ινὰ] τῶν ποιημάτων ἐν οἷς [περί τε] τοῦ ἔθνεο[ς τῶν Αἰτωλῶ[ν καὶ τ]ῶμ προγόνων τοῦ δάμου ἀξίως ἐπεμνάσθη με[τὰ πάσης προθυμ[ίας πᾶσι]ν ἀποδέξια ποιουμένα· εἶναι αὐτὰμ πρό[ξενον τᾶς πόλιος καὶ εὐεργέτην, δεδόσθαι δ' αὐτᾷ καὶ πολιτείαν καὶ γᾶς καὶ [οἰκίας] ἔγ[κτησιν κ]αὶ [ἐπιν]ο[μίαν] καὶ ἀσυλίαν καὶ ἀσφάλειαν κατὰ γᾶγ καὶ κατὰ θ[άλασσαν πολέμου [καὶ εἰράνας, αὐτ]ᾷ καὶ ἐκγόνοις αὐτᾶς καὶ χρήμασιν ἐν τὸν ἅπ[αντα] χρόνογ, καὶ ὅσα τοῖς ἄλλοις προξένοις καὶ εὐεργέταις δίδοται πάντα . . . . καὶ ἐκγόνοις αὐτοῦ προξε[νείαν, πολιτεία[ν εἶναι, παρ]ὰ ἀρχόντων Ὄθωνος Νέωνος Ἀντιγένεος, Στρατ[αγέοντος Ἐπι . . . . λιτος Κύλου· ἔγγυος τῆς προξε[νείας . . . . ναίου.

63.

Στραταγέοντος τῶν Αἰτωλῶν τ . . . Ἀρσι·οέος. Ἀγαθᾷ τύχᾳ. Ἁ πόλ[ις] Λαμιαίων καὶ ἁ βουλὰ, μηνὸς χρυτταί[ου] πεντεκαιδεκάτᾳ Νικόμαχον Διοκλέο[ς] Μητροπολίταν, Ἀκαρνᾶνα, πρόξενον εἶμεν τᾶς πόλιος τὸν ἅπαντα χρόνον αὐτῷ καὶ

ἐκγόνους πολιτείαν, ἀσυλίαν, ἰσοτέλειαν, ἐπινομίαν, ἔνκτησιν γᾶς καὶ οἰκίας, ἀσφάλειαν καὶ κατὰ γᾶν καὶ κατὰ θάλασσαν, καὶ πολέμου καὶ εἰράνας, καὶ ὅσα τοῖς ἄλλοις προξένοις καὶ εὐεργέταις δίδοται πάντα, ἀρχόντων Νικασίππου, Ἀγασίππου, Λυσικράτεος. Ἱππαρχέοντος Βερβίνα, στρατηγέοντος Θεοδώρου· ἔγγυοι τῆς προξενίας Δρώπακος Νεοπτολέμου, Σώτιμος Φιλόκκα.

64.

[Ἀγαθᾷ τύχᾳ] ἔδοξε τᾷ πόλει [ἐπειδὴ . . .]ίτας Πολίτα Ὑπαταῖο[ς] . . . . τῶν παραγενόμενο[ς εἰς τήν δε τὴν;] πόλιν δείξεις ἐποιήσατ[ο ἐν αἷ]ς τᾶς πόλιος ἀξίως ἐπαμνάσ[θη,] εἶναι αὐτὸν πρόξενον τᾶς πόλιος καὶ εὐεργέταν. Δεδόσθαι δὲ αὐτῷ καὶ πολιτείαν τὸμ πάντα χρόνον καὶ γᾶς καὶ οἰκίας ἔκτησιν καὶ ἐπινομίαν καὶ ἀσφάλειαν καὶ κατὰ γᾶν καὶ κατὰ θάλασσαν καὶ πολέμου καὶ εἰράνας καὶ αὐτῷ καὶ ἐκγόνοις καὶ χρήμασι τὸν ἅπαντα χρόνον, καὶ ὅσα τοῖς ἄλλοις προξένοις καὶ εὐεργέταις δίδοται, παρὰ ἀρχόντων Θεομνάστου, Ζεύξιος, Δε[ξι-]κράτεος· στρατηγέοντος Φιλίππου τοῦ Δεξικράτεος· Ἱππαρχέοντος Μενεφύλου· ἔγγ[υος] τᾶς προξενίας Φίλιππος Δεξικράτεος.

65.

Ἀγαθᾷ τύχᾳ. Λαμιεῖς ἔδωκαν Αὐ . . . . τίῳ προξενίαν, πολιτείαν, ἰσοτ[έλειαν γᾶς ἐπινομίαν,] ἔγκτησιν γᾶς καὶ οἰκίας ἀσυλ[ίαν, ἀσφάλειαν καὶ πολέ]μου καὶ εἰράνας καὶ κατὰ γᾶ[ν καὶ κατὰ θάλασσαν,] αὐτῷ καὶ ἐκγόνοις καὶ χρ[ήμασιν ἐς χρόνον τὸν ἅπαντα] καὶ ὅσα τοῖς ἄλλοις προ[ξένοις δίδοται

πάντα] . . . . [ἄρχοντος
. . .] μάχου. Ἱπαρχέοντος Κα . . . .
ἔγγυο]ς τῆς προξενίας [Νίκι]ππος Νικα . . . .

66.

Ἀγαθᾷ] τύχᾳ·
Τοῦ δεῖνος στραταγέοντο]ς τῶν Θεσσαλῶν. Θεοδώρου
. . . . . .]τραγίου ἀρχόντων. Νικο . . .
Λαμιεῖς ἔδωκαν τῷ δείνᾳ προξενίαν . . . .
πολιτ]είαν ἀτέλειαν, ...
ἀσφάλειαν κ]αὶ πολέμου καὶ εἰράνας, [καὶ κατὰ γᾶν
καὶ κα]τὰ θάλασσαν [καὶ ἐκγόνοις καὶ χρήμασιν]
ἐς τὸν ἅπαν]τα χρόνον, καὶ ὅσα [τοῖς ἄλλοις προξένοις
δίδοται. Ἔγγυ]οι τᾶς προξενίας . . . . .
. . . . ος Φιλονίκου

67.

. . . ωγ . . . .
. . . . ἱπαρχέοντο]ς πολυ . . . .
. . . ἔγγυος τῆς] προξενί-
ας . . Δε]ξικράτης . . . .
. . . .

68.

Στραταγέοντος Ἀγαθάνορος τοῦ [Μ]υδάμαντος, Γομφέως· ταμιεύοντ[ος
τ]ᾶς πόλιος Σωσιπάτρου τοῦ Δάμωνος, ἀπελεύθεροι, δεδοκότ[ο]ς ἐν τὰν στάλ-
αντοὺς δεκαπέντε στατῆρες. Μηνὸς βωμίου, Νικηφόρος Ἀλεξάνδρου, ἀπελεύθερος Ἀπολλωνίδ[α
τοῦ Λύκου καὶ Θήβας τᾶς Εὐκράτεος. Ἀγάθων Κ[λε]οβούλου ἀπελεύθερος Κριτοβούλου τοῦ [Ἀν]ελάου καὶ Δικαία[ς]
τᾶς Ἐχοσθένεος. Χρυτταίου, Σώσυλος Πύθωνος καὶ Ἀρεστοκλῆς Πύθωνος ἀπελεύθεροι Τ. . . ωνος τοῦ
. . τιμάχου. Σώσυλος Σωτέλεος καὶ Διοκλῆς Μήνα, ἀπελεύθεροι Εὐκταίου τοῦ [Σω]κράτ[εος] καὶ Τ. .
. . . νους τᾶς Ἀντάνδρου. Οὐ. . . [τοῦ δεῖνα καὶ Δημο]σθένεος, [ἀπελεύθεροι]. . . . νος [καὶ τοῦ δεῖνα].
σωνος. Φιλομά[χος] Νικηφόρου καὶ Νικηφόρος Καλει . . δονος, [ἀπελεύθεροι Ἀπόλ-
λωνίδα τοῦ Λύκου καὶ Θήβας τᾶς Εὐκράτους· [ὁ δεῖνα τοῦ δεῖνα ἀπελεύθεροι . . .]
νος τοῦ Δημητρίου καὶ Σωσιπάτου τοῦ Δη[μωνος· [ὁ δεῖνα τοῦ . . . .]
λα, ἀπελεύθερος Ἀμμίας Ἑλλάδ . . [ὁ δεῖνα ἀπελεύθερος τοῦ δεῖνα καὶ . . .]
τίμας τᾶς . Ἀσωνος . Ἰτωνος [τοῦ δεῖνα ἀπελεύθερος] Ἀποξένους τᾶς Ἡρακλείδα .

69.

[Στραταγ]έοντος Ἰσαγόρα τοῦ Νυσάνδρου Λαρισσ]αίου· ταμιεύοντος τ]ᾶς πόλιος Πυλάδα τοῦ Νικασίβου Δοῦ[λοι] ἀπελεύθερο[ι δεδοκότες] ἐν τὰν στάλαν τοὺς δεκαπέντε στατῆρας, βωμ[ίου μηνὸς, ὁ δεῖνα] Φίλωνος, τοῦ Δάμωνος Ἀρέου. Νίκαπος Ἰσ[αγόρου, ὑπὸ Ἰσαγ]όρου [τοῦ δεῖνα· ὁ δεῖνα . . . .]ου, Νικασίας Λέοντος Βι[ὁ δεῖνα τοῦ δεῖνα ὑπὸ τοῦ δεῖνα] . . . ρωνος καὶ Δαμάρχας τᾶς Ἀρίστονος. [ὁ δεῖνα τοῦ δεῖνα ὑπὸ] . . . ου Λέοντος. Χρυτταίου. Βάκχιος Βακχίου ὑπὸ δεῖνος] . . . του τοῦ Ἀριστονίκου καὶ Ἀριστονίκου τοῦ . . . δεῖνος. Ἱπποδρομίου. Νίκα Νίκωνος, Θεωδώρου [δεῖνος Ἡ δεῖνα . . . .]ου, ἀπελευθέρα Πραξίου. Ἰσαγόρας Ἀμωμή[του ὑπὸ . . .]ύλου τοῦ Πυλάδου καὶ Πυλάδα τοῦ Νικασίβου [ὁ δεῖνα τοῦ δεῖνα καὶ ὁ δεῖνα] Ἀρχικλέος, Ἀρχικλέος τοῦ Κλεομέδοντος. Ἡ δεῖνα] Σωσάνδρου καὶ Ῥούφα Σωσάνδρου. Πολεμάρ[χου . . . . νάβου καὶ Κράτας τὰς Σωσιφίλου. Πανάμο[υ ὁ δεῖνα τοῦ δεῖνα ὁ δεῖνα Ἱππιατροῦ, Δάμωνος τοῦ Δημητρίου καὶ Σωσι . . . τοῦ . . . μωνος.

70.

. . . . . . ουζου [Κ]λέωνος καὶ . ήωνος . . . . . καὶ Δικαίας τᾶς Ἀθάνας. Ἀρεθυσὼ Πύρου . . . . . . ἀπελ]εύθερος ἐπανα . . .] ἡ δεῖνα Φρυνίκου τοῦ Σελεύκου, καὶ Σέλευ[κος . . . . αιτωνίου Εὐτυχίδας . . . . ος Εὐφροσύνο[υ . . . . αδε . . . . ου . Στρατονίκας Ἱμάδα Ὕπιος[;] Ἱμάδα, τοῦ Σοσάνδρου καὶ Σοσάνδρου . . . . . . ίμα καὶ Σωτίμας τᾶς Θράσωνος.

71.

Στραταγέοντος Λέοντος τοῦ . . . . [Ταμίας Κλέων Θεύρωνος ἀνέγρ[αψε. μηνὸς Θριξαλλίου· Ἀπολλώνιος ἠλ[ευθερώθη ὑπὸ Δέξωνος τοῦ Πολύωνος. Μηνὸς Θριξαλλίου, Ἀπολλώ[νιος ἠλευθερώθη ὑπὸ Σωσιστράτου Σω . . . . θυνο[ς]. Μηνὸς Θρι[ξαλλίου . . . . σιος ἠλευθερώθη ὑπὸ . . . .

72.

[. ἠλευθερώθ-
η ὑπὸ] Ἰομέλ-
ας] τᾶς Νίκο-
νος. Μηνὸς
Γεύστου Δορ-
κίων ἠλευθε-
ρώθη ὑπὸ Λύ-
σωνος τοῦ
Νουμηνίου.
Μηνὸς Γεύ[σ-
του; Ὀλυμπι-
ὰς ἠλευθερώ-
θη ὑπὸ Μαχί-
δα τοῦ Μήκ[ω-
νος. Μυσχίων
ἠλευθερώθη
ὑπὸ Κρινέα
τοῦ Μήκωνος.
Μηνὸς Λυκέ-
ου, Σώστρα-
τος ἠλευθε-
ρώθη ὑπὸ Ἄρ-
χωνος τοῦ Ἀ-
μεύνονος.
Ἀφροδεισία
ἠλευθερώθη
ὑπὸ Πολεμί-
τα τοῦ Ἀντι-
κράτεος.
Μηνὸς Ἱππο-
δρομίου Σωσί-
χα ἠλευθερώ-
θη ὑπὸ Σίμω-
νος τοῦ Ε . . .

73.

Εὐαμερία ἠλευθερώθη ὑπὸ . . . . .
στου Ἕρμωνος. [Μηνὸς . . . .
άτης ἠλευ[θερώθη ὑπὸ
Ἀστύπλου Μη[νὸς . . . . .
Τυρίων ἠλευθερώ[θη ὑπὸ . . . .
του Φίλωνος. Μηνὸς . . . . [ὁ δεῖνα]
ς ἠλευθερώθη ὑπὸ Ἀριο[. . . τοῦ . .
λέμωνος. Μηνὸς Ἱπποδ[ρομίου
Χιώνη ἠλευθερώθη ὑπὸ Μυ . . . .
Ἀπολλοδώρου. Μηνὸς . . . [ἡ δεῖνα . .
σω ἠλευθερώθη ὑπὸ Προ . . . τοῦ . . .
νολάου. Μηνὸς Ἀπελλαίου, Στρ . . ἠλευθερώθη ὑ-
πὸ Εὐκράτεος τοῦ Ξενοφῶν[τος. Μηνὸς Βου-
κατίου. Στρατονίκα ἠλευθερώθη [ὑπὸ τῆς δεῖνα . .
τας Χαύρου, συνευδοκέος Μει . . . . .

74.

Σ[τραταγέοντος τοῦ δεῖνα, ταμιεύοντος τᾶς πόλιος . . .]νος τοῦ
. . νια . Ἀπελεύθεροι δεδο[κότε]ς ἐ[ς] τὰν πόλιν τοὺς δεκαπέντε
στατῆρας. [Μ]ηνὸς [Β]ω[μ]ίου, Εὐκολίνα Σένωνος, Λυσοῦς τᾶς Ἀριστο[κρ-
άτεος. Γεύστου. Εἰράνα [καὶ] Μένανδρος, Λυκοῦς Περχίδα. [τοῦ δεῖνος μηνὸς].
Τίμων Ἀ . . ου [καὶ . . .] Γαλάτου, Δημητρίου τοῦ [Π]εριγ[εν]έος [καὶ . .
. . . . ονυσ . . .
. . άχου τοῦ . . καδίωνος. Τέ . . ενος, Πο . λεος τῆς Ὀ . . . ωνος
αίου Δ . . . . [καὶ] Αἰσχρίωνος τῶν Ἀθαναίου . Σωσ . . . . .
ωνος . . . . ιδων, Τηλενόμου τοῦ Ἀλέξωνος. Ἰσάργυρο[ς] Λέοντος.
ὁ δεῖνα] Κρίτωνος, Στράτωνος, τοῦ Λέωνος. [δεῖνα μηνὸς;] Νικάνωρ Νικάνωρος
. . . . . . Δημήτριος, Λύκου τοῦ . . . του. Δωσίθεος . . .
. . . . . ου Διο . τοῦ . κονικοῦ . . . .
. . . .
. . . . Σωτηρίδας Ἀρί[στ]ων[ος
. . . . . . , ... ωστάτου. Θεοφιλ[ῆς . . . .
. . . στένωνος τοῦ Μέννυος. Ἀ . . . . . ου, Θεοφιλέος Θε-
. . . τοῦ Λύκου

75.

ὁ δεῖνα . . . . Σω]τάδους
καὶ ὁ δεῖνα . . .] Σωτάδους
ὁ δεῖνα . . . .]καὶ Φύλαρος
τοῦ δεῖνα] ἀπελευθέρου,
καὶ ὁ δεῖνα τοῦ δεῖνα] . . . υ .

ὁ δεῖνα τοῦ .] . . δεισίου τοῦ Σω-
τάδους [καὶ ἡ δεῖνα] . . οσο Ἀπελευθέ-
ρα . . . .]χε Τί[τος] Πό[πλιος] Ταχϐ[έτιος]
. . . . Ἀπο]ολλωνίου.==

76.

Γοργίας
Μεγιλάου
Κλειτὼ
Ἱππάρχου
Κλειτὼ
Περμενίσκου.

77.

Ἐνθάδε κεῖται ἁ-
γνὸς Σωσιπατίο-
υ Δοῦλος
εὔμοιρος.

Αἱ ἄνω ἐπιγραφαὶ εὑρέθησαν ὅλαι εἰς τὴν Λαμίαν, καὶ εἶναι, ἂν δὲν ἀπατώμεθα, ὅλαι μέχρι τοῦδε ἀνέκδοτοι **Τὰ ἀντίγραφα** αὐτῶν χρεωστοῦνται εἰς τὴν ἐπιμέλειαν καὶ ἀκρίβειαν τοῦ συνεργάτου τοῦ ἐφόρου τῶν ἀρχαιο**τήτων, Κ. Α.** Ἰατρίδου.

Ἡ ὑπ' ἀριθ. 62, ἔχουσα ὕψος μὲν 1', 11'', πλάτος δὲ 2', 10'', βάθος δὲ 1', 1'', εὑρέθη εἰς τὴν οἰκίαν τοῦ **Κ. Δ.** Χατζίσκου, εἶναι δὲ ψήφισμα δι' οὗ χορηγεῖται Προξενεία καὶ ἄλλα μετ' αὐτῆς συνδεδεμένα προνόμια **εἰς** ποιήτριάν τινα, τῆς ὁποίας τὸ ὄνομα εἶναι δυσανάγνωστον (διότι ἡ εἰς τὸν στίχ. 2 λέξις Ἀμύντα φαίνεται ὅτι εἶναι τοῦ πατρός της τὸ ὄνομα, ἡ δὲ Ζαλυρδαία, ἂν ἄλλως ἡ ἀνάγνωσις εἶναι ὀρθή, καὶ δὲν πρέπει μᾶλλον ν' ἀναγνώσωμεν *Σμυρναία*, διότι καὶ ἡ Σμύρνη ἀπὸ Θεσσαλοὺς ᾠκίσθη τὸ πάλαι, ὁμοιάζει ὄνομα ἐθνικόν), καὶ ἥτις εἰς τοὺς στίχους της ἐμνήσθη ἀξίως τῶν Αἰτωλῶν καὶ τῶν προγόνων τοῦ δήμου. Ἡ Λαμία, μία τῶν πρωτίστων πόλεων τῆς παλαιᾶς Μηλίδος, ἐπὶ τοῦ Μαλιακοῦ κόλπου κειμένη, ἀνῆκε τὸ πάλαι εἰς τὴν Θεσσαλίαν, ὅθεν καὶ εἰς τὴν ἐπιγραφὴν 66 βλέπομεν ἀναφερόμενον ἐπὶ κεφαλῆς τοῦ ψηφίσματος τὸν στρατηγὸν τῶν Θεσσαλῶν, καὶ οἱ πρόγονοι τοῦ δήμου περὶ ὧν γίνεται μνεία εἰς τὴν ἐπιγραφήν, ἦσαν ἀναμφιβόλως

οἱ Θεσσαλοί. Ἀλλ' εἰς τὴν ὑπ' ἀριθ. 62 καὶ τὴν ἑπομένην ἀναφέρεται ὁ τῶν Αἰτωλῶν στρατηγὸς, καὶ προσέτι εἰς τὴν πρώτην τῶν δύω ἡ ποιήτρια ἀνταμείβεται διότι ἐμνήσθη καὶ τοῦ ἔθνους τῶν Αἰτωλῶν. Εἶναι προφανὲς ὅτι αἱ δύω ἐπιγραφαὶ αὗται ἀνήκουν εἰς τὴν ἐποχὴν καθ' ἣν οἱ Αἰτωλοί, περὶ τὰ τέλη τοῦ δευτέρου αἰῶνος πρὸ Χριστοῦ, νῦν μὲν μετὰ τῶν Ῥωμαίων συμμαχοῦντες πρὸς ἐξασθένησιν τῶν διαδόχων τοῦ Ἀλεξάνδρου, νῦν δὲ μετ' αὐτῶν διὰ ν' ἀναχαιτίσωσι τὸν Ῥωμαϊκὸν χείμαρον, ἐξέτειναν τὴν ἐπὶ τῆς στερεᾶς Ἑλλάδος ἐπιῤῥοὴν, καὶ πολλάκις καὶ ἀληθῆ ἐξουσίαν των ἀπὸ τοῦ Μαλιακοῦ μέχρι τοῦ Ἀμβρακικοῦ κόλπου. *'Αποδέξια* (ςίχ. 6) εἶναι, νομίζομεν, *ἀποδείξια*. *'Αποδέξια ποιουμένα*, ἀντὶ *δεικνύουσα*, ὡς καὶ Ἡρόδοτος « Ἱστορίας.... ἀπόδεξις ἥδε » δηλ. δεῖξις, ἔκθεσις. Διὰ τοῦτο ὑπελάβαμεν ὅτι δυνάμεθα ν' ἀναπληρώσωμεν τὸν κενὸν τόπον τοῦ στίχου τούτου (....ν), διὰ τῆς λέξεως *πᾶσιν*, ὥστε ὁ νοῦς ἔσται, ὅτι ἡ ποιήτρια προθύμως ἐδείκνυεν ἢ ἀπήγγελλεν εἰς καθένα τινὰ τῶν ποιημάτων της, ἐν οἷς ἐμνήσθη τῶν προγόνων κτλ. Τοιαύτη εὐγενὴς ἀμοιβὴ διὰ τοιοῦτον εὐγενῆ λόγον ἦτον ἀξία τῆς λαμπροτέρας ἐποχῆς τῆς Ἑλληνικῆς δόξης. Τὸ αὐτὸ ψήφισμα φαίνεται ὅτι χορηγεῖ (ςίχ. 11 καὶ 12) προξενείαν καὶ πολιτείαν καὶ εἰς ἕτερόν τινα, συγγενῆ ἴσως τῆς ποιητρίας. Ἀπὸ τὸν στίχ. 12 τῆς παρούσης ἐπιγραφῆς, ὡς καὶ ἀπὸ τοὺς στίχ. 11 καὶ 13 τῆς ἐπιγραφῆς 63, καὶ τοὺς στίχ. 15 καὶ 16 τῆς ἐπιγραφῆς 64, φαίνεται ὅτι τρεῖς ἐπώνυμοι ἢ ἐτήσιοι ἄρχοντες διεῖπον τὴν διοίκησιν τῆς Λαμίας, ὅτι δὲ οἱ Λαμιεῖς εἶχον καὶ ἰδιαίτερον στρατηγὸν, ὅστις ἐλάμβανε μέρος εἰς τὰ δημόσια τῆς πόλεως πράγματα, καὶ ἀνεφέρετο καὶ εἰς τὰ ψηφίσματα ὡς καὶ ὁ γενικὸς στρατηγὸς τῆς Αἰτωλικῆς συμμαχίας. Ὁ δὲ στρατηγὸς οὗτος τῶν Λαμιέων, ἦτον, φαίνεται, ὁ τοῦ πεζοῦ μόνον ςρατεύματος, διότι ὁ τοῦ ἱππικοῦ (ὁ ἱππαρχέων) ἀναφέρεται ἰδίως ὡς εἷς τῶν ἐν τέλει καὶ οὗτος, εἰς τὰς ἐπιγραφὰς 63, 64 καὶ 65· εἰς ἕκαστον τοιοῦτον ψήφισμα φαίνεται τέλος καὶ εἷς ἢ πλείονες *ἔγγυοι τῆς προξενίας* ὑπογεγραμμένοι, πολῖται δηλ. τῆς ψηφιζούσης πόλεως, ἐγγυώμενοι εἰς τὸν ἀναγνωριζόμενον πρόξενον κτλ. ὅτι θέλει ἀπολαμβάνει σταθερῶς τὰ χορηγηθέντα αὐτῷ προνόμια· (ἴδ. Bœck C. I. G. p. 732). Παρατηρητέα εἰς τὴν ἐπιγραφὴν ταύτην, ἡ γραφὴ κατὰ γᾶγ καὶ..., τροπὴ τοῦ Ν εἰς Γ πρὸ τοῦ Κ, ὁμοίως καὶ ἡ γραφὴ τῶΜ προγόνων, τροπῆ τοῦ Ν εἰς Μ πρὸ τοῦ Π, καὶ σημειωτέον ὅτι καὶ τὴν σήμερον προφέρομεν ἀπαραλλάκτως πάντοτε ὅλα τὰ τοῦ Π προηγούμενα Ν ὡς Μ. Ὁμοίως παρατηρητέα καὶ ἡ πρόθεσις ἐν ἀντὶ ἐς « ἐν τὸν ἅπαντα χρόνον. »

Ἡ ὑπ' ἀριθ. 63 ἐπιγραφὴ, κατέχει τὸ μέτωπον κύβου λιθίνου, ἔχοντος ὕ. 1' 11" π. 3' 5", β. 1' 2", κειμένου εἰς τὸ στρατιωτικὸν νοσοκομεῖον Λαμίας. Περιέχει δὲ ψήφισμα τῆς πόλεως τῶν Λαμιέων, χορηγούσης προξενείαν κτλ. εἰς Ἀκαρνάνα τινα, ἐκ Μητροπόλεως (πολιχνίου κειμένου ἐπὶ τῆς δυτικῆς ὄχθης τοῦ Ἀχελώου, πλησίον τῆς πόλεως Ἄργους (1) καλούμενον Νικόμαχον Διοκλέους· εἰς τὴν ἐπιγραφὴν προσδιορίζεται οὐ μόνον τὸ ἔτος τοῦ ψηφίσματος διὰ τοῦ ὀνόματος τῶν ἀρχόντων καὶ στρατηγῶν, ἀλλὰ καὶ ὁ μὴν καὶ ἡ ἡμέρα αὐτοῦ « Μηνὸς Χρυτταίου πεντακαιδεκάτᾳ. » Ὀνόματα μηνῶν ἀναφέρονται καὶ εἰς τὰς λοιπὰς ἐπιγραφὰς τοῦ παρόντος φυλλαδίου. Εἰς τὴν ὑπ' ἀριθ. 68, Βώμιος καὶ Χρυτταῖος, εἰς τὴν 69, Βώμιος, Χρυταῖος, Ἱπποδρόμιος, Πάναμος· εἰς τὴν 72, Γεύστης, Λυκέος, Ἱπποδρόμιος· εἰς τὴν 73, Ἱπποδρόμιος, Ἀπαλλαῖος, Βουκάτιος καὶ εἰς τὴν 74, Βώμιος καὶ Γεύστης· ἐξ αὐτῶν Βουκάτιος, Ἱπποδρόμιος καὶ Πάναμος εἶναι ὀνόματα καὶ Βοιωτικῶν μηνῶν, ἀντιστοιχούντων εἰς τοὺς Ἀθηναϊκοὺς Γαμηλιῶνα ἢ Μουνυχιῶνα, ἑκατομβαιῶνα καὶ μεταγειτνιῶνα Ἀπελλαῖος δὲ ἢ Ἀπηλλήϊος εἶναι ὄνομα Μακεδονικοῦ καὶ Δελφικοῦ μηνός. Ἂν εἶναι πιθανὸν ὅτι οἱ Λαμιεῖς παραλαβόντες τὰ ὀνόματα τῶν μηνῶν τούτων ἀπὸ τοὺς Βοιωτοὺς, τὰ ἄφησαν συγχρόνως ἐφηρμοσμένα καὶ εἰς τοὺς μῆνας εἰς οὓς παρ' ἐκείνοις ἀνῆκον, ἂν προσέτι θεωρήσωμεν τὴν σειρὰν καθ' ἣν αἱ μῆνες οὗτοι ἀναφέρονται εἰς τὰς παρούσας ἐπιγραφὰς, δυνάμεθα ἴσως νὰ κατατάξωμεν τοὺς Λαμιακοὺς μῆνας ὡς ἀκολούθως·

(1) Θουκυδ. Γ. 107.

Λαμίας.	Ἀθηνῶν.
Βουκάτιος	Γαμηλιών.
Γεύστης.[1] Χρυτταῖος. Λύκεος.	Ἀνθεστηριών. Ἐλαφηβολιών. Μουνιχιών. Θαργηλιών. Σκιροφοριών.
Ἱπποδρόμιος.	Ἑκατομβαιών.
Πάναμος	Μεταγειτνιών.
Ἀπελλαῖος.	Βοηδρομιών. ἢ Πυανεψιών. ἢ Μαιμακτηριών. ἢ Ποσιδεών.

Ὁ ἀναγράψας τὸ ψήφισμα δὲν ἦτον αὐστηρὸς περὶ τοῦ λίθου τὴν ἐκλογὴν, διότι ἀντὶ μαρμάρου, σπανίου κατὰ τὰ μέρη ἐκεῖνα, μετεχειρίσθη μέλανά τινα λίθον ἔχοντα ἀνώμαλον κατά τινα μέρη τὴν ἐπιφάνειαν· ἐντεῦθεν μὴ χαραχθέντος, ὡς φαίνεται, καθαρῶς τοῦ Ο εἰς τὴν λέξιν ἈρσινΟέος (στίχ. 2.) ἐπέγραψεν αὐτὸ ἄνωθεν. Ὁμοίως καὶ εἰς τοὺς στίχ. 11 καὶ 12 δὲν προέβη μέχρι τοῦ τέλους τῆς πλακὸς διὰ τὴν ἀνισότητα αὐτῆς. Παρατηρητέα ἐνταῦθα καὶ ἡ περὶ τὴν σύνταξιν παραδρομή. « Ἁ πόλις . . . πρόξενον εἶμεν . . . Αὐτῷ καὶ ἐκγόνους πολιτείαν . . . κτλ. » ἀντὶ πρόξενον εἶμεν αὐτὸν, καὶ δεδόσθαι αὐτῷ καὶ ἐκγόνοις. »

Ἡ ἐπιγρ. 64 κατέχει τὴν δεξιὰν πλευρὰν τοῦ αὐτοῦ λίθου. Περιέχει δὲ ψήφισμα δι' οὗ ἡ πόλις ἀναγνωρίζει πρόξενον Ὑπαταῖον τινὰ, υἱὸν τοῦ Πολίτου (ἴσως τὸν αὐτὸν ὅστις κατὰ τὴν ἐπιγραφὴν 62 ἐστρατήγει τῶν Αἰτωλῶν), διότι ἐλθὼν εἰς τὴν πόλιν *ἐποιήσατο δείξεις* (ἴσως καὶ οὗτος *ποιητικὰς* ἐκθέσεις, ὡς ἐπιγρ. 62) ἐν αἷς ἐμνήσθη τῆς πόλεως· ἐνταῦθα ὁ ἴδιος στρατηγὸς Φίλιππος Δεξικράτους (ἴσως τοῦ ἄρχοντος) εἶναι καὶ ἐγγυητὴς τῆς Προξενείας.

Ἡ ὑπ' ἀριθ. 65 εὑρεθεῖσα εἰς τὴν βρύσιν τοῦ δημάρχου Λαμίας, καὶ ἔχουσα ὕ. 1′ 2″, π. 2′ 3″, ἀφορᾷ τὸ αὐτὸ ἀντικείμενον ὡς καὶ αἱ προηγηθεῖσα. Μεταξὺ τῶν στίχων 2 καὶ 3 φαίνεται ἐγγεγραμμένη ἡ λέξις ΓΑΣ, εἴτε διότι ὁ γραφεὺς εἶχε λησμονήσει ὅτι τὴν εἶχεν ἤδη χαράξει μετὰ τὴν λέξιν ἔγκτησιν, εἴτε θέλων νὰ γράψῃ « ἐπινομίαν γᾶς, ἔγκτησιν γᾶς καὶ οἰκίας, » διακρίνων οὕτω τὴν *ἐπινομίαν* μόνον τῆς γῆς ἀπὸ τὴν ἐντελῆ *κτῆσιν* αὐτῆς.

Αἱ ὑπ' ἀριθ. 66 καὶ 67 ὧν ἡ μὲν εἶναι λιθοστρωμένη εἰς ἐρείπιον οἰκίας Λαμιέως τινὸς καλουμένου Κερκυροπούλου, ἡ δὲ ἐπίσης λιθοστρωμένη εἰς δημόσιον δρόμον, εἶναι ὁμοίως τεμάχια ψηφισμάτων διδόντων προξενίαν Εἰς τὴν ὑπ' ἀριθ. 66 ἀναφέρεται τῶν Θεσσαλῶν καὶ ὄχι τῶν Αἰτωλῶν ὁ στρατηγὸς, ἀνήκει ἐπομένως ἡ ἐπιγραφὴ εἰς τὴν ἐποχὴν καθ' ἣν ἡ Λαμία ἐθεωρεῖτο ὡς Θεσσαλικὴ πόλις καὶ δὲν συνεδέετο εἰσέτι ἢ δὲν συνεδέετο πλέον μετὰ τῆς Αἰτωλικῆς συμμαχίας. Εἰς τὸ τμῆμα ὑπ' ἀριθ. 67 ἀναφέρεται ἔγγυος τῆς προξενείας Δεξικράτης, ἴσως ὁ αὐτὸς μὲ τὸν ἄρχοντα τῆς ὑπ' ἀριθ. 64.

Αἱ ὑπ' ἀρ. 68—74, ἴσως καὶ 75 ἀναφέρονται εἰς δούλων ἀπελευθερώσεις [2]. Αἱ τρεῖς πρῶται, (68, 69 καὶ 70) εἶναι κεχαραγμέναι εἰς τὰς πλευρὰς ἑνὸς καὶ τοῦ αὐτοῦ λίθου, ἔχοντος ὕ. 2′ 8″, π. 2′, καὶ εὑρεθέντος εἰς τὰ ἐρείπια τοῦ Κερκυροπούλου· εἰς τὰς ἐπιγραφὰς ταύτας ἀναφέρεται ὁ κατὰ καιρὸν στρατηγὸς, ἢ ὁ τῆς πόλεως ἢ πιθανώτερον ὁ τῶν Θεσσαλῶν, ὧν οἱ Λαμιεῖς ἀπετέλουν μέρος, διότι ἀμφότεροι οἱ στρατηγοὶ ὧν σώζονται τὰ ὀνόματα, εἶναι Θεσσαλοὶ, ὁ μὲν Γομφεὺς, ὁ δὲ Λαρισσαῖος, (ἐπιγραφὴ 68 καὶ 69)· προσέτι δὲ καὶ ὁ ταμίας τῆς πόλεως, εἰς ὃν ἀπέκειτο ἡ φροντὶς τῆς ἀναγραφῆς τῶν ἀφιερώσεων (ἐπιγρ. 71). Εἰς τὴν ἐπιγρ. 68, ἥτις κατέχει τὸ μέτωπον τῆς πλακὸς, στρατηγὸς ἀναφέρεται Ἀγαθάνωρ Μυδάμαντος, Γομφεὺς, ἐκ Γόμφων, μικρᾶς

(1) Ὁ Χρυτταῖος ἴσως προτακτέος τοῦ Γεύστου. (2) Ἰδ. C. T. G. 1608, ἐπ.

πόλεως τῆς ἐν Θεσσαλίᾳ Ἑστιαιώτιδος, παρὰ τὸν Πηνειὸν (1), κατὰ τὴν θέσιν ὅπου τὴν σήμερον κεῖται τὸ χωρίον Σταγί. Τὸ τέλος τοῦ στίχ. 2 καὶ ἀρχὴν τοῦ στίχ. 3, καὶ εἰς ταύτην καὶ εἰς τὴν ἑπομένην ἐπιγραφήν, 69, ἀνεπλήρωσα εἰς « ἀπελεύθεροι, δεδοκότες *ἐν τὰν στάλαν* τοὺς δεκαπέντε στατῆρας. » Ἡ ἐπιγρ. 74 φέρει καθαρῶς « ἐν τὰν πόλιν· » ὅθεν φαίνεται ὅτι οἱ 15 στατῆρες ἦσαν ἡ τιμὴ ἡ κατατιθεμένη διὰ τὴν ἀπελευθέρωσιν τῶν δούλων τούτων, ἴσως ἀνὰ ἕνα στατῆρα δι' ἕκαστον, ἢ μᾶλλον δι' ἕκαστον ἀνὰ δεκαπέντε. Ἡ τιμὴ δὲ αὕτη δίδεται, κατὰ συγκατάθεσιν, φαίνεται, τῶν ἀπελευθερούντων, εἰς τὴν πόλιν, ἀντὶ νὰ δοθῇ εἰς αὐτοὺς τοὺς ἰδίους. Ἡ δὲ *στάλα* ἢ *στήλη*, ἥτις εἰς τὰ, ἐπιγραφ. 68 καὶ 69 φαίνεται κατέχουσα τὴν θέσιν τῆς λέξεως *πόλιν*, ἦτον ἴσως ἔκφρασις διὰ τῆς ὁποίας, διὰ τοπογραφικόν τινα λόγον ἄγνωστον εἰς ἡμᾶς, ἢ διότι ὑπῆρχε καὶ ἐνταῦθα ὡς καὶ εἰς τοὺς ἐν Ἀθήναις θησαυροὺς τῶν θεῶν, στήλη ἐφ' ἧς ἀνεγράφοντο τὰ ἐνόντα, ἐδήλουν οἱ Λαμιεῖς θησαυροφυλακεῖον τῆς πόλεώς των· ἐγράψαμεν δὲ *δεδοκότες*, ἀντὶ τοῦ ἴσως κατὰ παραδρομὴν εἴτε τοῦ ἀναγράψαντος εἴτε τοῦ ἀντιγράψαντος φαινομένου εἰς τὸ ἀνὰ χεῖράς μας ἀντίγραφον *δεδοκότος*, ὁδηγηθέντες ἀπό τινα ὑπὸ τοῦ Κ. Λεὶκ ἐκδεδομένην ἐπιγραφήν, ὅπου ἀναγινώσκομεν « ἀπελ.ύθεροι δεδοκότες, » (2) ἐκτὸς μόνον ἂν ἐξηγηθῇ ἡ ἔκφρασις ὁποία φαίνεται εἰς τὴν ἐπιγραφὴν « ὅτι ὁ ταμίας ἔδωσε τοὺς 15 στατῆρας εἰς τὴν πόλιν, λαβὼν ἀναμφιβόλως αὐτοὺς ἀπὸ τοὺς ἀπελευθέρους. Ἡ ὀνομαστικὴ *στατῆρες* ἀντὶ στατῆρας (68) εἶναι προφανὴς παραδρομή. Οἱ στατῆρες, ἂν ἦναι ἰσότιμοι μὲ τοὺς χρυσοῦς Ἀττικούς, ἰσοδυναμοῦν ἕκαστος μὲ δραχ. 20 καὶ 5 ἑπομένως ἐξ αὐτῶν ἀπετέλουν μνᾶν μίαν. Διὰ τοῦτο πιθανότερον μᾶς φαίνεται ἕκαστος τῶν δούλων νὰ κατέθετεν ὑπὲρ τῆς ἀπελευθερώσεώς του ὄχι ἀνὰ 1 ἀλλ' ἀνὰ 15 στατῆρας, ἤτοι μνᾶς 3, διότι τοιαύτη καὶ ἔτι μεγαλητέρα φαίνεται οὖσα ἡ τιμὴ τῶν δούλων κατ' ἄλλας σωζομένας ἐπιγραφάς (3).

Εἰς τὴν ἐπιγρ. 69 κατέχουσαν τῆς πλακὸς τὸ ἀριστερόν, ἀναφέρεται στρατηγὸς Ἰσαγόρας Λυσσάνδρου Λαρισσαῖος εἴτε ἐκ Λαρίσσης τῆς πρωτευούσης τῆς ἐν Θεσσαλίᾳ Πελασγιώτιδος, κειμένης παρὰ τὸν Πηνειὸν (τὴν σήμερον καλουμένης Λάρισσα), εἴτε ἐκ τῆς Κρεμαστῆς ἢ *Πελασγίας* Λαρίσσης, πόλεως τῆς Φθιώτιδος ἐπὶ τοῦ Μαλιακοῦ κόλπου, Γαρδίκι τὴν σήμερον καλουμένης.

Ἡ ὑπ' ἀρ. 70, οὖσα κατὰ μέγα μέρος ἐξηλειμμένη, κατέχει τὴν τρίτην ἢ δεξιὰν πλευρὰν τοῦ λίθου.

Αἱ ἐπιγραφαὶ 71, 72 καὶ 73, εἶναι καὶ αὗται ἐγκεχαραγμέναι εἰς τρεῖς ἐπιφανείας μιᾶς καὶ τῆς αὐτῆς πλακός, καὶ πιθανῶς εἶναι συνέχεια μιᾶς καὶ τῆς αὐτῆς ἀναγραφῆς, ἧς τὸ μὲν πρῶτον μὲν πρῶτον μέρος (71) κατέχει τὴν ἐμπροσθινὴν ἐπιφάνειαν, τὸ δεύτερον (72) τὴν δεξιῶς πλαγίαν, καὶ τὸ τρίτον (73) τὴν ὀπισθίαν. Εἰς τὸν στίχ. 16 τῆς ὑπ' ἀρ. 73 ἀπαντᾶται πρῶτον ἡ λέξις συνευδοκέως, δηλοῦσα ὅτι ἡ Στρατονίκη ἠλευθερώθη ὑπὸ τῆς . . . . τας Χαύρου, συγκαταθέσει, ἢ συνευδοκοῦντος καὶ τοῦ Μει . . . . ὅστις εἶχεν ἐπ' αὐτῆς ἐπίσης τινα δικαιώματα, εἴτε σύζυγος, εἴτε υἱός, εἴτε ἀδελφὸς ὢν τῆς ἀπελευθερούσης.

Ἡ ὑπ' ἀρ. 74 οὖσα εἰς ἄκρον ἐφθαρμένη ἀναφέρεται καὶ αὕτη ὁμοίως καὶ μετὰ τῶν αὐτῶν τύπων εἰς δούλων ἀπελευθερώσεις.

Ἡ ὑπ' ἀρ. 75 εὑρίσκεται λιθοστρωμένη εἰς τὴν κλίμακα τῆς ἐκκλησίας τῆς Δεσποίνης. Ἀμφιβάλλομεν ἂν ὡς καὶ αἱ προηγούμεναι εἶναι ἀπελευθέρων ἀναγραφή, ἢ ἂν εἶναι ἐπιτάφιος, ὡς δύναται νὰ εἰκασθῇ ἐκ τοῦ μέρους ὅπου εὑρέθη, καὶ ὅπου ἔκειντο καὶ αἱ δύω (76 καὶ 77), οὖσαι ἀμφότεραι ἐπιτάφιοι, καὶ ὅπου ἴσως ἦτον τὸ νεκροταφεῖον τῶν Λαμιέων.

Ἡ ὑπ' ἀρ. 76 εὑρίσκεται ἐντετειχισμένη εἰς αὐτὴν τὴν ἐκκλησίαν, ὀπίσω τοῦ βήματος, καὶ εἶναι ἀναμφιβόλως ἐπιτάφιος τριῶν θανάτων.

Ἡ ὑπ' ἀρ. 77, λιθοστρωμένη ἐπίσης εἰς τὴν κλίμακα τῆς ἐκκλησίας εἶναι ἐπιτάφιος δούλου εἰς τὸν ὁποῖον ἀποδίδεται τὸ ἐπίθετον Εὔμοιρος, ἀντιστοιχοῦν μὲ τὸ ἡμέτερον *μακαρίτης*. Α. Ρ. ΡΑΓΚΑΒΗΣ.

(1) Στράβ. (2) Leak, travels in northern Greece Vol I.
(3) C. J. G. 1699, καὶ 1700 « μνᾶν πέντε. » 1704, 1705, α, « μνᾶν τεσσάρων. » 1707. « μνᾶν τριῶν, 𐅄 δραχμῶν.

78.

[Ἀ]πολλόδωρος

ἡ Βουλὴ
Λέπεδον Αἰμ[ιλίου]

Ἡ ἐπιγραφὴ αὕτη εὑρέθη εἰς τὰς ἐν Ἀκροπόλει Ἀρχαιολογικὰς ἀνασκαφὰς κατὰ τὸ παρελθὸν ἔτος· εἶναι γεγραμμένη ἐπὶ βάθρου Πεντελησίου λίθου. Ἐπὶ τοῦ βάθρου τούτου παρατηροῦνται δύω ἐπιγραφαὶ διαφόρου χρόνου, ἡ πρώτη ἡ φέρουσα τὸ ὄνομα Ἀπολλόδωρος εἶναι ἀρχαιοτέρα διότι εἶναι γράμμασιν Ἀττικοῖς γεγραμμένη, ἡ δὲ δευτέρα εἶναι γεγραμμένη γράμμασι τοῖς τῶν Ῥωμαϊκῶν χρόνων. Τίνος Ἀπολλοδώρου δὲ ἦτον τὸ ἱστάμενον ἐπὶ τοῦ βάθρου τούτου ἄγαλμα εἶναι δύσκολον νὰ τὸ μαντεύσωμεν, διότι ἐκτὸς τοῦ ὀνόματος τούτου ἄλλο τι δὲν σώζεται γεγραμμένον. Ἐπὶ τοῦ ἀρχαίου τούτου βάθρου, ἡ κατὰ τοὺς Ῥωμαϊκοὺς χρόνους Βουλὴ τῶν Ἀθηναίων ἀνέστησε τὸ ἄγαλμα τοῦ Λεπέδου ἢ Λεπίδου υἱοῦ τοῦ Μ. Αἰμιλίου Λεπίδου τοῦ Ὑπατεύσαντος τῷ 707 ἔτει ἀπὸ κτίσεως Ῥώμης, σὺν τῷ Ἰουλίῳ Καίσαρι. Ἐκ τοῦ ὀνόματος τοῦ περιφήμου Λεπέδου συνυπάτου τοῦ μεγάλου ἀνδρὸς τοῦ Ἰουλίου Καίσαρος, δυνάμεθα νὰ συμπεράνωμεν ὅτι καὶ τὸ πρὶν τοῦ ἀγάλματος τοῦ Λεπέδου ἱστάμενον ἐπὶ τοῦ βάθρου τούτου ἄγαλμα τοῦ Ἀπολλοδώρου ἦτο πιθανῶς κἀνενὸς τῶν ἐπισήμων Ἀπολλοδώρων, καὶ τὸ νὰ γραφῇ ἐπὶ τοῦ βάθρου μόνον τὸ ὄνομα Ἀπολλόδωρος οὐ μικρὸν αὐξάνει τὴν εἰκασίαν μου ταύτην, ὅτι δηλ. ὁ Ἀπολλόδωρος οὗτος ἦτο τις τῶν ἐξόχων καὶ γνωστῶν· πρὸς τούτοις καὶ ἡ θέσις τοῦ βάθρου κειμένου πρὸ τῆς εἰσόδου τοῦ Παρθενῶνος ἐπικυροῖ τὸν λόγον μου· ἀλλὰ ποῖος τάχα εἶναι ὁ Ἀπολλόδωρος οὗτος, ὅστις ἔζη πρὸ τοῦ ἄρχοντος Εὐκλείδου; διότι τὸ ἐπίγραμμα ὡς εἴπομεν εἶναι Ἀττικοῖς γράμμασι γεγραμμένον· ἂν ὁ Ἀπολλόδωρος οὗτος ἦτον Ἀθηναῖος ἤθελεν εἶναι προσγεγραμμένον τὸ ὄνομα τοῦ πατρός του καὶ ἐκεῖνο τοῦ δήμου τοῦ ὁποίου μέλος ἦτον, ὡς συνείθιζαι εἰς ὅλας τὰς Ἀττικὰς ἐπιγραφάς· μὴ ὄντος δὲ κἀνενὸς τοιούτου, ὁ Ἀπολλόδωρος οὗτος δὲν ἦτον βέβαια ἐξ Ἀθηνῶν. Μεταξὺ τῶν ξένων Ἀπολλοδώρων τῶν ὁποίων τὰς σχέσεις μὲ τὸν δῆμον τῶν Ἀθηναίων μᾶς διατήρησαν οἱ διασωθέντες εἰς ἡμᾶς Ἕλληνες συγγραφεῖς, εἶναι ὁ Κυζικηνὸς Ἀπολλόδωρος· τὸν Ἀπολλόδωρον τοῦτον οἱ Ἀθηναῖοι (ὡς μαρτυρεῖ ὁ Πλάτων) πολλάκις ἑαυτῶν στρατηγὸν ᾕρηνται ξένον ὄντα, ὡς ἔπραξαν καὶ διὰ τὸν Φανοσθένην τὸν Ἄνδριον, καὶ Ἡρακλείδην τὸν Κλαζομένιον (1)· τοῦ Ἀπολλοδώρου δὲ τούτου τὸ ἄγαλμα νομίζω ὅτι ἵστατο εἰς τὸ βάθρον ἐφ' οὗ ἡ ἐπιγραφὴ διά τε τοὺς ῥηθέντας λόγους, καὶ διότι πλησίον τούτου ἐπὶ τεμαχίου ἑτέρου βάθρου πεντελησίου λίθου ἀναγινώσκεται ἡ ἀκρωτηριασμένη ἐπιγραφὴ Φανοσ[θένης]· ἀφ' ὅσον δὲ δυνάμεθα νὰ εἰκάσωμεν ἀπὸ τὸ μέγεθος τοῦ σωζωμένου βάθρου τοῦ Ἀπολλοδώρου, τὸ ἄγαλμα τοῦ στρατηγοῦ τούτου ἦτον μικρότερον τοῦ φυσικοῦ ἀναστήματος. Κ. Σ. ΠΙΤΤΑΚΗΣ.

79.

[Ἡ ἐξ Ἀρείου Πάγου Βουλὴ καὶ ἡ Βουλὴ τῶν
πεντακοσίων καὶ ὁ δῆμος τῶν Ἀθηναίων ἀνέστησεν]
[Πρεσβε]υτὴν [Ἰουλί]ου Κλαυδίου
[Καίσα]ρος σεβαστοῦ Γερμανικοῦ
[Στρ]ατηγὸν Διοκλῆν Θεμιστο-
[κλέου]ς δᾳδοῦχον φιλοκαίσαρα καὶ
[Φιλόπ]ατριν τὸν ἑαυτοῦ εὐεργέτην
[ἐπὶ ἱερεί]ας Μεγίστης τῆς Ζήνωνος Σουνιέως

(1) Ἀπολλόδωρον.... τὸν Κυζικηνόν.... (οἱ) Ἀθηναῖοι πολλάκις ἑαυτῶν στρατηγὸν ᾕρηνται, ξένον ὄντα, καὶ Φανοσθένην τὸν Ἄνδριον καὶ Ἡρακλείδην τὸν Κλαζομένιον, οὓς ἥδε ἡ πόλις ξένους ὄντας ἐνδειξαμένους ὅτι ἄξιοι λόγου εἰσίν, καὶ εἰς στρατηγίας καὶ εἰς τὰς ἄλλας ἀρχὰς ἄγει. Πλάτ. Ἴων. Σ. 141.

Ἡ ἐπιγραφὴ αὕτη εἶναι γεγραμμένη ἐπὶ βράθρου Πεντελησίου λίθου· εὑρέθη τὸ παρελθὸν ἔτος εἰς τὰς ἐν Ἀκροπόλει ἀρχαιολογικὰς ἀνασκαφάς· ἐπὶ τοῦ βάθρου τούτου ἦτον ἡ εἰκὼν τοῦ στρατηγοῦ Διοκλέους τοῦ υἱοῦ τοῦ Θεμιστοκλέους ὅστις ἐγένετο καὶ Δᾳδοῦχος· ὁ Διοκλῆς οὗτος ἦτον Ἀθηναῖος φυλῆς Ἀκαμαντίδος, τὸν δὲ δῆμον Ἀγνούσιος· τὸ ἄγαλμα τῆς θυγατρὸς αὐτοῦ τοῦ Διοκλέους ἀνέστησεν ἡ ἐξ Ἀρείου Πάγου Βουλὴ καὶ ἡ Βουλὴ τῶν πεντακοσίων καὶ ὁ δῆμος τῶν Ἀθηναίων, ὡς φαίνεται ἀπὸ τὴν εἰς Ἀθήνας ἀντιγραφθεῖσαν παρὰ τοῦ Κ. Φουρμόντη ἐπιγραφήν (1)· ὁ Διοκλῆς λοιπὸν οὗτος ἦν πρεσβευτὴς τοῦ Ἰουλίου Κλαυδίου Καίσαρος, τὴν δὲ εἰκόνα αὐτοῦ ἀνέστησεν ὁ δῆμος τῶν Ἀθηναίων· ὅτε ἦτον ἱέρεια τῆς εἰς τὸν Ναὸν τῆς Ἀθηνᾶς τῆς Πολιάδος ἡ Μεγίστη, ἡ θυγάτηρ τοῦ Ζήνωνος τοῦ Σουνιέως· τὴν ἱέρειαν Μεγίστην καλουμένην, εὑρίσκομεν εἰς τὴν ὑπ' ἀρ. 478 ἐπιγραφὴν ἐκδοθεῖσαν εἰς τὸ σῶμα τῶν ἐπιγραφῶν τοῦ Βοικκίου· εἰς τὴν ἐπιγραφὴν ταύτην ἀναγινώσκομεν τὸ ὄνομα τῆς ἱερείας τῆς Μεγίστης θυγατρὸς τοῦ Ἀσκληπίδου τοῦ Ἀλεέως· ἀλλ' ἡ Μεγίστη τῆς ἐπιγραφῆς ταύτης εἶναι ἑτέρα τῆς θυγατρὸς τοῦ Ἀσκληπίδου τοῦ Ἀλεέως· αὐτὴ ἱεράτευσεν πρότερον τῆς Μεγίστης τῆς θυγατρὸς τοῦ Ἀσκληπίδου, διότι ἡ μὲν θυγάτηρ τοῦ Ζήνωνος ἔζη κατὰ τοὺς χρόνους Ἰουλίου Καίσαρος, ἡ δὲ Μεγίστη ἡ θυγάτηρ τοῦ Ἀσκληπίδου τοῦ Ἀλεέως ἔζη κατὰ τοὺς τοῦ Καίσαρος Αὐγούστου χρόνους. Ὡς ἐξάγεται ἀπὸ τὰς δύω αὐτὰς ἐπιγραφὰς τὴν παροῦσαν, καὶ τὴν ἐκδοθεῖσαν ὑπ' ἀριθ. 478 παρὰ τοῦ Κ. Βοικκίου.

Κ. Σ. ΠΙΤΤΑΚΗΣ

80.

. . . και ἀνέθεσαν Πρυτάνεις Ἐρεχθηΐδο[ς Φυλῆς
. [. τ]ῆς ἐπ' Εὐκτήμονος Ἄρχοντος
. . . [κ]α[θ]ύπ[ερθεν] Ἀγρυλῆς καθύπ[ερθεν] Ἀγρυλεῖς ὑπέ[νερθεν]

[Δ]ιοκ[λῆς]· . έναγος	Κλέαρχος
[Κο . . θωκλείδης	Κηφισιεῖς
Κηδοι	Ξέξις
Ἀλιμοῦντος	Κηφισεῖς
Αὐτεγ . ης	
[Ἀνα]γυ[ράσι]οι	Περγασεῖς καθ[ύπερθεν]
[Εὐ]ωνυμεῖς	Περγας[·ῖς ὑπένερθεν]
ις . Σ	
ιιο .	

[Λ]εύκιον [Φ]ανολῆον
Κρίσπο[ινον]
ἀρετῆς ἕνεκεν

Πύθων Πύθωνος

Αἱ ἐπιγραφαὶ αὗται εἶναι γεγραμμέναι ἐπὶ κυκλοφεροῦς βάθρου Πεντελησίου λίθου, εὑρέθη τὸ βάθρον τῷ 1838 εἰς τὰς ἐν Ἀκροπόλει ἀρχαιολογικὰς ἀνασκαφάς· ὡς ἐκ τῶν γραμμάτων ἐξάγεται ὅτι αἱ ἐπιγραφαὶ αὗται ἦσαν τριῶν διαφόρων ἐποχῶν· ἡ πρώτη γεγραμμένη Ἀττικοῖς γράμμασιν εἶναι ἡ ἀρχαιοτέρα· ἡ δευτέρα ὡς ἐξάγεται ἐκ τῶν χαρακτήρων τῶν γραμμάτων αὐτῆς εἶναι ἡ δευτέρα ὡς πρὸς τὸν χρόνον· ἡ τρίτη εἶναι τῶν Ῥωμαϊκῶν χρόνων, πρὸς τούτοις ἡ τρίτη ὡς καὶ ἡ δευτέρα εἶναι ἀντεστραμμένως γεγραμμέναι εἰς τὸ αὐτὸ βάθρον· εἰς τὴν πρώτην ἐπιγραφὴν κατευτυχίαν σώζεται τὸ ὄνομα τοῦ ἄρχοντος Εὐκτήμονος, οὗτος ἐγένετο ἄρχων τῷ πρώτῳ ἔτει τῆς 93 Ὀλυμπιάδος (460 ἔτη πρὶν Χριστοῦ)· ἐπὶ τοῦ ἄρχοντος τούτου οἱ πρυτάνεις τῆς Ἐρεχθηΐδος φυλῆς ἀνέθεσαν τὸ ἀνάθημα τὸ ἐπὶ τοῦ βάθρου τούτου, τὸ ὁποῖον ἀφ' ὅσον ἐξάγεται ἀπὸ τὸ σχῆμα τὸ ἐπὶ τοῦ βάθρου ἐγ

(1) Boec Corp. ins. 483.

ἵστατο, φαίνεται νὰ ἦτον εἰκὼν τὶς χάλκινος ἴσως. Ἡ ἐπιγραφὴ αὕτη δὲν εἶναι γεγραμμένη καθαρῶς Ἀττικοῖς γράμμασιν ἀλλ' εἰς αὐτὴν εὑρίσκονται καί τινα μέρη Ἰωνικοῖς γράμμασι γεγραμμένα· ὡς εἶναι τὸ Η ἀντὶ τοῦ Ε ὡν Θοκλείδης ἀντὶ Θωκλείδες, Κηφισιῆς ἀντὶ Κεφισιεῖς, Εὐκτήμων ἀντὶ Εὐκτέμων, Εὐόνυμος ἀντὶ Εὐώνυμος, καὶ πάλιν εὑρίσκει τις τἀνάπαλιν Πρυτάνις ἀντὶ Πρυτάνεις κτλ. Τοιαῦτα εἴδη ἐπιγραφῶν ἐκμικτῶν γραμμάτων τῶν δύω ἐποχῶν εὑρίσκονται πάμπολλα, καὶ κατεξοχὴν παρατηρεῖται τοῦτο εἰς τὰς ἐπιγραφὰς τὰς ὀλίγον πρὶν τῆς 94 Ὀλυμπιάδος συνταχθείσας, ὅτε οἱ Ἀθηναῖοι παρεδέχθησαν καθ' ὅλην τὴν ἔκτασιν τὰ Ἰωνικὰ γράμματα.

Εἶναι τῷ ὄντι ἀθλία ἡ λογικὴ κατάστασις τῶν χρόνων ἐκείνων καθ' οὓς οἱ ἄνθρωποι, εἰς τὰς Ἀθήνας καὶ εἰς τὴν Ἀκρόπολίν της, ἐξήλειφον ὄχι μόνον τὰς ἀρχαίας ἐπιγραφὰς διὰ νὰ ἐπιγράψωσι νέας, οὐ μόνον τὰς κεφαλὰς τῶν ἀρχαίων ἀγαλμάτων ἔκοπτον διὰ νὰ θέσωσιν Ῥωμαϊκὰς, ἀλλὰ καὶ τὰ βάθρα αὐτὰ μὲ τὰς ἐπιγραφάς των κατέστρεφον διὰ νὰ βάλλωσιν ἄλλα ἀγάλματα, καὶ ἐπ' αὐτῶν ἄλλας ἐπιγραφὰς νὰ γράψωσι, χωρὶς νὰ σκεφθῶσιν πλέον περὶ τῆς Ἑλληνικῆς Εὐκλείας.

Οἱ Πρυτάνεις τῆς Ἐρεχθηΐδος Φυλῆς τῶν ἀκολούθων δήμων, ἤτοι τῆς καθύπερθεν καὶ ὑπένερθεν Ἀγρύλης τοῦ Ἀνάγυροῦντος, τοῦ Εὐωνυμέως, τοῦ Περγασὴ καὶ τῶν ἄλλων ὅσοι ἀνήκουσιν εἰς τὴν Ἐρεχθηΐδα φυλὴν ἀνέθεσαν Ἀνάθημά τι τῇ Ἀθηνᾷ· τοιούτου δὲ εἴδους ἀνάθημα ἔκαμον συχνάκις οἱ Πρύτανεις τῶν φυλῶν, ὡς τοῦτο ἀποδεικνύετο καὶ ἐξ ἄλλων ἐπιγραφῶν.

Εἰς τὴν λέξιν Ἀγρύλη παρατηρεῖται ἐνταῦθα ἡ διάφορος γραφὴ διὰ τοῦ υ καὶ ὄχι διὰ τοῦ οι ὡς ἔγραψεν ὁ Ἁρποκρατίων καὶ ὁ Σουΐδας (1), ἐκτὸς ἂν ἐγράφετο ἀδιαφόρως, καὶ τότε πάλιν θὰ πιστεύσωμεν ὅτι ἡ προφορὰ τοῦ υ καὶ οι ἦσαν αἱ αὐταὶ τοῦ ι, ἢ μήπως ἦτον ἄλλος δῆμος ὁ Ἀγρύλη ἢ Ἀγραύλη καὶ ἄλλος ὁ Ἀγροίλη. Παρατηρεῖται προσέτι ὅτι ὑπὸ τὸ αὐτὸ ὄνομα Ἀγρύλη ἦσαν δύω δῆμοι ὑπένερθεν Ἀγρύλη ἤτοι πρὸς τὴν πόλιν τῶν Ἀθηνῶν, καὶ καθύπερθεν Ἀγρύλη ἡ ἀποτέρω τῶν Ἀθηνῶν· τοὺς διπλοῦς τούτους δήμους εἰκάζοντες μόνον ἐκ τῆς ἐκφράσεως τοῦ Ἁρποκρατίωνος (2) βεβαιούμεθα ἔτι μᾶλλον ἀπὸ τὴν ἐπιγραφὴν ταύτην· ταὐτὸ τοῦτο λέγομεν καὶ περὶ τοῦ δήμου Περγασὴ δηλονότι ὅτι ὑπὸ τὸ ὄνομα τοῦτο ἦσαν δύω δῆμοι, ὁ μὲν πλησίον τῆς πόλεως τῶν Ἀθηνῶν, καὶ ἐκαλεῖτο Περγασὴ ὑπένερθεν, ὁ δὲ ἄλλος μακρότερον τῶν Ἀθηνῶν κείμενος ἐκαλεῖτο καθύπερθεν. Περὶ τῆς θέσεως τῶν τεσσάρων τούτων δήμων θέλομεν ὁμιλήσει ἄλλοτε πλατύτερον.

Εἰς τὴν Πάραλον γῆν τῆς Ἀττικῆς Μεσογαίου (1), εἰς τὸ μέρος τὸ καλούμενον τώρα Βελανιδέζα, μεταξὺ τῶν δήμων Βραυρῶνος καὶ Ἁλῶν Ἀραφηνίδων, ἀντικρὺ τῆς Καρυστίας δειράδος (2), ἀνεκαλύφθη τὸ εἰς τὸ φυλάδιον τοῦτο ἰχνογραφημένον ἀνάγλυφον· ἀλλ' ἂς ἴδωμεν τίνος δήμου τάφοι ἦσαν οὗτοι ἔνθα εὑρέθη τὸ περὶ οὗ ὁ λόγος ἀνάγλυφον (3).

---

(1) Ἁρπ. καὶ Σουΐδα εἰς λέξιν Ἀγροίλη.

(2) Ἄρδηττος... τόπος Ἀθήνησιν ὑπὲρ τὸ στάδιον τὸ Παναθηναϊκὸν πρὸς τῷ δήμῳ τῷ ὑπένερθεν Ἀγρυλέων [Ἀγρυλέων ἴσως] Ἁρπ.

(1) Περὶ τῆς χώρας καλουμένης Παράλου ἀναφέρει καὶ ὁ Θουκυδίδης, οἱ δὲ Πελοποννήσιοι ἐπειδὴ ἔτεμον τὸ πεδίον, παρῆλθον εἰς τὴν Πάραλον γῆν καλουμένην μέχρι Λαυρίου ὄρους· καὶ εἰς διαφόρους ἐπιγραφὰς τῶν Ῥωμαϊκῶν χρόνων ἀναγινώσκομεν στρατηγὸς ὁ δεῖνα τῆς γῆς τῆς Παράλου.

(2) Χῶρός τις ἔστιν Ἀτθίδος πρὸς ἐσχάτοις
Ὅροισι, γείτων δειράδος Καρυστίας
Ἱερός. Εὐρ. Ἰφ. Ταυρ. ς. 1416.

(3) Προτιμῶμεν τὴν λέξιν ἀνάγλυφον ὡς μᾶλλον γνωστὴν τοῦ προστύπου, προστύπον ἔργον, καὶ τύπου, μ' ὅλον ὅτι δύω μαρτυρίαι τῶν παλαιῶν συγγραφέων ἐξηγοῦσι τὸ τῶν Γάλλων Bas—relief τύπος· ὁ Ἡρόδοτος ὁμιλῶν περὶ ἀναγλύφων καὶ περὶ τῆς ζωφόρου τοῦ ναοῦ λέγει « περιθέει δὲ αὐτὸ (τὸ ἱερὸν)) αἱμασίη ἐγγεγλυμμένη τύποισι » καὶ ἀλλαχοῦ « τύποισι δὲ ἐξαπήχεσι ἐσκευάζεται ἄξιον λόγου. Ἡρόδ. Β. 2. § 86, καὶ Β. Γ'. §. 88 καὶ ὁ Παυσαν. λέγει « Θρασύβουλος δὲ ὁ Λύκου, καὶ Ἀθηναίων οἱ σὺν αὐτῷ τυραννίδα τῶν τριάκοντα καταλύσαντες ...... Ἀθηνᾶν καὶ Ἡρακλέα κολοσσοὺ ἐπὶ λίθου τύπου τοῦ Πεντέλησι ἔργα Ἀλκαμένους ἀνέθεσαν εἰς τὸ Ἡράκλειον. Παυσ.

οἱ Θεσσαλοί. Ἀλλ' εἰς τὴν ὑπ' ἀριθ. 62 καὶ τὴν ἑπομένην ἀναφέρεται ὁ τῶν Αἰτωλῶν στρατηγός, καὶ προσέτι εἰς τὴν πρώτην τῶν δύω ἡ ποιήτρια ἀνταμείβεται διότι ἐμνήσθη καὶ τοῦ ἔθνους τῶν Αἰτωλῶν. Εἶναι προφανὲς ὅτι αἱ δύω ἐπιγραφαὶ αὗται ἀνήκουν εἰς τὴν ἐποχὴν καθ' ἣν οἱ Αἰτωλοί, περὶ τὰ τέλη τοῦ δευτέρου αἰῶνος πρὸ Χριστοῦ, νῦν μὲν μετὰ τῶν Ῥωμαίων συμμαχοῦντες πρὸς ἐξασθένησιν τῶν διαδόχων τοῦ Ἀλεξάνδρου, νῦν δὲ μετ' αὐτῶν διὰ ν' ἀναχαιτίσωσι τὸν Ῥωμαϊκὸν χείμαρον, ἐξέτειναν τὴν ἐπὶ τῆς στερεᾶς Ἑλλάδος ἐπιῤῥοὴν, καὶ πολλάκις καὶ ἀλληθῆ ἐξουσίαν των ἀπὸ τοῦ Μαλιακοῦ μέχρι τοῦ Ἀμβρακικοῦ κόλπου. *Ἀποδέξια* (σίχ. 6) εἶναι, νομίζομεν, *ἀποδείξια*. *Ἀποδέξια ποιουμένα*, ἀντὶ *δεικνύουσα*, ὡς καὶ Ἡρόδοτος « Ἱστορίας.... ἀπόδεξις ἥδε » δηλ. δεῖξις, ἔκθεσις. Διὰ τοῦτο ὑπελάβαμεν ὅτι δυνάμεθα ν' ἀναπληρώσωμεν τὸν κενὸν τόπον τοῦ στίχου τούτου (....ν), διὰ τῆς λέξεως *πᾶσιν*, ὥστε ὁ νοῦς ἔσται, ὅτι ἡ ποιήτρια προθύμως ἐδείκνυεν ἢ ἀπήγγελλεν εἰς καθένα τινὰ τῶν ποιημάτων της, ἐν οἷς ἐμνήσθη τῶν προγόνων κτλ. Τοιαύτη εὐγενὴς ἀμοιβὴ διὰ τοιοῦτον εὐγενῆ λόγον ἦτον ἀξία τῆς λαμπροτέρας ἐποχῆς τῆς Ἑλληνικῆς δόξης. Τὸ αὐτὸ ψήφισμα φαίνεται ὅτι χορηγεῖ (σίχ. 11 καὶ 12) προξενείαν καὶ πολιτείαν καὶ εἰς ἕτερόν τινα, συγγενῆ ἴσως τῆς ποιητρίας. Ἀπὸ τὸν στίχ. 12 τῆς παρούσης ἐπιγραφῆς, ὡς καὶ ἀπὸ τοὺς στίχ. 11 καὶ 13 τῆς ἐπιγραφῆς 63, καὶ τοὺς στίχ. 15 καὶ 16 τῆς ἐπιγραφῆς 64, φαίνεται ὅτι τρεῖς ἐπώνυμοι ἢ ἐτήσιοι ἄρχοντες διεῖπον τὴν διοίκησιν τῆς Λαμίας, ὅτι δὲ οἱ Λαμιεῖς εἶχον καὶ ἰδιαίτερον στρατηγὸν, ὅστις ἐλάμβανε μέρος εἰς τὰ δημόσια τῆς πόλεως πράγματα, καὶ ἀνεφέρετο καὶ εἰς τὰ ψηφίσματα ὡς καὶ ὁ γενικὸς στρατηγὸς τῆς Αἰτωλικῆς συμμαχίας. Ὁ δὲ στρατηγὸς οὗτος τῶν Λαμιέων, ἦτον, φαίνεται, ὁ τοῦ πεζοῦ μόνον στρατεύματος, διότι ὁ τοῦ ἱππικοῦ (ὁ ἱππαρχέων) ἀναφέρεται ἰδίως ὡς εἷς τῶν ἐν τέλει καὶ οὗτος, εἰς τὰς ἐπιγραφὰς 63, 64 καὶ 65· εἰς ἕκαστον τοιοῦτον ψήφισμα φαίνεται τέλος καὶ εἷς ἢ πλείονες *ἔγγυοι τῆς προξενίας* ὑπογεγραμμένοι, πολῖται δηλ. τῆς ψηφιζούσης πόλεως, ἐγγυώμενοι εἰς τὸν ἀναγνωριζόμενον πρόξενον κτλ. ὅτι θέλει ἀπολαμβάνει σταθερῶς τὰ χορηγηθέντα αὐτῷ προνόμια· (ἴδ. Boeck C. I. G. p. 732). Παρατηρητέα εἰς τὴν ἐπιγραφὴν ταύτην, ἡ γραφὴ κατὰ γᾶγ καὶ..., τροπῆ τοῦ Ν εἰς Γ πρὸ τοῦ Κ, ὁμοίως καὶ ἡ γραφὴ τῶΜ προγόνων, τροπῆ τοῦ Ν εἰς Μ πρὸ τοῦ Π, καὶ σημειωτέον ὅτι καὶ τὴν σήμερον προφέρομεν ἀπαραλλάκτως πάντοτε ὅλα τὰ τοῦ Π προηγούμενα Ν ὡς Μ. Ὁμοίως παρατηρητέα καὶ ἡ πρόθεσις ἐν ἀντὶ ἐς « ἐν τὸν ἅπαντα χρόνον. »

Ἡ ὑπ' ἀριθ. 63 ἐπιγραφὴ, κατέχει τὸ μέτωπον κύβου λιθίνου, ἔχοντος ὕ. 1′ 11″ π. 3′ 5″, β. 1′ 2″, κειμένου εἰς τὸ στρατιωτικὸν νοσοκομεῖον Λαμίας. Περιέχει δὲ ψήφισμα τῆς πόλεως τῶν Λαμιέων, χορηγούσης προξενεῖαν κτλ. εἰς Ἀκαρνάνα τινα, ἐκ Μητροπόλεως (πολιχνίου κειμένου ἐπὶ τῆς δυτικῆς ὄχθης τοῦ Ἀχελώου, πλησίον τῆς πόλεως Ἄργους (1) καλούμενον Νικόμαχον Διοκλέους· εἰς τὴν ἐπιγραφὴν προσδιορίζεται οὐ μόνον τὸ ἔτος τοῦ ψηφίσματος διὰ τοῦ ὀνόματος τῶν ἀρχόντων καὶ στρατηγῶν, ἀλλὰ καὶ ὁ μὴν καὶ ἡ ἡμέρα αὐτοῦ « Μηνὸς Χρυτταίου πεντακαιδεκάτᾳ. » Ὀνόματα μηνῶν ἀναφέρονται καὶ εἰς τὰς λοιπὰς ἐπιγραφὰς τοῦ παρόντος φυλλαδίου. Εἰς τὴν ὑπ' ἀριθ. 68, Βώμιος καὶ Χρυτταῖος, εἰς τὴν 69, Βώμιος, Χρυταῖος, Ἱπποδρόμιος, Πάναμος· εἰς τὴν 72, Γεύστης, Λυκέος, Ἱπποδρόμιος· εἰς τὴν 73, Ἱπποδρόμιος, Ἀπαλλαῖος, Βουκάτιος, καὶ εἰς τὴν 74, Βώμιος καὶ Γεύστης· ἐξ αὐτῶν Βουκάτιος, Ἱπποδρόμιος καὶ Πάναμος εἶναι ὀνόματα καὶ Βοιωτικῶν μηνῶν, ἀντιστοιχούντων εἰς τοὺς Ἀθηναϊκοὺς Γαμηλιῶνα ἢ Μουνυχιῶνα, ἑκατομβαιῶνα καὶ μεταγειτνιῶνα· Ἀπελλαῖος δὲ ἢ Ἀπηλλήϊος εἶναι ὄνομα Μακεδονικοῦ καὶ Δελφικοῦ μηνός. Ἂν εἶναι πιθανὸν ὅτι οἱ Λαμιεῖς παραλαβόντες τὰ ὀνόματα τῶν μηνῶν τούτων ἀπὸ τοὺς Βοιωτοὺς, τὰ ἄφησαν συγχρόνως ἐφηρμοσμένα καὶ εἰς τοὺς μῆνας εἰς οὓς παρ' ἐκείνοις ἀνῆκον, ἂν προσέτι θεωρήσωμεν τὴν σειρὰν καθ' ἣν αἱ μῆνες οὗτοι ἀναφέρονται εἰς τὰς παρούσας ἐπιγραφὰς, δυνάμεθα ἴσως νὰ κατατάξωμεν τοὺς Λαμιακοὺς μῆνας ὡς ἀκολούθως·

(1) Θουκδ. Γ. 107.

Λαμίας.	Ἀθηνῶν.
Βουκάτιος	Γαμηλιών.
Γεύστης (1) Χρυσταῖος. Λύκεος.	Ἀνθεστηριών. Ἐλαφηβολιών. Μουνιχιών. Θαργηλιών. Σκιροφοριών.
Ἱπποδρόμιος	Ἑκατομβαιών.
Πάναμος	Μεταγειτνιών.
Ἀπελλαῖος	Βοηδρομιών. ἢ Πυανεψιών. ἢ Μαιμακτηριών. ἢ Ποσιδεών.

Ὁ ἀναγράψας τὸ ψήφισμα δὲν ἦτον αὐστηρὸς περὶ τοῦ λίθου τὴν ἐκλογὴν, διότι ἀντὶ μαρμάρου, σπανίου κατὰ τὰ μέρη ἐκεῖνα, μετεχειρίσθη μέλανά τινα λίθον ἔχοντα ἀνώμαλον κατά τινα μέρη τὴν ἐπιφάνειαν· ἐντεῦθεν μὴ χαραχθέντος, ὡς φαίνεται, καθαρῶς τοῦ Ο εἰς τὴν λέξιν ἈρσινΟέος (στίχ. 2.) ἐπέγραψεν αὐτὸ ἄνωθεν. Ὁμοίως καὶ εἰς τοὺς στίχ. 11 καὶ 12 δὲν προέβη μέχρι τοῦ τέλους τῆς πλακὸς διὰ τὴν ἀνισότητα αὐτῆς. Παρατηρητέα ἐνταῦθα καὶ ἡ περὶ τὴν σύνταξιν παραδρομή. « Ἁ πόλις . . . πρόξενον εἶμεν . . . Αὐτῷ καὶ ἐκγόνους πολιτείαν . . . κτλ. » ἀντὶ πρόξενον εἶμεν αὐτὸν, καὶ δεδόσθαι αὐτῷ καὶ ἐκγόνοις. »

Ἡ ἐπιγρ. 64 κατέχει τὴν δεξιὰν πλευρὰν τοῦ αὐτοῦ λίθου. Περιέχει δὲ ψήφισμα δι' οὗ ἡ πόλις ἀναγνωρίζει πρόξενον Ὑπαταῖον τινὰ, υἱὸν τοῦ Πολίτου (ἴσως τὸν αὐτὸν ὅστις κατὰ τὴν ἐπιγραφὴν 62 ἐστρατήγει τῶν Αἰτωλῶν), διότι ἐλθὼν εἰς τὴν πόλιν *ἐποιήσατο δείξεις* (ἴσως καὶ οὗτος *ποιητικὰς* ἐκθέσεις, ὡς ἐπιγρ. 62) ἐν αἷς ἐμνήσθη τῆς πόλεως· ἐνταῦθα ὁ ἴδιος στρατηγὸς Φίλιππος Δεξικράτους (ἴσως τοῦ ἄρχοντος) εἶναι καὶ ἐγγυητὴς τῆς Προξενείας.

Ἡ ὑπ' ἀριθ. 65 εὑρεθεῖσα εἰς τὴν βρύσιν τοῦ δημάρχου Λαμίας, καὶ ἔχουσα ὕ. 1′ 2″, π. 2′ 3″, ἀφορᾷ τὸ αὐτὸ ἀντικείμενον ὡς καὶ αἱ προηγηθεῖσα. Μεταξὺ τῶν στίχων 2 καὶ 3 φαίνεται ἐγγεγραμμένη ἡ λέξις ΓΑΣ, εἴτε διότι ὁ γραφεὺς εἶχε λησμονήσει ὅτι τὴν εἶχεν ἤδη χαράξει μετὰ τὴν λέξιν ἔγκτησιν, εἴτε θέλων νὰ γράψῃ « ἐπινομίαν γᾶς, ἔγκτησιν γᾶς καὶ οἰκίας, » διακρίνων οὕτω τὴν *ἐπινομίαν* μόνον τῆς γῆς ἀπὸ τὴν ἐντελῆ *κτῆσιν* αὐτῆς.

Αἱ ὑπ' ἀριθ. 66 καὶ 67 ὧν ἡ μὲν εἶναι λιθοστρωμένη εἰς ἐρείπιον οἰκίας Λαμιέως τινὸς καλουμένου Κερκυροπούλου, ἡ δὲ ἐπίσης λιθοστρωμένη εἰς δημόσιον δρόμον, εἶναι ὁμοίως τεμάχια ψηφισμάτων διδόντων προξενίαν εἰς τὴν ὑπ' ἀριθ. 66 ἀναφέρεται τῶν Θεσσαλῶν καὶ ὄχι τῶν Αἰτωλῶν ὁ στρατηγὸς, ἀνήκει ἐπομένως ἡ ἐπιγραφὴ εἰς τὴν ἐποχὴν καθ' ἣν ἡ Λαμία ἐθεωρεῖτο ὡς Θεσσαλικὴ πόλις καὶ δὲν συνεδέετο εἰσέτι ἢ δὲν συνεδέετο πλέον μετὰ τῆς Αἰτωλικῆς συμμαχίας. Εἰς τὸ τμῆμα ὑπ' ἀριθ. 67 ἀναφέρεται ἔγγυος τῆς προξενείας Δεξικράτης, ἴσως ὁ αὐτὸς μὲ τὸν ἄρχοντα τῆς ὑπ' ἀριθ. 64.

Αἱ ὑπ' ἀρ. 68—74, ἴσως καὶ 75 ἀναφέρονται εἰς δούλων ἀπελευθερώσεις (2). Αἱ τρεῖς πρῶται, (68, 69 καὶ 70) εἶναι κεχαραγμέναι εἰς τὰς πλευρὰς ἑνὸς καὶ τοῦ αὐτοῦ λίθου, ἔχοντος ὕ. 2′ 8″, π. 2′, καὶ εὑρεθέντος εἰς τὰ ἐρείπια τοῦ Κερκυροπούλου· εἰς τὰς ἐπιγραφὰς ταύτας ἀναφέρεται ὁ κατὰ καιρὸν στρατηγὸς, ἢ ὁ τῆς πόλεως ἢ πιθανώτερον ὁ τῶν Θεσσαλῶν, ὧν οἱ Λαμιεῖς ἀπετέλουν μέρος, διότι ἀμφότεροι οἱ στρατηγοὶ ὧν σώζονται τὰ ὀνόματα, εἶναι Θεσσαλοὶ, ὁ μὲν Γομφεὺς, ὁ δὲ Λαρισσαῖος, (ἐπιγραφὴ 68 καὶ 69)· προσέτι δὲ καὶ ὁ ταμίας τῆς πόλεως, εἰς ὃν ἀπέκειτο ἡ φροντὶς τῆς ἀναγραφῆς τῶν ἀφιερώσεων (ἐπιγρ. 71). Εἰς τὴν ἐπιγρ. 68, ἥτις κατέχει τὸ μέτωπον τῆς πλακὸς, στρατηγὸς ἀναφέρεται Ἀγαθάνωρ Μυδάμαντος, Γομφεὺς, ἐκ Γόμφων, μικρᾶς

(1) Ὁ Χρυσταῖος ἴσως προτακτέος τοῦ Γεύστου. (2) Ἰδ. C. T. G. 1608, ἐπ.

πόλεως τῆς ἐν Θεσσαλίᾳ Ἑστιαιώτιδος, παρὰ τὸν Πηνειὸν (1), κατὰ τὴν θέσιν ὅπου τὴν σήμερον κεῖται τὸ χωρίον Σταγί. Τὸ τέλος τοῦ στίχ. 2 καὶ ἀρχὴν τοῦ στίχ. 3, καὶ εἰς ταύτην καὶ εἰς τὴν ἑπομένην ἐπιγραφὴν, 69, ἀνεπλήρωσα εἰς « ἀπελεύθεροι, δεδοκότες *ἐν τὰν στάλαν* τοὺς δεκαπέντε στατῆρας. » Ἡ ἐπιγρ. 74 φέρει καθαρῶς « ἐν τὰν πόλιν » ὅθεν φαίνεται ὅτι οἱ 15 στατῆρες ἦσαν ἡ τιμὴ ἡ κατατιθεμένη διὰ τὴν ἀπελευθέρωσιν τῶν δούλων τούτων, ἴσως ἀνὰ ἕνα στατῆρα δι' ἕκαστον, ἢ μᾶλλον δι' ἕκαστον ἀνὰ δεκαπέντε. Ἡ τιμὴ δὲ αὕτη δίδεται, κατὰ συγκατάθεσιν, φαίνεται, τῶν ἀπελευθερούντων, εἰς τὴν πόλιν, ἀντὶ νὰ δοθῇ εἰς αὐτοὺς τοὺς ἰδίους. Ἡ δὲ *στάλα* ἢ *στήλη*, ἥτις εἰς τὰ, ἐπιγραφ. 68 καὶ 69 φαίνεται κατέχουσα τὴν θέσιν τῆς λέξεως *πόλιν*, ἦτον ἴσως ἔκφρασις διὰ τῆς ὁποίας, διὰ τοπογραφικόν τινα λόγον ἄγνωστον εἰς ἡμᾶς, ἢ διότι ὑπῆρχε καὶ ἐνταῦθα ὡς καὶ εἰς τοὺς ἐν Ἀθήναις θησαυροὺς τῶν θεῶν, στήλη ἐφ' ἧς ἀνεγράφοντο τὰ ἐνόντα, ἐδήλουν οἱ Λαμιεῖς θησαυροφυλακεῖον τῆς πόλεώς των· ἐγράψαμεν δὲ *δεδοκότες*, ἀντὶ τοῦ ἴσως κατὰ παραδρομὴν εἴτε τοῦ ἀναγράψαντος εἴτε τοῦ ἀντιγράψαντος φαινομένου εἰς τὸ ἀνὰ χεῖράς μας ἀντίγραφον *δεδοκότος*, ὁδηγηθέντες ἀπό τινα ὑπὸ τοῦ Κ. Λεὶκ ἐκδεδομένην ἐπιγραφὴν, ὅπου ἀναγινώσκομεν « ἀπελεύθεροι δεδοκότες, » (2) ἐκτὸς μόνον ἂν ἐξηγηθῇ ἡ ἔκφρασις ὁποία φαίνεται εἰς τὴν ἐπιγραφὴν « ὅτι ὁ ταμίας ἔδωσε τοὺς 15 στατῆρας εἰς τὴν πόλιν, λαβὼν ἀναμφιβόλως αὐτοὺς ἀπὸ τοὺς ἀπελευθέρους. Ἡ ὀνομαστικὴ *στατῆρες* ἀντὶ στατῆρας (68) εἶναι προφανὴς παραδρομή. Οἱ στατῆρες, ἂν ἦναι ἰσότιμοι μὲ τοὺς χρυσοῦς Ἀττικοὺς, ἰσοδυναμοῦν ἕκαστος μὲ δραχ. 20 καὶ 5 ἑπομένως ἐξ αὐτῶν ἀπετέλουν μνᾶν μίαν. Διὰ τοῦτο πιθανότερον μᾶς φαίνεται ἕκαστος τῶν δούλων νὰ κατέθετεν ὑπὲρ τῆς ἀπελευθερώσεώς του ὄχι ἀνὰ 1 ἀλλ' ἀνὰ 15 στατῆρας, ἤτοι μνᾶς 3, διότι τοιαύτη καὶ ἔτι μεγαλητέρα φαίνεται οὖσα ἡ τιμὴ τῶν δούλων κατ' ἄλλας σωζομένας ἐπιγραφάς (3).

Εἰς τὴν ἐπιγρ. 69 κατέχουσαν τῆς πλακὸς τὸ ἀριστερὸν, ἀναφέρεται στρατηγὸς Ἰσαγόρας Λυσσάνδρου Λαρισσαῖος εἴτε ἐκ Λαρίσσης τῆς πρωτευούσης τῆς ἐν Θεσσαλίᾳ Πελασγιώτιδος, κειμένης παρὰ τὸν Πηνειὸν (τὴν σήμερον καλουμένης Λάρισσα), εἴτε ἐκ τῆς Κρεμαστῆς ἢ *Πελασγίας* Λαρίσσης, πόλεως τῆς Φθιώτιδος ἐπὶ τοῦ Μαλιακοῦ κόλπου, Γαρδίκι τὴν σήμερον καλουμένης.

Ἡ ὑπ' ἀρ. 70, οὖσα κατὰ μέγα μέρος ἐξηλειμμένη, κατέχει τὴν τρίτην ἢ δεξιὰν πλευρὰν τοῦ λίθου.

Αἱ ἐπιγραφαὶ 71, 72 καὶ 73, εἶναι καὶ αὐταὶ ἐγκεχαραγμέναι εἰς τρεῖς ἐπιφανείας μιᾶς καὶ τῆς αὐτῆς πλακὸς, καὶ πιθανῶς εἶναι συνέχεια μιᾶς καὶ τῆς αὐτῆς ἀναγραφῆς, ἧς τὸ μὲν πρῶτον μὲν πρῶτον μέρος (71) κατέχει τὴν ἐμπροσθινὴν ἐπιφάνειαν, τὸ δεύτερον (72) τὴν δεξιῶς πλαγίαν, καὶ τὸ τρίτον (73) τὴν ὀπισθίαν. Εἰς τὸν στίχ. 16 τῆς ὑπ' ἀρ. 73 ἀπαντᾶται πρῶτον ἡ λέξις συνευδοκέως, δηλοῦσα ὅτι ἡ Στρατονίκη ἠλευθερώθη ὑπὸ τῆς . . . . τας Χαύρου, συγκαταθέσει, ἢ συνευδοκοῦντος καὶ τοῦ Μει . . . . ὅστις εἶχεν ἐπ' αὐτῆς ἐπίσης τινα δικαιώματα, εἴτε σύζυγος, εἴτε υἱὸς, εἴτε ἀδελφὸς ὢν τῆς ἀπελευθερούσης.

Ἡ ὑπ' ἀρ. 74 οὖσα εἰς ἄκρον ἐφθαρμένη ἀναφέρεται καὶ αὕτη ὁμοίως καὶ μετὰ τῶν αὐτῶν τύπων εἰς δούλων ἀπελευθερώσεις.

Ἡ ὑπ' ἀρ. 75 εὑρίσκεται λιθοστρωμένη εἰς τὴν κλίμακα τῆς ἐκκλησίας τῆς Δεσποίνης. Ἀμφιβάλλομεν ἂν ὡς καὶ αἱ προηγούμεναι εἶναι ἀπελευθέρων ἀναγραφὴ, ἢ ἂν εἶναι ἐπιτάφιος, ὡς δύναται νὰ εἰκασθῇ ἐκ τοῦ μέρους ὅπου εὑρέθη, καὶ ὅπου ἔκειντο καὶ αἱ δύω (76 καὶ 77), οὖσαι ἀμφότεραι ἐπιτάφιοι, καὶ ὅπου ἴσως ἦτον τὸ νεκροταφεῖον τῶν Λαμιέων.

Ἡ ὑπ' ἀρ. 76 εὑρίσκεται ἐντετειχισμένη εἰς αὐτὴν τὴν ἐκκλησίαν, ὀπίσω τοῦ βήματος, καὶ εἶναι ἀναμφιβόλως ἐπιτάφιος τριῶν θανάτων.

Ἡ ὑπ' ἀρ. 77, λιθοστρωμένη ἐπίσης εἰς τὴν κλίμακα τῆς ἐκκλησίας εἶναι ἐπιτάφιος δούλου εἰς τὸν ὁποῖον ἀποδίδεται τὸ ἐπίθετον Εὔμοιρος, ἀντιστοιχοῦν μὲ τὸ ἡμέτερον *μακαρίτης*. Α. Ρ. ΡΑΓΚΑΒΗΣ.

(1) Στράβ. (2) Leak, travels in northern Greece Vol I.
(3) C. J. G. 1699, καὶ 1700 « μνᾶν πέντε. » 1704, 1705, α, « μνᾶν τεσσάρων. » 1707. « μνᾶν τριῶν, [illegible] δραχμῶν.

78.

[Ἀ]πολλόδωρος

ἡ Βουλὴ
Λέπεδον Αἰμ[ιλίου]

Ἡ ἐπιγραφὴ αὕτη εὑρέθη εἰς τὰς ἐν Ἀκροπόλει Ἀρχαιολογικὰς ἀνασκαφὰς κατὰ τὸ παρελθὸν ἔτος· εἶναι γεγραμμένη ἐπὶ βάθρου Πεντελησίου λίθου. Ἐπὶ τοῦ βάθρου τούτου παρατηροῦνται δύω ἐπιγραφαὶ διαφόρου χρόνου, ἡ πρώτη ἡ φέρουσα τὸ ὄνομα Ἀπολλόδωρος εἶναι ἀρχαιοτέρα διότι εἶναι γράμμασιν Ἀττικοῖς γεγραμμένη, ἡ δὲ δευτέρα εἶναι γεγραμμένη γράμμασι τοῖς τῶν Ῥωμαϊκῶν χρόνων. Τίνος Ἀπολλοδώρου δὲ ἦτον τὸ ἱστάμενον ἐπὶ τοῦ βάθρου τούτου ἄγαλμα εἶναι δύσκολον νὰ τὸ μαντεύσωμεν, διότι ἐκτὸς τοῦ ὀνόματος τούτου ἄλλο τὶ δὲν σώζεται γεγραμμένον. Ἐπὶ τοῦ ἀρχαίου τούτου βάθρου, ἡ κατὰ τοὺς Ῥωμαϊκοὺς χρόνους Βουλὴ τῶν Ἀθηναίων ἀνέστησε τὸ ἄγαλμα τοῦ Λεπέδου ἢ Λεπίδου υἱοῦ τοῦ Μ. Αἰμιλίου Λεπίδου τοῦ Ὑπατεύσαντος τῷ 707 ἔτει ἀπὸ κτίσεως Ῥώμης, σὺν τῷ Ἰουλίῳ Καίσαρι. Ἐκ τοῦ ὀνόματος τοῦ περιφήμου Λεπέδου συνυπάτου τοῦ μεγάλου ἀνδρὸς τοῦ Ἰουλίου Καίσαρος, δυνάμεθα νὰ συμπεράνωμεν ὅτι καὶ τὸ πρὶν τοῦ ἀγάλματος τοῦ Λεπέδου ἱστάμενον ἐπὶ τοῦ βάθρου τούτου ἄγαλμα τοῦ Ἀπολλοδώρου ἦτο πιθανῶς κάνενὸς τῶν ἐπισήμων Ἀπολλοδώρων, καὶ τὸ νὰ γραφῇ ἐπὶ τοῦ βάθρου μόνον τὸ ὄνομα Ἀπολλόδωρος οὐ μικρὸν αὐξάνει τὴν εἰκασίαν μου ταύτην, ὅτι δηλ. ὁ Ἀπολλόδωρος οὗτος ἦτο τις τῶν ἐξόχων καὶ γνωστῶν· πρὸς τούτοις καὶ ἡ θέσις τοῦ βάθρου κειμένου πρὸ τῆς εἰσόδου τοῦ Παρθενῶνος ἐπικυροῖ τὸν λόγον μου· ἀλλὰ ποῖος τάχα εἶναι ὁ Ἀπολλόδωρος οὗτος, ὅςτις ἔζει πρὸ τοῦ ἄρχοντος Εὐκλείδου; διότι τὸ ἐπίγραμμα ὡς εἴπομεν εἶναι Ἀττικοῖς γράμμασι γεγραμμένον· ἂν ὁ Ἀπολλόδωρος οὗτος ἦτον Ἀθηναῖος ἤθελεν εἶναι προσγεγραμμένον τὸ ὄνομα τοῦ πατρός του καὶ ἐκεῖνο τοῦ δήμου τοῦ ὁποίου μέλος ἦτον, ὡς συνείθιςαι εἰς ὅλας τὰς Ἀττικὰς ἐπιγραφάς· μὴ ὄντος δὲ κάνενὸς τοιούτου, ὁ Ἀπολλόδωρος οὗτος δὲν ἦτον βέβαια ἐξ Ἀθηνῶν. Μεταξὺ τῶν ξένων Ἀπολλοδώρων τῶν ὁποίων τὰς σχέσεις μὲ τὸν δῆμον τῶν Ἀθηναίων μᾶς διατήρησαν οἱ διασωθέντες εἰς ἡμᾶς Ἕλληνες συγγραφεῖς, εἶναι ὁ Κυζικηνὸς Ἀπολλόδωρος· τὸν Ἀπολλόδωρον τοῦτον οἱ Ἀθηναῖοι (ὡς μαρτυρεῖ ὁ Πλάτων) πολλάκις ἑαυτῶν στρατηγὸν ᾕρηνται ξένον ὄντα, ὡς ἔπραξαν καὶ διὰ τὸν Φανοσθένην τὸν Ἄνδριον, καὶ Ἡρακλείδην τὸν Κλαζομένιον (1)· τοῦ Ἀπολλοδώρου δὲ τούτου τὸ ἄγαλμα νομίζω ὅτι ἵστατο εἰς τὸ βάθρον ἐφ᾽ οὗ ἡ ἐπιγραφὴ διά τε τοὺς ῥηθέντας λόγους, καὶ διότι πλησίον τούτου ἐπὶ τεμαχίου ἑτέρου βάθρου πεντελησίου λίθου ἀναγινώσκεται ἡ ἀκρωτηριασμένη ἐπιγραφὴ Φανοσ[θένης]· ἀφ᾽ ὅσον δὲ δυνάμεθα νὰ εἰκάσωμεν ἀπὸ τὸ μέγεθος τοῦ σωζωμένου βάθρου τοῦ Ἀπολλοδώρου, τὸ ἄγαλμα τοῦ στρατηγοῦ τούτου ἦτον μικρότερον τοῦ φυσικοῦ ἀναστήματος. Κ. Σ. ΠΙΤΤΑΚΗΣ.

79.

[Ἡ ἐξ Ἀρείου Πάγου Βουλὴ καὶ ἡ Βουλὴ τῶν
πεντακοσίων καὶ ὁ δῆμος τῶν Ἀθηναίων ἀνέστησεν]
[Πρεσβε]υτὴν [Ἰουλί]ου Κλαυδίου
[Καίσα]ρος σεβαστοῦ Γερμανικοῦ
[Στρ]ατηγὸν Διοκλῆν Θεμιστο-
[κλέου]ς δᾳδοῦχον φιλοκαίσαρα καὶ
[Φιλόπ]ατριν τὸν ἑαυτοῦ εὐεργέτην
[ἐπὶ ἱερεί]ας Μεγίστης τῆς Ζήνωνος Σουνιέως

(1) Ἀπολλόδωρον.... τὸν Κυζικηνὸν.... (οἱ) Ἀθηναῖοι πολλάκις ἑαυτῶν στρατηγὸν ᾕρηνται, ξένον ὄντα, καὶ Φανοσθένην τὸν Ἄνδριον καὶ Ἡρακλείδην τὸν Κλαζομένιον, οὓς ἥδε ἡ πόλις ξένους ὄντας ἐνδειξαμένους ὅτι ἄξιοι λόγου εἰσὶν, καὶ εἰς στρατηγίας καὶ εἰς τὰς ἄλλας ἀρχὰς ἄγει. Πλάτ. Ἰων. Σ. 141.

Ἡ ἐπιγραφὴ αὕτη εἶναι γεγραμμένη ἐπὶ βράθρου Πεντελησίου λίθου· εὑρέθη τὸ παρελθὸν ἔτος εἰς τὰς ἐν Ἀκροπόλει ἀρχαιολογικὰς ἀνασκαφάς· ἐπὶ τοῦ βάθρου τούτου ἦτον ἡ εἰκὼν τοῦ στρατηγοῦ Διοκλέους τοῦ υἱοῦ τοῦ Θεμιστοκλέους ὅστις ἐγένετο καὶ Δαδοῦχος· ὁ Διοκλῆς οὗτος ἦτον Ἀθηναῖος φυλῆς Ἀκαμαντίδος, τὸν δὲ δῆμον Ἀγνούσιος· τὸ ἄγαλμα τῆς θυγατρὸς αὐτοῦ τοῦ Διοκλέους ἀνέστησεν ἡ ἐξ Ἀρείου Πάγου Βουλὴ καὶ ἡ Βουλὴ τῶν πεντακοσίων καὶ ὁ δῆμος τῶν Ἀθηναίων, ὡς φαίνεται ἀπὸ τὴν εἰς Ἀθήνας ἀντιγραφθεῖσαν παρὰ τοῦ Κ. Φουρμόντη ἐπιγραφήν (1)· ὁ Διοκλῆς λοιπὸν οὗτος ἦν πρεσβευτὴς τοῦ Ἰουλίου Κλαυδίου Καίσαρος, τὴν δὲ εἰκόνα αὐτοῦ ἀνέστησεν ὁ δῆμος τῶν Ἀθηναίων· ὅτε ἦτον ἱέρεια τῆς εἰς τὸν Ναὸν τῆς Ἀθηνᾶς τῆς Πολιάδος ἡ Μεγίστη, ἡ θυγάτηρ τοῦ Ζήνωνος τοῦ Σουνιέως· τὴν ἱέρειαν Μεγίστην καλουμένην, εὑρίσκομεν εἰς τὴν ὑπ' ἀρ. 478 ἐπιγραφὴν ἐκδοθεῖσαν εἰς τὸ σῶμα τῶν ἐπιγραφῶν τοῦ Βοικκίου· εἰς τὴν ἐπιγραφὴν ταύτην ἀναγινώσκομεν τὸ ὄνομα τῆς ἱερείας τῆς Μεγίστης θυγατρὸς τοῦ Ἀσκληπίδου τοῦ Ἀλεέως· ἀλλ' ἡ Μεγίστη τῆς ἐπιγραφῆς ταύτης εἶναι ἑτέρα τῆς θυγατρὸς τοῦ Ἀσκληπίδου τοῦ Ἀλεέως· αὐτὴ ἱεράτευσεν πρότερον τῆς Μεγίστης τῆς θυγατρὸς τοῦ Ἀσκληπίδου, διότι ἡ μὲν θυγάτηρ τοῦ Ζήνωνος ἔζη κατὰ τοὺς χρόνους Ἰουλίου Καίσαρος, ἡ δὲ Μεγίστη ἡ θυγάτηρ τοῦ Ἀσκληπίδου τοῦ Ἀλεέως ἔζη κατὰ τοὺς τοῦ Καίσαρος Αὐγούστου χρόνους. Ὡς ἐξάγεται ἀπὸ τὰς δύω αὐτὰς ἐπιγραφὰς τὴν παροῦσαν, καὶ τὴν ἐκδοθεῖσαν ὑπ' ἀριθ. 478 παρὰ τοῦ Κ. Βοικκίου.

Κ. Σ. ΠΙΤΤΑΚΗΣ

80.

. . . και ἀνέθεσαν Πρυτάνεις Ἐρεχθηΐδο[ς Φυλῆς

. [. τ]ῆς ἐπ' Εὐκτήμονος Ἄρχοντος

. . . [κ]α[θ]ύπ[ερθεν] Ἀγρυλῆς καθύπ[ερθεν] Ἀγρυλεῖς ὑπέ[νερθεν]

[Δ]ιοκ[λῆς]· . έναγος	Κλέαρχος
[Κο . . Θωκλείδης	Κηφισιεῖς
Κηδοι	Ξέξις
Ἁλιμοῦντος	Κηφισεῖς
Αὐτεγ . ης	
[Ἀνα]γυ[ράσι]οι	Περγασεῖς καθ[ύπερθεν]
[Εὐ]ωνυμεῖς	Περγασ[ε]ῖς ὑπένερθεν]
ις . Σ	
ιιο .	

[Λ]εύκιον [Φ]ανολκῖον
Κρίσπο[ινον]
ἀρετῆς ἕνεκεν

Πύθων Πύθωνος

Αἱ ἐπιγραφαὶ αὗται εἶναι γεγραμμέναι ἐπὶ κυκλοφεροῦς βάθρου Πεντελησίου λίθου, εὑρέθη τὸ βάθρον τῷ 1838 εἰς τὰς ἐν Ἀκροπόλει ἀρχαιολογικὰς ἀνασκαφάς· ὡς ἐκ τῶν γραμμάτων ἐξάγεται ὅτι αἱ ἐπιγραφαὶ αὗται ἦσαν τριῶν διαφόρων ἐποχῶν· ἡ πρώτη γεγραμμένη Ἀττικοῖς γράμμασιν εἶναι ἡ ἀρχαιοτέρα· ἡ δευτέρα ὡς ἐξάγεται ἐκ τῶν χαρακτήρων τῶν γραμμάτων αὐτῆς εἶναι ἡ δευτέρα ὡς πρὸς τὸν χρόνον· ἡ τρίτη εἶναι τῶν Ῥωμαϊκῶν χρόνων, πρὸς τούτοις ἡ τρίτη ὡς καὶ ἡ δευτέρα εἶναι ἀντεστραμμένως γεγραμμέναι εἰς τὸ αὐτὸ βάθρον· εἰς τὴν πρώτην ἐπιγραφὴν κατευτυχίαν σώζεται τὸ ὄνομα τοῦ ἄρχοντος Εὐκτήμονος, οὗτος ἐγένετο ἄρχων τῷ πρώτῳ ἔτει τῆς 93 Ὀλυμπιάδος (460 ἔτη πρὶν Χριστοῦ)· ἐπὶ τοῦ ἄρχοντος τούτου οἱ πρυτάνεις τῆς Ἐρεχθηΐδος φυλῆς ἀνέθεσαν τὸ ἀνάθημα τὸ ἐπὶ τοῦ βάθρου τούτου, τὸ ὁποῖον ἀφ' ὅσον ἐξάγεται ἀπὸ τὸ σχῆμα τὸ ἐπὶ τοῦ βάθρου ἐφ' οὗ

(1) Boec Corp. ins. 433.

ίστατο, φαίνεται νὰ ἦτον εἰκὼν τις χάλκινος ἴσως. Ἡ ἐπιγραφὴ αὕτη δὲν εἶναι γεγραμμένη καθαρῶς Ἀττικοῖς γράμμασιν ἀλλ' εἰς αὐτὴν εὑρίσκονται καί τινα μέρη Ἰωνικοῖς γράμμασι γεγραμμένα· ὡς εἶναι τὸ Η ἀντὶ τοῦ Ε οἷον Θωκλείδης ἀντὶ Θωκλείδες, Κηφισιῆς ἀντὶ Κεφισιεῖς, Εὐκτήμων ἀντὶ Εὐκτέμων, Εὐόνυμος ἀντὶ Εὐώνυμος, καὶ πάλιν εὑρίσκει τις τἀνάπαλιν Πρυτάνες ἀντὶ Πρυτάνεις κτλ. Τοιαῦτα εἴδη ἐπιγραφῶν ἐκμικτῶν γραμμάτων τῶν δύω ἐποχῶν εὑρίσκονται πάμπολλα, καὶ κατεξοχὴν παρατηρεῖται τοῦτο εἰς τὰς ἐπιγραφὰς τὰς ὀλίγον πρὶν τῆς 94 Ὀλυμπιάδος συνταχθείσας, ὅτε οἱ Ἀθηναῖοι παρεδέχθησαν καθ' ὅλην τὴν ἔκτασιν τὰ Ἰωνικὰ γράμματα.

Εἶναι τῷ ὄντι ἀθλία ἡ λογικὴ κατάστασις τῶν χρόνων ἐκείνων καθ' οὓς οἱ ἄνθρωποι, εἰς τὰς Ἀθήνας καὶ εἰς τὴν Ἀκρόπολίν της, ἐξήλειφον ὄχι μόνον τὰς ἀρχαίας ἐπιγραφὰς διὰ νὰ ἐπιγράψωσι νέας, οὐ μόνον τὰς κεφαλὰς τῶν ἀρχαίων ἀγαλμάτων ἔκοπτον διὰ νὰ θέσωσιν Ῥωμαϊκάς, ἀλλὰ καὶ τὰ βάθρα αὐτὰ μὲ τὰς ἐπιγραφάς των κατέστρεφον διὰ νὰ βάλλωσιν ἄλλα ἀγάλματα, καὶ ἐπ' αὐτῶν ἄλλας ἐπιγραφὰς νὰ γράψωσι, χωρὶς νὰ σκεφθῶσιν πλέον περὶ τῆς Ἑλληνικῆς Εὐκλείας.

Οἱ Πρυτάνεις τῆς Ἐρεχθηΐδος Φυλῆς τῶν ἀκολούθων δήμων, ἤτοι τῆς καθύπερθεν καὶ ὑπένερθεν Ἀγρύλης τοῦ Ἀνάγυροῦντος, τοῦ Εὐωνυμέως, τοῦ Περγασῆ καὶ τῶν ἄλλων ὅσοι ἀνήκουσιν εἰς τὴν Ἐρεχθηΐδα φυλὴν ἀνέθεσαν ἀνάθημά τι τῇ Ἀθηνᾷ· τοιούτου δὲ εἴδους ἀνάθημα ἔκαμον συχνάκις οἱ Πρύτανεις τῶν φυλῶν, ὡς τοῦτο ἀποδεικνύεται καὶ ἐξ ἄλλων ἐπιγραφῶν.

Εἰς τὴν λέξιν Ἀγρύλη παρατηρεῖται ἐνταῦθα ἡ διάφορος γραφὴ διὰ τοῦ υ καὶ ὄχι διὰ τοῦ οι ὡς ἔγραψεν ὁ Ἁρποκρατίων καὶ ὁ Σουΐδας (1), ἐκτὸς ἂν ἐγράφετο ἀδιαφόρως, καὶ τότε πάλιν θὰ πιστεύσωμεν ὅτι ἡ προφορὰ τοῦ υ καὶ οι ἦσαν αἱ αὐταὶ τοῦ ι, ἢ μήπως ἦτον ἄλλος δῆμος ὁ Ἀγρύλη ἢ Ἀγραύλη καὶ ἄλλος ὁ Ἀγροίλη. Παρατηρεῖται προσέτι ὅτι ὑπὸ τὸ αὐτὸ ὄνομα Ἀγρύλη ἦσαν δύω δῆμοι ὑπένερθεν Ἀγρύλη ἤτοι πρὸς τὴν πόλιν τῶν Ἀθηνῶν, καὶ καθύπερθεν Ἀγρύλη ἡ ἀποτέρω τῶν Ἀθηνῶν· τοὺς διπλοῦς τούτους δήμους εἰκάζοντες μόνον ἐκ τῆς ἐκφράσεως τοῦ Ἁρποκρατίωνος (2) βεβαιούμεθα ἔτι μᾶλλον ἀπὸ τὴν ἐπιγραφὴν ταύτην· ταυτὸ τοῦτο λέγομεν καὶ περὶ τοῦ δήμου Περγασῆ δηλονότι ὅτι ὑπὸ τὸ ὄνομα τοῦτο ἦσαν δύω δῆμοι, ὁ μὲν πλησίον τῆς πόλεως τῶν Ἀθηνῶν, καὶ ἐκαλεῖτο Περγασῆ ὑπένερθεν, ὁ δὲ ἄλλος μακρότερον τῶν Ἀθηνῶν κείμενος ἐκαλεῖτο καθύπερθεν. Περὶ τῆς θέσεως τῶν τεσσάρων τούτων δήμων θέλομεν ὁμιλήσει ἄλλοτε πλατύτερον.

Εἰς τὴν Πάραλον γῆν τῆς Ἀττικῆς Μεσογαίου (1), εἰς τὸ μέρος τὸ καλούμενον τώρα Βελανιδέζα, μεταξὺ τῶν δήμων Βραυρῶνος καὶ Ἁλῶν Ἀραφηνίδων, ἀντικρὺ τῆς Καρυστίας δειράδος (2), ἀνεκαλύφθη τὸ εἰς τὸ φυλάδιον τοῦτο ἰχνογραφημένον ἀνάγλυφον· ἀλλ' ἂς ἴδωμεν τίνος δήμου τάφοι ἦσαν οὗτοι ἔνθα εὑρέθη τὸ περὶ οὗ ὁ λόγος ἀνάγλυφον (3).

---

(1) Ἁρπ. καὶ Σουΐδα εἰς λέξιν Ἀγροίλη.

(2) Ἀρδηττος... τόπος Ἀθήνησιν ὑπὲρ τὸ στάδιον τὸ Παναθηναϊκὸν πρὸς τῷ δήμῳ τῷ ὑπένερθεν Ἀγρυλέων [Ἀγρυλέων ἴσως] Ἁρπ.

(1) Περὶ τῆς χώρας καλουμένης Παράλου ἀναφέρει καὶ ὁ Θουκυδίδης, οἱ δὲ Πελοποννήσιοι ἐπειδὴ ἔτεμον τὸ πεδίον, παρῆλθον εἰς τὴν Πάραλον γῆν καλουμένην μέχρι Λαυρίου ὄρους· καὶ εἰς διαφόρους ἐπιγραφὰς τῶν Ῥωμαϊκῶν χρόνων ἀναγινώσκομεν στρατηγὸς ὁ δεῖνα τῆς γῆς τῆς Παράλου.

(2) Χῶρός τις ἔστιν Ἀτθίδος πρὸς ἐσχάτοις
Ὅροισι, γείτων δειράδος Καρυστίας
Ἱερός. Εὐρ. Ἰφ. Ταυρ. ς. 1416.

(3) Προτιμῶμεν τὴν λέξιν ἀνάγλυφον ὡς μᾶλλον γνωστὴν τοῦ προστύπου, πρόστυπον ἔργον, καὶ τύπου, μ' ὅλον ὅτι δύω μαρτυρίαι τῶν παλαιῶν συγγραφέων ἐξηγοῦσι τὸ τῶν Γάλλων Bas—relief τύπος· ὁ Ἡρόδοτος ὁμιλῶν περὶ ἀναγλύφων καὶ περὶ τῆς ζωφόρου τοῦ ναοῦ λέγει « περιθέει δὲ αὐτὸ (τὸ ἱερὸν) αἱμασιὴ ἐγγεγλυμμένη τύποισι » καὶ ἀλλαχοῦ « τύποισι δὲ ἐξαπήχεσι ἐσκεύασται ἄξιον λόγου. Ἡροδ. Β. 2. § 86, καὶ Β. Γ'. §. 88 καὶ ὁ Παυσαν. λέγει « Θρασύβουλος δὲ ὁ Λύκου, καὶ Ἀθηναίων οἱ σὺν αὐτῷ τυραννίδα τῶν τριάκοντα καταλύσαντες ...... Ἀθηνᾶν καὶ Ἡρακλέα κολοσσοῦ ἐπὶ λίθου τύπου τοῦ Πεντέλησι ἔργα Ἀλκαμένους ἀνέθεσαν εἰς τὸ Ἡράκλειον. Παυσ.

Ἡ ἐπιγραφὴ αὕτη εἶναι γεγραμμένη ἐπὶ βράθρου Πεντελησίου λίθου· εὑρέθη τὸ παρελθὸν ἔτος εἰς τὰς ἐν Ἀκροπόλει ἀρχαιολογικὰς ἀνασκαφάς· ἐπὶ τοῦ βάθρου τούτου ἦτον ἡ εἰκὼν τοῦ στρατηγοῦ Διοκλέους τοῦ υἱοῦ τοῦ Θεμιστοκλέους ὅστις ἐγένετο καὶ Δᾳδοῦχος· ὁ Διοκλῆς οὗτος ἦτον Ἀθηναῖος φυλῆς Ἀκαμαντίδος, τὸν δὲ δῆμον Ἀγνούσιος· τὸ ἄγαλμα τῆς θυγατρὸς αὐτοῦ τοῦ Διοκλέους ἀνέστησεν ἡ ἐξ Ἀρείου Πάγου Βουλὴ καὶ ἡ Βουλὴ τῶν πεντακοσίων καὶ ὁ δῆμος τῶν Ἀθηναίων, ὡς φαίνεται ἀπὸ τὴν εἰς Ἀθήνας ἀντιγραφθεῖσαν παρὰ τοῦ Κ. Φουρμόντη ἐπιγραφήν (1)· ὁ Διοκλῆς λοιπὸν οὗτος ἦν πρεσβευτὴς τοῦ Ἰουλίου Κλαυδίου Καίσαρος, τὴν δὲ εἰκόνα αὐτοῦ ἀνέστησεν ὁ δῆμος τῶν Ἀθηναίων· ὅτε ἦτον ἱέρεια τῆς εἰς τὸν Ναὸν τῆς Ἀθηνᾶς τῆς Πολιάδος ἡ Μεγίστη, ἡ θυγάτηρ τοῦ Ζήνωνος τοῦ Σουνιέως· τὴν ἱέρειαν Μεγίστην καλουμένην, εὑρίσκομεν εἰς τὴν ὑπ' ἀρ. 478 ἐπιγραφὴν ἐκδοθεῖσαν εἰς τὸ σῶμα τῶν ἐπιγραφῶν τοῦ Βοικκίου· εἰς τὴν ἐπιγραφὴν ταύτην ἀναγινώσκομεν τὸ ὄνομα τῆς ἱερείας τῆς Μεγίστης θυγατρὸς τοῦ Ἀσκληπίδου τοῦ Ἀλεέως· ἀλλ' ἡ Μεγίστη τῆς ἐπιγραφῆς ταύτης εἶναι ἑτέρα τῆς θυγατρὸς τοῦ Ἀσκληπίδου τοῦ Ἀλεέως· αὐτὴ ἱεράτευσεν πρότερον τῆς Μεγίστης τῆς θυγατρὸς τοῦ Ἀσκληπίδου, διότι ἡ μὲν θυγάτηρ τοῦ Ζήνωνος ἔζη κατὰ τοὺς χρόνους Ἰουλίου Καίσαρος, ἡ δὲ Μεγίστη ἡ θυγάτηρ τοῦ Ἀσκληπίδου τοῦ Ἀλεέως ἔζη κατὰ τοὺς τοῦ Καίσαρος Αὐγούστου χρόνους. Ὡς ἐξάγεται ἀπὸ τὰς δύω αὐτὰς ἐπιγραφὰς τὴν παροῦσαν, καὶ τὴν ἐκδοθεῖσαν ὑπ' ἀριθ. 478 παρὰ τοῦ Κ. Βοικκίου.

Κ. Σ. ΠΙΤΤΑΚΗΣ.

80.

. . . και ἀνέθεσαν Πρυτάνεις Ἐρεχθηΐδο[ς Φυλῆς

. [. τ]ῆς ἐπ' Εὐκτήμονος Ἄρχοντος

. . . [κ]α[θ]ύπ[ερθεν] Ἀγρυλῆς καθύπ[ερθεν]	Ἀγρυλεῖς ὑπέ[νερθεν]
[Δ]ιοκ[λῆς]· . ἐναγος	Κλέαρχος
[Κο . . Θωκλείδης	Κηφισιεῖς
Κηδοι	Ξέξις
Ἁλιμοῦντος	Κηφισεῖς
Αὐτεγ . ης	
[Ἀνα]γυ[ράσι]οι	Περγασεῖς καθ[ύπερθεν]
[Εὐ]ωνυμεῖς	Περγασ[εῖ]ς ὑπένερθεν]
ις . Σ	
ιιο .	

[Λ]εύκιον [Φ]ανολ?ῖον
Κρίσπο[ινον]
ἀρετῆς ἕνεκεν

Πύθων Πύθωνος

Αἱ ἐπιγραφαὶ αὗται εἶναι γεγραμμέναι ἐπὶ κυκλοφεροῦς βάθρου Πεντελησίου λίθου, εὑρέθη τὸ βάθρον τῷ 1838 εἰς τὰς ἐν Ἀκροπόλει ἀρχαιολογικὰς ἀνασκαφάς· ὡς ἐκ τῶν γραμμάτων ἐξάγεται ὅτι αἱ ἐπιγραφαὶ αὗται ἦσαν τριῶν διαφόρων ἐποχῶν· ἡ πρώτη γεγραμμένη Ἀττικοῖς γράμμασιν εἶναι ἡ ἀρχαιοτέρα· ἡ δευτέρα ὡς ἐξάγεται ἐκ τῶν χαρακτήρων τῶν γραμμάτων αὐτῆς εἶναι ἡ δευτέρα ὡς πρὸς τὸν χρόνον· ἡ τρίτη εἶναι τῶν Ρωμαϊκῶν χρόνων, πρὸς τούτοις ἡ τρίτη ὡς καὶ ἡ δευτέρα εἶναι ἀντεστραμμένως γεγραμμέναι εἰς τὸ αὐτὸ βάθρον· εἰς τὴν πρώτην ἐπιγραφὴν κατευτυχίαν σώζεται τὸ ὄνομα τοῦ ἄρχοντος Εὐκτήμονος, οὗτος ἐγένετο ἄρχων τῆ[ς] ... τῆς 93 Ὀλυμπιάδος (460 ἔτη πρὶν Χριστοῦ)· ἐπὶ τοῦ ἄρχοντος τούτου οἱ πρυτάνεις τῆς Ἐρεχθηΐδος ... σαν τὸ ἀνάθημα τὸ ἐπὶ τοῦ βάθρου τούτου, τὸ ὁποῖον ἀφ' ὅσον ἐξάγεται ἀπὸ τὸ σχῆμα τὸ ἐπὶ ...

(1) Boec Corp. ins. 433.

ὥσπερ φαίνεται νὰ ἦτον εἰκὼν τὶς χάλκινος ἴσως. Ἡ ἐπιγραφὴ αὕτη δὲν εἶναι γεγραμμένη καθαρῶς Ἀττικοῖς γράμμασιν ἀλλ' εἰς αὐτὴν εὑρίσκονται καί τινα μέρη Ἰωνικοῖς γράμμασι γεγραμμένα· ὡς εἶναι τὸ Η ἀντὶ τοῦ Ε [illegible] Θωκλείδης ἀντὶ Θωκλείδες, Κηφισιῆς ἀντὶ Κεφισιεῖς, Εὐκτήμων ἀντὶ Εὐκτέμων, Εὐόνυμος ἀντὶ Εὐώνυμος, καὶ πάλιν εὑρίσκει τις τἀνάπαλιν Πρυτάνες ἀντὶ Πρυτάνεις κτλ. Τοιαῦτα εἴδη ἐπιγραφῶν ἐκμικτῶν γραμμάτων τῶν δύω ἐποχῶν εὑρίσκονται πάμπολλα, καὶ κατ' ἐξοχὴν παρατηρεῖται τοῦτο εἰς τὰς ἐπιγραφὰς τὰς ὀλίγον πρὶν τῆς 94 Ὀλυμπιάδος συνταχθείσας, ὅτε οἱ Ἀθηναῖοι παρεδέχθησαν καθ' ὅλην τὴν ἔκτασιν τὰ Ἰωνικὰ γράμματα.

Εἶναι τῷ ὄντι ἀθλία ἡ λογικὴ κατάστασις τῶν χρόνων ἐκείνων καθ' οὓς οἱ ἄνθρωποι, εἰς τὰς Ἀθήνας καὶ εἰς τὴν Ἀκρόπολίν της, ἐξήλειφον ὄχι μόνον τὰς ἀρχαίας ἐπιγραφὰς διὰ νὰ ἐπιγράψωσι νέας, οὐ μόνον τὰς κεφαλὰς τῶν ἀρχαίων ἀγαλμάτων ἔκοπτον διὰ νὰ θέσωσιν Ῥωμαϊκάς, ἀλλὰ καὶ τὰ βάθρα αὐτὰ μὲ τὰς ἐπιγραφάς των ἀνέστρεφον διὰ νὰ βάλλωσιν ἄλλα ἀγάλματα, καὶ ἐπ' αὐτῶν ἄλλας ἐπιγραφὰς νὰ γράψωσι, χωρὶς νὰ σκεφθῶσιν πλέον περὶ τῆς Ἑλληνικῆς Εὐκλείας.

Οἱ Πρυτάνεις τῆς Ἐρεχθηΐδος Φυλῆς τῶν ἀκολούθων δήμων, ἤτοι τῆς καθύπερθεν καὶ ὑπένερθεν Ἀγρύλης τοῦ Ἀναγυροῦντος, τοῦ Εὐωνυμέως, τοῦ Περγασῆ καὶ τῶν ἄλλων ὅσοι ἀνήκουσιν εἰς τὴν Ἐρεχθηΐδα φυλὴν ἀνέθεσαν ἀνάθημά τι τῇ Ἀθηνᾷ· τοιούτου δὲ εἴδους ἀνάθημα ἔκαμον συχνάκις οἱ Πρύτανεις τῶν φυλῶν, ὡς τοῦτο ἀποδεικνύεται καὶ ἐξ ἄλλων ἐπιγραφῶν.

Εἰς τὴν λέξιν Ἀγρύλη παρατηρεῖται ἐνταῦθα ἡ διάφορος γραφὴ διὰ τοῦ υ καὶ ὄχι διὰ τοῦ οι ὡς ἔγραψεν ὁ Ἁρποκρατίων καὶ ὁ Σουΐδας (1), ἐκτὸς ἂν ἐγράφετο ἀδιαφόρως, καὶ τότε πάλιν θὰ πιστεύσωμεν ὅτι ἡ προφορὰ τοῦ υ καὶ οι ἦσαν αἱ αὐταὶ τοῦ ι, ἢ μήπως ἦτον ἄλλος δῆμος ὁ Ἀγρύλη ἢ Ἀγραύλη καὶ ἄλλος ὁ Ἀγροίλη. Παρατηρεῖται προσέτι ὅτι ὑπὸ τὸ αὐτὸ ὄνομα Ἀγρύλη ἦσαν δύω δῆμοι ὑπένερθεν Ἀγρύλη ἤτοι πρὸς τὴν πόλιν τῶν Ἀθηνῶν, καὶ καθύπερθεν Ἀγρύλη ἡ ἀποτέρω τῶν Ἀθηνῶν· τοὺς διπλοῦς τούτους δήμους εἰκάζοντες μόνον ἐκ τῆς ἐκφράσεως τοῦ Ἁρποκρατίωνος (2) βεβαιούμεθα ἔτι μᾶλλον ἀπὸ τὴν ἐπιγραφὴν ταύτην· ταυτὸ τοῦτο λέγομεν καὶ περὶ τοῦ δήμου Περγασῆ δηλονότι ὅτι ὑπὸ τὸ ὄνομα τοῦτο ἦσαν δύω δῆμοι, ὁ μὲν πλησίον τῆς πόλεως τῶν Ἀθηνῶν, καὶ ἐκαλεῖτο Περγασὴ ὑπένερθεν, ὁ δὲ ἄλλος μακρότερον τῶν Ἀθηνῶν κείμενος ἐκαλεῖτο καθύπερθεν. Περὶ τῆς θέσεως τῶν τεσσάρων τούτων δήμων θέλομεν ὁμιλήσει ἄλλοτε πλατύτερον.

Εἰς τὴν Πάραλον γῆν τῆς Ἀττικῆς Μεσογαίου (1), εἰς τὸ μέρος τὸ καλούμενον τώρα Βελανιδέζα, μεταξὺ τῶν δήμων Βραυρῶνος καὶ Ἁλῶν Ἀραφηνίδων, ἀντικρὺ τῆς Καρυστίας δειράδος (2), ἀνεκαλύφθη τὸ εἰς τὸ φυλάδιον τοῦτο ἰχνογραφημένον ἀνάγλυφον· ἀλλ' ἂς ἴδωμεν τίνος δήμου τάφοι ἦσαν οὗτοι ἔνθα εὑρέθη τὸ περὶ οὗ ὁ λόγος ἀνάγλυφον (3).

(1) Ἁρπ. καὶ Σουΐδα εἰς λέξιν Ἀγροίλη.

(2) Καθύπερθεν... τόπος Ἀθήνησιν ὑπὲρ τὸ στάδιον τὸ Παναθηναϊκὸν πρὸς τῷ δήμῳ τῷ ὑπένερθεν Ἀγρυλέων [Ἀγρυλέων ἴσως] Ἁρπ.

(1) Περὶ τῆς χώρας καλουμένης Παράλου ἀναφέρει καὶ ὁ Θουκυδίδης, οἱ δὲ Πελοποννήσιοι ἐπειδὴ ἔτεμον τὸ πεδίον, παρῆλθον εἰς τὴν Πάραλον γῆν καλουμένην μέχρι Λαυρίου ὄρους· καὶ εἰς διαφόρους ἐπιγραφὰς τῶν Ῥωμαϊκῶν χρόνων [illegible] στρατηγὸς ὁ δεῖνα τῆς γῆς τῆς Παράλου.

(2) Χῶρός τις ἔστιν Ἀτθίδος πρὸς ἐσχάτοις
Ὅροισι, γείτων δειράδος Καρυστίας
Ἱερός. Εὐρ. Ἰφ. Ταυρ. ς. 1450.

(3) Προτιμῶμεν τὴν λέξιν ἀνάγλυφον [illegible] που ἔργον, καὶ τύπος, [illegible]
[illegible] τῶν παλαιῶν συγγραφέων [illegible] ὅτες ὁμιλῶν περὶ ἀναγλύφων [illegible]
[illegible] καὶ λέγει « περιθεὶς [illegible] τύποισι δὲ ἐξαπέχει [illegible]
[illegible] δ. 2. § 86, καὶ [illegible] [illegible]
[illegible]

Ὁ Στράβων ἀναφέρει δέκα δήμους ὡς τοὺς ἀξιολογωτέρους τῆς ἀνατολικῆς ἀκτῆς τῆς Παράλου γῆς τῆς Ἀττικῆς· οὗτοι δὲ εἶναι τὸ Σούνιον, ὁ Θόρικος, ὁ Ποταμὸς, αἱ Πρασιαὶ, ἡ Στειρία, ὁ Βραυρὼν, αἱ Ἁλαὶ Ἀραφηνίδες, ὁ Μυῤῥινοῦς, ὁ Προβάλινθος καὶ ὁ Μαραθὼν (4)· ὁ δὲ Παυσανίας ἀπεναντίας περιγράφων καὶ αὐτὸς ὅσον οἷόν τε συντόμως τοὺς μικροτέρους δήμους τῆς Ἀττικῆς Παράλου, καὶ ἀρχίζων ἀπὸ τὸν Ἁλιμοῦντα τὸν πλησιέστερον τῆς Πειραϊκῆς Χερσοννήσου, ἀπαριθμεῖ καὶ αὐτὸς δέκα μικροὺς δήμους μέχρι τοῦ Μυῤῥινοῦντος τοῦ πρὸς Μαραθῶνα· ἀναφέρει δὲ τὰ ἀξιολογώτερα καὶ τὰ μᾶλλον ἐς μνήμην παρέχοντα τῶν δήμων τούτων, πλὴν πετῶν τῇ δε κἀκεῖσε, δὲν φυλάττει τοπογραφικὴν σειρὰν εἰς τὴν διήγησιν τῶν δήμων τούτων ὡς ὁ Στράβων· ἀλλὰ μήπως αὐτοὶ μόνον οἱ ἀριθμούμενοι ἀπὸ τὸν Στράβωνα καὶ τὸν Παυσανίαν εἴκοσι δῆμοι ἦσαν ὅλοι οἱ δῆμοι τῆς γῆς τῆς Παράλου τῶν Μεσογαίων; ὄχι, ὁ Στράβων ὁ ἴδιος λέγει ὅτι μακρὸν εἰπεῖν τοὺς ἐν τῇ Μεσογαίᾳ δήμους τῆς Ἀττικῆς διὰ τὸ πλῆθος (5). Πρὸς τὸ βόρειον τοῦ δήμου Ἁλαὶ Ἀραφηνίδες, πλησίον τοῦ ὁποίου εὑρέθη τὸ ἀνάγλυφον τοῦτο, ἦτο κατὰ τὸν Στράβωνα καὶ τὸν Στέφανον τὸν Βυζάντιον ὁ δῆμος Φηγοῦς (6). τὸ πρὸς νότον δὲ μέρος τοῦ δήμου τῶν Ἁλῶν καλεῖται τώρα Βελανιδέζα· εἰς τὸ μέρος τοῦτο φαίνονται λείψανα δήμου, καὶ παρὰ τὸν ἐκεῖ χείμαῤῥον τάφοι καὶ σωροὶ, περιπεφραγμένοι τετραγωνικῶς ἀπὸ μεγάλους ἐγχωρίους λίθους, οἱ τάφοι δὲ οὗτοι εἶναι τὸ πολυάνδριον τοῦ δήμου τούτου τοῦ ὁποίου τὸ ὄνομα προσπαθοῦμεν νὰ ἀνακαλύψωμεν· εἰς ἕνα τῶν σωρῶν τούτων εὑρέθη τὸ περὶ οὗ ὁ λόγος ἀνάγλυφον· ἀλλ' ἂς ἴδωμεν ὁποῖον ἄρα τὸ ὄνομα τοῦ δήμου τούτου; ὁ Στέφανος, ὁ Βυζάντιος ἀναφέρει τρεῖς δήμους μὲ τὸ αὐτὸ σχεδὸν ὄνομα, ὁ ἕνας ἐκαλεῖτο Φηγοῦς τῆς Ἐρεχθηΐδος φυλῆς περὶ οὗ ἀναφέραμεν ἀνωτέρω, ὁ δεύτερος εἶναι Φηγαία τῆς Αἰγηΐδος, καὶ ὁ τρίτος τῷ αὐτῷ ὀνόματι καλούμενος Φυγαία τάττεται κατὰ μὲν τὸν Στέφανον τὸν Βυζάντιον εἰς τὴν Πανδιονίδα (7), κατὰ δὲ τὸν Ἁρποκρατίονα εἰς τὴν Αἰαντίδα (8)· ἂν τὸν ἕνα τῶν δήμων Φυγαία θέσωμεν εἰς τὸ Καταφύκη, οὐ μακρὰν τοῦ Σουνίου, ὁ δεύτερος πολλὰ πιθανῶς ἦτον εἰς τὸ μέρος τοῦ ὁποίου τὶς τῶν μεταγενεστέρων ἐξηγήσας τὴν σημασίαν τοῦ Φηγαία, ἐκάλεσεν αὐτὸ Βαλανιδέζα· ἢ καὶ διὰ τὴν αὐτὴν αἰτίαν δι' ἣν οἱ ἀρχαῖοι ἐκάλεσαν τὸν δῆμον τοῦτον Φηγαία, ὡς ὄντος τοῦ χώρου Βαλανοφόρου, διὰ τὸ αὐτὸ καὶ οἱ μεταγενέστεροι ἔδωσαν αὐτοῦ τοὔνομα Βελανιδέζαν.

Τὸ ἀνάγλυφον τοῦτο, μόνον, ἔχει ὕψος πέντε Ἀγγλικῶν ποδῶν καὶ ὀκτὼ δακτύλων (9), πλάτος εἰς τὸ στῆθος ἑνὸς Ἀγγλικοῦ ποδὸς, καὶ τὸ πάχος τοῦ ἀναγλύφου μόνον εἰς τὸ αὐτὸ μέρος εἶναι ἑνὸς δακτύλου· παριστάνει ἄνδρα ἱστάμενον κρατοῦντα εἰς μὲν τὴν ἀριστεράν του χεῖρα λόγχην (10), τὴν δὲ δεξιάν του ἔχει κεκλεισμένην ὡς νὰ κρατῇ ἐν αὐτῇ τὸ κέρμα· ἐπὶ τῆς κεφαλῆς του φέρει πῖλον, καὶ ὄπισθεν αὐτοῦ φαίνεται τὸ μέρος

Βοιωτικ, κεφ. 11 καὶ ἀλλαχοῦ λέγει « ἔστι δὲ ἔμπροσθεν τοῦ ναοῦ (τοῦ Λυκίου Ἀπόλλωνος) βάθρον πεποιημένην ἐν τύπῳ ταύρου μάχην ἔχων καὶ Λύκου. Παυσ. Κορινθ. κεφ. 19. Καὶ « τὴν κόρην Σώτειραν καλοῦσιν οἱ Ἀρκάδες, ἐπειργασμένος δὲ ἐπὶ τύπου πρὸ τῆς εἰσόδου, τῇ μὲν Ἄρτεμις, τῇ δὲ Ἀσκληπιὸς ἐστι καὶ Ὑγεία. Παυσ. Ἀρκαδ. κεφ. 31. Καὶ » στοά τε ἐστὶν ἐνδεξιᾷ, καὶ ἐν τῷ τοίχῳ λίθου λευκοῦ τύποι πεποιημένοι. Παυσ. Ἀρκαδ. κεφ. 37. ὅρα καὶ Πλίν H. N. L. 35, C. 12. καὶ Visconti T. 4. in museo Pio - Clementino. in praefat· ἀλλὰ καὶ ἡ λέξις ἀνάγλυφον ἐσήμαινε τὸ αὐτὸ ὡς ἀνάγλυφον ποτήριον.

(4) Στράβ. B. 9. §. 22.

(5) Τοὺς δ' ἐν τῇ Μεσογαίᾳ δήμους τῆς Ἀττικῆς μακρὸν εἰπεῖν διὰ τὸ πλῆθος. Στράβ. B. 9.

(6) Στράβ. B. 9. Στεφ. Βυζάν. εἰς Ἁλαὶ Ἀραφηνίδες· ἡ θέσις τοῦ δήμου Ἁλαὶ Ἀραφηνίδες γίνεται γνωστὴ καὶ ἐξ ἄλλων, καὶ πρὸς τούτοις ἐκ δύο ὀνομασιῶν χωρῶν ἐκεῖ πλησίον κειμένων τὰς ὁποίας ἡ πατροπαράδοτος συνήθεια διετήρησε μέχρι τὴν σήμερον. ά. τὸ μέρος ἔνθα αἱ Ἁλαὶ Ἀραφηνίδες αἵτινες ἦσαν ἀντικρὺ τῆς Καρύστου, καλεῖται τώρα Ἁλικὴ, διότι ἐκεῖ ἦσαν ἴσως τὸ πάλαι ἁλατοπωλεῖα· β'. ὀλίγον ἀποτέρω τῆς θαλάσσης πρὸς τὴν μεσόγαιον ἡ χώρα καλεῖται Ραφῆνα ὅπου φαίνονται ἀρκετὰ λείψανα τοῦ δήμου τῶν Ἁλαιέων τῶν Ἀραφηνιδῶν.

(7) Στέφαν. Βυζάντ. εἰς Φηγοῦς.

(8) Ὁ Ἁρποκρατίων γράφει αὐτὸν Φυγαία μὲ Υ. ὁ δῆμος οὗτος ἴσως ἦτον εἰς τὸ Καταφύκη· ἡ ταυτονυμία αταφύκη καὶ Φυγαία δίδει νὰ εἰκάσωμεν τοῦτο, καὶ ἡ δασύτης τοῦ Φ καὶ Υ μετὰ τῆς σημερινῆς ὀνομασίας Καταφύκη συμβάλλει οὐχ ἧττον εἰς τὴν εἰκασίαν μας ταύτην καὶ ὁ Κ. Στουάρτ. ἐνταῦθα ἔθεσεν τὸν δῆμον Φυγαία· διὰ τοὺς αὐτοὺς ἴσως λόγους.

(9) Μεταχειρίζομαι ἀντὶ τοῦ μέτρου, τοὺς Ἀγγλικοὺς πόδας, διότι αὐτοὶ πλησιάζουσι περισσότερον τῶν ἄλλων εἰς τοὺς Ἑλληνικοὺς πόδας· περὶ τῆς διαφορᾶς ταύτης θέλομεν ἀναφέρει ἄλλοτε, βασιζόμενοι εἰς μνημεῖον διασωθὲν τῆς ἀρχαιότητος, τοῦ ὁποίου τὴν καταμέτρησιν ἔχομεν ἀπὸ τοὺς ἀρχαίους· τὴν καταμέτρησιν τοῦ μνημείου τούτου μετρήσαντες μὲ Ἀγγλικοὺς πόδας δυνάμεθα νὰ ἐξάξωμεν ὁποία ἡ μεταξὺ τῶν δύο ποδῶν διαφορά· ὁ Κύριος Στούαρτ ἠρεύνησε ταύτην τὴν ὁμοιότητα τῶν δύο ποδῶν, ἀλλ' ὄχι εἰς τοιαύτας βάσεις.

(10) Πιθανῶς νὰ ἦναι τὸ κηρύκειον μᾶλλον, Ά. διότι τὸ μέρος ὅπερ κρατεῖ φαίνεται πεπατημένον, καὶ τοιοῦτον τὶ εἰς τὰς λόγχας δὲν παριστάνεται· Β'. διότι ἡ ῥάβδος αὕτη ἀπὸ ἄνωθεν ἕως κάτω εἶναι τοῦ αὐτοῦ πάχους· Γ'. διότι ἂν ἦτον λόγχη ἔπρεπε νὰ κατέχῃ αὐτὴν ἀπὸ τὴν δεξιὰν χεῖρα, ὡς παριστάνονται οἱ πολεμισταὶ, οἵτινες εἰς μὲν τὴν δεξιὰν φέρουσι δόρυ, εἰς δὲ τὴν ἀριστερὰν κρατοῦσιν ἀσπίδα.

τῆς πέτρας ὀλίγον ἀκατέργαστον, κεκαλυμμένον πιθανῶς ἀπὸ τὸν Πέτασον, διότι περικεφαλαίαν δὲν εἶναι δυνατὸν νὰ ἔφερεν ἐπὶ τοῦ πίλου, ἄλλως ὁ πῖλος ἦτο περιττός· ἡ κόμη αὐτοῦ εἶναι ὅλη ῥυπὴ ὡς ἡ τοῦ Ἑρμοῦ, εἴς τινα ἀγάλματά του· ὁ θώραξ τοῦ ἀναγλύφου καταβαίνει μέχρι τῆς ὀσφύος αὐτοῦ, ὑποκάτωθεν τοῦ θώρακος εἶναι ὀχιτὼν, ὁ ὁποῖος εἰς τοὺς ὤμους ἐξερχόμενος τοῦ θώρακος σχηματίζει διὰ τῶν πτυχῶν του εἶδός τι ἐπωμίδος χρωματισμένης ἐθρυθρῷ καὶ κυανέῳ χρώματι· ἔσωθεν τοῦ χιτῶνος εἶναι ἡ χλαίνα, ἥτις οὖσα μᾶλλον ἐπιμήκης τοῦ χειτῶνος ἐξέχει αὐτοῦ, εἶναι δὲ κεκοσμημένη ὀδοντοειδεῖ κόσμῳ, ὑπὸ τὴν χλαίναν εἶναι ἡ ἐσθὴς, ἥτις μᾶλλον ἐπιμήκης οὖσα ὅλου τοῦ ἄλλου ἱματισμοῦ κατακαλύπτει τὸ ἥμισυ τῶν ἰσχίων καὶ σχηματίζει πτυχὰς τρόπου Αἰγεννητικοῦ, αἱ πτυχαὶ δὲ αὗται εἶναι χρωματισμέναι ἐρυθρά· ἐπὶ τοῦ θώρακος εἶναι ὁ τελαμὼν ἐφ' οὗ ἐπὶ τοῦ δεξιοῦ ὤμου φαίνεται ἐζωγραφισμένος φαεινὸς ἀστὴρ, ἐπὶ δὲ τῆς ἄκρας αὐτοῦ τῆς ἐπὶ τοῦ ἄνω μέρους τοῦ στήθους παριστάνεται κεφαλὴ λέοντος, οἱ τελαμῶνες τῶν ἡρώων παριστάνοντο πάντοτε ἀργυροὶ, φαεινοὶ, καὶ κεκοσμημένοι χρυσέῳ κόσμῳ (11), τὸ πέριξ, ἔνθα ἡ κεφαλὴ τοῦ λέοντος εἶναι χρωματισμένον ἐρυθρά· εἰς τὴν μέσην τοῦ θώρακος παριστάνεται εἶδος ζώνης κοσμημένης Μεανδρικῷ σχήματι· ἐπὶ τῶν κάτω ἄκρων τοῦ θώρακος εἶναι ἑτέρα ζώνη φέρουσα ἑλειγμοὺς κεραυνοειδοῦς σχήματατος. ὁ χιτὼν εἶναι διαμοιρασμένος κατὰ τὸ ἔξωθεν μέρος εἰς ἕξ λόξας καὶ σχηματίζει τὴν στρατιωτικὴν καὶ ἡρωϊκὴν φουστανέλαν· τὸ ἰσχίον τοῦ ἀναγλύφου φαίνεται γυμνὸν ἴσως καὶ αὐτὸ ἦτο χρωματισμένον· ἀπὸ τὰ γόνατα ἀρχίζουσιν αἱ περικνημίδες, αἵτινες φθάνουσι μέχρι τῆς ἀρθρώσεως τοῦ ταρσοῦ· οἱ πόδες παριστάνονται γυμνοὶ καὶ οἱ δάκτυλοι ἀρκετὰ ἐκτεταμένοι. Κατὰ τοὺς πόδας, τὸν πῖλον, καὶ τὴν κόμην, τὸ ἀνάγλυφον τοῦτο ὁμοιάζει μὲ τὴν ἐπιδακτυλιολίθου παριστανομένην εἰκόνα τοῦ Ἑρμοῦ, ἐφ' ἧς ἀναγινώσκεται ΑΕΤΙΩΝ (12).

Ὑπὸ τὸ ἀνάγλυφον τοῦτο ἀναγίνωσκεται ἡ ἀκόλουθος ἐπιγραφὴ ΕΡΛΟΝ ΑΡΙΤΣΟΚΛΕΟΣ καὶ ἐπὶ τοῦ βάθρου ΑΡΙΤΣΙΟΝΟΣ· ὅσα γνωρίζωμεν ἀπὸ τοὺς διασωθέντας εἰς ἡμᾶς Ἕλληνας συγγραφεῖς περὶ τῶν γλυπτῶν Ἀριστοκλέων εἶναι τὰ ἀκόλουθα· ὁ Παυσανίας ἀναφέρει τέσσαρας Ἀριστοκλεῖς· Α. ὁ ἀρχαιότερος τῶν ἄλλων εἶναι ὁ ἐκ τῶν Κυδωνιῶν τῆς Κρήτης Ἀριστοκλῆς, τοῦ ὁποίου τὰ ἔργα καταριθμοῦντο ἐν τοῖς μάλιστα ἀρχαίοις, καὶ ὅστις, ὡς ἀναφέρει ὁ Παυσανίας, ἤκμαζε πρὶν ἡ ἐν Σικελίᾳ πόλις Ζάγκλη μετονομασθῆ Μεσσήνη, ἤτοι πρὶν ὁ τύραννος τοῦ Ῥηγίου Ἀναξίλας μετακαλέσῃ τοὺς Μεσσηνίους νὰ κατοικήσωσι τὴν Ζάγκλην· ταῦτα δὲ ἐπὶ τῆς Ὀλυμπιάδος ἐπράχθη τῆς ἐννάτης καὶ εἰκοστῆς, ἣν Χιόνις Λάκων τὸ δεύτερον ἐνίκα, Μιλτιάδου Ἀθαναίοις ἄρχοντος (13).

Δεύτερος Ἀριστοκλῆς κατὰ τὴν χρονολογίαν εἶναι ὁ πατὴρ τοῦ Κλεοίτα (14).

Τρίτος Ἀριστοκλῆς εἶναι ὁ υἱὸς καὶ μαθητὴς τοῦ ῥηθέντος Κλεοίτα· ὁ Ἀριστοκλῆς οὗτος ἐποίησεν εἰς τὴν Ὀλυμπίαν τὰ ἀγάλματα τοῦ Διὸς καὶ τοῦ Γανυμήδους ἅπερ ἀνέθηκεν Γνῶθις ὁ Θεσσαλὸς (15)· ὁ Ἀριστοκλῆς δὲ οὗτος ἤκμαζε κατὰ τὴν 61 Ὀλυμπιάδα.

Τέταρτος Ἀριστοκλῆς εἶναι ὁ Σικυώνιος ὁ ἀδελφὸς τοῦ περιφήμου Κανάχου· ὁ Ἀριστοκλῆς οὗτος οὐχ ἧττον ἔνδοξος τῇ τέχνῃ αὐτοῦ τε τοῦ Κανάχου ἐγένετο, καὶ πληθὺν μαθητῶν καὶ ὀπαδῶν τῆς σχολῆς αὐτοῦ κατέλιπεν· ὁ Κάναχος πρῶτος, ἢ μᾶλλον ἡ σχολὴ πιθανῶς αὕτη τῶν δύω ἀδελφῶν ἐμετρίασε κατὰ τὸν Κικέρωνα τὴν ἀπε-

(11) Ὁμηρ. Ἰλιάδ. Μ. στίχ. 401 καὶ Ὀδυσ. Α. στίχ. 610

(12) Ὅρα A. L. millin's mythologische· gemälde 250· τὰ ἐπὶ τῶν ἡρώων καὶ τάφων ἀνάγλυφα ἐνέδυον οἱ ἀρχαῖοι συνήθως μὲ θεία γραφάς, τῶν χθονίων ἢ καταχθονίων θεῶν, ἐνίοτε δὲ καὶ τῶν οὐρανίων.

(13) Παυσ. Μεσσην. κεφ. 23· τινὲς τῶν νεωτέρων κριτικῶν δὲν παραδέχονται τὸν χρόνον, τὸν ὁποῖον ὁ Παυσ. ἀναφέρει διὰ τὴν μετοικεσίαν τῶν Μεσσηνίων καὶ τὴν μετονομασίαν τῆς Ζάγκλης εἰς Μεσσήνην· ὅρα Clinton Fasti hellén. Larcher in Hero. Jacobs in Amalthea Praef. ἀλλ' ἡ ἔκφρασις τοῦ Παυσανίου ἐν τοῖς μάλιστα ἀρχαίοις καταριθμήσασθαι τὸν Ἀριστοκλέα εἶναι κατὰ τῆς γνώμης τῶν κριτικῶν τούτων· διότι ἂν ἡ μετονομασία αὕτη ἔγινε τῷ 71 Ὀλυμ. ἤτοι 497 πρὸ Χριστοῦ· ἡ ἐποχὴ αὕτη ἐν τοῖς μάλιστα ἀρχαίοις πετὰ δὲν δύναται νὰ λογισθῇ, ἐκτὸς ἂν ὁ Παυσανίας ἐσύγχισε τὸν Κυδωνιάτην Ἀριστοκλέα μέ τινα τῶν μεταγενεστέρων, ἢ τὸν ἀδελφὸν τοῦ Κανάχου, ὅστις ἔζη κατὰ τὴν Ὀλυμπιάδα ταύτην. Τοῦτο νομίζομεν πιθανώτερον.

(14) Πρῶτος ὁ Κλεοίτας οὗτος ἱππάφεσιν ἐμηχανήσατο, καὶ φρονῆσαί γε μέγα ἐπὶ τῷ εὑρήματι, ὥστε καὶ ἐπίγγραμμα ἐπὶ ἀνδριάντι τῷ Ἀθήνησιν ἐπιγράψαι,

« ὅστις ἱππάφεσιν Ὀλυμπίᾳ εὕρατο πρῶτος
τεῦξέ με Κλεοίτας υἱὸς Ἀριστοκλέους· Παυσ. Ἠλ. κεφ. 10·

τὰ ἔργα τοῦ Κλεοίτα τούτου ἐθεωροῦντο παρὰ τοῖς Ἕλλησι, ὡς ἐκφράζεται ὁ αὐτὸς Παυσανίας ὡς ἥκοντα ἐς ἀρχαιότητα Παυσαν. Ἀττ. κεφ. 24, ἤτοι ἦσαν τῆς ἀρχαίας σχολῆς μᾶλλον συγκρινόμενα μετὰ τῆς Ἀττικῆς σχολῆς.

(15) Παυσ. Ἠλιακ. κεφ. 14.

σφηγμένην, καὶ νευρώδη καὶ σκληρὰν, καὶ ἀκριβῶς ἀποτεταμένην ταῖς γραμμαῖς, γλυπτικὴν τῆς παλαιᾶς ἐργασίας, καὶ ἔκλινε πρὸς τὸ φυσικώτερον μᾶλλον τὰ ἔργα (16)· οἱ ἀδελφοὶ δὲ οὗτοι ἤκμαζον κατὰ τὴν 68 Ὀλυμπιάδα. Ἐκ τῶν ῥηθέντων ἐξάγεται ά. ὅτι ὁ μὲν ἀρχαιότερος Ἀριστοκλῆς ἦτον ἐκ τῶν Κυδωνιῶν τῆς Κρήτης, ὁ δὲ νεώτερος ὁ ἀδελφὸς τοῦ Κανάχου ἐκ τῆς Σικυῶνος· ὅταν δὲ ἀποβλέπει τὸν Ἀριστοκλέα τὸν πατέρα τοῦ Κλεοίτα, καὶ τὸν υἱὸν αὐτοῦ, ὁ Παυσανίας ἐσιώπησε τὴν πατρίδα του;· τὸ καὶ ἡμεῖς νομίζομεν τὸν Ἀριστοκλέα τὸν πατέρα τοῦ Κλεοίτα Ἀθηναῖον καὶ ἐκ τῶν δήμων τῶν πέριξ τοῦ μέρους ἔνθα τὸ ἀνάγλυφον τοῦτο εὑρέθη. Πλησίον εἰς τὸ μέρος τοῦτο, ἦτο καὶ ἄλλο ἔργον τοῦ Ἀριστοκλέους καὶ ἀνάθημα τοῦ Ὕλου· ὁ Κ. Φουρμόντης ὅστις περιῆλθε τὴν Ἑλλάδα κατὰ τὰς ἀρχὰς τῆς δεκάτης ὀγδόης ἑκατονταετηρίδος, ἀντέγραψε τὴν ἐπιγραφὴν ταύτην « *Ὕλος μ' ἀνέθηκεν Ἀριστοκλῆς ἐποίησεν,* » εἰς τὸ μετόχειον τοῦ Μοναστηρίου Πεντέλη Γέρακα καλούμενον οὐ πολὺ μακρὰν τοῦ μέρους ἔνθα τὸ ἀνάγλυφον εὑρέθη (17). Περὶ τοῦ Κλεοίτα τούτου ὅτι ἦτον Ἀθηναῖος ἐπιφυλαττόμεθα νὰ ὁμιλήσωμεν καὶ εἰς τὴν ἔκδοσιν ἄλλης ἐπιγραφῆς· ὅταν λοιπὸν οἱ ἐκ τοῦ Κλεοίτα ἦσαν Ἀθηναῖοι, τίνος ἄλλου Ἀριστοκλέους ἔργον δύναται νὰ ἦναι τὸ ἀνάγλυφον τοῦτο εἰμὴ τοῦ ἐγχωρίου Ἀριστοκλέους, τοῦ ὁποίου τὸ ὄνομα ὡς γνωστὸν εἰς τοὺς δήμους τούτους τὸ ἐσημείωσεν ὁ γλύπτης ὡς οἷόν τε ἁπλούστερα, *ἔργον Ἀριστοκλέους*; ἂν δὲ πάλιν ὁ Ἀριστοκλῆς δὲν ἦτον ἐκ τῶν δήμων τούτων, ὁ πτωχὸς δῆμος τῶν Φηγαίων, ἢ καὶ ὁποῖος δήποτε ἄλλος δῆμος, ἤθελε δυσκολευθῆ νὰ πληρώσῃ ἁδρὰς δαπάνας εἰς μισθοὺς μεγάλων γλυπτῶν ὡς ἦτον ὁ Ἀριστοκλῆς, καὶ ταύτας δι' ἐπιτάφιον ἀνάγλυφον. Τὸ ὕψος τῆς στήλης ἐφ' ἧς τὸ ἀνάγλυφον, (ὅση διατηρεῖται) εἶναι ἓξ ποδῶν καὶ ὀκτὼ δακτύλων· τὸ πλάτος αὐτῆς ἑνὸς ποδὸς καὶ πέντε δακτύλων, τὸ πάχος πέντε ἥμισυ δακτύλων· τὸ ὕψος τοῦ βάθρου ἐφ' οὗ ἵσταται εἶναι ἕνδεκα δακτύλων, τὸ πάχος, ἑνὸς ποδὸς καὶ πέντε δακτύλων, τὸ μῆκος ποδῶν δύω καὶ τεσσάρων δακτύλων.

Περὶ δὲ τοῦ Ἀριστίωνος λέγομεν ὅτι ἦτον Ἀθηναῖος καὶ ἐκ τοῦ δήμου τῶν Φηγαίων, διὰ τοῦτο καὶ τὰ ὀστᾶ αὐτοῦ καὶ τῶν πατέρων του ἐντὸς πηλίνου κάλπης εὑρέθησαν ἐνταφιασμένα εἰς τὸν αὐτὸν τάφον ἐφ' οὗ τὸ ἀνάγλυφον αὐτοῦ ἵστατο (18), ὁ Ἀριστίων οὗτος παριστάνεται εἰς σχῆμα ὁπλίτου· ἡ φυσιογνωμία του δεικνύει αὐτὸν οὐκ ἀσήμαντον, ἀλλ' ἐκ τῶν λαμπροτέρων οἰκογενειῶν τῆς Ἀττικῆς καὶ ἴσως τινὰ τῶν Παλλαντιδῶν, δς ἔλαχεν τὴν Πάραλον εἰς τὴν διανομὴν τῆς γῆς τῆς Ἀττικῆς ἣν ὁ Πάλλας διένειμεν εἰς τὰ τέκνα του (19)· (διότι ἂν ἁπλοῦς στρατιώτης καὶ ἐξ ἀσημάντου οἰκογενείας ἦτον, ἐπὶ τοῦ Τελαμῶνος δὲ ἤθελε φέρῃ ἀστέρα καὶ κεφαλὴν λέοντος). Οἱ πέριξ τοῦ μέρους τούτου ἀνασκαφθέντες τάφοι ἦσαν ὅλοι κεκαυμένοι· πλῆθον ἀνθράκων καὶ στάκτης ἀνώρυξαν οἱ ἀνασκάψαντες αὐτούς· τὰ δὲ ἐν τοῖς τάφοις ἀγγεῖα εὑρέθησαν κατακεκαυμένα καὶ συντριμμένα.

Κ. Σ. ΠΙΤΤΑΚΗΣ.

---

(16) Duriora et Tuscanicis proxima Callon atque Hegesias; jam minus rigida Calamis; molliora adhuc supra dictis Myron fecit. Quint. lib. 12 Cap. 10. quis non intelligit Canachi signa Rigidiosa esse quam ut imitentur veritatem; Calamidis dura illa quidem; sed tamen molliora quam Canachi. Cicer de clar. orat. Cap. 18.

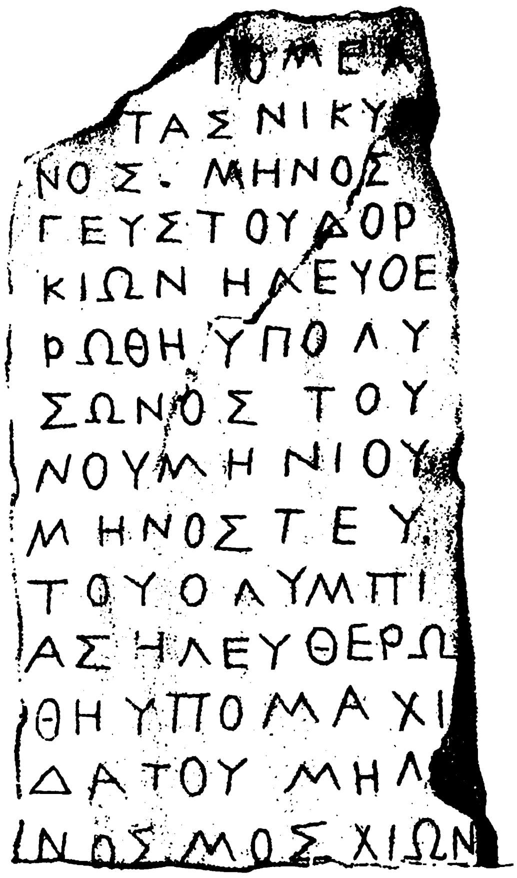
(16) Bœck Carpus inscript. græcav 23.

(18) Εἰς τὴν κάλπην ταύτην ἥτις εἶναι ἐξ ὀπτῆς γῆς, παριστάνονται ἀμφοτέρωθεν αὐτῆς δύο ἵππων μόνον οἱ λαιμοὶ καὶ αἱ κεφαλαὶ ὡς νὰ ἀνέρχωνται ἀπὸ τῆς θαλάσσης, τὸ ἄλλον σῶμα αὐτῶν μένει κεκαλυμμένον ἐντὸς τοῦ μέλανος χρώματος δι' οὗ εἶναι χρωματισμένον ὅλον τὸ πρὸς τὰ κάτω ἥμισυ μέρος τοῦ ἀγγείου. Περὶ τῆς κάλπης ταύτης καὶ τῶν παριστανομένων ἐπ' αὐτῆς θέλομεν ἀναφέρει ἄλλοτε.

(19) Φιλόχ. παρὰ τῷ σχολ. τοῦ Εὐριπ Ἱππολ. στίχ. 35.

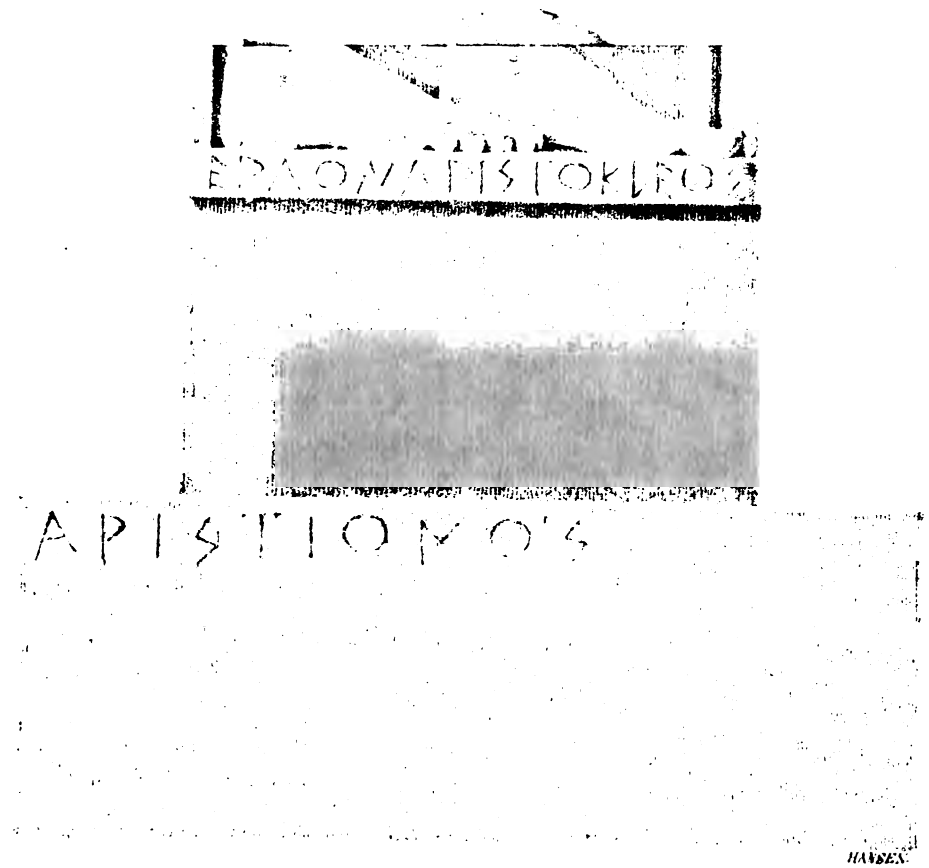

72

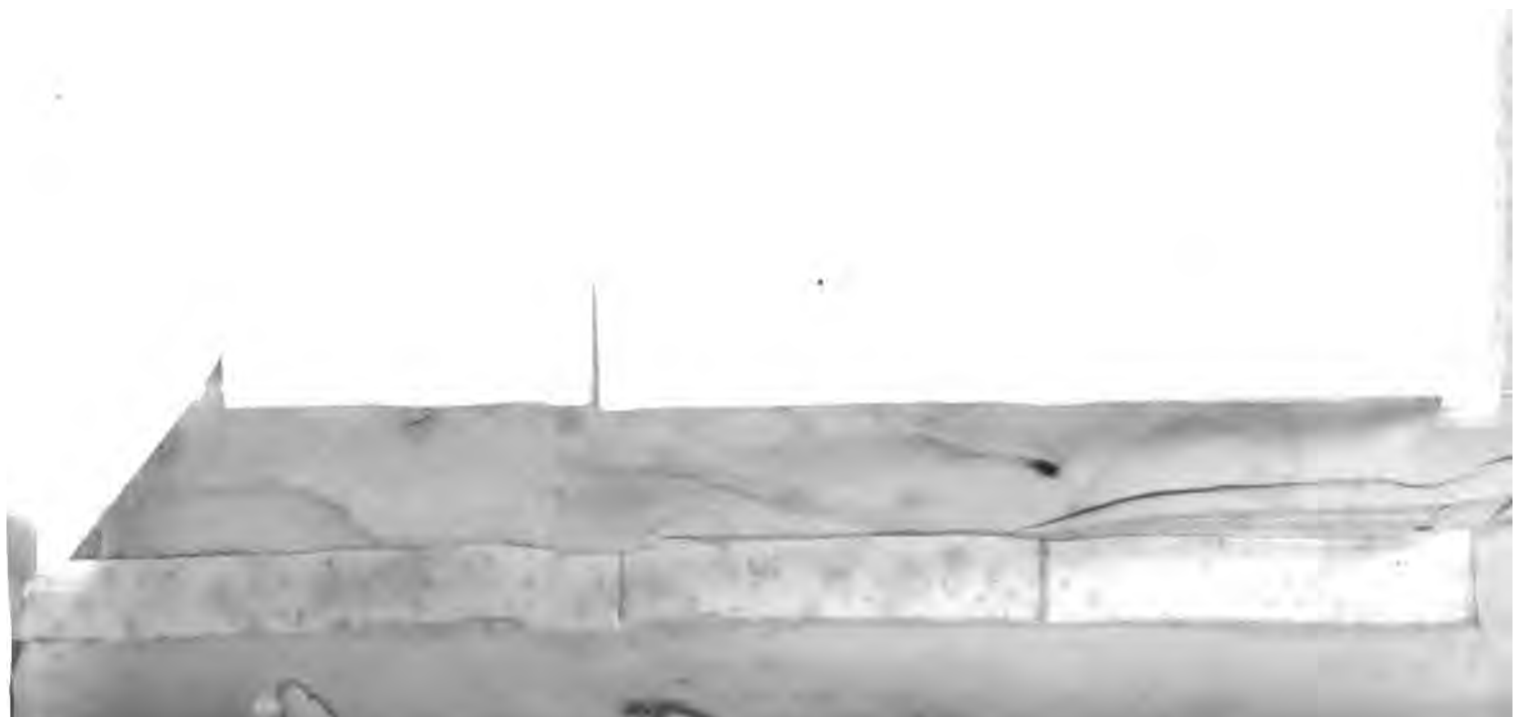

ΙΩΜΕ
ΤΑΣ ΝΙΚΥ
ΝΟΣ. ΜΗΝΟΣ
ΓΕΥΣΤΟΥ ΔΟΡ
ΚΙΩΝ ΗΛΕΥΟΕ
ΡΩΘΗ ΥΠΟ ΛΥ
ΣΩΝΟΣ ΤΟΥ
ΝΟΥΜΗΝΙΟΥ
ΜΗΝΟΣ ΤΕΥ
ΤΟΥΟΛΥΜΠΙ
ΑΣ ΗΛΕΥΘΕΡΩ
ΘΗ ΥΠΟ ΜΑΧΙ
ΔΑΤΟΥ ΜΗΛ
ΝΟΣ ΜΟΣΧΙΩΝ

ΣΙΟΥ
ΡΓ

71

ΑΡΙΣΤΙΟΝΟΣ

ΣΤΡΑΑΜΙΕΥΟ ΝΤ
ΑΣΠΟΣΝ ΝΣΤΑ
ΛΝΤΟΥΡΟΣΑΠΟΛΛΩΝΙΔ
ΤΟΥΛΥΚΟΜΕΛΑΟΥΚΑΙΔΙΚΛΙΔ
ΤΑΣΕΧΣΡΟΙΤ ΩΝΟΣΤΟ
ΚΑΙΤΙΜΛΚΡΑΤ ΚΑΙΤ
ΝΟΥΣΤΝΟΣ
ΣΩΝΟΣ
ΛΩΝΙΔΛ
ΝΟΣΤΟ
ΛΑΑΠΕΚΛΕΙΔΑ
ΤΙΜΑΣ

Θουκυδ. β. 2. κεφ. 27, 29 καὶ β. 8. κεφ. 64.
...σ. Ἀττικ. κεφ. 23.

ΕΦΗΜΕΡΙΣ
ΑΡΧΑΙΟΛΟΓΙΚΗ,
ΑΦΟΡΩΣΑ ΤΑΣ ΕΝΤΟΣ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ ΑΝΕΥΡΙΣΚΟΜΕΝΑΣ
ΑΡΧΑΙΟΤΗΤΑΣ.

ΟΚΤΩΒΡΙΟΣ ΚΑΙ ΝΟΕΜΒΡΙΟΣ. Ἐκδίδεται ἅπαξ τοῦ μηνός. 1838. Τιμᾶται 3 δραχμὰς ἕκαςον τετράδιον διὰ τοὺς ἐντὸς τῆς Ἑλλάδος καὶ 5 διὰ τοὺς ἐκτός.

ΣΗΜΕΙΩΣΕΙΣ ΕΠΙ ΤΩΝ ΛΙΘΟΓΡΑΦΗΜΑΤΩΝ.

81.

Ἑρμόλυκος
Διείτρεφος
Ἀπαρχὴν
Κρησίλας
Ἐποίησεν.

Ἡ ἐπιγραφὴ αὕτη εὑρέθη εἰς τὰς ἐν Ἀκροπόλει ἀρχαιολογικὰς ἀνασκαφὰς τῇ 3 Ἀπριλίου 1839, εἶναι γεγραμμένη γράμμασιν Ἀττικοῖς ἐπὶ βάθρου Πεντελησίου λίθου, ἐπὶ τοῦ ὁποίου ἵστατο ἡ ἀπαρχὴ προσφερθεῖσα (ἴσως τῇ Ἀθηνᾷ, διότι πρὸ τοῦ Παρθενῶνος ἵστατο) παρὰ τοῦ Ἑρμολύκου καὶ τοῦ Διειτρέφου· ὡς ἐκ τῆς γραφῆς ἐξάγεται ὅτι ὁ Ἑρμόλυκος οὗτος καὶ ὁ Διείτρεφος ἦσαν ἀρχαιότεροι τοῦ Ἄρχοντος Εὐκλείδου (τῆς 94 ὀλυμπιάδος), καὶ ἔζουν πιθανῶς κατὰ τὰ Πελοποννησιακὰ ἢ καὶ τὰ Μηδικά. Ὁ Ἡρόδοτος ἀναφέρει Ἑρμόλυκον τινὰ Ἀθηναῖον υἱὸν τοῦ Εὐθύνου παγκρατιαςὴν, ὅστις ἀρίστευσεν εἰς τὴν ἐν Μυκάλῃ κατὰ τῶν Περσῶν μάχην (1) τῇ 75 Ὀλυμπιάδι (478 πρ. Χρ.) καὶ ὅςις μετὰ ταῦτα πολεμῶν μετὰ τῶν συμπατριωτῶν του κατὰ τῶν Καρυςίων ἐν Κύρνῳ τῆς Καρυστίας χώρας, ἀπέθανεν ἐν μάχῃ, καὶ κατέλαβεν αὐτὸν κεῖσθαι ἐν Γεραιστῷ. Ὁ Διείτρεφος φαίνεται ὅτι ἦτο καὶ αὐτὸς πολεμικὸς ἀνὴρ καὶ τὸ ὄνομα αὐτοῦ ἀναφέρεται εἰς ἕνα κατάλογον τῶν ἀποθανόντων ὑπὲρ πατρίδος· ὁ κατάλογος δὲ οὗτος ἐξήχθη ἀπὸ τὰς Ἀθήνας παρὰ τοῦ Πρέσβεως Νοϊντὲλ καὶ κεῖται εἰς τὸ Μουσεῖον τῶν Παρισίων κατὰ τὸν κατάλογον τοῦτον [ὅςις ἀρχίζει οὕτως

Ἐρεχθηΐδος

Οἵδε ἐν τῷ πολέμῳ ἀπέθανον, ἐν Κύπρῳ, ἐν Αἰγύπτῳ, ἐν Φοινίκῃ, ἐν Ἁλιεῦσιν, ἐν Αἰγίνῃ, ἐν Μεγαροῖς τοῦ αὐτοῦ ἐνιαυτοῦ (2).] Ὁ Διείτρεφος, ἢ Διειτρεφὴς ἦτον ἐκ τῆς Κεκροπίδος φυλῆς. Τὸν Διείτρεφον τοῦτον (τῆς ὑπ' ἀριθ. 169, εἰς τὸ σῶμα τῶν ἐπιγραφῶν τοῦ Βοικίου σημειουμένης ἐπιγραφῆς) νομίζω τὸν αὐτὸν μὲ τὸν τῆς ἐπιγραφῆς μας. ά.) διότι καὶ αἱ δύο ἐπιγραφαὶ εἶναι Ἀττικοῖς καὶ ὁμοιομόρφοις γράμμασι γεγραμμέναι, καὶ β). διότι καὶ ὁ τῆς μνησθείσης ἐπιγραφῆς Διειτρεφὴς ἦτο πολεμικὸς ὡς καὶ ὁ τῆς ἡμετέρας· δὲν συγχέω τοὺς παρὰ τοῦ Θουκυδίδου (3), καὶ Παυσανίου (4), ἀναφερομένους Διειτρεφεῖς ἢ Διϊτρεφεῖς, ἢ Διοτρεφεῖς

(1) Ἡρ. Τ. β. 9. κεφ. 105.
(2) Boeck Corpus inscr graecar κ^9.
(3) Θουκυδ. β 2. κεφ. 27, 29 καὶ β. 8. κεφ. 64.
(4) Παυσ. Ἀττικ. κεφ. 23.

μὲ τὸν τῆς ἐπιγραφῆς μας διότι αὐτοὶ ἦσαν μεταγενέστεροι τοῦ χρόνου ὅστις ἐξάγεται ἀπὸ τὰ γράμματα τῆς ἐπιγραφῆς ταύτης.

Περὶ τοῦ γλύπτου Κρησίου ἐρευνήσαντες, τὸ κατὰ δύναμιν, τοὺς ἀρχαίους Ἕλληνας συγγραφεῖς, δὲν ἀπαντήσαμεν αὐτὸν εἰς κἀνὲν μέρος· νὰ ὑποθέσωμεν αὐτὸν ἀφανῆ καὶ μικρὸν γλύπτην δὲν δυνάμεθα, διότι ἂν τῷ ὄντι τοιοῦτος ἦτο, τὰ ἔργα αὐτοῦ εἰς τὴν Ἀκρόπολιν, κατὰ τὰς λαμπρὰς ἐποχὰς τῶν Ἀθηναίων, δὲν ἦτο δυνατὸν νὰ φαίνωνται καὶ μάλιστα πρὸ τοῦ Παρθενῶνος, ὅπου τὸ βάθρον τοῦτο εὑρέθη· Εἶναι λοιπὸν πιθανὸν ὅτι ὁ γλύπτης οὗτος δὲν ἦτο τῶν εὐκαταφρονήτων. Ὁ Πλίνιος ἀναφέρει μὲ μέγαν ἔπαινον Κτεσίλαον τινα ἢ Κτησίλαον γλύπτην, τοῦ ὁποίου τὰ ἔργα κατηριθμοῦντο μὲ ἐκεῖνα τῶν μεγάλων τεχνιτῶν, οἷα τὰ τοῦ Πολυκλείτου, τοῦ Φειδίου, τοῦ Κτησιλάου, καὶ τῶν λοιπῶν (5). εἶναι πολλὰ πιθανὸν τὸν ἀρχαῖον γλύπτην Κρησίλαον, οἱ ἀντιγράψαντες τὸν Πλίνιον ἀλλάττοντες τὸ Ρ εἰς Τ κατὰ λάθος, νὰ ἔγραψαν αὐτὸν Κτησίλαν ἢ κοινότερον Κτησίλαον ὡς παρατηρεῖ καί τις τῶν Γερμανῶν ἀρχαιολόγων (6). Ὁ Διείτρεφος εἰς τὴν ἐπιγραφὴν ταύτην, ὡς καὶ εἰς τὰς δύω τὰς ἐσχάτως ἐκδοθείσας παρὰ τοῦ Βοικίου (7), γράφεται διὰ τοῦ ΕΙ καὶ ὄχι διὰ τοῦ Ι *Διϊτρέφης*, ὡς ἀπαντᾶται εἰς τὸν Θουκυδίδην (8), τὸν Παυσανίαν (9) καὶ τὸν Ἀριστοφάνην (10). Μήπως ἡ ΕΙ δίφθογγος δὲν διέφερε κατὰ τὴν προφορὰν τοῦ Ι; ὡς ὁ αὐτὸς Ἀριστοφάνης παίζει εἰς τὸ *διαπειναμεν* (Βοιωτικὸν ἀντὶ διαπεινῶμεν πρὸς τὸ διαπείνομεν (διαπίνομεν) καὶ νεῖκος ἀντὶ νῖκος, χαλκεῖον - χαλκίον, εἴλιγγος - ἴλιγγος, δεῖνη - δίνη, ἱρμὸς - εἱρμός, καὶ τὰ τοιαῦτα; ἅπερ ἀπαντῶμεν εἰς τοὺς Ἕλληνας συγγραφεῖς. К. Σ. ΠΙΤΤΑΚΗΣ

82.

Φιλόμηλος Φιλιππίδου
[Φιλι]ππίδου Παιανιεὺς ἀνέθηκε

ὁ Δῆμος Ἀλέξανδρον
Ἀθηνοδώρου
Ἀρετῆς ἕνεκα
. . . ς ἐποίησε

Ἡ ἐπιγραφὴ αὕτη εἶναι γεγραμμένη ἐπὶ βάθρου Πεντελησίου λίθου, τὸ ὁποῖον ἀνεκαλύφθη εἰς τὰς πρὸς τὰ Προπύλαια ἀρχαιολογικὰς ἀνασκαφάς· εἰς τὸ βάθρον τοῦτο αἱ πρῶται δύω σειραὶ εἶναι ἀρχαιότεραι, διότι εἶναι γεγραμμέναι γράμμασι τῶν λαμπρῶν χρόνων τῆς Ἑλλάδος· τοῦτο δύναται νὰ παρατηρήσῃ τις εἰς τὸν σχηματισμὸν τοῦ Μ, Σ, Π, καὶ Θ. Αἱ δεύτεραι τρεῖς σειραὶ *ὁ Δῆμος Ἀλέξανδρον Ἀθηνοδώρου Ἀρετῆς* ἕνεκα εἶναι τῶν Ρωμαϊκῶν χρόνων. Εἰς τὴν ἄκραν τοῦ βάθρου ἦτο γεγραμμένον τὸ ὄνομα τοῦ γλύπτου οὕτω Σ ἐποίησε ἐκ τοῦ ὀνόματος τούτου μόνον τὸ τελευταῖον γράμμα ἤτοι τὸ Σ διετηρήθη. Τὸ ὄνομα τοῦ Φιλιππίδου νομίζω ὅτι εἶναι δὶς γεγραμμένον εἰς τὴν ἐπιγραφὴν ταύτην, διότι εἰς τὴν πρώτην σειρὰν εἶναι ὁλόκληρον *Φιλιππίδου*, εἰς δὲ τὴν δευτέραν φαίνεται ἐπὶ τοῦ βάθρου ΠΠΙΔΟΥ, ἀλλ' αὐτὸ τί ἄλλο δύναται νὰ εἶναι εἰμὴ Φιλιππίδου; Ὁ Φιλιππίδης εἶναι ἴσως ὁ αὐτὸς μὲ τὸν ὁποῖον ἀναφέρει ὁ Πλάτων εἰς τὸν Πρωταγόραν (11) Φιλιππίδην τὸν ἀκροατὴν τοῦ Πρωταγόρου; Ὅτι ὁ Φιλόμηλος ὁ πατήρ του ἦτον ἐκ τῶν πεπαιδευμένων τοῦτο δύναται νὰ εἰκάσῃ τις κα

(5) Plinius. 34, 8, 19.
(6) Catalogus artificum sive Architecti statuarii sculptores, Pictorer. Caelatores, et scalptores graecarum et Romanorum p. 165.
(7) Baeck. inscr. 151 καὶ 169.
(8) Θουκδ. Β. 7. κεφ. 27.
(9) Παυσ. Ἀττικ. κεφ. 23.
(10) Ἀριστοφ. Ὄρνιθ στίχ. 797 σελ. 56. Δεινῶς τίμιου τὸ μειράκιον ὁ Διϊτρέφης. Ἀριστοφ. ὄρνιθ. στίχ. 1441.
(11) Πλάτ. Πρωταγορ. σ. 194. τομ. 2.

ἀπὸ τὰ ὅσα ἀναφέρονται περὶ Ἀλεξάνδρου τοῦ υἱοῦ τοῦ Ἀθηνοδώρου, τοῦ ὁποίου τὸ ἄγαλμα ἀνύψωσαν μετὰ ταῦτα ἐπὶ τοῦ βάθρου τοῦ Φιλομήλου. Ὁ Ἀλέξανδρος οὗτος, ἂν δὲν ἀπατώμεθα, εἶναι ὁ ἐπικαλούμενος Αἰγεὺς, ὅστις ἐστάθη διδάσκαλος τοῦ Νέρωνος· ὁ πατὴρ αὐτοῦ ἐκαλεῖτο πιθανῶς Ἀθηνόδωρος (τοῦτο δυνάμεθα νὰ ὑποπτεύσωμεν ἐκ τοῦ ὀνόματος τοῦ υἱοῦ του Ἀθηνοδώρου, διότι συνήθειαν εἶχον οἱ ἀρχαῖοι νὰ ὀνομάζωσι τὸν ἔκγονον μὲ τὸ αὐτὸ ὄνομα τοῦ Πάππου, ὡς πράττομεν καὶ ἡμεῖς τοῦτο αὐτὸ μέχρι τοῦδε). Ὁ Ἀθηνόδωρος οὗτος ἐτιμήθη μεγάλως ἐν Ῥώμῃ ὑπὸ τοῦ Καίσαρος Αὐγούστου, καὶ τὸν διάδοχον αὐτοῦ Τιβέριον ἐπαίδευσε τὴν Ἑλληνικὴν παιδείαν. Πρὸς τούτοις καὶ ἡ αἰτία δι' ἣς οἱ Ἀθηναῖοι, ἀνύψωσαν εἰς τὴν Ἀκρόπολιν τὸ ἄγαλμα τοῦ Ἀλεξάνδρου ἀρετῆς ἕνεκα, οὐκ ὀλίγον αὐξάνει τὴν εἰκασίαν μας, ὅτι δηλαδὴ ὁ Ἀλέξανδρος ἦτον ἐκ τῶν εὐπαιδεύτων· ἀρετὴν δὲ εἰς τοὺς χρόνους τοῦ Νέρωνος ἐνοοῦσαν πιθανῶς οἱ Ἀθηναῖοι ὄχι τὴν ἐκ τῆς ἀνδρείας ἀρετὴν, ἀλλὰ τὴν ἐκ τῆς παιδείας μᾶλλον καὶ τῶν χρηστῶν ἠθῶν.

Κ. Σ. ΠΙΤΤΑΚΗΣ.

85.

. . . . . . τῆς Πρυτανείας ἡ
. . . . . . ος ἐγραμμάτευεν
. . . . . . σαι ἐμβολίμῳ πέ
[μπτῃ καὶ εἰκοστῇ τῆς Πρ]υτανείας ἐκκλησ
[ία τῶν Προέδρων ἐπεψήφιζ]εν Φανόμαχος Διο
[. . . . . . . ἔδοξεν τ]ῷ δήμῳ
. . . . χος Κυδαθηναι
[εὺς εἶπεν ἐπειδὴ . . . ἐ]ν τῷ ἔμπροσθεν
[χρόνῳ . . . . ραὺ τοῦ κυδριο
[. . . . . τοῦ] δήμου τῶν Ἀθη
[ναίων . . . . πράττ]οντες ἀγαθὸν
[ἔντε τῷ κοινῷ . . . . . . ν τῶν Αἰτωλῶν
. . . . αι Βούλαρχος
[. . . . . ἑκάτερον παρελθεῖν
[. . . . . τε]τιμήκασιν.

Ἡ ἐπιγραφὴ αὕτη εὑρέθη εἰς τὰς ἐν Ἀκροπόλει ἀρχαιολογικὰς ἀνασκαφὰς τῷ 1839 Ἀπριλίου 2· εἶναι γεγραμμένη γράμμασιν Ἰωνικοῖς ἐπὶ πλακὸς Πεντελησίου λίθου· τὸ ἀριστερὸν μέρος τῆς πλακὸς ταύτης καθὼς καὶ τὸ κάτωθεν μέρος αὐτῆς εἶναι διεφθαρμένα· ἀφ' ὅσον ἐξάγεται ἀπὸ τὰ σωζόμενα τῆς ἐπιγραφῆς εἶναι ψήφισμα τῶν Ἀθηναίων ἀποβλέπον τοὺς Αἰτωλούς. Ὁ ἀναφερόμενος παρὰ τοῦ Θουκυδίδου καὶ Διοδώρου τοῦ Σικελιώτου Φανόμαχος υἱὸς τοῦ Καλλιμάχου καὶ ϛρατηγὸς τῶν Ἀθηναίων δὲν δύναται νὰ εἶναι ὁ αὐτὸς τῆς ἐπιγραφῆς μας ά.) διότι ὁ μὲν τοῦ Θουκυδίδου Φανόμαχος εἶναι ἀρχαιότερος τούτου, ἀφ' ὅσον δύναταί τις να κρίνῃ ἀπὸ τὰ γράμματα τῆς ἐπιγραφῆς, ἥτις, ὡς ἀνεφέραμεν, εἶναι γεγραμμένη Ἰωνικοῖς γράμμασιν· τὰ γράμματα δὲ ταῦτα δὲν εἶχον παραδεχθῆ ἔτι οἱ Ἀθηναῖοι ἐπὶ τοῦ Πελοποννησιακοῦ πολέμου (τὴν 87 ὀλυμπιάδ.) β'.) ὁ παρὰ τοῦ Θουκυδίδου καὶ Διοδώρου τοῦ Σικελιώτου ἀναφερόμενος Φανόμαχος εἶναι υἱὸς Καλλιμάχου (12), εἰς δὲ τὴν ἐπιγραφὴν μας ταύτην ἀναγινώσκεται Φανόμαχος Διο, (ἴσως Διοκλέους;) ἢ τινὸς ἄλλου τοῦ ὁποίου τὸ ὄνομα ἐκ τοῦ Διο ἀρχίζει· ἴσως ὁ Φανόμαχος τῆς ἐπιγραφῆς μας εἶναι ἀπόγονος τοῦ ἀναφερομένου ἀπὸ τὸν Θουκυδίδην καὶ Διόδωρον τὸν Σικελιώτην Φανομάχου.

Κ. Σ. ΠΙΤΤΑΚΗΣ.

(12). Θουκυδ. β. a κεφ. Διοδωρ. Σικελ. β. 12.

μὲ τὸν τῆς ἐπιγραφῆς μας διότι αὐτοὶ ἦσαν μεταγενέστεροι τοῦ χρόνου ὅστις ἐξάγεται ἀπὸ τὰ γράμματα τῆς ἐπιγραφῆς ταύτης.

Περὶ τοῦ γλύπτου Κρησίλου ἐρευνήσαντες, τὸ κατὰ δύναμιν, τοὺς ἀρχαίους Ἕλληνας συγγραφεῖς, δὲν ἀπαντήσαμεν αὐτὸν εἰς κἀνὲν μέρος· νὰ ὑποθέσωμεν αὐτὸν ἀφανῆ καὶ μικρὸν γλύπτην δὲν δυνάμεθα, διότι ἂν τῷ ὄντι τοιοῦτος ἦτο, τὰ ἔργα αὐτοῦ εἰς τὴν Ἀκρόπολιν, κατὰ τὰς λαμπρὰς ἐποχὰς τῶν Ἀθηναίων, δὲν ἦτο δυνατὸν νὰ φαίνωνται καὶ μάλιστα πρὸ τοῦ Παρθενῶνος, ὅπου τὸ βάθρον τοῦτο εὑρέθη· Εἶναι λοιπὸν πιθανὸν ὅτι ὁ γλύπτης οὗτος δὲν ἦτο τῶν εὐκαταφρονήτων. Ὁ Πλίνιος ἀναφέρει μὲ μέγαν ἔπαινον Κτεσίλαον τινα ἢ Κτ.. λαον γλύπτην, τοῦ ὁποίου τὰ ἔργα κατηριθμοῦντο μὲ ἐκεῖνα τῶν μεγάλων τεχνιτῶν, οἷα τὰ τοῦ Πολυκλείτου, Φειδίου, τοῦ Κτησιλάου, καὶ τῶν λοιπῶν (5). εἶναι πολλὰ πιθανὸν τὸν ἀρχαῖον γλύπτην Κρησίλαον, οἱ .. γράψαντες τὸν Πλίνιον ἀλλάττοντες τὸ Ρ εἰς Τ κατὰ λάθος, νὰ ἔγραψαν αὐτὸν Κτησίλαν ἢ κοινότερον Κ.. λαον ὡς παρατηρεῖ καί τις τῶν Γερμανῶν ἀρχαιολόγων (6). Ὁ Διείτρεφος εἰς τὴν ἐπιγραφὴν ταύτην, ὡς κ.. τὰς δύω τὰς ἐσχάτως ἐκδοθείσας παρὰ τοῦ Βοικίου (7), γράφεται διὰ τοῦ ΕΙ καὶ ὄχι διὰ τοῦ Ι *Διίτρέ..* ἀπαντᾶται εἰς τὸν Θουκυδίδην (8), τὸν Παυσανίαν (9) καὶ τὸν Ἀριστοφάνην (10). Μήπως ἡ ΕΙ δίφθογγος .. φερε κατὰ τὴν προφορὰν τοῦ Ι; ὡς ὁ αὐτὸς Ἀριστοφάνης παίζει εἰς τὸ *διαπεινᾶμεν* (Βοιωτικὸν ἀντὶ δια.. πρὸς τὸ διαπείνομεν (διαπίνομεν) καὶ νεῖκος ἀντὶ νῖκος, χαλκεῖον - χαλκίον, εἴλιγγος - ἴλιγγο , δε.. ἱρμὸς - εἱρμός, καὶ τὰ τοιαῦτα; ἅπερ ἀπαντῶμεν εἰς τοὺς Ἕλληνας συγγραφεῖς. Κ. Σ. ΠΙ..

82.

Φιλόμηλος Φιλιππίδου
[Φιλι]ππίδου Παιανιεὺς ἀνέθηκε

ὁ Δῆμος Ἀλέξανδρον
Ἀθηνοδώρου
Ἀρετῆς ἕν κα
. . . ς ἐποίησε

Ἡ ἐπιγραφὴ αὕτη εἶναι γεγραμμένη ἐπὶ βάθρου Πεντελησίου λίθου, τὸ .. Προπύλαια ἀρχαιολογικὰς ἀνασκαφάς· εἰς τὸ βάθρον τοῦτο αἱ πρῶτ.. ναι γεγραμμέναι γράμμασι τῶν λαμπρῶν χρόνων τῆς Ἑλλάδος· τ.. ματισμὸν τοῦ Μ, Σ, Π, καὶ Θ. Αἱ δεύτεραι τρεῖς σειραὶ *ὁ Δῆμ..* εἶναι τῶν Ῥωμαϊκῶν χρόνων. Εἰς τὴν ἄκραν τοῦ βάθρου ἦτο .. ἐκ τοῦ ὀνόματος τούτου μόνον [illegible] τελευταῖον γράμμα ἤτοι .. εἶναι δὶς γεγραμμένον [illegible] γραφὴν ταύτην, διότι [illegible] δὲ τὴν δευτέραν [illegible] βάθρου ΠΠΙΔΟΥ, [illegible] λιππίδης εἶναι [illegible] τὸν ὁποῖον ἀναφέ.. τὴν τοῦ Πρ.. [illegible] ὁ Φιλόμηλος ὁ πατὴ..

(5) [illegible]
(6) [illegible] cum sive Ar.. rum [illegible]
(7) [illegible] 151 καὶ [illegible]
(8) [illegible] κεφ. 27.
(9) [illegible] κεφ. 22.
(10) [illegible]
(11) [illegible]

2 Ἀπριλίου 1839

ι αὐτῆς μέρος εἶναι

λωνίου τὸν Μιλήσιον

ήμου τῶν Ἀθηναίων

Κ. Σ. ΠΙΤΤΑΚΗΣ.

ι Πεντελησίου λίθου γράμμασιν

δὲν σώζεται αὐτῆς εἰμὴ μικρὸν

Κ. Σ. ΠΙΤΤΑΚΗΣ.

υ λίθου ἐπὶ τοῦ ὁποίου ἵστατο τὸ ἄγαλμα τοῦ
ὴν τοῦ Αὐτοκράτορος τούτου, ὅςτις ἐγένετο εὐερ-
ὰ μέρη τῆς πόλεως τῶν Ἀθηνῶν ἀπαντῶμεν μικρὰ,
οῦ τούτου ἀνδρός.

Κ. Σ. ΠΙΤΤΑΚΗΣ.

39.

Ὁ Δῆμος
ρκίαν Σερβ[ίαν]
λφικίου Γάλβ[α θυγατέρα]
ρετῆς ἕ[νεκα]

ύρου Ὑμηττίου λίθου, τὸ ὁποῖον εὑρέθη εἰς τὰς πρὸς τὰ Προπύλαια
τούτου ἵστατο τὸ ἄγαλμα τῆς Ῥωμαίας Σολφικίας, τὸ ὁποῖον ὁ δῆμος
ρετήν της. Ἡ Σολφικία αὕτη εἶναι νομίζω ἡ θυγάτηρ τοῦ Σολφικίου ἢ
αρα ἔτη πρὸ Χριστοῦ καὶ ὅστις ἐγένετο Αὐτοκράτωρ τῶν Ῥωμαίων μετὰ
αὶ κατεκόπη ὑπὸ τῶν ἐν Ῥώμῃ ἐχθρῶν του.

χρῆς σώζεται μόνον τὸ ἑξῆς *Σολφικίαν Σερβ* ἤτοι Σερβίαν, ἢ Σερουΐαν, ὡς
οῦτο εἰς τὰ διασωθέντα εἰς ἡμᾶς Ἑλληνικὰ καὶ Λατινικὰ συγγράμματα. Καὶ ἐκ
ὰ ἐξάξωμεν ὅτι τὸ ϛοιχεῖον β ἐπροφέρετο καὶ εἰς αὐτοὺς τοὺς Ῥωμαϊκοὺς χρόνους

84.

Ἡ Βουλὴ ἡ ἐ[ξ Ἀρ]είου Πάγ.υ . . .
κιον Μάρκιον Κησώρεινον [. . . ἀρε
τ]ῆς ἕν.κα καὶ εὐνοίας τῆς εἰς τ[ὸν]
δῆμον

Ἡ ἐπιγραφὴ αὕτη εἶναι γεγραμμένη ἐπὶ βάθρου Ἐλευσινίου λίθου, τὸ ὁποῖον εὑρέθη εἰς τὰς ἐν Ἀκροπόλει ἀρχαιολογικὰς ἀνασκαφὰς τῇ 2 Ἀπριλίου 1839. Ἐπὶ τοῦ βάθρου τούτου φαίνονται εἰσέτι τὰ ἴχνη τῶν ποδῶν τοῦ Μαρκίου Κησωρείνου, τοῦ ὁποίου τὸ ἄγαλμα ἡ Βουλὴ καὶ ὁ δῆμος τῶν Ἀθηναίων ἀνέστησε διὰ τὴν ἀρετήν του καὶ τὴν πρὸς τὸν Δῆμον τῶν Ἀθηναίων εὔνοιαν αὐτοῦ. Πλησίον τοῦ μέρους ἔνθα τὸ βάθρον τοῦ Μαρκίου Κησωρείνου εὑρέθη, ἀνεκαλύφθησαν καὶ ἄλλα βάθρα Ἐλευσινίου λίθου, ἀλλὰ δὲν φαίνεται ἐπ' αὐτὰ κάμμία ἐπιγραφὴ ὥστε νὰ δυνηθῶμεν νὰ εἴπωμεν τίνων ἀγάλματα ἦσαν ἐπ' αὐτῶν.

Κ. Σ. ΠΙΤΤΑΚΗΣ

85.

Ἔδοξε[ν τῷ δήμῳ, ... ἐπ]
ρυτάνε[υεν . . . . ἐγραμμάτευεν ἐ]
πεστά[τει . . . .]
ν φερι[. . . . . . . εἶπεν τ]
ῇ πόλει [τῶν . . . . .]

Ἡ ἐπιγραφὴ αὕτη εἶναι γεγραμμένη γράμμασιν Ἀττικοῖς ἐπὶ τεμαχίου πλακὸς Πεντελησίου λίθου, τὸ ὁποῖον εὑρέθη τῇ 6 Ἀπριλίου 1839 εἰς τὰς πρὸς τὸν Παρθενῶνα ἀρχαιολογικὰς ἀνασκαφάς. Ἀφ' ὅσον ἐξάγεται ἀπὸ τὸ σωθὲν αὐτῆς μέρος εἶναι ψήφισμα τοῦ δήμου τῶν Ἀθηναίων· ἐπὶ τίνος δὲ Ἄρχοντος ἐσυντάχθη τὸ ψήφισμα τοῦτο εἶναι δύσκολον νὰ τῷ προσδιορίσωμεν, διότι δὲν διεσώθη εἰς αὐτὴν κἀνὲν ὄνομα Ἄρχοντος ἢ ἄλλου τινὸς δι' οὗ νὰ συμπεράνωμεν τὸν χρόνον. Ὡς ἐκ τοῦ τρόπου τῆς γραφῆς μόνον ἐξάγεται ὅτι τὸ ψήφισμα τοῦτο εἶναι ἀρχαιότερον τῆς 94 Ὀλυμπιάδος, ὅτε οἱ Ἀθηναῖοι παρέλαβον καθ' ὁλοκληρίαν τὰ Ἰωνικὰ γράμματα.

Κ. Σ. ΠΙΤΤΑΚΗΣ

86.

[ε]υς . . [ο] δείκνε τεν . . . .
[κα]λῶς ἔχον καὶ συμφερ[όντως ἔδοξεν]
τῇ βουλῇ τοὺς λαχόντας . . . .
[ε]κκλησίαν χρηματίσας πε . . . .
. . ι τῆς Βουλῆς εἰς τὸν Δῆμον [τῶν Ἀθηναίων]
[Μ]ενεσθέα Ἀπολλωνίου Μιλήσι[ον καὶ στεφανῶσαι αὐτὸν Θαλλοῦ;]
[στ]εφάνῳ εὐνοίας ἕνεκα τῆς [εἰς τὴν πόλιν]
[δεδ]όσθαι δὲ αὐτῷ καὶ πολιτείαν [καὶ οἰκίαν καὶ ἔκτασιν γῆς]
. . . . ω τοὺς δὲ θεσμοθέτας ὅτι . . .
[πε]νταχοσίους δικαστὰς εἰσαγαγ[εῖν]
η . . . οντι καὶ εἶναι αὐτῷ δοκιμασθεῖ[ναι καὶ ἀναγράψαι
αὐτὸν βο]υλῆς καὶ δήμου καὶ φρατρίας ἧς ἂν βούλ[ηται]
[ἀ]ποδεικνυμένῳ καὶ διατηροῦντι τὴν ἀ . . . . .
[ἀγ]αθὸν ὅτου ἂν δοκῇ ἀ . . όσεναι ἵν[α] . . .
[τ]ῆς γεγονείας παρὰ τοῦ Δημο[σθένους ἀναγράψαι δὲ τόδε]
[τὸ ψ]ήφισμα τὸν γραμματέα τὸν κα[τὰ Πρυτανείαν εἰς στήλην]
[λι]θίνην καὶ στῆσαι ἐν Ἀκροπό[λει τὸ δὲ ἀνάλωμα τῆς ἀναγρα
φῆ]ς ταυτὰ μερίσαι τὸν ταμίαν τὸν κατὰ Πρυτανείαν.

Ἡ ἐπιγραφὴ αὕτη εἶναι γεγραμμένη ἐπὶ Πεντελησίου λίθου γράμμασιν ἰωνικοῖς, εὑρέθη τῇ 2 Ἀπριλίου 1839 εἰς τὰς πρὸ τοῦ Παρθενῶνος ἀρχαιολογικὰς ἀνασκαφάς. Ἀφ' ὅσον ἐξάγεται ἀπὸ τὸ διασωθὲν αὐτῆς μέρος εἶναι ψήφισμα τοῦ δήμου τῶν Ἀθηναίων διὰ νὰ στεφανώσωσι τὸν Μνεστέα τὸν υἱὸν τοῦ Ἀπολλωνίου τὸν Μιλήσιον εὐνοίας ἕνεκα τῆς εἰς τὴν πόλιν τῶν Ἀθηναίων· καὶ νὰ καταγράψωσιν αὐτὸν μέλος τοῦ Δήμου τῶν Ἀθηναίων εὐνοίας ἕνεκεν ἣν τῇ πόλει παρεῖχεν.

Κ. Σ. ΠΙΤΤΑΚΗΣ.

87.

[γυμνα]στοῦ οἷος τ[ῶν]
. . . ελος Δέξιον . .
[Πολ]ίτου οἷος τῶν . . .
[θυμ]άτων θυομένω[ν]
[ὅ,τι] ἂν βούληται ὁ
. . . δακρεώτων
[τῆ]ς ἐπιμελ[είας]

Ἡ καθ' ὅλα τὰ μέρη ἀκρωτηριασμένη αὕτη ἐπιγραφὴ εἶναι γεγραμμένη ἐπὶ Πεντελησίου λίθου γράμμασιν Ἰωνικοῖς· δὲν δυνάμεθα νὰ ἐκφράσωμεν περὶ αὐτῆς κἀνὲν συμπέρασμα, διότι δὲν σώζεται αὐτῆς εἰμὴ μικρὸν μέρος.

Κ. Σ. ΠΙΤΤΑΚΗΣ.

88.

Σωτῆρι καὶ
κτίστη αὐτ[ο]
κράτορι Ἀδρι
[ανῷ Ὀλυμπίῳ

Ἡ ἐπιγραφὴ αὕτη εἶναι γεγραμμένη ἐπὶ βάθρου Πεντελησίου λίθου ἐπὶ τοῦ ὁποίου ἵστατο τὸ ἄγαλμα τοῦ Ἀδριανοῦ· πλῆθος ἀγαλμάτων ἦσαν εἰς τὰς Ἀθήνας εἰς τιμὴν τοῦ Αὐτοκράτορος τούτου, ὅστις ἐγένετο εὐεργέτης τῶν τε Ἀθηναίων καὶ ἄλλων πολλῶν πόλεων. Εἰς πολλὰ μέρη τῆς πόλεως τῶν Ἀθηνῶν ἀπαντῶμεν μικρὰ, ἢ μεγάλα βάθρα ἐφ' ὧν ἵσταντο ἀγάλματα τοῦ καλοῦ κἀγαθοῦ τούτου ἀνδρός.

Κ. Σ. ΠΙΤΤΑΚΗΣ.

89.

ὁ Δῆμος
Σολφικίαν Σερβ[ίαν]
Σολφικίου Γάλβ[α θυγατέρα]
ἀρετῆς ἕ[νεκα]

Ἡ ἐπιγραφὴ αὕτη εἶναι γεγραμμένη ἐπὶ βάθρου Ὑμηττίου λίθου, τὸ ὁποῖον εὑρέθη εἰς τὰς πρὸς τὰ Προπύλαια ἀρχαιολογικὰς ἀνασκαφάς· ἐπὶ τοῦ βάθρου τούτου ἵστατο τὸ ἄγαλμα τῆς Ῥωμαίας Σολφικίας, τὸ ὁποῖον ὁ δῆμος τῶν Ἀθηναίων ἀνέστησεν αὐτῇ διὰ τὴν ἀρετήν της. Ἡ Σολφικία αὕτη εἶναι νομίζω ἡ θυγάτηρ τοῦ Σολφικίου ἢ Σουλπικίου Γάλβα, ὅστις ἐγεννήθη τέσσαρα ἔτη πρὸ Χριστοῦ καὶ ὅστις ἐγένετο Αὐτοκράτωρ τῶν Ῥωμαίων μετὰ τὸν θάνατον τοῦ Κλαυδίου Νέρωνος, καὶ κατεκόπη ὑπὸ τῶν ἐν Ῥώμῃ ἐχθρῶν του.

Εἰς τὸν πρῶτον στίχον τῆς ἐπιγραφῆς σώζεται μόνον τὸ ἑξῆς *Σολφικίαν Σερβ* ἤτοι Σερβίαν, ἢ Σερουΐαν, ὡς εὑρίσκεται γεγραμμένον τὸ ὄνομα τοῦτο εἰς τὰ διασωθέντα εἰς ἡμᾶς Ἑλληνικὰ καὶ Λατινικὰ συγγράμματα. Καὶ ἐκ τοῦ ὀνόματος τούτου δυνάμεθα νὰ ἐξάξωμεν ὅτι τὸ στοιχεῖον Β ἐπροφέρετο καὶ εἰς αὐτοὺς τοὺς Ῥωμαϊκοὺς χρόνους

ὡς τὸ υ ἑνωμένον μετὰ τοῦ ε εἶον *εὑρίσκω* *ἑβρίσκω* καὶ ὄχι ὡς τὸ προφέρουσιν οἱ ὀπαδοὶ τοῦ Ἐράσμου μπέ.

Τὸ ὄνομα εἰς τὴν ἐπιγραφὴν ταύτην Σολφίκιος, ἀπαντᾶται εἰς τοὺς διασωθέντας Ἕλληνας καὶ Λατίνους συγγραφεῖς *Σουλπίκιος* ἤτοι ἀντὶ τοῦ Ο ΟΥ καὶ ἀντὶ τοῦ Φ, Π.

Κ. Σ. ΠΙΤΤΑΚΗΣ

90.

Αρίστων
Ἀρίστωνος
Μεγαλοπολίτης

Ἡ ἐπιγραφὴ αὕτη εἶναι γεγραμμένη ἐπὶ στήλης Ὑμηττίου λίθου, ἥτις εὑρέθη κατὰ τὸ παρελθὸν ἔτος εἰς τὰς ἐν Ἀκροπόλει ἀρχαιολογικὰς ἀνασκαφὰς, ἔμπροσθεν εἰς τὰ Προπύλαια. Καὶ ἄλλαι τοιαῦται στῆλαι φέρουσαι ὀνόματα μὴ Ἀθηναίων, εὑρέθησαν εἰς τὰς ἐν Ἀκροπόλει ἀνασκαφάς. Περὶ τῶν στηλῶν τούτων καὶ τῶν ἐπ' αὐτὰς ἐπιγραφῶν θέλομεν ἀναφέρει καὶ ἄλλοτε.

Κ. Σ. ΠΙΤΤΑΚΗΣ.

91.

[Τίτ]ον Φλάβιον Κόνωνα
Κόνωνος Σουνιέα
Φλαβία Σοφία Ποπλίου
Λικινίου Ἀττικοῦ ἐξ [Οἴ]
ου θυγάτηρ τὸν ἑαυτῆς
υἱὸν κατὰ τὸν Ἀρεοπα
γειτῶν ὑπομνηματισμόν.

Ἡ ἐπιγραφὴ αὕτη εἶναι γεγραμμένη ἐπὶ βάθρου Πεντελησίου λίθου· τὸ βάθρον τοῦτο ἀνακαλύφθη τῇ 10 Αὐγούστου 1839 καὶ κεῖται μέχρι τοῦδε εἰς τὴν ἀρχαίαν αὐτοῦ θέσιν. Τὸ ἄγαλμα τοῦ Τίτου Φλαβίου Κόνωνος υἱοῦ τοῦ Κόνωνος τοῦ Σουνιέως, ἡ μήτηρ αὐτοῦ Φλαβία Σοφία θυγάτηρ τοῦ Ποπλίου Λικινίου Ἀττικοῦ ἐξ Οἴου, ἀνέστησε, κατὰ τὴν ἔγγραφον ἀπόφασιν τῆς τοῦ Ἀρείου πάγου Βουλῆς. Τὸ βάθρον τοῦτο ἱστάμενον μέχρι τοῦδε εἰς τὴν αὐτὴν θέσιν, ἤτοι ἐπὶ τοῦ βράχου τῆς Ἀκροπόλεως, εἰς ἣν ἵστατο καὶ εἰς τοὺς παλαιοὺς χρόνους, οὐκ ὀλίγον συντείνει καὶ αὐτὸ μεταξὺ τῶν ἄλλων νὰ ἀποδείξῃ ὅτι τὸ ἀρχαῖον ἔδαφος τῆς Ἀκροπόλεως ἦτον αὐτὸς ὁ Βράχος, καὶ ὅτι τὸ ἔδαφος τοῦτο ἀπὸ τὸν αἰῶνα τοῦ Ἐριχθονίου μέχρι τῶν Ῥωμαϊκῶν χρόνων ἦτον πάντοτε τὸ αὐτό· διότι ἂν εἰς τοὺς Ἀρχαίους καὶ τοὺς Ῥωμαϊκοὺς χρόνους τὸ βραχῶδες ἔδαφος τῆς Ἀκροπόλεως ἦτο σκεπασμένον μὲ πλάκας μαρμάρου, ἢ μὲ χώματα, τὸ βάθρον τοῦτο δὲν ἤθελε βασίζεται ἐπὶ τοῦ βράχου τῆς Ἀκροπόλεως· ἄλλως, τὰ κάτω μέρη τῆς κεκοσμημένης βάσεως αὐτοῦ θὰ ἦσαν κεκαλυμμένα, καὶ ἀθέατα. Ἐπὶ τοῦ βάθρου τούτου φαίνονται τὰ ἴχνη τῶν βημάτων τοῦ ἀγάλματος τοῦ Τίτου Φλαβίου Κόνωνος, τοῦ ὁποίου τὸ ἄγαλμα, ἀφ' ὅσον ἐξάγεται ἀπὸ τὸ μέγεθος τῶν βημάτων του, ἦτο φυσικοῦ ἀναστήματος καὶ ἐστραμμένον πρὸς τὸ ἀνατολικὸν τῆς Ἀκροπόλεως.

Καὶ εἰς τὴν ἐπιγραφὴν ταύτην παρατηρεῖται τὸ ὄνομα Φλάβιος, γεγραμμένον διὰ τοῦ Ϭ· τὸ ὄνομα δὲ τοῦτο γράφουσιν οἱ Λατίνοι διὰ τοῦ Υ Elavius· οὕτω τὸ παρὰ τοῖς Ἕλλησι Β ἀναπληροῦσιν οἱ Λατίνοι διὰ τοῦ Υ, ὥστε ἂν οἱ Ἕλληνες ἐπρόφερον τὸ Β. ὡς ΜΠΕ, κατὰ τὴν ὑπόθεσιν τοῦ Ἐράσμου, τότε ἔπρεπε νὰ γράφωσιν Flabius διὰ τοῦ b καὶ ὄχι διὰ τοῦ Υ.

Κ. Σ. ΠΙΤΤΑΚΗΣ

92

Ὁ Δῆ[μος]
Βασίλισσαν Πυθοδωρίδα
Φιλομήτορα.

Η ἐπιγραφὴ αὕτη εἶναι γεγραμμένη γράμμασιν Ἰωνικοῖς ἐπὶ βάθρου Πεντελησίου λίθου, τὸ ὁποῖον ἀνεκαλύφθη εἰς τὰς ἐν Ἀκροπόλει πρὸς τὸν Παρθενῶνα ἀρχαιολογικὰς ἀνασκαφάς. Ἡ ἔκφρασις τῆς ἐπιγραφῆς Βασίλισσαν Πυθοδωρίδα μᾶς ἐξηγεῖ ὁποία ἡ Πυθοδωρὶς αὕτη, τῆς ὁποίας τὸ ἄγαλμα ὁ Δῆμος τῶν Ἀθηναίων ἀνέστησεν εἰς τὴν Ἀκρόπολιν. Κατὰ τὸν Στράβωνα ἡ Πυθοδωρὶς αὕτη, γυνὴ σώφρων καὶ συνετὴ προΐστασθαι πραγμάτων (13), ἦτο θυγάτηρ Πυθοδώρου τοῦ Τραλλιανοῦ, ὅστις ἦν Νυσαεὺς τὸ ἀπαρχῆς, γυνὴ δὲ ἐγένετο Πολέμωνος, καὶ συνεβασίλευσεν ἐκείνῳ χρόνον τινά, εἶτα διαδέξατο τὴν ἀρχὴν, τελευτήσαντος τοῦ ἀνδρός της, καὶ ἐβασίλευσε τῶν Κόλχων καὶ ἄλλων μερῶν. Εἶχεν ἡ Πυθοδωρὶς αὕτη δύο υἱοὺς, καὶ ὁ μὲν συνδιῴκει τῇ μητρὶ τὴν ἀρχὴν, ὁ δὲ κατὰ τοὺς χρόνους τοῦ Στράβωνος κατέστη τῆς μεγάλης Ἀρμενίας Βασιλεύς· αὐτὴ δὲ συνῴκησέν τε Ἀρχελάῳ καὶ συνέμεινεν ἐκείνῳ μέχρι τέλους· εἶτα χηρεύσασα κατεῖχε τοὺς Τιβαρηνοὺς καὶ Χαλδαίους μέχρι Κολχίδος καὶ Φαρνακίας καὶ Τραπεζοῦντος· ἐβασίλευε προσέτι καὶ ἄλλων χωρίων χαριεστέρων τούτων· ταῦτα δὲ ἔσχον, ὅτε Πολέμων καὶ ὁ Ἀρχέλαος καὶ ἡ Πυθοδωρὶς μετὰ τὴν κατάλυσιν τῆς τοῦ Μιθριδάτου βασιλείας.

Κ. Σ. ΠΙΤΤΑΚΗΣ.

93.

. . . . ο . . . .
. . . αίας χρ . . .
[ἀν]έστησαν
. . αν μὲ ποιοῦσι κ[αλῶς]
[ἐπ]ειδὰν δὲ πραθει . . .
ἀφ' ἧς ἂν πραθει . . . . .
[κ]αὶ τὸν πριάμενον . . . . .
[ἑκατέ]ρων μηκέτι Λυσιμ . . . .
. ἐπιτιμῇ τῶν ὅσα . . . . .
. . ἐπιτίμημα ἕκασ[τον]
[ὁ]πόθεν ἂν ἦν πέντε . . . . .
[ἀνέ]στησαν ιδα ελ . . . . . .

Η ἐπιγραφὴ αὕτη γεγραμμένη γράμμασιν Ἀττικοῖς ἐπὶ Πεντελησίου λίθου, εὑρέθη πρὸ δύο μηνῶν εἰς τὰς πρὸς τὸν Παρθενῶνα ἀρχαιολογικὰς ἀνασκαφάς· δὲν δυνάμεθα νὰ ἐκφράσωμεν κάμμίαν γνώμην, περὶ αὐτῆς διότι εἶναι ὅλως διαφθαρμένη.

Κ. Σ. ΠΙΤΤΑΚΗΣ.

94.

. . . γου Λαμπτρεὺς ἀνέθη
[κεν]
ὁ Δῆμος
Βασιλέως Ἀρχε
λάου υἱὸν
Ἀρχέλαον

Αἱ ἐπιγραφαὶ αὗται εἶναι γεγραμμέναι ἐπὶ βάθρου Πεντελησίου λίθου· ἡ πρώτη εἶναι ἀρχαιοτέρα τῆς δευτέρας, διότι ἡ μὲν εἶναι γεγραμμένη γράμμασιν Ἀττικοῖς, ἡ δὲ δευτέρα καὶ ἀπὸ τὸν σχηματισμὸν τῶν γραμμάτων, καὶ ἀπὸ τὴν ὁποίαν ἐκφράζει ἔννοιαν ἐξάγεται ὅτι εἶναι τῶν Ῥωμαϊκῶν χρόνων· τὸ ὄνομα τοῦ ἀναθέσαντος καὶ ἐκεῖνο τοῦ πατρός του δὲν διετηρήθη εἰς τὴν ἐπιγραφὴν ταύτην, ἐπομένως δὲν δυνάμεθα νὰ εἰκάσωμεν ποῖος ὁ ἀναθεὶς, ὅστις ὡς ἀναφέρει ἡ ἐπιγραφὴ ἦτο Λαμπτρεύς· παρατηρεῖται ἐπὶ τοῦ βάθρου κοῖλον παραλληλόγραμμον

(13) Στράβ. β. 12. §. 29.

ἔνθα τὸ ἐκ μετάλλου (πιθανῶς) ἀνάθημα ἐστηρίζετο· τὸ ἀνάθημα τοῦτο καθελόντες εἰς τοὺς Ῥωμαϊκοὺς χρόνους ἀνύψωσαν τὸ ἄγαλμα τοῦ Ἀρχελάου τοῦ υἱοῦ τοῦ Βασιλέως Ἀρχελάου. Αἱ βάσεις τῶν ποδῶν τοῦ ἀγάλματος τούτου φαίνονται ἐγχαραγμέναι πλησίον τοῦ πρώτου παραλληλογράμμου κοίλου, ἔνθα ἐστηρίζετο τὸ ὁποῖον ἀνεφέραμεν ἀνάθημα. Πλησίον τῆς θέσεως ταύτης, ἥτις εἶναι πρὸς τὴν δυτικοβόρειον γωνίαν τοῦ Παρθενῶνος ἀνεκαλύφθησαν καὶ ἄλλα βάθρα Ἐλευσινίου λίθου, ἀλλ' ἐπ' αὐτῶν δὲν φαίνεται κἀμμία ἐπιγραφή, μ' ὅλον ὅτι ἴχνη βάσεων ποδῶν ἀγαλμάτων φαίνονται ἐγχαραγμένα εἰς αὐτά.

K. Σ. ΠΙΤΤΑΚΗΣ.

95.

[εἶνα]ι αὐτῷ ε . . .
[τ]οῦ δήμου κ[αὶ] . . . .
[ὅτι] ἀγαθὸν . . . .
ἔδοξεν τ[ῇ Βουλῇ καὶ τῷ δήμῳ . . .]
α τῆς Ἀθηναίων . . . . . .
[ε]ὺς εἶπεν τὰ [μὲν . . . . [ὑ]
πὲρ τῇ βου[λεῖ] . . . . . .
Ἀπελλῆς Ζω[σιμου] . . . . . .
ιος πράττε[ιν] . . . .
Ἀγαθὸν ὑπὲρ τοῦ δήμου το] . . . . .
υ Ἀθηναίων [. . . . . στρα]
τηγοῖς θισι . . . .
Πει . . . . . . συγγρα . . .
δειωνται ἔ[δοξεν τῷ]
δήμῳ εἶναι [αὐτὸν καὶ τοὺς ἐκγόνους αὐτοῦ]
υρου Βυζαν[τίων . . . εὐνοίας ἕνεκε]
ν καὶ εὐεργεσίας ἣν ἔχων διατελεῖ περί τε τοῦ Δήμο]
υ τοῦ Ἀθη[ναίων . . . . ὥστε αὐτὸν καὶ τοὺς]
ἐκγόνους αὐτοῦ ἔχειν [οἰκίαν ἔκτασιν γῆς]
ε αὐτοῦ το . . . . .
[ει]ς τοὺς α . . . .
ας καὶ τὴ[ν] . . . .
[τῆ]ς πρυταν[είας] . . . . . .
. ωνῶσιν ἅ[παντες]
[Ὀλ]ύμπια τὰ . . . . . .
[ἀ]ναγράψα[ι δὲ τόδε τὸ ψήφισμα τὸν γραμματέα
[ιο] ξενίαν . . . . . .
. ον κατὰ γ[ῆν καὶ κατὰ θάλατταν πολέμου καὶ εἰρήνης]
[σ]τῆσαι ν.
ε τὴν ἀνά[θεσιν] . . . . . .
[βου]λῆς δοῦναι . . . . .
[το]ῦ δήμου δ[οῦναι] . . . . . .
ε'ς τὰ κά[λλιστα] . . . . .
αλις κ[αὶ δίκαια] . . . . .

Ἡ ἐπιγραφὴ αὕτη εἶναι γεγραμμένη γράμμασιν Ἰωνικοῖς ἐπὶ Πεντελησίου λίθου, εὑρέθη τῇ 2 Μαρτίου εἰς τὰς ἐν Ἀκροπόλει ἀρχαιολογικὰς ἀνασκαφάς. Ἀφ' ὅσον ἐδυνήθημεν νὰ ἐξάξωμεν ἀπὸ τὰ διασωθέντα μέρη τῆς ἐπιγραφῆς, αὕτη εἶναι ψήφισμα τοῦ Δήμου τῶν Ἀθηναίων δι' οὗ πολιτογράφουσι Βυζάντιον τινά, ἕνεκεν εὐνοίας καὶ εὐεργεσίας ἣν εἶχεν ὑπὲρ τοῦ δήμου τῶν Ἀθηναίων.

K. Σ. ΠΙΤΤΑΚΗΣ.

96.

ἐῤῥήφορον πατὴρ μὲ ποτνίας . . .
Σαραπίων μήτηρ τ' ἔθηκ[·] Ἀρή[τηρα]
τὴν σὴν Θεὰν ῷ πέντε καὶ [δεκάτη . . .]
δος δαῖς μὲν ἦσαν Θ.ου . . . . .

Ἡ ἐπιγραφὴ αὕτη γεγραμμένη ἐπὶ βάθρου γράμμασιν Ἰωνικοῖς εὑρέθη τῇ 2 τοῦ τρέχοντος Ἀπριλίου εἰς τὰς ἐν Ἀκροπόλει ἀρχαιολογικὰς ἀνασκαφάς· ἀφ᾽ ὅσον ἐξάγεται ἀπὸ τὸ διασωθὲν μέρος, ἡ ἐπιγραφὴ αὕτη εἶναι ἐκ στίχων, ἀναφέρει δὲ Ἀῤῥηφόρον τινὰ τῆς ὁποίας τὸ ἄγαλμα ἀνέθεσαν τῇ πολιάδι Ἀθηνᾷ οἱ γεννήτορες αὐτῆς· εἰς τὴν ἀρχὴν τοῦ πρώτου στίχου εἶναι ἡ λέξις ἐῤῥήφορον ἀντὶ ἀῤῥήφορον· τὴν λέξιν ταύτην ἀπαντῶμεν καὶ εἰς ἄλλας ἐπιγραφάς, ὡς εἶναι ἡ ἀκόλουθος, ἐπὶ μικροῦ βωμοῦ κεκοσμημένου Ἰωνικῇ ἐργασίᾳ, καὶ ὅστις κεῖται εἰς τὴν ἐκκλησίαν τοῦ Ἁγίου Σπυρίδωνος, ἔνθα ἦσαν πιθανῶς οἱ βωμοὶ τῆς βουλαίας Ἀρτέμιδος καὶ τοῦ Προστατηρίου Ἀπόλλωνος (14)· ἡ ἐπιγραφὴ εἶναι αὕτη.

Η ΒΟΥΛ[Η ΚΑΙ Ο ΔΗ]ΜΟΣ
ΑΠΟΛΛΟΔΩΡΑΝ ΑΠΟΛΛΟΔΩΡΟΥ
ΓΑΡΓΗΤΤΙΟΥ ΘΥΓΑ[ΤΕΡΑ]
ΕΡΡΗΦΟΡΗΣΑΣΑΝ ΑΘΗΝΑΙ ΠΟ[ΛΙΑΔΙ]

καὶ ἑτέρα εἰς τὴν ἐν Ἀθήναις ἐκκλησίαν τῆς Παναγίας Κυρηνιάτη

. . . ΑΡΙΣΤΟΚΛΕΟΥΣ ΕΡΡΗΦΟΡΗΣΑΣΑΝ ΔΗΜΗΤΡΙ ΚΑΙ ΚΟΡΗΙ

Ἐῤῥήφορον κατὰ τὸν Ἡσύχιον καὶ τὸν συγγραφέα τοῦ μεγάλου ἐτυμολογικοῦ, ἐκάλουν τὴν τελετὴν τὴν καθιερωμένην διὰ τὸ περιστατικὸν τῆς Ἕρσης καὶ Ἀγραύλου (15)· Ἀῤῥήφορον δὲ ἐκάλουν τὴν φέρουσαν ἄῤῥητα μυστήρια· ὁ Ἀριστοφάνης εἰς τὴν Κωμῳδίαν του ἐπιγραφομένην ἡ Λυσιστράτη, ἐξηγεῖ κάλλιστα ὁποῖα ἦσαν τὰ ἔργα τῶν Ἀῤῥηφόρων (16).

Κ. Σ. ΠΙΤΤΑΚΗΣ.

97.

[Ἑρ]μοκράτης Ἀντιφῶντος Κριωεὺς ἀνέθηκεν
[νι]κήσας Ὀλυμπιᾶσιν ἵππων ξυνωρίδι

Ἡ ἐπιγραφὴ αὕτη εἶναι γεγραμμένη γράμμασιν Ἰωνικοῖς ἐπὶ βάθρου Πεντελησίου λίθου, τὸ ὁποῖον εὑρέθη κατὰ τὴν 2 Ἀπριλίου εἰς τὰς ἐν Ἀκροπόλει ἀρχαιολογικὰς ἀνασκαφάς· ἐπὶ τοῦ βάθρου τούτου ἵστατο τὸ ἀνάθημα τὸ ὁποῖον ἐπρόσφερε τῇ Ἀθηνᾷ ὁ Ἑρμοκράτης ὁ Κριωεὺς νικήσας εἰς τὰ Ὀλύμπια ἵππων ξυνωρίδι.

---

(14) Ὑπὲρ τῶν θυσιῶν ἃς ἔθυον πρὸ τῶν ἐκκλησιῶν, ὡς τῷ Ἀπόλλωνι, τῷ προστατηρίῳ καὶ τῇ Ἀρτέμιδι τῇ βουλαίᾳ. Boeck. Corpus inscr it.

(15) Ἡσύχ. εἰς λέξιν Ἀῤῥήφορον. Μέγα ἐτυμολογ. εἰς Ἀῤῥηφόρον.

(16) ἑπτὰ μὲν ἔτη γεγῶσ'
εὐθὺς ἠῤῥηφόρουν
εἶτ' ἀλετρὶς ἦ· δεκέτις
οὖσα τ' Ἀρχηγέτι
καταχέουσα τὸν κροκωτὸν ἄρκτος ἦ Βραυρωνίοις
κἀκανηφόρουν ποτ' οὖσα
παῖς καλή, σχοῦσ' ἰσχάδων ὁρμαθόν. Ἀριστοφ. Λυσιστρ. στίχ. 64, 1. ὅρα καὶ Meur Panath. Παυσ. Ἀττικ. κεφ. 27.

ὁ Ἑρμοκράτης οὗτος ἦτον ἐκ τῶν λαμπρῶν οἰκογενειῶν τῶν Ἀθηνῶν, πιθανὸς ἀπόγονος τοῦ Ἑρμοκράτους, ὅστις ἐστάθη εἷς τῶν καλῶν κἀγαθῶν μαθητῶν τοῦ Σωκράτους (14). Ἡ πλουσιότης τοῦ οἴκου τοῦ Ἑρμοκράτους, ὅτι ἦτο δηλ. ἐκ τῶν πεντακοσιομεδίμνων, ἀποδεικνύεται καὶ ἀπὸ τὴν νίκην τὴν ὁποίαν ἔκαμεν εἰς τὰ Ὀλύμπια, διότι ἐὰν μεγάλης καταστάσεως δὲν ἦτο δὲν ἤθελε τρέφη ἵππους δι' ὧν νὰ νικήσῃ εἰς τὰ Ὀλύμπια ξυνωρίδι· ἴχνη χαλκοῦ διατηρηθέντα ἐπὶ τῆς τρύπας τοῦ βάθρου ἐφ' ἧς τὸ ἀνάθημα τοῦτο ἵστατο μᾶς πείθουσι νὰ νομίσωμεν ὅτι τὸ ἀνάθημα τοῦτο ἦτον εἰκὼν χάλκινος. Κ. Σ. ΠΙΤΤΑΚΗΣ.

98.

. . . νους Λαμπτρεὺ[ς]
. . [Α]ραφήνιος . .
. . . νίδου Παιανιε[ὺς]
. . ουλέου Κήττιο[ς]
. . Ἐκ Κεραμέων . .
. . του Ἀχαρνεὺς . . .
[Ἐλ]ευσίνιος . . .
. . . ους Ῥαμνούσιος . . .

Ἡ ἐπιγραφὴ αὕτη εἶναι γεγραμμένη ἐπὶ τεμαχίου βάθρου Πεντελησίου λίθου, εὑρέθη τῇ 2 Ἀπριλίου 1839 εἰς τὰς ἐν Ἀκροπόλει ἀρχαιολογικὰς ἀνασκαφάς, ἐπειδὴ ὅλα τὰ μέρη αὐτῆς εἶναι διεφθαρμένα δὲν δυνάμεθα νὰ εἰκάσωμεν εἰμὴ ὅτι ἦτο κατάλογος τῶν Πρυτανευσάντων. Κ. Σ. ΠΙΤΤΑΚΗΣ.

99.

Ὁ Δῆμος
Νέρωνα Κλαύδιον Τιβερίου υἱὸν Δροῦσον
τὸν ἑαυτοῦ εὐεργέτην

Ἡ ἐπιγραφὴ αὕτη εἶναι ἐπὶ βάθρου Πεντελησίου λίθου ἐφ' οὗ ἵστατο τὸ ἄγαλμα τοῦ Νέρωνος περιφήμου διὰ τὴν πρὸς τὰ ἀγάλματα ἀγάπην του, καὶ διὰ τὴν πρὸς τοὺς ἀνθρώπους σκληρότητα του.

100.

Εὔδημος Πολυεύκτου Φλυεὺς
καὶ Ἀγαρίστη Πολυεύκτου Φλυέως
θυγάτηρ τὴν μητέρα Στρατοκλείαν
Εὐδήμου Μελιτέως θυγατέρα Ἀθηνᾷ Πολιάδι.

Ἡ ἐπιγραφὴ αὕτη εἶναι γεγραμμένη γράμμασιν Ἰωνικοῖς ἐπὶ βάθρου Ὑμηττίου λίθου, τὸ ὁποῖον εὑρέθη τῇ 2 Ἀπριλίου 1839 εἰς τὰς ἐν Ἀκροπόλει ἀρχαιολογικὰς ἀνασκαφάς· ἐπὶ τοῦ βάθρου τούτου ἵστατο τὸ ἄγαλμα τῆς Στρατοκλείας τῆς θυγατρὸς τοῦ Εὐδήμου τοῦ Μελιτέως, τὸ ὁποῖον ὁ υἱὸς αὐτῆς Πολύευκτος καὶ ἡ θυγάτηρ αὐτῆς Ἀγαρίστη ἀνέστησαν χάριν τῆς μητρὸς των, καὶ καθιέρωσαν αὐτὸ τῇ Ἀθηνᾷ τῇ Πολιάδι.

Ὁ τῆς ἐπιγραφῆς μας Εὔδημος εἶναι ἐκείνου τοῦ Πολυεύκτου υἱός, ὅστις συνεπρέσβευσε τῷ Δημοσθένει τῷ δευτέρῳ ἔτει τῆς 109 Ὀλυμπιάδος πρὸς τὰς τῆς Πελοποννήσου πόλεις· τὸν Πολύευκτον τοῦτον διὰ τὰ χρηστά του ἤθη ὁ Δημοσθένης ἀποκαλεῖ βέλτιστον (17) καὶ τοῦ ὁποίου τὸν υἱὸν συσταίνει εἰς τὸν δῆμον τῶν Ἀθηναίων (18). Κ. Σ. ΠΙΤΤΑΚΗΣ.

(17) Οὐδὲ αἱ πέρισυ πρεσβεῖαι αἱ περὶ τὴν Πελοπόννησον ἐκεῖναι καὶ κατηγορίαι ἃς ἐγὼ καὶ Πολύευκτος ὁ βέλτιστος ἐκεινοσὶ ... ἐπορεύθημεν. Δημ. Φιλ. Γ. §. 25. (18) Δημ. ἐπιστολ. Γ.

101.

'Αργένεος τό δε σ[ῆμα]
ἔστησ' ἐγγὺ; ὁ
δῶ ἀγαθοῦ καὶ . . . .

Τὴν ἐπιγραφὴν ταύτην ἀντιγραφεῖσαν παρά τε τοῦ Κυρίου Φουρμόντη καὶ ἄλλων, καὶ ἐκδοθεῖσαν εἰς τὸ σῶμα τῶν ἐπιγραφῶν τοῦ Κ. Βοικκίου ὑπ' ἀριθ. 22, ἐκρίναμεν ἀναγκαῖον νὰ ἐκδώσωμεν καὶ ἡμεῖς εἰς τὸ φυλάδιον τοῦτο διὰ τοὺς ἀκολούθους λόγους· ά. εἰς τὴν διατηρουμένην ἐπιγραφὴν ταύτην ἀναγινώσκεται ἐπὶ τῆς πλακὸς εἰς τὴν πρώτην σειρὰν *'Αργένεος τό δε σ....* ὁ δὲ Κύριος Φουρμόντης (σύμφωνα δὲ μὲ αὐτὸν ἐξέδωκεν ὁ Κ. Βοίκκιος)· ἔγραψεν *Ἀργένεος τό δ' ἔστησεν*. Εἰς τὴν δευτέραν σειρὰν πάλιν ἕπεται *ἔστησεν ἐγγὺς ὁδῶ*. Ἐνταῦθα παρατηρεῖται δὶς τὸ ἔστησεν καὶ τὸ ἓν μετὰ τὸ ἄλλον. Ὅσον τὸ καθ' ἡμᾶς, ἐπειδὴ εἰς τὴν διατηρουμένην ἐπιγραφὴν δὲν σώζεται εἰς τὴν πρώτην γραμμὴν τὸ ῥῆμα ἔστησεν, νομίζομεν ὅτι κακῶς οἱ πρὸ ἡμῶν ἀντέγραψαν τὸ δ' ἔστησεν ἀντὶ τοῦ *τό δε σῆμα*, ἄλλως τὸ ῥῆμα ἔστησεν ἀναφέρεται δὶς τὸ ἓν μετὰ τὸ ἄλλον, τοῦτο δὲ εἶναι ἐναντίον τῆς Ἑλληνικῆς κομψότητος· μ' ὅλον ὅτι δύναταί τις νὰ μᾶς εἴπῃ ὅτι ἡ ἐπιγραφὴ αὕτη οὖσα γεγραμμένη Βουστροφηδὸν εἶναι τῶν ἀρχαιοτάτων χρόνων· ἀλλὰ καὶ εἰς αὐτοὺς ἀκόμη τοὺς χρόνους, ἀποκρινόμεθα, οἱ Ἕλληνες εἶχον τὴν φυσικήν τους ἀγχίνοιαν καὶ κρίσιν, μάρτυρες τοῦ λόγου μου εἶναι τὰ κομψὰ τεμάχια τὰ διασωθέντα καὶ εἰς ἡμᾶς τοῦ Ὀρφέως, τοῦ Μουσαίου, τοῦ Λίνου, καὶ τὰ ἀθάνατα ποιήματα τοῦ Ὁμήρου τοῦ Ἡσιόδου καὶ τῶν λοιπῶν· ὁ Ὅμηρος καὶ ὁ Ἡσίοδος διὰ νὰ γράφωσι τοιαῦτα ἀριστουργήματα, εἶχον βεβαίως πρὸ αὐτῶν καὶ ἄλλους ἀγνώστους ποιητὰς τῶν ὁποίων τὰ ἔργα ἐτελειοποίησαν καὶ κατήντησαν εἰς τὸ μεγαλήτερον ὕψος τῆς κομψότητος καὶ τοῦ μεγαλείου. Ὁ δεύτερος λόγος εἶναι νὰ ἐξηγήσωμεν ὅτι ἡ πλὰξ αὕτη μετὰ τῆς ἐπιγραφῆς δὲν μετεκομίσθη ἐκ τοῦ Λικαβηττοῦ ὡς ἔγραψαν οἱ πρὸ ἡμῶν, ἀλλ' ἦτο πρὸ τριακοσίων περίπου ἐτῶν ἐντετοιχισμένη εἰς τὴν γωνίαν τοῦ οἴκου τοῦ Κ. Σ. Πατοῦσα 'Αθηναίου, ὡς πληροφορούμεθα παρὰ τούτου. Ἐγγὺς εἰς τὸν οἶκον τοῦτον ὑπάρχει ἐκκλησία καλουμένη τοῦ Σωτῆρος, εἰς τὴν ἐκκλησίαν αὐτὴν σώζονται ἀρκετὰ λείψανα ἀρχαίου Ἑλληνικοῦ Ναοῦ, ἤτοι κιονόκρανα Ἰωνικά, σπόνδηλοι κιόνων, καὶ ἄλλα τοιαῦτα· ἐκ τῶν σωζομένων δὲ τούτων λειψάνων ἐξάγεται, ὅτι ἡ ἐκκλησία αὕτη κατέχει τὴν θέσιν Ναοῦ τινὸς Ἰωνικῆς ἐργασίας, πιθανῶς τοῦ Ἀπόλλωνος τοῦ Ἀλεξικάκου. Ἡ πρὶν τῆς ἐπαναστάσεως σωζομένη ἁγία τράπεζα τῆς ἐκκλησίας ταύτης, ἐκ Πεντελησίου λίθου, ἦτον ὁ Βωμὸς τοῦ Ναοῦ τούτου, ὅσοι ἴδον πρὶν τῆς ἐπαναστάσεως ταύτην τὴν ἁγίαν τράπεζαν, καὶ ὅσοι δύνανται νὰ τὴν ἴδωσιν ἔτι καὶ τώρα, καίτοι ἄμορφον καὶ κεκαυμένην ἀπὸ τὴν πυρκαϊὰν τῶν Τούρκων, θέλουν συνομολογήσει μὲ ἡμᾶς τὴν ἀλήθειαν ταύτην. Τοιούτου εἴδους Βωμοὶ τετραγώνου σχήματος κεκοσμημένοι γείσσῳ εἴς τε τὴν κορυφὴν καὶ τὴν βάσιν αὐτῶν, σώζονται εἰς ἀρκετὰς ἐκκλησίας κατά τε τὰς Ἀθήνας καὶ ἀλλαχοῦ. Ἐπὶ τοῦ Βωμοῦ τούτου φαίνεται ἴχνος ἑτέρου μεταλλικοῦ Βωμοῦ. Εἰς τὴν αὐλὴν τῆς ἐκκλησίας ταύτης ἦτον ἐντοιχισμένον τὸ τεμάχιον τοῦτο τοῦ Βάθρου τὸ ὁποῖον φέρει τὴν ὁποίαν ἀναφέραμεν ἐπιγραφήν. Ἀφ' ὅσα δὲ ἀναφέραμεν ἀνωτέρω ἐξάγεται Ά. ὅτι εἰς τὸ τέλος τοῦ πρώτου στίχου τῆς ἐπιγραφῆς ἦτο τόδε σῆμα μᾶλλον, ἢ τόδ' ἔστησεν. Β'. ὅτι τὸ τεμάχιον τοῦτο τοῦ Βάθρου ἐφ' οὗ ἡ ἐπιγραφὴ ἦτον ἐγγωνάριον παλαιᾶς οἰκίας οἰκοδομηθείσης πρὸ τριακοσίων περίπου ἐτῶν τὸ ὁποῖον ἔμεινεν ἐντοιχισμένον εἰς τὸν οἶκον τοῦτον μέχρι τῶν 1826, ὅτε οἱ Τοῦρκοι κατέστρεψαν τοὺς οἴκους τῶν Ἀθηνῶν· τὸ τεμάχιον τοῦτο ἑπομένως δὲν μετεκομίσθη ἐκ τοῦ Λυκαβηττοῦ.

Κ. Σ. ΠΙΤΤΑΚΗΣ.

102

Περὶ τῆς ἐγγραφῆς ὑπ' ἀριθ. 102 ἐπιφυλαττόμεθα νὰ ὁμιλήσωμεν εἰς ἕτερον φυλάδιον, ἀφ' οὗ ἐκδόσωμεν καὶ ἑτέραν ἐπιγραφὴν τῆς αὐτῆς φύσεως.

103

Τῇ 16 τοῦ τρέχοντος Ἀπριλίου 1839, εἰς τὸ αὐτὸ μέρος ὅπου ἀνεκαλύφθη τὸ ὁποῖον ἐτυπώσαμεν εἰς τὸ πρὸ ὀλίγου ἐκδοθὲν φύλλον τῆς ἀρχαιολογικῆς ἐφημερίδος Ἀνάγλυφον τοῦ Ἀριστίωνος καὶ ἔργον τοῦ Ἀριστοκλέους, πεντήκοντα βήματα μακρὰν τῆς θέσεως ταύτης, εὑρέθη ἐπὶ τάφου μία στήλη τοῦ αὐτοῦ μεγέθους καὶ σχήματος μὲ τὸ μνησθὲν ἀνάγλυφον, ἡ στήλη αὕτη εἶναι λίθου τῶν λατομιῶν τῆς Πεντέλης· τὸ δὲ βάθρον ἐφ' οὗ ἵσταται ἡ στήλη εἶναι καὶ αὐτὸ ἐκ μαρμάρου, οὐχὶ ὅμως τοσοῦτον λευκοῦ ὡς τὸ τῆς στήλης· ἐπὶ τοῦ βάθρου ἀναγινώσκεται ἡ παροῦσα ἐπιγραφὴ ἥτις εἶναι γεγραμμένη ἀρχαίοις Ἀττικοῖς γράμμασι

Λυσέα, ἐν θάδε σῆ
μα Πατὴρ Σίμων ἐ
πέθηκεν

εἰς τὴν πρώτην γραμμὴν εἰς τὴν λέξιν *ἐνθάδε σέμα*, τὸ πρῶτον Ε τοῦ *θάδε* κλίνει πρὸς τὰ ἀριστερὰ, ὅλα δὲ τὰ ἄλλα ὅσα εὑρίσκονται εἰς τὴν ἐπιγραφὴν ταύτην κλίνουσι πρὸς τὰ δεξιά. Πρὸς τούτοις τινῶν ἡ κάτω ἄκρα ἐξέχει τοῦ τελευταίου ἐγκαρσίου του ποδὸς Ε εἴς τινα δὲ δὲν ἐξέχει· τὰ τοιαῦτα ἐγράφθησαν ἴσως διὰ ἀφέλειαν παρὰ δι' ἄλλο τι

Εἰς τὸ πρῶτον ὄνομα Λυσέας νομίζω ὅτι ἐνταῦθα τὸ Ε εἶναι ὡς Ε καὶ ὄχι ὡς Η *Λυσῆας*, Α. διότι τὸ ὄνομα τοῦτο μέχρι τοῦδε ἐφύλαξεν εἰς ἡμᾶς τοὺς νέους Ἕλληνας ἡ συνήθεια, καὶ παμπόλλους ἐξ ἡμῶν καλοῦμεν εἰσέτι καὶ νῦν Λυσέας· μ' ὅλον ὅτι τινὲς νομίζουσιν ὅτι, ὑπὸ τὸ ὄνομα Λυσέα ἐνοοῦσι τὸν Θησέα ἢ Ὀδυσσέα, ἀλλὰ καὶ τοῦτο ἂν ὑποτεθῇ ἡμεῖς δὲν καλοῦμεν Θησέα ἢ Ὀδυσσέα, ἀλλὰ Λυσέα· καὶ εἰς τὰς Ἀθήνας ἡ ἐκκλησία τοῦ προφήτου Ἐλισσαὶ καλεῖται ἀπὸ τὸν λαὸν, ἡ ἐκκλησία τοῦ ἁγίου Λυσέα· ταῦτα ἀναφέρω διὰ νὰ ἀποδείξω ὅτι τὸ ὄνομα Λυσέα εἶναι γνωστὸν εἰς τὸν λαὸν τῶν Ἑλλήνων.

Β'. Ἂν ἦτον Λυσῆας τὸ ΣΗ ἔπρεπε νὰ εἶναι γεγραμμένον Ι. Ὁ πατὴρ τοῦ Λυσέου ἦτον ὁ Σήμων. Καὶ αὐτὸ τὸ ὄνομα εἶναι γεγραμμένον διὰ τοῦ Η καὶ ὄχι διὰ τοῦ Ι ὡς γράφεται τὸ ὄνομα τοῦ ἐν Ἀθήναις περιβοήτου σοφιστοῦ Σίμωνος (1) ἐκεῖνο τοῦ συγγράψαντος περὶ ἱππικῆς τέχνης (2) ἐκεῖνο τοῦ μαθητοῦ τοῦ Σωκράτους (3), τοῦ Σίμωνος υἱοῦ τοῦ Σίμωνος καὶ πολλῶν ἄλλων Σιμώνων (4). Τὰ ὀνόματα ταῦτα ὑπολαμβάνω ἐκ τῶν πάνυ ἀρχαίων καθὼς γίνεται δῆλον καὶ ἀπὸ τοὺς χαρακτῆρας τῆς ἐπιγραφῆς ταύτης. Ἐκ τῆς μνησθείσης ἐπιγραφῆς ἐξάγεται ὅτι ὁ Λυσέας οὗτος καθὼς καὶ ὁ πατήρ του Σίμων ἦσαν Ἀθηναῖοι καὶ ἐκ τοῦ δήμου τούτου, εἰς τὸ πολυάνδριον τοῦ ὁποίου ἦσαν ἐνταφιασμένοι. Εἰς τὴν στήλην αὐτὴν δὲν ἐγχαράχθη καὶ τὸ ὄνομα τοῦ δήμου ὡς περιττὸν, Α διότι ἦτο γνωστὸν εἰς τοὺς συνδημότας του, καὶ Β'. διότι ἦτον ἐνταφιασμένος εἰς τὸν ἴδιον δῆμον, ὡς γίνεται δῆλον καὶ ἀπὸ ἄλλας ἐπιγραφὰς τοιαύτης φύσεως. Ὁ τάφος ἐφ' οὗ ἡ στήλη ἵστατο ἦτο κεκαυμένος, ὡς καὶ οἱ ἄλλοι οἱ πέριξ ἐκεῖ τάφοι, καὶ τὰ ἐν τῷ τάφῳ τούτῳ σκεύη ἦσαν ὅλα συντριμμένα καὶ σχεδὸν ἀνθρακωμένα· ἐπὶ τῆς στήλης ταύτης φαίνονται ἀμυδρὰ ἴχνη χρωμάτων λείψανα ἴσως τῆς εἰκόνος τοῦ Λυσέου. Ἀφ' ὅσον ἐξάγεται ἀπὸ τὸν σχηματισμὸν τῶν γραμμάτων καὶ ἀπ' αὐτὴν τὴν ἔκφρασιν τῆς ἰδίας ἐπιγραφῆς, ἡ στήλη αὕτη τοῦ Λυσέου εἶναι ἀρχαιοτέρα τῆς τοῦ Ἀριστίωνος. Παρατηρῶν τὶς τὸ μέγεθος καὶ τὸν τρόπον τῆς στήλης δὲν δύναται νὰ ὑποθέσῃ ὅτι ὁ Λυσέας, ἢ ὁ πατὴρ αὐτοῦ Σήμων ἦσαν ἄποροι, καὶ ἐπομένως ὅτι ἀδυνατοῦσεν ὁ Σήμων νὰ ἐπιθέσῃ ἐπὶ τοῦ τάφου τοῦ υἱοῦ του *πρόςτυπον σῆμα*· ἂν ἦτον πένης τότε ἤθελεν ἔχει μικρὰν καὶ τριῶν ποδῶν μόνον ὕψους στήλην ἐπὶ τοῦ τάφου τοῦ υἱοῦ του, ὡς εὑρίσκεται συνήθως τοιαύτη στήλη ἐπὶ τῶν τάφων τῶν πτωχῶν. Ἡμεῖς νομίζομεν ὅτι δι' ἔλλειψιν μᾶλλον προχείρου γλύπτου, εἰς τοὺς ἀρχαίους τούτους χρόνους, καθ' οὓς ἔζη ὁ Λυσέας, ὁ πατὴρ αὐτοῦ δὲν ἐδυνήθη νὰ ποιήσῃ τὸν τύπον τοῦ υἱοῦ του, παρὰ διὰ πενίαν.

Κ. Σ. ΠΙΤΤΑΚΗΣ.

(1) Ἀριστοφ. Νεφ. ςίχ. 358. (2) Ξενοφ. ἱππ· (3) Διογ. Λαερτ. (4) Boeck inscr. 268

ASHMO...

πρ
κλ
σχ
ἴσ
ἀν

εἰ
τε
ἐξ
π

τι
κ
τ
φ
ὅ

ὅ
Σ

ASHMO...
OXF...

ASHMO

